

**LATVIJAS
REPUBLIKAS
CIVILLIKUMS**

**THE CIVIL LAW
OF LATVIA**

UDK 347.1

Ci 890

Šī grāmata izdota pateicoties Lielbritānijas
vēstniecības Latvijā finansiālajam atbalstam.

This book is published thanks to financial
assistance from the Embassy of the United Kingdom
and Northern Ireland in Latvia.

Paredzēts kā mācību līdzeklis
sabiedrisko un juridisko zinātņu studentiem.

ISBN 9984-657-05-1

© Konsolidētais Civillikuma teksts latviski – VAS «Tiesu namu aģentūra», 2001

© Tulkojums – Tulkošanas un terminoloģijas centrs, 2001

Iespiests a/s «Preses nams» poligrāfijas grupā «Jāņa sēta»

**LATVIJAS
REPUBLIKAS
CIVILLIKUMS**

**THE CIVIL LAW
OF LATVIA**

SATURS

SATURS	5
TABLE OF CONTENTS	17
PATEICĪBAS; ACKNOWLEDGEMENTS	29
PRIEKŠVārds	31
PREFACE	33
PIEZĪME; DISCLAIMER and NOTE for the English Translation	35
CIVILLIKUMS	37
IEVADS (1.-25.pants).....	39
PIRMĀ DAĻA. Ģimenes tiesības	45
PIRMĀ NODAĻA. Laulība	47
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Saderināšanās (26.-31.pants).....	47
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Laulības noslēgšana un izbeigšanās	48
I. Šķēršļi laulības noslēgšanai (32.-39.pants)	48
II. Pieteikumi laulības noslēgšanai. Izsludināšana (40.-52.pants)	49
III. Laulības noslēgšana (53.-58.pants).....	51
IV. Laulības neesamība (59.-68.pants).....	52
V. Laulības šķiršana (69.-78.pants).....	53
VI. Laulības neesamības un šķiršanas sekas (79.-83.pants).....	54
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Laulāto personiskās tiesības (84.-88.pants)	55
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Laulāto mantiskās tiesības	56
I. Laulāto likumiskās mantiskās attiecības (89.-110.pants)	56
II. Pūrs (111.-113.pants)	60
III. Laulāto līgumiskās mantiskās attiecības	60
1. Vispārīgi noteikumi (114.-116.pants)	60
2. Visas laulāto mantas šķirtība (117.-123.pants)	61
3. Laulāto mantas kopība (124.-139.pants).....	62
4. Laulāto mantisko attiecību reģistri (140.-145.pants).....	66
OTRĀ NODAĻA. Vecāku un bērnu savstarpējās tiesības un pienākumi	68
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Laulībā dzimušo bērnu izcelšanās noteikšana (146.-152.pants)	68
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Ārlaulībā dzimušo bērnu izcelšanās noteikšana (153.-161.pants) ...	69
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Adopcija (162.-176.pants)	72
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Vecāku vara	75

I. Vecāku vara personiskajās attiecībās (177.-189.pants)	75
II. Vecāku vara pār bērnu mantu (190.-197.pants)	77
III. Vecāku varas izbeigšanās un aprobežošana (198.-205.pants)	78
TREŠĀ NODAĻA. Radniecība un svainība (206.-215.pants)	81
CETURTĀ NODAĻA. Aizbildnība un aizgādība. Vispārīgi noteikumi (216.-218.pants)	83
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Aizbildnība pār nepilngadīgajiem	83
I. Nepilngadība (219.-221.pants)	83
II. Aizbildnības nodibināšana (222.-239.pants)	84
III. Personas, ko var iecelt par aizbildņiem (240.-244.pants)	86
IV. Personas, kam ir tiesība atteikties pieņemt aizbildņa amatu (245.-251.pants)	87
V. Aizbildnības pārvaldība	89
1. Aizbildņa pienākumi pret aizbilstamo personu (252.-259.pants)	89
2. Aizbildnis kā nepilngadīgā pārstāvis (260.-268.pants)	90
3. Nepilngadīgā mantas pārvaldība (269.-299.pants)	91
4. Norēķināšanās (300.-302.pants)	96
5. Atlīdzība aizbildņiem par izdevumiem un pūlēm (303.-310.pants)	97
VI. Aizbildņa atbildība (311.-315.pants)	98
VII. Līdzzaibidņi un viņu savstarpējās attiecības (316.-329.pants)	99
VIII. Bāriņtiesa un tās attiecības ar aizbilstamajiem un aizbildņiem (330.-338.pants)	101
IX. Aizbildnības izbeigšanās (339.-354.pants)	102
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Aizgādība pār pilngadīgajiem	105
I. Vispārīgi noteikumi (355.-356.pants)	105
II. Aizgādība pār garā slimiem (357.-364.pants)	105
III. Aizgādība pār personām izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ (365.-369.pants)	106
IV. Aizgādība pār promesošo un pazudušo personu mantu (370.-381.pants)	107
OTRĀ DAĻA. Mantojuma tiesības	111
PIRMĀ NODAĻA. Vispārīgi noteikumi (382.-389.pants)	113
OTRĀ NODAĻA. Likumiskā mantošana	115
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Vispārīgi noteikumi (390.-391.pants)	115
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Laulāto mantošana (392.-397.pants)	115
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Radnieku un adoptēto mantošana	116
I. Radniecība, kas nodibina mantojuma tiesību (398.-402.pants)	116
II. Mantošanas kārtība (403.-415.pants)	117
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Bezmantinieku manta (416.-417.pants)	120
TREŠĀ NODAĻA. Testamentārā mantošana	121
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Vispārīgi noteikumi (418.-419.pants)	121
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Spēja taisīt testamentu (420.-421.pants)	121
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Neatraidāmie mantinieki un neatņemamā daļa (422.-426.pants)	121
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Atstumšana no mantojuma (427.-431.pants)	122
PIEKTĀ APAKŠNODAĻA. Testamenta forma (432.pants)	123
I. Publiski testamenti (433.-444.pants)	123
II. Privāti testamenti (445.-459.pants)	125
III. Privilēģēti testamenti (460.-462.pants)	127
SESTĀ APAKŠNODAĻA. Testamenta saturs (463.-466.pants)	128
SEPTĪTĀ APAKŠNODAĻA. Mantinieka iecelšana un substitūcija	128

I. Mantinieka iecelšana (467.-476.pants)	128
II. Substitūcija (477.-485.pants)	130
ASTOTĀ APAKŠNODAĻA. Pēcmantinieka iecelšana (486.-493.pants)	131
DEVĪTĀ APAKŠNODAĻA. Novēlējumi vispārņoderīgiem un labdarīgiem mērķiem (494.-499.pants)	133
DESMITĀ APAKŠNODAĻA. Legāti.	134
I. Vispārīgi noteikumi (500.-503.pants)	134
II. Legāta dalībnieki (504.-520.pants)	134
III. Legāta tiesiskās sekas (521.-529.pants)	136
IV. Legāta iegūšana un atraidīšana (530.-533.pants)	138
V. Legāta izpildīšana (534.-547.pants)	138
VI. Atsevišķie legātu veidi (548.-579.pants)	141
VII. Legātu samazināšana (580.-583.pants)	145
VIENPADSMITĀ APAKŠNODAĻA. Nosacījumi un citi pēdējās gribas rīkojumu aprobežojumi	145
I. Nosacītie pēdējās gribas rīkojumi (584.-598.pants)	145
II. Termiņa apzīmējums pēdējās gribas rīkojumos (599.pants)	149
III. Citi pēdējās gribas rīkojumu aprobežojumi (600.-603.pants)	149
DIVPADSMITĀ APAKŠNODAĻA. Savstarpēji testamenti (604.-612.pants)	149
TRĪSPADSMITĀ APAKŠNODAĻA. Pēdējās gribas rīkojumu izpildīšana.	151
I. Testamenta pierādījumi (613.-615.pants)	151
II. Testamenta izpildīšana (616.-631.pants)	151
III. Pēdējās gribas rīkojumu iztulkošana (632.-635.pants)	154
ČETRPADSMITĀ APAKŠNODAĻA. Testamenta apstrīdēšana (636.-638.pants)	155
CETURTĀ NODAĻA. Līgumiskā mantošana.	156
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Līgumiskās mantošanas veidi un mantojuma līgums (639.-645.pants)	156
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Mantojuma līguma sekas (646.-654.pants)	157
PIEKTĀ NODAĻA. Mantojuma atklāšanās, apsardzība un mantojuma prasība.	159
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Mantojuma atklāšanās (655.-656.pants)	159
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Mantojuma apsardzība un aizgādība (657.-666.pants)	159
TRESĀ APAKŠNODAĻA. Mantojuma prasība (667.-686.pants)	161
SESTĀ NODAĻA. Mantojuma pieņemšana un iegūšana.	165
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Mantojuma pieņemšana (687.-700.pants)	165
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Mantojuma iegūšanas sekas (701.-714.pants)	167
SEPTĪTĀ NODAĻA. Līdzmantinieku savstarpējās attiecības un mantojuma dalīšana.	171
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Līdzmantinieku savstarpējās attiecības (715.-723.pants)	171
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Mantojuma dalīšana.	172
I. Personas, kas var prasīt mantojuma dalīšanu (724.-728.pants)	172
II. Dalāmā manta (729.-730.pants)	173
III. Dalīšanas kārtība.	174
1. Vispārīgi noteikumi (731.-740.pants)	174
2. Ārpus pilsētu administratīvām robežām esošas lauksaimnieciska rakstura zemes dalīšana (741.-751.pants)	175
3. Dokumenti (752.pants)	177
IV. Dalījuma sekas (753.-756.pants)	178
TRESĀ APAKŠNODAĻA. Iepriekšēji saņemtā pievienojums (757.-765.pants)	179

ASTOTĀ NODAĻA. Mantojuma tiesības izbeigšanās un zaudēšana	181
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Mantojuma tiesības zaudēšana pēc mantotāja paša gribas.	181
I. Atteikšanās no mantošanas pirms aicinājuma mantot (766.-774.pants)	181
II. Mantojuma atraidīšana pēc aicinājuma mantot (775.-783.pants)	182
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Nepilnīgi un spēkā neesoši testāmenti.	183
I. Testāmenta atcelšana pret testatora gribu (784.-791.pants)	183
II. Testāmenta atcelšana, grozot testātoram savu gribu (792.-793.pants)	185
1. Jauna testāmenta taisīšana (794.-798.pants)	185
2. Testāmenta atsaukšana (799.-804.pants)	186
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Legāta atcelšana.	187
I. Legāta atcelšana pēc legātāra gribas (805.-808.pants)	187
II. Legāta atcelšana pēc mantojuma atstājēja gribas (809.-811.pants)	187
III. Legāta atcelšana testāmenta atkrišanas dēļ (812.pants)	188
IV. Legāta tieša atkrišana (813.-817.pants)	188
V. Legāta atcelšanas sekas (818.-819.pants)	189
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Mantojuma līguma atcelšana (820.-823.pants)	189
PIEKTĀ APAKŠNODAĻA. Mantojuma un legāta atrašana necienīgām personām (824.-829.pants)	190
SESTĀ APAKŠNODAĻA. Pieauguma tiesība (830.-840.pants)	197
TREŠĀ DAĻA. Lietu tiesības	195
PIRMĀ NODAĻA. Dažādas lietu šķiras.	197
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Lietas un lietu kopības vispār (841.-849.pants)	197
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Galvenās un blakus lietas.	198
I. Vispārīgi noteikumi (850.-853.pants)	198
II. Galvenās lietas būtiskās daļas (854.pants)	199
III. Augļi (855.-856.pants)	199
IV. Piederumi (857.-862.pants)	199
V. Nastas un izdevumi (863.-869.pants)	201
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Lietu sadalījums pēc vērtības (870.-874.pants)	202
OTRĀ NODAĻA. Valdījums.	203
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Vispārīgi noteikumi (875.-877.pants)	203
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Valdījuma iegūšana (878.-895.pants)	203
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Valdījuma turpināšana un izbeigšanās (896.-908.pants)	206
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Valdījuma veidi (909.-910.pants)	208
PIEKTĀ APAKŠNODAĻA. No valdījuma izrietošās tiesības (911.pants)	208
I. Pastāvoša valdījuma aizsardzība (912.-919.pants)	209
II. Atņemta valdījuma atjaunošana (920.-926.pants)	210
TREŠĀ NODAĻA. Īpašums.	211
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Vispārīgi noteikumi (927.-929.pants)	211
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Īpašuma iegūšana.	211
I. Īpašuma iegūšana ar piegūšanu.	211
1. Vispārīgi noteikumi (930.-931.pants)	211
2. Dzīvnieku ķeršana (932.-939.pants)	212
3. Lietu atrašana (940.-954.pants)	213
II. Lietas augļu iegūšana par īpašumu (955.-959.pants)	215
III. Īpašuma iegūšana ar pieaugumu.	216
1. Viena zemes gabala pievienošanās otram (960.-967.pants)	216

2. Ēku celšana (968.-972.pants)	217
3. Sēšana un stādīšana (973.-979.pants)	218
4. Pieaugums ar kustamu lietu savienošanu un svežu lietu apstrādāšanu (980.-986.pants)	219
IV. Īpašuma iegūšana ar nodošanu (987.-997.pants)	221
V. Īpašuma iegūšana ar ieilgumu (998.-999.pants)	223
1. Ar ieilgumu iegūstamais priekšmets (1000.-1005.pants)	223
2. Valdījuma tiesiskais pamats (1006.-1012.pants)	224
3. Valdītāja laba ticība (1013.-1017.pants)	225
4. Nepārtraukts valdījums (1018.-1022.pants)	226
5. Ieilguma termiņš (1023.-1024.pants)	227
6. Īpašnieka tiesiskā iespēja izlietot savu īpašuma tiesību (1025.-1029.pants)	228
7. Ieilguma pierādīšana (1030.-1031.pants)	228
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Īpašuma izbeigšanās (1032.-1035.pants)	229
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Īpašnieka tiesības.	230
I. Vispārīgi noteikumi (1036.-1041.pants)	230
II. Īpašnieka tiesības uz nekustamu īpašumu vispār (1042.-1043.pants)	230
III. Īpašuma prasība (1044.-1066.pants)	231
PIEKTĀ APAKŠNODAĻA. Īpašuma aprobežojumi.	234
I. Aprobežojumi, kas attiecas uz īpašumu visā tā apjomā (1067.-1075.pants)	234
II. Īpašuma atsavināšanas tiesības aprobežojumi (1076.-1081.pants)	237
III. Īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumi (1082.pants)	238
1. Būvju un ēku lietošanas tiesības aprobežojumi (1083.-1092.pants)	238
2. Ietaišu un apstādījumu lietošanas tiesības aprobežojumi (1093.-1101.pants)	240
3. Ūdeņu lietošanas tiesības aprobežojumi (1102.-1127.pants)	242
4. Mežu lietošanas tiesības aprobežojumi (1128.-1129.pants)	245
CETURTĀ NODAĻA. Servitūti.	246
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Vispārīgi noteikumi (1130.-1140.pants)	246
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Reālservitūti.	247
I. Vispārīgi noteikumi (1141.-1154.pants)	247
II. Atsevišķie lauku servitūti. (1155.pants)	249
1. Ceļa servitūts (1156.-1161.pants)	249
2. Ūdens lietošanas servitūts (1162.-1171.pants)	249
III. Atsevišķie ēku servitūti (1172.-1173.pants)	250
1. Atbalsta tiesība (1174.-1178.pants)	251
2. Iebūves tiesība (1179.-1180.pants)	251
3. Pārkaru būves tiesība (1181.pants)	252
4. Notekas tiesība (1182.-1184.pants)	252
5. Izlejas tiesība (1185.-1186.pants)	252
6. Augstākas būves tiesība (1187.pants)	252
7. Gaismas tiesība (1188.pants)	253
8. Skata tiesība (1189.pants)	253
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Personālservitūti.	253
I. Lietojuma tiesība.	253
1. Vispārīgi noteikumi (1190.-1194.pants)	253
2. Parastā lietojuma tiesība (1195.-1224.pants)	254
3. Ārkārtējā lietojuma tiesība (1225.-1226.pants)	258
II. Dzīvokļa tiesība (1227.-1230.pants)	258
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Servitūtu nodibināšana (1231.-1236.pants)	258
PIEKTĀ APAKŠNODAĻA. Servitūtu izbeigšanās.	259
I. Vispārīgie izbeigšanās pamati (1237.-1256.pants)	259
II. Personālservitūtu sevišķie izbeigšanās veidi (1257.-1259.pants)	263

PIEKTĀ NODAĻA. Reālnastas.	264
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Vispārīgi noteikumi (<i>1260.-1269.pants</i>)	264
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Reālnastu nodibināšana un izbeigšanās.	265
I. Reālnastu nodibināšana (<i>1270.pants</i>)	265
II. Reālnastu izbeigšanās (<i>1271.-1276.pants</i>)	265
III. Reālnastu veidi (<i>1277.pants</i>).....	266
SESTĀ NODAĻA. Ķīlas tiesība.	267
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Vispārīgi noteikumi (<i>1278.-1279.pants</i>)	267
I. Ar ķīlu nodrošinātais prasījums (<i>1280.-1293.pants</i>)	267
II. Ķīlas tiesības priekšmets (<i>1294.-1300.pants</i>)	270
III. Ķīlas tiesības apjoms (<i>1301.-1303.pants</i>)	270
IV. Ķīlas tiesības nodibināšana (<i>1304.-1308.pants</i>)	271
V. Ķīlas tiesības izbeigšanās (<i>1309.-1314.pants</i>)	272
VI. Ķīlas tiesības sekas.	273
1. Iekāļātāja jeb ķīlas parādnieka tiesības (<i>1315.-1318.pants</i>)	273
2. Ķīlas kreditora jeb ķīlasņēmēja tiesības (<i>1319.-1339.pants</i>)	273
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Rokas ķīla.	276
I. Rokas ķīlas nodibināšana (<i>1340.-1346.pants</i>)	276
II. Rokas ķīlasņēmēja tiesības un pienākumi (<i>1347.-1357.pants</i>)	278
III. Rokas ķīlas tiesības izbeigšanās (<i>1358.-1361.pants</i>)	279
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Lietošanas ķīla (<i>1362.-1366.pants</i>)	280
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Hipotēka uz nekustamu īpašumu	281
I. Hipotēkas nodibināšana (<i>1367.-1373.pants</i>)	281
II. Hipotēkas pārjaunošana un dzēšana (<i>1374.-1380.pants</i>)	282
SEPTĪTĀ NODAĻA. Izpirkuma tiesība.	284
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Izpirkuma tiesības nodibināšana un izlietošana (<i>1381.-1389.pants</i>)	284
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Izpirkuma tiesības sekas.	286
I. Ieguvēja pienākumi pret izpircēju (<i>1390.-1393.pants</i>)	286
II. Atsavinātāja pienākumi pret izpircēju (<i>1394.pants</i>)	286
III. Atsavinātāja pienākumi pret ieguvēju (<i>1395.-1396.pants</i>)	287
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Izpirkuma tiesības izbeigšanās (<i>1397.-1400.pants</i>)	287
CETURTĀ DAĻA. Saistību tiesības (<i>1401.-1402.pants</i>)	289
PIRMĀ NODAĻA. Tiesiski darījumi vispār (<i>1403.-1404.pants</i>)	291
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Darījuma dalībnieki (<i>1405.-1411.pants</i>)	291
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Tiesisku darījumu priekšmets (<i>1412.-1426.pants</i>)	292
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Gribas izteikums un īstums.	294
I. Gribas izteikums (<i>1427.-1439.pants</i>)	294
II. Gribas īstums (<i>1440.pants</i>)	296
1. Maldība (<i>1441.-1458.pants</i>)	296
2. Viltus (<i>1459.-1462.pants</i>)	299
3. Spaidi (<i>1463.-1468.pants</i>)	299
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Tiesiska darījuma sastāvdaļas (<i>1469.-1472.pants</i>)	300
PIEKTĀ APAKŠNODAĻA. Tiesiska darījuma forma.	301
I. Vispārīgi noteikumi (<i>1473.-1481.pants</i>)	301
II. Tiesisku darījumu rakstiska forma (<i>1482.-1494.pants</i>)	303
SESTĀ APAKŠNODAĻA. Laiks un vieta tiesiskā darījumā (<i>1495.-1503.pants</i>)	305

SEPTĪTĀ APAKŠNODAĻA. Tiesiska darījuma iztulkošana (1504.-1510.pants)	306
OTRĀ NODAĻA. Līgumi (1511.-1513.pants)	308
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Līdzēji (1514.-1532.pants)	308
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Līdzēju vienošanās (1533.-1541.pants)	311
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Līguma priekšmets (1542.-1547.pants)	312
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Līgumu blakus noteikumi (1548.pants)	314
I. Nosacījumi.	314
1. Nosacījumu veidi (1549.-1554.pants)	314
2. Nosacījumu tiesiskās sekas (1555.-1571.pants)	315
3. Nosacījumu izpildīšana (1572.-1578.pants)	317
II. Termiņi (1579.-1586.pants)	318
PIEKTĀ APAKŠNODAĻA. Līguma sekas (1587.-1592.pants)	319
SESTĀ APAKŠNODAĻA. Atbildības pienākums.	320
I. Vispārīgi noteikumi (1593.-1597.pants)	320
II. Atbildība par attiesājumu.	321
1. Atbildības nosacījumi attiesājumā (1598.-1602.pants)	321
2. Gadījumi, kad atkrit atsavinātāja atbildības pienākums (1603.-1604.pants)	322
3. Atsavinātāja atbildības pienākuma apmērs (1605.-1611.pants)	323
III. Atbildība par trūkumiem un īpašībām	324
1. Atsavinātāja atbildība vispār (1612.-1618.pants)	324
2. Atsavinātāja atbildības apmērs un ieguvēja aizsardzības līdzekļi (1619.-1634.pants)	325
TREŠĀ NODAĻA. Saistības un prasījumi no neatļautas darbības.	328
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Neatļauta darbība un vainas pakāpes (1635.-1650.pants)	328
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Nokavējums.	330
I. Nokavējuma veidi (1651.pants)	330
1. Parādnieka nokavējums (1652.-1657.pants)	330
2. Kreditora nokavējums (1658.-1660.pants)	331
II. Nokavējuma sekas (1661.-1664.pants)	331
III. Nokavējuma seku novēršana (1665.-1668.pants)	332
CETURTĀ NODAĻA. Saistību kopdalībnieku savstarpējās attiecības.	334
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Vispārīgi noteikumi (1669.-1671.pants)	334
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Solidāru saistību nodibināšana (1672.-1676.pants)	334
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Solidāru saistību sekas (1677.-1690.pants)	335
PIEKTĀ NODAĻA. Saistību tiesību pastiprināšana (1691.pants)	337
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Galvojums.	337
I. Vispārīgi noteikumi (1692.-1695.pants)	337
II. Galvojuma sekas.	337
1. Galvnieka pienākumi (1696.-1700.pants)	337
2. Galvnieka tiesības	338
A. Galvnieka tiesības pret kreditoru (1701.-1703.pants)	338
B. Galvnieka tiesības pret galveno parādnieku (1704.-1709.pants)	339
III. Galvojuma izbeigšanās (1710.-1715.pants)	340
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Līgumsods (1716.-1724.pants)	340
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Rokas nauda (1725.-1731.pants)	341
SESTĀ NODAĻA. Saistību tiesību aizsardzība (1732.-1733.pants)	343
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Aizturējuma tiesība (1734.-1740.pants)	343
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Ķīlāšanas tiesība.	344

I. Ķīlāšanas mērķis (1741.-1742.pants)	344
II. Ķīlāšanas noteikumi (1743.-1747.pants)	345
III. Ķīlāšanas sekas (1748.-1752.pants)	346
SEPTĪTĀ NODAĻA. Procenti (1753.-1755.pants)	347
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Procentu saistības izcelšanās (1756.-1760.pants)	347
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Procentu saistības izbeigšanās (1761.-1763.pants)	348
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Procentu aprobežojumi (1764.-1769.pants)	349
ASTOTĀ NODAĻA. Zaudējumi un to atlīdzība.	350
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Zaudējumu veidi (1770.-1775.pants)	350
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Tiesība prasīt zaudējumu atlīdzību (1776.-1778.pants)	351
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Zaudējumu atlīdzības pienākums (1779.-1785.pants)	351
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Zaudējumu novērtēšana (1786.-1792.pants)	352
DEVĪTĀ NODAĻA. Prasījumu tiesību cesija.	354
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Cesijas tiesiskais pamats (1793.-1797.pants)	354
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Cesijas priekšmets (1798.-1800.pants)	354
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Cesijas forma (1801.-1803.pants)	355
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Cesijas sekas (1804.-1810.pants)	355
DESMITĀ NODAĻA. Saistību tiesību izbeigšanās.	357
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Izpildījums.	357
I. Vispārīgi noteikumi (1811.-1812.pants)	357
1. Personas, kas izpildījumu (samaksu) dod un saņem (1813.-1819.pants)	357
2. Izpildījuma vieta (1820.-1827.pants)	358
3. Izpildījuma laiks (1828.-1831.pants)	359
4. Izpildījuma veids (1832.-1837.pants)	360
II. Samaksas pierādījumi (1838.-1841.pants)	361
III. Samaksas sekas (1842.-1845.pants)	361
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Ieskaits.	362
I. Vispārīgi noteikumi (1846.-1851.pants)	362
II. Ieskaits izlietošanas kārtība un sekas (1852.-1856.pants)	363
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Prasījuma un parāda sakritums (1857.-1861.pants)	364
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Atcēlējs līgums (1862.-1866.pants)	365
PIEKTĀ APAKŠNODAĻA. Pārjaunojums (1867.-1880.pants)	365
SESTĀ APAKŠNODAĻA. Izlīgums (1881.-1891.pants)	368
SEPTĪTĀ APAKŠNODAĻA. Tiesas spriedums (1892.pants)	369
ASTOTĀ APAKŠNODAĻA. Noilgums.	369
I. Vispārīgi noteikumi (1893.-1895.pants)	369
II. Noilguma iesākums (1896.-1901.pants)	370
III. Noilguma pārtraukums (1902.-1906.pants)	371
IV. Tiesības, kas nav pakļautas noilgumam (1907.-1909.pants)	371
V. Noilguma sekas (1910.-1911.pants)	372
VIENPADSMITĀ NODAĻA. Dāvinājums.	373
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Dāvinājumi vispār.	373
I. Vispārīgi noteikumi (1912.-1914.pants)	373
II. Dāvinājuma sekas (1915.-1918.pants)	373
III. Dāvinājuma atsaukšana (1919.-1924.pants)	374
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Sevišķie dāvinājuma veidi.	375

I. Visas mantas dāvinājums (1925.-1927.pants)	375
II. Dāvinājums ar uzlikumu (1928.-1932.pants).....	376
III. Dāvinājums atlīdzības nozīmē (1933.pants).....	376
DIVPADSMITĀ NODAĻA. Prasījumi no atdošanas līgumiem.	377
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Aizdevuma līgums.	377
I. Vispārīgi noteikumi (1934.-1942.pants)	377
II. Aizdevuma atmaksa (1943.-1946.pants).....	378
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Patapinājuma līgums.	379
I. Vispārīgi noteikumi (1947.-1951.pants)	379
II. Tiesiskās attiecības no patapinājuma līguma	379
1. Patapinājuma ņēmēja pienākumi (1952.-1962.pants)	379
2. Patapinātāja pienākumi (1963.-1967.pants).....	381
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Glabājuma līgums.	382
I. Vispārīgi noteikumi (1968.-1971.pants)	382
II. Tiesiskās attiecības no glabājuma līguma.	382
1. Glabātāja pienākumi (1972.-1983.pants)	382
2. Glabājuma devēja pienākumi (1984.-1988.pants)	384
3. Vairāku kopīgu glabājuma devēju un glabātāju savstarpējās attiecības (1989.-1991.pants).....	385
III. Glabājuma pārvēršanās aizdevuma līgumā (1992.-1994.pants).....	385
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Viesnīcnieka glabājums (1995.-2001.pants)	386
TRĪSPADSMITĀ NODAĻA. Prasījumi no atsavinājuma līgumiem.	388
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Pirkuma līgums.	388
I. Vispārīgi noteikumi.	388
1. Līguma jēdziens un līdzēju personiskā spēja (2002.-2004.pants)	388
2. Pirkuma līguma priekmets (2005.-2011.pants).....	388
3. Pirkuma maksa (2012.-2020.pants)	390
II. Tiesiskās attiecības no pirkuma līguma.	391
1. Vispārīgi noteikumi (2021.-2026.pants)	391
2. Pārdevēja pienākumi (2027.-2032.pants)	392
3. Pircēja pienākumi (2033.-2038.pants)	393
III. Pirkuma līguma atcelšana.	394
1. Vispārīgi noteikumi (2039.-2041.pants)	394
2. Pirkuma līguma atcelšana pārmērīga zaudējuma dēļ (2042.-2046.pants).....	394
IV. Pirkuma blakus līgumi.	395
1. Atkāpšanās tiesība pirkuma cenas nesamaksas dēļ (2047.-2053.pants)	395
2. Atpakaļpirkums un atpakaļpārdevums (2054.-2059.pants).....	396
3. Pirmpirkuma tiesība (2060.-2063.pants).....	397
4. Pirkums ar pārbaudi vai apskati (2064.-2068.pants)	398
5. Nomaksas pirkums (2069.-2071.pants)	398
6. Citi blakus līgumi (2072.pants).....	399
V. Pārdošana izolē (2073.-2090.pants).....	399
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Maiņas līgums (2091.-2095.pants)	402
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Uztura līgums.	403
I. Vispārīgi noteikumi (2096.-2098.pants)	403
II. Tiesiskās attiecības no uztura līguma (2099.-2102.pants)	403
III. Uztura līguma izbeigšanās (2103.-2106.pants)	404
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Piegādes līgums (2107.-2111.pants)	405
ČETRPADSMITĀ NODAĻA. Nomas un īres līgums (2112.pants).....	406
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Nomas un īres līguma noteikumi (2113.-2127.pants)	406

OTRĀ APAKŠNODAĻA. Tiesiskās attiecības no nomas un īres līguma.	408
I. Vispārīgi noteikumi (2128.-2129.pants)	408
II. Iznomātāja vai izīrētāja pienākumi (2130.-2140.pants)	408
III. Nomnieka vai īrnieka pienākumi (2141.-2156.pants)	410
IV. Lauku saimniecību nomnieku sevišķie pienākumi (2157.-2164.pants)	413
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Nomas un īres līguma izbeigšanās (2165.-2177.pants)	414
PIECPADSMITĀ NODAĻA. Prasījumi no darba attiecībām.	418
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Darba līgums.	418
I. Vispārīgi noteikumi (2178.-2181.pants)	418
II. Tiesiskās attiecības no darba līguma (2182.-2191.pants)	419
III. Darba līguma izbeigšanās (2192.-2195.pants)	420
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Graudniecības līgums.	421
I. Vispārīgi noteikumi (2196.-2203.pants)	421
II. Tiesiskās attiecības no graudniecības līguma (2204.-2209.pants)	422
III. Graudniecības līguma izbeigšanās (2210.-2211.pants)	423
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Uzņēmuma līgums (2212.pants)	423
I. Tiesiskās attiecības no uzņēmuma līguma.	424
1. Uzņēmēja pienākumi (2213.-2221.pants)	424
2. Pasūtītāja pienākumi (2222.-2228.pants)	425
II. Uzņēmuma līguma izbeigšanās (2229.pants)	427
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Pārvadājuma līgums (2230.-2240.pants)	427
SEŠPADSMITĀ NODAĻA. Sabiedrības līgums.	430
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Vispārīgi noteikumi (2241.-2242.pants)	430
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Biedru savstarpējās attiecības (2243.-2256.pants)	430
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Attiecības ar trešām personām (2257.-2261.pants)	433
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Sabiedrības izbeigšanās (2262.-2268.pants)	434
PIEKTĀ APAKŠNODAĻA. Sabiedrības likvidācija (2269.-2280.pants)	436
SEPTIŅPADSMITĀ NODAĻA. Laimes līgumi.	439
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Spēles un derības (2281.-2284.pants)	439
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Izloze (2285.-2288.pants)	439
ASTOŅPADSMITĀ NODAĻA. Prasījumi no svešu lietu pārziņas.	441
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Pilnvarojuma līgums.	441
I. Vispārīgi noteikumi (2289.-2294.pants)	441
II. Tiesiskās attiecības no pilnvarojuma līguma.	442
1. Pilnvarnieka pienākumi (2295.-2306.pants)	442
2. Pilnvarotāja pienākumi (2307.-2311.pants)	444
III. Pilnvarojuma līguma izbeigšanās (2312.-2317.pants)	445
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Padomes un ieteikums (2318.-2320.pants)	447
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Komisijas līgums (2321.-2324.pants)	447
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Neuzdota lietvedība.	448
I. Vispārīgi noteikumi (2325.-2331.pants)	448
II. Tiesiskās attiecības no neuzdotās lietvedības.	449
1. Lietveža pienākumi (2332.-2338.pants)	449
2. Pārstāvamā pienākumi (2339.-2342.pants)	450
PIEKTĀ APAKŠNODAĻA. Norēķināšanās pienākums (2343.-2346.pants)	451
DEVIŅPADSMITĀ NODAĻA. Prasījumi no dažādiem pamatiem.	453
PIRMĀ APAKŠNODAĻA. Prasījumi personisku aizskārumu dēļ.	453

I. Atlīdzība par miesas bojājumiem (2347.-2351.pants)	453
II. Tiesība uz atlīdzību no nodarījumiem pret personisko brīvību, godu, cieņu un pret sieviešu nevainību (2352.-2353.pants)	454
OTRĀ APAKŠNODAĻA. Prasījumi mantas prettiesīgu bojājumu dēļ (2354.-2357.pants)	455
TREŠĀ APAKŠNODAĻA. Atlīdzība par zaudējumu, kas nodarīts ar izmešanu, izliešanu vai nokrišanu (2358.-2362.pants)	456
CETURTĀ APAKŠNODAĻA. Atlīdzība par kustoņu nodarītiem zaudējumiem (2363.-2368.pants)	456
PIEKTĀ APAKŠNODAĻA. Prasījumi no netaisnas iedzīvošanās.	457
I. Neesoša parāda izpildījuma atprasījums (2369.-2383.pants)	457
II. Nākoša notikuma izredzē izpildītā atprasījums (2384.-2386.pants)	459
III. Atprasījums netikumīga vai pretlikumīga pamata dēļ (2387.-2388.pants)	459
IV. Atprasījums jebkāda pamata trūkuma dēļ (2389.-2390.pants)	460
V. Vispārējs atprasījums iedzīvošanās dēļ (2391.-2392.pants)	460
DIVDESMITĀ NODAĻA. Tiesība prasīt lietas parādīšanu (2393.-2400.pants)	462
PIELIKUMS CIVILLIKUMAM	465
I PIELIKUMS (1102.pantam)	466
Publisko ezeru un upju saraksts	466
1. Publisko ezeru saraksts	466
2. Publisko upju saraksts	477
II PIELIKUMS (1115.pantam)	480
Ezeru saraksts, kuros zvejas tiesības pieder valstij	480
III PIELIKUMS (1117.panta piezīmei)	492
Upju vai to daļu saraksts, kurās zvejas tiesības pieder vienīgi valstij	492
PIEZĪMES PIE CIVILLIKUMA LATVIEŠU VALODĀ	494

CONTENTS

SATURS	5
TABLE OF CONTENTS	17
PATEICĪBAS; ACKNOWLEDGEMENTS	29
PRIEKSVĀRDS	31
PREFACE	33
PIEZĪME; DISCLAIMER and NOTE for the English Translation	35
THE CIVIL LAW	37
INTRODUCTION (<i>Sections 1-25</i>)	39
PART ONE Family Law	45
CHAPTER 1 Marriage	47
SUB-CHAPTER 1 Betrothal (<i>Sections 26-31</i>)	47
SUB-CHAPTER 2 Entering into Marriage and Termination of Marriage	48
I. Impediments to Entering into Marriage (<i>Sections 32-39</i>)	48
II. Application for Entering into of Marriage. Publishment. (<i>Sections 40-52</i>)	49
III. Entering into of Marriage (<i>Sections 53-58</i>)	51
IV. Annulment of Marriage (<i>Sections 59-68</i>)	52
V. Dissolution of Marriage (<i>Sections 69-78</i>)	53
VI. Consequences of Annulment and Dissolution of Marriage (<i>Sections Sections 79-83</i>) ...	54
SUB-CHAPTER 3 Personal Rights of Spouses (<i>Sections 84-88</i>)	55
SUB-CHAPTER 4 Property Rights of Spouses	56
I. Lawful Property Relations of the Spouses (<i>Sections 89-110</i>)	56
II. Dowry (<i>Sections 111-113</i>)	60
III. Contractual Property Relations of Spouses	60
1. General Provisions(<i>Sections 114-116</i>)	60
2. Separate Ownership of all Property of the Spouses (<i>Sections 117-123</i>)	61
3. Joint Ownership of the Property of the Spouses (<i>Sections 124-139</i>)	62
4. Spousal Property Relation Registers (<i>Sections 140-145</i>)	66
CHAPTER 2 Rights and Obligations, as Between Parents and Children	68
SUB-CHAPTER 1 Determination of Filiation of Children Born of a marriage (<i>Sections 146-152</i>)	68
SUB-CHAPTER 2 Determination of Filiation of Children Born Outside of Marriage (<i>Sections 153-161</i>)	69
SUB-CHAPTER 3 Adoption (<i>Sections 162-176</i>)	72
SUB-CHAPTER 4 Parental Authority	75

I. Parental Authority in Personal Relations (<i>Sections 177-189</i>)	75
II. Parental Authority over the Property of Children (<i>Sections 190-197</i>)	77
III. Termination and Restriction of Parental Authority (<i>Sections 198-205</i>)	78
CHAPTER 3 Kinship and Affinity (<i>Sections 206-215</i>)	81
CHAPTER 4 Guardianship and Trusteeship General Provisions (<i>Sections 216-218</i>)	83
SUB-CHAPTER 1 Guardianship of Minors	83
I. Minority (<i>Sections 219-221</i>)	83
II. Establishment of Guardianship (<i>Sections 222-239</i>)	84
III. Persons who may be Appointed as Guardians (<i>Sections 240-244</i>)	86
IV. Persons who have the Right to Refuse the Position of Guardian (<i>Sections 245-251</i>)	87
V. Administration of Guardianship	89
1. Duties of a Guardian towards a Ward (<i>Sections 252-259</i>)	89
2. The Guardian as the Representative of a Minor (<i>Sections 260-268</i>)	90
3. Administration of the Property of a Minor (<i>Sections 269-299</i>)	91
4. Accounting (<i>Sections 300-302</i>)	96
5. Compensation of Guardians for Expenses and Work (<i>Sections 303-310</i>)	97
VI. Liability of the Guardian (<i>Sections 311-315</i>)	98
VII. Joint guardians and their reciprocal relations (<i>Sections 316-329</i>)	99
VIII. An Orphan's Court and its Relationship to Wards and Guardians (<i>Sections 330-338</i>)	101
IX. Termination of Guardianship (<i>Sections 339-354</i>)	102
SUB-CHAPTER 2 Trusteeship of Adults	105
I. General Provisions (<i>Sections 355-356</i>)	105
II. Trusteeship of the Mentally Ill (<i>Sections 357-364</i>)	105
III. Trusteeship of Persons with Dissolute or Spendthrift Lifestyles (<i>Sections 365-369</i>)	106
IV. Trusteeship for the Property of Absent or Missing Persons (<i>Sections 370-381</i>)	107
PART TWO Inheritance Law	111
CHAPTER 1 General Provisions (<i>Sections 382-389</i>)	113
CHAPTER 2 Intestate Succession	115
SUB-CHAPTER 1 General Provisions (<i>Sections 390-391</i>)	115
SUB-CHAPTER 2 Inheritance by Spouses (<i>Sections 392-397</i>)	115
SUB-CHAPTER 3 Inheritance by Kin and Adoptees	116
I. Kinship that Determines the Right of Inheritance (<i>Sections 398-402</i>)	116
II. Order of Succession (<i>Sections 403-415</i>)	117
SUB-CHAPTER 4 Property without Heirs (<i>Sections 416-417</i>)	120
CHAPTER 3 Testamentary Inheritance	121
SUB-CHAPTER 1 General Provisions (<i>Sections 418-419</i>)	121
SUB-CHAPTER 2 Capacity to Make a Will (<i>Sections 420-421</i>)	121
SUB-CHAPTER 3 Forced Heirs and Preferential Shares (<i>Sections 422-426</i>)	121
SUB-CHAPTER 4 Exclusion from Inheritance (<i>Sections 427-431</i>)	122
SUB-CHAPTER 5 Forms of Wills (<i>Section 432</i>)	123
I. Public Wills (<i>Sections 433-444</i>)	123
II. Private Wills (<i>Sections 445-459</i>)	125
III. Privileged Wills (<i>Sections 460-462</i>)	127
SUB-CHAPTER 6 Contents of a Will (<i>Sections 463-466</i>)	128
SUB-CHAPTER 7 Appointment and Substitution of Heirs	128
I. Appointment of Heirs (<i>Sections 467-476</i>)	128
II. Substitution (<i>Sections 477-485</i>)	130

SUB-CHAPTER 8 Appointment of a Secondary Heir (<i>Sections 486-493</i>)	131
SUB-CHAPTER 9 Bequests for Generally Useful and Charitable Purposes (<i>Sections 494-499</i>)	133
SUB-CHAPTER 10 Legacies	134
I. General Provisions (<i>Sections 500-503</i>)	134
II. Participants in a Legacy (<i>Sections 504-520</i>)	134
III. The Legal Consequences of a Legacy (<i>Sections 521-529</i>)	136
IV. Receipt and Renunciation of a Legacy (<i>Sections 530-533</i>)	138
V. Execution of a Legacy (<i>Sections 534-547</i>)	138
VI. Specific Kinds of Legacies (<i>Sections 548-579</i>)	141
VII. Reduction of Legacies (<i>Sections 580-583</i>)	145
SUB-CHAPTER 11 Conditions and other Restrictions of Last Will Instructions	145
I. Conditional Last Will Instructions (<i>Sections 584-598</i>)	145
II. Designated Terms in Last Will Instructions (<i>Section 599</i>)	149
III. Other Restrictions on Last Will Instructions (<i>Sections 600-603</i>)	149
SUB-CHAPTER 12 Reciprocal Wills (<i>Sections 604-612</i>)	149
SUB-CHAPTER 13 Execution of Last Will Instructions	151
I. Evidence of a Will (<i>Sections 613-615</i>)	151
II. Execution of Wills (<i>Sections 616-631</i>)	151
III. Interpretation of Last Will Instructions (<i>Sections 632-635</i>)	154
SUB-CHAPTER 14 Contesting a Will (<i>Sections 636-638</i>)	155
CHAPTER 4 Contractual Inheritance	156
SUB-CHAPTER 1 Contractual Inheritance Forms and Inheritance Contract (<i>Sections 639-645</i>)	156
SUB-CHAPTER 2 Consequences of an Inheritance Contract (<i>Sections 646-654</i>)	157
CHAPTER 5 Opening of Succession, Protection of Estates, and Inheritance Actions	159
SUB-CHAPTER 1 Opening of Succession (<i>Sections 655-656</i>)	159
SUB-CHAPTER 2 Protection and Trusteeship of an Estate (<i>Sections 657-666</i>)	159
SUB-CHAPTER 3 Inheritance Actions (<i>Sections 667-686</i>)	161
CHAPTER 6 Accepting and Taking an Inheritance	165
SUB-CHAPTER 1 Accepting an Inheritance (<i>Sections 687-700</i>)	165
SUB-CHAPTER 2 Consequences of Taking an Inheritance (<i>Sections 701-714</i>)	167
CHAPTER 7 Mutual Relationships Between Co-heirs and Division of the Inheritance	171
SUB-CHAPTER 1 Mutual Relationships of Co-heirs (<i>Sections 715-723</i>)	171
SUB-CHAPTER 2 Division of the Estate	172
I. Persons who may require division of an estate (<i>Sections 724-728</i>)	172
II. Property to be Divided (<i>Sections 729-730</i>)	173
III. Order of Division	174
1. General Provisions (<i>Sections 731-740</i>)	174
2. Division of land of an agricultural nature which is outside the administrative boundaries of urban areas (<i>Sections 741-751</i>)	175
3. Documents (<i>Section 752</i>)	177
4. Consequences of Division (<i>Sections 753-756</i>)	178
SUB-CHAPTER 3 Additions to that which was received previously (<i>Sections 757-765</i>)	179
CHAPTER 8 Termination and Loss of Inheritance Rights	181
SUB-CHAPTER 1 Loss of Inheritance Rights pursuant to the Intent of the Heirs Themselves	181

I. Refusal of an inheritance prior to the invitation to inherit (<i>Sections 766-774</i>)	181
II. Renunciation of an Inheritance after the Invitation to Inherit (<i>Sections 775-783</i>)	182
SUB-CHAPTER 2 Incomplete Wills and Invalid Wills	183
I. Revocation of a Will against the Intent of the Testator (<i>Sections 784-791</i>)	183
II. Revocation of a Will, Changing the Intent of the Testator (<i>Sections 792-793</i>).....	185
1. Making a New Will (<i>Sections 794-798</i>)	185
2. Revocation of a Will (<i>Sections 799-804</i>)	186
SUB-CHAPTER 3 Revocation of a Legacy	187
I. Revocation of a Legacy on the Basis of the Intent of the Legatee (<i>Sections 805-808</i>)....	187
II. Revoking a Legacy on the Basis of the Intent of the Estate-leaver (<i>Sections 809-811</i>) .	187
III. Revoking a Legacy Because a Will Fails (<i>Section 812</i>).....	188
IV. Direct Failure of a Legacy (<i>Sections 813-817</i>)	188
V. Consequences of Revoking a Legacy (<i>Sections 818-819</i>)	189
SUB-CHAPTER 4 Revoking an Inheritance Contract (<i>Sections 820-823</i>).....	189
SUB-CHAPTER 5 Forfeiture of Inheritances and Legacies by Unworthy Persons (<i>Sections 824-829</i>).....	190
SUB-CHAPTER 6 Accession Rights (<i>Sections 830-840</i>)	191
PART THREE Property Law	195
CHAPTER 1 Various Classes of Property	197
SUB-CHAPTER 1 Property and Aggregations of Property in General (<i>Sections 841-849</i>)	197
SUB-CHAPTER 2 Principal and Auxiliary Property	198
I. General Provisions (<i>Sections 850-853</i>)	198
II. Essential Parts of Principal Property (<i>Section 854</i>)	199
III. Fruits (<i>Sections 855-856</i>).....	199
IV. Appurtenances (<i>Sections 857-862</i>).....	199
V. Encumbrances and Expenditures (<i>Sections 863-869</i>)	201
SUB-CHAPTER 3 Division of Property on the Basis of its Value (<i>Sections 870-874</i>)	202
CHAPTER 2 Possession	203
SUB-CHAPTER 1 General Provisions (<i>Sections 875-877</i>)	203
SUB-CHAPTER 2 Acquiring Possession (<i>Sections 878-895</i>)	203
SUB-CHAPTER 3 Continuation and Termination of Possession (<i>Sections 896-908</i>)	206
SUB-CHAPTER 4 Forms of Possession (<i>Sections 909-910</i>)	208
SUB-CHAPTER 5 Rights Arising from Possession (<i>Section 911</i>)	208
I. Protection of Existing Possession (<i>Sections 912-919</i>)	209
II. Renewal of Possession Taken Away (<i>Sections 920-926</i>).....	210
CHAPTER 3 Ownership	211
SUB-CHAPTER 1 General Provisions (<i>Sections 927-929</i>)	211
SUB-CHAPTER 2 Acquisition of Ownership	211
I. Acquisition of Ownership by Appropriation	211
1. General Provisions (<i>Sections 930-931</i>)	211
2. Catching of Animals (<i>Sections 932-939</i>)	212
3. Finding of Property (<i>Sections 940-954</i>)	213
II. Acquiring Ownership of the Fruits of Property (<i>Sections 955-959</i>)	215
III. Acquisition of Ownership by Augmentation	216
1. Joining of One Parcel of Land to Another (<i>Sections 960-967</i>).....	216
2. Erection of Buildings (<i>Sections 968-972</i>)	217
3. Sowing and Planting (<i>Sections 973-979</i>)	218

4. Augmentation by Joining Movable Property and Processing Property of Another (<i>Sections 980-986</i>)	219
IV. Acquisition of Ownership Pursuant to Delivery (<i>Sections 987-997</i>)	221
V. Acquisition of Property Through Prescription (<i>Sections 998-999</i>)	223
1. Subject-matter that May be Acquired Through Prescription (<i>Sections 1000-1005</i>) ..	223
2. The Legal Basis of Possession (<i>Sections 1006-1012</i>)	224
3. Possessor in Good Faith (<i>Sections 1013-1017</i>)	225
4. Uninterrupted Possession (<i>Sections 1018-1022</i>)	226
5. Term of Prescription (<i>Sections 1023-1024</i>)	227
6. Legal Opportunity of Owners to Use Their Ownership Rights (<i>Sections 1025-1029</i>)	228
7. Proof of Prescription (<i>Sections 1030-1031</i>).....	228
SUB-CHAPTER 3 Termination of Ownership (<i>Sections 1032-1035</i>).....	229
SUB-CHAPTER 4 Rights of an Owner	230
I. General Provisions (<i>Sections 1036-1041</i>)	230
II. Rights of Owners in regard to Immovable Property in General (<i>Sections 1042-1043</i>) ..	230
III. Ownership Actions (<i>Sections 1044-1066</i>)	231
SUB-CHAPTER 5 Restrictions on Ownership	234
I. Restrictions which Relate to Ownership in All its Scope (<i>Sections 1067-1075</i>)	234
II. Restrictions on the Right to Alienate Ownership (<i>Sections 1076-1081</i>)	237
III. Restrictions on Rights of Use regarding Ownership (<i>Section 1082</i>)	238
1. Restrictions on Rights of Use regarding Structures and Buildings (<i>Sections 1083-1092</i>)	238
2. Restrictions on the Right of Use of Installations and Gardens (<i>Sections 1093-1101</i>) ...	240
3. Restrictions on the Right of Use of Water (<i>Sections 1102-1127</i>)	242
4. Restrictions on the Right to Use of Forests (<i>Sections 1128-1129</i>)	245
CHAPTER 4 Servitudes	246
SUB-CHAPTER 1 General Provisions (<i>Sections 1130-1140</i>)	246
SUB-CHAPTER 2 Real Servitudes	247
I. General Provisions (<i>Sections 1141-1154</i>).....	247
II. Individual Rural Servitudes (<i>Section 1155</i>)	249
1. Servitude of Right of Way (<i>Sections 1156-1161</i>)	249
2. Servitude of Right of Use of Water (<i>Sections 1162-1171</i>)	250
III. Individual Servitudes of Buildings (<i>Sections 1172-1173</i>)	251
1. Right of Support (<i>Sections 1174-1178</i>)	251
2. Right of Installation (<i>Sections 1179-1180</i>).....	252
3. Right of Building Projection (<i>Section 1181</i>).....	252
4. Right of Drainage (<i>Sections 1182-1184</i>)	252
5. Right of Water Disposal (<i>Sections 1185-1186</i>)	252
6. Right of Building Height (<i>Section 1187</i>)	253
7. Right of Light (<i>Section 1188</i>)	253
8. Right of View (<i>Section 1189</i>)	253
SUB-CHAPTER 3 Personal Servitudes	253
I. Usufructuary Rights	253
1. General Provisions (<i>Sections 1190-1194</i>)	253
2. Ordinary Usufructuary Rights (<i>Sections 1195-1224</i>)	254
3. Extraordinary Usufructuary Rights (<i>Sections 1225-1226</i>)	258
II. Right of Dwelling (<i>Sections 1227-1230</i>)	258
SUB-CHAPTER 4 Establishment of Servitudes (<i>Sections 1231-1236</i>)	258
SUB-CHAPTER 5 Termination of Servitudes	259
I. General Basis of Termination (<i>Sections 1237-1256</i>)	259
II. Special Forms of Termination of Personal Servitudes (<i>Sections 1257-1259</i>)	263

CHAPTER 5 Real Charges	264
SUB-CHAPTER 1 General Provisions (<i>Sections 1260-1269</i>)	264
SUB-CHAPTER 2 Establishment and Termination of Real Charges	265
I. Establishment of Real Charges (<i>Section 1270</i>)	265
II. Termination of Real Charges (<i>Sections 1271-1276</i>)	265
III. Forms of Real Charges (<i>Section 1277</i>)	266
CHAPTER 6 Pledge Rights	267
SUB-CHAPTER 1 General Provisions (<i>Sections 1278-1279</i>)	267
I. A Claim Secured by Pledge (<i>Sections 1280-1293</i>)	267
II. Subject-matter of Pledge Right (<i>Sections 1294-1300</i>)	270
III. Scope of Pledge Right (<i>Sections 1301-1303</i>)	270
IV. Establishment of Pledge Right (<i>Sections 1304-1308</i>)	271
V. Termination of Pledge Rights (<i>Sections 1309-1314</i>)	272
VI. Consequences of Pledge Right	273
1. Rights of Pledger or Pledge Debtor (<i>Sections 1315-1318</i>)	273
2. Rights of a Pledge Creditor or Pledgee (<i>Sections 1319-1339</i>)	273
SUB-CHAPTER 2 Possessory Pledge	276
I. Establishment of Possessory Pledge (<i>Sections 1340-1346</i>)	276
II. Rights and Obligations of Possessory Pledgees (<i>Sections 1347-1357</i>)	278
III. Termination of Possessory Pledge Right (<i>Sections 1358-1361</i>)	279
SUB-CHAPTER 3 Usufructuary Pledges (<i>Sections 1362-1366</i>)	280
SUB-CHAPTER 4 Mortgages of Immovable Property	281
I. Establishment of Mortgages (<i>Sections 1367-1373</i>)	281
II. Extension and Discharge of Mortgages (<i>Sections 1374-1380</i>)	282
CHAPTER 7 Right of Pre-emption	284
SUB-CHAPTER 1 Establishment and Use of Right of Pre-emption (<i>Sections 1381-1389</i>)	284
SUB-CHAPTER 2 Consequences of Right of Pre-emption	286
I. Duties of an Acquirer to a Pre-emptor (<i>Sections 1390-1393</i>)	286
II. Duties of an Alienor to a Pre-emptor (<i>Section 1394</i>)	286
III. Duties of an Alienor to an Acquirer (<i>Sections 1395-1396</i>)	287
SUB-CHAPTER 3 Termination of Right of Pre-emption (<i>Sections 1397-1400</i>)	287
PART FOUR Obligations Law (<i>Sections 1401-1402</i>)	289
CHAPTER 1 Lawful Transactions in General (<i>Sections 1403-1404</i>)	291
SUB-CHAPTER 1 Parties to a Transaction (<i>Sections 1405-1411</i>)	291
SUB-CHAPTER 2 Subject-matter of Lawful Transactions (<i>Sections 1412-1426</i>)	292
SUB-CHAPTER 3 Expression and Authenticity of Intent	294
I. Expression of Intent (<i>Sections 1427-1439</i>)	294
II. Authenticity of Intent (<i>Section 1440</i>)	296
1. Mistake (<i>Sections 1441-1458</i>)	296
2. Fraud (<i>Sections 1459-1462</i>)	299
3. Duress (<i>Sections 1463-1468</i>)	299
SUB-CHAPTER 4 Elements of Lawful Transactions (<i>Sections 1469-1472</i>)	300
SUB-CHAPTER 5 Form of Lawful Transactions	301
I. General Provisions (<i>Sections 1473-1481</i>)	301
II. Written Form of Lawful Transactions (<i>Sections 1482-1494</i>)	303
SUB-CHAPTER 6 Time and Place in Lawful Transactions (<i>Sections 1495-1503</i>)	305
SUB-CHAPTER 7 Interpretation of Lawful Transactions (<i>Sections 1504-1510</i>)	306

CHAPTER 2 Contracts (Sections 1511-1513)	308
SUB-CHAPTER 1 Contracting Parties (Sections 1514-1532)	308
SUB-CHAPTER 2 Agreement between the Contracting Parties (Sections 1533-1541)	311
SUB-CHAPTER 3 Subject-matter of Contracts (Sections 1542-1547)	312
SUB-CHAPTER 4 Ancillary Provisions of Contracts (Section 1548)	314
I. Conditions	314
1. Types of Conditions (Sections 1549-1554)	314
2. Legal Consequences of Conditions (Sections 1555-1571)	315
3. Performance of Conditions (Sections 1572-1578)	317
II. Terms (Sections 1579-1586)	318
SUB-CHAPTER 5 Consequences of a Contract (Sections 1587-1592)	319
SUB-CHAPTER 6 Duty of Liability	320
I. General provisions (Sections 1593-1597)	320
II. Recovery Liability	321
1. Liability Conditions for Recovery Proceedings (Sections 1598-1602)	321
2. Cases when the alienor shall not be subject to the duty of liability (Sections 1603-1604)	322
3. Scope of an Alienor's Duty of Liability (Sections 1605-1611)	323
III. Liability for Defects and Characteristics	324
1. Alienor's General Liability (Sections 1612-1618)	324
2. Scope of the Alienor's Liability and Means of Defence for the Acquirer (Sections 1619-1634)	325
CHAPTER 3 Obligations and Claims arising from Wrongful Acts	328
SUB-CHAPTER 1 Wrongful Acts and Degrees of Fault (Sections 1635-1650)	328
SUB-CHAPTER 2 Default	330
I. Types of Default (Section 1651)	330
1. Default of the Debtor (Sections 1652-1657)	330
2. Default of the Creditor (Sections 1658-1660)	331
II. Consequences of Default (Sections 1661-1664)	331
III. Prevention of the Consequences of Default (Sections 1665-1668)	332
CHAPTER 4 Mutual Relations of Joint Obligors	334
SUB-CHAPTER 1 General Provisions (Sections 1669-1671)	334
SUB-CHAPTER 2 Establishment of Solidary Obligations (Sections 1672-1676)	334
SUB-CHAPTER 3 Consequences of Solidary Obligations (Sections 1677-1690)	335
CHAPTER 5 Reinforcement of Obligations Rights (Section 1691)	337
SUB-CHAPTER 1 Guarantee	337
I. General Provisions (Sections 1692-1695)	337
II. Consequences of a Guarantee	337
1. Duties of a Guarantor (Sections 1696-1700)	337
2. Rights of a Guarantor	338
A. Guarantor's Rights against a Creditor (Sections 1701-1703)	338
B. Guarantor's Rights against the Principal Debtor (Sections 1704-1709)	339
III. Termination of Guarantee (Sections 1710-1715)	340
SUB-CHAPTER 2 Contractual penalties (Sections 1716-1724)	340
SUB-CHAPTER 3 Earnest money (Sections 1725-1731)	341
CHAPTER 6 Protection of Obligations Rights (Sections 1732-1733)	343
SUB-CHAPTER 1 Detainer Rights (Sections 1734-1740)	343
SUB-CHAPTER 2 Distress	344

I. Purpose of Distress (<i>Sections 1741-1742</i>)	344
II. Terms of Distress (<i>Sections 1743-1747</i>)	345
III. Consequences of Distress (<i>Sections 1748-1752</i>)	346
CHAPTER 7 Interest (<i>Sections 1753-1755</i>)	347
SUB-CHAPTER 1 Creation of Interest Obligations (<i>Sections 1756-1760</i>)	347
SUB-CHAPTER 2 Termination of Interest Obligation (<i>Sections 1761-1763</i>)	348
SUB-CHAPTER 3 Restrictions regarding Interest (<i>Sections 1764-1769</i>)	349
CHAPTER 8 Losses and their Compensation	350
SUB-CHAPTER 1 Types of Losses (<i>Sections 1770-1775</i>)	350
SUB-CHAPTER 2 Right to Claim Compensation (<i>Sections 1776-1778</i>)	351
SUB-CHAPTER 3 Duty to Compensate for Losses (<i>Sections 1779-1785</i>)	351
SUB-CHAPTER 4 Valuation of Losses (<i>Sections 1786-1792</i>)	352
CHAPTER 9 Cession of Right to Claim	354
SUB-CHAPTER 1 Legal Basis for Cession (<i>Sections 1793-1797</i>)	354
SUB-CHAPTER 2 Subject-matter of Cession (<i>Sections 1798-1800</i>)	354
SUB-CHAPTER 3 Form of Cession (<i>Sections 1801-1803</i>)	355
SUB-CHAPTER 4 Consequences of Cession (<i>Sections 1804-1810</i>)	355
CHAPTER 10 Termination of Obligations Rights	357
SUB-CHAPTER 1 Performance	357
I. General Provisions (<i>Sections 1811-1812</i>)	357
1. Persons who Provide and Receive Performance (Payment) (<i>Sections 1813-1819</i>) ...	357
2. Place of Performance (<i>Sections 1820-1827</i>)	358
3. Time of Performance (<i>Sections 1828-1831</i>)	359
4. Manner of Performance (<i>Sections 1832-1837</i>)	360
II. Proof of Payment (<i>Sections 1838-1841</i>)	361
III. Consequences of Payment (<i>Sections 1842-1845</i>)	361
SUB-CHAPTER 2 Set-off	362
I. General Provisions (<i>Sections 1846-1851</i>)	362
II. Due Course and Consequences of Set-off (<i>Sections 1852-1856</i>)	363
SUB-CHAPTER 3 Confusion of Claim and Debt (<i>Sections 1857-1861</i>)	364
SUB-CHAPTER 4 Revocation Contract (<i>Sections 1862-1866</i>)	365
SUB-CHAPTER 5 Novation (<i>Sections 1867-1880</i>)	365
SUB-CHAPTER 6 Settlement (<i>Sections 1881-1891</i>)	368
SUB-CHAPTER 7 Judgment of a Court (<i>Section 1892</i>)	369
SUB-CHAPTER 8 Prescription	369
I. General Provisions (<i>Sections 1893-1895</i>)	369
II. Commencement of the Prescriptive Period (<i>Sections 1896-1901</i>)	370
III. Interruption of Prescription (<i>Sections 1902-1906</i>)	371
IV. Rights not Subject to Prescription (<i>Sections 1907-1909</i>)	371
V. Consequences of Prescription (<i>Sections 1910-1911</i>)	372
CHAPTER 11 Gifts	373
SUB-CHAPTER 1 Gifts in General	373
I. General Provisions (<i>Sections 1912-1914</i>)	373
II. Consequences of Gifts (<i>Sections 1915-1918</i>)	373
III. Revocation of Gifts (<i>Sections 1919-1924</i>)	374
SUB-CHAPTER 2 Special Types of Gifts	375

I. Gifts of Entire Property (<i>Sections 1925-1927</i>)	375
II. Gifts with Binding Directions (<i>Sections 1928-1932</i>)	376
III. Gifts as Remuneration (<i>Section 1933</i>)	376
CHAPTER 12 Claims regarding Contracts Requiring Return of Property	377
SUB-CHAPTER 1 Loan Agreements	377
I. General Provisions (<i>Sections 1934-1942</i>)	377
II. Repayment of Loans (<i>Sections 1943-1946</i>)	378
SUB-CHAPTER 2 Lending Contracts	379
I. General provisions (<i>Sections 1947-1951</i>)	379
II. Legal Relationship Arising from Lending Contract	379
1. Duties of the Borrower (<i>Sections 1952-1962</i>)	379
2. Duties of a Lender (<i>Sections 1963-1967</i>)	381
SUB-CHAPTER 3 Contract of Bailment	382
I. General provisions (<i>Sections 1968-1971</i>)	382
II. Lawful relationship Arising from Contract of Bailment	382
1. Duties of Bailees (<i>Sections 1972-1983</i>)	382
2. Duties of Bailors (<i>Sections 1984-1988</i>)	384
3. Mutual Relationship of Several Joint Bailors and Bailees (<i>Sections 1989-1991</i>)	385
III. Conversion of Bailment into a Loan Agreement (<i>Sections 1992-1994</i>)	385
SUB-CHAPTER 4 Innkeeper's Bailment (<i>Sections 1995-2001</i>)	386
CHAPTER 13 Claims Arising from Alienation Contracts	388
SUB-CHAPTER 1 Purchase Contracts	388
I. General Provisions	388
1. Definition of the Contract and Personal Capacity of Contracting Parties (<i>Sections 2002-2004</i>)	388
2. Subject-matter of Purchase Contracts (<i>Sections 2005-2011</i>)	388
3. Purchase Price(<i>Sections 2012-2020</i>)	390
II. Lawful Relations Arising from Purchase Contract	391
1. General Provisions (<i>Sections 2021-2026</i>)	391
2. Duties of the Seller (<i>Sections 2027-2032</i>)	392
3. Duties of the Purchaser (<i>Sections 2033-2038</i>)	393
III. Setting Aside of Purchase Contracts	394
1. General Provisions (<i>Sections 2039-2041</i>)	394
2. Setting Aside of Purchase Contracts Due to Excessive Loss (<i>Sections 2042-2046</i>)	394
IV. Ancillary Contracts in regard to a Purchase	395
1. Right of Withdrawal for Reason of Non-payment of the Purchase Price (<i>Sections 2047-2053</i>)	395
2. Repurchase and Resale (<i>Sections 2054-2059</i>)	396
3. Right of First Refusal (<i>Sections 2060-2063</i>)	397
4. Purchase with Examination or Inspection (<i>Sections 2064-2068</i>)	398
5. Instalments Purchase (<i>Sections 2069-2071</i>)	398
6. Other Ancillary Contracts (<i>Section 2072</i>)	399
V. Sale by Auction (<i>Sections 2073-2090</i>)	399
SUB-CHAPTER 2 Barter Contracts (<i>Sections 2091-2095</i>)	402
SUB-CHAPTER 3 Maintenance Contracts	403
I. General Provisions (<i>Sections 2096-2098</i>)	403
II. Legal Relations Arising from Maintenance Contracts (<i>Sections 2099-2102</i>)	403
III. Termination of Maintenance Contracts (<i>Sections 2103-2106</i>)	404
SUB-CHAPTER 4 Supply Contracts (<i>Sections 2107-2111</i>)	405
CHAPTER 14 Lease and Rental Contracts (<i>Section 2112</i>)	406

SUB-CHAPTER 1 Provisions of Lease and Rental Contract (<i>Sections 2113-2127</i>)	406
SUB-CHAPTER 2 Legal Relations Arising from Leases and Rental Contracts	408
I. General Provisions (<i>Sections 2128-2129</i>)	408
II. Duties of a Lessor or Renter (<i>Sections 2130-2140</i>)	408
III. Duties of Lessees or Tenants (<i>Sections 2141-2156</i>)	410
IV. Specific Duties of Lessees of Rural Farms (<i>Sections 2157-2164</i>)	413
SUB-CHAPTER 3 Termination of Leases and Rental Contracts (<i>Sections 2165-2177</i>)	414
CHAPTER 15 Claims Arising from Employment Relations	418
SUB-CHAPTER 1 Employment Contracts	418
I. General Provisions (<i>Sections 2178-2181</i>)	418
II. Lawful Relations in Employment Contracts (<i>Sections 2182-2191</i>)	419
III. Termination of Employment Contracts (<i>Sections 2192-2195</i>)	420
SUB-CHAPTER 2 Sharecropping Contracts	421
I. General Provisions (<i>Sections 2196-2203</i>)	421
II. Lawful Relations Arising from Sharecropping Contracts (<i>Sections 2204-2209</i>)	422
III. Termination of Sharecropping Contracts (<i>Sections 2210-2211</i>)	423
SUB-CHAPTER 3 Contracts for Work-performance (<i>Section 2212</i>)	423
I. Lawful Relations Arising from Contracts for Work-performance	424
1. Duties of the Contractor (<i>Sections 2213-2221</i>)	424
2. Duties of the Commissioning Party (<i>Sections 2222-2228</i>)	425
II. Termination of Contracts for Work-performance (<i>Section 2229</i>)	427
SUB-CHAPTER 4 Carriage Contracts (<i>Sections 2230-2240</i>)	427
CHAPTER 16 Partnership Contracts	430
SUB-CHAPTER 1 General Provisions (<i>Sections 2241-2242</i>)	430
SUB-CHAPTER 2 Mutual Relations between Partnership Members (<i>Sections 2243-2256</i>)	430
SUB-CHAPTER 3 Relations with Third Persons (<i>Sections 2257-2261</i>)	433
SUB-CHAPTER 4 Termination of a Partnership (<i>Sections 2262-2268</i>)	434
SUB-CHAPTER 5 Liquidation of a Partnership (<i>Sections 2269-2280</i>)	436
CHAPTER 17 Contracts regarding Games of Chance	439
SUB-CHAPTER 1 Gambling and Wagers (<i>Sections 2281-2284</i>)	439
SUB-CHAPTER 2 Lottery (<i>Sections 2285-2288</i>)	439
CHAPTER 18 Claims arising from Management of the Property of Other Persons	441
SUB-CHAPTER 1 Authorisation Contracts	441
I. General Provisions (<i>Sections 2289-2294</i>)	441
II. Legal Relations Arising from an Authorisation Contract	442
1. Duties of an Authorised Person (<i>Sections 2295-2306</i>)	442
2. Duties of an Authorising Person (<i>Sections 2307-2311</i>)	444
III. Termination of an authorisation contract (<i>Sections 2312-2317</i>)	445
SUB-CHAPTER 2 Advice and Recommendation (<i>Sections 2318-2320</i>)	447
SUB-CHAPTER 3 Commission Contracts (<i>Sections 2321-2324</i>)	447
SUB-CHAPTER 4 Unauthorised Management	448
I. General Provisions (<i>Sections 2325-2331</i>)	448
II. Legal Relations Arising from Unauthorised Management	449
1. Duties of a Manager (<i>Sections 2332-2338</i>)	449
2. Duties of the Represented Person (<i>Sections 2339-2342</i>)	450
SUB-CHAPTER 5 Duty to Account (<i>Sections 2343-2346</i>)	451

CHAPTER 19 Claims on Various Grounds	453
SUB-CHAPTER 1 Claims Due to Private Delicts	453
I. Compensation for Bodily Injuries (<i>Sections 2347-2351</i>)	453
II. Right to Compensation for Offences against Personal Freedom, Reputation, Dignity and Chastity of Women (<i>Sections 2352-2353</i>)	454
SUB-CHAPTER 2 Claims Due to Unlawful Damage of Property (<i>Sections 2354-2357</i>)	455
SUB-CHAPTER 3 Compensation for Losses Caused by Throwing, Pouring or Falling (<i>Sections 2358-2362</i>)	455
SUB-CHAPTER 4 Compensation for Losses Caused by Animals (<i>Sections 2363-2368</i>)	456
SUB-CHAPTER 5 Claims Arising from Unjust Enrichment	457
I. Reclaim of Satisfaction of Non-existent Debt (<i>Sections 2369-2383</i>)	457
II. Reclaiming of Performance in Anticipation of a Future Event (<i>Sections 2384-2386</i>) ...	459
III. Reclaim on Grounds of Immorality or Unlawfulness (<i>Sections 2387-2388</i>)	459
IV. Reclaim on the Grounds of Absence of Any Basis (<i>Sections 2389-2390</i>)	460
V. A General Reclaim on Grounds of Enrichment (<i>Sections 2391-2392</i>)	460
CHAPTER 20 Right to Request Showing of Property (<i>Sections 2393-2400</i>)	462
Annex to The Civil Law	465
ANNEX I (to Section 1102)	467
List of Public Lakes and Rivers	467
1. List of Public Lakes	467
2. List of Public Rivers	477
ANNEX II (to Section 1115)	481
List of Lakes in which Fishing Rights Belong to the State	481
ANNEX III (to the note on Section 1117)	493
List of Rivers with Parts in which Fishing Rights belong Exclusively to the State	493

PATEICĪBAS

Šī publikācija ir tapusi, pateicoties sekmīgai sadarbībai starp Latvijas ministrijām un Tulkošanas un terminoloģijas centra (TTC) vadību un personālu.

TTC izsaka lielu pateicību par atbalstu arī starptautiskajiem donoriem:

- Kanādas starptautiskās attīstības aģentūrai (CIDA) par tehniskās sadarbības finansējumu, tostarp Kanādas latviešu komandai - tulkotājiem, valodas un juridiskajiem redaktoriem un komunikāciju konsultantei, kuri strādāja Tulkošanas un terminoloģijas centrā.
- Ontario provinces valdībai par CIDA finansējuma pārvaldīšanu un speciālistu palīdzības nodrošinājumu juridiskajā tulkošanā un terminoloģijas izstrādē.
- Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes vēstniecībai par finansiālo atbalstu publicēšanas izdevumu segšanai.

ACKNOWLEDGEMENTS

This publication is the result of fine co-operation among Latvian government ministries and agencies and the management and staff of the Latvian Translation and Terminology Centre (TTC).

The TTC also gratefully acknowledges the support of the following international donors:

- The Canadian International Development Agency (CIDA) for funding technical co-operation, including a team of on-site Canadian-Latvian translators, linguistic and legal revisers, and a communications consultant.
- The Province of Ontario Government for managing CIDA funding and providing technical expertise in legal translation and terminology development.
- The Embassy of the United Kingdom and Northern Ireland for providing financial assistance for publication costs.

PRIEKŠVĀRDS

Aizritējuši desmit gadi, kopš Latvija ir atguvusi neatkarību un sākusi apņēmīgi veidot atklātu, tiesisku un demokrātisku valsti. Ievērojot pašreizējo globalizācijas laikmetu, Latvija izvēlējās brīvā tirgus ekonomikas veidošanas ceļu, turklāt daudz pūļu tika veltīts tam, lai panāktu un turpinātu līdzdalību starptautiskās organizācijās.

Nemot vērā šīs prioritātes, es gribētu izmantot izdevību un izteikt lielu pateicību ikvienam, kurš piedalījās Latvijas Civillikuma angļu valodas izdevuma sagatavošanā. Es to uzskatu par vēl vienu, turklāt ļoti gaidītu ieguldījumu ceļā uz to, lai Latvija kļūtu līdzvērtīga un cienījama partnere starptautiskajās attiecībās. Latvijai Civillikums nozīmē gan galveno likumu, kas regulē privāttiesiskās attiecības, gan – līdzās Satversmei – juridiskās domas krātuvi.

Atskatoties vēsturē pirms desmit gadiem, var teikt, ka likumdevējiem vajadzēja daudz drosmes un tālredzības, lai atjaunotu un ieviestu 1937. gada Civillikumu, kura izstrādāšanā tika ievērotas tā laika jaunākās tendences kontinentālās Eiropas civiltiesībās. Šodienas skatījumā tas ir attaisnojis visas ieguldītās cerības.

Civillikuma angļu valodas izdevums savukārt ir nozīmīgs ieguldījums starptautiskās sadarbības veicināšanā. Labāka iespēja piekļūt Latvijas likumiem un iepazīties ar Latvijas juridiskās sistēmas pamatiem dos stimulu tālākai tirgus ekonomikas attīstībai, investīciju piesaistei un ekonomikas uzplaukumam.

Ingrīda Labucka,
Latvijas Republikas
tieslietu ministre

PREFACE

A decade has passed since Latvia restored its independence and began its steady progress towards building an open, law-governed, and democratic state. Considering the current era of globalisation, the course of development was set on establishing a free market economy, as well as devoting much effort to gaining and maintaining membership of international organisations.

In the light of above-mentioned priorities I would like to take advantage of this opportunity and express the most sincere gratitude to everyone who has been involved in preparation of the English edition of Latvian Civil Law. I regard it as another and much sought-after contribution by Latvia on the way towards becoming an equal and respectable partner on the international stage. For Latvia the Civil Law is both the principal law governing private law relations and, alongside the *Satversme* [Constitution], a depository of legal thought. Looking back 10 years in history it took much courage and forethought for the legislature to settle on re-enacting the Civil Law of 1937 the drafting of which was guided by the latest trends in civil law of the time in continental Europe. Viewed from today's perspective it has lived up to all expectations.

The English edition of the Civil Law is, in its turn, a great contribution to the promotion of international co-operation. Better accessibility to law and a full awareness of the very foundations of the Latvian legal system will provide an impetus for the facilitation of the market economy, the further attraction of investments, and the growth of the economy.

Ingrīda Labucka
Minister for Justice
Republic of Latvia

PIEZĪME

Civillikuma latviešu valodas pamattekstā izmantots Tieslietu ministrijas Kodifikācijas nodaļas 1937.gada izdevums (3.iespiedums. – Rīga, Valsts tipogrāfija, 1938; prof. D.A.Loebera reprinta izdevums. – Minhene, 1990), saglabājot tā stila un rakstības īpatnības.

Izdevumā ievietotās *Civillikuma* un citu normatīvo aktu redakcijas sagatavotas ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 1998. gada 17 septembrim.

DISCLAIMER AND NOTE FOR THE ENGLISH TRANSLATION

Disclaimer: The English language text is provided by the Translation and Terminology Centre for information only; it confers no rights and imposes no obligations separate from those conferred or imposed by the legislation formally adopted and published. Only the latter is authentic. The original Latvian text uses masculine pronouns in the singular. The Translation and Terminology Centre uses the principle of gender-neutral language in its English translations. In addition, gender-specific Latvian nouns have been translated as gender-neutral terms, e.g. *chairperson*.

Note: Translation text consolidated by Tulkošanas un terminoloģijas centrs (Translation and Terminology Centre) with amending laws of:

7 July 1992;

22 December 1992;

15 June 1994;

24 April 1997;

16 October 1997

14 May 1998;

11 June 1998;

17 September 1998.

If a whole or part of a section has been amended, the date of the amending law appears in square brackets at the end of the section. If a whole section, paragraph or clause has been deleted, the date of the deletion appears in square brackets beside the deleted section, paragraph or clause.

CIVILLIKUMS

THE CIVIL LAW

Ievads²

1. Tiesības izlietojamas un pienākumi pildāmi pēc labas ticības.

2. Likums piemērojams visos tiesību jautājumos, uz kuriem attiecas tā teksts vai iztulkojums.

Ieradumu tiesības nevar ne atcelt, ne grozīt likumu. Ieradumu tiesības piemērojamas likumā noteiktos gadījumos.

3. Katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījies vai izbeigusies. Neskartas paliek jau iegūtās tiesības.

4. Likuma noteikumi iztulkojami vispirms pēc to tieša jēguma; vajadzības gadījumā tie iztulkojami arī pēc likuma sistēmas, pamata un mērķa, un, beidzot, arī pēc analogijas.

5. Kad lieta jāizšķir pēc tiesas ieskata vai atkarībā no svarīgiem iemesliem, tad tiesnesim jāspriež pēc taisnības apziņas un vispāriem tiesību principiem.

6. Saistību tiesību vispārējie noteikumi attiecīgi piemērojami arī ģimenes, mantojuma un lietu tiesību attiecībām.

7. Dzīves vieta (domicils) ir tā vieta, kur persona ir labprātīgi apmetusies ar tieši vai klusējošu izteiktu nodomu tur pastāvīgi dzīvot vai darboties.

Vienai personai var būt arī vairākas dzīves vietas.

Pagaidu uzturēšanās nerada dzīves vietas tiesiskās sekas un ir apspriežama ne pēc tās ilguma, bet pēc nodoma.

8. Fiziskas personas tiesību un rīcības spēja noteicama pēc viņas dzīves vietas likuma. Ja

Introduction

1. Rights shall be exercised and duties performed in good faith.

2. This Law is applicable to all legal issues, to which its text or interpretation relates.

Rights based on custom may neither set aside nor vary law. Rights based on custom are applicable in the cases specified by law.

3. Every civil legal relation shall be adjudged in accordance with the laws which are in force at the time when such legal relations are created, varied or terminated. Previously acquired rights shall not be affected.

4. The provisions of this Law shall be interpreted firstly in accordance with their direct meaning; where necessary, they may also be interpreted in accordance with the structure, basis and purposes of this Law; and, finally, they may also be interpreted through analogy.

5. Where a matter is required to be decided in the discretion of a court or on the basis of good cause, the judge shall decide the matter in accordance with a sense of justice and the general principles of law.

6. The general provisions regarding obligations are applicable *mutatis mutandis* to family, inheritance and property legal relations.

7. Place of residence (domicile) is that place where a person is voluntarily dwelling with the express or implied intent to permanently live or work there.

A person may also have more than one place of residence.

Temporary residence does not create the legal consequences of a place of residence and shall be adjudged not on the basis of duration, but in accordance with intent.

8. The legal capacity and capacity to act of natural persons shall be determined in accordance

personai ir vairāk dzīves vietu un viena no tām Latvijā, tad viņas tiesību un rīcības spēja, kā arī tiesiskās darbības sekas jāapspriež pēc Latvijas likuma.

Ārzemnieku, kam nav rīcības spējas, bet kam to varētu atzīt pēc Latvijas likuma, saista viņa tiesiskā rīcība, kas izdarīta Latvijā, ja to prasa tiesiskās apgrozības intereses.

Juridiskas personas tiesību un rīcības spēja nosakāma pēc viņas valdes atrašanās vietas likuma.

Neskarti paliek Latvijas likumu noteikumi, kas ierobežo ārzemnieku tiesību vai rīcības spēju Latvijā.

9. Aizbildnību un aizgādību nodibina pēc Latvijas likuma, ja aizbildnībai vai aizgādņībai pakļaujams personas dzīves vieta ir Latvijā. Ja šādu personu manta atrodas Latvijā, tad šās mantas ziņā viņas ir pakļautas Latvijas likumam arī tad, kad viņām Latvijā nav dzīves vietas.

10. Nozudušu personu var izsludināt par mirušu pēc Latvijas likuma, ja viņas pēdējā dzīves vieta ir bijusi Latvijā. Ja šādu personu manta atrodas Latvijā, tad šās mantas ziņā viņas ir pakļautas Latvijas likumam arī tad, ja viņām nav bijis dzīves vietas Latvijā.

11. Tiesība doties laulībā, laulības noslēgšanas forma un laulības spēks noteicami pēc Latvijas likuma, ja laulību noslēdz Latvijā.

Tāpat pēc Latvijas likuma noteicama Latvijas pilsoņu tiesība doties laulībā ārzemēs. Laulības slēgšanas formu tādā gadījumā nosaka tās valsts likums, kur laulību noslēdz.

12. Laulības šķiršana un tās atzīšana par neesošu, ja to izdara Latvijas tiesā, apspriežama pēc Latvijas likuma, neraugoties uz laulāto valsts piederību. Šajā ziņā pielaižams izņēmums no 3.panta noteikuma tajā nozīmē, ka pēc Latvijas likuma apspriežamas arī laulāto attiecības pirms laulāto pakļaušanas Latvijas likumam.

Ārzemēs izdarīta Latvijas pilsoņu laulības

with the law of their place of residence. If a person has a number of places of residence and one of them is in Latvia, then such person's legal capacity and capacity to act, as well as the consequences of his or her legal acts shall be adjudged in accordance with Latvian law.

Foreign nationals, who do not have capacity to act, but who could be acknowledged to have such capacity pursuant to Latvian law, are bound by their legal acts performed in Latvia, if this is required in the interests of administering justice.

The rights and capacity to act of a legal person shall be determined pursuant to the law of the place where its board of directors is located.

The provisions of the laws of Latvia, which restrict the legal capacity or capacity to act of foreign nationals in Latvia, are not affected.

9. Guardianship and trusteeship shall be established in accordance with Latvian law, if the place of residence of the persons subject to guardianship or trusteeship is in Latvia. If the property of such persons is located in Latvia they, in respect of such property, shall be subject to Latvian law notwithstanding that they do not have a place of residence in Latvia.

10. Missing persons may be declared presumed dead in accordance with Latvian law, if their last place of residence was in Latvia. If the property of such persons is located in Latvia they, in respect of such property, shall be subject to Latvian law notwithstanding that they did not have a place of residence in Latvia.

11. If a marriage is entered into in Latvia, the right to marry, the formalities of entering into marriage and the effect of marriage shall be determined in accordance with Latvian law.

Similarly, the right of a citizen of Latvia to marry in a foreign state shall be determined in accordance with Latvian law. In that case, the law of the state, where the marriage is entered into, shall determine the formalities of entering into marriage.

12. Dissolution of marriage and the declaration of a marriage as annulled, if done in a Latvian court, shall be adjudged in accordance with Latvian law, without regard to the nationality of the spouses. In this respect, an exception may be allowed to the provisions of Section 3, in the sense that the relations of the spouses before they become subject to Latvian law, may

šķiršana un atzīšana par neesošu atzīstama arī Latvijā, izņemot gadījumus, kad tām pamatā liktie iemesli neatbilst Latvijas likumam un runā pretim Latvijas sabiedriskai iekārtai vai labiem tikumiem.

13. Laulāto personiskās un mantiskās attiecības noteicamas pēc Latvijas likuma, ja laulāto dzīves vieta ir Latvijā. Ja laulāto manta atrodas Latvijā, tad viņi šās mantas ziņā ir pakļauti Latvijas likumam arī tad, kad viņiem pašiem nav dzīves vietas Latvijā.

14. Tiesiskās attiecības, kas izriet no ārvalstīs dzīvojošiem sakariem, apspriežamas pēc Latvijas likuma, ja saderinātās līgavas vai ārvalstīs dzimušā bērna mātes dzīves vieta tajā laikā, kad minētās tiesiskās attiecības radušās, ir bijusi Latvijā.

Latvijas likums piemērojams arī tad, ja strīds par minētām tiesiskām attiecībām izceļas Latvijā.

15. Vecāku un bērnu personiskās un mantiskās attiecības noteicamas pēc Latvijas likuma, ja personai, kam pieder vecāku vara, dzīves vieta ir Latvijā. Ja nav skaidrs, kuram no vecākiem šī vara pieder, tad jāpieņem, ka tā pieder tēvam.

Tādas mantas ziņā, kas atrodas Latvijā, vecāki un bērni pakļauti Latvijas likumam arī tad, ja personai, kam pieder vecāku vara, nav dzīves vietas Latvijā.

16. Mantojuma tiesības uz mantojumu, kas atrodas Latvijā, apspriežamas pēc Latvijas likuma.

17. Mantojuma izdošana uz ārzemēm pielaižama tikai iepriekš apmierinot to personu likumīgās prasības pret mantojumu, kurām dzīves vieta ir Latvijā.

18. Lietu tiesības – ieskaitot valdījumu – noteicamas pēc lietas atrašanās vietas likuma.

Kustamas mantas atrašanās vietai mainoties,

also be adjudged in accordance with Latvian law.

A dissolution or declaration as annulled of a marriage of citizens of Latvia, done in a foreign state, shall also be recognised in Latvia, except in a case where the grounds submitted as the basis therefor do not conform to Latvian law and are in conflict with the social or moral standards of Latvia.

13. Personal and property relations of spouses shall be determined in accordance with Latvian law, if the place of residence of the spouses is in Latvia. If property of the spouses is located in Latvia they, in respect of such property, shall be subject to Latvian law notwithstanding that they themselves do not have a place of residence in Latvia.

14. Legal relations arising from sexual relations outside of marriage shall be adjudged in accordance with Latvian law, if the place of residence of a betrothed bride or mother of a child born outside of marriage was, at the time when such legal relations were created, in Latvia.

Latvian law is also applicable where a dispute regarding such legal relations arises in Latvia.

15. Personal and property relations between parents and children shall be determined in accordance with Latvian law if the place of residence of the person entitled to parental authority is in Latvia. If it is not clear which of the parents is entitled to parental authority, it shall be presumed that the father is entitled to it.

In respect of such property as is located in Latvia, parents and children are subject to Latvian law notwithstanding that the person entitled to parental authority does not have a place of residence in Latvia.

16. Inheritance rights regarding an inheritance located in Latvia shall be adjudged in accordance with Latvian law.

17. The distribution, in a foreign state, of an inheritance shall be allowed only after the lawful claims against the inheritance, of persons whose place of residence is in Latvia, are satisfied first.

18. Property rights – including possession – shall be determined in accordance with the law of the place where the property is located.

Where there is a change in the location of

neskartas paliek trešo personu lietu tiesības, kas iegūtas pēc šās mantas iepriekšējās atrašanās vietas likumiem.

Ieilguma un noilguma sekas lietu tiesībās apspriežamas pēc tās vietas likuma, kur lieta atrodas termiņam notekot.

Lietu tiesību iegūšana, pārgrozīšana vai izbeigšana, ja tās attiecas uz Latvijā esošu nekustamu mantu, kā arī no tiesiskiem darījumiem izrietošas saistību tiesības, uz kuru pamata šādas lietu tiesības var iegūt, pārgrozīt vai izbeigt, formas un satura ziņā noteicamas vienīgi pēc Latvijas likuma, vienalga, kādas personas un kur taisījušas attiecīgos tiesiskos darījumus. Pretēji noteikumi un formas šajos tiesiskos darījumos Latvijā nav spēkā.

19. Saistību tiesībās un pienākumos, kas izriet no līgumiem, vispirms jāapsver, vai līdzēji nav vienojušies par to, pēc kādiem likumiem apspriežamas viņu savstarpējās attiecības. Tāda vienošanās ir spēkā, ciktāl tā nerunā pretim Latvijas likuma pavēlošām vai aizliedzošām normām.

Ja vienošanās nav bijusi, tad jāpieņem, ka līdzēji pakļāvuši savu saistību, pēc tās satura un sekām, tās valsts likumam, kur saistība jāizpilda.

Ja saistības izpildīšanas vieta nav noteicama, piemērojams līguma noslēgšanas vietas likums.

Latvijas valsts un pašvaldības iestāžu noslēgtie līgumi satura un seku ziņā apspriežami pēc Latvijas likuma, ja pašā līgumā nav noteikts citādi.

20. Saistība, kas nepamatojas uz līgumu, apspriežama satura un seku ziņā pēc tās vietas likuma, kur radies tas pamats, no kura izriet saistība. Saistība, kas izriet no neatļautas darbības, apspriežama pēc tās vietas likuma, kur neatļautā darbība izdarīta.

movable property, the property rights of third persons acquired pursuant to the laws of the place where such movable property was previously located, shall not be affected.

The consequences of elapse of prescriptive periods or periods of limitation, in regard to property rights shall be adjudged in accordance with the law of the place where the property is located when the period elapses.

The acquiring, varying or termination of property rights, if related to immovable property located in Latvia, and obligation rights arising from legal transactions, on the basis of which such property rights may be acquired, varied or terminated, shall, in respect of form and substance, be determined solely in accordance with Latvian law, regardless of what persons made the relevant legal transactions and where they made them. Conflicting provisions and forms as are in such legal transactions are not in force in Latvia.

19. In respect of obligations rights and duties arising from contract, it must first be ascertained whether the contracting parties have agreed as to what laws their mutual relations shall be adjudged in accordance with. Such agreement shall be in effect, insofar as it is not in conflict with mandatory or prohibitory norms of Latvian law.

If there is no agreement, it shall be presumed that the contracting parties have made their obligation, in accordance with its substance and consequences, subject to the laws of the state where the obligation is to be performed.

If the place where the obligation is to be performed is not able to be determined, the law of the place where the contract was entered into is applicable.

Contracts entered into by institutions of the State of Latvia and local governments of Latvia shall be adjudged, in respect of their substance and consequences, in accordance with Latvian law, provided it is not otherwise stipulated in the contract itself.

20. Obligations not based on contract shall be adjudged, in respect of their substance and consequences, in accordance with the law of the place where the basis, from which the obligation arose, was created. Obligations arising from wrongful acts shall be adjudged in accordance with the law of the place where the wrongful acts took place.

21. Tiesisku darījumu formai var piemērot tiklab tās vietas likumu, kur darījums taisīts, kā arī tās vietas likumu, kur tas izpildāms.

Tādu darījumu formā, kuri attiecas uz Latvijā esošu nekustamu mantu, attiecīgos gadījumos ievērojami 18.panta ceturtās daļas noteikumi.

22. Kad Latvijas likums atļauj piemērot ārvalsts likumu, tad tā saturu noskaidro Civilprocesa likumos noteiktā kārtībā. Ja tas nav iespējams, tad pieņemams, ka attiecīgās ārvalsts tiesiskā iekārta apspriežamā tiesību nozarē atbilst Latvijas tiesiskai iekārtai tajā pašā nozarē.

23. Ja pēc šā ievada noteikumiem jāpiemēro kādas ārvalsts likums, bet tas savkārt nosaka, ka piemērojams Latvijas likums, tad jāpiemēro pēdējais.

24. Ārvalsts likums nav piemērojams Latvijā, ja tas runā pretim Latvijas sabiedriskai iekārtai vai labiem tikumiem, vai Latvijas likuma pavēlošām vai aizliedzošām normām.

25. Šā ievada noteikumi piemērojami, ciktāl starptautiskos līgumos un konvencijās, kurās piedalās Latvija, nav noteikts citādi.

21. Either the law of the place where a legal transaction was made or the law of the place where it is to be performed may be applied to the form of a legal transaction.

The provisions of Section 18, Paragraph four shall be complied with in regard to the form of such transactions as relate to immovable property in Latvia.

22. Where Latvian law allows the application of the law of a foreign state, the substance thereof shall be determined in accordance with the procedure prescribed in the Civil Procedure Law. If that is not possible, it shall be presumed that the legal system in the relevant foreign state, in the area of law to be adjudged, conforms to the Latvian legal system in the same area.

23. If pursuant to the provisions of this introduction the law of a foreign state must be applied, but such law in turn stipulates that Latvian law is applicable, then Latvian law shall be applied.

24. The law of a foreign state is not applicable in Latvia if it is in conflict with the social or moral ideals of Latvia, or mandatory or prohibitory norms of Latvian law.

25. The provisions of this introduction are applicable insofar as it is not prescribed otherwise in international agreements and conventions to which Latvia is a party.

PIRMĀ DAĻA
Ģimenes tiesības³

PART ONE
Family Law

PIRMĀ NODAĻA

Laulība

1. APAKŠNODAĻA

Saderināšanās

26. Saderināšanās ir savstarpējs solījums savienoties laulībā. Saderināšanās nedod tiesību prasīt tiesas ceļā laulības noslēgšanu.

Līgumsods, kas noteikts gadījumam, ja kāds atsakās doties laulībā, nav spēkā.

27. Ja saderināšanos atceļ vai ja kāds saderinātais no tās atkāpjas, katram saderinātajam jāatdod visa manta, ko viņam dāvinājis otrs, viņa vecāki vai cita persona sakarā ar nodomāto laulību. Tiesība atprasīt dāvanas nepāriet uz mirušā dāvinātāja mantiniekiem, bet mirušā celto prasību mantinieki var turpināt.

Nav jādod atpakaļ dāvanas, ja laulība nenotiek tāpēc, ka:

- 1) saderinātais dāvinātājs miris;
- 2) dāvinātājs atteicies doties laulībā bez svarīga iemesla un
- 3) dāvinātāja uzvešanās bijusi otram saderinātajam svarīgs iemesls no laulības atteikties.

28. Ja viens no saderinātajiem bez svarīga iemesla atsakās doties laulībā vai tā uzvedas, ka šī uzvešanās ir otram saderinātajam svarīgs iemesls no laulības atteikties, šis pēdējais saderinātais, viņa vecāki vai personas, kas kaut ko izdevušas saderināto labā, var prasīt no vainīgā saderinātā, lai atlīdzina tiešos zaudējumus, kas viņiem cēlušies sakarā ar to, ka viņi nākamās laulības izredzē kaut ko izdevuši vai noslēguši kādas saistības.

Neatkarīgi no tā pats saderinātais var prasīt no otra saderinātā, kas devis iemeslu atcelt saderināšanos, lai atlīdzina zaudējumus, kurus viņš cietis no tādas darbības, kas attiecas uz viņa mantu un varbūtējo peļņu un ko viņš izdarījis sakarā ar nodomāto laulību.

Zaudējumu atlīdzības apmērs saskaņojams ar

CHAPTER 1

Marriage

SUB-CHAPTER 1

Betrothal

26. A betrothal is a mutual promise to join together in marriage. A betrothal does not give rise to a right to bring court action to enforce the entering into of a marriage. A contractual penalty stipulated in the event that someone refuses to enter into marriage is void.

27. If the betrothal is cancelled or if one of the betrothed withdraws from it, each of the betrothed shall return all the property that has been given to him or her as a gift by the other, his or her parents or another person in connection with the intended marriage. The right to request the return of gifts does not devolve to the heirs of the deceased donor, but the heirs may continue an action brought by the deceased donor.

Gifts need not be returned, if the marriage does not take place because:

- 1) the betrothed donor has died;
- 2) the donor has refused to marry without good cause; or
- 3) the behaviour of the donor has been good cause for the other betrothed to refuse to marry.

28. If one of the betrothed refuses to enter into marriage without good cause or so behaves that such behaviour is good cause for the other betrothed to repudiate the marriage, the latter betrothed, his or her parents or persons who have incurred some expenditure for the benefit of the betrothed, may claim from the defaulting betrothed compensation for the direct losses caused to them in connection with the fact that he or she, in prospect of the intended marriage, have incurred some expenditure or have entered into some obligations.

Independently of this, the betrothed himself or herself may request from the other betrothed who has given cause to cancel the betrothal, compensation for losses which he or she has suffered from such actions as pertain to his or her property and

vainīgā saderinātā sabiedrisko stāvokli un mantas līdzekļiem.

29. Izslēgts.

30. Izslēgts.

31. No saderināšanās izrietošās prasības noilst viena gada laikā, skaitot no tās dienas, kad saderināšanās atcelta vai kad saderinātais no tās atkāpies, bet saderinātās līgavas grūtniecības gadījumā – no tās dienas, kad viņa dzemdējusi, ja tajā laikā saderināšanās jau bijusi atcelta vai saderinātais no tās bijis atkāpies.

2. APAKŠNODAĻA Laulības noslēgšana un izbeigšanās

I. Šķēršļi laulības noslēgšanai

32. Aizliegta laulība pirms astoņpadsmit gadu vecuma sasniegšanas, izņemot 33.pantā paredzēto gadījumu.

33. Izņēmuma gadījumā ar vecāku vai aizbildņu piekrišanu var doties laulībā persona, kas sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu, ja laulība tiek noslēgta ar pilngadīgu personu. Ja vecāki vai aizbildņi bez svarīga iemesla liedzas dot atļauju, tad atļauju var dot bāriņtiesa pēc tās vietas, kur dzīvo vecāki vai iecelti aizbildņi.

34. Aizliegta laulība personām, kuras tiesa atzinusi par rīcības nespējīgām gara slimības vai plānprātības dēļ.

35. Aizliegta laulība radniekiem taisnā līnijā, brāļiem ar māsām un pusbrāļiem ar pusmāsām (213.p.). Aizliegta laulība starp viena dzimuma personām.

36. Izslēgts.

37. Aizliegta laulība starp adoptētāju un adop-

potential earnings and to what he or she have done in connection with the intended marriage.

The amount of compensation for losses shall be in accordance with the social standing and financial means of the defaulting betrothed.

29. Deleted.

30. Deleted.

31. Actions arising from the betrothal are terminated through prescription after a period of one year calculated from the day when the betrothal was cancelled or when a betrothed withdrew from it, but in the case of a pregnant fiancée, from the day when the child was born if at such time the betrothal had already been cancelled or the betrothed had withdrawn from it.

SUB-CHAPTER 2 Entering into Marriage and Termination of Marriage

I. Impediments to Entering into Marriage

32. Marriage prior to the attaining of eighteen years of age is prohibited except in the case provided for in Section 33.

33. By way of exception, a person who has attained sixteen years of age may marry with the consent of his or her parents or guardians if he or she marry a person of legal age.

If the parents or guardians, without good cause, refuse to give permission, then permission may be given by an orphan's court for the place where the parents or appointed guardians reside.

34. Persons who have been found by a court to lack capacity to act due to mental illness or mental deficiency are prohibited from marrying.

35. Marriage is prohibited between kin in a direct line, brothers and sisters, and half-brothers and half-sisters (Section 213).

Marriage between persons of the same sex is prohibited.

36. Deleted.

37. Marriage between an adopter and an adop-

tēto, izņemot gadījumus, ja izbeigtas ar adopciju nodibinātās tiesiskās attiecības.

38. Aizliegta jauna laulība personai, kas jau atrodas laulībā.

Tāpat aizliegta laulība aizbildnim ar aizbilstamo un aizgādņim ar aizgādņībā esošo, iekām nav izbeigtas aizbildniecības vai aizgādņības attiecības.

39. Izslēgts.

II. Pieteikumi laulības noslēgšanai. Izsludināšana

40. Pirms laulāšanas notiek izsludināšana.

41. Personas, kas vēlas doties laulībā, izņemot 51.pantā paredzētos gadījumus, iesniedz par to pieteikumu dzimtsarakstu nodaļai pēc vienas vai otras šīs personas dzīvesvietas vai vecāku dzīvesvietas.

42. Līdz ar pieteikumu par vēlēšanos doties laulībā jāiesniedz dzimšanas apliecības un attiecīgos gadījumos vecāku, aizbildņu vai bāriņtiesas rakstiska atļauja, bet personām, kas agrāk bijušas citā laulībā, – bijušā laulātā miršanas apliecība vai noraksts no likumīgā spēkā nākušā tiesas sprieduma, ar kuru laulība šķirta vai atzīta par neesošu, vai arī laulības reģistra izraksts ar atzīmi par šādu spriedumu.

Tāpat tām līdz laulības noslēgšanai jāiesniedz valsts vai pašvaldības iestādes ārsta apliecinājums par to veselības stāvokli.

Par nepatiesu šajā pantā paredzēto ziņu sniegšanu vainīgos var saukt pie kriminālatbildības.

43. Ja nav iespējams dabūt iepriekšējā (42.) panta pirmajā daļā minētos dokumentus, tos atvieto ar tiesas spriedumu par attiecīga fakta konstatēšanu.

44. Izsludināšanu izdara dzimtsarakstu nodaļa, kurā iesniegts pieteikums laulības noslēgšanai. Izsludināšana nav atļauta:

tee is prohibited, except in cases where the legal relationship established by adoption has been terminated.

38. A new marriage for a person who is already married is prohibited.

Similarly, marriage by a guardian with his or her ward, and by a trustee with the person under trusteeship, before the termination of the relations of guardianship or trusteeship, is prohibited.

39. Deleted.

II. Application for Entering into of Marriage. Publishment.

40. Before a marriage is solemnised, it shall be published.

41. Except in the cases provided for in Section 51, persons who intend to marry shall submit an application to the General Registry office according to the place of residence of one or the other such persons or the place of residence of their parents.

42. Together with the application regarding intent to marry there shall be submitted birth certificates and in relevant cases, written permission from parents, guardians or an orphan's court, but regarding persons who have previously been married, the death certificate for the previous spouse, or a copy of a court judgment which has come into lawful effect and by which the marriage was dissolved or annulled, or an extract from the Marriage Register with an entry regarding such a judgment.

Similarly, before the marriage is entered into, he or she shall also provide the certificate of a doctor from a State or local government institution regarding his or her state of health.

For submitting information, as provided in this section, which is false, offenders may be held criminally liable.

43. If it is not possible to obtain the documents mentioned in the first part of the previous Section (42), they may be substituted for by a court judgment concerning the determination of the applicable facts.

44. Publishment shall take place in the General Registry office where the application has been submitted for the entering into of the marriage.

1) ja, iesniedzot pieteikumu, nav ievēroti likuma noteikumi;

2) ja no dokumentiem redzams, ka laulības noslēgšanai ir šķēršļi.

Izsludināšanu noraidot, dzimtsarakstu nodaļas pārzinis taisa motivētu lēmumu, ko izsludināmie divu nedēļu laikā var pārsūdzēt tiesā.

45. Izsludināšana notiek, izliekot uz vienu mēnesi sludinājumu dzimtsarakstu nodaļā, kurā iesniegts pieteikums par vēlēšanos doties laulībā.

Steidzamos gadījumos, raugoties pēc apstākļiem, dzimtsarakstu nodaļas pārzinim ir tiesība saīsināt izsludināšanas laiku pēc sava ieskata.

46. Iepriekšējā (45.) pantā paredzētajā laikā personas, kuru tiesības šī laulība aizskartu, var celt ierunas pret tās noslēgšanu, aizrādot uz likumiskiem šķēršļiem.

Ierunas pēc 61.– 64.panta var celt arī prokurors.

Ierunas iesniedzamas rakstiski dzimtsarakstu nodaļai pēc izsludināšanas vietas (45.p.).

47. Ja celta ieruna, dzimtsarakstu nodaļa, kurā pieteikta vēlēšanās doties laulībā (41.p.), par celti ierunu nekavējoties paziņo izsludinātajiem.

48. Ja izsludinātie ierunu atzīst par nepamatotu, viņiem divu nedēļu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas jāpaziņo par to dzimtsarakstu nodaļai.

Nodaļa nekavējoties to paziņo ierunas cēlējam.

49. Ja ierunas cēlējs divu nedēļu laikā, skaitot no tās dienas, kad viņš saņēmis izsludinātā atbildi, iesniedz dzimtsarakstu nodaļai izziņu par tiesā celtu prasību, lai izsludinātajam aizliegtu doties laulībā, nodaļa aptur izsludinājuma gaitu līdz lietas izšķiršanai tiesā.

Publishment is not permitted:

1) if, in submitting the application, the provisions of the law have not been complied with;

2) if it is evident from the documents that there are impediments to the entering into of the marriage.

In disallowing a publishment, the Registrar of the General Registry office shall render a reasoned decision, which the persons seeking to be published may, within a period of two weeks, appeal to a court.

45. A publishment shall be effected by posting a notice for one month at the General Registry office where the application regarding the intention to enter into a marriage was submitted.

In urgent cases, having regard to the circumstances, the Registrar of the General Registry office, at his or her discretion, may reduce the time period for the publishment.

46. During the time period provided for in the previous Section (45), persons, whose rights are affected by the marriage, may raise objections against its being entered into, making reference to legal impediments.

Objections may also be raised by a prosecutor pursuant to Sections 61-64.

Objections shall be submitted in writing to the General Registry office according to the place of the publishment (Section 45).

47. If an objection has been raised, the General Registry office where the application regarding intention to marry was submitted (Section 41) shall, without delay, notify the published persons about the objection raised.

48. If the published persons consider the objection unfounded, they shall, within two weeks from the day of receipt of the notification, notify the General Registry office thereof.

The Office shall, without delay, notify the objector of thereof.

49. If the objector, within two weeks calculated from the day when he or she received the answer from the published persons, submits to the General Registry office a certificate that a court action has been brought to prohibit the published persons from marrying, the General Registry office shall suspend the publishment process until the matter is decided by the court.

50. Ja ierunu nav bijis vai prasība nav celta, vai tā ir noraidīta, dzimtsarakstu nodaļā var noslēgt laulību vai arī tā izsniedz laulības pieteikumu ar atzīmi par izsludināšanu, lai laulību varētu noslēgt pie garīdznieka vai citā dzimtsarakstu nodaļā.

51. Ja laulājāmie pieder pie ev.-luterāņu, Romas katoļu, pareizticīgo, vecticībnieku, metodistu, baptistu, septītās dienas adventistu vai Mozus ticīgo (judaistu) konfesijas un vēlas salaulāties pie savas konfesijas garīdznieka, kuram ir attiecīgās konfesijas vadības atļauja, izsludināšanu izdara pēc attiecīgās konfesijas noteikumiem.

52. Izsludinātajiem ir tiesība salaulāties sešu mēnešu laikā, skaitot no dienas, kad kļuvis zināms, ka laulības noslēgšanai nav šķēršļu (50.p.). Salaulāties var dzimtsarakstu nodaļā vai arī pie garīdznieka (53.p.). Tajā pašā laikā garīdznieks var salaulāt arī pēc 51.panta izsludinātos.

III. Laulības noslēgšana

53. Laulā dzimtsarakstu nodaļas pārzinis vai 51. pantā norādīto konfesiju garīdznieki, ja ir ievēroti laulības noslēgšanas noteikumi.

54. Dzimtsarakstu nodaļas pārzinis vai garīdznieks nelaulā, ja viņiem ir zināmi šķēršļi laulības noslēgšanai.

55. Dzimtsarakstu nodaļas pārzinis vai garīdznieks var laulāt bez iepriekšējas izsludināšanas, ja līgavainis dodas kara gaitās vai arī ja līgavaīņa vai līgavas dzīvību apdraud slimība.

56. Laulāšana notiek personīgi klātesot līgavainim un līgavai, kā arī diviem pilngadīgiem lieciniekiem.

Dzimtsarakstu nodaļā laulā atklāti nodaļas telpās. Ārpus šīm telpām var laulāt tikai līgavaīņa vai līgavas slimības vai citu svarīgu iemeslu dēļ.

50. If there have been no objections raised nor action brought, or it has been dismissed, the marriage may be entered into at the General Registry office, or it shall issue a marriage application with a notation about the publishment, so that the marriage may be entered into with a minister of a church or at another General Registry office.

51. If the persons to be married belong to the Evangelical Lutheran, Roman Catholic, Orthodox, Old Believers, Methodist, Baptist, Seventh Day Adventist or believers in Moses (Judaism) denominations and wish to be married by a minister of their denomination who has the relevant permission from the leaders of the denomination, the publishment shall take place in accordance with the procedures of the denomination concerned.

52. The published persons are entitled to marry within a six-month period, calculated from the day when it became known that there were no impediments to the entering into of the marriage (Section 50).

Persons may marry in a General Registry office or in the presence of a minister (Section 53). At the same time, a minister may also marry persons who have been published pursuant to Section 51.

III. Entering into of Marriage

53. A marriage shall be solemnised by the registrar of a General Registry office or a minister from the denominations set out in Section 51, if the provisions regarding the entering into of marriage have been complied with.

54. The Registrar of a General Registry office or a minister shall not solemnise a marriage if he or she know of impediments to the entering into of the marriage.

55. The Registrar of a General Registry office or a minister may solemnise the marriage without prior publishment, if the bridegroom is going on active duty or if the bridegroom or the bride have a life-threatening illness.

56. A marriage shall be solemnised in the personal presence of the bride and the bridegroom, and two witnesses of legal age.

Where taking place at the General Registry office, a marriage shall be solemnised publicly on the office premises.

A marriage may be solemnised outside of

57. Dzimtsarakstu nodaļas pārzinis jautā līgavainim un līgavai, vai viņi vēlas doties laulībā. Ja abi izsaka šo vēlēšanos, pārzinis pasludina, ka uz šīs vienošanās un likuma pamata laulība ir noslēgta.

Garīdznieks laulā pēc savas konfesijas noteikumiem.

58. Garīdznieki par katru noslēgtu laulību četrpadsmit dienu laikā laulību reģistram vajadzīgās ziņas piesūta tai dzimtsarakstu nodaļai, kuras teritorijā laulāšana notikusi. Par šā pienākuma neizpildīšanu garīdznieku var saukt pie administratīvās atbildības.

IV. Laulības neesamība

59. Atzīt laulību par neesošu var tikai turpmākajos (60.-67.) pantos paredzētajos gadījumos.

60. Par neesošu atzīstama laulība, kas nav slēgta ne dzimtsarakstu nodaļā, ne pie garīdznieka (53.p.).

Par neesošu atzīstama laulība, kas noslēgta fiktīvi, t.i., bez nolūka izveidot ģimeni.

61. Par neesošu atzīstama laulība, kas noslēgta, iekām laulātie vai viens no viņiem sasnieguši 32. vai 33.pantā paredzēto vecumu.

Šī laulība nav atzīstama par neesošu, ja tai sekojusi sievas grūtniecība vai ja abi laulātie līdz tiesas spriedumam noteikto vecumu ir sasnieguši.

62. Par neesošu atzīstama laulība, kuras noslēgšanas laikā viens no laulātajiem bijis atzīts par rīcības nespējīgu gara slimības vai plānpārtības dēļ vai arī bijis tādā stāvoklī, ka nav varējis saprast savas darbības nozīmi vai to vadīt.

63. Par neesošu atzīstama laulība, kas aizliegta laulāto radniecības dēļ (35.p.).

these premises only on the grounds of illness of the bridegroom or the bride or for other good cause.

57. The Registrar of the General Registry office shall ask the bridegroom and the bride if they wish to marry. If both express such a wish, the Registrar shall proclaim that on the basis of this agreement and the law the marriage has been entered into.

A minister shall solemnise a marriage in accordance with the regulations of his or her denomination.

58. Ministers shall, for each solemnised marriage, within a period of forty days, send to the General Registry Office in which territory the marriage has taken place, the necessary information required for the Marriage register. For failure to perform this duty, the minister may be held administratively liable.

IV. Annulment of Marriage

59. A marriage may be declared annulled only in the cases provided for in the following Sections (60-67).

60. A marriage that has not been solemnised at a General Registry office or by a minister shall be declared annulled (Section 53).

A marriage that has been entered into fictitiously i.e. without the intent to create a family, shall be declared annulled.

61. A marriage shall be declared annulled if it has been entered into before the spouses or one of them have attained the age provided for in Sections 32 or 33.

Such marriage shall not be declared annulled if, following the marriage, the wife has become pregnant or if both spouses have attained the specified age by the time of the court judgment.

62. A marriage shall be declared annulled in which, at the time of its being entered into, one of the spouses had been declared as lacking the capacity to act due to mental illness or mental deficiency, or was in such condition that such spouse was not able to understand the meaning of his or her actions or able to control them.

63. A marriage prohibited due to the kinship relations of the spouses (Section 35) shall be declared annulled.

64. Par neesošu atzīstama laulība, kuras noslēgšanas laikā viens no laulātajiem atradies citā laulībā.

Otro laulību nevar atzīt par neesošu, ja pirmā laulība līdz tiesas spriedumam izbeigusies ar nāvi, šķiršanu vai atzišanu par neesošu.

65. 60.-64.pantā norādītajos gadījumos laulības neesamības prasību var celt kā ieinteresētās personas, tā arī prokurors.

Kad laulība izbeigusies ar nāvi vai šķirta, prasību var celt tikai tās personas, kuru tiesības šī laulība aizskar. Ja miruši abi laulātie, laulības neesamības prasību celt nevar.

66. 60.-64.pantā norādītajos gadījumos laulības neesamības prasība nenoiļgst.

67. Laulātais var apstrīdēt laulību, ja viņš tajā devies sodāmu draudu ietekmēs.

Prasība iesniedzama sešu mēnešu laikā no draudu ietekmes izbeigšanās.

68. Iepriekšējos (60.-64. un 67.) pantos paredzētajos gadījumos laulība uzskatāma par neesošu no noslēgšanas brīža.

V. Laulības šķiršana

69. Tiesa var laulību šķirt tikai turpmākajos (71.-77.) pantos norādītajos gadījumos. Laulība ir šķirta no dienas, kad tiesas spriedums par laulības šķiršanu stāties likumīgā spēkā.

70. Tiesa var šķirt laulību pēc viena vai abu laulāto pieteikuma.

71. Laulātais var prasīt laulības šķiršanu, ja otrs laulātais apdraud viņa dzīvību vai veselību.

72. Kad viens laulātais atstāj otru, pēdējais var prasīt laulības šķiršanu, ja prombūtne ilgst ne mazāk par vienu gadu.

73. Laulātais var prasīt laulības šķiršanu, ja

64. A marriage shall be declared annulled in which, at the time it is entered into, one of the spouses is in another marriage.

The second marriage shall not be declared annulled if the first marriage has been terminated by death, divorce or annulment prior to the court judgment being rendered.

65. In the cases set out in Sections 60 to 64, an action for the annulment of a marriage may be brought by an interested person, as well as by the prosecutor.

Where a marriage is terminated by a death or divorce, only those persons whose rights have been affected by the marriage may bring action. If both spouses have died, action may not be brought to annul the marriage.

66. In the cases set out in Sections 60 to 64, there is no prescriptive period for bringing an action for marriage annulment.

67. A spouse may contest a marriage if the spouse has married under the influence of criminal threats.

Such an action shall be submitted within six months of the termination of the influence of the threats.

68. In the cases set out in the previous Sections (60 - 64 and 67), the marriage shall be considered to be annulled from the moment it is entered into.

V. Dissolution of Marriage

69. A court may dissolve a marriage only in the cases provided for in the following Sections (71-77). A marriage is dissolved as of the day when the court judgment concerning the marriage dissolution comes into legal effect.

70. A court may dissolve a marriage on the application of one or both spouses.

71. A spouse may request a dissolution of the marriage if his or her life or health is endangered by the other spouse.

72. When one of the spouses deserts the other, the latter may claim for dissolution of marriage if the absence continues for not less than one year.

73. A spouse may request the dissolution of a

otrs laulātais pēc laulības noslēgšanas ir saslimis ar ilgstošu, grūti dziedināmu gara slimību vai tādu pašu lipīgu slimību.

74. Laulātais var prasīt laulības šķiršanu, ja otrs laulātais izdarījis noziedzīgu nodarījumu, kas aptraipa godu, vai arī tik negodīgi vai netikli dzīvo, ka nevar prasīt laulības kopdzīves turpināšanu ar viņu.

75. Laulību var šķirt, ja laulības dzīve ir tik izirusi, ka laulāto turpmāka kopdzīve un ģimenes saglabāšana nav iespējama.

76. Trīs gadus nepārtraukti ilgstoša laulāto šķirta dzīve ir laulības šķiršanas iemesls.

77. Laulība šķirama arī, abiem laulātajiem par to vienojoties, tomēr ne agrāk kā vienu gadu pēc laulības noslēgšanas.

78. Tiesa laulāto samierināšanas nolūkā atliek lietas izskatīšanu uz laiku no trim līdz sešiem mēnešiem, izņemot 71., 73., 74. un 76.pantā minētos gadījumus.

VI. Laulības neesamības un šķiršanas sekas

79. Ja laulība atzīta par neesošu un ja viens no bijušajiem laulātajiem, laulībā dodoties, nav zinājis, ka tā atzīstama par tādu, tad, ja viņš ir trūcīgs, viņam ir tiesība prasīt uzturu (95.p. 3.d.) no otra, kas to zinājis, samērā ar pēdējā līdzekļiem, izņemot gadījumu, kad viņš bez svarīga iemesla izvairās iegūt līdzekļus ar savu darbu.

Pienākums uzturēt bijušo laulāto atkrīt, ja pēdējais devies jaunā laulībā.

80. Laulātais, kura laulība atzīta par neesošu, dabū atpakaļ uzvārdu, kas viņam bijis pirms laulības.

Ja viņš, dodoties laulībā, nav zinājis, ka laulība atzīstama par neesošu, tiesa pēc viņa lūguma var atstāt viņam laulības uzvārdu.

marriage if the other spouse, after the entering into of the marriage, has become ill with a protracted, difficult-to-cure mental illness or contracted a contagious disease of a similar nature.

74. A spouse may request the dissolution of a marriage if the other spouse has committed a criminal offence, such as to tarnish reputation, or also lives so dishonourably or immorally that it may not be required that marital cohabitation should be continued with him or her.

75. A marriage may be dissolved if marital life has so deteriorated that further cohabitation of the spouses and preservation of the family is not possible.

76. The continuous, sustained living separate and apart by the spouses for three years is cause for the dissolution of a marriage.

77. A marriage may also be dissolved by mutual agreement of the spouses, but not earlier than one year after the entering into of the marriage.

78. A court may, for the purpose of reconciling the spouses, adjourn the adjudication of the matter for a period of between three and six months, except in the cases set out in Sections 71, 73, 74 and 76.

VI. Consequences of Annulment and Dissolution of Marriage

79. If a marriage is declared to be annulled and one of the former spouses, on entering into the marriage, did not have knowledge that it could be declared as such, then the spouse, if in need, has the right to claim support (Section 95, Paragraph three) from the other who had such knowledge, commensurate to the means of the latter, except for the case where, without good cause, the spouse avoids obtaining means through his or her own work.

The duty to support a former spouse ceases upon the latter entering into a new marriage.

80. A spouse whose marriage is declared annulled, shall reacquire his or her premarital surname.

If he or she, on entering into the marriage, did not have knowledge that the marriage might be declared annulled, the court may, pursuant to his or her petition, allow him or her to retain the marital surname.

81. Pēc laulības šķiršanas tas no bijušajiem laulātajiem, kas ir trūcīgs, var prasīt uzturu (95.p. 3.d.) no otra samērā ar pēdējā līdzekļiem, izņemot gadījumu, kad viņš bez svarīga iemesla izvairās iegūt līdzekļus ar savu darbu.

82. Pienākums uzturēt bijušo laulāto atkrīt, ja pēdējais ar savām darbībām veicinājis laulības iziršanu vai devies jaunā laulībā.

83. Laulātais, kas, stādamies laulībā, savu uzvārdu mainījis, ir tiesīgs arī pēc laulības šķiršanas saukties šai uzvārdā, vai arī pēc viņa lūguma tiesa piešķir pirmslaulības uzvārdu.

3. APAKŠNODAĻA Laulāto personiskās tiesības

84. Laulība rada vīram un sievai pienākumu būt savstarpēji uzticīgiem, kopā dzīvot, vienam par otru gādāt un kopīgi rūpēties par ģimenes labklājību.

85. Ģimenes kopdzīves kārtošanā abiem laulātajiem ir vienādas tiesības. Domstarpību gadījumā laulātajiem jācenšas vienoties. Strīda izšķīršanai laulātie var griezties tiesā.

86. Noslēdzot laulību, laulātie pēc savas vēlēšanās izraugās viena laulātā pirmslaulības uzvārdu par savu kopējo uzvārdu.

Katrs laulātais laulības laikā var paturēt savu pirmslaulības uzvārdu, nepieņemot kopēju laulības uzvārdu.

Noslēdzot laulību, laulātais var savam uzvārdam pievienot otra laulātā uzvārdu.

87. Laulātajiem neatkarīgi no viņu mantiskajām attiecībām ir tiesība mājas saimniecības ietvaros atvietot vienam otru. Darījumi, ko viens laulātais noslēdzis šīs darbības ietvaros, atzīstami par noslēgtiem arī otra laulātā vārdā, ja no lietas apstākļiem nav redzams pretējais.

Ja ir svarīgi iemesli, viens laulātais var šo otra laulātā tiesību aprobežot vai atņemt, bet pret trešajām personām šāds aprobežojums vai atņemums ir spēkā tikai tad, ja tām par to bijis pa-

81. Upon the dissolution of a marriage, a spouse, who is in need, may claim support (Section 95, third part) from the other commensurate to the means of the latter, except for the case where, without good cause, the spouse avoids obtaining means through his or her own work.

82. The duty to support a former spouse ceases, if the latter by his or her actions has promoted the disintegration of the marriage or has entered into a new marriage.

83. A spouse who, on entering into a marriage, has changed his or her surname, is also entitled after the dissolution of the marriage, to use such surname, or alternatively, pursuant to his or her petition, the court shall grant use of the premarital surname.

SUB-CHAPTER 3 Personal Rights of Spouses

84. Marriage creates a duty on the part of a husband and a wife to be faithful to each other, to live together, to take care of each other and to jointly ensure the welfare of their family.

85. Both spouses have equal rights in regards to the organisation of family life. In the event of differences of opinion, spouses shall endeavour to reach an agreement. Spouses may apply to the court for the resolution of disputes.

86. Upon entering into marriage, the spouses, pursuant to their wish, may select the premarital surname of one of the spouses as their common surname.

During marriage, each spouse may retain his or her premarital surname and not assume a common marital surname.

Upon entering into marriage, a spouse may add to his or her surname the surname of the other spouse.

87. Independently of their property relations, spouses have the right, within the domain of household financial matters, to act on behalf of each other. Transactions entered into by a spouse within the domain of such matters shall be deemed to also have been made in the name of the other spouse unless it is otherwise apparent from the circumstances.

If there is good cause, one spouse may restrict or deprive the other spouse of this right, but such

ziņots vai arī ja tas ierakstīts laulāto mantisko attiecību reģistrā (140.p.).

88. Katram laulātajam neatkarīgi no laulāto mantisko attiecību veida ir tiesība uz vispārēja pamata patstāvīgi rīkoties ar savu mantu nāves gadījumam.

4. APAKŠNODAĻA

Laulāto mantiskās tiesības

I. Laulāto likumiskās mantiskās attiecības

89. Katrs laulātais patur mantu, kas piederējusi viņam pirms laulības, tāpat arī to mantu, ko viņš iegūst laulības laikā (91.p.).

Viss, ko laulības laikā laulātie iegūst kopīgi vai viens no viņiem, bet ar abu laulāto līdzekļiem vai ar otra laulātā darbības palīdzību, ir abu laulāto kopīga manta; šaubu gadījumā jāpieņem, ka šī manta pieder abiem līdzīgās daļās.

Ja kādas vienam laulātajam piederošas mantiskas vērtības laulības laikā atvieto ar citām, pēdējās ir šā laulātā manta.

90. Katram laulātajam visā laulības pastāvēšanas laikā ir tiesība pārvaldīt un lietot visu savu mantu – kā pirms laulības piederējušo, tā arī laulības laikā iegūto.

Abu laulāto kopīgo mantu (89.p. 2.d.) laulātie pārvalda un ar to rīkojas kopīgi, bet, abiem laulātajiem vienojoties, to var pārvaldīt arī viens no viņiem. Viena laulātā rīcībai ar šo mantu nepieciešama otra laulātā piekrišana.

91. Katra laulātā atsevišķa manta ir:

1) manta, kas laulātajam piederējusi pirms laulības vai ko laulātie līgumā noteikuši par atsevišķu mantu;

2) priekšmeti, kas noder tikai viena laulātā personīgai lietošanai vai vajadzīgi viņa patstāvīgā darbā;

restriction or deprivation shall be in effect against third parties only if they have been notified of it, or if it has been recorded in the Spousal Property Relations Register (Section 140).

88. Each spouse, regardless of the form of property relations of the spouses, has the right, on the basis of general principles, to act independently regarding their property in the event of death.

SUB-CHAPTER 4

Property Rights of Spouses

I. Lawful Property Relations of the Spouses

89. Each spouse retains the property, which belonged to him or her before the marriage, as well as the property he or she acquires during the marriage (Section 91).

Everything acquired during the marriage by the spouses together, or by one of them, but from the resources of both spouses, or with the assistance of the actions of the other spouse, is the joint property of both spouses; in case of uncertainty, it shall be presumed that such property belongs equally to both spouses.

If, during the marriage, some valuable property belonging to a spouse is replaced by other property, the latter is the property of such spouse.

90. Throughout the time the marriage subsists, each spouse has the right to administer and use all of his or her own property that he or she owned before the marriage as well as that acquired during the marriage.

The spouses shall jointly administer and act in regard to the joint property of both spouses (Section 89, Paragraph two), but upon both spouses agreeing it may also be administered by one of them. Any acts regarding such property by one of the spouses shall require the consent of the other spouse.

91. The separate property of each spouse is:

1) property owned by a spouse before the marriage, or property the spouses have, by contract, designated as separate property;

2) articles which are suitable only for the personal use of one spouse, or are required for his or her independent work;

3) manta, ko viens laulātais ieguvis bez atlīdzības laulības laikā;

4) laulātā atsevišķās mantas ienākumi, kas nav nodoti ģimenes un kopīgās mājsaimniecības vajadzībām;

5) manta, ar ko atvietota iepriekšējos (1.-4.) punktos minētā manta.

Tas, ka zināma manta ir atsevišķa, jāpierāda tam laulātajam, kas to apgalvo. Tas, ka nekustamais īpašums ir viena laulātā atsevišķa manta, ierakstāms zemes grāmatās.

92. Izslēgts.

93. Laulātais savu mantu var nodot arī otra laulātā pārvaldībā un lietošanā, kam šī manta ar visiem līdzekļiem jāglabā un jāsargā.

94. Ja laulātā pārvaldīšanā atrodas otram laulātajam piederošas ēkas, viņam jāizdara ne vien nepieciešamie izlabojumi, bet arī uzlabojumi, ciktāl to pieļauj ienākumi no šā otra laulātā mantas.

Viena laulātā nekustamo īpašumu otrs laulātais var iznomāt vai izīrēt uz laiku, ne ilgāku par trijiem gadiem un neierakstot līgumu zemes grāmatās; nauda noguldāma uz laulātā-īpašnieka vārda.

Lai laulātais ar viņa pārvaldībā un lietošanā esošajām otra laulātā mantiskajām vērtībām varētu rīkoties tā, ka viņa rīcība pārsniegtu parastās pārvaldības un lietošanas robežas, viņam jāizprasa otra laulātā piekrišana.

Trešo personu interesēs pieņemams, ja pretējais nav ierakstīts mantisko attiecību reģistrā, ka šāda piekrišana bijusi, izņemot gadījumus, kad trešās personas zinājušas vai tām vajadzēja zināt, ka piekrišanas nav bijis, vai kad manta, ar kuru viens laulātais rīkojies, ir tāda, kas acimredzami pieder otram.

95. Abu laulāto pienākums ir segt ģimenes un kopīgās mājsaimniecības izdevumus no laulāto kopīgās mantas.

Ja laulāto kopīgās mantas nepietiek ģimenes uzturēšanai, katrs laulātais var prasīt, lai otrs laulātais piedalās ģimenes un kopīgās mājsaimniecības izdevumos samērā ar savas atsevišķās mantas stāvokli.

Ja laulātie dzīvo šķirti, tas laulātais, kas par

3) property which was acquired grati during the marriage by one of the spouses;

4) income from the separate property of a spouse that is not assigned to the needs of the family and joint household finances; and

5) property that replaces the property referred to in the previous Paragraphs (1-4).

The burden of establishing that certain property is separate shall lie upon the spouse who asserts such. The fact that immovable property is the separate property of one spouse shall be recorded in the Land Register.

92. Deleted.

93. A spouse may also assign his or her property to be administered and used by the other spouse who shall preserve and protect such property with all of his or her resources.

94. If a spouse manages buildings belonging to the other spouse, he or she shall not only carry out the repairs required, but also make improvements to the extent income from the property of the other spouse permits.

The immovable property of a spouse may be leased or rented by the other spouse, for a term not exceeding three years and without recording the contract in the Land Register; the money shall be deposited in the name of the owner-spouse.

In order that a spouse, whose administration and use the valuable property of the other spouse is subject to, may so act that he or she exceeds the normal limits set for administration and use, the spouse must obtain the consent of the other spouse.

In the interests of third parties, it shall be presumed that such consent has been given, unless the contrary is recorded in the Property Relations Register, except for cases where the third party knew or ought to have known that there was no consent given, or where the property regarding which a spouse has acted is such that it manifestly belongs to the other spouse.

95. Both spouses have a duty to cover the family and joint household expenses out of the joint property of the spouses.

If the joint property of the spouses is insufficient to support the family, each spouse may require that the other spouse share the family and joint household expenses commensurately to the state of his or her own separate financial state.

If spouses live separately, a spouse who may

šķirto dzīvi nav vainojams, var prasīt no otra samērā ar pēdējā mantas līdzekļiem vai nu attiecīgu pabalstu, vai līdzekļus uzturam, saprotot ar to ēdienu, apģērbu, mitekli un – vajadzības gadījumā – apkopšanu, izņemot gadījumu, kad viņš bez svarīga iemesla izvairās iegūt līdzekļus ar savu darbu.

96. Par saistībām, ko laulātie kopīgi noslēguši ģimenes vai kopīgās mājsaimniecības vajadzībām, viņi atbild ar kopīgo mantu un katrs ar savu atsevišķo mantu, ja kopīgās mantas nepietiek.

Par saistībām, ko viens no laulātajiem noslēdzis ģimenes vai kopīgās mājsaimniecības vajadzībām, šis laulātais atbild ar savu mantu tad, ja laulāto kopīgās mantas nepietiek. Otrs laulātais par šīm saistībām ar savu mantu atbild tikai tad, ja pēc saistības saņemtais izlietots ģimenes vai kopīgās mājsaimniecības vajadzībām.

97. Laulātais, kura pārvaldībā un lietošanā ir otra laulātā manta, atbild par šā laulātā saistībām ar viņa mantas ienākumiem, bet, ja to nepietiek, – arī ar viņa pārvaldībā un lietošanā esošo mantu.

Laulātais, kas saistības uzņēmis, atbild ar savu pārējo atsevišķo mantu, ja šajā pantā minētās mantas nepietiek.

98. Par saistībām, kas izriet no viena laulātā neatļautas darbības, atbild vispirms šis laulātais ar savu atsevišķo mantu (91.p.), bet, ja tās nepietiek, – ar savu daļu laulāto kopīgajā mantā.

99. Laulātais atbild tikai ar savu atsevišķo mantu (91.p.), bet, ja tās nepietiek, – arī ar savu daļu laulāto kopīgajā mantā:

- 1) par saistībām, ko viņš noslēdzis uz savu personīgo rēķinu vai bez otra laulātā piekrišanas;
- 2) par saistībām, ko viņš noslēdzis, aizskarot otram laulātajam piešķirtās tiesības uz viņa mantas pārvaldību un lietošanu.

Par netaisnu iedzīvošanos sakarā ar viena lau-

not be faulted for the separation may claim from the other, proportional commensurately to the material means of the latter, either appropriate maintenance or means of support, by which is meant food, clothing, housing and, in case of need, personal care, except in the event he or she, without good cause, avoids obtaining means through his or her own work.

96. For obligations that the spouses jointly have entered into for family or joint domestic financial needs, they shall be held liable to the extent of their joint property, and each to the extent of their separate property, if the joint property does not suffice.

For obligations regarding family or joint domestic financial needs that have been entered into by one of the spouses, such spouse shall be held liable to the extent of his or her property if the joint property of the spouses does not suffice. For these obligations, the other spouse shall be held liable to the extent of his or her property only if the consideration pursuant to such obligations has been used for family and joint household needs.

97. The spouse who administers and uses the property of the other spouse shall be liable for the obligations of the other spouse, to the extent of the income received from the property of the other spouse, but, if such income is insufficient, also to the extent of the property administered and used by him or her.

A spouse who has assumed obligations shall be held liable to the extent of his or her remaining separate property if the property referred to in this Section is insufficient.

98. For obligations arising from the wrongful acts of one spouse, such a spouse shall be held liable, firstly, to the extent of his or her separate property (Section 91), but, if that does not suffice, to the extent of his or her share in the joint property of the spouses.

99. A spouse shall be held liable only to the extent of his or her separate property (Section 91), but if that is insufficient, also to the extent of his or her share of the joint property of the spouses:

- 1) for obligations he or she has entered into on his or her own account, or without the consent of the other spouse; and
- 2) for obligations he or she has entered into

lātā noslēgtām saistībām otrs atbild uz vispārēja pamata.

100. Viena laulātā manta neatbild par otra laulātā saistībām.

Ja par laulātā parādiem vērsta piedziņa uz viņa pārvaldībā un lietošanā esošo otra laulātā mantu, pēdējais var prasīt, lai šo mantu atsvabina no piedziņas.

Kreditoru interesēs pieņemams, ka visa laulātā pārvaldībā apvienotā kustamā manta pieder viņam; kas apgalvo pretējo, tam tas jāpierāda.

101. Ja viens laulātais, pārvaldot otra laulātā mantu, taisījis no savas mantas nepieciešamus izdevumus, tad viņš tikai pēc pārvaldības un lietošanas izbeigšanās var prasīt no pēdējā, lai šos izdevumus atlīdzina, ciktāl tie nav jāsedz viņam pašam.

102. Viena laulātā tiesība pārvaldīt un lietot otra laulātā mantu izbeidas uz likuma pamata:

- 1) kad viens laulātais mirst;
- 2) kad laulība šķirta vai atzīta par neesošu;
- 3) kad vienu laulāto atzīst par maksātnespējīgu parādnieku.

103. Izslēgts.

104. Viena laulātā tiesība pārvaldīt un lietot otra laulātā mantu izbeidzas pēc pēdējā pieprasījuma.

105. Viena laulātā tiesība pārvaldīt un lietot otra laulātā mantu izbeidzas pēc viņa paša pieprasījuma.

106. Izslēgts.

107. Kad viena laulātā pārvaldības un lietošanas tiesība izbeigta, otram laulātajam atdodama viņa manta ar visiem pieaugumiem, kas laulības laikā pie tās varējuši rasties, ieskaitot arī to mantu,

which infringe the rights granted to the other spouse to administer and use his or her property.

For wrongful self-enrichment in relation to obligations entered into by one of the spouses, the other spouse shall be held liable on the basis of general principles.

100. The property of one spouse shall not be applied to satisfy the obligations of the other spouse.

If, as a result of the debts of a spouse, enforcement proceedings are brought against the property of the other spouse which the indebted spouse administers or uses, the other spouse may require that such property be released from the proceedings.

In the interests of creditors, it shall be presumed that all of the movable property under the administration of a spouse belongs to him or her; anyone who alleges otherwise must prove it.

101. If one spouse, while administering the property of the other spouse, has made necessary expenditures from his or her own property, then only upon the termination of such administration and use may he or she request from the other spouse reimbursement of these expenditures to the extent he or she himself or herself are not required to cover them.

102. The right of one spouse to administer and use the property of the other spouse is terminated on the basis of law:

- 1) when one spouse dies;
- 2) when the marriage is dissolved or declared to be annulled; or
- 3) when one spouse is declared to be an insolvent debtor.

103. Deleted.

104. The right of one spouse to administer and use the property of the other spouse shall cease pursuant to the requirement of the latter.

105. The right of one spouse to administer and use the property of the other spouse shall cease pursuant to his or her own request.

106. Deleted.

107. When the rights of administration and use of one spouse are terminated, all of the property of the other spouse shall be returned to him or her together with all augmentations thereto as

kas iegūta bojātās vai iznīcinātās vietā. Atvietošanas lietas jāatdod atpakaļ vienlīdzīgas šķiras un labuma.

108. Laulāto savstarpēja norēķināšanās ar mantu, viena laulātā pārvaldībai izbeidzoties, neatņem laulāto kreditoriem viņu tiesības. Trešo personu iegūtās tiesības paliek spēkā.

109. Izslēgts.

110. Izslēgts.

II. Pūrs

111. Pūrs, ko sievietei laulības gadījumam piešķirusi vecāki, radi vai citas personas, pieder sievietei, kaut arī tas būtu nodots vīram.

112. Lai solījums dot pūrā kustamo mantu vērtībā pāri par pieci simti latiem vai nekustamo mantu būtu saistošs, tas izteicams rakstiski.

Pūra solījuma izpildīšanu var prasīt vai nu pati sieva, vai arī viņas labā vīrs, turklāt tiesība prasīt pūra izdošanu noilgst divu gadu laikā no laulības noslēgšanas vai pūra izdošanai noteiktās dienas.

Pūru nevar prasīt, ja laulība noslēgta bez tās personas ziņas un piekrišanas, kas to solījusi.

113. Tiesības, kas pamatotas ar pūra solījumu, nevar atdot trešajām personām; šīs tiesības pāriet mantojuma ceļā tikai uz tās laulības bērniem, kuras noslēgšanas gadījumam pūra solījums dots, un uz vīru, kas palicis ar bērniem.

III. Laulāto līgumiskās mantiskās attiecības

1. Vispārīgi noteikumi

114. Savas mantiskās tiesības laulātie var nodibināt, pārgrozīt un izbeigt ar laulības līgumiem kā pirms došanās laulībā, tā arī laulības laikā.

Ja laulājāmie atrodas aizbildnībā, viņi laulības līgumu noslēdz ar vecāku vai aizbildņu piekrišanu.

may have taken place during the marriage, including also property acquired in place of that damaged or destroyed. Fungible property shall be given back in equal kind and quality.

108. The settlement of accounts regarding property between the spouses themselves, upon the cessation of administration by one spouse, shall not deprive the creditors of the spouses of their rights. The rights acquired by third parties shall remain in effect.

109. Deleted.

110. Deleted.

II. Dowry

111. A dowry which, in the event of marriage, parents, kin or other persons have endowed a woman, shall be the property of the wife even if it has been given to the husband.

112. For a promise to give as a dowry movable property more than five hundred lati in value or immovable property to be binding, it must be expressed in writing.

Fulfilment of a promise of dowry may be claimed by the wife herself or, on her behalf, by the husband; in addition, the right to bring an action for provision of the dowry is prescribed two years after the entering into of the marriage or the day specified for the provision of the dowry.

A dowry may not be claimed if the marriage has been entered into without the knowledge or assent of the person who has promised the dowry.

113. Rights, which are based on the promise of a dowry may not be assigned to a third person; these rights may devolve, by way of inheritance, only to the children of that marriage for the entering into of which the promise of dowry was given, and to the husband who has been left with the children.

III. Contractual Property Relations of Spouses

1. General Provisions

114. The spouses may establish, alter or terminate their property rights in a marriage contract before marrying as well as during marriage.

If the persons to be married are under guardianship, they shall enter into a marriage contract

Laulības līgumi, kas satur rīkojumu nāves gadījumam, pakļauti arī vispārējiem noteikumiem par mantojuma līgumiem.

115. Laulības līgumos to slēdzējus nevar atvietot pilnvarnieki. Šos līgumus noslēdz notariālā vai uzrādījuma kārtībā, personīgi klāt esot vienā laikā abiem laulājamiem vai laulātajiem, bet, ja laulājami ir nepilngadīgi, – arī viņu likumīgajiem pārstāvjiem.

Lai laulības līgumiem piešķirtu saistošu spēku pret trešajām personām, tie ierakstāmi laulāto mantisko attiecību reģistrā un par nekustamo mantu – arī zemes grāmatās.

Laulības līguma noteikumi, kas aprobežo trešo personu iegūtās tiesības uz laulāto mantu, šīs trešās personas nesaista.

116. Laulības līgumā tā slēdzēji var laulāto likumisko mantisko attiecību (89. un turpm.p.) vietā noteikt visas laulāto mantas šķirtību (117. un turpm.p.) vai kopību (124. un turpm.p.).

2. Visas laulāto mantas šķirtība

117. Ja laulības līgumā noteikta visas laulāto mantas šķirtība, katrs laulātais ne vien patur viņam pirms laulības piederējušo mantu, bet arī laulības laikā var to patstāvīgi iegūt, lietot un ar to rīkoties neatkarīgi no otra laulātā.

118. Laulātais nevar otra laulātā mantu pārvaldīt, lietot vai citādā kārtā ar to rīkoties bez viņa piekrišanas.

Laulātais, kura mantu pārvalda otrs laulātais, var no tā prasīt norēķinu. Iepriekšēja atteikšanās no tiesības atņemt pārvaldību vai prasīt norēķinu nav spēkā.

119. Laulātais, kas pārvalda otra laulātā mantu, atbild par zaudējumiem, kuri cēlušies aiz viņa rupjas neuzmanības.

with the consent of their parents or guardians.

Marriage contracts, which contain instructions in the event of death, are subject to the general provisions regarding inheritance contracts.

115. The parties to a marriage contract may not be replaced by an authorised representative. Such contracts shall be entered into in accordance with notarisation or declaration procedures, in the personal presence at the same time of both betrothed or of both spouses, but, if the persons to be married are minors, also of their lawful representatives.

For marriage contracts to have binding effect as against third parties, they shall be registered in the Spousal Property Relations Register and in respect of immovable property, also in the Land Register.

The provisions of a marriage contract that limit the rights acquired by a third party in respect of marital property, shall not be binding upon such third party.

116. In a marriage contract, the parties entering into it, may, in place of lawful property relations of the spouses (89 and subsequent Sections), stipulate separate ownership (117 and subsequent Sections) or joint ownership (124 and subsequent Sections) of all property of the spouses.

2. Separate Ownership of all Property of the Spouses

117. If a marriage contract provides for the separate ownership of all the property of the spouses, each of the spouses not only retains the property which belonged to him or her prior to the marriage, but also, during the time of the marriage, may independently acquire, use and act in regard to it independently of the other spouse.

118. A spouse may not administer, use or in any other way act regarding the property of the other spouse without his or her consent.

A spouse, whose property the other spouse is administering, may require an accounting from him or her. Any prior waiver of the right to revoke administration or to require an accounting is void.

119. A spouse who administers the property of the other spouse shall be liable for the losses that have arisen from his or her gross negli-

No tā laika, kad viens laulātais uzteicis otram savas mantas turpmāko pārvaldību, kā arī kad vispār laulātajam radies pienākums atdot mantu, pēdējais atbild pēc vispārējiem noteikumiem.

120. Katrs laulātais piedalās ģimenes un kopīgās māj-saimniecības izdevumos samērīgi ar savu mantas stāvokli.

121. Par saviem parādiem katrs laulātais atbild ar savu mantu.

122. Ja viens laulātais atsavina vai ieķīlā otra laulātā kustamo lietu, persona, kas to saņēmusi, atzīstama par lietas labticīgu ieguvēju vai ķīlasņēmēju, ja tā nav zinājusi vai tai nav vajadzējis zināt, ka lieta pieder otram laulātajam vai abiem laulātajiem un ka tā atsavināta vai ieķīlāta pret otra laulātā gribu.

123. Kad, laulībai pastāvot, izbeidzas visas laulāto mantas šķirtība un laulātie līgumā nenoteic tās vietā mantas kopību, piemērojami 89. pants un turpmākie panti.

Trešo personu iegūtās tiesības paliek spēkā.

3. Laulāto mantas kopība

124. Ja laulības līgumā noteikta laulāto mantas kopība, viņiem pirms laulības piederējusi, kā arī laulības laikā iegūtā manta, izņemot atsevišķo (125.p.), ir apvienota vienā kopīgā nedalāmā masā, kura laulības laikā nepieder nevienam laulātajam atsevišķā daļā. Laulības līgumā, nosakot laulāto mantas kopību, laulātie vienojas par to, kurš no viņiem būs mantas kopības valdītājs (vīrs, sieva vai abi kopīgi). Ja mantas kopības valdītājs ir viens no laulātajiem, viņš ar 128. pantā paredzētajiem aprobežojumiem bez norēķina lieto un ar to rīkojas savā vārdā un viņam ir pienākums segt ģimenes un kopīgās māj-saimniecības izdevumus.

Ja laulātajam, kura valdījumā atrodas mantas kopība, slimības vai prombūtnes dēļ nav

gence. From the time when one spouse has given notice to the other spouse that he or she will henceforth administer his or her property, as well as when, generally, a duty for a spouse to return property arises, the latter is liable in accordance with provisions applicable generally.

120. Each spouse shall share family and joint domestic financial expenses commensurately with his or her financial state.

121. Each spouse shall be liable for his or her own debts to the extent of his or her own property.

122. If one spouse disposes of or pledges the movable property of the other spouse, the person who has received such shall be acknowledged as having acquired that property or pledge in good faith, if he or she did not know or ought not to have known that the property was that of the other spouse or of both spouses and that it had been disposed of or pledged contrary to the volition of the other spouse.

123. When, during the marriage, the separate ownership of all the property of the spouses has been terminated and the spouses do not provide in a contract for joint ownership of property in its place, Section 89 and subsequent Sections are applicable.

Rights acquired by third parties shall remain in effect.

3. Joint Ownership of the Property of the Spouses

124. If the marriage contract provides for joint ownership of the property of the spouses, the property which has belonged to them prior to marriage as well as the property which has been acquired during the marriage, except for their separate property (Section 125), shall be combined in one joint, indivisible whole which, during the duration of the marriage, shall not belong to either of the spouses as separate parts. In the marriage contract, when providing for the joint ownership of their property, the spouses shall agree which of them shall be the administrator of the property in joint ownership (the husband, the wife or both jointly). If the administrator of the property in joint ownership is one of the spouses, such spouse may, subject to the lim-

iespējams noslēgt darījumu, kas attiecas uz kopīgā masā ietilpstošo mantu, vai vest tiesā uz šo mantu attiecošos lietu, otrs laulātais var atvietot viņu, ja vilcināšanās ir bīstama.

Ja laulātais, kura valdījumā atrodas mantas kopība, atzīst, ka otra laulātā noslēgtais darījums kaitē tās mantas interesēm, kas ietilpst mantas kopībā, viņš var viena gada laikā no dienas, kad par to uzzinājis, to apstrīdēt. Šādā gadījumā viņam jāpierāda, ka otram laulātajam nav bijis šā panta otrajā daļā minēto pamatu viņu atvietot.

125. Pastāvot laulāto mantas kopībai, tajā neietilpst manta, ko laulības līgumā laulātie noteikuši par katra atsevišķo mantu.

Katrs laulātais ar savu atsevišķo mantu rīkojas patstāvīgi.

126. Katrs laulātais ar savu atsevišķo mantu samērīgi piedalās ģimenes un kopīgās māsainiecības izdevumos, ciktāl tos nesedz kopīgā manta.

127. Tas, ka nekustamais īpašums vai lietu tiesība ietilpst mantas kopībā, ierakstāms zemes grāmatās.

Katrs laulātais var prasīt, lai ieraksta zemes grāmatās uz abu laulāto vārda tādu nekustamo īpašumu vai lietu tiesību, kas ietilpst laulāto mantas kopībā.

128. Mantas kopībā ietilpstoša nekustamā īpašuma atsavināšanai, ieķīlāšanai vai aprūtināšanai ar lietu tiesībām, ko izdara viens laulātais, jebkurā gadījumā vajadzīga otra laulātā piekrišana.

129. Otra laulātā piekrišana vajadzīga arī mantas kopībā ietilpstošās kustamās mantas

itions set out in Section 128, use the property without accounting therefor and act with the property in his or her own name, and it is his or her duty to cover family and joint domestic financial expenses.

If the spouse, who administers the property in joint ownership, due to illness or absence is not able to enter into a transaction which pertains to property which forms a part of the joint whole, or of conducting court proceedings pertaining to this property, the other spouse may replace him or her, if delay is risky.

If the spouse who is administering the joint property, finds that a transaction entered into by the other spouse has harmed those property interests which are part of the joint property, he or she may, within a one year period from the day when he or she became aware of it, contest it. In such a case, he or she must prove that the other spouse did not have grounds as mentioned in the second part of this Section to replace them.

125. During the joint ownership of the property of the spouses, there shall not be included therein property which the spouses have specified in a marriage contract as the separate property of each spouse.

Each of the spouses may act independently regarding their separate property.

126. Each of the spouses shall, with his or her separate property, proportionally participate in meeting the family and joint domestic financial expenses, to the extent that the property in joint ownership does not cover them.

127. The fact that immovable property rights or rights respecting things are included in the joint property shall be entered in the Land Register.

Each of the spouses may request that such immovable property rights or rights respecting things which are included in the joint ownership of the property of the spouses be entered in the Land Register in the names of both spouses.

128. The alienating, mortgaging or encumbering with property rights of immovable property included in the joint property, where done by one spouse, shall require the consent of the other spouse.

129. The consent of the other spouse is also required for a gift of movable property included in

dāvināšanai, ja šāds dāvinājums pārsniedz parasto, nelielo dāvanu apmēru.

130. Laulātais atbild ar savu atsevišķo mantu, bet, ja tās nepietiek, – arī ar mantas kopībā ietilpstošo mantu:

- 1) par savām saistībām, kas cēlušās pirms laulības;
- 2) par savām saistībām, kas ceļas no pienākuma dot uzturu saviem trūcīgiem radniekiem;
- 3) par saistībām, kas ceļas no mantojuma, ko viņš pieņēmis ar otra piekrišanu;
- 4) par savām saistībām, kas ceļas no viņam piederoša patstāvīga uzņēmuma, kurš ir viņa atsevišķā manta, vai patstāvīgas nodarbošanās;
- 5) par visām citām savām saistībām, ko viņš uzņēmis ar otra laulātā piekrišanu.

Par otra laulātā parādiem ģimenes un kopīgās māsaimniecības labā laulātais atbild arī ar savu atsevišķo mantu, bet tikai tad, ja mantas kopībā ietilpstošās un otra laulātā atsevišķās mantas nepietiek.

131. Par saistībām no mantojuma, ko viens laulātais pieņēmis bez otra piekrišanas, viņš atbild tikai ar savu atsevišķo mantu.

132. Laulātais atbild tikai ar savu atsevišķo mantu:

- 1) par saistībām, ko viņš noslēdzis tikai uz savu rēķinu vai bez otra laulātā piekrišanas;
- 2) par saistībām, ko viņš noslēdzis, aizskarot otram laulātajam piešķirtās tiesības uz mantas kopībā ietilpstošās mantas valdījumu.

Ja sakarā ar šajā pantā minētajām saistībām mantas kopībā ietilpstošā manta ir guvusi labumu, piemērojami noteikumi par netaisnu iedziņošanu.

133. Par saistībām, kas ceļas no viena laulātā neatļautas darbības, atbild viņa atsevišķā manta, bet mantas kopībā ietilpstošā manta tikai tad, ja vainīgā laulātā atsevišķās mantas nepietiek.

property in joint ownership, if the amount of such gift exceeds that of an ordinary, small gift size.

130. A spouse shall be liable to the extent of his or her separate property, but if that is insufficient, also property included in joint property:

- 1) for his or her obligations, which have arisen before marriage;
- 2) for his or her obligations, which have arisen from the duty to support his or her needy relatives;
- 3) for obligations, which have arisen from an inheritance that he or she has accepted with the consent of the other spouse;

4) for his or her obligations which have arisen from an independent undertaking owned by him or her, which is his or her separate property, or from his or her independent occupation; and

5) for all of his or her other obligations which have been assumed with the consent of the other spouse.

A spouse shall also be liable to the extent of his or her separate property for the debts of the other spouse on behalf of the family and joint domestic finances, but only if property included in joint property and the separate property of the other spouse are insufficient.

131. A spouse shall be liable to the extent of his or her separate property only for obligations arising from an inheritance accepted by the spouse without the consent of the other spouse.

132. A spouse shall be liable to the extent of his or her separate property only:

- 1) for obligations which he or she has entered into solely on his or her own account or without the consent of the other spouse; and
- 2) for obligations that he or she has entered into which infringe upon rights given to the other spouse for the administration of property included in the joint property.

The provisions regarding wrongful self-enrichment are applicable if, in connection with the obligations set out in this Section, property included in the joint property has increased in value.

133. For obligations which have arisen from the wrongful acts of one spouse, the liability of the spouse extends to his or her separate property, but extends to property which forms a part of the joint property only when the separate property of the liable spouse is insufficient.

134. Ar laulības līgumu noteiktā laulāto mantas kopība izbeidzas:

1) pēc pamatiem, kas paredzēti 102.pantā;

2) pēc laulāto vienošanās par mantas kopības izbeigšanu;

3) pēc tiesas sprieduma.

Laulātais, kura pārvaldībā manta neatrodas, var prasīt mantas kopības izbeigšanu tiesā, ja:

1) manta, paliekot turpmāk otra laulātā rokās, var izputēt vai ciest ievērojamus zaudējumus;

2) laulātais, kura pārvaldībā atrodas manta, nedod līdzekļus ģimenes un kopīgās māsaimniecības vajadzībām;

3) laulātais, kura pārvaldībā ir manta, bez otra piekrišanas pārkāpj parastās pārvaldības un lietošanas robežas;

4) laulātais, kura pārvaldībā ir manta, nonāk aizgādībā.

Laulātais, kura pārvaldībā atrodas manta, var prasīt mantas kopības izbeigšanu, ja otra laulātā parādi pārsniedz viņa atsevišķās mantas vērtību.

Laulāto mantas kopība ir izbeigta no brīža, kad viens no viņiem miris vai mantisko attiecību reģistrā par mantas kopības izbeigšanu izdarīts ieraksts. Laulāto mantas kopības izbeigšana neaņem laulāto kreditoriem viņu tiesības.

135. Ja laulāto mantas kopība (124.p.) izbeidzas ar viena laulātā nāvi, tad, iepriekš sedzot uz šo mantu gulošos parādus, puse no mantas kopībā ietilpstošās mantas paliek pārdzīvojušajam laulātajam, bet otra puse pāriet uz mirušā mantiniekiem.

Ar laulības līgumu var noteikt citādu mantas sadalījumu. Neatraidāmie mantinieki, kuru tiesības šāds līgums aizskar, var to apstrīdēt.

136. Ja viens no laulātajiem mirst, pārdzīvojušais laulātais paliek personīgi atbildīgs par visiem mantas kopībā ietilpstošās mantas parā-

134. The joint ownership of the property of the spouses provided for by a marriage contract is terminated:

1) on the basis of the grounds set out in Section 102;

2) by agreement of the spouses regarding termination of the joint ownership of their property; or

3) by a court judgment.

The spouse who is not administering the property may request the court to terminate the joint ownership of property if:

1) the property, if it continues to remain in the hands of the other spouse, may be dissipated or suffer significant losses;

2) the spouse who is administering the property is not providing means for family and joint domestic financial needs;

3) the spouse who is administering the property has, without the consent of the other spouse, violated the ordinary administration and utilisation limits; or

4) the spouse who is administering the property is placed under trusteeship.

The spouse who is administering the property may request the termination of the joint ownership of property if debts of the other spouse exceed the value of his or her separate property.

The joint ownership of the property of the spouses is terminated from the moment when one of them has died or there has been an entry made in the Spousal Property Relations Register in respect of the termination of joint ownership of property. The termination of the joint ownership of the property of the spouses shall not divest the creditors of the spouses of their rights.

135. If the joint ownership of the property of the spouses (Section 124) has been terminated by the death of one of the spouses, then, after the payment of the debts to which this property is subject, half of the property included in the joint property remains the property of the surviving spouse, but the other half devolves to the heirs of the deceased.

A different division of property may be provided for by a marriage contract. Forced heirs, whose rights are affected by such a contract, may contest it.

136. If one of the spouses has died, the surviving spouse shall be personally liable for all the debts against property included in the joint

diem neatkarīgi no mirušā laulātā mantinieku atbildības – uz vispārēja pamata.

Pārdzīvojušais laulātais var aprobežot savu atbildību par minētās mantas parādiem ar to, ko viņš ieguvis no mirušā laulātā kā mantojumu, ievērojot noteikumus par mantojuma pieņemšanu ar inventāra tiesību.

137. Kad laulāto mantas kopība izbeidzas laulātajiem dzīviem esot, pēc parādu nolīdzināšanas varbūtējais mantas pārpalikums izdalāms starp laulātajiem uz pusēm, ja laulības līgumā nav noteikts citādi.

138. Laulātā pienākums ir atlīdzināt to, ko viņš no mantas kopībā ietilpstošās mantas izdevis savas atsevišķās mantas labā.

Ja viens no laulātajiem kaut ko izdevis mantas kopībā ietilpstošās mantas labā no savas atsevišķās mantas, tad viņš var jau laulības laikā prasīt izdotā atlīdzinājumu no mantas kopībā ietilpstošās mantas.

139. Kad, laulībai pastāvot, laulātie labprātīgi izbeidz laulāto mantas kopību un laulības līgumā nenoteic tās vietā visu laulāto mantas šķirtību, piemērojami 89.pants un turpmākie panti.

Trešo personu iegūtās tiesības paliek spēkā.

4. Laulāto mantisko attiecību reģistri

140. Ar laulības līgumiem noteiktās laulāto mantiskās attiecības, ciktāl tām jābūt spēkā pret trešajām personām, kā arī citas likumā norādītās ziņas ierakstāmas laulāto mantisko attiecību reģistrā.

Laulāto mantisko attiecību reģistru kārto Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs.

Instrukciju par laulāto mantisko attiecību reģistriem izdod tieslietu ministrs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 11.06.1998. likumu)

property independently of the liability of the heirs of the deceased spouse, on the basis of general principles.

The surviving spouse may limit his or her liability regarding the debts associated with the property mentioned to that which he or she has received as an inheritance from the deceased spouse, in compliance with the provisions for the acceptance of an inheritance with rights of inventory.

137. Where the joint ownership of the property of the spouses is terminated while the spouses are alive, after debts have been discharged, any remaining property shall be divided equally between the spouses, if the marriage contract does not provide otherwise.

138. A spouse has a duty to reimburse what he or she, from the property included in the joint property, has spent for the benefit of his or her separate property.

If one of the spouses has made expenditures out of his or her separate property for the benefit of the property included in the joint property, then he or she may already during the time of marriage require repayment for such expenditure from the property included in the joint property.

139. Where, during the marriage, the spouses voluntarily terminate the joint ownership of the property of the spouses and in its place, in the marriage contract, provide for the separation of all marital property, Section 89 and Sections subsequent thereto shall apply.

Rights acquired by third persons remain in effect.

4. Spousal Property Relation Registers

140. The property relations of spouses provided for in marriage contracts, to the extent that they are required to be in effect as against third persons, as well as other information required by law shall be registered in the Spousal Property Relations Register.

The Spousal Property Relations Register shall be maintained by the Enterprise Register of the Republic of Latvia.

Instructions regarding the Spousal Property Relations Register shall be issued by the Minister for Justice.

[11 June 1998]

141. Ierakstus reģistrā izdara uz attiecīgā kārtībā apliecināta abu vai viena laulātā pieprasījuma vai tiesas nolēmuma pamata.

Ieraksti izdarāmi tajā reģistrā, kura apkalpojamā teritorijā ir laulāto vai viena laulātā dzīvesvieta.

Ja vienam laulātajam ir uzņēmums ārpus tā iecirkņa, kura reģistrā ir ieraksts par laulāto mantiskajām attiecībām, ieraksts izdarāms arī uzņēmuma atrašanās vietas reģistrā.

142. Reģistrā jāieraksta līgumi, spriedumi, lēmumi un paziņojumi, kas attiecas uz laulāto mantiskajām attiecībām.

143. Izraksti no ierakstiem laulāto mantisko attiecību reģistrā nekavējoties izsludināmi zināšanai oficiālā laikrakstā un par nekustamo mantu paziņojami zemes grāmatu nodaļai ierakstīšanai zemes grāmatās.

Tas, ka laulāto mantisko attiecību reģistrā ierakstīts laulības līgums, atzīmējams laulāto pasēs, norādot reģistra atrašanās vietu, ieraksta laiku un kārtas numuru, ar kādu ieraksts izdarīts.

144. Ja laulātie pārceļ savu dzīvesvietu uz citu iecirkni, tad ieraksti izdarāmi šā iecirkņa reģistrā triju mēnešu laikā, turklāt agrākā iecirkņa reģistrā tie paliek spēkā līdz ierakstīšanai jaunajā reģistrā.

145. Katrs var ieskatīties reģistrā un pieprasīt no tā izrakstus.

141. Registrations in the Register shall be made on the basis of the request of one or both spouses, certified pursuant to the applicable procedure, or court judgment.

Registrations shall be made in the Register that services the territory where the spouses or one of them have their place of residence.

If one of the spouses has an undertaking outside the district, in the Register for which there are registrations regarding the property relations of the spouses, a registration shall also be made in the Register at the place where the undertaking is located.

142. Contracts, judgments, decisions, and notices that pertain to the property relations of the spouses shall be registered in the Register.

143. Extracts of registrations in the Spousal Property Relations Register shall, without delay, be published for information in the official newspaper and notices regarding immovable property shall be given to the Land Registry Office for registration in the Land Register. The fact that a marriage contract is recorded in the Spousal Property Relations Register shall be noted in the passports of the spouses, indicating the place of the Register, the date and the registration number according to which the registration was made.

144. If the spouses move their place of residence to another district, entries shall be made in the Register of such district within three months, and in addition, they shall remain in effect in the previous district Register until they are registered in the new Register.

145. Anyone may examine a Register and request extracts from it.

OTRĀ NODAĻA

Vecāku un bērnu savstarpējās tiesības un pienākumi

1. APAKŠNODAĻA

Laulībā dzimušo bērnu izcelšanās noteikšana

146. Bērns, kas piedzimis sievietei pēc laulības noslēgšanas vai ne vēlāk kā 306. dienā pēc tam, kad laulība izbeigusies ar vīra nāvi vai laulības šķiršanu, ir uzskatāms par laulībā dzimušu.

Bērns, kas piedzimis sievietei ne vēlāk kā 306. dienā pēc laulības izbeigšanas, ja sieviete jau ir stājusies jaunā laulībā, ir uzskatāms par dzimušu jaunajā laulībā. Šajos gadījumos bijušajam vīram vai viņa vecākiem ir tiesības apstrīdēt bērna izcelšanos (149.p.).

147. Tēva tieši izteikta vai ar neapšaubāmu darbību apstiprināta atzīšana, ka laulībā vai pēc tās izbeigšanās dzimušais ir viņa bērns, ir pietiekams pierādījums, ka dzimušais ir laulības bērns. Tēvs nevar to apstrīdēt arī tad, kad viņš ir devis piekrišanu bērna mākslīgai radīšanai.

148. Pieņēmumu, ka bērns ir laulībā dzimis, t.i., ka bērna tēvs ir bērna mātes vīrs, var apstrīdēt tiesā. Līdz lietas izšķiršanai tiesā bērns atzīstams par dzimušu laulībā.

149. Pieņēmumu, ka bērns ir dzimis laulībā, bērna mātes vīrs var apstrīdēt divu gadu laikā, skaitot no dienas, kad viņš uzzinājis, ka bērns nav izcēlies no viņa.

Tādas pašas tiesības ir arī bērna mātei.

Pats bērns var apstrīdēt savu dzimšanu laulībā divu gadu laikā pēc pilngadības sasniegšanas.

CHAPTER II

Rights and Duties, as Between Parents and Children

SUB-CHAPTER 1

Determination of Filiation of Children Born of a marriage

146. A child who is born to a woman after the entering into of a marriage or not later than 306 days thereafter, if the marriage has ended due to the death of the husband or to the dissolution of the marriage, shall be considered to be born of the marriage.

A child who is born to a woman not later than 306 days after, termination of a marriage, shall, if the woman has already remarried, be considered born of the new marriage. In such cases, the former husband or his parents have the right to contest the filiation of the child (Section 149).

147. An acknowledgement by a father, directly expressed or affirmed by indisputable acts, that a child born during the marriage or after the marriage has ended is his, shall constitute sufficient proof that the child is born of the marriage. A father may not contest this even when he has given approval for the child to be conceived by artificial means.

148. A presumption that the child is born of the marriage i.e., that the father of the child is the husband of the mother of the child, may be contested in court. Until the matter is decided by the court, the child shall be acknowledged to be born of the marriage.

149. The husband of the mother of a child may contest the presumption that the child is born of their marriage within a two-year period calculated from the day when he finds out that he is not the natural father of the child.

The mother of the child has the same right.

The child himself or herself may contest

Vīra vecāki var apstrīdēt bērna dzimšanu laulībā šā panta pirmajā daļā norādītajā termiņā, ja vīrs līdz nāves brīdim nav zinājis par bērna dzimšanu.

Tiesība apstrīdēt bērna izcelšanos ir personiska, tāpēc prasību tiesā var celt tikai šajā pantā minētās personas. Gadījumā, ja tiesa personu atzinusi par rīcības nespējīgu gara slimības vai plānprātības dēļ, tās vietā bērna izcelšanos var apstrīdēt aizgādnieš.

150. Ja tiesa apmierina prasību, ar kuru apstrīdēta bērna dzimšana laulībā, viņš atzīstams par ārļaulības bērnu no dzimšanas.

151. Laulībā dzimuša bērna uzvārdu nosaka pēc vecāku uzvārda. Ja vecākiem ir dažādi uzvārdi, bērnam saskaņā ar vecāku vienošanos dod tēva vai mātes uzvārdu. Ja vecāki nevar vienoties par bērna uzvārdu, to nosaka pēc bāriņtiesas lēmuma.

Nepilngadīgie bērni vecāku uzvārda maiņas gadījumā iegūst uzvārdu iepriekšnoteiktajā kārtībā.

152. Laulībā dzimušajiem bērniem pieskaitāmi:

- 1) ārļaulībā dzimuši bērni – no tā laika, kad viņu vecāki savā starpā devušies laulībā;
- 2) bērni, kas dzimuši tādā laulībā, kura vēlāk atzīta par neesošu, vai arī ne vēlāk kā 306. dienā no tādas laulības izbeigšanās.

2. APAKŠNODAĻA Ārļaulībā dzimušu bērnu izcelšanās noteikšana

153. Ārļaulībā dzimuši bērni ir tie bērni:

- 1) kas piedzimuši sievietei, kura nav stājusies laulībā;
- 2) kas piedzimuši pēc 306 dienām, skaitot no

whether he or she are born of the marriage within two years after reaching legal age.

The parents of a husband may contest whether a child is born of a marriage within the period provided for in the first part of this Section, if the husband until his death did not know of the birth of the child.

The right to contest the filiation of a child is personal and therefore an action may be brought in court only by the persons referred to in this Section. In cases where the courts have declared a person as lacking capacity to act due to mental illness or mental deficiency, a trustee may contest the filiation of a child on his or her behalf.

150. If the claim contesting the birth of a child within the marriage is established to the satisfaction of the court, the child shall be considered a child born outside the marriage from birth.

151. The surname of a child born within a marriage shall be determined by the surname of the parents. If the parents have different surnames, the child shall be given either the surname of the father or of the mother, in accordance with the agreement of the parents.

If the parents can not agree to a surname for a child, it shall be determined by decision of an orphan's court.

In the event the surname of the parents changes, minor children shall acquire a surname in accordance with the procedure set out above.

152. Children born within a marriage shall include:

- 1) children born outside a marriage, from the time that their parents have between themselves entered into marriage; and
- 2) children, who were born within such marriage as has later been annulled or not later than 306 days after the termination of such marriage.

SUB-CHAPTER 2 Determination of Filiation of Children Born Outside of Marriage

153. Children born outside of marriage are those children:

- 1) who were born to a woman, who has not married;
- 2) who were born more than 306 days after

mātes vīra nāves vai laulības šķiršanas, vai tās atzīšanas par neesošu;

3) kas dzimuši laulības laikā vai pirms 306 dienu notecējuma no tās izbeigšanās, ja tiesa atzinusi, ka bērns nav cēlies no viņa mātes vīra.

154. Ārlaulībā dzimuša bērna izcelšanās no tēva pamatojas uz paternitātes noteikšanu ar tās brīvprātīgu atzīšanu vai tiesas spriedumu.

155. Paternitātes atzīšana notiek, bērna tēvam un mātei iesniedzot kopīgu pieteikumu dzimtsarakstu nodaļai. Paternitātes atzīšana noformējama ar ierakstu dzimšanas reģistrā.

Pieteikumu paternitātes atzīšanai var iesniegt, reģistrējot bērna dzimšanu, kā arī pēc tam, kad bērna dzimšana reģistrēta, vai jau pirms bērna dzimšanas.

Ja bērna māte mirusi vai tiesa to atzinusi par rīcības nespējīgu gara slimības vai plānprātības dēļ, kā arī tad, ja nav zināma viņas atrašanās vieta, pieteikumu paternitātes atzīšanai var iesniegt bērna tēvs viens pats. Ja bērns ir nepilngadīgs, nepieciešama bērna aizbildņa un bāriņtiesas piekrišana.

Ja bērna tēvu tiesa atzinusi par rīcības nespējīgu gara slimības vai plānprātības dēļ, viņa vietā pieteikumu paternitātes atzīšanai var iesniegt viņa aizgādnis ar bāriņtiesas piekrišanu.

Bērna tēvs, kurš vēl nav sasniedzis pilngadību, pieteikumu bērna paternitātes atzīšanai var iesniegt ar savu vecāku vai aizbildņa piekrišanu.

Paternitātes atzīšanai nepieciešama bērna piekrišana, ja viņš sasniedzis divpadsmit gadu vecumu.

156. Paternitātes atzīšanu tiesa var atzīt par neesošu tikai tad, ja persona, kas bērnu atzinusi par savu, nevar būt viņa miesīgais tēvs un bērnu atzinusi par savu maldības, viltus vai spaidu rezultātā.

Apstrīdēt paternitātes atzīšanu var persona, kas paternitāti atzinusi, tās vecāki, ja šī persona mirusi, tās aizgādnis, ja šī persona atzīta par rīcības nespējīgu gara slimības vai plānprātības

the death of the husband of the mother, or the dissolution of the marriage, or its annulment; or

3) who were born during the marriage or before the expiration of 306 days after its termination, if the court has found that the child has not descended from the husband of his or her mother.

154. The descent of a child born outside of a marriage from a father shall be based on the determination of paternity by voluntary acknowledgement or by the judgment of a court.

155. Acknowledgement of paternity shall occur when the father and mother of a child submit a joint application to the General Registry office. The acknowledgement of paternity shall be officially registered by entry in the Birth Register.

An application for recognition of paternity may be submitted when the birth of a child is registered, as well as after the registration of the birth of the child, or already prior to the birth of the child.

If the mother of the child has died, or has been found by a court to be lacking capacity to act due to mental illness or mental deficiency, or her whereabouts are unknown, an application for recognition of paternity may be submitted by the father of the child alone.

If the child is a minor, the consent of the guardian of the child, and of an orphan's court is required.

If a court has found that the father of the child lacks capacity to act due to mental illness or mental defect, an application for recognition of paternity on his behalf may be submitted by his trustee with the consent of an orphan's court.

The father of a child who has not attained legal age may submit an application for the recognition of paternity of the child with the consent of his parents or his guardian.

Recognition of paternity requires the consent of the child if he or she has attained twelve years of age.

156. A court may declare an acknowledgement of paternity null and void only if a person who has acknowledged that a child is his, cannot be the natural father of the child and he has recognised the child as his as a result of mistake, fraud or duress.

Paternity may be contested by the person who has acknowledged paternity, the parents of the person if such person is deceased, the trustee of

dēļ, vai bērna māte divu gadu laikā, skaitot no dienas, kad viņi uzzinājuši par apstākļiem, kas izslēdz paternitāti. Bērns pats paternitātes atzīšanu var apstrīdēt divu gadu laikā pēc pilngadības sasniegšanas, ja viņa vecāki ir miruši.

157. Ja ārļaulībā dzimuša bērna paternitāte nav atzīta ar pieteikumu dzimtsarakstu nodaļai (155.p.), paternitāti var noteikt tiesa, pieļaujot visus pierādījumu veidus, arī zinātniskus pierādījumus, ar kuriem iespējams pierādīt bērna izcelšanos no konkrētas personas vai izslēgt to.

Par bērna tēvu tiesa var atzīt vīrieti, no kura bērns izcēlies. Pieņemams, ka bērns izcēlies no personas, kurai ar bērna māti bijuši miesīgi sakari bērna ieņemšanas laikā.

158. Prasību paternitātes noteikšanai tiesā var iesniegt bērna māte vai bērna aizbildnis, bērns pats pēc pilngadības sasniegšanas, kā arī bērna miesīgais tēvs.

Bērna māte, aizbildnis un bērns pats prasību var iesniegt pret personu, no kuras bērns izcēlies, bet, ja šī persona mirusi, viņi pieteikumu var iesniegt sevišķā tiesāšanas kārtībā.

Bērna tēvs prasību var iesniegt pret bērna māti gadījumā, ja viņa nepiekrīt paternitātes noteikšanai.

159. Nevar apstrīdēt paternitāti, kas noteikta ar likumīgā spēkā stājušos tiesas spriedumu.

160. Ārļaulībā dzimuša bērna uzvārdu nosaka pēc bērna mātes uzvārda bērna dzimšanas laikā, ja paternitāte nav noteikta, reģistrējot bērna dzimšanu.

Ja bērnam paternitāte noteikta, reģistrējot viņa dzimšanu, bērna uzvārdu nosaka tāpat kā ļaulībā dzimušam bērnam. Tādā pašā kārtībā iespējams mainīt bērna uzvārdu, ja paternitāte tiek brīvprātīgi atzīta vai noteikta ar tiesas spriedumu pēc bērna dzimšanas reģistrācijas.

the person if such person has been found to be lacking the capacity to act due to mental illness or mental deficiency, or by the mother of the child within two years calculated from the day when they have found out about the circumstances that preclude paternity. Children themselves may contest the acknowledgement of paternity within a two-year period after reaching legal age if their parents have died.

157. If the paternity of a child born outside of marriage has not been acknowledged by an application to the General Registry office (Section 155), the paternity may be determined by the courts, and all forms of evidence, including scientific evidence, with which it is possible to prove that a specific person is the parent of the child or to preclude such, shall be admissible.

The court may recognise as the father of a child, the man from whom the child is descended. It shall be presumed that the person from whom the child is descended is the person who had carnal relations with the mother of the child at the time the child was conceived.

158. An action for the determination of paternity by a court may be submitted by the mother of the child or the guardian of the child, children themselves after reaching legal age, or the natural father of the child.

The mother of the child, a guardian or the children themselves may submit the action against a person from whom the child is descended, but if this person has died, they may submit the action in accordance with the procedure for special adjudications.

The father of the child may submit an action against the mother of the child in the event she does not consent to paternity being determined.

159. Paternity that has been determined by a court judgment that has come into legal effect may not be disputed.

160. The surname of a child born outside of marriage shall be determined in accordance with the surname of the mother of the child at the time of the birth of the child, if paternity has not been determined when the birth is registered.

If the paternity has been determined when the birth of the child is registered, the surname shall be determined in the same manner as for a child born within a marriage. In accordance with the same procedure, the surname of the child may

161. Ārlaulībā dzimuša bērna mātes uzvārda maiņa sakarā ar stāšanos laulībā neskar bērna uzvārdu, izņemot viņas stāšanos laulībā ar bērna tēvu.

3. APAKŠNODAĻA Adopcija

162. Nepilngadīgā adopcija atļauta, ja tā ir bērna interesēs un ja ir pamats uzskatīt, ka adopcijas rezultātā starp adoptētāju un adoptēto būs patiesas vecāku un bērnu attiecības.

Pilngadīgu personu var adoptēt, ja starp adoptētāju un adoptējamo jau ir izveidojušās faktiskas vecāku un bērnu attiecības.

163. Adoptētājam jābūt rīcības spējīgam, vismaz divdesmit piecus gadus vecam un vismaz astoņpadsmit gadus vecākam par adoptējamo.

164. Laulātie bērnu var adoptēt kopīgi vai viens no viņiem.

Persona, kas atrodas laulībā, var adoptēt tikai ar otra laulātā piekrišanu, izņemot gadījumus, kad otrs laulātais atzīts par rīcības nespējīgu gara slimības vai plānprātības dēļ.

165. Adoptēt reizē var vairākus bērnus, piešķirot viņiem vienādas tiesības.

166. Vairākas personas, kas savā starpā neatrodas laulībā, nevar vienā un tajā pašā laikā adoptēt vienu un to pašu personu.

167. Aizbildnis nevar adoptēt savu aizbilstamo, kamēr viņš nav nodevis attiecīgo norēķinu un nav atlaists no aizbildnības.

168. Adopciju nedrīkst aprobežot ne ar kādiem nosacījumiem vai termiņiem.

169. Ir nepieciešams, lai adopcijai dod savu piekrišanu visi tās dalībnieki, t.i., adoptētājs un pats adoptējamais, ja pēdējais nav jaunāks par divpadsmit gadiem, un bez tam, kamēr viņš nav vēl sasniedzis pilngadību, arī viņa vecāki vai

be changed, if paternity is voluntarily acknowledged or determined pursuant to a court judgment after the registration of the birth.

161. The change of surname, due to marriage, of the mother of a child born outside of marriage shall not affect the surname of the child, except if she marries the father of such child.

SUB-CHAPTER 3 Adoption

162. Adoption of a minor shall be permitted if it is in the interests of the child and if there are grounds to consider that as a result of the adoption there will be a true parent and child relationship between the adopter and the adoptee.

An adult may be adopted if an actual parent and child relationship has already developed between the adopter and the adoptee.

163. The adopter must have legal capacity, be at least twenty-five years old, and be at least eighteen years older than the adoptee.

164. Spouses may adopt a child jointly or one of them may adopt a child.

A person who is married may only adopt with the consent of the other spouse, except in the event the other spouse has been found to be lacking capacity to act due to mental illness or mental deficiency.

165. Several children may be adopted at the same time, granting them equal rights.

166. Several persons who are not married to each other may not, at one and the same time, adopt one and the same person.

167. A guardian may not adopt his or her ward so long as he or she have not submitted the pertinent accounting and not been released from guardianship.

168. An adoption may not be limited by any conditions or terms whatsoever.

169. It is necessary that all parties to the adoption give their consent to the adoption, i.e. the adopter and the adoptee if the latter is not younger than twenty years of age, and moreover, so long as he or she have not attained legal

aizbildņi; aizgādībā esošas personas adopcijai nepieciešama aizgādņa piekrišana. Laulībā esošas personas adopcijai nepieciešama viņa laulātā piekrišana.

Tiesa var atsvabināt puses no šīs piekrišanas apliecinājuma, ja pēc faktiskajiem apstākļiem tas izrādās neiespējams kāda pastāvīga šķēršļa dēļ vai arī ja nav zināma to personu dzīvesvieta, kuru piekrišana vajadzīga.

Ja vecāku vara pieder tikai vienam no vecākiem un otrs bez svarīga iemesla liedzas dot atļauju adoptēt, atļauju var dot adoptējamā dzīvesvietas bāriņtiesa.

Visu nepilngadīgo adopcijai ir nepieciešams bāriņtiesas atzinums, ka adopcija nenāks adoptējamam par ļaunu.

Pēc ārvalstīs dzīvojošu personu lūguma nepilngadīgo var adoptēt ar tieslietu ministra iepriekšēju atļauju un tikai gadījumos, ja Latvijā nav iespējams nodrošināt bērna audzināšanu ģimenē un pienācīgu aprūpi.

170. Savu ārvalstīs dzīvojošu bērnu var adoptēt, neievērojot noteikumus par adoptētāja minimālo vecumu un par astoņpadsmit gadu starpību; šādai adopcijai nepieciešama tikai otra laulātā piekrišana, kā arī bērna mātes vai aizbildņa piekrišana uz vispārēja pamata.

171. Adopcija uzskatāma par notikušu, tiklīdz tiesa, adoptētājam lūdzot, to apstiprina. Ja adoptētājs mirst, iekām tiesa adopciju apstiprinājusi, tas nav par šķērslī tās apstiprināšanai, bet, ja pirms apstiprināšanas mirst adoptējamais, lieta izbeidzama.

Tiesa var atļaut adoptētājus ierakstīt adoptētā dzimšanas reģistrā kā vecākus, ja šāds adoptētāju lūgums ir pamatots.

Bez adoptētāju piekrišanas ziņas par adopciju nav izpaužamas.

172. Adoptētais kļūst par sava adoptētāja ģimenes locekli, turklāt adoptētājs iegūst pār viņu vecāku varu. Adoptētais iegūst adoptētāja uzvārdu un visas laulībā dzimuša bērna tiesības, ja adopcijas līgumā nav noteikts citādi.

age, also his or her parents or guardians; adoptions of persons under trusteeship shall require the consent of the trustee. The adoption of a married person shall require the consent of his or her spouse.

The court may relieve the parties from the attestation of such consent if, according to the factual circumstances, it is shown that this is impossible due to some permanent impediment or also if the place of residence of the persons whose consent is required is unknown.

If parental authority is vested in only one of the parents and the other parent, without good cause, refuses to give consent to the adoption, consent may be given by the orphan's court of the place where the adoptee resides.

For the adoption of any minor, a finding by an orphan's court that such an adoption will not be against the best interests of the adoptee is required.

A minor may be adopted pursuant to a request from a person who is a foreign resident, with the prior permission of the Minister for Justice and only in the event it is not possible to ensure the raising of the child in a family and his or her appropriate care in Latvia.

170. A person may adopt his or her own child born outside of marriage without complying with the provisions regarding the minimum age of the adopter and the eighteen-year age difference; such adoption only requires the consent of the other spouse, as well as the consent on a general basis, of the mother of the child or the guardian.

171. The adoption shall be considered as effected as soon as the court, pursuant to a petition of the adopter, has approved such. The death of the adopter prior to the court approving the adoption shall not be an impediment to such approval, but if, prior to the approval, the adoptee dies, the matter shall be terminated.

The court may permit the registering of the adopters in the Birth Register as the parents of the adoptee, if such a request from the adopters is justified.

Information regarding the adoption shall not be divulged without the permission of the adopters.

172. The adoptee shall become a member of his or her adoptive family and, moreover, the adopter shall acquire parental authority over him or her. The adoptee shall acquire the surname of the adoptive parent and all the rights of

Ja adoptējamā vārds neatbilst adoptētāja tautībai vai ir grūti izrunājams, adoptējamā vārdu atļauts mainīt.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.06.1994. likumu)

173. Adoptētais bērns un viņa pēcnācēji attiecībā pret adoptētāju un viņa radniekiem iegūst laulībā dzimuša bērna tiesisko stāvokli kā personiskajās, tā mantiskajās attiecībās.

Ar adopciju bērnam izbeidzas radniecības attiecības un ar tām saistītās personiskās un mantiskās tiesības un pienākumi pret miesīgajiem vecākiem un viņu radniekiem, ja adopcijas līgumā nav noteikts citādi. Tiesības uz pensiju, pabalstiem un citas tiesības, kas bērnam bija radušās līdz adopcijas brīdim, saglabājas.

174. Pilngadīgas personas adopcijai attiecīgi piemērojami šīs nodaļas vispārīgie noteikumi par adopciju. Adopcija notiek pēc adoptētāja un adoptējamā kopīga pieteikuma. Tai nepieciešama adoptētāja un adoptējamā pēcnācēju piekrišana. Pilngadīgas personas adopcijas spēks neattiecas uz adoptētāja radniekiem. Adopcija attiecas tikai uz adoptētā nepilngadīgajiem, kā arī nākamajiem pēcnācējiem. Uz adoptētā pilngadīgajiem pēcnācējiem adopcijas spēks attiecas tikai tad, ja viņi tam piekrituši adopcijas pieteikumā.

175. Adopciju var atcelt tiesa:

- 1) ja adopcija notikusi, pārkāpjot adopcijas noteikumus;
- 2) ja tas ir nepilngadīgā adoptētā interesēs;
- 3) ja adoptētais ar adoptētāju vienojušies par adopcijas atcelšanu.

Ja adopcija notikusi, pārkāpjot adopcijas noteikumus, tiesa var noraidīt prasību par adopcijas atcelšanu gadījumos, kad adopcijas atcelšana neatbilst nepilngadīgā adoptētā interesēm. Atceļot adopciju, tā izbeidzas ar dienu, kad stājas spēkā tiesas spriedums par adopcijas atcelšanu.

a child born of the marriage unless it is otherwise stipulated in the adoption contract.

If the name of the adoptee does not conform with the nationality of the adopters or it is difficult to pronounce, the name of the adoptee is permitted to be changed.

[15 June 1994]

173. In relation to the adopter and his or her kin, the adopted child and his or her descendants shall acquire the legal status of a child born of a marriage in regard to personal as well as property relations.

With adoption the kinship relations and related personal and property rights and duties of the child with regards to his or her natural parents and their kin shall be terminated, unless otherwise stipulated in the adoption contract. Pension rights, rights to benefits and allowances and other rights that have accrued to the child prior to the moment of the adoption, shall be retained.

174. The general provisions of this Chapter regarding adoption shall be appropriately applied to the adoption of an adult. The adoption shall take place on the basis of a joint application by the adopter and adoptee. The consent of the descendants of the adopter and the adoptee is required for the adoption. The legal effect of the adoption of a person who is of the age of majority shall not apply to the kin of the adopter. Adoption shall only apply to the minor children of the adoptee as well as future descendants. The legal effect of adoption shall apply to the children of the adoptee who are of legal age only when they have consented to such in the application for adoption.

175. An adoption may be set aside by the courts:

- 1) if the adoption has occurred in breach of the provisions concerning adoption;
- 2) if that is in the interests of a minor adoptee; or
- 3) if the adoptee and the adopter have agreed to set aside the adoption.

If the adoption has occurred in breach of the provisions regarding adoption, the courts may refuse a request to set aside an adoption in cases where setting aside the adoption is not in the interests of the adopted minor child. When an adoption is set aside, the adoption terminates as of the day that the court judgment regarding the setting aside of the adoption comes into effect.

176. Ar adopcijas atcelšanu izbeidzas visas radniecības tiesiskās attiecības adoptētajam un viņa pēcnācējiem ar adoptētāju un viņa radniekiem.

Ar adopcijas atcelšanu tiek atjaunotas radniecības tiesiskās attiecības bērnam un viņa pēcnācējiem ar bērna miesīgajiem vecākiem un viņu radniekiem. Atceļot nepilngadīgā bērna adopciju, tiesa lemj par to, kas turpmāk realizēs vecāku varu pār nepilngadīgo.

4. APAKŠNODAĻA

Vecāku vara

I. Vecāku vara personiskajās attiecībās

177. Līdz pilngadības (219.p.) sasniegšanai bērni atrodas vecāku varā. Laulības laikā abi vecāki izlieto šo varu kopīgi. Ja starp laulātajiem izceļas domstarpības, tās izšķir bāriņtiesa, ja likumā nav noteikts citādi.

178. Ja ārļaulībā dzimušam bērnam ir noteikta paternitāte, vecāku varu realizē abi vecāki kopīgi vai viens no viņiem pēc vienošanās. Strīda gadījumā šo jautājumu izšķir tāpat kā attiecībā uz laulībā dzimušajiem bērniem.

Ja ārļaulībā dzimušam bērnam nav noteikta paternitāte, vecāku varu realizē bērna māte.

179. Vecāku pienākums ir rūpēties samērā ar viņu mantas un sabiedrisko stāvokli par viņu varā esošu bērnu dzīvību un labklājību, sagādāt viņiem uzturu, t.i., dot ēdienu, mitekli, apģērbu, viņus kopt, audzināt un skolot.

Bērnu apgādāšana līdz tam laikam, kad viņi var sevi paši apgādāt, gulstas uz tēvu un māti samērā ar viņu mantas stāvokli.

Ja vecāku nav vai viņi nespēj apgādāt bērnu, šis pienākums gulstas uz vecvecākiem.

Ja bērniem ir pašiem sava manta, bet vecākiem tās nepietiek bērniem nepieciešamo uztura izdevumu segšanai, tad šos izdevumus var segt no bērnu mantas ienākumiem; ja šo ienākumu nepietiek, tad var izlietot daļu no bērnu mantas, bet vienīgi ar attiecīgās bāriņtiesas atļauju.

176. All legal kinship relations between the adoptee and their descendants and the adopter and their kin are terminated by the setting aside of the adoption. The legal kinship relations between the child, their descendants and the natural parents of the child and their kin are renewed by the setting aside of the adoption. When setting aside the adoption of a minor child, the court shall decide who will exercise parental authority over the child in the future.

SUB-CHAPTER 4

Parental Authority

I. Parental Authority in Personal Relations

177. Until reaching legal age (Section 219), children are subject to parental authority. During marriage both parents may exercise this authority jointly. If any differences of opinion arise between spouses, such differences shall be adjudicated by an orphan's court unless otherwise provided for by law.

178. If the paternity of a child born outside of marriage has been determined, parental authority shall be exercised jointly by both parents or, upon their agreement, by one of them. In case of a dispute, such matter shall be settled in a similar way as for children born within a marriage.

If the paternity of a child born outside of marriage has not been determined, parental authority shall be exercised by the mother of the child.

179. Parents, commensurate to their financial state and social standing, have a duty to look after the life and welfare of children under their authority and provide them with maintenance, i.e., give them food, housing, clothing, and care for, raise and educate them.

The duty to provide for the children until the time they are able to provide for themselves lies upon the father and the mother, commensurately to their financial state.

If the parents are absent or they are not able to provide for the child, this duty shall lie upon the grandparents.

If children have their own property, but that owned by their parents does not suffice to cover the expenditures necessary for the support of the children, then these expenditures may be covered from the income derived from the property

180. Ja laulību šķir vai atzīst par neesošu un vecāki nevar vienoties, pie kura no viņiem lai paliek bērni, tad šo jautājumu, uzklautot pēc iespējas bērnu vēlēšanos, ja viņi sasnieguši septiņu gadu vecumu, izšķir tiesa, ievērojot bērnu intereses.

181. Ja vecāki dzīvo šķirti, vecāku varu realizē tas no vecākiem, pie kura bērni dzīvo.

Ja mirst tas no vecākiem, pie kura bērni dzīvo, kā arī ja viņam nav iespējams vecāku varu izlietot, pie viņa bijušie bērni pāriet otra varā, izņemot gadījumus, kad ar tiesas spriedumu bērnu interesēs ir noteikts citādi.

Katram no vecākiem jāpiedalās samērā ar saviem mantas līdzekļiem to bērnu uzturēšanā, kuri palikuši pie otra no vecākiem.

182. Katrs no vecākiem var satikties ar bērniem, kas atstāti pie otra, izņemot gadījumus, kad satikšanās kaitē bērnam. Šīs tiesības izlietošanas veidu un laiku, ja vecāki par to nevienojas, noteic bāriņtiesa. Ja tās lēmumu nepilda, strīdu izšķir tiesa.

183. Kamēr bērni dabū no saviem vecākiem uzturu, viņiem jāstrādā vecāku mājas darbi bez tiesības prasīt par to kādu atlīdzību, ja vien tā viņiem nav noteikti apsoltā.

184. Vecāku pienākums ir rūpēties par nepilngadīgu bērnu sagatavošanu derīgai darbībai, turklāt pēc iespējas jāievēro bērnu individualitāte, spējas un tieksmes.

185. Ja bērni neklausa vai nepakļaujas vecāku audzināšanai, vecāki var griezties pēc palīdzības bāriņtiesā.

of the children; if such income does not suffice, then part of the property of the children may be used, but only with the permission of the relevant orphan's court.

180. If a marriage is dissolved or annulled and the parents are not able to reach agreement regarding which of them the children shall reside with, then this issue, if possible hearing the wishes of the children if they have attained the age of seven, shall be adjudicated by the court, taking into account the interests of the children.

181. If parents live separately, parental authority shall be exercised by the parent with whom the children reside.

If a parent with whom the children reside dies or if the parent is not able to exercise parental authority, the children who were with that parent shall come under the authority of the other parent, except in cases where, in the interests of the children, it is otherwise provided for by a court judgment.

Each of the parents, commensurately to their financial means, shall participate in the maintenance of those children who remain with the other parent.

182. Each of the parents has the right of access to the children who are left with the other parent, except in cases where access would be harmful to the child. The manner and time of exercise of this right, if the parents do not agree respecting it, shall be determined by an orphan's court. If its ruling is not carried out, the court shall adjudicate the dispute.

183. While children receive maintenance from their parents, they shall do work in and about the home of their parents without the right to require any remuneration for this unless it has been specifically promised to them.

184. It is the duty of parents to make provision for their minor children to be prepared for suitable work, and in connection therewith, they shall take into account, to the degree possible, the individuality, capabilities and inclinations of the child.

185. If the children disobey or do not submit to being raised by the parents, the parents may apply for assistance to an orphan's court.

186. Vecāki pārstāv savus bērnus viņu personiskajās un mantiskajās attiecībās; ja viens no vecākiem mirst vai citu iemeslu dēļ nevar pārstāvēt bērnus, viņus pārstāv otrs no vecākiem viens pats.

187. Vecāki var noteikt saviem nepilngadīgajiem bērniem dzīvesvietu un atprasīt bērnus no katra, kas viņus pretlikumīgi aiztur, izņemot gadījumus, kad tas ir pretēji bērnu interesēm.

188. Pienākums apgādāt vecākus un vajadzības gadījumā arī vecvecākus gulstas uz visiem bērniem līdzīgās daļās.

Ja bērnu mantas stāvoklis ir nevienlīdzīgs, tiesa var noteikt viņu apgādāšanas pienākumu samērā ar katra mantas stāvokli.

189. Bērni var noslēgt ar saviem vecākiem visādus tiesiskus darījumus. Kamēr bērni ir nepilngadīgi, šādi darījumi noslēdzami tikai ar bāriņtiesas līdzdalību, kura ieceļ šim gadījumam aizbildņus.

II. Vecāku vara pār bērnu mantu

190. Nepilngadīgo bērnu manta, izņemot 195. pantā minēto, atrodas vecāku pārvaldībā; ja viens no vecākiem mirst vai citu iemeslu dēļ nevar bērnu mantu pārvaldīt, to pārvalda otrs no vecākiem viens pats.

191. Vecāki pārvalda bērnu mantu ar aizbildņu tiesībām un pienākumiem, bet viņi ir atsvabināti no pienākuma sniegt norēķinos sīkas ziņas par izdevumiem bērnu uzturam, norādot tikai šo izdevumu kopsummu.

192. Atsavināt bērnu mantu vecāki var tikai ar aizbildņu tiesībām.

193. Kad bērnam piekrīt kāda manta, tad tas no vecākiem, kam piekrīt šīs mantas pārvaldība, sastāda mantas sarakstu un iesniedz to bāriņtiesai.

194. Ja viens no vecākiem bērnu mantu pārvalda nekārtīgi, bāriņtiesa var uzlikt viņam par

186. Parents shall act on behalf of their children in their personal and property relations; if one of the parents dies or for other reasons is not able to act on behalf of the children, the other parent alone shall act on their behalf.

187. Parents may determine the place of residence of their minor children and require the return of the children from any person who has detained them unlawfully, except in cases where that is contrary to the interests of the children.

188. The duty to maintain parents and, in cases of necessity, also grandparents, lies upon all of the children equally.

If the respective financial state of the children is unequal, a court may determine their duty of maintenance commensurately to the financial state of each child.

189. Children may conclude all manner of lawful transactions with their parents. During minority, such transactions may be concluded only with the participation of the orphan's court, which shall appoint guardians in this case.

II. Parental Authority over the Property of Children

190. The property of minor children, except for the property referred to in Section 195, shall be under parental administration; if one of the parents dies or for other reasons is not able to administer the property, it shall be administered by the other parent alone.

191. In the administration of the property of children, parents have the same rights and duties as guardians, but they are relieved from the duty of providing detailed information in accounts regarding expenditures for maintenance of the children, and shall set out only the total amount of such expenditures.

192. Only pursuant to their rights as guardians may parents dispose of the property of a child.

193. If some property has devolved to a child, then the parent who has the right to administer such property shall make an inventory of the property and submit it to an orphan's court.

194. If one of the parents administers the property of the children improperly, an orphan's

pienākumu sniegt norēķinos sīkas ziņas arī par izdevumiem bērnu uzturam (191.p.), pieprasīt pietiekamu bērnu mantas nodrošinājumu, kā arī atstādīnāt viņu no bērnu mantas pārvaldības, uzdodot to otram no vecākiem vai īpaši šim nolūkam ieceltam aizbildnim.

195. Par bērnu brīvo mantu, kas izņemta no vecāku pārvaldības, ja bērni sasnieguši sešpadsmit gadu vecumu, jāatzīst:

1) viss, ko bērni ieguvuši ar savu personisko darbu vai patstāvīgi nodarbojoties kādā arodā, rūpniecībā vai tirdzniecībā u.tml.;

2) viss, ko vecāki no bērniem piederošās mantas nodod viņu brīvā pārvaldībā;

3) visa manta, kuru bērniem bez atlīdzības piešķīruši radnieki vai citas personas ar nosacījumu, lai bērni to pārvaldītu un lietotu patstāvīgi.

196. Kad bērniem ir strīds ar vecākiem par savu mantu, viņi var aizstāvēt savas tiesības tiesas ceļā.

197. Par saistībām, ko noslēguši vecāku varai pakļautie nepilngadīgie bez vecāku ziņas un piekrišanas, vecāki neatbild, ja viņi paši nav no tā ieguvuši kādu labumu. Tāpat vecāki neatbild ar savu mantu arī par piedziņām par viņu bērnu izdarītu neatļautu darbību, izņemot likumā īpaši norādītos gadījumus.

III. Vecāku varas izbeigšanās un aprobežošana

198. Vecāku vara izbeidzas:

- 1) ar vecāku vai bērna nāvi;
- 2) kad pazudušais no vecākiem atzīts par mirušu;
- 3) kad ar vecāku piekrišanu bērnu adoptējusi trešā persona;
- 4) kad bērns sasniedzis pilngadību;
- 5) kad tā atņemta ar tiesas spriedumu (200.p.).

199. Ar tiesas spriedumu (198.p. 5.pk.) izbeigto vecāku varu var atjaunot ar tiesas spriedumu.

court may additionally impose a duty upon the parent to provide detailed accounting of expenditures for the support of the children (Section 191), require that the property of the children be satisfactorily secured, or remove the parent from the administration of the property of the children, and assign this to the other parent or a guardian appointed specifically for this purpose.

195. As the independent property of children, which is removed from parental administration if the children have attained the age of sixteen, shall be acknowledged:

1) everything that the children have acquired by their personal work or by independently working in an occupation, industry or commerce, etc.;

2) everything that is transferred by the parents, from the property owned by children, to their independent administration; and

3) all the property given gratuitously to the children by kin or other persons on the condition that the children administer and utilise such property independently.

196. Where children have a dispute with their parents concerning their property, they may defend their rights by court process.

197. Parents are not liable for obligations entered into, without the consent of their parents, by minors who are subject to parental authority, if they themselves have not gained some benefit therefrom. Similarly, parents shall also not be liable to have their property subjected to collection proceedings resulting from the wrongful acts of their children, except in the cases specifically set out in law.

III. Termination and Restriction of Parental Authority

198. Parental authority is terminated:

- 1) upon the death of the parents or the child;
- 2) when a missing child is presumed to be dead;
- 3) when, with the consent of parents, the child is adopted by a third party;
- 4) when a child has attained their majority; or
- 5) when it is removed by a court judgment (Section 200).

199. Parental authority terminated by a court judgment (Section 198, Clause 5) may be renewed only by a court judgment.

200. Ja vecāki nelietīgi izlieto vecāku varu un ar bērniem apietas sevišķi slikti, tiesa var vainīgajam no vecākiem atņemt vecāku varu, atstājot bērnus otra varā, kā arī iecelt bērniem aizbildni, ja vara, ko izlieto otrs no vecākiem, nepietiekami aizsargā bērnus no vainīgā kaitīgā iespaida vai ja vainīgi abi vecāki.

201. Ja nepilngadīgais dodas laulībā, vecāki zaudē tiesību pārstāvēt savu nepilngadīgo bērnu un pārvaldīt viņa nebrīvo mantu (190.p.). Ja šādu laulību šķir vai atzīst par neesošu, vecāku tiesības pārvaldīt nebrīvo mantu neatjaunojas.

202. Ja viens no vecākiem grib doties jaunā laulībā, viņam ir pienākums pirms tam par nodomāto laulību paziņot bāriņtiesai, turklāt par šā pienākuma neizpildīšanu viņam draud vecāku varas atņemšana. Bāriņtiesa, ja bērnu intereses to prasa, sper vajadzīgos uzraudzības soļus un visnepieciešamākajā gadījumā iecel bērniem aizbildni. Bērnu mantas pārvaldībā tas no vecākiem, kurš dodas jaunā laulībā, pakļauts vispārējiem noteikumiem par aizbildnību.

203. Vecāku vara tiek pārtraukta:

1) ja pār vienu no viņiem nodibināta 360. vai 365.pantā norādītā aizgādība;

2) ja bāriņtiesa atzīst, ka ir faktiski šķēršļi, kas vienam no vecākiem atņem iespēju izlietot vecāku varu.

Šajos gadījumos vecāku vara līdz tam laikam, kamēr pārtraukums izbeidzas, pieder otram no vecākiem, bet, ja arī tam ir šķēršļi, – bāriņtiesai jāieceļ aizbildnis.

Pārtrauktā vecāku vara tiek atjaunota, kad bāriņtiesa atzīst, ka tās pārtraukšanas iemesli atkrituši.

Kamēr vecāki nav sasnieguši pilngadību, izņemot gadījumus, kad viņi stājušies laulībā, viņi nevar pārstāvēt bērnu viņa personiskajās vai mantiskajās attiecībās. Šādam bērnam tiek iecelts aizbildnis.

204. Kad viens no vecākiem atzīts par maksātnespējīgu parādnieku, bērnu mantu pārvalda

200. If parents exercise their parental authority meanly and treat the children especially badly, a court may deprive the parent who is at fault of parental authority and place the children under the authority of the other, and may also appoint a guardian for the children if the authority exercised by the other parent does not adequately protect the children against the harmful influence of the parent at fault, or if both the parents are at fault.

201. If a minor marries, the parents shall lose the right to act on behalf of their minor child and to administer the dependent property of the child (Section 190). If such a marriage is dissolved or declared annulled, the rights of the parents to administer the dependent property shall not be renewed.

202. If one of the parents intends to remarry, he or she has a duty to notify an orphan's court before then of the intended marriage, and moreover, for the non-fulfilment of this duty he or she may be subject to being deprived of parental authority. If the interests of the children so require, the orphan's court shall take the necessary supervisory measures and, in the most compelling cases, shall appoint a guardian for the children. In administering the property of the children, the parent who enters into a new marriage shall be subject to the general provisions respecting guardianship.

203. Parental authority shall be suspended:

1) if one of the parents is placed under trusteeship as provided for in Sections 360 or 365; or

2) if an orphan's court finds that there are factual impediments which deprive one of the parents of the possibility of exercising parental authority.

In such cases, parental authority, until the time the suspension ceases, shall belong to the other parent; but, if there are impediments to this as well – the orphan's court shall appoint a guardian.

The suspended parental authority shall be renewed when an orphan's court finds that the reasons for such a suspension no longer apply.

While parents have not attained the age of majority, except in cases when they have married, they may not represent a child in regard to his or her personal or property relations. A guardian shall be appointed for such a child.

204. Where one of the parents is found to be an insolvent debtor, the property of the children

otrs no vecākiem vai šim nolūkam iecelts aizbildnis.

205. Kad lietu par viena no vecākiem maksātnespēju izbeidz vai kad atceļ pār viņu nodibināto aizgādību, tiesību pārvaldīt bērnu mantu atjauno vienīgi ar bāriņtiesas atļauju.

shall be administered by the other parent or a guardian appointed for this purpose.

205. Where a proceeding against one of the parents for insolvency is dismissed, or the trusteeship established in regard to him or her is terminated, the right to administer the property of the children may be renewed only pursuant to permission of an orphan's court.

TREŠĀ NODAĻA

Radniecība un svainība

206. Par radniecību sauc divu vai vairāku personu starpā ar dzimšanu radušos attiecību.

Radniecības tuvumu noteic pēc līnijām un pakāpēm.

Vienas personas izcelšanās no otras tieši ar dzimšanu rada pakāpi. Ar katru jaunu dzimšanu rodas jauna pakāpe. Vairāku nepārtraukti turpinātos pakāpju sakaru sauc par līniju. Līnijas ir taisnas un sāņu.

207. Radinieki taisnā līnijā ir tie, kuri cēlušies viens no otra ar dzimšanu un kurus sauc vai nu par augšupējiem, vai lejupējiem radiniekiem, raugoties pēc tā, vai skaita no bērniem uz vecākiem, vai otrādi. Saskaņā ar to arī pašu līniju sadala augšupējā un lejupējā. Pie pirmās pieder tēvs, māte, vectēvs, vecmāmuļa, vectēva un vecmāmuļas vecāki utt., bet pie otrās – dēli, meitas, bērnu bērni, šo pēdējo bērni utt.

208. Radinieki sāņu līnijā ir tie, kas cēlušies no vienas kopējas trešās personas – ciltstēva vai ciltsmātes. Tādi radinieki ir brāļi un māsas, viņu bērni, tēva un mātes brāļi un māsas ar viņu lejupējiem, vectēva un vecmāmuļas brāļi un māsas ar lejupējiem utt.

209. No vienas kopējas trešās personas cēlušos radnieku kopību sauc par cilti.

210. Radniecības tuvumu starp divām personām taisnā līnijā noteic pēc pakāpju, t.i., dzimšanu skaita. Dēls attiecībā pret tēvu stāv pirmajā radniecības pakāpē, bērna bērns pret vectēvu – otrajā, bērna bērna bērns pret vectēva tēvu – trešajā radniecības pakāpē utt.

211. Radniecības tuvuma noteikšanai sāņu līnijā starp divām personām ievēro tikai pakāpju jeb dzimšanu skaitu, un no vienas no šīm personām,

CHAPTER III

Kinship and Affinity

206. The relationship between two or more persons created by birth is called kinship.

The nearness of kinship is determined in accordance with lines and degrees.

Descent of one person by birth directly from another creates one degree. With each new birth a new degree is created. The connection between several unbroken continuous degrees is called a line. Lines are direct or collateral.

207. Kin in a direct line are those who have descended from each other by birth and are called either ascending or descending kin, depending on whether the calculation is from children to parents, or vice versa. In accordance with that the line itself is divided into an ascending and a descending line. The father, mother, grandfather, grandmother, great-grandparents, etc., belong to the first line, while sons, daughters, grandchildren, children of the latter, etc., belong to the second line.

208. Collateral kin are those who have descended from one common third person, an ancestor or ancestress. Such kin are brothers and sisters, their children, uncles, aunts with their descendants and brothers and sisters of a grandfather and grandmother with their descendants etc.

209. Collectively all of the kindred descended from one common third person are called a stirps.

210. The nearness of kinship between two persons in a direct line is determined in accordance with degrees, i.e., the number of births. A son in relation to his father stands in the first degree of kinship, a grandchild in relation to his or her grandfather stands in the second degree of kinship, and a great-grandchild in relation to his or her great-grandfather stands in the third degree of kinship, etc.

211. For the purposes of determining nearness of kinship between two persons in a collateral line, only degrees or the number of births shall

neieskaitot viņu pašu, skaita augšup taisnā līnijā uz viņu kopējo trešo personu un no šīs pēdējās lejup uz otru no šīm personām. Īsti brāļi un māsas atrodas otrajā radniecības pakāpē, tēva vai mātes brālis ar brāļa vai māsas meitu un tēva vai mātes māsa ar brāļa vai māsas dēlu – trešajā, brālēni un māsiņas – ceturtajā radniecības pakāpē utt.

212. Radniecību, kas saista personas divās vai vairākās radniecības attiecībās, sauc par divkāršu vai vairākkārtēju radniecību.

213. Radniecība brāļu un māsu starpā ir vai nu pilnīga, vai nepilnīga. Tā uzskatāma par pilnīgu, kad brāļi un māsas cēlušies no vieniem un tiem pašiem vecākiem, un par nepilnīgu, kad viņi cēlušies no viena tēva, bet no dažādām mātēm, vai otrādi – no vienas mātes, bet no dažādiem tēviem; pirmajā gadījumā brāļus un māsas sauc par īstiem brāļiem un istām māsām, bet otrajā – par pusbrāļiem un pusbāsām.

P i e z ī m e. Divu laulāto bērnus, ko katrs no viņiem piedzīvojis agrākās laulībās, neskaita savā starpā par radniekiem.

214. Pie ģimenes šaurākā nozīmē pieder laulātie un viņu bērni, kamēr tie vēl atrodas nedalītā saimniecībā.

215. Viena laulātā attiecību ar otra radniekiem sauc par svainību.

Ar laulību nodibinātā svainība paliek spēkā arī pēc laulības izbeigšanās.

Svainības pakāpe ar vienu no laulātajiem ir tāda pati kā radniecības pakāpe ar otru.

be considered, and the calculation shall begin from one of these persons, excluding himself or herself, in a direct line ascending to a third person, common to both, and from the latter descending to the second of such persons. Brothers and sisters of the whole blood are in the second degree of kinship, an uncle and his niece and an aunt and her nephew in the third degree and cousins in the fourth degree of kinship, etc.

212. Kinship connecting persons in two or more kinship relations is called a double or multiple kinship relation.

213. Kinship between brothers and sisters may be either full or partial. Such kinship shall be considered full, when the brothers and sisters have descended from one and the same parents, and partial, when they have descended from the same father but different mothers or, vice versa, from the same mother but different fathers; in the first case brothers and sisters are called brothers of the whole blood and sisters of the whole blood, whereas in the second case they are called half-brothers and half-sisters.

N o t e. Children of two spouses, which each of them have from a previous marriage, shall not be regarded as kin to each other.

214. In the narrow sense of its definition, a family consists of the spouses and their children while they are still part of a common household.

215. The relationship of one spouse to the kin of the other spouse is called affinity.

Affinity established by marriage also continues in effect after termination of the marriage.

The degree of affinity with one of the spouses is the same as the degree of kinship with the other spouse.

CETURTĀ NODAĻA

Aizbildnība un aizgādība

Vispārīgi noteikumi

216. Personas, kam vajadzīga aizsardzība, kā arī mantu, kas palikusi bez pārvaldītāja, uztic aizbildņu vai aizgādņu gādībai, kuriem minētās personas un manta jāpārstāv.

217. Aizbildnību nodibina pār nepilngadīgajiem.

Aizgādību nodibina:

- 1) pār personām, kuras tiesa atzinusi par rīcības nespējīgām gara slimības vai plānprātības dēļ (358.p.);
- 2) pār personām izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ (365.p.);
- 3) pār promesošu un pazudušu personu mantu (371.p.);
- 4) pār mantojuma masu;
- 5) pār konkursa masu.

218. Aizbildnības un aizgādības lietas pārzina attiecīgas bāriņtiesas: pilsētās – pilsētu bāriņtiesas, bet uz laukiem – pagasttiesas.

1. APAKŠNODAĻA

Aizbildnība pār nepilngadīgajiem

I. Nepilngadība

219. Nepilngadība abu dzimumu personām turpinās tik ilgi, kamēr tās sasniedz astoņpadsmit gadu vecumu.

220. Izņēmuma gadījumos un sevišķi svarīgu iemeslu dēļ, kad nepilngadīgā aizbildņi un tuvākie radnieki apliecina, ka viņš uzvedas nevainojami un spēj patstāvīgi aizsargāt un aizstāvēt savas tiesības un izpildīt savus pienākumus, nepilngadīgo var izsludināt par pilngadīgu arī pirms astoņpadsmit gadu vecuma sasniegšanas, bet ne agrāk, kamēr viņš sasniedzis pilnus sešpadsmit gadus.

CHAPTER IV

Guardianship and Trusteeship

General Provisions

216. Persons in need of protection, and property left without an administrator, shall be entrusted to the care of guardians and trustees who shall act on behalf of these persons and such property.

217. Guardianship is established over minors. Trusteeship is established:

- 1) over persons found by a court to be lacking capacity to act due to mental illness or mental deficiency (Section 358);
- 2) over persons due to their living dissolutely or wastefully (Section 365);
- 3) over the property of absent and missing persons (Section 371);
- 4) over the entirety of property of an estate; or
- 5) over an entirety of property subject to concursus proceedings.

218. Matters of guardianship and trusteeship are within the jurisdiction of the appropriate orphan's court; in cities, an orphan's court for the city, but in rural areas, a parish court.

SUB-CHAPTER 1

Guardianship of Minors

I. Minority

219. The minority of persons of both genders continues until they attain the age of eighteen.

220. In exceptional circumstances and for especially good cause, when the guardians and closest kin of a minor attest that the behaviour of the minor is irreproachable, and he or she are able to independently protect and defend his or her rights and perform his or her duties, the minor may be declared as being of legal age even before he or she have attained the age of eighteen, but not earlier than before he or she fully attain the age of sixteen.

221. Pilngadību pirms termiņa (220.p.) piešķir attiecīgā bāriņtiesa, kuras lēmumu apstiprina tiesa.

Par pilngadīgu uzskatāma persona, kas likumā paredzētajā kārtībā stājusies laulībā pirms astoņpadsmit gadu vecuma.

II. Aizbildnības nodibināšana

222. Kad nepilngadīgi bērni atsvabinās no vecāku varas, kā arī tad, kad nomirst viņu abi vecāki, viņiem ieceļami aizbildņi.

223. Tēvs un māte jau uz vecāku varas pamata ir savu nepilngadīgo bērnu dabiskie aizbildņi.

224. Ja pēc tiesas sprieduma vai kāda cita no pašu gribas neatkarīga iemesla dēļ viens no vecākiem vai abi zaudē vecāku varu pār saviem bērniem, tad viņi nevar būt arī to aizbildņi un pār tiem nodibināma cita aizbildnība.

Tas pats attiecas arī uz nepilngadīgā mantu, kas tam dāvināta vai novēlēta ar nosacījumu, lai to pārvaldītu vecāki.

225. Kad viens no vecākiem mirst, aizbildnība piekrīt otram bez bāriņtiesas apstiprinājuma.

226. Kad viens no vecākiem mirst un otrs dodas jaunā laulībā, pēdējais paliek joprojām par savu agrākās laulības nepilngadīgo bērnu dabisko aizbildni, bet viņam ir pienākums paziņot bāriņtiesai par paredzamo došanos laulībā un izdalīt mirušā mantu saskaņā ar mantojuma tiesību noteikumiem, kā arī izdot vai pienācīgi nodrošināt bērniem pienākošos mantas daļu. Šī izdalīšana izdarāma, piedaloties attiecīgajai bāriņtiesai, kura šajā gadījumā bērnu interešu aizsardzībai ieceļ sevišķus aizbildņus, kas pēc izdalīšanas pabeigšanas tūlīt atsvabināmi.

227. Ja laulātais, kas pārdzīvojis otru laulāto, dodas jaunā laulībā, viņš iepriekšējās laulības bērnu mantas pārvaldībā ir pakļauts vispārējiem noteikumiem par aizbildnību un viņam jāpasastāda un jāiesniedz bāriņtiesai bērnu mantas saraksts un ik gadus – pārskats par savu pārvaldību.

221. The granting of majority before term (Section 220) shall be by the appropriate orphan's court, and its decision is subject to being confirmed by a court.

A person who, pursuant to the procedures established by law, has married before attaining the age of eighteen, shall be deemed to be of legal age.

II. Establishment of Guardianship

222. When minors are released from parental authority, as well as when both of their parents have died, guardians shall be appointed for them.

223. A father and mother already are, on the basis of parental authority, the natural guardians of their minor children.

224. If one or both of the parents have lost parental authority over the children by court judgment or for some other reason independent of their will, then they also may not be the guardians of their children and other guardianship shall be established over them.

The same also applies to property of a minor, which has been given or bequeathed to them on condition that it not be administered by the parents.

225. When one of the parents dies, guardianship passes to the other parent without confirmation from an orphan's court.

226. When one of the parents dies and the other parent remarries, the latter nevertheless remains the natural guardian for the minor children of his or her previous marriage; but he or she have a duty to notify an orphan's court of the intended marriage, to distribute the property of the deceased pursuant to the provisions respecting inheritance rights and to provide to or appropriately ensure for the children their appropriate share of the property. Such distribution shall be carried out with the participation of the appropriate orphan's court that in such cases, to protect the interests of the children, shall appoint special guardians who, upon the completion of the distribution, shall be immediately released.

227. If a spouse, who has survived the other spouse, remarries, then in administering the property of the children from his or her previous marriage the spouse shall be subject to the general provisions regarding guardianship, and

228. Kad abi vecāki miruši, par aizbildni ar attiecīgām vecāku tiesībām ieceļams viens no vecvecākiem.

229. Abiem vecākiem ir tiesība testamentā iecelt aizbildņus saviem bērniem – kā jau esošiem, tā arī gaidāmiem.

Rīkojums par aizbildnību paliek spēkā arī tādā testamentā, kura citi noteikumi atzīti par spēkā neesošiem.

Noteikti un neapšaubāmi pierādītam tēva vai mātes nodomam iecelt par aizbildni saviem bērniem zināmas personas ir tāds pats spēks kā iecelšanai ar testamentu.

Ja vecāki testamentā nav iecēluši saviem nepilngadīgajiem bērniem aizbildņus, tiesība tos iecelt ar pēdējās gribas rīkojumu pieder vecvecākiem.

230. Aizbildņi, kas iecelti vecāku vai vecvecāku testamentā, pielaižami izpildīt savus aizbildņu pienākumus bez bāriņtiesas apstiprinājuma.

231. Arī visas citas personas, kas testamentā kaut ko novēl nepilngadīgajiem, var tiem iecelt aizbildņus novēlētās mantas pārvaldībai; tā pati tiesība pieder katram, kas, dzīvs būdams, piešķir nepilngadīgajam kaut ko no savas mantas. Šādā kārtā ieceltie aizbildņi tomēr jāapstiprina bāriņtiesai.

232. Visos gadījumos, kad testamentā ieceltie aizbildņi jāapstiprina bāriņtiesai (231.p.), viņus var apstiprināt, tikai pārliecinoties par viņu spējām un īpašībām.

233. Testamentā ieceļamiem aizbildņiem vecāki var dot par aizbildnību sevišķus priekšrakstus, kā arī pašu viņu iecelumu saistīt ar zināmiem nosacījumiem vai termiņiem.

234. Ja testamentā aizbildņi nav iecelti vai ja ieceltos neapstiprina, vai ja viņi nav vairs dzīvi vai arī nevar pieņemt aizbildnību, nepilngadīgo bērnu tuvākiem radniekiem nekavējoties jāgriežas pie attiecīgās bāriņtiesas ar lūgumu iecelt bērniem aizbildni.

shall make and submit to the orphan's court an inventory of the property of the children, and an account of his or her administration annually.

228. When both parents are deceased, one of the grandparents shall be appointed as a guardian with corresponding parental rights.

229. Both parents shall have the right to appoint guardians in their will for their children, both for existing as well as anticipated children.

A direction regarding guardianship shall remain in effect even in such will as the other provisions of which have been found to be invalid.

The definitely and indisputably evidenced intention of the father and the mother to appoint certain persons as guardians for their children has the same effect as a testamentary appointment.

If parents have not appointed guardians for their minor children in a will, the right to appoint them pursuant to last will instructions belongs to the grandparents.

230. Guardians appointed in the will of parents or grandparents are permitted to perform their duties as guardians without the confirmation of an orphan's court.

231. Any other persons, who bequeath anything to a minor in a will, may also appoint guardians for them for the administration of the bequeathed property; the same right belongs to any other person who, while alive, confers any part of their property upon a minor. Nonetheless, guardians appointed by such procedure shall be confirmed by an orphan's court.

232. In every case, where the guardians appointed in a will must be confirmed by an orphan's court (Section 231), they may be confirmed only upon the court being convinced as to their abilities and qualities.

233. Parents may give specific instructions regarding the guardianship to the guardians to be appointed in a will, and also attach certain conditions or time limitations to their appointment.

234. If guardians have not been appointed in a will, or the appointed guardians have not been confirmed, or they are no longer alive, or else are unable to assume guardianship, the nearest kin of the minor children shall apply without delay to the appropriate orphan's court with a petition that

235. Iepriekšējā (234.) pantā norādītajos gadījumos aizbildnība pār nepilngadīgajiem piekrīt vispirms viņu tuvākajiem radniekiem, bet tikai ar bāriņtiesas apstiprinājumu.

Par tuvākajiem nepilngadīgo radniekiem uzskatāmi tie, kas, šiem nepilngadīgajiem mirstot, būtu viņu likumiskie mantinieki.

Par aizbildņiem bāriņtiesa izrauga no vienādi tuviem radniekiem piemērotākos, bet, ja tuvākie izrādītos nepiemēroti, tad tālākos.

236. Ja starp nepilngadīgo radniekiem neatrodas spējīgi vai arī ja spējīgie nevar uzņemties aizbildnību, vai ja viņus atlaiž no aizbildņu amata likumisku iemeslu dēļ, kā arī ja nepilngadīgajiem nemaz nav radnieku, aizbildņus ieceļ bāriņtiesa no citu personu vidus, un tai jārikojas šajā ziņā pašai no sevis, tiklīdz tā dabū zināt, ka ir tādi pilnīgi bāriņi.

237. Ja aizbildnis, kas iecelts pēc likuma, ar testamentu vai pēc tiesas sprieduma, ir pagaidām kavēts uzņemties aizbildnību vai ja tiesas spriedumu kāda iemesla dēļ nevar tūlīt izpildīt, līdz šo kavēkļu novēršanai bāriņtiesa ieceļ pagaidu aizbildni.

238. Neviens nedrīkst piesavināties aizbildņa tiesības pār nepilngadīgajiem un viņu mantu, kamēr nav iecelts par aizbildni pēc likuma vai testamenta. Tādēļ nekāda tādu personu darbība, kuras patvarīgi uzņēmās aizbildnību, nav spēkā un tām jāatlīdzina nepilngadīgajiem visi ar to nodarītie zaudējumi. Tomēr tuvākie radnieki, bet, ja tādu nav, arī citas personas var iepriekšēji ņemt nepilngadīgos savā gādībā un pagaidām apsargāt viņu mantu, kamēr bāriņtiesa pēc šo personu paziņojuma dod attiecīgus rīkojumus.

239. Aizbildņus ieceļ ar bāriņtiesas lēmumu, par ko aizbildnim izdod apliecību.

III. Personas, ko var iecelt par aizbildņiem

240. Visos tajos gadījumos, kad aizbildņa apstiprināšana vai iecelšana ir atkarīga no bāriņtiesas, tai jāraugās, lai apstiprināmajai vai iece-

a guardian be appointed for the children.

235. In the cases set out in the previous Section (234), the guardianship over minors, in the first instance, devolves to their nearest kin, but only with the confirmation of an orphan's court.

The nearest kin of minors shall be regarded as those who, upon the death of such minors, would be their heirs by intestacy.

An orphan's court shall select as guardians the most suitable from equally near kin, but if the nearest kin should appear to be unsuitable, then from more distant kin.

236. If among the kin of a minor no one capable is to be found, or those who are capable are unable to assume guardianship, or they are discharged from the position of guardianship for legal cause, or, if a minor does not have any kin, the orphan's court shall appoint guardians from among other persons, and the court shall act on its own accord as soon as it is informed that there are such complete orphans.

237. If a guardian appointed pursuant to law, by a will or pursuant to court judgment is temporarily prevented from assuming guardianship, or if the court judgment, for any cause, is unable to be implemented immediately, pending such obstacles being removed the orphan's court shall appoint an interim guardian.

238. No one may assume the rights of a guardian over minors or their property before they are appointed as guardian pursuant to law or a will. Accordingly, any actions of such persons who have arbitrarily assumed guardianship have no legal effect, and they shall compensate the minors for all losses caused thereby. Notwithstanding, the nearest kin, but in their absence also other persons may take prior charge of minors and temporarily safeguard their property until an orphan's court, after notice from such persons, gives appropriate directions.

239. Guardians shall be appointed by a decision of an orphan's court, regarding which a certificate shall be issued to the guardian.

III. Persons who may be Appointed as Guardians

240. In all those cases, where the confirmation or appointment of a guardian is dependent

Ļamajai personai būtu šā pienākuma izpildīšanai vajadzīgās spējas un īpašības.

241. Bāriņtiesai pienākas vispār nepieļaut pie aizbildnības, bet, ja iecelšana jau notikusi, atcelt no aizbildnības visus tos, no kuru pārvaldības varētu draudēt kāds zaudējums nepilngadīgajam.

242. Par aizbildņiem nevar būt:

- 1) personas, kas atrodas aizgādībā;
- 2) *izslēgts*;
- 3) personas, kam jau reiz ar tiesas spriedumu atņemta vecāku vara un kas atceltas no aizbildnības nekārtīgas aizbildņa pienākumu izpildīšanas dēļ;
- 4) personas, kas atzītas par maksātnespējīgiem parādniekiem;
- 5) personas, ko vecāki vai vecvecāki testamentā noraidījuši no aizbildnības pār saviem palikušajiem nepilngadīgajiem;
- 6) personas, kuru intereses acīm redzami runā pretim svarīgām aizbilstamā interesēm;
- 7) tās bāriņtiesas locekļi, kura pārzina attiecīgo aizbildnību;
- 8) ārvalstnieki, izņemot gadījumus, kad aizbildnību nodibina pār viņu valsts pilsoņiem;
- 9) nepilngadīgas personas.

243. Aizbildņim jādzīvo tajā pašā pilsētā vai pagastā, kur dzīvo aizbilstamais; tikai izņēmuma gadījumos, kad apstākļi to prasa, bāriņtiesa var pieļaut par aizbildņiem arī citur dzīvojošas personas.

244. Visi 242.pantā minētie iemesli, kas kavē kādas personas iecelšanu par aizbildni, ir arī iemesli tās atcelšanai, ja tie atklājas tikai pēc tās iecelšanas.

IV. Personas, kam ir tiesība atteikties pieņemt aizbildņa amatu

245. Aizbildņa amats ir sabiedriska pienākums, no kura neviens nevar atteikties bez likumiska iemesla.

246. Likumiskie atteikšanās iemesli ir šādi:

- 1) valsts vai pašvaldības dienests, ar kuru grūti savienot aizbildņa pienākumus;

on an orphan's court, it shall examine the person to be confirmed or appointed to ensure he or she has the abilities and qualities necessary for the performance of such duty.

241. The orphan's court has a duty generally to not allow to be guardians, but if an appointment has already been made, to remove from guardianship, all those whose administration may pose the threat of any loss to the minor.

242. The following may not be Guardians:

- 1) persons who are under trusteeship ;
- 2) deleted;
- 3) persons from whom parental authority has already once been taken away by court judgment and who have been removed from guardianship due to improperly performing the duties of guardianship;
- 4) persons who have been found to be insolvent debtors;
- 5) persons who parents or grandparents have by will rejected regarding guardianship over their surviving minor children;
- 6) persons whose interests manifestly are in conflict with significant interests of the ward;
- 7) the members of the orphan's court that has jurisdiction regarding the guardianship concerned;
- 8) aliens, except in cases where guardianship is established over citizens of their state; and
- 9) minors.

243. A guardian must reside in the same city or parish where the ward resides; only in exceptional cases, when circumstances require it, may the orphan's court allow persons who reside elsewhere to also be guardians.

244. All the reasons indicated in Section 242, which are impediments to the appointment of a person as a guardian, shall also be cause for his or her removal, if they are disclosed only after his or her appointment.

IV. Persons who have the Right to Refuse the Position of Guardian

245. The position of guardian is a public duty that no one may refuse without lawful cause.

246. Lawful cause for refusal is as follows:

- 1) state or local government service, with which it is difficult to combine the duties of guardianship;

- 2) lasīt vai rakstīt neprašana;
- 3) vairāk kā sešdesmit gadu vecums;
- 4) pārziņa pār trim aizbildnībām vai aizgādībām vai kaut arī pār vienu, bet pār tādu, kas saistīta ar lielām pūlēm;
- 5) liela ģimene;
- 6) nabadzība;
- 7) slimība, kas traucē pienācīgi izpildīt aizbildņa pienākumus;
- 8) pārvietošanās citas bāriņtiesas iecirknī;
- 9) bieža un ilga dienesta prombūtne vai tāds dzīvesvietas attālums no aizbildnības atrašanās vietas, kas apgrūtina aizbildņa pienākumu izpildišanu.

247. Kas labprātīgi uzņēmis aizbildņa amatu, lai gan viņam aiz kāda no 246.pantā minētajiem iemesliem bijusi tiesība atteikties no tā, tas nevar aiz tā paša iemesla vēlāk prasīt, lai viņu no aizbildņa amata atsvabina. Bet, ja kāds no šiem iemesliem rodas pēc tam, kad viņš jau uzņēmis minēto amatu, viņam ir tiesība lūgt, lai viņu no tā atsvabina.

248. 246.pantā minētos atteikšanās iemeslus nevar izlietot sev par labu:

- 1) tas, kas tieši atsacījies no šīs tiesības vai nu ar nepilngadīgā vecākiem dotu solījumu, vai kā citādi;
- 2) tas, kas pieņēmis novēlējumu pēc tā paša testamenta, ar kuru viņš iecelts par aizbildni.

249. Likumiskos atteikšanās iemeslus var izlietot katrs neatkarīgi no tā, vai viņš iecelts par aizbildni pēc likuma vai ar testamentu; kas vēlas šo tiesību izlietot, tam par šādu iemeslu, bet, ja to ir vairāki, tad par tiem visiem kopā tikai jāpaziņo bāriņtiesai, tiklīdz viņš dabū zināt par savu iecelšanu.

250. Ja par aizbildni ieceltais laikus nepaziņo par savu atteikšanos un neuzdod likumiskus nokavējuma iemeslus vai ja bāriņtiesa viņa uzdotos iemeslus neievēro, viņš atbild par visu, kas noticis aizbildnībā no tā laika, kad attiecīgā bāriņtiesa viņam par iecelšanu paziņojusi.

- 2) inability to read or write;
- 3) age of more than sixty years;
- 4) supervision over three guardianships or trusteeships, or even over only one but over such as is associated with great effort;
- 5) a large family;
- 6) poverty;
- 7) illness which hinders the proper performance of the duties of a guardian;
- 8) moving to another orphan's court district; or
- 9) frequent and lengthy official absences, or such distance between place of residence and the location of the guardianship as makes difficult the performance of guardianship duties.

247. Anyone who has in good faith assumed the position of a guardian, although he or she had the right to refuse such on the basis of any of the causes set out in Section 246 may not, on the basis of the same cause, later request that he or she be released from the position of guardian. However, if any such cause arises after the time when he or she has already assumed the position mentioned, he or she have the right to request release from it.

248. The reasons for refusal set out in Section 246 may not be used for his or her own benefit by:

- 1) a person who has directly renounced from these rights either by a promise given to the parents of the minor or otherwise; or
- 2) a person who has accepted a bequest by the same will in which he or she is appointed as a guardian.

249. Lawful causes for refusal may be used by anyone regardless of whether he or she are appointed as a guardian pursuant to law or in a will; anyone who intends to exercise such right shall notify an orphan's court of this cause and, where there is more than one cause, of such causes, but all at one and the same time, as soon as he or she are informed of his or her appointment.

250. If anyone appointed as guardian does not, in due time, give notice regarding his or her refusal and does not provide lawful cause for the delay, or an orphan's court disregards his or her submitted causes, he or she shall be liable for everything that has occurred during guardianship from the time notification was given him or her by the respective orphan's court of the ap-

251. Kamēr apspriež par aizbildni ieceltā uzdoto atteikšanās iemeslu likumību, bāriņtiesai pēc iespējas jāapsargā nepilngadīgā intereses un, ja vajadzīgs, jāieceļ viņam pagaidu aizbildnis.

V. Aizbildnības pārvaldība

1. Aizbildņa pienākumi pret aizbilstamo personu

252. Aizbildņi atvieto saviem aizbilstamajiem vecākus.

253. Ja aizbilstamais neklausa un nepakļaujas aizbildņa audzināšanai, aizbildnis var griezties pēc palīdzības bāriņtiesā.

254. Aizbildnim savs aizbilstamais visādi jāatbalsta un jāaizstāv.

255. Aizbildnim sevišķi jāgādā par sava aizbilstamā audzināšanu ar tādu pašu rūpību, ar kādu apzinīgi vecāki gādātu par savu bērnu audzināšanu. Ja vecāki vairs nav dzīvi, kā arī tad, ja vecāki nav iecēlušī īpašu audzinātāju, aizbildnis pats var uzņemties audzināšanu vai arī uzticēt to kādai citai personai, kurai uz to ir vajadzīgās spējas. Bet arī šajā pēdējā gadījumā aizbildnim jāuzrauga audzināšana.

256. Nepilngadīgā audzināšanas mērķis ir līdz ar gādību par viņa veselību viņu tikumiski un garīgi attīstīt samērā ar viņa mantas stāvokli, spējām un tieksmēm.

257. Nepilngadīgā izglītības un nākamā dzīvesveida izvēles ziņā sevišķi jāievēro viņa vecāku griba, ja tā bijusi izteikta, bet, ja viņi nav atstājuši nekādus rīkojumus, – viņa tuvāko radnieku padomi.

Ja vecāku atstātie rīkojumi izrādās aizbilstamajam neizdevīgi, aizbildnis var ar bāriņtiesas piekrišanu no tiem atkāpties.

258. Aizbilstamā uzturam var izlietot vienīgi nepieciešamo, sedzot patēriņu no viņa mantas ikgadīgiem ienākumiem un vispār samērojot ar

pointment.

251. While the lawfulness of the cause for refusal provided by an appointed guardian is under consideration, the orphan's court shall safeguard, to the extent possible, the interests of the minor and if necessary appoint for him or her an interim guardian.

V. Administration of Guardianship

1. Duties of a Guardian towards a Ward

252. Guardians shall assume the place of parents for their wards.

253. If a ward does not obey or submit himself or herself to being brought up by his or her guardian, the guardian may apply for assistance to an orphan's court.

254. A guardian must support and act on behalf of his or her ward in every respect.

255. A guardian especially shall provide for the upbringing of his or her ward with the same care as conscientious parents would provide for their children. If the parents are no longer alive, and also where the parents have not appointed a specific person to bring up a child, the guardian himself or herself may assume the upbringing, or entrust it to some other person who has the required abilities for this. Moreover, in the latter case, the guardian shall supervise the upbringing.

256. The goal in the upbringing of minors, in addition to their health care, shall include their moral and intellectual development commensurate to their financial state, abilities and inclinations.

257. In regards to making education and future life-style choices for a minor, the will of the parents, if it has been expressed, shall be considered; however, if they have left no directions, the advice of their nearest relatives shall be considered.

If directions left by parents turn out to be disadvantageous for the ward, the guardian may, with the consent of an orphan's court, deviate from them.

258. For the maintenance of a ward only what is indispensable may be utilised, covering living

tiem visus izdevumus, lai daļa no šiem ienākumiem, ja vien iespējams, katru gadu vēl ietaupītos. Šābu gadījumos aizbildnis lūdz bāriņtiesas padomu, kura, raugoties pēc apstākļiem, sašaurina liekos izdevumus un cenšas atrast līdzekļus iztrūkuma segšanai.

Spiedīgos gadījumos, īpaši ja aizbilstamais izrāda sevišķas spējas, ko ir lietderīgi attīstīt, audzināšanas izdevumu segšanai var izlietot arī daļu no viņa kapitāla, bet tikai ar bāriņtiesas piekrišanu.

Ja trūkst aizbilstamā līdzekļu viņa uzturam, aizbildnim nav pienākums aizbilstamo uzturēt uz sava rēķina.

259. Aizbildnis, kā arī viņa lejupejie radnieki un vispār viņa mantinieki var doties laulībā ar viņa aizbilstamajiem tikai ar bāriņtiesas atļauju.

2. Aizbildnis kā nepilngadīgā pārstāvis

260. Savu brīvo mantu (195.p.) nepilngadīgais pārvalda patstāvīgi. Viņš var par šo mantu noslēgt darījumus parastās pārvaldības robežās, un viņš par tiem atbild ar savu brīvo mantu.

Ja nepilngadīgais atbilstoši likumiem, kuri reglamentē darba attiecības, patstāvīgi nodarbojas kādā arodā, amatniecībā, tirdzniecībā u.tml., viņš var noslēgt darījumus, kas nepieciešami sakarā ar viņa patstāvīgo nodarbošanos, un viņš par tiem atbild ar visu savu mantu.

Nepilngadīgais arī šajos gadījumos nevar patstāvīgi slēgt tādus darījumus, kurus aizbildnis nevar slēgt bez bāriņtiesas atļaujas.

261. Izņemot gadījumus, kas paredzēti 221. un 260.pantā, nepilngadīgajam nav rīcības spējas, tādēļ viņu visos tiesiskos darījumos pārstāv aizbildnis.

Ja nepilngadīgais noslēdzis darījumu, kaut arī bez sava aizbildņa piedalības, bet acim redzami sev par labu, tas ir spēkā un saista otru pusi.

Nepilngadīgā tiesiskie darījumi iegūst saistošu spēku, ja viņš, sasniedzis pilngadību un kļuvis spējīgs pats aizstāvēt savas tiesības, noteikti atzīst no šiem darījumiem izrietošās saistības.

expenses from the annual income derived from his or her property and generally making all expenditures proportional to it, so that part of this income, if at all possible, is still saved each year. In case of doubt, the guardian shall ask for the advice of an orphan's court which, having regard to the circumstances, shall reduce unnecessary expenditures and endeavour to find the means to cover shortages. In cases of pressing need, particularly if the ward demonstrates special abilities, which it is appropriate be developed, part of his or her capital may also be utilised to cover the expenditures required for upbringing, but only with the consent of an orphan's court.

If the means of a ward do not suffice to provide for his or her maintenance, the guardian does not have a duty to maintain the ward at his or her own expense.

259. Guardians, and also their descendant kin and their heirs in general, may enter into a marriage with their wards only with the permission of an orphan's court.

2. The Guardian as the Representative of a Minor

260. Minors shall administer their unrestricted property independently (Section 195). They may conclude transactions in respect of this property within the limits of normal administration and they shall be liable for such to the extent of their unrestricted property. If, in accordance with the laws which regulate employment relations, a minor is independently working in some trade, in a craft, in sales etc., he or she may conclude transactions which are necessary in connection with his or her independent work, and he or she shall be liable for such transactions to the extent of all his or her property. In such cases, a minor also may not independently enter into such transactions as a guardian may not enter into without the permission of an orphan's court.

261. Except in the cases set out in Sections 221 and 260, minors do not have capacity to act and therefore they shall be represented by a guardian in all legal transactions. If a minor has concluded a transaction, albeit without the participation of his or her guardian, but which is manifestly beneficial to him or her, it shall be in effect and binding upon the other party. The legal transactions of a minor shall acquire binding effect if the minor, having attained legal age and gained the capacity to defend his or her rights, expressly acknowledges the

262. Aizbildnis visās sava aizbilstamā lietās darbojas patstāvīgi un ved tās ar saimnieka tiesībām. Bet visos svarīgākajos gadījumos viņam jālūdz bāriņtiesas norādījumi.

263. Tiesiski darījumi, ko aizbildnis noslēdzis pie bāriņtiesas vai ar tās piekrišanu, ir saistoši, un vēlāk tos nevar apstrīdēt.

264. Prāvās aizbildnim jāpārstāv savs aizbilstamais. Bez viņa tas nevar tiesā ne celt prasību, ne atbildēt, izņemot likumā norādītos gadījumus.

265. Prāvas, kuru priekšmets ir svarīgs un vērtīgs un kuras var būt saistītas ar lieliem izdevumiem, kā arī tādas, kuru iznākumu grūti paredzēt, aizbildnis var uzsākt nepilngadīgā vietā, iepriekš izlūdzot bāriņtiesas piekrišanu un vajadzīgos norādījumus. Ja šā noteikuma neievērošanas dēļ nepilngadīgajam rodas zaudējums, aizbildnim jāatlīdzina viņam visi izdevumi un zaudējumi.

266. Aizbildnis atbild ar savu mantu par tiesas izdevumiem tādās prasībās, kuras viņš aiz nolaidības pieļauj celt pret viņam uzticēto nepilngadīgo.

267. Kad starp nepilngadīgo un aizbildni izceļas prāva, kā arī vispār kad aizbildņa un aizbilstamā intereses saduras, bāriņtiesa ieceļ aizbilstamajam sevišķu aizbildni. Bet, ja aizbilstamajam ir vairāki aizbildņi, tad viens no viņiem, kas nav ieinteresēts, var vest prāvu pret pārējiem.

268. Līgumus un citus tiesiskus darījumus starp nepilngadīgo un viņa aizbildni var noslēgt tikai ar bāriņtiesas piekrišanu. Ja nepilngadīgajam ir tikai viens aizbildnis, tad šādā gadījumā viņam jāieceļ vēl otrs.

3. Nepilngadīgā mantas pārvaldība

269. Aizbildnim jāpārvalda aizbilstamā manta ar tādu pašu rūpību un apzinību, ar kādu viņš kā labs saimnieks pārvalda savas paša lietas.

270. Pēc aizbildnības pieņemšanas aizbildnim

obligations arising from these transactions.

262. A guardian shall, in all matters pertaining to his or her ward, act independently and shall conduct such on the basis of proprietary rights. However, in all of the most important cases, the guardian shall request directions from an orphan's court.

263. Legal transactions that a guardian has entered into in an orphan's court or with its consent, shall be binding and may not be contested later.

264. A guardian must represent his or her ward in court proceedings. Without the guardian he or she may not bring action, not defend an action, except in cases provided for by law.

265. Court proceedings where the subject matter is of importance and value, and which may be associated with large expenditures, as well as those whose outcome may be difficult to predict, may be commenced on behalf of the minor by the guardian, after he or she obtains the consent of an orphan's court and necessary directions. If losses occur to the minor from failure to comply with this provision, the guardian shall reimburse all costs and losses to the ward.

266. Guardians are liable to the extent of their property for the court costs in such actions as they, through negligence have permitted to be brought against a minor entrusted to them.

267. Where court proceedings arise between a guardian and a minor, and also in general where the interests of a guardian and a ward conflict, an orphan's court shall appoint a special guardian for the ward. However, if the ward has several guardians, then one of them, who is a disinterested person, may conduct legal proceedings against the others.

268. Contracts and other legal transactions between the minor and his or her guardian may be entered into only with the consent of an orphan's court. If the minor has only one guardian, then in such case another one shall be appointed for him or her.

3. Administration of the Property of a Minor

269. A guardian shall administer the property of a ward with the same care and conscientiousness as he or she, as a good proprietor, adminis-

vispirms jānoskaidro nepilngadīgā mantas sastāvs un jāieved tas sīkā un rūpīgi sastādāmā sarakstā. Sarakstu izgatavo divos eksemplāros, no kuriem viens paliek pie aizbildņiem, bet otru uzglabā bāriņtiesā.

Dārglietas, parādu prasījumu dokumenti, kredītiestāžu zīmes un vērtspapīri, kas atrasti, sarakstu sastādot, uzglabājami bāriņtiesā.

271. Ja kāds uzsāk pārvaldīt nepilngadīgā mantu, nesastādot tās sarakstu, tas atceļams no aizbildnības un atbild par visiem zaudējumiem, kas rodas aizbilstamajam no viņa pārvaldības.

272. Tam no vecākiem, kas pēc otra nāves ir palicis par bērnu aizbildni, nekavējoties jāsastrāda mirušā atstātās mantas saraksts un viens tā eksemplārs jāiesniedz bāriņtiesai.

273. Ja mantojums, kas atstāts aizbilstamajam, ir aprgrūtināts parādiem, aizbildnim vispirms jāiesniedz attiecīgai tiesai lūgums uzaincināt kreditorus.

274. Kad kreditori uzzināti, aizbildnim jā rūpējas, lai viņus apmierinātu pēc iespējas no mantojumā esošās skaidrās naudas vai no tūrijiem ienākumiem, kas paliek, atskaitot izdevumus vai arī ieskaitot apbūsējus parādu prasījumus.

275. Ja ar iepriekšējā (274.) pantā norādītajiem līdzekļiem nav iespējams kreditorus apmierināt, aizbildnis var šim nolūkam ar bāriņtiesas piekrišanu noslēgt aizņēmumu, bet, kad tas nav iespējams, – pārdot nevajadzīgāko no nepilngadīgā mantas.

276. Aizbildnim ir tiesība ar bāriņtiesas piekrišanu noslēgt ar nepilngadīgā kreditoriem izlīgumus viņam par labu; bet, ja aizbildnis pats ir kreditors, viņam, izlietojot savu prasījumu, jāapmierinās ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi paredzēti pārējiem kreditoriem.

277. Ja uz mantojumu gulošie parādi pārsniedz tā vērtību un izlīgums ar kreditoriem nenotiek, aizbildnim jāizlūdz bāriņtiesas piekrišana

ter his or her own things.

270. After assuming guardianship, the guardian firstly shall ascertain what the property of the minor comprises and record this in a detailed and carefully prepared list. The list shall be prepared in duplicate, of which one copy shall remain with the guardian and the other shall be kept by the orphan's court.

Valuables, debt claim documents, notes of financial institutions and securities found during the preparation of the list, shall be kept by the orphan's court.

271. If anyone assumes the administration of the property of a minor without preparing a list thereof, he or she may be removed from guardianship and are liable for all losses caused to the ward as a result of his or her guardianship.

272. A parent who, after the death of the other parent, has become the guardian of a child, shall, without delay, prepare a list of the property the deceased has left and submit a copy thereof to an orphan's court.

273. If an estate, which has been left to the ward, is encumbered with debts, the guardian firstly shall submit to the relevant court a petition for notification of creditors.

274. When the creditors are ascertained, the guardian shall endeavour to satisfy them insofar as possible from the existing cash assets of the estate or from the net income which remains, deducting expenses and also taking into account reciprocal claims respecting debts.

275. If it is not possible to satisfy the creditors from the funds set out in the previous Section (274), the guardian may for this purpose, with the consent of the orphan's court, enter into a loan, but, where this is not possible, sell the most superfluous of the property of the minor.

276. A guardian has authority, with the consent of an orphan's court, to enter into settlements with the creditors of the minor for his or her benefit; but, if the guardian himself or herself is a creditor, he or she, in the application of his or her claim, shall be satisfied under the same conditions as provided for the other creditors.

277. If the debts encumbering an estate exceed its worth and a settlement is not made with the

ierosināt vai nu administrācijas nodibināšanu, vai konkursa atklāšanu par mantojuma masu.

Ja bāriņtiesa dod savu piekrišanu konkursa atklāšanai par mantojuma masu, aizbildnim jāgriežas pie konkursa valdes un kreditoriem, lai nepilngadīgajam pa konkursa laiku dod uzturam nepieciešamos līdzekļus.

278. Aizbilstamajam piekritušās kustamās lietas, kas maitājas vai vispār kļūst nevērtīgākas un turklāt nav vajadzīgas viņam lietošanai, aizbildnim nekavējoties jāpārdo par iespējami izdevīgāku cenu, nelūdzot šim nolūkam īpašu atļauju, bet dodot bāriņtiesai norēķinu par pārdošanu un ieņemto naudu.

279. Pārdot nepilngadīgajam piederošas kustamās lietas, kas nemaitājas, pieļaujams:

1) ja tas nepieciešams parādu samaksai, kuri guļ uz šim nepilngadīgajam piekritušo mantojumu, vai arī viņa uzturam;

2) ja minētās lietas ir bijušas preces, ar ko mantojuma atstājējs tirgojies.

Katrai šādai pārdošanai aizbildnim iepriekš jālūdz bāriņtiesas atļauja.

280. Pārdot nepilngadīgajam piederošu nekustamo īpašumu pieļaujams:

1) izdalot mantojumu starp pilngadīgajiem un nepilngadīgajiem mantiniekiem;

2) neatliekamam parādu samaksai, kas pārgājuši uz viņu kopā ar mantojumu;

3) ja nav nekādu citu līdzekļu viņa uzturam;

4) ja pārdošana ir vienīgais līdzeklis novērst nepilngadīgajam draudošu ievērojamu zaudējumu.

Par tādiem gadījumiem aizbildnim jāziņo bāriņtiesai, kura, apsvērusi norādītos apstākļus un pārliecinājusies par nodomātās pārdošanas vajadzību vai derīgumu, vai nu pati atļauj pārdot, ja nekustamais īpašums novērtēts ne augstāk par tūkstoš latiem, vai arī, ja tas novērtēts augstāk, iesniedz lietu izšķirt tiesai.

281. Pārdošanai nav vajadzīga tiesas atļauja šādos gadījumos:

creditors, the guardian shall petition an orphan's court for its consent to initiate either the establishment of administration or the commencement of concursus proceedings respecting the entirety of the estate.

If the orphan's court gives its consent for the commencement of concursus proceedings respecting the entirety of the estate, the guardian shall apply to the administrator of the concursus proceedings and the creditors, so that the means necessary for the maintenance of the minor are given to him or her during the period of the concursus proceedings.

278. Movable property that has devolved to the ward which deteriorates or generally becomes worthless and, in addition, is not needed for his or her use, shall be sold by the guardian without delay for the best price obtainable, without requesting particular permission for this purpose, but he or she shall provide an accounting to the orphan's court regarding the sale and the money received.

279. Sale of a minor's movable property, which does not deteriorate, may be permitted:

1) if it is necessary to pay for debts which encumber the estate accruing to the minor, or else for his or her maintenance; and

2) if the property in question consists of goods which the estate-leaver was trading in.

For each such sale, the guardian shall, in advance, request permission from the orphan's court.

280. Sale of immovable property belonging to a minor may be permitted:

1) to distribute an estate among heirs who are and who are not of legal age

2) for payment of unpostponable debts which have devolved to the minor together with an estate;

3) if there are no other means for his or her maintenance; and

4) if the sale is the only means to avert significant loss threatening the minor.

The guardian shall inform the orphan's court concerning such cases, which, having considered the circumstances presented and being convinced of the need for or suitability of the intended sale, may itself permit the sale if the immovable property has been valued at no more than one thousand lati or else, if it is valued at more, shall submit the matter to a court for a decision thereon.

281. Court permission for a sale is not re-

1) kad to izdara, izpildot likumīgā spēkā nākušu tiesas spriedumu;

2) kad tā persona, no kuras mantojuma lieta pārgājusi nepilngadīgajam īpašumā, pati testamentā vai kā citādi noteikusi to pārdot;

3) kad to prasa trešā persona, kam ir uz to tiesība.

Visos šajos gadījumos pārdošana izdarāma bāriņtiesas uzraudzībā.

282. Ja mantojuma atstājējs tieši aizliedzis pārdot kādu lietu, kuru paturot nepilngadīgajam rastos acīm redzams zaudējums, aizbildnis var lūgt bāriņtiesu, lai minēto aizliegumu atceļ.

283. Nepilngadīgā kustamo un nekustamo mantu var pārdot vai nu izsolē, vai paši aizbildņi par brīvām cenām, raugoties pēc tā, kā bāriņtiesa atzīst par izdevīgāku. Aizbildņi, viņu laulātie un bērni nekādā ziņā nedrīkst pirkt aizbilstamā mantu.

284. 279.–283.panta noteikumi par pārdošanu attiecas arī uz visiem citiem aizbilstamo mantas atsavināšanas veidiem.

285. Ja aizbilstamajam piederošu nekustamo īpašumu atsavina vai apgrūtina ar lietu tiesībām vai parādiem bez bāriņtiesas atļaujas gadījumos, kad tā pēc likuma vajadzīga, šāds atsavinājums vai apgrūtinājums nav spēkā un nav koroborējams.

Šādus darījumus par kustamo mantu vai saistību tiesībām, ja tie kaitē aizbilstamajam, var apstrīdēt.

Tiklīdz bāriņtiesai nāk zināmi šādi gadījumi, tai jāgādā, lai jaunieceļamais aizbildnis ceļ attiecīgas prasības pret bijušo aizbildni vai aizbilstamā pretlīdzēju, vai tālākiem ļaunticīgiem ieguvējiem.

Bijušais aizbilstamais pats var celt prasību gada laikā pēc pilngadības sasniegšanas.

286. Bez bāriņtiesas atļaujas aizbildnis nevar nepilngadīgajam piederošos kapitāla prasījumus ne uzteikt, ne cedēt.

287. Ja aizbildnim cedē kādas trešās personas prasījumu pret nepilngadīgo, aizbildnis

quired in these cases:

1) where it is carried out in executing a court judgment which has come into effect;

2) where the person, from whom inherited property has devolved to the ownership of a minor, has himself or herself by will or otherwise provided that it be sold; or

3) where a third party, who has a right to it, requests it.

In all such cases, the sale shall be done under the supervision of an orphan's court.

282. If the estate-leaver has specifically prohibited the sale of any property which, if retained by the minor would result manifestly in loss, the guardian may petition the orphan's court to set aside such prohibition.

283. Movable and immovable property of the minor may be sold by auction or on the open market by the guardians themselves, having regard to what the orphan's court finds most advantageous. Guardians, their spouses and children shall not, under any circumstance, purchase the property of a ward.

284. The provisions regarding sale in Sections 279 to 283 shall also apply to all other ways of alienating the property of wards.

285. If the immovable property of a ward is alienated or encumbered with property rights or debts without the permission of the orphan's court in cases where such is required by law, such alienation or encumbrance is void and may not be corroborated.

Such transactions regarding movable property regarding rights related to obligations, if they are harmful to a ward, may be contested.

As soon as such cases become known to the orphan's court, it shall ensure that a newly appointed guardian brings action as appropriate against the former guardian, the opposing party in a contract with the ward, or more distant persons who have acquired the property in bad faith.

The former ward may himself or herself bring an action within the period of a year after attaining legal age.

286. Without permission from the orphan's court, a guardian may neither give notice of nor cede capital claims belonging to a minor.

287. If the claim of a third party against a mi-

zaudē savu prasījuma tiesību nepilngadīgajam par labu.

288. Ja nepilngadīgā manta sastāv no lauku nekustamiem īpašumiem, aizbildnim jāgriež sevišķa vērība uz to, lai lauki būtu pienācīgi apstrādāti, lopi labi uzturēti, ēkas izlabotas, visādi ienākumi pienācīgi ievākti, nodevas un citas sabiedriskas nastas laikā segtas un uzņēmumi uzturēti.

289. Nekustamie īpašumi pilsētās aizbildnim jāuztur lietojami un labā stāvoklī, ievācot no tiem ienākumus un laikā sedzot uz tiem krītošās nodevas.

290. Jaunas ēkas un ietaises, kas saistītas ar tādiem izdevumiem, ko nevar segt no nekustamā īpašuma ienākumiem, aizbildnis nedrīkst celt un ierīkot bez bāriņtiesas iepriekšējas atļaujas.

291. Ja nekustamā īpašuma iznomāšana ir aizbilstamajam izdevīgāka, nomas līguma projekts jāiesniedz bāriņtiesai apstiprināt. Aizbildnim pašam, viņa laulātajam un bērniem ir aizliegts nomāt aizbilstamā nekustamo īpašumu.

292. Nepilngadīgā mantots tirdzniecības, rūpniecības vai kāds cits uzņēmums aizbildnim jāturpina uz nepilngadīgā rēķina, ja vien tāda turpināšana nav saistīta ar risku vai tai nestāv ceļā kādi šķēršļi. Jautājums par uzņēmuma turpināšanu vai izbeigšanu jāizšķir bāriņtiesai.

293. Aizbildnis var nepilngadīgā lietās un viņa interesēs noslēgt visādus līgumus, kā arī pieņemt un izdarīt maksājumus. Visa tāda darbība saista nepilngadīgo, ja vien aizbildnis to izdarījis labā ticībā, palikdams turklāt saimnieciskās pārvaldības ietvaros un nesaistīdams nepilngadīgo bez sevišķas vajadzības uz ilgāku laiku kā līdz viņa pilngadībai.

294. Ja aizbildnis ieskata sava aizbilstamā interesēm par izdevīgu iegūt nekustamo īpašumu vai jau piederošam nekustamam īpašumam sevišķas tiesības vai servitūtus, viņam jālūdz šim nolūkam bāriņtiesas iepriekšēja atļauja.

nor is ceded to the guardian, the right of the guardian to make a claim on behalf of the minor is revoked.

288. If the property of a minor consists of rural immovable property, the guardian shall take particular care that the fields are properly cultivated, animals well taken care of, buildings maintained in good repair, all income properly collected, fees and other public charges paid in time and undertakings maintained.

289. The guardian shall maintain urban immovable property in a usable state and in good order, collecting income therefrom and paying rates imposed thereon on time.

290. New buildings and installations, expenses in connection with which are unable to be covered from the income of the immovable property, may not be constructed or installed by the guardian without the prior permission of an orphan's court.

291. If leasing of the immovable property is more advantageous to the ward, the draft leasing contract shall be submitted to an orphan's court for approval. The leasing of the immovable property of the ward by the guardian himself or herself, his or her spouse or children is prohibited.

292. A trading, manufacturing or any other undertaking inherited by a minor shall be continued by the guardian at the expense of the minor only if this continuation is not associated with risk or there are not any obstacles as exist thereto. The issue as to whether an undertaking shall continue or be terminated shall be decided by the orphan's court.

293. A guardian may enter, in the interests of a minor, into any type of contract concerning his or her affairs, as well as accept and make payments. All such transactions bind the minor, provided the guardian has acted in good faith, therewith remaining within the limits of proprietary administration and not binding the minor, in the absence of special need, for a longer term than until he or she attains legal age.

294. If a guardian regards it in the interests of and advantageous to the ward, to acquire immovable property, or special rights or servitudes for immovable property already owned, he or she shall request the prior permission of an orphan's court for this purpose.

295. Mantojumu, ko aizbilstamais mantojiskā no vecākiem, tā arī no jebkura cita, aizbildnis drīkst pieņemt tikai ar inventāra tiesību (708.p.). Viņš nedrīkst bez bāriņtiesas atļaujas ne mantojumu pieņemt, ne to atraidīt.

296. Visa skaidrā nauda, izņemot nepilngadīgā kārtējiem izdevumiem nepieciešamo, aizbildnim jānogulda uz procentiem kādā no valsts vai pašvaldības kredītiestādēm.

Ar bāriņtiesas atļauju aizbildnis var noguldīt nepilngadīgā naudu uz procentiem pret pietiekamu nodrošinājumu ar nekustamo īpašumu.

297. Aizbildnis atbild nepilngadīgajam par tiem kapitāliem, ko viņš nodevis uz procentiem bez pietiekama nodrošinājuma.

Tāpat aizbildnis atbild par katru neattaisnotu nokavējumu nepilngadīgā naudas noguldīšanā uz procentiem, un viņam jāatbild par nepilngadīgajam ar to radies procentu zaudējums.

298. Aizbildnim aizliegts aizņemties no sava aizbilstamā, un viņš nedrīkst lietot aizbilstamā mantu.

299. Ja aizbildnis ir spiests aizbilstamā lietās griezties pie citām personām pēc palīdzības, tad viņš atbild par šo personu darbību.

Aizbildnim, izvēloties palīgus sava aizbilstamā nekustamā īpašuma pārvaldīšanai vai viņa uzņēmumu vešanai, jāraugās, lai šīs personas dotu pietiekamu nodrošinājumu. Ja tādu personu ar nodrošinājumu nav, aizbildnis var pieņemt sev palīgus arī bez nodrošinājuma, bet tikai ar bāriņtiesas atļauju un pēc tam, kad ievāktas ziņas par viņu uzticamību. Pretējā gadījumā aizbildnis atbild par palīgu darbību un nolaidību.

4. Norēķināšanās

300. Aizbildnim ik gadus jādod attiecīgajai bāriņtiesai norēķins par savu aizbildņa pārvaldību.

No norēķinu došanas nav atsvabināti arī tie aizbildņi, kurus testators atsvabinājis no šāda pienākuma.

295. An estate which a ward has inherited from his or her parents or from any other person may be accepted only with rights of inventory (Section 708) by the guardian. The guardian may not accept or renounce an estate without the permission of the orphan's court.

296. All cash, except that which is required for the regular expenses of the minor, shall be deposited by the guardian to bear interest in any of the State or local government financial institutions.

With the permission of the orphan's court, the guardian may invest the moneys of the minor to bear interest provided adequate security is obtained against immovable property.

297. The guardian shall be liable to the minor respecting such capital as he or she have invested, to bear interest, without adequate security.

Similarly, guardians shall be liable for each unjustified delay in investing moneys of the minor to bear interest, and he or she shall repay the loss of interest to the minor that results from this.

298. Guardians are prohibited from borrowing from his or her ward and he or she may not use the property of the ward.

299. If the guardian has been compelled to turn to other persons for assistance in matters concerning his or her ward, then he or she shall be responsible for the actions of such persons.

The guardian, in selecting persons to assist in the administration of immovable property or the carrying on of the undertakings of his or her ward, shall ensure that these persons provide adequate security. If there are no such persons with security, the guardian may also employ assistants without security but only with the permission of an orphan's court and after information has been obtained regarding their trustworthiness. Otherwise, the guardian shall be liable for the actions and negligence of assistants.

4. Accounting

300. A guardian shall provide an accounting annually to the relevant orphan's court regarding his or her administration as guardian.

Even those guardians who have been relieved by a testator from such a duty, shall not

301. Gada norēķins iesniedzams bāriņtiesai rakstiski katra gada sākumā ne vēlāk par februāri; tajā jābūt mantas sastāva apzīmējumam un sīkam sarakstam, pieliekot pēc iespējas kvītis tiklab par visiem gada laikā bijušajiem izdevumiem nepilngadīgā labā, kā arī par saņemtajiem ienākumiem un tāpat par ienākumu summām, kas palikušas nesāņemtas.

Ja bāriņtiesai pret gada norēķinu nav iebildumu, tā izdod aizbildnim apliecību par gada norēķina pareizību.

302. Bāriņtiesa pārbauda aizbildņu norēķinu pareizību gadu pēc gada; konstatējot kļūdas un vispār nepilngadīgā interesēm neizdevīgu aizbildņu darbību, tā pieprasa no viņiem paskaidrojumu un sper attiecīgus soļus.

5. Atlīdzība aizbildņiem par izdevumiem un pūlēm

303. Visi aizbildņa izdevumi izbraukumiem nepilngadīgā lietās, kā arī palīgu, lietvežu u.tml. atalgojumam un atlīdzībai krīt uz nepilngadīgo, un aizbildnis liek tos uz viņa rēķina.

304. Visu, ko aizbildnis izlicis no saviem līdzekļiem nepilngadīgā lietās, viņš saņem atpakaļ no nepilngadīgā mantas līdz ar procentiem, ja, pat taupīgi saimniekojot, ir bijis nepieciešams naudu izlikt vai aizņemties.

Šie izdevumi jānorāda pirmajā norēķinā pēc to taisīšanas.

305. Izdevumi un izliktie līdzekļi (303. un 304.p.) jādabū aizbildnim atpakaļ arī tad, kad lieta, kurai tie izlietoti, izbeidzas nelabvēlīgi, ja vien pašu lietu viņš uzsācis ar nodomu sekmēt nepilngadīgā intereses un turklāt ar pienācīgu uzmanību.

306. Nejausi zaudējumi, kas aizbildnim, izpildot savus pienākumus, radušies bez viņa vainas, kā arī tie zaudējumi, kas viņam nodarīti aizbilstamā vainas dēļ, jāatlīdzina no aizbilstamā mantas.

307. Bāriņtiesa noteic aizbildnim taisnīgu un aizbilstamā mantai samērīgu atlīdzību, bet ne

be relieved from providing an accounting.

301. An annual accounting must be submitted to an orphan's court in writing at the beginning of each year, not later than February; it shall contain a description of the contents and a detailed inventory of the property, attaching, to the extent possible, receipts, including for all the expenditures made during the year on behalf of the minor, as well as indicating income collected and amounts of income which have remained uncollected.

If the orphan's court has no objection to the annual accounting, it shall issue a certificate to the guardian that the annual accounting is correct.

302. The orphan's court shall examine the accuracy of the accounting provided by guardians annually, ascertaining errors and, in general, actions by guardians which are disadvantageous to the interests of the minor, shall request explanations from them and shall take appropriate measures.

5. Compensation of Guardians for Expenses and Work

303. All expenses of a guardian for travel in respect of the affairs of a minor, as well as wages and remuneration for assistants, clerks etc. shall accrue to the minor, and the guardian shall put these on his or her account.

304. Everything that a guardian has advanced from his or her own resources for the affairs of a minor shall be reimbursed to him or her with interest, from the property of the minor if, even with frugal management, it has been necessary to advance or to borrow moneys.

These expenditures must be set out in the first accounting subsequent to their being made.

305. A guardian shall recover expenditures and resources advanced (Sections 303 and 304) even when the matter he or she have been used for ends unfavourably, provided he or she have initiated the matter with the intent of advancing the interests of the minor and in addition thereto with appropriate care.

306. Unintentional losses which have resulted to the guardian, without his or her fault, in fulfilling his or her duties, and also the losses caused to him or her due to the fault of the ward, shall be compensated for from the property of the ward.

307. The orphan's court shall determine remunera-

augstāku par pieciem procentiem no tūrā ienākuma pēc ikgadējā norēķina apstiprināšanas.

Raugoties pēc apstākļiem, bāriņtiesa ikgadējas atbildības vietā var noteikt aizbildnim vienreizēju atlīdzību pēc aizbildnības nobeigšanas, aizbildņa pārskatu caurlūkošanas, pieņemšanas un galīgās norēķināšanās ar aizbildni. Šī atlīdzība nevar pārsniegt piecus tūkstošus latu.

Atlīdzību nesāņem aizbildņi, kas atrodas taisnas līnijas radniecībā ar aizbilstamo.

P i e z ī m e. Ja aizbildņa atlīdzība pārsniedz trīs simt latus, bāriņtiesas lēmumi iesniedzami tiesai apstiprināšanai.

308. Kad aizbildņi ir vairāki, atlīdzība starp viņiem dalāma līdzīgās daļās, ja bāriņtiesa nenosaka citādu sadalījumu.

309. Atlīdzības izmaksai nedrīkst izlietot nepilngadīgā kapitālo mantu.

310. Ja persona, kas atstājusi nepilngadīgajam mantojumu, līdz ar to testamentā aizbildnim noteikusi zināmu atlīdzību, viņam vairs nav tiesības saņemt likumā noteikto atlīdzību (307.p.), ja vien testators nav tieši noteicis pretējo.

VI. Aizbildņa atbildība

311. Aizbildnis atbild par visiem zaudējumiem, ko viņš, neizpildīdams savu pienākumu (269.p.), nodarījis aizbilstamajam.

312. Aizbildnis, kas pierādījis, ka viņš ievērojis tādu pašu rūpību, ar kādu viņš kā labs saimnieks pārvalda savas paša lietas, ir atsvabināts no jebkādas atbildības.

313. Ja, piedzenot nepilngadīgā mantotu vai viņa agrākā aizbildņa ieguldītu kapitālu vai pērkot viņam nekustamo īpašumu, nepilngadīgajam rodas kādi zaudējumi, aizbildnis atbild tikai par ļaunu nolūku un rupju neuzmanību.

314. Ja aizbildnim viņa pārvaldības dēļ radies pienākums aizbilstamajam atlīdzināt, tas pāriet arī uz viņa mantiniekiem.

315. Aizbildņa mantinieki atbild tikai par viņa ļaunu nolūku un rupju neuzmanību. Bet,

tion for a guardian that is just and commensurate to the property of the ward, but not more than five percent of the net income after confirmation of the annual accounting.

Having regard to the circumstances, the orphan's court may, in lieu of annual remuneration provide for a one-time payment to the guardian after the termination of the guardianship, review of the guardian's report and acceptance and a final settling of accounts with the guardian. This remuneration shall not exceed five thousand lati.

Guardians who are in direct line kinship with a ward shall not receive remuneration .

Note: If the remuneration for guardians exceeds three hundred lati, the decision of the orphan's court shall be submitted to a court for confirmation by it.

308. When there are several guardians, remuneration shall be divided in equal parts among them, if the orphan's court does not determine a different division.

309. The capital property of the minor may not be used for the payment of remuneration.

310. If a person who has left an estate to a minor has pursuant to a will stipulated specific remuneration for the guardian, he or she no longer have the right to receive the remuneration provided for in this law (Section 307), provided the testator has not directly stipulated otherwise.

VI. Liability of the Guardian

311. A guardian shall be liable for all losses that he or she have caused to the ward by not fulfilling his or her duties (Section 269).

312. A guardian who has proved that he or she have observed the same care as with which he or she as a good proprietor administer his or her own affairs, is released from any liability.

313. If, in collecting the inherited capital of a minor or capital invested by his or her former guardian, or in purchasing immovable property for a minor, any losses result to him or her, the guardian is liable only for bad faith and gross negligence.

314. If a duty to compensate a ward has resulted for a guardian by reason of his or her administration, this also devolves to his or her heirs.

315. Heirs of a guardian are liable only for

ja atlīdzības prasība bijusi celta vēl aizbildnim dzīvam esot, viņa mantinieki atbild bez izšķirības par visu to, par ko būtu bijis jāatbild pašam mantojuma atstājējam kā aizbildnim.

VII. Līdzzaibidņi un viņu savstarpējās attiecības

316. Katras aizbildnības pārvaldībai iecelams viens aizbildnis. Sevišķi grūtām un sarežģītām aizbildnībām var iecelt arī vairākus aizbildņus, tomēr ne vairāk par trijiem.

317. Ja testamentā iecelts viens aizbildnis, bāriņtiesa pretēji viņa gribai var iecelt viņam līdzzaibidni tikai tad, kad tas tieši nerunā pretim testamentam, bet arī pēdējā gadījumā var iecelt līdzzaibidni, ja, to nedarot, nepilngadīgajam būtu paredzams ievērojams zaudējums.

318. Pēc vispārēja noteikuma līdzzaibidņi pārvalda aizbildnību kopīgi un nedalīti, un tāpēc viņiem pārvaldības ziņā ir vienādas tiesības un vienādi pienākumi.

Katra aizbildņa atsevišķi izdarīta darbība aizbildnības lietās ir spēkā un saista, ja vien viņš nav vispār pārkāpis savas aizbildņa tiesības un līdzzaibidņi nav pret viņa darbību cēlušī noteiktas ierunas.

Tādai darbībai, kuras sekas ir aizbildnības izbeigšanās, kā, piemēram, nepilngadīgā adopcijai, ir vajadzīga visu aizbildņu piekrišana.

319. Visos aizbilstamā prasījumos, kas izriet no aizbildņu pārvaldības, aizbildņi atbild solidāri.

320. Ja zaudējumus, kas aizbilstamajam nodarīti ar līdzzaibidņu kopīgu darbību vai nolaidību, atlīdzinājis tikai viens no viņiem, tad viņam ir tiesība prasīt no pārējiem samērīgu piedalību šajā atlīdzinājumā. Ja kāds aizbildnis ir maksātnespējīgs, viņa daļa samērīgi sadalāma starp pārējiem.

321. Ja darbībā vai nolaidībā, kuras dēļ radies zaudējums, ir vainīgs tikai viens aizbildnis, viņam jāatlīdzina pārējiem viņa vietā samaksātā zaudējumu atlīdzība.

Ja šajā gadījumā atlīdzību vainīgā maksātnes-

the bad faith and gross negligence of the guardian. However, if an action for compensation has been brought while the guardian is alive, his or her heirs are liable without distinction for all that the estate-leaver himself or herself as the guardian would have been liable for.

VII. Joint guardians and their Reciprocal Relations

316. One guardian shall be appointed for the administration of each guardianship. For particularly difficult and complicated guardianships several guardians may also be appointed, however, not more than three.

317. If one guardian has been appointed in a will, an orphan's court may, contrary to the volition of such guardian appoint a joint guardian only when this does not directly contradict the will, but also in the latter case may appoint a joint guardian if, in not doing so, significant losses would be foreseeable for the minor.

318. By way of general provisions, joint guardians shall administer the guardianship jointly and without division, and, therefore, in regard to administration, they have equal rights and equal duties.

Each separately performed action by a guardian in guardianship matters is in force and binding, provided he or she have not in general violated his or her rights as a guardian and the joint guardians have not raised specific objections against their actions. The taking of such an action as will result in the termination of guardianship, as, for example, adoption of the minor, shall require the consent of all the guardians.

319. The guardians are solidarily liable for all claims made by a ward that arise from the administration of the guardians.

320. If losses caused to a ward due to the joint actions or negligence of the joint guardians have been compensated for by only one of the guardians, then he or she have the right to request proportional participation from the others in such compensation. If any guardian is insolvent, his or her share shall be proportionally divided among the others.

321. If only one of the guardians is at fault in regard to the actions or negligence due to which the losses have resulted, he or she must reimburse the others for compensation paid for the

pējas dēļ samaksā kāds cits aizbildnis, viņam ir tiesība prasīt samērīgu piedalību šajā atlīdzībā no pārējiem maksāspējīgiem līdzzaibildņiem.

322. Ja pilngadību sasniegušais vērš savu prasību pret katru aizbildni atsevišķi, katram no viņiem piespriež samaksāt tikai savu daļu, neuzliekot tādā gadījumā solidāru atbildību visiem par to aizbildni, kas izrādītos maksānespējīgs.

323. Aizbildņu solidārā atbildība pāriet uz viņu mantiniekiem. Aizbilstamā mantinieki, tāpat kā viņš pats, var griezties ar saviem prasījumiem pēc pašu ieskata arī pie katra aizbildņa atsevišķi.

324. Aizbildņu solidārā atbildība aptver tikai viņu pārvaldības laiku. Par darbību vai nolaidību, kas notikusi pēc līdzzaibildņa izstāšanās vai aizbildnības izbeigšanās, atbild vienīgi vainīgais.

325. Ja pēc aizbildnības izbeigšanās pilngadību sasniegušais dod vienam aizbildnim parakstu par aizbildnībā bijušās mantas pienācīgu nodošanu, tad paraksts aizsargā arī līdzzaibildņus pret jebkādam turpmākām prasībām.

326. Ja aizbildņi vienojas sadalīt savā starpā kopīgos aizbildnības pienākumus, viņi var to darīt tikai uz savu pašu atbildību, turklāt šāds sadalījums nekādā ziņā neietekmē ne aizbilstamā, ne trešo personu tiesības. Tomēr arī šajā gadījumā par katru darbību atbild vispirms tās izdarītājs.

327. Ja iecelti vairāki aizbildņi, viņi var prasīt, lai attiecīgā bāriņtiesa sadala starp viņiem aizbildnības pienākumus.

Ja bāriņtiesa sadala aizbildnības pienākumus starp aizbildņiem vai ja tādu sadalījumu noteikusi persona, kas atstājusi nepilngadīgajam mantojumu, tad katrs atsevišķs aizbildnis pārzina tikai viņam norādīto daļu un atbild tikai par to.

losses on his or her behalf.

If in such case, due to the guardian at fault being insolvent the compensation is paid by another guardian, the latter shall have the right to request proportional participation in such compensation from the other joint guardians able to pay.

322. If a person who has attained legal age brings his or her action against each guardian separately, each of them shall be required to pay only his or her share, and solidary liability in this case shall not be imposed on all of the guardians for a guardian who proves to be insolvent.

323. The solidary liability of guardians devolves to their heirs. The heirs of a ward, in the same way as the ward himself or herself, at their own discretion, may also apply their claims to each guardian separately.

324. The solidary liability of guardians is in effect only during their administration period. For act or negligence, which occur after the withdrawal of a joint guardianship or the termination of guardianship, only a guardian who is at fault is liable.

325. If, after the termination of the guardianship, the person who has attained legal age gives a signed statement to one of the guardians regarding the appropriate transfer of the property which was under guardianship, then the signed statement also protects the joint guardians against any subsequent actions.

326. If the guardians agree to divide among themselves the joint duties of guardianship, they may do so only on the basis of their own liability therefor, and in addition, such division has no effect in any way upon the rights of a ward or third parties.

Nevertheless, in such case also, the one performing any action is firstly liable therefor.

327. If, several guardians have been appointed, they may request that the appropriate orphan's court divide the duties of guardianship among them.

If the orphan's court does divide the duties of guardianship among the guardians or if such a division has been provided for by a person who has left an estate to the minor, then each individual guardian shall administer only their indi-

328. Aizbildņim, kas dabū zināt, ka no līdzbildņa pārvaldības nepilngadīgajam draud izcelties zaudējums, jāpaziņo par to bāriņtiesai. Aizbildnis, kas šo pienākumu nav ievērojis, kopā ar vainīgo līdzzaidbildni atbild par tā darbību vai nolaidību un nevar aizbildināties ar to, ka aizbildnība bijusi sadalīta.

329. Ja bez aizbildņiem, kam uzlikta visa aizbildnība, ieceļ vēl īpašu aizbildni kādai atsevišķai darbībai (226., 267., 268.p.) vai tāda nekustamā īpašuma pārvaldībai, kurš atrodas tālumā, tad šis aizbildnis rīkojas atsevišķi no citiem un viens pats atbild par visu savu darbību un nolaidību.

VIII. Bāriņtiesa un tās attiecības ar aizbilstamajiem un aizbildņiem

330. Bāriņtiesas pienākums ir nekavējoties, negaidot radnieku vai citu piederīgo lūgumu, iecelt nepilngadīgajam aizbildni (222.p.).

Tiklīdz valsts un pašvaldības iestādes dabū zināt par gadījumu, kad jāieceļ aizbildnis nepilngadīgajiem, tās paziņo par to attiecīgajai bāriņtiesai. Tāds pats pienākums ir ģimenes locekļiem, radniekiem un personām, kuru gādībā atrodas nepilngadīgais.

331. Bāriņtiesa gādā par nepilngadīgā mantas saraksta sastādīšanu, pastāvīgi uzrauga aizbildņu rīcību, dara visu, ko prasa nepilngadīgā interese, un atbalsta tos.

332. Atklājot nekārtības, bāriņtiesa nekavējoties tās novērš, un, ja tā pēc līdzzaidbildņu vai radnieku paziņojuma vai arī pēc pašas ieskata atzīst aizbildni par nepiemērotu, tā šo aizbildni atceļ un viņa vietā ieceļ citu.

Ja bāriņtiesa uzsāk lietu izmeklēt, pa izmeklēšanas laiku aizdomās turamo aizbildni atstādina no amata un, ja vajadzīgs, sevišķi, kad nav līdzzaidbildņu, atvieto līdz lietas nobeigumam ar pagaidu aizbildni.

333. Bāriņtiesa var par tās rīkojumu vai lēmumu neizpildīšanu uzlikt aizbildņiem naudas

cated part and is liable only therefor.

328. A guardian who becomes informed that as a result of the administration by the joint guardians, there is a threat to the minor of losses arising, shall notify the orphan's court of this. A guardian who has not observed this duty, together with a joint guardian who is at fault, is liable for the action or negligence of such joint guardian and may not rely on the fact that the guardianship has been divided.

329. If, apart from the guardians who have been entrusted with all of the guardianship, there is additionally appointed a special guardian for some independent action (Sections 226, 267, 268) or for administration of such immovable property as is remotely located, then such guardian shall act independently from the others and is liable for all of his or her own actions and negligence.

VIII. An Orphan's Court and its Relationship to Wards and Guardians

330. An orphan's court has the duty to appoint a guardian for a minor without delay and without waiting for a petition from kin or other relatives. (Section 222)

As soon as State or local government institutions receive information about a case where a guardian must be appointed for a minor, they shall notify the appropriate orphan's court of this. Family members, kin and persons in whose care the minor has been have the same duty.

331. The orphan's court shall provide for the preparation of an inventory of the property of the minor, constantly monitor the actions of the guardian, and do all that is required by and support the interests of the minor.

332. Upon irregularities being discovered, the orphan's court, without delay, shall rectify them, and if, pursuant to information received from joint guardians or kin, or in its own opinion, it finds the guardian unsuitable, it shall dismiss the guardian and appoint another in his or her place.

If the orphan's court starts an investigation of a matter, during the period of investigation, the guardian under suspicion shall be removed from his or her position and, if necessary, particularly where there are no joint guardians, replaced with an interim guardian until the matter is determined.

333. The orphan's court may impose a mon-

sodu līdz simt latiem. Nauda ieskaitāma attiecīgās pašvaldības ienākumos.

Mēneša laikā pēc paziņojuma saņemšanas par soda uzlikšanu aizbildnis var griezties pie bāriņtiesas, kas sodu uzlikusi, norādot attaisnojuma iemeslus, ar lūgumu samazināt vai atlaist sodu.

334. Sevišķos gadījumos bāriņtiesa pēc aizbildņu lūguma dod viņiem vajadzīgos norādījumus.

335. Ja bāriņtiesa pieļauj aizbildņu nelikumīgu darbību un nolaidību, bet aizbildņi nespēj atlīdzināt aizbilstamajam tādējādi nodarītos zaudējumus, tie ir jāsedz pašvaldībai.

336. Izslēgts.

337. Pašvaldība atbild par bāriņtiesas nolaidību it sevišķi šādos gadījumos:

- 1) kad, dabūjusi zināt par kādu nepilngadīgo, neieceļ viņam aizbildni;
- 2) kad ieceļ vai apstiprina par aizbildni acīm redzami nepiemērotu personu;
- 3) kad nepietiekami pārliecinās par aizbildņa amatā ieceļamās personas uzticamību;
- 4) kad laikus nespē vajadzīgos soļus pret nepiemērotu aizbildni.

338. Ja bāriņtiesa tiši aizskārusi aizbilstamā intereses, pašvaldība regresa kārtībā var prasīt pilnīgu zaudējumu atlīdzību no bāriņtiesas locekļiem.

IX. Aizbildnības izbeigšanās

339. Aizbildnība izbeidzas aizbilstamajam:

- 1) ar viņa nāvi;
- 2) ar viņa pilngadību;
- 3) viņu adoptējot;
- 4) ja atjaunota vecāku vara.

340. Ja no vairākiem aizbilstamajiem, kas atrodas vienā un tajā pašā aizbildnībā, viens atbrīvojas no tās 339.panta 2. un 3.punktā norādīto iemeslu dēļ, tad aizbildnim par to jāziņo bāriņtiesai. Tādā gadījumā no aizbildnības atbrīvotajam nodala viņam pienākošos daļu.

etary fine of not more than one hundred lati on guardians for failing to comply with its directions or decisions. The moneys shall be credited to the income of the local government concerned.

Within a month after receipt of a notice regarding the imposition of a fine, the guardian may apply to the orphan's court that imposed the fine, indicating reasons by way of justification, with a petition for reduction or cancellation of the penalty.

334. In special cases, pursuant to a petition by the guardian, the orphan's court shall give him or her directions as required.

335. If the orphan's court permits the illegal actions or negligence of guardians, but the guardians are not able to compensate the ward for losses caused thereby, such shall be covered by the local government.

336. Deleted.

337. A local government shall be liable for the negligence of the orphan's court, particularly in the following cases:

- 1) where, having been informed about some minor, it does not appoint a guardian for him or her;
- 2) where it appoints or confirms as a guardian a manifestly unsuitable person;
- 3) where it insufficiently investigates the person to be appointed as to trustworthiness; or
- 4) where it fails to take the necessary measures in time against an unsuitable guardian.

338. If the orphan's court has deliberately infringed the interests of the ward, the local government under subrogation procedures may claim full compensation for the losses from the members of the orphan's court.

IX. Termination of Guardianship

339. Guardianship for a ward is terminated:

- 1) by his or her death;
- 2) by his or her attaining legal age;
- 3) by his or her adoption; or
- 4) if parental authority is reinstated.

340. If one of several wards who are under one and the same guardianship is released from such for reasons set out in Section 339, Clauses 2 and 3, then the guardian shall inform the orphan's court of this. In such a case, the person released from guardianship shall have the share to which

341. Aizbildnība izbeidzas aizbildnim:

- 1) ar viņa nāvi;
- 2) ja viņu atlaiž ar bāriņtiesas lēmumu likumisku iemeslu dēļ;
- 3) ja viņu atceļ no aizbildņa amata;
- 4) aizbildnībā, kas nodibinātas ar zināmiem nosacījumiem vai uz noteiktu laiku, – iestājoties šiem nosacījumiem vai notekot noteiktajam laikam.

342. Iepriekšējā (341.) pantā norādītajos gadījumos bāriņtiesa atkritušā aizbildņa vietā ieceļ citu. Ja mirst viens no aizbildņiem, pārējiem nekavējoties jāpaziņo par to bāriņtiesai.

343. Šķēršļi, kas pagaidām neatļauj izpildīt aizbildņa pienākumus, nedod aizbildnim tiesību pavisam atteikties no sava amata; līdz tāda šķēršļa novēršanai bāriņtiesa, ja vajadzīgs, ieceļ pagaidu aizbildni.

344. Aizbildni atlaiž tā bāriņtiesa, kas viņu iecēlusi vai apstiprinājusi.

345. Ja kāds no radniekiem vai arī no svešām personām dabū zināt par nepilngadīgajam no aizbildņa pārvaldības draudošām briesmām, tad katram no viņiem, kā arī nepilngadīgajam pašam ir tiesība ziņot par to bāriņtiesai.

346. Bāriņtiesas tiesība atcelt aizbildni attiecas uz visiem aizbildņiem, neizņemot ne testamentā ieceltos, ne arī pašus nepilngadīgā vecākus.

347. Aizbildnību nobeidzot, aizbildnim jādod savam līdzšinējam aizbilstamajam bāriņtiesā galīgs norēķins. Lūkojot to cauri, aizbildnim nevar uzlikt atbildību par tādiem norēķiniem, ko bāriņtiesa jau agrāk pārbaudījusi un atzinusi, izņemot gadījumus, kad aizbildnis tajos pielaidis kļūdu vai viltu.

348. Līdz ar galīgā norēķina iesniegšanu aizbildnim nekavējoties jānodod visa viņa pārvaldībā esošā manta pēc saraksta un galīgā norēķina bijušajam aizbilstamajam, bet pēdējam savukārt jāsamaksā viss, kas pienākas bijušajam aizbildnim.

he or she is entitled distributed to him or her.

341. Guardianship is terminated with respect to a guardian:

- 1) by his or her death;
- 2) if he or she are released for lawful reasons by the orphan's court;
- 3) if he or she are dismissed from the position of guardian; or
- 4) in guardianships, which have been established with certain conditions or for a prescribed time, upon the conditions coming into effect or the prescribed time elapsing.

342. In the cases set out in the previous section (341), the orphan's court shall, in place of the removed guardian, appoint another. If one of the guardians dies, the remaining guardians shall, without delay, notify the orphan's court regarding this.

343. Impediments, which temporarily do not permit the performance of the duties of a guardian, do not give a guardian the right to renounce his or her position entirely; until such an impediment is eliminated, the orphan's court, if necessary, shall appoint an interim guardian.

344. A guardian shall be released by the orphan's court that has appointed or confirmed him or her.

345. If one of the kin or also a stranger becomes informed of danger threatening the ward from the administration of a guardian, then any of them, as well as the ward himself or herself have the right to notify the orphan's court of this.

346. The right of an orphan's court to dismiss a guardian applies to all guardians, not excepting those appointed in a will or even the parents of the minor themselves.

347. Upon termination of a guardianship, the guardian shall provide a final accounting to his or her former ward in the orphan's court. In the review of such, the guardian may not be held liable for those accounts that the orphan's court has previously examined and acknowledged, except in cases where the guardian has allowed error or fraud.

348. Together with the submission of final accounts, guardians shall, in accordance with the inventory and final accounting, transfer all the property under their administration to the former ward, but the latter, for his or her part, shall pay

349. Ja no aizbildnības atbrīvotais bez svarīga iemesla izvairās pieņemt savu mantu, aizbildnis var izsargāties no visām nokavējuma sekām, nododot šo mantu bāriņtiesas glabāšanā.

350. Kad aizbildnību nobeidz, no aizbildnības atbrīvotais dod bijušajam aizbildnim parakstu par to, ka visu viņam pienākošos mantu viņš ir saņēmis un ka pret aizbildni viņam nekādu prasījumu nav. Kad bāriņtiesai iesniegts šāds paraksts līdz ar lūgumu par atlaišanu, tā aizbildni atlaiž. Strīds par minēto parakstu pieļaujams tikai tad, ja vēlāk atklāj acīm redzamu viltu vai kļūdu.

351. Ierunas pret aizbildņa galīgo norēķinu bijušajam nepilngadīgajam jāceļ sešu mēnešu laikā no galīgā norēķina saņemšanas. Bāriņtiesa, pieprasījusi no aizbildņa paskaidrojumus, divu nedēļu laikā taisa savu lēmumu un attiecīgos gadījumos piemēro 1308.panta noteikumus.

352. Neatkarīgi no ierunu celšanas vai necelšanas bāriņtiesā un no bāriņtiesas lēmuma (351.p.) bijušajam nepilngadīgajam ir tiesība viena gada laikā no galīgā norēķina saņemšanas vai no mantas nodošanas, ja tā notiktu vēlāk, celt prasību pret bijušo aizbildni attiecīgajā tiesā. Viena gada laikā no norēķina iesniegšanas arī bijušais aizbildnis var celt prasību pret bijušo aizbilstamo.

353. Ja aizbilstamais nomirst, nesusniedzis pilngadību, aizbildnis dod savu galīgo norēķinu viņa mantiniekiem.

354. Aizbildnim, kas atlaists vai atcelts no aizbildnības pirms tās nobeiguma, jādod norēķins savam pēcnācējam vai līdzzaibldņiem. Ja viņš mirst, šis pienākums pāriet uz viņa mantiniekiem.

all that is owed to the former guardian.

349. If the person released from guardianship without good cause fails to accept his or her property, the guardian may protect himself or herself from all consequences of the delay by delivering such property for safekeeping to the orphan's court.

350. When the guardianship is terminated, the person released from guardianship shall give the former guardian a signed statement that he or she has received all the property that is rightfully theirs and that he or she have no claims against the guardian. When such a signed statement has been submitted to the orphan's court, together with a request for release, the orphan's court shall release the guardian. The signed statement referred to may only be disputed if, at a later date, manifest fraud or error is discovered.

351. A former minor shall raise any objections against the final accounting of the guardian within six months from the date of receipt of the final accounting. The orphan's court, having required clarification from the guardian, shall within two weeks render its decision and in appropriate cases apply the provisions of Section 1308.

352. Regardless whether an objection is or is not raised in the orphan's court as to its decision (Section 351), the former minor has the right within one year from the date of receipt of the final accounting or the transfer of property, if this occurs at a later date, to bring an action against the former guardian in the orphan's court concerned. Within one year from the date of submission of the accounting, the former guardian may also bring an action against the former ward.

353. If the ward dies, not having attained legal age, the guardian shall submit his or her final accounting to the heirs of the ward.

354. Guardians who have been released or dismissed from guardianship before its termination, shall give an accounting to their successors or joint guardians. If a guardian dies, this duty devolves to his or her heirs.

2. APAKŠNODAĻA

Aizgādība pār pilngadīgajiem

I. Vispārīgi noteikumi

355. Aizgādņus pār pilngadīgajiem pēc tiesas sprieduma iecel attiecīgā bāriņtiesa, kurai pirmajā kārtā par aizgādni ir jāieceļ aizgādībā nododamā laulātais vai kāds no tuvākajiem radniekiem, kā arī jāievēro tās personas pēdējās gribas rīkojums, kura atstājusi viņam mantojumu.

356. Aizgādība pār pilngadīgajiem pakļauta attiecīgiem noteikumiem par aizbildnību pār nepilngadīgajiem, ciktāl šie noteikumi nerunā pretim sekojošiem.

II. Aizgādība pār garā slimiem

357. Plānprātīgie, kam tomēr netrūkst vajadzīgās prāta spējas parastu lietu pārziņai, var paši pārvaldīt savu mantu un ar to brīvi rīkoties.

358. Garā slimie, kam trūkst visu vai lielākās daļas garīgo spēju, atzīstami par rīcības nespējīgiem un tiesiski nespējīgiem pārstāvēt sevi un pārvaldīt savu mantu un ar to rīkoties, kādēļ pār viņiem iecelama aizgādība.

359. Gara slimība vai plānprātība ir savienota ar tiesiskām sekām tikai tad, ja personu par rīcības nespējīgu gara slimības vai plānprātības dēļ ir atzinusi tiesa. Katra ģimene, kurā ir garā slimais, kā arī katrs tādas ģimenes loceklis var paziņot par to tiesai pēc garā slimā dzīvesvietas. Tāpat var paziņot par to katra sveša persona, kas pierādījusi savu interesi lietā, kā arī prokuratūra.

360. Ja tiesa atzīst personu par rīcības nespējīgu gara slimības vai plānprātības dēļ, tā paziņo par to bāriņtiesai, kas pēc vajadzības iecel pār garā slimo vienu vai vairākus aizgādņus, kam uzdod viņa mantas pārvaldību un sevišķi gādību par viņa personu, neuzliekot tomēr aizgādņiem pienākumu pašiem kopt garā slimo.

SUB-CHAPTER 2

Trusteeship of Adults

I. General Provisions

355. Trustees of adults shall be appointed pursuant to judgment of a court, by the appropriate orphan's court, which shall, in the first place appoint as trustee, the spouse of the person to be placed under trusteeship or one of the nearest kin, as well as observe the last will instructions of such person who has left him or her an estate.

356. Trusteeship for adults shall be subject to the relevant provisions regarding guardianship for minors, insofar as these provisions do not conflict with the following Sections.

II. Trusteeship of the Mentally Ill

357. Persons who are mentally deficient but, nonetheless, do not lack the intellectual capacity for management of ordinary matters, may administer their own property and deal with it freely.

358. The mentally ill, who lack all or a large part of their mental capacity, shall be acknowledged as lacking the capacity to act and as legally incapable to represent themselves, administer their property and to deal with it, for which reasons trusteeship may be established for them.

359. Mental illness or mental deficiency is associated with legal consequences only when a person has been found by a court to be lacking the capacity to act due to mental illness or mental deficiency. Each family in which there is a mentally ill person, as well as members of each such family may notify the court regarding this according to the place of residence of the mentally ill person. Any other person who has proved his or her interest in the matter, as well as the prosecutor, may similarly notify.

360. If the court finds a person as lacking capacity to act due to mental illness or mental deficiency, it shall inform the orphan's court of this, which, as necessary, shall appoint one or more trustees for the mentally ill person, to whom shall be entrusted the administration of his or her property and special care of his or her person, but without imposing on the trustees a duty to themselves

361. Aizgādībā esošo garā slimo darbība, sevišķi viņu mantas atsavinājumi, nav spēkā. Tas pats attiecas arī uz darbību, ko viņi pirms aizgādības iecelšanas izdarījuši gara slimības stāvoklī.

362. Darbība, ko izdarījis garā slimais pirms aizgādības iecelšanas gaišos starplaikos, ir spēkā, un tādēļ viņa šajos starplaikos noslēgtie tiesiskie darījumi saista kā viņu pašu, tā arī citus darījuma dalībniekus.

363. Personai, kas pamato kādus prasījumus uz tādu darījumu (362.p.) tiesisko nozīmi un spēkā esamību, jāpierāda, ka garā slimais, darījumu taisot, patiesi bijis tādā gaišā starplaikā.

364. Ja tiesa garā slimo atzinusi par izveseļojušos, t.i., par rīcības spējīgu, tā uzdod bāriņtiesai atļaut aizgādņus no amata pēc tam, kad viņi iesnieguši norēķinu un nodevuši veselību atguvušajai personai mantu, kas atradusies viņu pārvaldībā.

III. Aizgādība pār personām izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ

365. Pār personām, kas, izlaidīgi vai izšķērdīgi dzīvojot, kā arī alkohola vai narkotiku pārmērīgas lietošanas dēļ draud novest sevi vai savu ģimeni trūkumā vai nabadzībā, tiesa pēc radnieku vai piederīgo lūguma vai prokurora priekšlikuma var nodibināt aizgādību.

366. Nodibinot aizgādību, tiesa atņem iepriekšējā (365.) pantā minētajai personai pārvaldību un rīcību pār viņas mantu un uzdod attiecīgajai bāriņtiesai nodot šo pārvaldību vienam vai vairākiem aizgādņiem.

367. Mantas pārvaldības ziņā 365.pantā minētās personas pielīdzināmas nepilngadīgajiem. Atņemot tām mantas pārvaldību un rīcību, tām tomēr atļauta brīva rīcība ar tiem tīrajiem ienākumiem, kas paliek pēc visu ar mantas pārvaldību un ģimenes uzturu saistīto izdevumu segšanas.

tend to the mentally ill person.

361. The actions of a mentally ill person who is under trusteeship, particularly the alienation of his or her property, do not have legal effect. The same also applies to acts that he or she have committed in a condition of mental illness prior to the establishment of a trusteeship.

362. An act that a mentally ill person has committed during lucid intervals prior to the establishment of a trusteeship has legal effect and therefore legal transactions concluded during these intervals bind the person himself or herself, as well as other parties to the transaction.

363. A person, who bases any claims on the legal meaning and legal effect of such a transaction (Section 362), must prove that the mentally ill person, in making the transaction, in fact had done so during such a lucid interval.

364. If a court has found a mentally ill person as having recovered their health, i.e. as having the capacity to act, it shall direct the orphan's court to release the trustees from their appointment after they have submitted an accounting and transferred the property which was under their administration to the person who has recovered his or her health.

III. Trusteeship of Persons with Dissolute or Spendthrift Lifestyles

365. A court, pursuant to the petition of kin or relations, or a motion by a prosecutor, may establish a trusteeship regarding persons, whose dissolute and spendthrift lifestyle or whose excessive use of alcohol or narcotics threatens to drive them or their family into privation or poverty.

366. In establishing a trusteeship, a court shall remove from the person referred to in the previous Section (365) the administration of and capacity to act regarding their property and shall instruct the relevant orphan's court to transfer such administration to one or more trustees.

367. In respect of the administration of property for persons mentioned in Section 365, the provisions regarding minors are applicable. In removing from them the administration of property and capacity to act, they shall nevertheless be permitted freedom of action with the net income, which remains after every expense related to the administration of property and mainte-

368. Darbība, ko 365.pantā minētā persona izdarījusi, pirms tā atstādināta no mantas pārvaldības un tas izsludināts, ir spēkā un saista.

369. Aizgādība pār 365.pantā minēto personu turpinās līdz tam laikam, kamēr vairs nav šaubu, ka tā galīgi grozījusi savu dabu un dzīvesveidu, un kamēr to nav atzinusi tā pati tiesa, kas aizgādību nodibinājusi.

IV. Aizgādība pār promesošo un pazudušo personu mantu

370. No savas pastāvīgās dzīvesvietas aizgājušā tiesības, ja viņš nav atstājis savā vietā pilnvarnieku, var pārstāvēt nepilnvarots lietvedis.

371. Ja tāda nepilnvarota lietveža (370.p.) nav vai ja neuzdotā lietvedība nav pieļaujama, bet tiesību pārstāvība attiecīgajā gadījumā tomēr ir nepieciešama, tad tai tiesai, kurai aizgājušais pirms savas dzīvesvietas atstāšanas bijis personiski pakļauts, ir tiesība un pienākums nodibināt aizgādību.

372. Aizgādnis apsargā un pārvalda promesošā mantu, bet viņam nav tiesības iejaukties promesošā pārējās lietās, izņemot tikai spiedīgas vajadzības gadījumus.

373. Aizgādnim par viņam uzticēto mantu jā sastāda saraksts un ik gadus jādod bāriņtiesai norēķins.

374. Ja promesošajam piekrīt mantojums, to var pieņemt aizgādnis tādā pašā kārtā, kā aizbildnis pieņem viņa aizbilstamajam piekritušo mantojumu. Bet, ja pirms likumā noteiktā noilguma termiņa notecējuma pierāda, ka promesošais mantojuma atklāšanās brīdī nav vairs bijis dzīvs, mantojums pāriet uz tiem, kas minētajā brīdī bijuši tuvākie mantinieki pēc promesošā.

375. Aizgādība pār promesošā mantu izbeidzas:

1) kad viņš atgriežas atpakaļ savā dzīvesvietā vai ziņo par sevi un pats dod rīkojumus par savas mantas pārvaldību;

nance of their family has been covered.

368. The actions of the person mentioned in Section 365 done before he or she is removed from the administration of property and such removal has been published, are in legal effect and binding.

369. Trusteeship for the person referred to in Section 365 shall continue until such time as there is no doubt that he or she have finally changed his or her nature and lifestyle, and for so long as the same court that established the trusteeship has not acknowledged that.

IV. Trusteeship for the Property of Absent or Missing Persons

370. Person who have departed from their permanent place of residence, if they have not left an authorised person in their place, may be represented in regard to their rights by a manager who has not been authorised.

371. If such an unauthorised manager (Section 370) does not exist or if non-appointed management is inadmissible, but representation in regard to rights in a relevant case is nevertheless necessary, then the court as had personal jurisdiction over the person before he or she left his or her place of residence, has the right and the duty to establish a trusteeship.

372. A trustee shall protect and administer the property of an absent person, but he or she shall not have the right to interfere in other matters in regard to the absent person, except in cases of compelling necessity.

373. The trustee shall make an inventory of the property entrusted to him or her and submit an accounting annually to the orphan's court.

374. If an estate devolves to an absent person, this may be accepted by a trustee in the same manner as a guardian accepts an estate which devolves to his or her ward. However, if prior to the expiration of the prescriptive period provided by law, it is proved that the absent person was no longer alive at the time of the opening of the succession, the estate shall devolve to those, who at the time mentioned were the nearest heirs after the absent person.

375. Trusteeship of the property of an absent person is terminated:

1) when he or she return to his or her place of

- 2) kad dabūtas noteiktas ziņas par viņa nāvi;
- 3) kad tiesa viņu izsludina par mirušu.

376. Ja saņemtas drošas ziņas par promesošā nāvi, viņa manta pakļaujama vispārējiem noteikumiem par mantošanu un nododama pēc saraksta un norēķina tai personai, kas promesošā nāves brīdī bijusi viņa tuvākais mantinieks.

377. Pazudušo tiesa izsludina par mirušu pēc ieinteresētu personu, bet, ja tādu nav, – pēc viņa mantas aizgādņa vai prokurora lūguma, kuru var iesniegt, tiklīdz notecējuši desmit gadi no tā gada beigām, kad par pazudušo saņemtas pēdējās ziņas.

Ja pazudušais, kad saņemtas pēdējās ziņas par viņu, bijis sasniedzis septiņdesmit gadu vecumu, tad jau pēc pieciem gadiem no šo ziņu saņemšanas var lūgt izsludināt viņu par mirušu.

378. Pazudušo var atzīt par mirušu:

- 1) ja viņš ir pazudis kaujas laukā un divu gadu laikā no karadarbības izbeigšanās nav ziņu par viņu;
- 2) ja viņš atradies uz bojā gājuša kuģa vai lidmašīnas vai nokļuvis citās nāves briesmās un sešu mēnešu laikā nav ziņu par viņu.

379. Kad tiesa izsludinājusi pazudušo par mirušu, viņa manta, ja viņš nav atstājis testamentu, nododama tiem mantiniekiem, kas pieņemamā nāves dienā, ja tā noteikta tiesas lēmumā, vai, ja šo dienu nevar noteikt, lietas ierosināšanas brīdī bijuši viņa tuvākie radinieki vai laulātais.

380. Ja pazudušais, ko tiesa izsludinājusi par mirušu (377.p.), atgriežas atpakaļ, viņš var atprasīt savu mantu no tām personām, kam tā bijusi nodota (379.p.), vai no viņu mantiniekiem, bet tikai tajā sastāvā, kādā tā uzglabājusies, vai tik daudz, par cik šajā laikā mantinieki ar šo mantu iedzīvojušies.

residence or notify about himself or herself and himself or herself give instructions regarding the administration of his or her property;

2) when definite information as to his or her death has been received; or

3) when a court has declared him or her presumed dead.

376. If reliable information has been received regarding the death of an absent person, his or her property shall be subject to the general provisions regarding inheritance and shall be transferred as inventoried and accounted for to that person, who at the time of death of the absent person was his or her nearest heir.

377. A missing person shall be declared presumed dead pursuant to a petition by interested parties, but if such do not exist, by the trustee of his or her property or a prosecutor, which may be submitted, as soon as ten years have elapsed from the end of the year when the last information was received regarding the missing person.

If a missing person, when the last information regarding him or her was received, had attained seventy years of age, then a request may be made to have him or her declared presumed dead as soon as five years after receipt of such information.

378. A missing person may be declared presumed dead:

1) if he or she have gone missing on a battle-field and within a two year period after the end of active hostilities there is no news of him or her; and

2) if he or she were in a ship or an aeroplane disaster or had found himself or herself in other mortal danger and within a six month period there is no news of him or her.

379. When a court has declared a missing person as presumed dead, his or her property, if he or she did not leave a will, shall devolve to those heirs who were, on the assumed day of death, if such has been determined by court decision, or, if this day cannot be determined, at the moment when the matter was commenced, his or her nearest kin or spouse.

380. If a missing person whom a court had declared presumed dead (Section 377) returns, he or she may recover his or her property from the persons to whom it had been transferred (Section 379), or their heirs, but only to the extent as preserved, or for so much as the heirs have enriched themselves with such property du-

381. Ja pēc pazudušā izsludināšanas par mirušu pierāda, ka viņš nomiris citā laikā, tās personas, kam šajā laikā piederējusi tiesība mantot, var prasīt, lai tām nodod palikušo mantu, bet arī tikai ar 380.pantā norādītajiem aprobežojumiem.

ring this period.

381. If, after the declaration of presumption of death of the missing person, it is proved that he or she died at another time, then those persons who during such time had inheritance rights may claim for the remaining property to be transferred to them, but also only with the restrictions set out in Section 380.

OTRĀ DAĻA
Mantojuma tiesības¹

PART TWO
Inheritance Law

PIRMĀ NODAĻA

Vispārīgi noteikumi

382. Mantojums ir kopība, kurā ietilpst visa kustamā un nekustamā manta, kā arī citiem atdodamās tiesības un saistības, kas mirušam vai par mirušu izsludinātam piederējušas viņa patiesās vai tiesiski pieņemamās nāves laikā. Šajā ziņā mirušo vai par mirušu izsludināto sauc par mantojuma atstājēju.

383. Mantojums ir juridiska persona. Mantojums var iegūt tiesības un uzņemties saistības.

384. Tiesību iestāties mirušā mantisko attiecību kopībā sauc par mantojuma tiesību. Personu, kam pieder tāda tiesība, sauc par mantinieku.

385. Kam vispār ir tiesība iegūt mantu, tam ir arī tiesība iegūt mantojumu vai tā sastāvdaļu. Mantot spēj fiziskas un juridiskas personas.

386. Fiziska persona spēj mantot, ja mantojuma atklāšanās laikā viņa ir ieņemta, kaut arī vēl nav piedzimis.

387. Mantot spēj arī tādas juridiskas personas, kuru nodibināšanu mantojuma atstājējs paredz savā rīkojumā nāves gadījumam, ieceļot tās par mantiniecēm un novēlot tām mantu. Jaundibināmā juridiskā persona iegūst juridisko personību ar tās apstiprināšanu vai reģistrāciju uz vispārēja pamata, bet skaitās par mantinieci jau no mantojuma atklāšanās dienas.

388. Mantotspējai jāpastāv mantojuma atklāšanās dienā (655.p.) un jāturpinās līdz mantojuma pieņemšanai (687.p.).

389. Aicinājums mantot iestājas mantojuma atklāšanās dienā (655.p.). Aicinājuma pamati ir

CHAPTER 1

General Provisions

382. An estate is the whole, which comprises all immovable and movable property, as well as transferable rights and obligations, which may be transferred to others and which, at the actual or legally presumed time of death, were owned by the deceased or a person legally presumed dead. In this context the deceased or the person legally presumed dead shall be called an estate-leaver.

383. An estate is a legal person. An estate may acquire rights and assume obligations.

384. The right to enter into the whole of the rights and obligations pertaining to the estate of the deceased shall be called the right of inheritance. A person who has such a right shall be called an heir.

385. Anyone who has the right to acquire property also has the right to take all or part of an estate. Natural persons and legal persons have the capacity to inherit.

386. A natural person has the capacity to inherit if, at the time the succession is opened, such person has been conceived, but has not yet been born.

387. Those legal persons, the founding of which the estate-leaver has foreseen in his or her instructions in contemplation of death by making them heirs and bequeathing them property, also have the capacity to inherit. The legal person to be founded shall acquire its status as a legal person upon its affirmation or registration on a general basis, but it shall be considered an heir from the day the succession was opened.

388. The capacity to inherit must exist on the day the succession was opened (Section 655) and must continue to exist until the inheritance has been accepted (Section 687).

389. An invitation to inherit shall come into effect when the succession is opened (Section

mantojuma atstājēja tiesīgi izteikta griba vai likums.

Mantojuma atstājējs savu gribu var izteikt testāmentā vai mantojuma līgumā.

Līgumiskai mantojuma tiesībai ir priekšroka pret testāmentāro, un kā pirmai, tā otrai ir priekšroka pret likumisko; visi trīs mantojuma tiesību veidi var pastāvēt kopīgi.

655). The basis of the invitation shall be the lawfully expressed intent of the estate-leaver, or law.

The estate-leaver may express his or her intent in a will or an inheritance contract.

A contractual right to inherit shall have priority over a right derived from a will, and the first as well as the second shall have priority over a right based on law; all three kinds of inheritance rights may exist simultaneously.

OTRĀ NODAĻA

Likumiskā mantošana

1. APAKŠNODAĻA

Vispārīgi noteikumi

390. Mantinieki manto pēc likuma, kad nav mantojuma līguma vai testāmenta, vai kad tie nav spēkā (784. un 820.p.).

Ja rikojums nāves gadījumam gan ir, bet bijis dots vai palicis spēkā tikai par vienu mantojuma daļu, tad pārējās daļas pāriet likumiskās mantošanas kārtībā.

391. Pēc likuma aicināti mantot: 1) laulātais, 2) radnieki, 3) adoptētie (173.p.).

2. APAKŠNODAĻA

Laulāto mantošana

392. Pārdzīvojušais laulātais manto no mirušā neatkarīgi no tam, kāds mantisko attiecību veids pastāvējis starp laulātiem laulības laikā.

393. Laulātais saņem bērna daļu, ja palikušo bērnu skaits ir mazāks par četriem, bet ja bērnu ir četri vai vairāk – ceturto daļu.

394. Ja mantojums ir tik mazs, ka to sadalot nav iespējams uzturēt nepilngadīgos bērnus, tad pārdzīvojušam laulātam ir tiesība pārvaldīt un lietot visu nedalīto mantojumu, bet laulātam no visa mantojuma ienākumiem jāsedz vispirms bērnu uztura (179.p.) izdevumi.

Pārdzīvojušā laulātā tiesība pārvaldīt un lietot nedalītu mantojumu izbeidzas:

- 1) ar visu bērnu pilngadību;
- 2) ar laulātā atteikšanos no šās tiesības;
- 3) ar mantojuma labprātīgu sadalīšanu;
- 4) par atsevišķā bērna daļu – ar viņa nodalīšanu no mantojuma pēc vienošanās vai laulātā vienpusējās vēlēšanās;

CHAPTER 2

Intestate Succession

SUB-CHAPTER 1

General Provisions

390. When there is no inheritance contract or will or when it is void (Sections 784 and 820), heirs shall inherit pursuant to law.

If an instruction in contemplation of death exists but was given or remains valid for only one share of the estate, the remaining shares shall pass in accordance with the procedures of intestate succession.

391. Pursuant to law, invited to inherit are 1) the spouse, 2) kin and 3) adoptees (Section 173).

SUB-CHAPTER 2

Inheritance by Spouses

392. The surviving spouse shall inherit from the deceased regardless of the form of property relationship that was in effect between the spouses during their marriage.

393. The spouse shall receive a share equal to that of a child if the number of surviving children is less than four, but if there are four or more children – a one fourth share.

394. If the estate is so small that, if divided, it is not sufficient for the maintenance of minor children, the surviving spouse shall have the right to administer and use the entire undivided estate, but the spouse shall, from all the income of the estate, firstly cover the expenses for the maintenance of the children (Section 179).

The right of the surviving spouse to administer and use the undivided estate shall terminate:

- 1) upon all the children reaching the age of majority;
- 2) upon the spouse renouncing this right;
- 3) upon the voluntary division of the estate;
- 4) regarding the share of an individual child –

5) pēc pilngadīga bērna pieprasījuma – aiz svarīgiem iemesliem.

Ar pārdzīvojušā laulātā iedošanos jaunā laulībā, iepriekš nepaziņojot par to bāriņtiesai, izbeidzas viņa pārvaldības tiesība (202. un 226.p.).

P i e z ī m e. Šā panta 3.-5.punktā minētos gadījumos vajadzīga bāriņtiesas atļauja.

395. Ja pārdzīvojušais laulātais mantojumu pārvalda vai lieto nekārtīgi, tad bāriņtiesa, pēc pilngadīgo bērnu ierosinājuma vai arī pēc pašas ieskata, saņemot par to ziņas un tās pārbaudot, var atņemt laulātam tiesību pārvaldīt un lietot mantojumu, uzdodot šo pārvaldību sevišķi šim nolūkam ieceltam aizbildnim.

396. Ja mirušam laulātam nepaliek ne leļupējo, ne adoptēto, pārdzīvojušais laulātais saņem pusi no mantojuma un bez tam dzīvokļa iekārtu.

Ja mirušam laulātam nepaliek ne leļupējo, ne adoptēto, ne augšupējo, ne brāļu vai māsu vai to bērnu, vai ja palikušie atkrīt, tad visu mantojumu dabū pārdzīvojušais laulātais.

397. Ja laulība šķirta vai atzīta par neesošu, tad bijušie laulātie viens no otra nemanto.

3. APAKŠNODAĻA

Radnieku un adoptēto mantošana

I. Radniecība, kas nodibina mantojuma tiesību

398. Likumisko mantojuma tiesību nodibina radniecība un adopcija. Svainība šo tiesību nedod.

399. Likumisko mantojuma tiesību nodibina tikai tāda radniecība, kas rodas ar dzimšanu:

1) likumīgā laulībā (146.p.);

upon the separation of his or her share from the estate pursuant to agreement or by the unilateral decision of the spouse; or

5) upon the demand of a child who is of legal age – for good cause.

On the entering into of a new marriage, without prior notification to an orphan's court by the surviving spouse, his or her right to administer shall be terminated (Sections 202 and 226).

Note: The permission of an orphan's court is required in the cases referred to in this Section, Clauses 3-5.

395. If the surviving spouse administers or uses the inheritance carelessly, an orphan's court, upon application by the children that are of legal age or in its own discretion, having received notice thereof and verified the facts, may revoke the right of the spouse to administer and use the estate, and transfer such administration to a guardian appointed specifically for this purpose.

396. If the deceased spouse has neither surviving descendants nor adoptees, the surviving spouse shall receive half of the estate and, in addition, the furnishings of the dwelling.

If the deceased spouse has no surviving descendants, adoptees, ascendants, nor brothers or sisters or their children, or if the survivors fail to take their share, then the surviving spouse shall receive the whole of the estate.

397. If the marriage has ended in divorce or has been declared annulled, the former spouses shall not inherit from each other.

SUB-CHAPTER 3

Inheritance by Kin and Adoptees

I. Kinship that Establishes the Right of Inheritance

398. Intestate succession rights are based on kinship and adoption. Affinity does not confer such rights.

399. Intestate succession rights shall only be based on such kinship, as originates by birth:

1) within a lawful marriage (Section 146);

- 2) vēlāk par neesošu atzītā laulībā (152.p. 3.pk.);
- 3) ārļaulībā, ja ārļaulības bērna vecāki pēc bērna dzimšanas savā starpā iedodas laulībā (152.p. 1.pk. un 161.p.);
- 4) no līgavaīņa miesīgiem sakariem ar saderinātu līgavu, kuru tiesa atzinusi par saderinātā šķirtu sievu (152.p. 2.pk.).

400. Bērni, kas cēlušies no vecākiem, kuri nav savstarpējā laulībā, ja izcelšanās no tēva un mātes ir noteikta likumā paredzētajā kārtībā, manto tāpat kā laulībā dzimušie bērni. No šādiem bērniem manto kā māte un tās radnieki, tā tēvs un tā radnieki.

(07.07.1992. likuma redakcijā)

401. Adoptētais un tie viņa leļupējie, kas adopcijas līguma slēgšanas laikā bijuši nepilngadīgi vai dzimuši pēc adopcijas līguma slēgšanas, manto no adoptētāja vai viņa leļupējiem līdzīgi laulības bērniem, ja vien adopcijas līgumā nav noteikts citādi. Adoptētā leļupējie, kas adopcijas līguma slēgšanas laikā bijuši pilngadīgi, manto no adoptētāja tikai tad, ja viņi adopcijas līgumā piedalījušies kā līdzēji.

Adopcija neatņem adoptētam tiesību mantot no saviem radniekiem, ja vien adoptētais nav no šās tiesības noteikti atteicies.

No adoptētā, kas nav atstājis leļupējos, manto vienlīdzīgi viņa radnieki, kā arī adoptētājs un tā leļupējie. Šajā gadījumā adoptētā pusbrāļi un pusmāsas pielīdzināmi īstiem brāļiem un māsām.

402. Personas, kas ar mantojuma atstājēju stāv vairākkārtējā radniecībā (212.p.), dabū, pēc savu radniecības saišu skaita, vairākas mantojuma daļas.

II. Mantošanas kārtība

403. Mantojuma atstājēja radnieki manto pēc zināmas kārtas, kas pamatota pa daļai uz radniecības veidu, pa daļai uz tās pakāpju tuvumu.

404. Mantošanas kārtības ziņā izšķir četras likumisko mantinieku šķiras:

2) within a marriage subsequently declared annulled (Section 152, Clause 3);

3) outside of marriage, if the parents of the illegitimate child enter into a marriage with each other after the birth of the child (Section 152, Clause 1 and Section 161);

4) resulting from sexual intercourse between a bridegroom and his betrothed bride, who has been declared by a court to be the divorced wife of the betrothed (Section 152, Clause 2).

400. Children born of parents who are not married to each other, if paternity and maternity has been determined pursuant to the procedures specified by law, shall inherit in the same way as children born within marriage. The mother and her kin as well as the father and his kin shall inherit from such children.

[7 July 1992]

401. An adoptee and his or her descendants, who were minors at the time the adoption contract was entered into or who were born after the adoption contract was entered into, shall inherit from the adopter or his or her descendants in the same way as children of the marriage, if the adoption contract does not specify otherwise. The descendants of the adoptee, who were of legal age at the time the adoption contract was entered into, shall inherit from the adopter only if they participated as parties to the adoption contract.

Adoption does not revoke the right of the adoptee to inherit from his or her kin, if the adoptee has not specifically renounced this right.

From an adoptee who has left no descendants, his or her kin as well as the adopter and his or her descendants shall inherit equally. In this case, the half-brothers and half-sisters of the adoptee shall be treated equivalently to brothers and sisters of the whole blood.

402. Persons who have multiple kinship relations to the estate-leaver (Section 212) shall receive shares of the estate equal to the number of kinship relations.

II. Order of Succession

403. The kin of the estate-leaver shall inherit in accordance with a specific order, which is based partly on the type of kinship and partly on the degree of kinship.

404. In respect of the order of succession, four classes of heirs by intestacy are distinguished:

1) pirmā šķirā manto, bez pakāpju tuvuma izšķirības, visi tie mantojuma atstājēja lejupējie, starp kuriem, no vienas puses, un mantojuma atstājēju, no otras puses, nav citu lejupējo, kam būtu tiesība mantot;

2) otrā šķirā manto mantojuma atstājēja pēc pakāpes tuvākie augšupējie, kā arī mantojuma atstājēja īstie brāļi un māsu un pirms viņa mirušo īsto brāļu un māsu bērni;

3) trešā šķirā manto mantojuma atstājēja pusbrāļi un pusmāsu un pirms viņa mirušo pusbrāļu un pusmāsu bērni;

4) ceturtā šķirā manto pārējie pēc pakāpes tuvākie sāņu radnieki, neizšķirot pilnīgo radniecību no nepilnīgās.

405. Zemākas šķiras mantinieks nemanto, kamēr ir dzīvs kāds augstākas šķiras mantinieks.

406. Ja kādā šķirā atkrit pirms citiem aicinātais mantinieks, tad mantojums pāriet uz viņa līdzmantiniekiem, kuriem ir tāda pati mantojuma tiesība. Ja atkrituši arī līdzmantinieki, tad mantojums pāriet uz tām personām, kas šajā pašā šķirā aicinātas mantot no mantojuma atstājēja. Ja šajā šķirā nav tādu, kam ir tiesība mantot, vai ja atkrituši visi šās šķiras mantinieki, tad mantojums pāriet uz nākošās šķiras mantiniekiem.

407. Bērni, kas dzimuši no vairākām viena vecāka laulībām, manto no sava kopējā vecāka kopīgi, bet no atsevišķā atsevišķi.

408. Mantojot no augšupējā, attālākie lejupējie iestājas sava pirms mantojuma atstājēja mirušā vecāka vietā, bez aprobežojuma pakāpju tuvuma ziņā, ar pārstāvības tiesību. Pēc pārstāvības tiesības lejupējie dabū to mantojuma daļu, kādu būtu dabūjis viņu vecākais, ja tas būtu mantojuma atstājēju pārdzīvojis un no viņa mantojis.

409. Pārstāvības tiesība pieder arī pirms mantojuma atstājēja mirušo īsto brāļu un māsu, kā arī pusbrāļu un pusmāsu bērniem. Viņu bērnu bērniem pārstāvības tiesības nav.

1) in the first class inherit, without distinction as to degree of kinship, all those descendants of the estate-leaver between whom, on the one part, and the estate-leaver on the other part, there are no other descendants who would be entitled to inherit;

2) in the second class inherit the ascendants of the nearest degree of kinship to the estate-leaver, as well as the estate-leaver's brothers and sisters of the whole blood and the children of those brothers and sisters of the whole blood who had predeceased the estate-leaver;

3) in the third class inherit the estate-leaver's half-brothers and half-sisters and the children of those half-brothers and half-sisters who had predeceased the estate-leaver; and

4) in the fourth class inherit the remaining collateral kin of the nearest degree of kinship, without distinction between full and partial consanguinity.

405. An heir of a lower class shall not inherit while an heir of a higher class is alive.

406. If, in any class, an invited heir with priority status fails, the inheritance devolves to his or her co-heirs, who have the same right of inheritance. If the co-heirs also fail, then the inheritance devolves to those persons who, in this same class, are invited to inherit from the estate-leaver. If there is no one in this class who is entitled to inherit or if all heirs in this class have failed, then the inheritance devolves to heirs in the next class.

407. Children born of several marriages of one parent shall inherit equally from their common parent, but separately from the separate parent.

408. When inheriting from an ascendant, the more remote descendants shall take the place of their parent who predeceased the estate-leaver without restriction as to the nearness of the degree of kinship and with right of representation. In compliance with the right of representation, the descendants shall receive that share of the estate that their parent would have received if he or she had survived the estate-leaver and had inherited from him or her.

409. The right of representation shall also belong to the children of the predeceased brothers and sisters of the whole blood to the estate-leaver, as well as to the children of the prede-

Pārstāvības tiesība izriet nevis no mantinieka tiesības uz vecāka atstāto mantojumu, bet gan no paša mantinieka, kā lejupejā, patstāvīgas mantojuma tiesības. Mantiniekam, kas nepieņem sava vecāka atstāto mantojumu, nav jāatbild par šā vecāka parādiem ar to mantu, ko viņš manto no mantojuma atstājēja pēc pārstāvības tiesības (408.p.).

410. Ceturtā šķirā nav pārstāvības tiesības, kādēļ tuvākās pakāpes radnieki nepieļauj mantot attālākās, bet ja ir vairāki vienāda tuvuma radnieki, tad tie visi dala mantojumu savā starpā pēc galvām. Šajā šķirā arī neievēro ne vairākkārtēju radniecību (212. un 402.p.), ne izšķirību starp pilnīgu un nepilnīgu radniecību (213.p.).

411. Kad piemērojama pārstāvības tiesība (408. un 409.p.), mantojums dalāms nevis pēc personu, bet gan pēc cilšu skaita, t.i. visi pārstāvamā pēcnācēji dabū kopā to mantojuma daļu, kuru būtu dabūjis mirušais tēvs vai māte, ja tie būtu vēl dzīvi aicinot mantot.

412. Radniecības tuvumu noteicot, jāievēro mantojuma atklāšanās laiks (655.p.). Tādēļ, ja mantojuma atstājējs nomirst, neatstādams ne testāmentu, ne mantojuma līgumu, radniecības tuvums noteicams pēc viņa miršanas laika, un ja arī palicis testāments vai līgums, bet pēc tiem neviens nav mantojis, tad pēc tā laika, kad tas kļuvis droši zināms. Ja mantinieks pēc testāmenta vai līguma atkritis to spēkā neesamības dēļ, tad jautājums par radniecības tuvumu no jauna izšķirams pēc mantojuma atstājēja miršanas laika.

413. Pēc mantojuma atklāšanās laika (655.p.) noteicama arī mantojuma dalīšanas kārtība starp vairākiem līdzmantiniekiem.

414. Ja mantojuma atstājējam paliek otrā šķirā augšupējie un bez tam īstie brāļi un māsas, kā

ceased half-brothers and half-sisters. The children of their children shall not have such right of representation.

The right of representation does not arise from the right of an heir to the estate left by a parent, but rather from the independent right of inheritance of the heir as a descendant. An heir who does not accept an estate left by his or her parent shall not be liable for the debts of this parent from the property he or she inherits from the estate-leaver pursuant to the right of representation (Section 408).

410. In the fourth class there is no right of representation; therefore heirs of a nearer degree of kinship exclude those of more remote degree from inheriting; but if there are several kin of an equal degree of kinship, they shall all share the estate among themselves *per capita*. In this class there shall also be no allowance for multiple kinship relations (Sections 212 and 402) nor distinction between full and partial consanguinity (Section 213).

411. When applying the right of representation (Sections 408 and 409), the estate shall be divided not according to the number of persons, but rather, according to the number of *stirps*, i.e., all of the descendants of the person represented together shall receive that share of the estate, which would have been the share of the deceased father or mother if he or she had been still alive at the time the succession was opened.

412. When determining the degree of kinship, the time of opening the succession must be considered (Section 655). Therefore if the estate-leaver dies without leaving either a will or an inheritance contract, the degree of kinship shall be determined as of the time of his or her death; and even if a will or a contract has been left but pursuant to such no one inherits, then it shall be determined as of the time when that became known as certain. If an heir specified in a will or contract fails because the will or contract is void, then the question of the degree of kinship shall be determined *de novo* as of the time of death of the estate-leaver.

413. The procedures for the division of the estate among several co-heirs shall also be determined as at the time the succession was opened (Section 655).

414. If the estate-leaver is survived by ascendants of the second class and, in addition, by

arī pirms viņa mirušo īsto brāļu un māsu bērni, tad puse no mantojuma pāriet augšupējiem, bet otra puse brāļiem un māsām un mirušo brāļu un māsu bērniem; augšupējie, kā arī brāļi un māsas daļa savas puses līdzīgās daļās, t.i. pēc galvām, bet mirušo brāļu un māsu bērni pēc ciltīm.

Kad manto vairāki augšupējie, vienalga, vai vieni paši, vai kopā ar brāļiem un māsām un brāļu un māsu bērniem, tuvākie nepielaiž mantot tālākos. Vienāda tuvuma augšupējie manto pēc līnijām, tā ka no visas viņu daļas tēva līnija saņem vienu pusi, bet mātes līnija – otru. Ja vienai vai otrai līnijai ir vairākas atzarojumu līnijas, tad pēdējās daļa mantojumu arī pēc līnijām.

Pārējās attiecībās mantinieku otrā šķirā piemērojami 404., 409. un 411.panta noteikumi.

415. Trešās šķiras mantinieki (404.p. 3.pk.) manto un dalās savā starpā pēc 409. un 411.panta, bet ceturtais šķiras mantinieki (404.p. 4.pk.) pēc 410.panta noteikumiem.

4. APAKŠNODAĻA Bezmantinieku manta

416. Ja pēc mantojuma atstājēja nāves viņam mantinieki nav palikuši vai šie mantinieki likumiskā termiņā pēc publikācijas par mantojuma atklāšanos nav ieradušies vai nav pierādījuši savas mantojuma tiesības, tad manta piekrīt valstij.

Par parādiem valsts atbild tikai ar to mantu, kuru viņa tādā kārtā patiesi iegūst.

417. Manta, kas paliek pēc juridisku personu izbeigšanās, izņemot peļņas sabiedrības, pielīdzināma bezmantinieku mantai un piekrīt valstij, ja likums, viņu dibināšanas akts vai statūti nenosaka citādi.

brothers and sisters of the whole blood, as well as children of brothers and sisters of the whole blood who predeceased the estate-leaver, then half of the estate shall go to the ascendants, but the other half to the brothers and sisters or the children of the deceased brothers and sisters; the ascendants as well as the brothers and sisters shall divide their halves into equal shares, i.e., *per capita*, but the children of deceased brothers and sisters *per stirpes*.

If several ascendants inherit, irrespective of whether solely or together with brothers and sisters and the children of brothers and sisters, the nearer kin shall exclude the more remote from inheriting. Ascendants of equal degree of kinship shall inherit according to lines such that from their entire share, the paternal line shall receive one half and the maternal line the other half. If one or the other line has several branch lines, then the latter lines shall also divide the inheritance according to lines.

Other relationships among the second class heirs shall be subject to the provisions of Sections 404, 409 and 411.

415. Heirs of the third class (Section 404, Clause 3) shall inherit and share among themselves in accordance with the provisions of Sections 409 and 411, but heirs of the fourth class (Section 404, Clause 4) in accordance with the provisions of Section 410.

SUB-CHAPTER 4 Property without Heirs

416. If, following the death of an estate-leaver, there are no surviving heirs or such heirs have failed to appear or have not proven their right to inherit within the term after the publication of the opening of succession specified by law, then the property shall escheat to the State.

For debts, the State shall be liable only with that property which the State actually acquired in that manner.

417. Property remaining after the winding up of legal persons, except for-profit companies, shall be treated as property without heirs and shall escheat to the State if the law, their founding documents or their articles of association do not specify otherwise.

TREŠĀ NODAĻA

Testamentārā mantošana

1. APAKŠNODAĻA

Vispārīgi noteikumi

418. Katru vienpusēju rīkojumu, ko kāds dod savas nāves gadījumam par visu savu mantu, vai par kādu mantas daļu, vai par atsevišķām lietām vai tiesībām, sauc par testamentu.

419. Testātors var testamentu katrā laikā atcelt, grozīt vai papildināt (792. un turpm.p.)

2. APAKŠNODAĻA

Spēja taisīt testamentu

420. Taisīt testamentu var katra rīcības spējīga persona.

Nepilngadīgie, ja viņi sasnieguši 16 gadu vecumu, var taisīt testamentu par savu brīvo mantu (195.p.).

Taisīt testamentu var arī tie, kas atrodas aizgādnībā izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.07.1992. likumu)

421. Kas nevar ne rakstīt, ne saprotami runāt, un tādēļ nespēj skaidri izteikt savu gribu, tas nespēj taisīt testamentu.

Nespēj taisīt testamentu garā slimie, kamēr viņi atrodas gara slimības stāvoklī.

3. APAKŠNODAĻA

Neatraidāmie mantinieki un neatņemamā daļa

422. Testātors savam nāves gadījumam var brīvi noteikt par visu savu mantu, ar to ierobežojumu, ka viņa neatraidāmiem mantiniekiem atstājamas viņu neatņemamās daļas.

CHAPTER 3

Testamentary Inheritance

SUB-CHAPTER 1

General Provisions

418. Any unilateral instruction which someone has given in case of his or her death regarding all of his or her property or part of some property or regarding separate property or rights, shall be called a will.

419. A testator may revoke, amend or add to a will at any time (Section 792 and subsequent sections).

SUB-CHAPTER 2

Capacity to Make a Will

420. Any person who has the capacity to act may make a will.

Minors, if they have reached the age of 16, may make a will with respect to their independent property (Section 195).

Those who are under trusteeship because of their dissolute or spendthrift lifestyle may also make a will.

[7 July 1992]

421. Those who are unable to write or to speak understandably and therefore are unable to clearly express their intent are incapable of making a will.

The mentally ill, while they are in a condition of mental illness, are incapable of making a will.

SUB-CHAPTER 3

Forced Heirs and Preferential Shares

422. A testator may freely determine the disposition of his or her whole estate in case of his or her death, with the restriction that his or her forced heirs shall be bequeathed their preferential shares.

Šis noteikums jāievēro arī ieceļot pēcmantnieku.

423. Neatraidāmie mantinieki ir laulātais un lejupejie, bet ja pēdējo nav, tad tuvākās pakāpes augšupējie.

424. Neatņemamo mantojuma daļu noteic pēc tā mantinieku skaita, kāds palicis testatora nāves dienā, ieskaitot pārdzīvojušo laulāto un ar testamentu atstumtos mantiniekus, bet neskaitot līdzī atteikušos mantotāju.

425. Neatņemamā mantojuma daļa ir puse no tās mantojuma daļas vērtības, kādu mantinieks manto pēc likuma. Šo daļu noteic pēc tā mantas sastāva un vērtības, kāds bijis testatora nāves dienā.

Neatņemamā daļā ieskaita tiklab to, ko testators atstājis mantiniekam kā mantojumu vai legātu, kā arī to, kas saņemts testatora dzīves laikā, ja uz saņemto attiecas pievienojuma pienākums (757. un turpm.p.).

Neatņemamo daļu aprēķina no testatora skaidras mantas, atskaitot visus viņa parādus.

426. Neatņemamo daļu nevar aprobežot ar nosacījumiem vai termiņiem vai apgrūtināt ar legātiem vai citām nastām. Šādi blakus noteikumi nav spēkā.

4. APAKŠNODAĻA

Atstumšana no mantojuma

427. Ar atstumšanu no mantojuma jāsaprot rīkojumā nāves gadījumam izteiktā griba, lai tas, kam ir tiesība mantot pēc likuma, nekļūst par mantnieku.

Neatraidāmos mantiniekus var atstumt no neatņemamās mantojuma daļas vienīgi aiz likumā paredzētiem un rīkojumā nāves gadījumam tieši norādītiem patiesībai atbilstošiem iemesliem.

428. Augšupējais var atstumt lejupejo, ja pēdējais:

1) izdarījis noziedzīgu nodarījumu pret testatora, viņa laulātā vai viņa augšupējā dzīvību, veselību, brīvību vai godu;

2) ierosinājis apzināti nepatiesu apsūdzību pret kādu no 1. punktā minētām personām par noziedzīgu nodarījumu;

This restriction must also be observed when appointing a secondary heir.

423. Forced heirs are the spouse and descendants, but if there are no descendants, then ascendants of the nearest degree of kinship.

424. The preferential share of an estate shall be determined on the basis of the number of surviving heirs on the day of the testator's death, including the surviving spouse and heirs excluded by the will, but not including failed heirs.

425. The preferential share of an estate shall be one half of the value of that share of the estate which an heir would inherit pursuant to law. This share shall be determined on the basis of the contents and value of the estate on the day of the testator's death.

The preferential share includes that which the testator has left to an heir as an inheritance or a legacy, as well as that which has been received while the testator was alive, if the duty to add such in the estate applies (Section 757 and subsequent sections).

The preferential share shall be calculated on the basis of the net assets of the testator, having subtracted all the testator's debts.

426. The preferential share may not be restricted with conditions or terms, or encumbered with legacies or other charges. Such ancillary provisions are void.

SUB-CHAPTER 4

Exclusion from Inheritance

427. Exclusion from inheritance shall be understood as the intent expressed in instructions in contemplation of death such that the one who has a right of inheritance by law does not become an heir.

Forced heirs may be excluded from a preferential share of an estate only as provided for in law and directly expressed in the instructions in contemplation of death for factually appropriate causes.

428. An ascendant may exclude a descendant if the latter:

1) has committed a criminal offence against the life, health, liberty or honour of the testator, his or her spouse or his or her ascendant;

2) has knowingly instigated, against someone in Clause 1 above, a wrongful accusation about a criminal offence;

- 3) atstājis testātoru bezpalīdzības stāvoklī, ja bijis iespējams viņam palīdzēt;
 4) dzīvojis izšķērdīgi vai netikumīgi;
 5) nav izpildījis viņam ar likumu uzlikto pienākumu uzturēt testātoru vai viņa laulāto;
 6) mēģinājis kavēt testātoru taisīt testāmentu;
 7) mantojuma atstājējam dzīvam esot, bez viņa ziņas un piekrišanas noslēdzis ar kādu personu līgumu par viņa nākamo mantojumu.

429. Lejupējie var atstumt savus augšupējos no viņu neatņemamās mantojuma daļas, bez 428. pantā norādītiem iemesliem, arī tajā gadījumā, ja vecāki vai viņu vietā stājušies vectēvs vai vecmāmuļa nemaz nav gādājuši par testatora audzināšanu.

430. Ja pirms testāmenta taisīšanas mantojuma atstājējs ar savu neatraidāmo mantinieku samierinājies vai mantinieks savā dzīves veidā labojies, tad viņu no mantojuma atstumt nevar.

431. Testātors var atstumt no mantojuma savu laulāto aiz 428.pantā paredzētiem iemesliem, kā arī aiz iemesliem, kas dod tiesību laulātam prasīt laulības šķiršanu uz 70.-72., 74., 76. un 77.panta pamata.

5. APAKŠNODAĻA

Testāmenta forma

432. Testāmenti pēc savas formas ir vai nu publiski, vai privāti.

I. Publiski testāmenti

433. Publiskos testāmentus taisa pie notāra, pagasttiesā vai pie Latvijas konsula ārzemēs.

434. Publisks testāments taisāms testatora personīgā klātbūtnē, piedaloties diviem lieciniekiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.07.1992. likumu)

435. Ja testāmentu taisa pie notāra vai pagasttiesā vai pie Latvijas konsula ārzemēs, tad, bez personām, kas vispār nav pielaižamas par notā-

- 3) has left the testator in a helpless state when it was possible to provide assistance;
 4) has lived extravagantly or immorally;
 5) has not fulfilled the duty imposed on him or her by law to maintain the testator or his or her spouse;
 6) has attempted to hinder the testator in the making of a will; or
 7) has entered into a contract with some person regarding the descendant's future inheritance while the estate-leaver was still alive and without his or her knowledge and consent.

429. Descendants may also exclude, in addition to the causes provided for in Section 428, their ascendants from the preferential share of the ascendants also in those cases where the parents, or in their stead the grandfather or grandmother, have never provided for the upbringing of the testator.

430. If, before making a will, an estate-leaver has become reconciled with his or her forced heir or if the heir has mended his or her lifestyle, then the heir may not be excluded from the inheritance.

431. A testator may exclude his or her spouse from the inheritance for the causes set out in Section 428 as well as for causes that give a spouse the right to ask for a divorce on the basis of Sections 70-72, 74, 76 and 77.

SUB-CHAPTER 5

Forms of Wills

432. Wills, according to their form, shall be either public or private.

I. Public Wills

433. Public wills shall be made either before a notary public, a parish court or a consul of Latvia in a foreign state.

434. A public will shall be made in the presence of the testator in person with the participation of two witnesses.

[7 July 1992]

435. If a will is made before a notary public, a parish court or a consul of Latvia in a foreign state then, in addition to the persons who may not be

riālu aktu lieciniekiem, nevar būt par lieciniekiem arī tie, kas nav pielaižami par privātu testāmentu lieciniekiem.

436. Par publiska testāmenta oriģinālu atzīstams testāments, kas ierakstīts notāra vai konsula aktu grāmatā, bet pagasttiesā – testāmentu grāmatā. Pēc oriģināla parakstīšanas testātoram izdodams izraksts.

437. Izrakstam, kas izdots testātoram, ir tāds pats spēks kā testāmenta oriģinālam. Izceļoties strīdam par nesaskaņu starp šiem diviem dokumentiem, priekšroka dodama oriģinālam, ja tajā neizrādās apstrīdamos pantos izdzēsumi vai pārļobojumi, uz kuriem nav attiecīgā kārtā aizrādīts.

Otro un turpmākos izrakstus no publiska testāmenta, testātoram dzīvam esot, var izdot tikai viņam pašam vai viņa pilnvarniekam, kas pilnvarots ar sevišķu pilnvaru.

438. Privātus testāmentus var nodot glabāt notāram vai Latvijas konsulam ārzemēs, ievērojot Notāriāta likumu, vai pagasttiesai, ievērojot Pagasttiesu likumu noteikumus. Pieņemot testāmentu glabāt, jāpārlicinās par testātoru personību.

439. Testāmentiem, kas uz iepriekšējā (438.) panta pamata nodoti notāram, konsulam vai pagasttiesai glabāt, ir publisko testāmentu spēks, ja pie tam ievēroti sekojošie noteikumi:

- 1) testāments jāiesniedz slēgtā aploksnē personīgi pašam testātoram;
- 2) testātoram pie tam (1.p.k.) jāpaziņo, ka iesniedzamā aktā izteikta viņa pēdējā griba;
- 3) aploksne jāapzīmogo ar pieņēmes amatpersonas vai iestādes zīmogu un uz aplokšnes jāparakstās testātoram un pieņēmesjam;
- 4) par testāmenta pieņemšanu glabāt jā sastāda sevišķs akts, kurā jāapliecina, ka 1.-3.punkta noteikumi ir ievēroti, kā arī jāapzīmē aplokšnes un zīmoga ārējais veids.

440. Iepriekšējā (439.) panta kārtībā taisītam testāmentam nav vajadzīgas nekādas citas formalitātes, ne arī liecinieku līdzdalība un paraksti.

admitted as witnesses of notarial acts in general, persons who may not be admitted as witnesses to a private will may also not be admitted as witnesses.

436. A will that is entered in the register of documents of a notary public or a consul or in the register of wills in a parish court shall be deemed to be the original of a public will. After the original is signed, the testator shall be given a copy.

437. The copy which is given to the testator shall be of equal validity as the original will. In case of dispute about differences between these two documents, the original shall be given priority, provided that in it erasures or corrections do not appear in the disputed paragraphs to which relevant annotations have not been made.

While the testator is still living, a second copy and subsequent copies of public wills may be issued only to the testator himself or herself or to his or her authorised representative who has been authorised by a special power of attorney.

438. Private wills may be deposited for safekeeping with a notary public or with a Latvian consul in a foreign state, observing the law on notaries public, or with a parish court, observing the provisions of the law on parish courts. When accepting a will for safekeeping the identity of the testator must be verified.

439. A will that have been deposited with a notary public, a consul or a parish court according to the previous Section (438) shall be valid as a public will if, in addition, the following provisions have been observed:

- 1) the will must be submitted in a sealed envelope by the testator in person;
- 2) in addition, the testator (Clause 1) must declare, that the document submitted expresses his or her last will;
- 3) the envelope must be stamped with the seal of the receiving official or institution and the testator and receiving official must sign the envelope; and
- 4) a special document regarding acceptance of a will for safekeeping must be prepared, which must attest that the requirements in Clauses 1-3 have been observed as well as must describe the envelope and the outer shape of the seal.

440. A will prepared according to the procedures in the previous Section (439) does not require any other formalities or the presence of witnesses and their signatures.

441. Testāmentu, kas nodots glabāt notāram, konsulam vai pagasttiesai, izdod pēc pieprasījuma atpakaļ testātoram vai viņa pilvarniekam, kurš uz to pilnvarots ar sevišķu pilnvaru.

442. Testāments, ko pēc nodošanas notāram, konsulam vai pagasttiesai glabāt testātors vēlāk ņem atpakaļ, zaudē ar to publiska testāmenta spēku un tādā gadījumā ir spēkā tikai tad, ja ievēroti visi privāto testāmentu noteikumi.

443. Izteikt šaubas par publiska testāmenta īstumu nevar; pret šādu testāmentu var celt tikai viltojuma strīdu.

444. Testāments, kam nav publiska testāmenta spēka, nezaudē privāta testāmenta spēku, ja to taisot nav pārkāpti privāto testāmentu noteikumi.

II. Privāti testāmenti

445. Lai privāts testāments būtu spēkā, jābūt pārliecībai, ka to taisījis mantojuma atstājējs un ka tas izteic pareizi viņa pēdējo gribu.

446. Šim nolūkam (445.p.) privātu testāmentu taisot pieaicināmi vismaz divi ticami liecinieki, izņemot 451.pantā norādīto gadījumu. Privāti testāmenti taisāmi rakstiski, izņemot 460.pantā paredzētos gadījumus.

447. Lieciniekiem testāmenta taisīšanas laikā vajaga būt spējīgiem liecināt, vajaga būt pie tam klāt labprātīgi, ne mazāk kā diviem reizē, un vajaga varēt pārliecināties par testātoru personību.

448. Nespējīgi testāmenta liecinieki ir:

1) tie, kas miesīgu vai garīgu trūkumu dēļ nespēj pareizi un pilnīgi saprast un apliecināt attiecīgo aktu, un proti: garā slimie, nepilngadīgie, kurlie, mēmie, aklie, kā arī rakstīt un lasīt neprātīgi;

2) tie, kas notiesāti par tīšu noziegumu, neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas;

3) tie, kas ar to pašu testāmentu iecelti par mantiniekiem vai legātāriem, viņu laulātie, kā

441. A will that has been deposited for safe-keeping with a notary public, a consul or a parish court shall be returned, upon request, to a testator or his or her authorised representative who has been authorised with a special power of attorney for this.

442. A will returned to a testator after it has been deposited with a notary public, a consul or a parish court shall cease to be valid as a public will and in such a case shall be valid only if all the provisions regarding private wills have been observed.

443. The authenticity of a public will may not be doubted; only a dispute of forgery may be raised against such a will.

444. A will that is not valid as a public will shall not be invalidated as a private will, if the provisions regarding private wills have not been infringed in its preparation.

II. Private Wills

445. For a private will to be valid there must be conviction that it has been prepared by the estate-leaver and that it correctly reflects his or her last intent.

446. For this purpose (Section 445) at least two trustworthy witnesses must be present when a private will is made, except in the case set out in Section 451. Private wills shall be made in writing, except in the cases provided for in Section 460.

447. At the time of making a will witnesses must have the capacity to witness, must be present voluntarily, not less than two at the same time, and must be able to ascertain the identity of the testator.

448. Witnesses lacking the capacity to witness wills are:

1) those who, because of physical or mental deficiencies, are unable to correctly and completely comprehend and witness the document concerned, namely the mentally ill, minors, the deaf, the mute, the blind, as well as those who can not write and read;

2) those who have been sentenced for intentional crimes, regardless of whether the conviction was discharged or set aside; and

arī šo mantinieku vai legātāru radnieki līdz ceturtai pakāpei un svainieši līdz trešai pakāpei ieskaitot.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.07.1992. likumu)

449. Kāda testāmenta liecinieka radniecība ar otru liecinieku neatņem spēku viņa liecībai.

450. Rakstisks privāts testāments nav katrā ziņā jāraksta testātoram pašam, bet gan viņam tas ir jāparaksta.

Testātoram vai nu jāparaksta testāments liecinieku klātbūtnē, vai jāpasaka viņiem, ka viņš to pats parakstījis.

Ja testātors neprot vai nevar rakstīt, tad viņa vietā var parakstīties kāda trešā persona, izņemot divus lieciniekus, bet par to jāmin pašā testāmentā un tas jāapstiprina lieciniekiem.

451. Ja testātors visu testāmentu pats uzrakstījis un parakstījis, tad tas ir spēkā arī bez lieciniekiem.

452. Lieciniekiem zem testāmenta jāparakstās.

453. Tas, kas pēc testātora lūguma testāmentu sastādījis vai pārrakstījis, var zem tā parakstīties arī kā liecinieks.

454. Ja testātors negrib, ka viņa pieaicinātie testāmenta liecinieki zinātu testāmenta saturu, tad viņiem nav tiesības prasīt, lai viņiem to paziņo, un ja vien viņi var apliecināt, ka testātors viņu klātbūtnē sacījis, ka priekšā liktā un viņu parakstītā dokumentā izteikts viņa pēdējās gribas rīkojums, tas atzīstams par pietiekošu. Tādā gadījumā liecinieka liecība nezaudē spēku arī tad, kad viņam testāmentā piešķirts legāts vai kad viņš iecelts par aizbildni, testāmenta izpildītāju u.t.t.

455. Privātu testāmentu var taisīt jebkurā valodā.

456. Izlabojumi testāmentā neatņem tam spēku, ja pierāda, ka tos izdarījis testātors pats ar savu roku, vai ka tie izdarīti pēc viņa gribas un ar viņa ziņu, un pie tam skaidri un salasāmi.

Testātoram pašam jāizrāda savā testāmentā

3) those who, by the same will have been made heirs or legatees, their spouses, as well as up to and including kin to the fourth degree and affines to the third degree of such heirs or legatees.

[7 July 1992]

449. The kinship of one witness of a will to another witness shall not affect the validity of his or her witnessing.

450. A written private will need not necessarily be written by a testator himself or herself, but he or she must sign it.

A testator must either sign the will in the presence of the witnesses or must declare to the witnesses that he or she has signed it in person.

If the testator is illiterate or is unable to write, then a third person may sign in his or her place, except for the two witnesses, but this must be mentioned in the will itself and confirmed by the witnesses.

451. If a testator has written and signed the entire will himself or herself, then it shall also be valid without witnesses.

452. Witnesses must sign at the end of the will.

453. The person who, at the request of the testator, has prepared or copied the will may also sign as a witness at the end of the will.

454. If a testator does not want the invited witnesses to know the contents of the will, then they do not have the right to require that they be informed of it, and if they can confirm that the testator, in their presence, has stated that the document placed before them and signed by them expresses the last will instructions of the testator, it shall be deemed sufficient. In such a case the witnessing by the witness shall not be invalidated even if in the will he or she is bequeathed a legacy or if he or she is appointed guardian, executor of the will, etc.

455. A private will may be made in any language.

456. Amendments to a will shall not revoke its validity if it is proven that they have been made by the testator himself or herself with his or her own hand, or that they have been made in accordance with the intent of the testator and

viss tas, kas tajā ar nodomu svītrots vai izdzēsts; bet ja tas nav darīts, ar to nezaudē spēku tās testāmenta daļas, kas palikušas nepārgrozītas.

Kad testātors svītrojis savā testāmentā kādu rīkojumu aiz pārskatīšanās un pie tam tā, ka no svītrotā nevar vairs izlasīt, tad šis rīkojums joprojām paliek spēkā, ja pierāda tā saturu un to, ka tas nosvītrots tikai aiz pārskatīšanās.

457. Ja testāmentā izlaists vai kļūdaini lietots kāds vārds, bet tā, ka no tam nevar rasties šaubas par testātora nodomu, tad šāda izlaiduma vai kļūdas dēļ testāments nezaudē spēku.

458. Ja testāmentārais rīkojums acīmredzot nav nobeigts un noslēgts, tad tam nav nekāda spēka.

459. Ja testātors pašā testāmentā solījis to vēlāk papildināt ar jauniem rīkojumiem, bet dzīvs būdams nav to izdarījis, tad tas neietekmē testāmenta spēku, ja vien to vispār var izpildīt bez nodomātiem papildinājumiem.

III. Privilēģēti testāmenti

460. Ja mantojuma atstājējam ārkārtīgu apstākļu dēļ nav iespējams taisīt rakstisku privātu vai publisku testāmentu, tad viņam ir tiesība izteikt savu pēdējo gribu mutiski.

Šāds mutisks testāments testātoram jāizteic divu šim nolūkam pieaicinātu liecinieku klātbūtnē, uz kuriem attiecināmi 448.pantā noteikumi, ar to izņēmumu, ka liecinieku lasīt un rakstīt prasīšana šajā gadījumā nav nepieciešama.

461. Ja 460.pantā norādītiem apstākļiem izbeidzoties mantojuma atstājējam ir iespēja taisīt rakstisku testāmentu, tad mutiskais testāments zaudē spēku triju mēnešu laikā no norādīto ārkārtējo apstākļu izbeigšanās.

462. Rakstisks testāments, kuru taisījuši:

- 1) persona tādos apstākļos, kuros viņai nav bijis iespējams pieaicināt lieciniekus;
- 2) kara dienestā esoša persona kara laikā;

with his or her knowledge, and in addition, clearly and legibly.

The testator himself or herself must indicate in the will all that has been intentionally crossed out or erased; but if that has not been done, then the unaltered parts of the will shall not lose their validity thereby.

When the testator has, by mistake, crossed out some instruction and, in addition, in such a way that the crossed out part can no longer be read, then such instruction shall remain valid if its substance and the fact that it is crossed out only by mistake are proven.

457. If some word is omitted or used erroneously in a will, but such that it leaves no doubt about the intent of the testator, then the will shall not be invalidated for reason of such omission or error.

458. If a testamentary instrument is evidently not finished and not concluded, then it shall not have any validity.

459. If a testator has promised in the will itself to add to it later with new instructions but has not done so while still alive, then this shall not affect the validity of the will, only if it can, in general, be complied with without the intended additions.

III. Privileged Wills

460. If, due to exceptional circumstances, an estate-leaver is unable to make a written private or public will, then he or she shall have the right to state his or her last will orally.

Such an oral will must be spoken in the presence of two witnesses invited for this purpose and who shall be subject to the provisions of Section 448, with the exception that literacy of the witnesses is not a requirement.

461. If, upon the cessation of circumstances set out in Section 460, it is possible for the estate-leaver to make a written will, then the oral will shall cease to be valid three months after the cessation of the referred to exceptional circumstances.

462. A written will made by:

- 1) a person under circumstances in which it was not possible to invite witnesses;
- 2) a person in the armed forces in time of war;

- 3) vecāki par labu bērniem, un
4) laulātais par labu otram laulātam –
ir spēkā arī tad, ja tas taisīts bez lieciniekiem.

6. APAKŠNODAĻA Testāmenta saturs

463. Testāmenta saturam jāizteic mantojuma atstājēja patiesa griba. Testāments taisāms bez spaidiem, maldības vai viltus.

464. Vienkārša pierunāšana nav uzskatāma par spaidiem un neatņem testāmentam tā spēku.

465. Ja par mantojuma atstājēja nodomu nav nekādu šaubu, tad testāments nezaudē spēku tādēļ, ka testātors maldījies nosaukumā vai aprakstā vai ka personā vai lietā norādītā īpašība vēlāk izzudusi.

466. Ja mantojuma atstājēja uzdotais iemesls testāmenta taisīšanai vai zināma rīkojuma došanai izrādās par neatbilstošu īstenībai, tad tas neatņem spēku minētam testāmentam vai rīkojumam, izņemot gadījumu, kad pierādītu, ka bez šā iemesla mantojuma atstājējs nemaz nebūtu taisījis savu testāmentu vai nebūtu devis minēto rīkojumu.

7. APAKŠNODAĻA Mantnieka iecelšana un substitūcija

I. Mantnieka iecelšana

467. Mantnieka iecelšanai nav vajadzīga nekāda sevišķa forma, un pietiek, ja testātors izteic par to savu gribu skaidri un saprotami, vienalga, kādos izteicienos.

468. Ja mantojuma atstājējs ieceļ tikai vienu mantnieku, neaprobežojot pie tam viņu ar kādu mantojuma daļu, tad viņš dabū visu mantojumu.

469. Ja tādām mantniekam (468.p.) testāmentā noteikta tikai kāda mantojuma daļa, tad pārējo daļu saņem likumiskie mantnieki.

- 3) parents for the benefit of their children; or
4) a spouse for the benefit of the other spouse,
shall be valid even if made without witnesses.

SUB-CHAPTER 6 Contents of a Will

463. The contents of a will must express the true intent of the estate-leaver. A will shall be made without duress, mistake or fraud.

464. Simple persuasion shall not be considered as duress and shall not revoke the validity of a will.

465. If there is no doubt about the intent of the estate-leaver, then a will shall not become invalid because the testator has made a mistake in a name or a description, or if a referred to quality of a person or of a thing has later disappeared.

466. If the stated reason of an estate-leaver for making a will or for giving certain instructions turns out not to correspond to reality, then that shall not revoke the validity of the will or instructions, except in cases when it is proven that without this reason the estate-leaver would never have made his or her will at all or would not have given the aforementioned instruction.

SUB-CHAPTER 7 Appointment and Substitution of Heirs

I. Appointment of Heirs

467. The appointment of an heir does not require a particular form and it shall be sufficient if the testator expresses his or her will about it clearly and understandably, regardless of the kinds of expressions used.

468. If an estate-leaver appoints only one heir, and furthermore does not restrict him or her to a particular share of the estate, then he or she or it shall receive the whole of the estate.

469. If a will provides such an heir (Section 468) with only a share of the estate, then the rest of the shares shall be received by the heirs by intestacy.

470. Ja testāmentā iecelti vairāki mantinieki, nenoteicot katra mantojamo daļu, tad viss mantojums dalāms starp viņiem līdzīgās daļās.

471. Ja testāmentā iecelti vairāki mantinieki un katram no tiem noteikta zināma daļa, bet pie tam šīs daļas visas kopā neaptver visu mantojumu, tad pārpalikums piekrīt likumiskiem mantiniekiem. Ja turpretim testātors saviem ieceltiem mantiniekiem piešķirīs tieši visu mantojumu un tikai kļūdinājies daļu aprēķinā, tad pārpalikums sadalāms starp ieceltiem mantiniekiem, samērā ar viņu daļām.

472. Ja testāmentā iecelti vairāki mantinieki un katram noteikta zināma daļa, pie kam šīs daļas visas kopā līdzinās visam mantojumam, tad personas, kuras testātors būtu iecēlis par mantiniekiem, neminot viņu daļas vai noteicot viņām atlikumu, nedabū neko.

473. Ja testāmentā iecelti vairāki mantinieki un katram noteikta zināma daļa, bet šīs daļas visas kopā pārsniedz mantojumu, tad katram no mantiniekiem samērīgi samazināma viņa daļa.

474. Ja testāmentā iecelts viens vai vairāki mantinieki ar noteiktām daļām un bez tam vēl viens vai vairāki bez noteiktām daļām, tad pēdējie dabū visu to, kas paliek pēc pirmo apmierināšanas; ja viņu ir vairāki, tad viņi šo atlikumu dala savā starpā līdzīgās daļās.

475. Ja iecelts viens mantinieks visam mantojumam un bez tam vēl vienam vai vairākiem noteiktas zināmas mantojuma daļas, tad pēdējie dabū viņiem noteiktās daļas, bet pirmais atlikumu. Bet ja minētās daļas aptver vai pārsniedz visu mantojumu, tad pirmajam viņa tiesu aprēķina kā pilnu daļu ($2/2$ vai $3/3$ vai $4/4$ u.t.t.) un mantojumu dala starp visiem pēc 473.panta.

476. Ja testāmentā mantojums izdalīts starp vairākām personām tā, ka viņām piešķirti noteikti mantojuma priekšmeti, tad katra no viņām dabū tikai to, kas tai noteikts; bet ja minētās personas ieceltas tieši par mantiniekiem, tad viņām novēlētie priekšmeti uzskatāmi par prelegātiem (515.p.) un mantojuma atlikums dalāms līdzīgās daļās.

470. If several heirs are appointed in a will without indicating the share of the estate for each, then the whole estate shall be divided among them in equal shares.

471. If a will appoints several heirs and a specific share is specified for each but these together do not comprise the whole estate, then the remainder shall devolve to the heirs by intestacy. If on the other hand a testator has bequeathed to his or her appointed heirs the whole estate and has made a mistake only in calculating the shares, then the remainder shall be divided among the appointed heirs proportional to their shares.

472. If a will appoints several heirs and a share for each is specified and the sum of all these shares amounts to the whole estate, then persons whom the testator may have appointed as heirs without naming their shares or without stating that the remainder was theirs, shall receive nothing.

473. If a will appoints several heirs and for each a certain share is specified but these shares together exceed the estate, then the share of each heir shall be reduced proportionally.

474. If a will appoints one or more heirs with specific shares and in addition one or more without specific shares, then the latter shall receive all that is left over after the former have been satisfied; if there are several, then they shall divide this balance among themselves in equal parts.

475. If one heir is appointed for the whole estate and in addition another one or more are appointed to receive specific shares of the estate, then the latter shall receive their specific shares and the former the balance. But if the specific shares equal or exceed the whole estate, then the share of the former shall be calculated as a whole share ($2/2$ or $3/3$ or $4/4$, etc.) and the estate shall be divided among all in accordance with Section 473.

476. If in a will the estate is divided among several persons such that they are bequeathed specific objects in the estate, then each of them shall receive only that which is specified for them; but if the persons mentioned have been specifically appointed as heirs, then the objects bequeathed to them shall be deemed as pre-legacies (Section 515) and the balance of the estate shall be divided in equal shares.

II. Substitūcija.

477. Testāmentā ieceltam mantiniekam, ja tas negribētu vai kautkāda iemesla dēļ nevarētu mantojumu pieņemt, testātors var iecelt atvieto-tāju, kuru sauc par substitūtu.

Testātors var iecelt substitūtu, pēc sava ieska-ta, vai nu tikai vienam no šajā pantā norādītiem gadījumiem, vai abiem; tomēr, ja rodas šaubas, jāpieņem, ka viņš domājis abus gadījumus, kaut arī būtu minējis tikai vienu.

478. Substitūtus var iecelt nevien katram mantiniekam atsevišķu, bet arī vairākus vienam, kā arī vienu vairākiem; tāpat arī līdzmantinie-kus var iecelt par substitūtiem savstarpēji vienu otram.

479. Testātors drīkst testāmentā noteikt arī vairākas substitūcijas pakāpes, t.i. noteikt, kam jāamanto pēc substitūta, ja arī tas negribētu vai nevarētu mantojumu pieņemt.

480. Substitūts dabū, ja testāmentā nav no-tekts citādi, to pašu mantojuma daļu, kādu da-būtu viņa atvietojamais mantinieks.

481. Ja savstarpēji viens otram par substitū-tiem ir iecelti līdzmantinieki, tad, sadalot viņu starpā atkrītošo daļu, šaubu gadījumā par pamatu jāpieņem katram no tiem noteiktā daļa.

Substitūts līdzmantinieks var izlietot savu tiesību tikai pēc savas mantojuma daļas iegūša-nas.

482. Lai substitūts iegūtu savu substitūta da-ļu, viņam jāpārdzīvo nevien testātors, bet arī tas apstākļi, kura dēļ atkrīt tiešais mantinieks.

483. Vairākiem mantiniekiem iecelts substi-tūts var izlietot savu tiesību tikai pēc tam, kad tie visi atkrītuši.

484. Substitūcija izbeidzas tiklab tiešam man-tiniekam iegūstot mantojumu, kā arī substitūtam nomirstot pirms tā apstākļa iestāšanās, kuram bi-jusi nodibināta viņa tiesība, un vispār zaudējot mantotspēju.

485. Otrais un tam sekojošie substitūti nezaudē savu tiesību, ja iepriekšējais substitūts no-mirst pirms tiešā mantinieka.

II. Substitution

477. For heirs appointed in a will, if they might not want to or for some reason might not be able to accept the inheritance, the testator may appoint a replacement who shall be called a substitute.

A testator may appoint a substitute at his or her discretion either for only one of the cases provided for in this Section, or for both; nevertheless, if there should be doubt, it must be assumed that he or she had intended both cases, even though he or she may have mentioned only one.

478. Substitutes may be appointed not only for each heir separately, but also several substi-tutes for one heir, as well as one for several; similarly, also co-heirs may be appointed as sub-stitutes jointly for each other.

479. A testator may also specify several degrees of substitution in the will, i.e., specify who shall inherit after a substitute should he or she or it also not want to or be able to accept the inheritance.

480. A substitute shall receive, unless other-wise specified in the will, the same share of the estate that the replaced heir would have received.

481. If co-heirs have been appointed as sub-stitutes jointly for each other, then in dividing a failed share among themselves the basis, in case of doubt, must be the share specified for each.

A co-heir as a substitute may utilise his or her right only after receiving his or her own share of the estate.

482. For a substitute to take his or her substi-tute share, he or she or it must survive not only the testator, but also the circumstances which led to the failure of the direct heir.

483. A substitute appointed for several heirs may utilise his or her right only after all such heirs have failed.

484. A substitution shall end when a direct heir receives his or her inheritance, as well as when a substitute dies before the occurrence of the circum-stances for which his or her right was established, and generally upon losing the capacity to inherit.

485. The second and subsequent substitutes shall not lose their right if the previous substi-tute dies before the direct heir.

8. APAKŠNODAĻA

Pēcmantnieka iecelšana

486. Mantojuma atstājējs testāmentā vai mantojuma līgumā var uzlikt ieceltam mantniekam kā pirmmantniekam pienākumu izdot mantojumu vai tā daļu kādai citai personai kā pēcmantniekam.

Pēcmantniekam šādu pienākumu nevar uzlikt.

Šās apakšnodaļas noteikumi attiecīgi piemērojami arī legātiem.

487. Par laiku, kurā mantojums jāizdod pēcmantniekam, uzskatāms pirmmantnieka nāves brīdis, ja testāmentā vai mantojuma līgumā nav noteikts citādi.

Ja ir noteikts kāds cits brīdis un ja tas pirmmantniekam nomirstot vēl nav iestājies, tad mantojums pāriet uz pirmmantnieka mantniekiem, kuriem līdz ar to tiek uzlikts pienākums attiecīgā brīdī izdot mantojumu pēcmantniekam.

Ja šis brīdis kaut kāda iemesla dēļ vairs nevar iestāties, tad mantojums piekrīt pirmmantnieka mantniekiem galīgi.

488. Ja tiesa no viņai iesniegta testāmenta vai mantojuma līguma redz, ka mantojumam iecelts pēcmantnieks, viņa pati no sevis nodibina aizgādību mantojuma saraksta sastādīšanai (665.p.). Ja šajā mantojumā ietilpst arī nekustams īpašums, tad pirmmantnieka pienākums izdot to pēcmantniekam norādāms attiecīgā zemes grāmatu reģistrā, par ko jā rūpējas aizgādīnim.

489. Pirmmantnieks iegūst mantojumu tāpat kā katrs mantnieks. Viņš paliek par mantojuma īpašnieku ar pienākumu izdot to pēcmantniekam. Šajās robežās viņš var celt prasības, atbildēt un saistīties par mantojumu ar līgumiem, kā arī maksāt mantojuma kreditoriem. Viņš saņem savā labā ienākumus no mantojuma.

490. Atsavināt mantojumu vai apgrūtināt to lietu tiesībām pirmmantnieks drīkst tikai tādā mērā, kādā viņam to atļāvis rīkojumā nāves gadījumam mantojuma atstājējs vai rakstiski pēc-

SUB-CHAPTER 8

Appointment of a Secondary Heir

486. An estate-leaver may, in a will or an inheritance contract, impose a duty on the appointed heir as the primary heir to transfer the inheritance or a part of it to another person as a secondary heir.

Such a duty may not be imposed on a secondary heir.

The provisions of this shall also be applied to legatees, as appropriate.

487. The moment of death of the primary heir shall be deemed to be the time at which an inheritance must be transferred to a secondary heir, if the will or inheritance contract does not specify otherwise.

If another moment has been specified and if it has not yet occurred when the primary heir dies, then the estate shall devolve to the heirs of the primary heir who shall have the duty to transfer the estate to the secondary heir at the appropriate moment.

If for some reason this moment can no longer occur, then the estate shall devolve to the heirs of the primary heir irrevocably.

488. If it is apparent to a court, from a will or an inheritance contract submitted to it, that a secondary heir for the estate has been named, it shall on its own establish a trusteeship to compile an inventory of the estate (Section 665). If such an estate also contains immovable property, then the duty of the primary heir to transfer it to a secondary heir must be registered in the appropriate Land Register, for which the trustee shall take responsibility.

489. The primary heir shall receive the inheritance in the same way as any other heir. The primary heir shall become the owner of the estate with the duty to transfer it to a secondary heir. Within these limits he or she may bring actions, be responsible for and enter into contracts regarding the estate, as well as pay the creditors of the estate. The primary heir shall be the beneficiary of income from the estate.

490. The primary heir may alienate the estate or encumber it with property rights only to the extent permitted in the instructions in contemplation of death left by the estate-leaver or in

mantinieks, vai arī cik tas vajadzīgs neatliekamu mantojuma parādu samaksai un legātu vai neatņemamās daļas izdošanai. Bez tam viņš var atsavināt lietas, kas maitājas.

Katru citādu atsavinājumu vai apgrūtinājumu pēcmantinieks var apstrīdēt kā spēkā neesošu un panākt atsavinātās lietas atdabūšanu mantojumā vai apgrūtinājuma dzēšanu, ja pirmmantinieka pretlīdzējs vai attiecīgais tiesību pēcnieks, kura rokās lieta atrodas vai kam par labu ierakstīts apgrūtinājums, zinājis, ka atsavinātā vai apgrūtinātā lieta pieder pie pēcmantiniekam izdodamā mantojuma.

491. Viss, ko pirmmantinieks ieguvis par mantojuma naudu un lietām, nāk mantojuma pirmējo sastāvdaļu vietā un tādēļ ir jāizdod pēcmantiniekam, ja pēc iepriekšējā (490.) panta apstrīdot atsavinājumu pēcmantinieks nav jau atsavinātās lietas atdabūjis mantojumā.

492. Pirmmantiniekam jā rūpējas par mantojuma uzturēšanu un uzglabāšanu, bet viņam nav jāizdod tas, kas gājis bojā sakarā ar nejašu gadījumu vai nepārvaramu varu.

Par mantas bojājumiem pirmmantinieks atbild vienīgi tad, ja viņš rīkojies ar ļaunu nolūku vai rupju neuzmanību.

493. Pēcmantinieks iegūst atstāto mantojumu, ja viņš piedzīvo tā izdošanai noteikto brīdi.

Ja pēcmantinieks šo brīdi nepiedzīvo un ja mantojuma atstājējs nav noteicis citādi, tad izdodamais mantojums pāriet pēcmantinieka mantiniekam. Ja turpretim minētā brīdī pēcmantinieks vēl nav dzimis, vai vismaz ieņemts, un mantojuma atstājējs nav noteicis citādi, tad izdodamais mantojums paliek pirmmantinieka mantiniekam.

Ja pirmmantinieks nepārdzīvo mantojuma atstājēju, vai ir mantot necienīgs, vai atraida mantojumu, tad tas piekrīt pēcmantiniekam.

Ja par pēcmantinieku iecelta juridiska persona, tad attiecīgi jāievēro 387.panta noteikumi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.07.1992. likumu)

writing by the secondary heir, or to the extent needed for payment of compulsory debts on the estate, or to transfer a legacy or a preferential share of the estate. In addition, the primary heir may alienate perishable property.

The secondary heir may contest every other alienation or encumbrance as null and void and obtain the return of the alienated property to the estate or the discharge of an encumbrance if the opposing party or corresponding successor to the rights, who is in possession of the property or who is the beneficiary of the encumbrance, knew that the alienated or encumbered property is part of the estate to be transferred to the secondary heir.

491. All that the primary heir has acquired with the money and property of the estate shall be substituted in place of the primary constituent parts of the estate and must therefore be transferred to the secondary heir if, in contesting the alienation according to the previous Section (490), the secondary heir has not already received back the alienated item of property in the estate.

492. The primary heir must provide for the maintenance and safekeeping of the estate, but he or she need not transfer that which has been destroyed as a result of an accident or *force majeure*.

The primary heir shall be liable for damage to the property only if he or she have acted with malicious intent or gross negligence.

493. A secondary heir shall acquire the bequeathed estate if he or she survives to the prescribed moment for distribution of the estate.

If a secondary heir does not survive to such a moment and if the estate-leaver has not specified otherwise, then the estate to be distributed shall devolve to the heir of the secondary heir. If on the other hand the secondary heir is not yet born or at least conceived at the aforementioned moment and the estate-leaver has not specified otherwise, then the estate to be transferred remains with the heir of the primary heir.

If the primary heir does not survive the estate-leaver or is not worthy to inherit or refuses the inheritance, then it shall devolve to the secondary heir.

If a legal person is appointed as secondary heir, then the provisions of Section 387 must be observed, where appropriate.

[7 July 1992]

9. APAKŠNODAĻA

Novēlējumi vispārņoderīgiem un labdarīgiem mērķiem

494. Mantojuma atstājējs var novēlēt visu savu mantu, vai tās daļu, vai atsevišķus priekšmetus vispārņoderīgiem un labdarīgiem mērķiem. Šādai mantai par mantinieku vai legātāru var būt arī mantojuma atstājēja paredzēta jaundibināma juridiska persona.

495. Ja tādu juridisku personu (494.p.) uzdots nodibināt testāmentā ieceltam testāmenta izpildītājam un pie tam ir arī mantinieks, tad testāmenta izpildītājam jāspēr visi vajadzīgie soļi uzdevuma izpildīšanai un viņam ir tiesība celt prasību pret mantinieku par attiecīgas mantas izdošanu.

496. Ja testāmenta izpildītājs neko nedara, vai nav nemaz iecelts un arī mantinieks negādā par tādas juridiskas personas nodibināšanu, tad attiecīga tiesa pēc prokurora vai attiecīgas iestādes ierosinājuma nodibina aizgādņību un paziņo par to bāriņtiesai aizgādņa iecelšanai ar testāmenta izpildītāja tiesībām un pienākumiem.

497. Ja nav tieša mantinieka, tad testatora izraudzītais testāmenta izpildītājs vai bāriņtiesas ieceltais aizgādņis (496.p.) ņem novēlēto mantu savā tiešā pārvaldībā un sper vajadzīgos soļus juridiskās personas (494.p.) nodibināšanai.

498. Šādām juridiskām personām (494.p.) novēlētās mantas pārvaldības ziņā ir nepilngadīgo tiesības, un uzraudzības ziņā tās ir pakļautas bāriņtiesai.

499. Ja mērķis, kuram manta novēlēta, kaut kādā kārtā izbeidzas vai mantu vairs nav iespējams izlietot mantojuma atstājēja noteiktam mērķim, un šādam gadījumam mantojuma atstājējs nav devis nekādus rīkojumus, tad bāriņtiesa par novēlētās mantas tālāko likteni izstrādā priekšlikumu un caur tieslietu ministri iesniedz to izlemt Ministru kabinetam.

Šis noteikums piemērojams arī tad, ja novēlēto mantu neizlieto noteiktam mērķim, pie kam

SUB-CHAPTER 9

Bequests for Generally Useful and Charitable Purposes

494. An estate-leaver may bequeath all his or her property or a part of it or specific objects for generally useful and charitable purposes. The heir or legatee of such property may also be a to-be-established legal person specified by the estate-leaver.

495. If the executor of a will, who is also an heir, is charged with the establishment of such a legal person (Section 494), then the executor of the will must take all the necessary steps to carry out the task, and he or she shall have the right to bring an action against the heir regarding the transfer of the relevant property.

496. If the executor of a will does nothing or has not even been appointed and the heir also does not take action to establish such a legal person, then the court concerned, at the recommendation of the prosecutor or an institution concerned, shall establish a trusteeship and shall inform the orphan's court about the appointment of a trustee with the rights and duties of an executor of a will.

497. If there is no direct heir, then the executor of a will designated by a testator, or a trustee appointed by the orphan's court (Section 496), shall take over the direct administration of the bequeathed property and shall take the necessary steps to establish the legal person (Section 494).

498. In regard to the administration of bequeathed property, such legal persons (Section 494) shall have the rights of a minor and, in regard to supervision, they shall be subject to the orphan's court.

499. If the purpose for which the property has been bequeathed for some reason terminates or it is no longer possible to use the property for the purpose stated by the estate-leaver and the estate-leaver has not left any instructions for such a case, then the orphan's court shall develop a proposal regarding the fate of the bequeathed property and shall submit it through the Minister for Justice for a decision by the Cabinet.

This provision shall also apply if the bequeathed

šajā gadījumā bāriņtiesai savā priekšlikumā jāņem vērā mantojuma atstājēja priekšraksti.

10. APAKŠNODAĻA

Legāti

I. Vispārīgi noteikumi.

500. Ja kādam novēlēts nevis viss mantojums, ne arī tā daļa attiecībā pret visu mantojumu, bet tikai atsevišķs mantojuma priekšmets, tad novēlējumu sauc par legātu, bet to, kam tas novēlēts, par legātāru.

501. Legātu var piešķirt testāmentā vai nu tieši, vai uzlikt to izpildīt mantiniekam vai citam legātāram.

502. Par legāta priekšmetu var būt viss tas, kas pēc savas dabas vai pēc likuma nav izņemts no apgrozības, vienalga, vai tā ir atsevišķa ķermeniska vai bezķermeniska lieta, vai lietu kopība. Arī tiesība uz legāta izpildītāja personīgu darbību var būt par legāta priekšmetu.

503. Piešķirot legātu nedrīkst aizskart neatrādāmo mantinieku tiesības.

II. Legāta dalībnieki.

504. Legātāram var uzlikt pienākumu dot kaut ko trešai personai, bet tikai nepārsniedzot paša legātāra saņemtā legāta vērtību; pretējā gadījumā legātāram ir tiesība neizdot un neizpildīt to, kas pārsniedz legāta vērtību.

Ja legātāram uzlikts visu legātu nodot trešai personai, tad jānodod arī ienākumi un procenti, ko viņš no legāta saņēmis.

505. Ja testāmentā nav apzīmēts legāta izpildītājs, tad legāts izdodams no mantojuma pirms mantinieku daļu nodalīšanas.

506. Kad legātu izpildīt uzlikts vairākiem mantiniekiem, nosaucot tos vārdā, tad pēdējie iz-

property is not used for the stated purpose, and furthermore in this case the orphan's court must in its proposal take into account the instructions of the estate-leaver.

SUB-CHAPTER 10

Legacies

I. General Provisions

500. If someone has been bequeathed not the whole estate, nor a share in relation to the whole of the estate, but only a separate inheritance object, then the bequest is called a legacy, but the person to whom it has been bequeathed, a legatee.

501. A legacy may be bequeathed in a will either directly, or by imposing its execution upon the heir or another legatee.

502. The object of a legacy may be everything that according to its nature or pursuant to law has not been taken out of circulation, regardless of whether it is separate tangible or intangible property or an aggregation of property. The object of a legacy may be also a right to the personal actions of the executor of the legacy.

503. Bequeathal of a legacy shall not infringe on the rights of forced heirs.

II. Participants in a Legacy

504. A legatee may have imposed upon him or her a duty to transfer something to a third person, but only not exceeding the value of the legacy received by the legatee himself or herself or itself; otherwise the legatee has the right not to transfer and not to execute that which exceeds the value of the legacy.

If a legatee has been charged with transferring the entire legacy to a third person, then the income and interest that he or she has received from the legacy shall also be transferred.

505. If the will does not name the executor of a legacy, the legacy shall be transferred from the estate before the distribution of the shares of the heirs.

506. When the several heirs, who are named, are charged with the execution of a legacy, then

pilda, ja testātors nav noteicis citādi, šo pienākumu samērā ar savām mantojuma daļām.

507. Legāta izpildītāji neatbild solidāri pat arī tad, kad legāts uzlikts viņiem visiem kopīgi, izņemot tikai tos gadījumus, kad tas izriet no uzlikuma veida vai no novēlētā priekšmeta īpašībām.

508. Ja vārdā nosauktie legāta izpildītāji vēlāk atkrīt, tad šis pienākums pāriet uz tiem, kas iestājas viņu vietā, lai tie būtu vai nu viņu līdzmantinieki vai substitūti, pieņemot tomēr, ka legātu spēj izpildīt katrs un ka tā tad testātors nav ņēmis vērā tā personiskās īpašības, kam viņš uzlicis to izpildīt.

509. Saņemt legātu var katrs, kas vispār spēj mantot.

Uzturu var piešķirt arī tādām personām, kas nespēj mantot.

510. Ja viens un tas pats priekšmets piešķirts kā legāts vairākām personām, kas nosauktas visas kopā vai katra atsevišķi, tad viņas sadala to līdzīgās daļās.

511. Ja legāts piešķirts vairākām personām alternatīvi, tieši neparedzot tā izpildītājam tiesību izvēlēties starp šīm personām, tad novēlētais priekšmets dalāms starp tām visām līdzīgās daļās.

512. Ja vienam piešķirts kā legāts viss priekšmets, bet citiem daļas no tā, tad pirmais dabū tikai to, kas paliek pēc pārējiem piešķirto daļu nodalīšanas.

513. Ja testātors piešķir kā legātu kaut ko savam bērnam, kura dzimšana sagaidāma pēc testātora nāves, bet atraitne dzemdē vairāk kā vienu bērnu, tad legāts dalāms starp viņiem līdzīgās daļās, ja vien tas acīmredzot nerunā pretim testātora gribai.

514. Legātāram, tāpat kā mantiniekam (477.p.), var iecelt substitūtu.

515. Legātu var novēlēt arī mantiniekam par labu, un tādu legātu, ja tas piešķirts no mantoju-

the latter shall perform this duty, if the testator has not specified otherwise, proportional to their shares of the estate.

507. The executors of a legacy shall not be liable solidarily even if the legacy charges them jointly, excepting only in those cases when it arises from the form of the charge or from the characteristics of the bequeathed object.

508. If the named executors of the legacy later fail, then this duty devolves to those who take their place, be they either their co-heirs or substitutes, assuming, however, that each is capable of executing the legacy and that the testator has not taken into account the personal characteristics of those whom he or she had charged with executing it.

509. A legacy may be received by anyone who has the capacity to inherit. Maintenance may be bequeathed also to persons who do not have the capacity to inherit.

510. If one and the same object has been bequeathed as a legacy to more than one person who are named jointly or each individually, then they shall divide it in equal shares.

511. If a legacy is bequeathed to more than one person in the alternative without directly providing for the right of the executor of it to choose among such persons, then the bequeathed object shall be divided among them all in equal shares.

512. If a person is bequeathed an entire object as a legacy but others are bequeathed shares in it, then the former shall receive only that which remains after the distribution of the shares bequeathed to the others.

513. If a testator bequeaths something as a legacy to his child whose birth is expected after the death of the testator, but the widow gives birth to more than one child, then the legacy shall be divided among them in equal shares, unless that would clearly conflict with the intent of the testator.

514. A substitute may be appointed for a legatee, the same as for an heir (Section 477).

515. A legacy may also be bequeathed in favour of an heir, and such legacy, if it is bequeathed

ma vienam no vairākiem līdzmantiniekiem vīrs viņam pienācīgās mantojuma daļas, sauc par prelegātu.

516. Ja testāmentā nav apzīmēts prelegāta izpildītājs, tad prelegāts izdodams mantiniekam no mantojuma pirms mantinieku daļu nodalīšanas.

517. Legātu, kas piešķirts vairākām personām, no kurām viena līdz ar to ir mantinieks, viņas visas daļa savā starpā līdzīgās daļās.

518. Prelegāts, kas piešķirts vairākiem mantiniekiem kopīgi, dalāms viņu starpā samērā ar viņu mantojuma daļām.

519. Tiesība uz mantiniekam piešķirto prelegātu pāriet uz viņa substitūtu tikai tad, ja tas tieši noteikts testāmentā.

520. Kad mantinieks iecelts ar zināmu nosacījumu, tad, ja testāmentā nav noteikts citādi, šis nosacījums attiecas arī uz viņam piešķirto prelegātu.

III. Legāta tiesiskās sekas

521. Ja legāta saņemšana nav aprobežota ne ar kādu nosacījumu, tad legātāram tas piekrīt no mantojuma atstājēja nāves brīža.

Ja legātārs nomirst pirms mantojuma atstājēja, tad viņa mantiniekiem nav tiesības uz viņam piešķirto legātu, ja vien tie nav tieši šim gadījumam testāmentā iecelti par viņa substitūtiem.

522. Legāts, kura priekšmetu nevar pēc likuma tālāk dot, legātāram piekrīt tikai no tā laika, kad mantinieks pieņēmis mantojumu.

Nosacīts legāts legātāram piekrīt tikai pēc tam, kad nosacījums iestājies vai tiesiski atzīstams par iestājušos, ja vien tas nav jau iestājies pirms testatora nāves.

Ar termiņu saistīts legāts legātāram piekrīt kā beznosacījuma legāts (521.p. 1.d.), ja vien nav bijis nolikts nenoteikts termiņš, kuram ir nosacījuma nozīme.

from the estate to one of several co-heirs in addition to the share of the estate due him or her, is called a pre-legacy.

516. If a will does not name an executor of a pre-legacy, then the pre-legacy shall be transferred to the heir from the estate before the distribution of the shares of the heirs.

517. A legacy that is bequeathed to several persons, one of which is concurrently an heir, shall be divided among them in equal shares.

518. A pre-legacy that has been bequeathed jointly to several heirs shall be divided among them proportional to their share of the estate.

519. The right to a pre-legacy bequeathed to an heir shall devolve to his or her substitute only if it is directly specified in the will.

520. If an heir is appointed with a certain condition, then, if it not specified otherwise in the will, this condition shall apply also to the pre-legacy bequeathed to him or her.

III. The Legal Consequences of a Legacy

521. If receipt of a legacy is not restricted by any conditions, then it shall devolve to the legatee from the time of death of the estate-leaver.

If legatees die before the estate-leaver, then their heirs shall not have a right to the legacy bequeathed to them, unless they are named in the will as substitutes specifically for such a case.

522. A legacy, the object of which pursuant to law may not be transferred, shall devolve to the legatee only at the time the heir has accepted the inheritance.

A conditional legacy shall devolve to the legatee only after the condition has been satisfied or has been legally deemed to have been satisfied, unless it has already been satisfied before the death of the testator.

A contingent legacy shall devolve to the legatee as an unconditional legacy (Section 521, Paragraph one), unless an unspecified term had been imposed, which has the effect of a condition.

523. Ja nosacīti ieceltam mantiniekam ar to pašu nosacījumu uzdots izpildīt legātu, tad šis legāts uzskatāms par beznosacījuma legātu. Tas pats attiecināms arī uz legātu, ko izpildīt uzlikts substitūtām.

524. Legātu, kas piekritis uz tāda pamata (521.-523.p.), ja legāta izpildīšana uzlikta mantiniekiem, legātārs vai viņa mantinieki var prasīt tūlīņ pēc tam, kad mantinieks ieguvis viņam piekritušo mantojumu; bet ja legāts bijis piešķirts ar zināmu nosacījumu vai termiņu, tad to var prasīt tikai pēc tam, kad šis nosacījums iestājies vai termiņš pienācis.

525. Ja izpildīšanas laiku atvēlēts noteikt legāta izpildītājam pēc savas gribas, tad legātāram ir tiesība prasīt izpildījumu tikai pēc viņa nāves, no viņa mantiniekiem.

526. Ja legāta izpildīšana nav uzlikta mantiniekam, bet tas novēlēts tieši legātāram, vai ja mantinieks, kuram legāta izpildīšana uzlikta, atkritis un legāta iegūšana pie tam nav bijusi aprobežota ne ar kādiem nosacījumiem vai termiņiem, tad legātārs var to prasīt tūlīņ pēc testamenta nākšanas likumīgā spēkā.

527. Legāta izpildītājam jāievēro visa rūpība un jāatbild legātāram par katru savu neuzmanību, kuras dēļ legāta priekšmetam būtu noticis kaitējums; bet ja viņam uzlikts pienākums visu, kas viņam piešķirts, nodot kādam citam, tad viņš atbild pēdējam tikai par tiem kaitējumiem, ko viņš nodarījis ļaunā nolūkā vai aiz rupjas neuzmanības.

528. Kad kaitējums noticis bez mantinieka neuzmanības vai nokavējuma, legātārs var tikai prasīt, lai mantinieks cedē tam tiesību celt prasību pret vainīgo, vai lai dod nodrošinājumu, ka izdos novēlēto priekšmetu, ja tas nāktu viņa rokās.

529. Legāti vispārmoderīgiem un labdarīgiem mērķiem to izpildītājam jāizpilda tūlīņ pēc tam, kad testaments nācis likumīgā spēkā un viņš pie-

523. If a conditionally named heir has been charged with the execution of a legacy with that same condition, then this legacy shall be deemed to be an unconditional legacy. The same shall be applicable also to a legacy that a substitute has been charged to execute.

524. A legacy that has been granted on such a basis (Sections 521-523), if the execution of the legacy has been charged to the heirs, may be claimed by the legatee or his or her heirs immediately after the time when the heir has received the inheritance devolving upon him or her; but if the legacy has been bequeathed subject to a certain condition or a term, it may be claimed only after this condition has been satisfied or the term has elapsed.

525. If the executor of the legacy has been granted his or her own discretion as to the time of execution of the legacy, then, the legatee shall have the right to request its execution only after the death of the executor, from the heirs of the executor.

526. If an heir is not charged with execution of a legacy, but it is bequeathed directly to the legatee, or if the heir charged with execution of the legacy fails as heir and the legacy, additionally, has not been restricted by either any conditions or terms, then the legatee may request it immediately after the will comes into legal effect.

527. The executor of a legacy shall take utmost care and shall be liable to the legatee for any negligence on his or her part as a result of which the object of the legacy should suffer damage; but if the executor is charged with the duty of transferring to someone else all that has been bequeathed to the legatee, then the executor shall be liable to the latter only for those damages which the executor has caused as a result of bad faith or gross negligence.

528. When damage has occurred without any negligence or delay by the heir, the legatee may only request that the heir cede to him or her the right to bring an action against the party at fault, or give an assurance that the heir will transfer the bequeathed object, if it should come into hands of the heir.

529. An executor of legacies for the generally useful and charitable purposes shall execute the legacies immediately after the time the will has

ņēmis mantojumu; pretējā gadījumā viņam jāatbild par visām nokavējuma sekām.

IV. Legāta iegūšana un atraidīšana

530. Legātārs iegūst tiesību uz legātu no tā brīža, kad tas viņam piekritis (521.p. 1.d.), kaut arī viņam tas nebūtu zināms. Tomēr ar to vien novēlētais priekšmets vēl neļūst par legātāra mantas sastāvdaļu, bet nodibinās tikai iespēja tam pāriet uz viņa mantiniekiem.

Legātārs var pēc savas gribas viņam tādā kārtā piekritušo legātu vai nu pieņemt vai atraidīt.

531. Legātu pieņemot legātārs uzņemas visus ar legātu saistītos apgrūtinājumus un nastas, kā arī atlīdzināt tā izpildītājam visus novēlētam priekšmetam vai tā dēļ taisītos izdevumus, un beidzot izpildīt viņam no testatora puses uzliktos nosacījumus.

532. Legātārs nedrīkst vienu legāta daļu pieņemt un otru atraidīt, bet no viņa mantiniekiem viens var legātu pieņemt, otrs to atraidīt.

Ja legātāram piešķirti vairāki legāti, tad viņš var dažus pieņemt un citus atraidīt.

Lietu kopība, kas novēlēta kā viens vesels, uzskatāma par vienu legātu; bet ja vairākas lietas, kaut arī pie vienas kopības piederīgas, nosauktas atsevišķi, tad katra no tām ir atsevišķs legāts.

533. Ja legātārs nomirst neizteicis, vai viņš grib pieņemt legātu vai ne, tiesība to pieņemt vai to atraidīt pāriet uz viņa mantiniekiem.

V. Legāta izpildīšana

534. Legātārs var celt personisku prasību pret mantinieku par viņam piešķirtā legāta izdošanu. Ja novēlēta lieta bijusi testatora īpašums, bet atrodas citas personas valdījumā, tad legātārs var celt pret katru valdītāju īpašuma prasību, ciktāl to būtu varējis celt pats testātors.

come into legal effect and he or she have accepted the inheritance; otherwise the executor shall be liable for all consequences of the delay.

IV. Receipt and Renunciation of a Legacy

530. A legatee shall acquire rights to a legacy from the moment it has devolved to him or her (Section 521, Paragraph one), notwithstanding that he or she may not know of it. Nevertheless, the bequeathed object does not thereby and therewith become a part of the property of the legatee, but only the possibility of it passing to his or her heirs is established.

A legatee may, at his or her own discretion, either accept or renounce a legacy that has devolved to him or her by this process.

531. In accepting a legacy, the legatee assumes all the encumbrances and charges associated with the legacy, as well as undertakes to reimburse the executor of it for all expenditures made for or due to the bequeathed object and, finally, to perform the conditions imposed on him or her by the testator.

532. A legatee may not accept one part of a legacy and renounce another, but of their heirs one may accept the legacy and another renounce it.

If a legatee has been bequeathed several legacies, then he or she may accept some and renounce others.

An aggregation of property that has been bequeathed as a single whole shall be considered to be a single legacy; but if several items of property, notwithstanding that they belong to an aggregation, are named separately, then each of them is a separate legacy.

533. If a legatee dies without stating whether he or she wants to accept or renounce a legacy, the right to accept or refuse it shall devolve to his or her heirs.

V. Execution of a Legacy

534. A legatee may bring an action *in personam* against an heir concerning transfer of a legacy bequeathed to the legatee. If the bequeathed property was the property of the testator but is in the possession of another person, then the legatee may bring an ownership action

535. Legātāram nav tiesības piespiest mantiņnieku, lai viņš pieņem mantojumu un sakarā ar to izpilda legātāra labā uzliktos pienākumus.

536. Ja legātu izpildīt nav uzlikts mantiniekam, bet tas novēlēts legātāram tieši, kā arī ja mantinieks, kam uzlikts legātu izpildīt, atkritis, tad legātārs var prasīt no testāmenta izpildītāja vai mantojuma masas aizgādņa, lai izdod legātu no mantojuma.

537. Tam, kam uzlikts pienākums izpildīt legātu, jāizdod tas saskaņā ar testātora rīkojumiem un pie tam ar visiem tā piederumiem.

538. Ja novēlētas atsevišķas noteikti apzīmētas lietas, par to piederumu uzskatāms viss tas, ar ko palielinās pati lietas būtība; bet ja novēlēti prasījumi, pie to piederumiem skaitāmi visi blakus prasījumi, kādi pienākušies mantojuma atstājēja nāves brīdī uz tās saistības pamata, uz kuru prasījumi dibināti.

539. Novēlētās lietas augļi pieder legātāram no tā laika, kad viņš iegūst uz šo lietu tādu tiesību, kas viņam dod iespēju prasīt to tiesas ceļā.

540. Ja legāts piešķirts ar nosacījumu vai ar termiņu, tad augļi līdz nosacījuma vai termiņa iestājam pieder legāta izpildītājam, ja vien nav skaidri redzama testātora griba, lai tas, kam par labu legāts piešķirts, dabūtu lietu ar visiem tās pieaugumiem, kādi radušies no testātora nāves brīža.

541. Par piederumu (537.p.) uzskatāms arī tas, kas legāta izpildītājam jādod legātāram pēc vispārējiem noteikumiem par zaudējumu atlīdzību, ja viņš nav pienācīgi izpildījis savu saistību.

against each such possessor to the extent that such an action could have been brought by the testator himself or herself.

535. A legatee does not have the right to force an heir to accept an inheritance and in connection therewith perform the duties imposed for the benefit of the legatee.

536. If an heir is not charged with the execution of a legacy but the legacy is bequeathed directly to a legatee, or if an heir who is charged with execution of a legacy fails, the legatee may request that the executor of the will or the trustee of the entirety of the property of an estate transfer the legacy from the estate.

537. The person who is charged with the duty of executing a legacy must transfer it, complete with all its appurtenances, pursuant to the instructions of the testator.

538. If separate, specifically described items of property are bequeathed, as their appurtenances shall be considered all that with which is enlarged the very essence of the property; but if claims are bequeathed, as their appurtenances shall be considered all ancillary claims that were due at the moment of the death of the estate-leaver, on the basis of those obligations on which the claims were founded.

539. The fruits of an item of bequeathed property shall belong to the legatee from the time that he or she acquires such a right to the property, which give him or her the opportunity to claim it through a court.

540. If a legacy is bequeathed subject to a condition or a term then the fruits until the condition sets in or the term elapses shall belong to the executor of the legacy, unless it is manifest that the clear intent of the testator is that he or she to whom the legacy has been bequeathed shall obtain the property with all its augmentations that have accrued since the moment of the death of the testator.

541. If the executor of a legacy has not fulfilled his or her obligations properly, then that, which the executor of a legacy must give to the legatee pursuant to general provisions regarding compensation for losses, shall also be considered as an appurtenance (Section 537).

VI. Atsevišķie legātu veidi

548. Īpašuma tiesību uz noteikti apzīmētām novēlētām lietām, kas pieder pie mantojuma atstājēja mantas, legātārs iegūst no mantojuma iegūšanas brīža.

Tādu lietu legātārs saņem tajā veidā, kādā tā bijusi mantojuma atstājējam pašam, ar visām pie tās piederīgām tiesībām un pieaugumiem, bet arī ar visām uz to gulošām nastām.

549. Par trūkumiem testatora paša lietas īpašībā, kā arī par tās attiesājumu (559.p.) un par servitūtiem vai citām nastām, kas uz to guļ, legāta izpildītājs legātāram neatbild.

550. Ja novēlētā noteikti apzīmētā lieta testatora nāves brīdī mantojumā vairs neatrodas, tad legātāram nav tiesības šo lietu prasīt.

551. Ja no vairākām novēlētām lietām dažas gājušas bojā, tad visas pārējās jāizdod legātāram pilnīgi.

Ja bojā gājušo legāta priekšmetu atjauno, tad atjaunojas arī legātāra tiesība uz to.

552. Ja testators novēl kādam kustamu lietu, to noteikti neapzīmējot, bet tikai pēc šķiras, tad šāds legāts ir spēkā, vienalga, vai tādas lietas mantojumā ir vai nav.

553. Legāts, kas novēlēts lietu noteikti neapzīmējot, dod legātāram vai viņa mantiniekiem izvēles tiesību, ja vien testators nav tieši noteicis pretējo.

554. Ja mantojumā ir tādas lietas (553.p.), tad mantiniekam jāuzrāda tās legātāram, bet pēdējam savkārt jāaprobežojas savā izvēlē vienīgi ar tām.

for losses caused to him or her thereby, and in general shall be liable for the consequences of his or her delay.

VI. Specific Kinds of Legacies

548. The legatee shall receive ownership rights to specifically described bequeathed items of property, which belong to the property of the estate-leaver at the moment the inheritance is accepted.

Such property shall be received by the legatee in the same form as it was with the estate-leaver himself or herself, together with all of the rights and augmentations belonging to it, but also with all charges which lie thereon.

549. The executor of the legacy shall not be liable to the legatee for any deficiencies in the characteristics of the testator's own property, as well as for any replevin in relation to the property (Section 559) and servitudes or other charges which lie thereon.

550. If the specifically described bequeathed property is no longer in the estate at the moment of death of the testator, then the legatee does not have the right to request this property.

551. If some of several items of bequeathed property have been destroyed, then all of those remaining shall be transferred to the legatee in their entirety.

If an object of the legacy that has been destroyed is renewed, the rights of the legatee to it are also renewed.

552. If a testator bequeaths an item of movable property to someone without specifically describing it but only according to its class, then such a legacy shall be valid regardless of whether such items of property are or are not in the estate.

553. A legacy bequeathing an item of property without a specific description shall give the legatee or his or her heirs the right to choose, unless the testator has expressly specified the contrary.

554. If such items of property (Section 553) are in the estate, the heir must show them to the legatee, but the latter shall on his or her part restrict his or her choice only to those.

555. Ja testātors izvēles tiesību piešķirīs kādai trešai personai, bet tā negrib vai nevar izvēlēties, vai neizvēlas gada laikā, tad tās vietā izvēlas legātārs.

556. Ja testātors izvēles tiesību piešķirīs legāta izpildītājam, tad viņam nav tiesības izdot sliktāko lietu, un ja viņš neizdara savu izvēli pēc legātāra lūguma tiesas noteiktā laikā, tad izvēles tiesība pāriet uz legātāru.

557. Ja legātāram novēlētas vairākas vienas un tās pašas šķiras lietas, noteikti nenosakot daudzumu, tad viņam nav tiesības prasīt no tām vairāk par trim.

558. Ja izvēle izdarīta, tad visu risku par izvēlēto lietu nes legātārs. Bet ja viena vai otra no vienādas šķiras lietām vēl pirms izvēles iet bojā bez mantnieka vainas, tad legātārs izvēlas no pārējām vai saņem pēdējo palikušo lietu.

559. Ja izvēlēto lietu pieprasa kāda trešā persona un viņai to piespiež, tad legātārs var izvēlēties no jauna, ja mantojumā atrodas vēl citas tās pašas šķiras lietas.

560. Izņemot 559.pantā norādīto gadījumu, izdarīto izvēli vairs nevar grozīt.

561. Ja testātors ir domājis vienu zināmu lietu, bet izteicies tik nenoteikti, ka nevar zināt, kādu īsti, tad izvēles tiesība pieder nevis legātāram, bet legāta izpildītājam.

562. Ja legāta priekšmets ir testātoram piekritis mantojums, tad legātārs dabū visu to, kas no tā vēl palicis testātoram mirstot.

563. Ja novēlētas atvietošanas lietas, kā skaidra nauda, labība u.t.l., nenoteicot to daudzumu, tad legātāram ir tiesība uz visām attiecīgās šķiras lietām, kas atrodas mantojuma atstājēja mantā.

555. If a testator has granted the right to choose to a third person but that person does not want to or is unable to choose or does not choose within one year, the legatee shall choose in lieu of that person.

556. If the testator has granted the right to choose to the executor of the legacy, then the executor shall not have the right to deliver the worst item of property, and if he or she does not make his or her choice pursuant to a request of the legatee within the time specified by the court, then the right to choose shall devolve to the legatee.

557. If a legatee has been bequeathed several items of property of the same class without specifying the quantity, then he or she shall not have the right to request more than three of them.

558. If a choice has been made, then all risk regarding the chosen item of property shall be borne by the legatee. But if one or another item of property of the same class has been already destroyed before the choice through no fault of the heir, then the legatee shall choose from among the remainder or shall receive the last remaining item of property.

559. If the item of property chosen is requested by some third person and it is adjudged to that person, the legatee may choose anew if other items of property of the same class are still in the estate.

560. Once a choice is made it may not be any longer changed, except in the case set out in Section 559.

561. If a testator has intended one specific item of property but has expressed himself or herself so vaguely, that it is impossible to be certain which one was actually intended, then the right to choose shall not belong to the legatee, but to the executor of the legacy.

562. If the object of a legacy is an inheritance that has devolved to the testator, then the legatee shall receive all that which still remains of it at the death of the testator.

563. If fungible property has been bequeathed, such as cash, grain crops, and the like, without specifying the quantity, then the legatee has the right to all the property of the respective class found in the property of the estate-leaver.

564. Ja novēlēts noteikts daudzums atvietojamu lietu, tad legāta izpildītājam jāizdod tieši šis daudzums, kaut arī tāda nebūtu testatora mantā, izņemot tomēr gadījumu, kad apzīmēto daudzumu testāmentā noteikts ņemt no šim nolūkam tieši norādīta zemes gabala; tad legātāram ir tiesība tikai uz to, kas tur atrodas.

565. Legātāram izdodamo lietu labums, ja testators to nav noteikti norādījis, noteicams pēc legāta izpildītāja ieskata.

566. Ja legāta izpildītājam uzdots izdot legātāram noteiktu daudzumu atvietojamu lietu zināmos termiņos, kā ikgadus, ikmēnešus u.t.t., tad tāds legāts uzskatāms it kā par vairāku legātu kopību, no kuriem pirmais ir beznosacījuma legāts, bet pārējie nosacīti ar to, lai legātārs, iestājoties devuma termiņam, būtu vēl dzīvs.

Zināmas summas legāts, kuras nomaksa sadalīta termiņos tikai šā legāta izpildītāja atvieglojumam, vienmēr uzskatāms par beznosacījuma legātu.

567. Tiesība uz šādu legātu (566.p.) iestājas nevis uz vienu reizi, bet vairākas reizes, un proti, ar katru jaunu termiņu.

Katram atsevišķam termiņam, tāpat kā atsevišķam prasījumam, tek arī sevišķs noilgums.

568. Tiesība uz šādu legātu (566.p.), ja testāmentā nav noteikts citādi, izbeidzas tikai ar legātāra nāvi, bet juridiskām personām tā turpinās, kamēr viņas pastāv.

569. Ja kādam novēlēts uzturs, neapzīmējot to tuvāki, tad legātāram ir tiesība uz ēdienu, apģērbu un dzīvokli, bet viņš nevar prasīt, lai sedz izdevumus viņa mācībai un izglītībai.

Ja uztura daudzums testāmentā nav noteikts, tad to noteic tiesa pēc sava ieskata, samērīgi ar novēlētāja mantu un legātāra dzīves apstākļiem.

Nepilngadīgajiem novēlētais uzturs jādod, līdz viņi sasniedz 18 gadu vecumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.07.1992. likumu)

564. If a specified quantity of fungible property has been bequeathed, then the executor of the legacy shall deliver exactly this quantity, even if such is not in the property of the testator, except, however, in the case, when the will states that the specified quantity shall be taken from a parcel of land specifically indicated for this purpose; then the legatee has a right only to that which is located there.

565. The quality of the items of property to be provided to the legatee, if the testator has not specifically indicated it, shall be determined at the discretion of the executor of the legacy.

566. If the executor of the legacy has been charged with delivering to the legatee a specified quantity of fungible property within certain terms, such as each year, each month, etc., then such a legacy shall be deemed to be a grouping of several legacies, of which the first shall be an unconditional legacy, but the others shall be conditioned upon the legatee still being alive when the term of the devise sets in.

A legacy of a certain amount, the payment of which is divided into terms only for the convenience of the executor of the legacy, shall always be deemed to be an unconditional legacy.

567. The right to such legacy (Section 566) shall come into effect not at one time, but at several times, namely, with each new term.

In regard to each individual term, as well as each individual claim, there shall also run an individual prescriptive period.

568. The rights to such legacy (Section 566), if it is not specified otherwise in the will, shall terminate only upon the death of the legatee, but for legal persons they shall continue as long as the legal person exists.

569. If someone has been bequeathed maintenance but it is not further described, then the legatee has the right to food, clothing and a dwelling, but he or she may not request reimbursement of his or her training and education expenditures.

If the quantity of maintenance is not specified in the will, then it shall be set by a court in its own discretion, commensurate with the property of the bequeather and the living conditions of the legatee.

Maintenance bequeathed to minors shall be provided until they attain the age of 18 years.

[7 July 1992]

570. Vispārējos vārdos izteikts agrāk nodibināto legātu atcēlums šaubu gadījumā uz uztura legātu neattiecas.

571. 566. un turpmāko pantu noteikumi par termiņa devumu legātiem attiecas arī uz uztura legātu.

572. Novēlētā uztura došana izbeidzas ar uzturamās personas nāvi, kaut arī tam nolūkam noteiktā summa nebūtu vēl pilnīgi iztērēta.

573. Kad novēlēti ienākumi no nekustama īpašuma vai no visas mantas, šā legāta izpildītājs patur galvenās lietas valdījumu un pārvaldību, ja testātors nav devis par to citādu rīkojumu, un viņam tikai jāizdod legātāram ienākumi no tā pēc caurmēra aprēķina un jādod par to attiecīgs nodrošinājums.

574. Ja vienam novēlēta lietojuma tiesība, bet otram īpašuma tiesība uz vienu un to pašu lietu, tad īpašuma tiesība pāriet uz pēdējo no testatora nāves brīža, bet tā ir aprobežota līdz lietojuma tiesības izbeigšanās brīdim.

575. Ja lietojuma vai dzīvokļa tiesības legāts aprobežots ar zināmiem gadiem vai ar kādiem citiem termiņiem, vai arī atvēlēts legātāram lietot šo tiesību tikai ik pārgadus, tad tiesība uz šādu legātu iestājas, tāpat kā uz termiņa devumiem (566. un 567.p.), nevis uz vienu reizi, bet ar katru jaunu termiņu.

576. Testātors var nevien novēlēt jau pastāvošas saistību tiesības, bet arī ar legātu nodibināt jaunas.

577. Legāts, ar kuru tā izpildītājam uzdots noslēgt ar legātāru kādu saistību, ir spēkā, ja legātārs ar to var iegūt kādu labumu.

578. Ja testātors novēl kādam savu prasījumu, tad legātārs var izlietot to, līdz ar piederīgiem blakus prasījumiem, tieši pret parādnieku.

Ja testātors savu novēlēto prasījumu vēl dzīvs būdams pats piedzen, vai ja tas kā citādi izbeidzas, tad ar to izbeidzas arī legāts. Bet ja legāta priekšmets ir noteikta summa, kura tikai jāpie-

570. A generally stated revocation of an earlier established legacy, in case of doubt, shall not apply to a legacy for maintenance.

571. The provisions of Section 566 and of the Sections following regarding terms for legacies shall also apply to legacies for maintenance.

572. The provision of the maintenance bequeathed shall terminate upon the death of the maintained person, even though the sum specified for this purpose may not be fully expended.

573. When income from immovable property or from all of the property has been bequeathed, the executor of such legacy shall retain possession and administration of the principal properties, if the testator has not given other instructions regarding such, and the executor must only deliver to the legatee the income from it pursuant to a calculated average and must provide appropriate security for it.

574. If someone has been bequeathed a usufruct but someone else the ownership rights to one and the same item of property, then the ownership rights shall devolve to the latter from the moment of the death of the testator, but it shall be restricted until the moment the usufruct has ended.

575. If the legacy of a usufruct or a dwelling right is restricted to specified years or with other time periods, or also it is bequeathed to the legatee to use such right only every other year, then the right to such legacy shall take effect in the same way as for periodical contributions (Section 566 and 567), not on one occasion, but with each new term.

576. A testator may not only bequeath already existing obligation rights, but also by a legacy establish new ones.

577. A legacy, by means of which its executor is charged with entering into an obligation with the legatee, shall be valid if the legatee may gain some kind of benefit from it.

578. If a testator has bequeathed someone his or her claim, then the legatee may pursue it, along with related ancillary claims, directly against the debtor.

If a testator recovers his or her bequeathed claim while still alive or if the claim is otherwise terminated, then the legacy also terminates therewith. But if the object of a legacy is a specific amount

dzen no norādītā parādnieka, tad tas vien, ka testatārs dzīvs būdams to saņēmis, vēl neatceļ legātu. Vispār šeit jāievēro testatāra griba un šaubu gadījumā legāts jāatzīst par spēkā esošu.

Novēlētā prasījuma pārjaunojums legātu neatceļ.

579. Testatārs var ar legātu atsvabināt savu parādnieku no parāda.

Ja parāda nemaz nav, tad arī tā legāts nav spēkā, kaut arī parāda summa būtu norādīta.

VII. Legātu samazināšana

580. Ja no mantojuma nepietiek visu legātu izpildīšanai, tad visi legāti samērīgi samazināmi.

581. Ja mantojums pārāk apgrūtināts legātiem, tad neatraidāmie mantinieki var ņemt no legātāriem samērīgu atvilkumu tādā apmērā, lai viņiem pašiem paliktu likumā noteiktā neatņemamā daļa.

582. Ja tāda legāta priekšmets, kas atņem vai samazina neatraidāmam mantiniekam neatņemamo daļu, ir uzturs vai citi termiņa devumi, kā arī kāda lietošanas tiesība, tad šāda legāta vērtība aprēķināma, kapitalizējot viena gada devumu ar likumiskiem procentiem (1765.p.), bet ja tāds legāts piešķirts juridiskai personai, tad šī summa aprēķināma kapitalizējot ikgadējos devumus ar četriem procentiem.

583. Legātāriem nav jāpiedalās mantojuma atstājēja parādu samaksā. Bet ja legāti pārsniedz mantojuma vērtību un pie tam nav tieša mantinieka, tad no viņiem ņemams samērīgs atvilkums minēto parādu samaksai.

11. APAKŠNODAĻA

Nosacījumi un citi pēdējās gribas rikojuumu aprobežojumi

I. Nosacītie pēdējās gribas rikojuumi

584. Mantiniekus var iecelt, kā arī legātus piešķirt tiklab ar atliekošiem, kā arī ar atceļošiem nosacījumiem.

which is only to be recovered from the debtor specifically indicated, then the fact in and of itself that it was received by the testator while still alive shall not revoke the legacy. Generally the intent of the testator must be observed and, in case of doubt, the legacy shall be deemed to be valid.

Novation of a bequeathed claim shall not invalidate a legacy.

579. A testator may release his or her debtor from the debt by means of a legacy.

If there is no debt, then a legacy in regard thereto is also not in effect, even if the amount of the debt has been stated.

VII. Reduction of Legacies

580. If the estate does not suffice for execution of all the legacies, then all the legacies shall be reduced proportionately.

581. If an estate is overly encumbered with legacies, then the forced heirs may take from the legatees a proportional deduction, in such amount that they retain their preferential share as provided for by law.

582. If the object of such legacy, as takes away or reduces the preferential share of a forced heir, is maintenance or other periodic payment, or also some kind of usufruct, then the value of such legacy shall be calculated by capitalising the amount paid over a one-year period with the interest rates set by law (Section 1765), but if such legacy is bequeathed to a legal person, then this sum shall be calculated by capitalising the annual payments with a four per cent interest rate.

583. Legatees do not have to participate in payment of the debts of the estate-leaver. However, if the legacies exceed the value of the estate, and, furthermore, there is no direct heir, then a proportional deduction shall be taken from the legatees to pay the aforementioned debts.

SUB-CHAPTER 11

Conditions and other Restrictions of Last Will Instructions

I. Conditional Last Will Instructions

584. Heirs may be appointed, as well as legacies bequeathed either with suspensive or with resolutive conditions.

Arī substitūciju var nodibināt nosacīti; bet ja pirmais mantinieks iecelts nosacīti un par substitūtu nosacījums nav noteikti atkārtots, tad pēdējais uzskatāms par nenosacīti ieceltu.

585. Nosacījums var būt nevien tieši izteikts testāmentā, bet to var arī secināt no citiem testāmenta noteikumiem.

586. Ja nosacīti ieceltam mantiniekam bez tam vēl piešķir legātu, tad nosacījums attiecināms arī uz legātu. Turpretim nosacījums, ar kuru piešķirts legāts, neattiecas uz mantinieka iecēlumu.

587. Fiziski vai tiesiski neiespējami, kā arī nepareizi, netikumīgi un citādi neatļauti nosacījumi – pēdējie tomēr tikai tad, ja tie izteikti apstiprinošā formā – nav jāievēro, bet pats rīkojums ir spēkā.

588. Pēdējās gribas rīkojumam nevar pievienot tādus nosacījumus, ar kuriem aprobežo apveltītā personiskās tiesības. Turpretim var saistīt to, ko iecerē par mantinieku vai kam piešķir legātu, ar sekojošiem nosacījumiem:

1) iedoties laulībā ar zināmu personu, ja tas nerunā pretim likumam un saskan ar pieklājības un personiskas cieņas prasībām;

2) neiedoties laulībā ar zināmu personu, ja vien pie tam nav nolūka aizturēt to, kam kautkas ar šo nosacījumu novēlēts, no iedošanās laulībā vispār vai vismaz viņam to apgrūtināt.

589. Nav atļauti un tādēļ nav spēkā visi tādi mantinieka iecēlumi vai legāta noteikumi, kas saistīti ar nosacījumu, lai apveltītais dotu pēdējās gribas rīkojumu par labu testātoram vai citai personai.

590. Legāti, kas legāta izpildītājam jāizdod tajā gadījumā, ja viņš neizpilda kādu testātora uzlikumu, ir spēkā.

591. Ja kādu nosacījumu iespējams izpildīt tikai daļai, tad šī daļa jāizpilda; bet ja nosacījumu izpildīt pat daļai nav iespējams, tad viss nosacījums jāuzskata par neizpildāmu un tādēļ nav jāievēro.

Substitution may also be established with conditions; but, if the first heir is appointed with conditions and conditions regarding the substitute are not specifically repeated, then the latter shall be deemed appointed without conditions.

585. Conditions may be not only directly stated in a will, but they may also be construed from other provisions in the will.

586. If a conditionally appointed heir is additionally also bequeathed a legacy, then the condition also applies to the legacy. On the other hand, a condition by which a legacy is bequeathed is not applicable to the appointment of an heir.

587. Conditions that are physically or legally impossible, as well as wrong, immoral and otherwise not permitted – the latter nevertheless only if they are stated affirmatively – need not be complied with, but the instruction itself shall be valid.

588. Last will instructions may not add such conditions that restrict the personal rights of the recipients endowed. On the other hand, those who are appointed heirs or who are bequeathed a legacy may be bound with the following conditions:

1) to enter into marriage with a particular person, if that is not contrary to law and is in accordance with the requirements of propriety and personal dignity; or

2) to not enter into marriage with a particular person, only if additionally, the intention is not to prevent someone, to whom something has been bequeathed by means of this condition, from entering into marriage at all or at least to make it more difficult for him or her.

589. All such appointments of heirs or legacy provisions, which are dependent on a condition that the recipient give his or her last will instructions in favour of the testator or another person, are not permitted and therefore are void.

590. A legacy, which the executor of a legacy must transfer in the event that he or she fails to carry out a certain binding direction of the testator, shall be valid.

591. If it is possible to fulfil some condition only in part, then such part must be fulfilled; but, if it is not possible to fulfil the condition in part, then the entire condition shall be deemed as unfulfilled and therefore does not need to be observed.

Nosacījums, kas tikai pagaidām ir neiespējams, jāizpilda, ja vien šo pagaidu šķērslī kādreiz var novērst; bet ja neiespējamība pastāvējusi jau testāmenta taisīšanas laikā, tad nosacījums nav jāievēro, kaut arī vēlāk tas kļūtu iespējams.

592. Ja starp alternatīvi uzliktiem nosacījumiem kaut viens ir neiespējams vai nepielaidzams, tad neviens no tiem nav jāievēro un rīkojums uzskatāms par nenosacītu.

593. To, kas novēlēts ar zināmu nosacījumu, nevar prasīt pirms šā nosacījuma izpildīšanas.

Izņēmuma kārtā mantojumu var izdot nosacīti ieceltam mantniekam arī pirms nosacījuma iestāšanās, kad viņš pietiekoši nodrošina šā mantojuma atdošanu tam, kam tas piekristu, ja nosacījums neiestātos.

Ar nosacījumu piešķirta legāta izpildītājam jādod nodrošinājums legātāram par to, ka pēc šā nosacījuma iestāšanās legātu izpildīs. Bet ja nosacījums ir tāds, ka vienīgi legātāram miršot būs iespējams noteikt, vai tas izpildīts vai ne, tad legātārs var legātu dabūt tikai tad, ja viņš nosacījuma neizpildīšanas gadījumam nodrošina šā legāta un no tā ievāktu augļu atpakaļ atdošanu tā devējam vai tam, kam legāts šādā gadījumā piekristu.

594. Ar nosacījuma iestāšanos rīkojums uzskatāms par tādu, kas it kā no paša sākuma būtu bijis nenosacīts.

Ja nosacījums nav iestājies, tad attiecīgais rīkojums atzīstams it kā par nebijušu, bet pats nosacītais piešķirums – par dzēstu.

Šaubu gadījumā nosacījums vienmēr atzīstams par iestājušos.

Ja testātors pats padarījis nosacījuma izpildīšanu neiespējamu, tad viss rīkojums līdz ar tajā nodibināto tiesību zaudē spēku.

Ja legāta izpildītājs vai vispār tas, kas ieinteresēts, lai nosacījumu neizpildītu, kavē tā iestāšanos, tad nosacījums atzīstams par izpildītu.

A condition, which is only temporarily not possible, shall be fulfilled as long as this temporary obstacle may at some time be averted; but if the impossibility already existed at the time the will was made, the condition need not be complied with even though it might become possible to fulfil it later.

592. If among alternative imposed conditions even one is not possible or not permitted, then none of them need be observed and the instructions shall be deemed to be without conditions.

593. That, which is bequeathed subject to a certain condition, may not be claimed before this condition is fulfilled.

As an exception, an inheritance may be transferred conditionally to an appointed heir even before the coming into effect of the condition, when the heir provides adequate security to ensure that the inheritance is transferred to the person to whom it would devolve, if the condition did not come into effect.

The executor of a bequeathed conditional legacy shall grant security to a legatee to ensure that, following the coming into effect of the condition, the legacy shall be delivered. But if the condition is such, that whether it has been fulfilled or not can be determined only when the legatee dies, the legatee may receive the legacy only if he or she provides security, so that in case the condition is not fulfilled, this legacy and the fruits derived from it shall be returned to its giver or to the person to whom the legacy would devolve in such case.

594. With the coming into effect of a condition, the instruction shall be deemed as one which was, as if from the very beginning, unconditional.

If a condition has not come into effect, then the applicable instruction shall be considered to be non-existent, but the conditional bequest itself, to be cancelled.

In case of doubt, a condition shall always be considered to have taken effect.

If a testator himself or herself has made the execution of a condition impossible, then the entire instruction together with the rights established by it is void.

If the executor of a legacy, or generally one who has an interest in a condition not being fulfilled, hinders its coming into effect, then the condition shall be considered to be fulfilled.

595. Ja patvaļīgs nosacījums, t.i. tāds, kura izpildīšana atkarājas vienīgi no testāmentā apveltītā gribas, nevar iestāties nejauša šķēršļa dēļ, tad nosacījums atzīstams par izpildītu, ja vien izpildīšana, kas bijusi iespējama vēl pirms minētā šķēršļa, nav palaista taisni minētās personas nokavējuma dēļ.

Jaukts nosacījums, t.i. tāds, kura izpildīšana atkarājas ne vien no testāmentā apveltītā gribas, bet arī no gadījuma vai no kāda trešā gribas, atzīstams par izpildītu, ja vien apveltītam jau tad, kad izpildīšana vēl bijusi iespējama, bijis nopietns nodoms uzdevumu izpildīt; bet ja nejaušs šķērslis gadās pirms tam, tad nosacījums nav uzskatāms par izpildītu.

596. Nosacījums, kura izpildīšana uzlikta vairākām personām, visām tām arī jāizpilda; bet ja dažas no tām to neizpilda, tad pārējās, kas to izpildījušas, dabū savas daļas no visiem novēlētās tiesības.

597. Ja testatora noteiktā laikā nosacījuma izpildījums norādītā kārtā nenotiek, tad ar nosacījumu saistītā tiesība atkrīt, ja vien nosacījums izņēmuma kārtā nav atzīstams par izpildītu.

Ja testators nav noteicis izpildīšanas termiņu, tad nejauša, no testāmentā apveltītā gribas neatkarīga nosacījuma iestāšanās laikam nav nekādas nozīmes, un nosacījums uzskatāms par iestājušos pat arī tad, ja tas iestājas vēl testātoram dzīvam esot.

Nosacījums, kas testātoram nezinot iestājies jau testāmenta taisīšanas laikā, atzīstams par iestājušos.

598. Ja patvaļīgi nosacījumi jāizpilda pēc testatora nāves un viņš nav noteicis nekādu termiņu, tad tos var izpildīt katrā laikā, kamēr vien tas iespējams, tā tad visā apveltītās personas mūžā, bet viņai mirstot nosacītā tiesība izbeidzas. Tomēr, ja apveltītais pārāk ilgi vilcinās, tiesa var, izpildīšanā ieinteresētām personām pieprasot, nolikt viņam apstākļiem piemērotu izpildīšanas termiņu un, ja viņš joprojām izvairās, nodibināt mantojumam aizgādību, lai no tā apmierinātu ieinteresēto personu prasījumus.

595. If an arbitrary condition, i.e., one whose execution is dependent solely on the intent of a person who is a recipient under the will, can not come into effect due to an unintentional obstacle, then the condition shall be considered to be fulfilled, only if the execution, which was still possible prior to the aforementioned obstacle, did not take place due to delay by the aforementioned recipient.

A mixed condition, i.e., one the execution of which depends not only on the intent of the recipient under the will, but also on an event or on the intent of a third person, shall be considered to be fulfilled, provided that the recipient even then when fulfilment was still possible, had a serious intention to fulfil the task; but, if an unintentional obstacle occurred prior thereto, then the condition shall not be considered as having been fulfilled.

596. A condition, the fulfilment of which is charged to several persons, shall also be fulfilled by all of them; but if some of them do not fulfil it, the others who have fulfilled it shall receive their own shares of the rights bequeathed to all of them.

597. If a condition is not fulfilled within the time specified and in the manner prescribed by the testator, then the rights dependent on the condition shall not apply, unless as an exception the condition is considered to have been fulfilled.

If a testator has not specified a term for the fulfilment of a condition, then the timing of an unintentional condition, independent of the intent of the person who is endowed by the will, coming into effect, shall have no significance and the condition shall be considered to have been fulfilled even if it is fulfilled while the testator is still alive.

A condition that, unknown to the testator, has already been fulfilled at the time the will was being made, shall be considered to be fulfilled.

598. If arbitrary conditions have to be fulfilled after the death of the testator and he or she has not specified any term therefor, then such conditions may be fulfilled at any time, while it is still possible, that is, during the entire lifetime of the recipient; but upon the death of the recipient, the conditional right shall cease. Nevertheless, if the recipient delays unduly, the court may, at the request of persons interested in fulfilment, set the recipient a deadline for fulfilment suitable under the circumstances and, if he or she continue to be evasive, establish a trusteeship for the inheritance, in order to satisfy the claims of interested persons from it.

II. Termiņa apzīmējums pēdējās gribas rīkojumos

599. Termiņa apzīmējums atšķiras no nosacījuma ar to, ka pirmais atliek tikai iespēju tiesību izlietot, bet otrais – pašu tiesību spēku.

Termiņš, kas kaut kādā ziņā nolikts nenoteikti, tā ka par to nevar droši zināt, vai tas vispār iestāsies un kad iestāsies, ja vien tas nav acīmredzot attiecināts tikai uz izpildīšanas laiku – pielīdzināms nosacījumam.

Ja kādam piešķirts legāts uz viņa nāves dienu, tad to var prasīt tikai pēc legātāra nāves viņa mantinieki.

III. Citi pēdējās gribas rīkojumu aprobežojumi

600. Pēdējās gribas rīkojumus var aprobežot nevien ar nosacījumiem un termiņiem, bet arī citādi, un proti, ar uzlikumiem, lietošanas ierobežojumiem, kā arī uzliekot pienākumu atdot to, kas saņemts, citai personai, vai tā vietā izdarīt kādu darbību.

601. Ja ar tādiem aprobežojumiem (600.p.) saistīts legāts, tad legātāram jādod legāta izpildītājam nodrošinājums par to ievērošanu.

602. Ja legātārs neievēro testatora blakus noteikumus, tad legāta izpildītājs var doto atprasīt.

603. Trešai personai, kurai par labu noteikts kāds uzlikums, ir pret legātāru patstāvīga prasības tiesība.

12. APAKŠNODAĻA Savstarpēji testamenti

604. Testamentu, kurā viena kopīga akta veidā divas vai vairāk personas savstarpēji iecel viena otru sev par mantinieku, sauc par savstarpēju. Bet ja šādā testāmentā vienas personas iecēlums par mantinieku noticis ar nosacījumu, ka jāpastāv un jābūt spēkā otras personas iecēlumam, tā ka viens iecēlums var būt vai nebūt spēkā tikai kopā ar otru, tad testamentu sauc par korrespektīvu.

II. Designated Terms in Last Will Instructions

599. Designated terms differ from conditions in that the former defers only the possibility of the use of a right, but the latter, the validity of the right itself.

A term that in some way is stated vaguely, such that it cannot be known with certainty whether it will come into effect at all and when it will come into effect, shall be treated as a condition, unless it evidently applies only to the time of fulfilment.

If someone is bequeathed a legacy on his or her day of death, then it may be claimed only after the death of the legatee by his or her heirs.

III. Other Restrictions on Last Will Instructions

600. Last will instructions may be restricted not only by conditions and terms, but also in other ways, and namely by binding directions, by restrictions on use, as well as by imposing a duty to return to another person that which has been received, or in its stead to perform some action.

601. If a legacy is bound by such restrictions (Section 600), then the legatee shall provide to the executor of the legacy security to ensure compliance with them.

602. If a legatee does not observe the ancillary provisions of the testator, then the executor of the legacy may request the return of that which was transferred.

603. A third person, for whose benefit a binding direction has been specified, shall have an independent right of action against the legatee.

SUB-CHAPTER 12 Reciprocal Wills

604. A will, whereby two or more persons, in the form of one joint document, reciprocally appoint each other as heir, is termed reciprocal. But, if in such a will the appointment of one person as heir has occurred with the condition that the appointment of the other person must exist and must be valid, such that one appointment may be or not be valid only jointly with the other, then the will is termed mutual.

605. Savstarpējs testāments atzīstams līdz ar to arī par korrespektīvu tikai tad, ja testātori noteikti izsacījuši savu nodomu tādu testāmentu taisīt, vai ja tas skaidri redzams no lietas apstākļiem.

Tāpat savstarpējs testāments atzīstams par korrespektīvu, ja tajā noteikts, kam piekrīt mantojums pēc tā nāves, kas pārdzīvojis visus citus līdzmantiniekus; šaubu gadījumā par korrespektīvu uzskatāms arī laulāto savstarpējs testāments.

606. Savstarpējs testāments, izņemot gadījumus, kad no paša tā satura skaidri redzams pretējais, nav uzskatāms par mantojuma līgumu, un tādēļ katrs testātors var to vienpusēji atsaukt.

607. Ja nekorrespektīvu savstarpēju testāmentu atsauc viens testātors, vai ja viņa rīkojums kā citādi zaudē spēku, tad tas neietekmē citu testātoru rīkojumu spēku.

608. Korrespektīvā testāmentā viena testātora izdarīts atsaukums pilnīgi atceļ arī otra rīkojumu, izņemot tikai gadījumu, kad pēdējais būtu dabūjis zināt par pirmā atsaukumu un tomēr ar nodomu atstājis negrozītus savus rīkojumus.

609. Kad miris viens no korrespektīva testāmenta taisītājiem, pārdzīvojušam ir tiesība pirms mantojuma pieņemšanas atteikties no testāmentārās mantošanas; tādā gadījumā mantojums piekrīt mirušā likumiskiem mantiniekam, līdz ar ko pārdzīvojušais dabū atpakaļ tiesību brīvi noteikt par savu mantu arī nāves gadījumam.

610. Ja pārdzīvojušam testāmentā piešķirta mirušā manta un viņš mantojumu pieņem, tad viņa mirušam par labu taisītais testāments atzīstams pēdējā nāves dēļ par dzēstu, un viņš iegūst tiesību brīvi noteikt par visu mantu, kā par savu, tā arī par to, kas dabūta pēc testāmenta.

611. Izšķirot jautājumu par to, kas atzīstami par katra testātoru tuvākiem radniekiem, uz kuriem jāpāriet mantai pēc pēdējā pārdzīvojušā nāves, pieņemams par pamatu, ja testāmentā par to nekas nav noteikts, šā pēdējā pārdzīvojušā nāves brīdis.

605. A reciprocal will shall be deemed to be also mutual only if the testators have expressly stated their intent to make such a will, or if this is evident from the circumstances of the matter.

Similarly, a reciprocal will shall be deemed to be mutual if it is specified in it to whom the estate shall devolve after the death of the last surviving co-heir; in case of doubt, the reciprocal will of spouses shall also be deemed to be mutual.

606. A reciprocal will, except in cases where from the content thereof the contrary is evident, shall not be deemed to be an inheritance contract, and therefore each testator may revoke it unilaterally.

607. If one testator revokes a non-mutual reciprocal will, or if his or her instructions lose validity for some other reason, then that shall not affect the validity of the instructions of the other testators.

608. In a mutual will the revocation by one testator shall wholly revoke the instructions of the other, except only in the case when the latter has obtained knowledge of the revocation by the former and nevertheless has, intentionally, left his or her instructions unaltered.

609. If one of the parties to a mutual will has died, the survivor has the right to opt out of testamentary inheritance prior to accepting the inheritance; in such case the estate shall devolve to the heirs by intestacy of the deceased, and therewith the survivor regains the right to freely determine the disposition of his or her property also in the case of death.

610. If the survivor is bequeathed in a will the property of the deceased and he or she accepts it, then his or her will made with the deceased as beneficiary shall be considered to be extinguished as a result of the death of the latter and the survivor acquires the right to freely determine the disposition of all of the property, both his or her own and also that which was received pursuant to the will.

611. To resolve the issue as to who shall be acknowledged as the next of kin of each of the testators, to whom the estate shall devolve after the death of the last survivor, the basis shall be, if there is nothing specified in the will, the moment of death of the last survivor.

612. Ja savstarpējā testāmentā testātori kopīgi piešķirusi legātus tādā kārtā, lai tie kristu uz visu kopējo mantas masu, tad tiem iestājas termiņš tikai pēc pēdējā pārdzīvojušā nāves, ja vien tas acīmredzami nerunā pretim testātoru nodomam. Bet ja legātus piešķirjis katrs testātors atsevišķi no savas paša mantas, tad katrs tāds rīkojums uzskatāms par patstāvīgu. Tādēļ pārdzīvojušā legāti atkrit paši no sevis, bet viņam jāizpilda mirušā nodibinātie, un, ja testāments bijis korrespektīvs, viņš nevar atsvabināties no šā pienākuma pat mantojumu atraidot.

13. APAKŠNODAĻA

Pēdējās gribas rīkojumu izpildīšana

I. Testāmenta pierādījumi

613. Notāra vai konsula aktu grāmatā vai pagasttiesas testāmentu grāmatā ierakstīts testāments vai 439.panta kārtībā sastādīts akts par testāmenta pieņemšanu glabāt uzskatāms par pēdējās gribas esamības un īstuma pilnīgāko pierādījumu.

614. Rakstiska privāta testāmenta īstums pieņemams par pierādītu, ja tā vēl dzīvie liecinieki atzīst savus parakstus, bet ja liecinieku nav, tā īstumu var pierādīt ar citiem līdzekļiem.

Mutiska testāmenta (460.p.) taisīšana un saturs jāapliecina ar zvērestu diviem lieciniekiem.

615. Nevien mantiniekam, bet arī katrai mantojumā ieinteresētai personai, kā legātāriem un viņu mantiniekiem, ir tiesība pret katru, kura rokās ir testāments vai kurš to ļaunprātīgi nogādājis pie malas, celt prasību, lai tas vai nu izdod testāmentu, vai samaksā mantojuma vai legāta vērtību.

II. Testāmenta izpildīšana.

616. Likumīgā spēkā nākušu testāmentu izpilda testāmenta izpildītājs, kas šim nolūkam iecelts vai nu tajā pašā testāmentā, vai citā testatora sevišķā aktā, bet ja testāmenta izpildītājs nav iecelts, tad testāmentā ieceltais mantinieks, un

612. If in a reciprocal will the testators have jointly bequeathed legacies in such sequence that they accrue to the entire aggregate property of the estate, then their term shall begin to run only after the death of the last survivor, unless they evidently contradict the intent of the testator. However, if the legacies are bequeathed by each testator separately from his or her own property, then each such instruction shall be deemed to be independent. Therefore, legacies of the survivor become void of their own accord, but the survivor must fulfil those established by the deceased, and, if the will was mutual, he or she may not be released from this duty by refusing the inheritance.

SUB-CHAPTER 13

Execution of Last Will Instructions

I. Evidence of a Will

613. A will registered in the register of documents of a notary public or a consul, or in the register of wills at a parish court, or a document prepared pursuant to the procedures of Section 439, Paragraph 4 regarding the acceptance of a will for safekeeping, shall be deemed as the best evidence of the existence and authenticity of a last will.

614. The authenticity of a written private will shall be presumed as proved if its still living witnesses acknowledge their signatures, but if there are no witnesses, then the authenticity may be proved by other means.

The making of an oral will (Section 450) and its contents must be attested to under oath by two witnesses.

615. Not only heirs but also any person with an interest in the estate, such as legatees and their heirs, shall have the right to bring an action against everyone who is in possession of a will or who has with malicious intent removed it, to either surrender the will or to pay the value of the estate or legacy.

II. Execution of Wills

616. A will which has come into legal effect shall be executed by the executor of the will, who has been appointed for this purpose either by the will itself or by another special testamentary instrument, but if an executor of the will has

beidzot, ja nav arī tiešā testāmentārā mantinieka, tad mantojuma aizgādnis, kuru iecēlusi bāriņtiesa uz tiesas lēmuma pamata.

P i e z ī m e. Persona, kurai paši mantinieki uzdevuši testāmentu izpildīt, uzskatāma nevis par testāmenta izpildītāju, bet par viņu pilnvarnieku.

617. Par testāmenta izpildītāju var iecelt katru rīcības spējīgu personu.

618. Neviens nav saistīts uzņemties testāmenta izpildītāja pienākumu, ko viņam uzticējis testētors; bet kas to jau uzņēmis, tam vairs nav tiesības no tā atteikties bez svarīga iemesla. Ja par testāmenta izpildītāju ieceltais pieņēmis testatora piešķirto legātu, tad viņš vairs nevar atteikties arī no testāmenta izpildītāja pienākuma.

619. Testāmenta izpildītāju viņa pienākumu robežās aizsargā un atbalsta bāriņtiesa, bet šās tiesas apstiprinājums viņam nav vajadzīgs un viņš neatrodas tās uzraudzībā, izņemot gadījumus, kuri attiecas uz sabiedrisku labumu vai iestāžu vai tādu personu interesēm, kurām vajadzīga sevišķa aizsardzība, kā nepilngadīgiem un tiem, kam piešķirts uzturs.

620. Testāmenta izpildītāja tiesisko stāvokli un viņa tiesību un pienākumu robežas noteic testāmentā izteiktā testatora griba. Bet ja pēdējais neko tuvāku par to nav noteicis, tad testāmenta izpildītājam tikai jā rūpējas par testatora pēdējās gribas ievērošanu un izpildīšanu, kā arī jāgādā, cik tas šim nolūkam nepieciešams, par mantojuma nokārtošanu un izdališanu starp mantiniekiem un legātāriem.

621. Testāments tā izpildītājam ir instrukcija, no kuras viņš nekādā ziņā nedrīkst atkāpties; bet ja apstākļi nepieciešami to prasa, tad papriekš jānoklausās ieinteresētās personas un, kad starp tām un testāmenta izpildītāju izrādās domstarpības, lieta jāizšķir, pēc apstākļiem, bāriņtiesai.

not been appointed, then by the heir appointed by the will, and finally, if there is also no direct testamentary heir, then by a trustee of the estate appointed by the orphan's court based on a court decision.

N o t e: A person charged by the heirs themselves to execute a will shall be deemed not to be the executor of the will, but to be their authorised representative

617. Any person with the capacity to act may be appointed as executor of a will.

618. Nobody is bound to undertake the duty of an executor of a will, which has been entrusted to him or her by the testator; but if someone has already undertaken it, he or she no longer has the right to withdraw therefrom without good cause. If the person appointed as executor of a will has accepted a legacy bequeathed by the testator, then he or she also may no longer withdraw from the duties of executor of the will.

619. An executor of a will, within the limits of his or her duties, shall be protected and supported by the orphan's court, but the executor does not require confirmation by this court and is not subject to its supervision, except in cases which pertain to the public good or to the interests of institutions or persons that require special protection, such as minors and those who have been awarded maintenance.

620. The legal status of the executor of a will and the limits of his or her rights and duties are defined by the intent of the testator expressed in the will. But if the latter has not specified anything further, then the executor of the will need only ensure that the last will of the testator is observed and executed, as well as provide, as far as necessary for such purpose, regarding the settlement of the estate and its distribution among the heirs and legatees.

621. The will, to the executor, shall be instructions from which he or she may not, under any circumstances, deviate; but if circumstances require it, then the executor must first hear out interested persons and, when there are differences of opinion between them and the executor of the will, the matter, in accordance with the circumstances, must be decided by the orphan's court.

622. Bez testatora noteikta uzdevuma testāmenta izpildītājam nav ne tiesības, ne pienākuma pārvaldīt mantojumu. Bet kamēr testatora ieceltais mantinieks vēl nav mantojumu pieņēmis vai – ja tāda mantinieka nav – kamēr nav nodibināta aizgādība, testāmenta izpildītājs atvieto mantinieku, t.i. iestājas mantojuma valdījumā, sastāda tā sarakstu, maksā mantojuma parādus, piedzen neievāktos prasījumus, ved mantojuma prāvas u.t.t.

623. No atstātās mantas testāmenta izpildītājs var atsavināt vienīgi to, ko testators noteikti atļāvis, vai arī cik tas katrā ziņā vajadzīgs, lai uzturētu mantojumu un izpildītu testāmentu.

624. Testāmenta izpildītājam jāprasa, lai mantinieki izteicas, vai viņi mantojumu pieņem. Ja viņi mantojumu pieņēmuši, viņš nodod to viņu valdījumā, un var prasīt vai aizturēt no tā tikai tos priekšmetus un summas, kas vajadzīgi legātāru apmierināšanai un citu testatora sevišķu rīkojumu izpildīšanai.

625. Testāmenta izpildītājs var nodot savu pienākumu citam tikai tad, ja tas viņam testāmentā noteikti atļauts. Tomēr ar to viņam nav atņemta tiesība vajadzības gadījumā rīkoties caur pilnvarniekiem.

626. Testāmenta izpildītājam jāizpilda viņam uzliktie pienākumi pēc iespējas ātri un ar to rūpību, ar kādu viņš rīkojas savās paša lietās. Ja viņam noteikta par viņa pūlēm atbilstoša atlīdzība, tad viņš atbild mantiniekiem un citām mantojumā ieinteresētām personām arī par vieglu neuzmanību.

627. Ja ir vairāki testāmenta izpildītāji un testators nav pienākumus viņu starpā sadalījis, tad viņiem pēc iespējas jādarbojas kopīgi. Tomēr spiedīgos gadījumos viņi var darboties arī atsevišķi. Ja viņi pienākumus sadala savā starpā labprātīgi vienojoties, tad tomēr viņi atbild solidāri.

Ja izpildīt kādu atsevišķu rīkojumu testators uzlicis sevišķam testāmenta izpildītājam, tad pēdējais darbojas tikai viņam uzliktā uzdevuma aplokā.

622. The executor of a will has neither the right nor the duty to manage the estate in the absence of the testator specifically requiring such be done. But, while an heir appointed by the testator has not yet accepted the inheritance or, in the absence of such an heir, while a trusteeship has not been established, the executor of the will shall substitute for the heir, i.e., take possession of the estate, prepare an inventory, pay the debts of the estate, collect outstanding claims, bring inheritance court proceedings, etc.

623. The executor of a will may alienate from the property left only that which the testator has specifically permitted, or also, that which is absolutely necessary to maintain the estate and to execute the will.

624. The executor of a will shall require that the heirs state whether they accept the inheritance. If they have accepted the inheritance, the executor shall transfer the estate into their possession and may request or retain from it only those objects and moneys which are necessary to satisfy legatees and to execute other specific instructions of the testator.

625. The executor of a will may transfer his or her duties to someone else only if he or she is specifically permitted in the will to do so. Nevertheless, the right of the executor to act, in case of necessity, through an authorised representative is not thereby revoked.

626. An executor of a will must execute the duties which have been entrusted to him or her as quickly as possible and with such care as with which he or she would act in his or her own matters. If appropriate remuneration has been specified for the efforts of the executor, then he or she shall be liable, even for ordinary negligence, to the heirs and other persons who have an interest in the estate.

627. If there are several executors of a will and the testator has not divided the duties among them, then they shall act jointly to the extent possible. Nevertheless, in cases of urgency, they may also act independently. If they divide the duties among themselves by voluntary agreement, then they shall, nevertheless, be subject to solidary liability.

If the testator has imposed the discharge of some separate instruction to a particular executor of the will, the latter shall act only within the scope of the duty imposed upon him or her.

628. Testāmenta izpildīšanas izdevumi atlīdzināmi tā izpildītājam no mantojuma; bet viņš nevar prasīt atlīdzību par savām pūlēm, ja testāmentā par to nekas nav noteikts.

629. Kad testāmenta izpildītājs nobeidzis viņam uzliktos pienākumus, viņam jādod mantiniekiem un citām ieinteresētām personām norēķins par savas pārziņas laiku, ciktāl mantojums atradies viņa pārvaldībā (619.-623.p.).

630. Ja testāmenta izpildītājs darbojas gausi vai pretēji mantinieku, legātāru vai citu lietā ieinteresēto interesēm, tie var nevien sūdzēties par viņu bāriņtiesā, bet arī prasīt, lai viņu atceļ.

631. Ja testāmentā ieceltais testāmenta izpildītājs negrib uzņemties šo pienākumu (618.p.), vai ja viņu atceļ no tā pēc ieinteresēto personu pieprasījuma (630.p.), vai ja viņš nomirst, un testātors šos gadījumus nav paredzējis, tad testāmenta izpildīšanai uz tiesas lēmuma pamata bāriņtiesa ieceļ aizgādni.

III. Pēdējās gribas rīkojumu iztulkošana

632. Pēdējās gribas rīkojumu iztulkošanai piemērojami vispārējie noteikumi tiesisko darījumu iztulkošanai, ievērojot pie tam sekojošo 633.-635.pantu sevišķos priekšrakstus.

633. Ja testāmentā atrod tumšus, divdomīgus vai neveikli lietotus izteicienus, tad tie iztulkojami saskaņā ar šķietamām testātora domām, pie kam sevišķi jāievēro viņa attiecības pret mantinieku, kā arī viņa parastais domu un runas veids. Nesaprotami izteicieni uzskatāmi par neesošiem.

634. Visi rīkojumi, kas nerunā pretim likumam un veselam prātam, jāiztulko tādā kārtā, lai testāments pēc iespējas paliktu spēkā.

635. Šaubu gadījumā priekšroka dodama tam iztulkojumam, kas izdevīgāks testātora leļupē-

628. Expenditures associated with execution of a will shall be reimbursed to its executor from the estate; but the executor may not request remuneration for his or her efforts if nothing is specified in the will concerning such.

629. When the executor of a will has completed the duties imposed upon him or her, he or she shall provide to the heirs and other interested persons an accounting regarding the time of his or her administration to the extent that the estate has been under his or her management (Sections 619-623).

630. If the executor of an estate acts slowly or contrary to the interests of the heirs, legatees or other persons interested in the matter, they may not only submit complaints regarding him or her in the orphan's court, but also request his or her dismissal.

631. If the executor of a will appointed by a will does not want to accept this duty (Section 618), or if he or she is dismissed therefrom as a result of a request from interested persons (Section 630), or if he or she dies, and the testator has not provided for such case, then the orphan's court, on the basis of a decision of the court, shall appoint a trustee to execute the will.

III. Interpretation of Last Will Instructions

632. Interpretation of last will instructions shall be pursuant to the general provisions for interpreting legal transactions, and additionally the following special rules of Sections 633-635 shall be observed.

633. If the will contains obscure, ambiguous or awkwardly used expressions, then they shall be interpreted in accordance with the probable intent of the testator; in addition, the relations of the testator with the heir shall be especially observed, as well as their usual manner of thought and speech. Expressions that can not be understood shall be deemed to be void.

634. All instructions which are not contrary to law and common sense shall be interpreted in such a way that the will remains, insofar as possible, valid.

635. In case of doubt, preference shall be given to that interpretation which is more advan-

jiem, bet pēc tā tam, kas izdevīgāks mantiniekam un legātāram. Ja saduras legātāra un legāta izpildītāja intereses, tad legātāram dodama priekšroka pret legāta izpildītāju.

14. APAKŠNODAĻA Testāmenta apstrīdēšana

636. Katru testāmentu, kas neatbilst kādam likuma noteikumam, ieinteresētās personas (637. p.) var apstrīdēt.

637. Apstrīdēt testāmentu var tikai tie, kas iecelti par mantiniekiem kādā citā pēdējās gribas rīkojumā vai kas testatora miršanas brīdī bijuši viņa tuvākie likumiskie mantinieki.

Tos rīkojumus, kurus minētās personas nav apstrīdējušas, vai kuriem viņas piekritušas, vai kurus viņas apstrīdēt nokavējušas, vai arī uz kuriem viņas kautkā citādi zaudējušas tiesību, attālie radnieki vairs nevar apstrīdēt.

638. Kad strīds pret testāmentu nav bez pamata, tad, prasītājam lūdzot, tiesa var testāmentā ieceltam mantiniekam, ja viņš mantojumu pieņem vai ir jau pieņēmis, uzlikt pienākumu dot pietiekošu nodrošinājumu par mantojuma pareizu pārvaldīšanu un varbūtēju izdošanu. Raugoties pēc apstākļiem, tiesa var nodibināt mantojuma aizgādību. Bet ja testāmentā ir ievērotas visas noteiktās ārējās formalitātes, tad tajā ieceltais mantinieks var prasīt, lai viņu nekavējoties ievēd valdījumā līdz tam laikam, kamēr pretinieks nepierāda savas tiesības priekšrocību.

tageous to the descendants of the testator, but thereafter, to that interpretation which is more advantageous to the heirs and legatees. If the interests of the legatee and the executor of the legacy conflict, then the legatee shall be given preference over the executor of the legacy.

SUB-CHAPTER 14 Contesting a Will

636. Any will that does not conform to some provision of law may be contested by interested persons (Section 637).

637. A will may be contested only by those who have been appointed heirs in some other last will instruction or who, at the moment of the death of the testator, were the nearest heirs in intestacy of the testator.

Those instructions which have not been contested by the persons mentioned, or to which they have consented, or which they have not timely contested, or also to which they have lost their rights in some other way, may no longer be contested by more remote kin.

638. If a dispute concerning a will is not without grounds, then a court, upon petition by the plaintiff, may impose a duty on the appointed heir of the will, if he or she accepts or has already accepted the inheritance, to provide adequate security for the proper administration and possible distribution of the estate. Having regard to the circumstances, the court may establish a trusteeship for the estate. But if all required external formalities have been observed in the will, then the appointed heir of the will may request to be placed in possession without delay for such time as the opposing party has not proven the priority of his or her rights.

CETURTĀ NODAĻA

Līgumiskā mantošana

1. APAKŠNODAĻA

Līgumiskās mantošanas veidi un mantojuma līgums

639. Līgumisko mantošanu nodibina ar līgumu, ar kuru viens līdzējs otram vai vairāki līdzēji cits citam piešķir tiesību uz savu nākamo mantojumu vai tā daļu. Tādu līgumu sauc par mantojuma līgumu.

Mantojuma līgumā viens līdzējs var arī piešķirt legātu otram līdzējam vai trešai personai.

Mantojuma līgumā atstumšana no mantojuma nav atļauta.

640. Ar mantojuma līgumu nodibina nevis tikai personisku saistību, bet pašu mantojuma tiesību. Turpretim tādu seku nav līgumam, kurā atrodas tikai apsoliņums kādreiz iecelt kādu par savu mantinieku, kaut arī abas puses būtu vienojušās par nākamā mantojuma līguma galveniem noteikumiem.

641. Noslēgt mantojuma līgumu var tikai tas, kam ir nevien tiesība slēgt līgumus vispār, bet arī spēja taisīt testāmentu (420.p.) un mantot pēc testāmenta. Saskaņā ar to no mantinieka, kas iecelts pēc līguma, jāprasa, lai viņš būtu spējīgs vispār mantot, bet no mantojuma atstājēja – lai viņam būtu tiesība noteikt par savu mantu nāves gadījumam. Ja mantinieks, kuru iecēļ pēc līguma, ir nepilngadīgs, tad, lai darījumam būtu tiesisks spēks, vajadzīga aizbildņa un bāriņtiesas piekrišana; bet ja mantojuma atstājējs ir nepilngadīgs, tad noslēgtais mantojuma līgums viņu saista tikai tad, ja tas attiecas uz viņa brīvo mantu (195.p.).

642. Mantojuma līgumos jāievēro noteikumi par neatņemamo daļu, ja vien tie, kam tā nākas, paši tieši vai piedaloties līgumā, nav atteikušies no savām tiesībām. Ja tas nav ievērots, tad kā mantojuma atstājējam dzīvam esot, tā arī pēc vi-

CHAPTER 4

Contractual Inheritance

SUB-CHAPTER 1

Contractual Inheritance Forms and Inheritance Contract

639. Contractual inheritance shall be founded by contract pursuant to which one party grants the rights to his or her future inheritance or its part to another party, or several parties grant such rights to each other. Such a contract is termed an inheritance contract.

In an inheritance contract one party may also grant a legacy to another party or to a third person.

Exclusion from an inheritance is not permitted in an inheritance contract.

640. An inheritance contract establishes not only a personal obligation, but the inheritance right itself. On the other hand, a contract which contains only a promise to appoint someone as his or her heir in the future shall not have such effect, notwithstanding that both parties have agreed on the principal provisions of a future inheritance contract.

641. An inheritance contract may be entered into only by a person, who has not only the right to enter into contracts in general, but also the capacity to make wills (Section 420) and to inherit pursuant to a will. In accordance with this it shall be required that an heir who is appointed pursuant to contract have the capacity to inherit in general, but with respect to the estate-leaver, that he or she have the right to determine the disposition of his or her own property in case of death. If an heir appointed in a contract is a minor, then, for the transaction to have legal effect, the consent of a guardian or the orphan's court is necessary; but if the estate-leaver is a minor, then the inheritance contract which has been entered into shall be binding only then, if it concerns his or her independent property (Section 195).

642. In inheritance contracts the provisions concerning preferential shares shall be complied with, unless those who are concerned themselves directly or as parties to the contract have relinquished their rights. If this has not been complied

ņa nāves, neatraidāmie mantinieki var līgumu apstrīdēt.

643. Mantojuma līgums jāapliecina pie notāra uzrādījuma kārtībā. Bet ja līgums attiecas uz nekustamu īpašumu, tad, lai tas būtu spēkā pret trešām personām, tas jāieraksta zemes grāmatās.

644. Mantojuma līgumiem arī nepieciešami visi tie noteikumi, ko likums prasa vispār līgumu spēkā esamībai.

645. Mantojuma līgumam pievienotie nosacījumi, ciktāl tie zīmējas uz pašiem līdzējiem, apspriežami pēc tiem pašiem noteikumiem kā līgumu nosacījumi vispār; nosacījumi par citām līgumā apveltītām personām pakļauti noteikumiem par testāmentu nosacījumiem.

2. APAKŠNODAĻA Mantojuma līguma sekas

646. Mantojuma līgums nodibina tikai nākammo aicinājumu mantot un tādēļ, kamēr mantojuma atstājējs vēl ir dzīvs, piešķir līgumiskam mantiniekam vienīgi nogaidu tiesību uz viņa nākammo mantojumu, bet nevis tūlīn spēkā esošu tiesību uz mantojuma atstājēja tagadējo mantu.

647. Līgumisku mantinieka iecēlumu nevar atsaukt vienpusēji, ne tieši, ne ar jaunu, agrākam pretēju rīkojumu nāves gadījumam, ja vien mantojuma atstājējs nav paturējis sev tiesību vēl rīkoties nāves gadījumam citādi ar zināmām lietām vai mantojuma daļu. Bet ja viņš šādu tiesību nav sev paturējis un līgumiskais mantinieks ir iecelts par vienīgo mantinieku, tad visa atstātā manta piekrīt tam pilnīgi. Ja turpretim mantiniekam bijusi noteikti piešķirta zināma daļa, tad viņš arī tikai to vien dabū, bet viss pārējais piekrīt likumiskiem mantiniekiem.

648. Mantojuma līgums neaprobežo mantojuma atstājēja tiesību – kaut arī par to nebūtu atsevišķi pielīgts, ja vien viņš pats nav tieši no tam atteicies – rīkoties savas dzīves laikā ar savu kustamu mantu un pat mērenos apmēros to dāvināt.

with, then forced heirs may contest the contract while the estate-leaver is alive as well as after his or her death.

643. An inheritance contract must be certified pursuant to presentation procedures by a notary public. However, if the contract concerns immovable property, then, for it to be valid as against third persons, it must be registered in the Land Register.

644. Inheritance contracts must also incorporate all those provisions that the law requires in general for a contract to be valid.

645. Conditions attached to an inheritance contract, insofar as they apply to the parties themselves, shall be determined in accordance with the same provisions as conditions in contracts generally; conditions regarding other recipients in a contract shall be subject to the provisions concerning conditions in wills.

SUB-CHAPTER 2 Consequences of an Inheritance Contract

646. An inheritance contract establishes only a future invitation to inherit and therefore, while the estate-leaver is still alive, grants to a contractual heir only the right to wait for his or her future inheritance, but not an immediately effective right to the present property of the estate-leaver.

647. The appointment of a contractual heir may not be revoked unilaterally, neither directly nor with a new instruction in contemplation of death, which contradicts the earlier, provided that the estate-leaver has not reserved the right, in the event of death, to still act differently with specific items of property or part of the estate. However, if the estate-leaver has not reserved such a right and the contractual heir is appointed as sole heir, then all of the property left shall devolve to the contractual heir totally. If, on the other hand, the heir has been specifically granted a certain share, then he or she also shall receive only that, but all of the remainder shall devolve to the heirs by intestacy.

648. An inheritance contract does not restrict the right of an estate-leaver, even though such may not have been separately contracted for, provided that he or she himself or herself has not directly relinquished such rights to act during his or

Ja mantojuma atstājējs kaut ko atsavina ar acīmredzamu nolūku atņemt līgumā ieceltam mantiniekam ar līgumu piešķirto tiesību, tad šis mantinieks, vēl mantojuma atstājējam dzīvam esot, var tādu atsavinājumu apstrīdēt un, ja mantojuma atstājējs ar neapdomātiem izdevumiem samazina savu mantu tiktāl, ka pēc likuma viņa izlaidīgās vai izšķērdīgās dzīves dēļ par viņu nodibināma aizgādība, var prasīt, lai to nodibina.

649. Ja mantojuma līguma priekšmets ir nekustams īpašums un šo līgumu ievēd zemes grāmatās mantojuma atstājējam dzīvam esot, tad viņš šo nekustamo īpašumu var atsavināt, ieķīlāt vai apgrūtināt ar lietu tiesībām tikai ar līgumiskā mantnieka piekrišanu.

650. Kamēr mantojuma atstājējs vēl ir dzīvs, līgumiskais mantinieks nevar vienpusēji atteikties no līguma, neraugoties uz to, vai viņš uzņēmis kādus pienākumus vai ne.

651. Ar mantojuma atstājēja nāvi līgumiskam mantiniekam piekrīt tiesība mantot un līdz ar to arī tiesība pieņemt mantojumu. Atraidīt mantojumu līgumiskais mantinieks drīkst tikai tad, ja viņam tāda tiesība līgumā paredzēta.

652. Ja līgumiskais mantinieks mirst pirms mantojuma atstājēja, pirmajam piešķirtā mantojuma tiesība izbeidzas.

653. Mantojuma līgumā nodibinātie legāti līgumiskam mantiniekam jāizpilda tāpat kā testamentāram mantiniekam, un vispār legātārs atrodas vienādās attiecībās ar līgumiskiem un testamentāriem mantiniekiem.

654. Mantojuma līgumus var noslēgt arī trešai personai par labu, bez viņas piedalības tajos, un tādā gadījumā tie nodibina viņai patstāvīgu tiesību, pie kam tomēr līdzēji var savstarpēji vienojoties noslēgto līgumu pārgrozīt vai arī pavisam atcelt. Bet tiklīdz minētā trešā persona pati pievienojas līgumam vai viens no pirmējiem līdzējiem nomirst, vai kļūst nedziedināmi garā slims, ar šo līgumu nodibinātā trešās personas tiesība vairs nav atsaucama.

her lifetime with his or her movable property and even, in reasonable quantities, to make a gift of it.

If an estate-leaver alienates something with the manifest intent of taking away from the heir appointed by contract a right granted by the contract, then this heir may, while the estate-leaver is still alive, contest such alienation, and, if the estate-leaver with careless expenditures reduces his or her property to the point where pursuant to law a trusteeship should be established due to his or her dissolute or spendthrift lifestyle, the heir may request that such be established.

649. If the subject matter of an inheritance contract is immovable property and this contract is entered in the Land Register while the estate-leaver is alive, then he or she may alienate this immovable property, mortgage it or encumber it with property rights only with the consent of the contractual heir.

650. While an estate-leaver is still alive, the contractual heir may not unilaterally repudiate the contract regardless of whether or not he or she have accepted any duties.

651. Upon the death of an estate-leaver, the right to inherit, and with it the right to accept the inheritance, devolves to the contractual heir. The contractual heir may renounce the inheritance only then, if such a right has been provided for him or her in the contract.

652. If a contractual heir dies before the estate-leaver, the inheritance right granted to the former is terminated.

653. Legacies established by an inheritance contract shall be executed by the contractual heir in the same way as by testamentary heirs, and in general a legatee has a similar relationship with contractual and with testamentary heirs.

654. Inheritance contracts may also be entered into in favour of a third person without the participation of that person therein, in which case such contracts establish an independent right for him or her; in addition, the parties may nevertheless mutually agree to change the contract entered into or also revoke it entirely. But as soon as the aforementioned third person himself or herself becomes a party to the contract or if one of the original parties dies or becomes incurably mentally ill, the rights of the third person established by such contract are no longer revocable.

PIEKTĀ NODAĻA

Mantojuma atklāšanās, apsardzība un mantojuma prasība

1. APAKŠNODAĻA

Mantojuma atklāšanās

655. Mantojums atklājas ar mantojuma atstājēja nāvi vai ar viņa izsludināšanu par mirušu ar tiesas lēmumu (377.p.).

Mantojuma atstājēja nāve jāpierāda mantojuma pieprasītājam.

656. Ja divas vai vairāk personas mirušas nedabiskā nāvē, un pie tam nav zināms, kura no tām nomirusi agrāk, tad pieņemams, ka tās mirušas visas reizē.

Ja mirušie stāvējuši savstarpējās augšupējo un lejupējo attiecībās, tad šaubu gadījumā pieņemams, ka lejupējie, ja viņi bijuši nepilngadīgi, miruši agrāk par augšupējiem, bet ja viņi bijuši pilngadīgi – vēlāk par tiem.

2. APAKŠNODAĻA

Mantojuma apsardzība un aizgādība

657. Kad piekritīgam mirtiesnesim ienāk ziņas par kādas personas nāvi, viņam jāgādā, ja apstākļi to prasa (658. un 659.p.), par palikušā mantojuma apsardzību.

658. Ja mirušā mantinieki, kā likumiskie, tā arī testamentārie vai līgumiskie, ir zināmi un pie tam ir pilngadīgi un ir sasniedzami, tad tiesa nesper nekādus apsardzības soļus, ja vien šie mantinieki vai kāds no tiem paši to noteikti nelūdz.

659. Tiesai pašai no sevis jāgādā par mantojuma apsardzību šādos gadījumos:

CHAPTER 5

Opening of Succession, Protection of Estates, and Inheritance Actions

SUB-CHAPTER 1

Opening of Succession

655. Succession opens upon the death of an estate-leaver or upon him or her being declared presumed dead by a court decision (Section 377).

The burden of proof of the death of an estate-leaver is on the claimant of the inheritance.

656. If two or more persons have died unnatural deaths, and in addition, it is not known which of them died earlier, then it shall be deemed that they all died simultaneously.

If the deceased were in mutual ascendant and descendant relationships, then in case of doubt it shall be deemed that the descendants, if they were minors, died earlier than the ascendants, but if they were of legal age, later than them.

SUB-CHAPTER 2

Protection and Trusteeship of an Estate

657. When a Justice of the Peace, having jurisdiction, receives news of the death of a person, he or she shall take measures to protect, if the circumstances so require, the estate, which has been left (Sections 658 and 659).

658. If the heirs of a deceased, intestate as well as testamentary or contractual, are known and in addition are of legal age and are accessible, then a court shall not take any protective measures, unless these heirs or any one of them themselves have specifically petitioned therefor.

659. A court shall on its own take measures to protect an estate in the following cases:

1) kad mantinieki, vai nu vispār, vai daži no tiem, nav zināmi;

2) kad viņi kaut arī ir zināmi, bet nav visi sasniedzami un nav arī viņiem pilnvarnieku vai citu personu, kas tos pēc likuma pārstāv;

3) kad mantinieki kaut arī ir zināmi un ir sasniedzami, bet negrib vai nevar mantojumu pieņemt;

4) kad viņu starpā atrodas kaut viens nepilngadīgais vai tāds, kas aiz kautkāda cita iemesla nespēj personīgi aizsargāt savas tiesības, un pie tam viņam arī nav iecelts aizbildnis vai aizgādnis;

5) kad droši zināms, ka mantojums pārāk apgrūtināts parādiem un ka kreditoru intereses ir apdraudētas, kā arī kad jābaidās, ka mantojumu izputinās.

P i e z ī m e. Kad pēc tēva vai mātes nāves paliek nepilngadīgi bērni un kad tas no vecākiem, kurš otru pārdzīvojis, ir sasniedzams, tad bērnu nepilngadība vien, ja nav citu iemeslu, nav par pamatu mantojuma apsardzībai.

660. Tiesa, kam piekrīt mantojuma lieta, pēc mantinieka lūguma vai 659.pantā norādītos gadījumos, saņēmusi attiecīgu paziņojumu, nodibina aizgādību mantojumam, par ko paziņo bāriņtiesai izpildīšanai. Ja mantinieki ir nepilngadīgi un viņiem nav vecāku, tad bāriņtiesa ieceļ viņiem aizbildņus, kuriem uzliek arī mantojuma aizgādņa pienākumus.

661. Aizgādņus izrauga mantojuma lietā ieinteresētās personas un, ja viņiem ir vajadzīgās īpašības, apstiprina bāriņtiesa. Bet kad lietā ieinteresētās personas nevienu neieteic par aizgādni, tad aizgādņus ieceļ pati bāriņtiesa.

662. Aizgādņi mantojuma pārvaldībā rīkojas pēc tiem pašiem noteikumiem, kas paredzēti pilngadīgo aizgādņiem (356.p.), ja atsevišķos gadījumos nav noteikts citādi.

663. Aizgādņiem savas pārvaldības laikā jādod ikgadus par to norēķins bāriņtiesai, bet kad mantojumu nododot mantiniekiem vai aiz citiem

1) when the heirs, either in general or some of them, are not known;

2) when, although they are known, they are not all accessible and also do not have an authorised representative or another person representing them pursuant to law;

3) when the heirs, although they are known and are accessible, do not want to or are not able to accept the inheritance;

4) when there is among them even one minor or a person who for whatever other reason is unable to personally protect his or her rights, and in addition a guardian or trustee has also not been appointed for him or her; and

5) when it is reliably known that the estate is overly encumbered with debts and that the interests of creditors are threatened, as well as when there is reason to fear that the estate could be squandered.

N o t e. When following the death of a father or mother minor children are left and when that parent who survived the other is accessible, then the minority of the children, in the absence of other reasons shall not, of itself, be grounds for protection of the estate.

660. A court which has jurisdiction over an inheritance matter, pursuant to a petition from an heir or in the cases set out in Section 659, having received an appropriate notification, shall establish a trusteeship for the estate and shall notify an orphan's court of it for execution. If the heirs are minors and they have no parents, then the orphan's court shall appoint guardians for them who shall also have imposed on them the duties of trustee for the estate.

661. Trustees shall be nominated by persons having an interest in the inheritance matter and, if they have the necessary qualities, shall be confirmed by an orphan's court. However, if the persons interested in the matter do not recommend anyone for trustee, then the orphan's court shall itself appoint trustees.

662. Trustees for an estate shall administer it pursuant to the same provisions that apply to trustees for those of legal age (Section 356), if in specific cases it is not provided otherwise.

663. Trustees, during their period of administration, shall provide an annual accounting to the orphan's court, but when the estate has been dis-

iemesliem aizgādība izbeidzas – jādod galīgs norēķins. Bez tam bāriņtiesa var uzlikt aizgādnim pienākumu dot jebkurā laikā norēķinu.

664. Pārvaldības izdevumi sedzami no mantojuma. Atlīdzība aizgādņiem par viņu pūlēm nosakāma pēc 307.panta. Par mantojuma saraksta sastādīšanu aizgādnis atlīdzību nesāņem.

665. Aizgādnim, uzņemoties savus pienākumus, tūlīn jā sastāda mantojuma saraksts un jā lūdz tiesa, lai uzaicina mantiniekus.

Sastādot sarakstu, aizgādnis rīkojas atbilstoši Civilprocesa likuma prasībām.

Mantojuma saraksta sastādīšanai aizgādnis var griezties arī tiesā vai pagasttiesā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.07.1992. likumu)

666. Kad ir nācis likumīgā spēkā tiesas lēmums vai spriedums par mantojuma pieprasītāju tiesībām, aizgādība izbeidzas, līdz ar ko izbeidzas aizgādņa tiesība rīkoties mantojuma masas vārdā.

Aizgādnis nodod mantojumu līdz ar galīgo norēķinu (663.p.) tiesas atzītiem mantiniekiem pret parakstu un iesniedz to bāriņtiesai, kas pēc paraksta saņemšanas atsvabina aizgādni no viņa pienākumiem.

3. APAKŠNODAĻA Mantojuma prasība

667. Mantojuma prasību, ar kuru aizsargā mantojuma tiesību, var celt katrs mantinieks, vienalga, vai viņš aicināts pēc likuma, testāmenta vai līguma un vai viņš prasa visu mantojumu vai tikai tā daļu.

668. Mantojuma prasību var celt pret katru, kas apstrīd prasītāja mantojuma tiesību, vienalga, vai apstrīdētājs valda mantojumu pilnīgi vai pa daļai, un neraugoties uz to, vai viņš uzskata pats sevi par mantinieku un uzdodas par to vai ne; tālāk pret to, kas agrāk valdījis apstrīdamo mantojumu, bet pēc tam ļaunprātīgi no valdīju-

tributed to the heirs or the trusteeship is terminated for other reasons, a final accounting shall be provided. In addition, the orphan's court may impose upon the trustee the duty to provide an accounting at any time.

664. Administration expenditures shall be paid from the estate. Remuneration to trustees for their efforts shall be determined in accordance with Section 307. A trustee shall not receive remuneration for preparing an inventory of the estate.

665. A trustee, upon assuming his or her duties, shall immediately prepare an inventory of the estate and shall petition the court to notify the heirs.

In preparing an inventory a trustee shall act pursuant to the requirements of the Civil Procedure Law.

In preparing the inventory of an estate, the trustee may apply to a court or a parish court.
[7 July 1992]

666. When a court decision or judgment regarding the rights of inheritance claimants has come into effect, the trusteeship is terminated, and therewith the right of the trustee to act on behalf of the entirety of the estate.

The trustee shall transfer the estate, together with the final accounting (Section 663), to the heirs recognised by a court, obtaining their signatures therefor, and shall submit it to the orphan's court which, after having received the signatures therefor, shall release the trustee from his or her duties.

SUB-CHAPTER 3 Inheritance Actions

667. An inheritance action, pursuant to which inheritance rights are protected, may be brought by any heir irrespective of whether he or she is invited pursuant to law, a will or a contract and whether he or she claims the whole estate or only a part of it.

668. An inheritance action may be brought against: anyone who contests the right of inheritance of a claimant, irrespective of whether the contesting party has possession of the entire estate or a part thereof, and irrespective of whether or not he or she regards himself or herself as an heir and presents himself or herself

ma atteicies; beidzot arī pret mantojuma parādnieku, kas liedzas maksāt, atsaukdami uz savu paša tiesību uz mantojumu.

669. Pret to, kas valda pie mantojuma piederīgas atsevišķas lietas un, neapstrīdēdams prasītāja mantojuma tiesību uz tām, aiztur tās aiz kāda cita iemesla, jāceļ īpašuma prasība.

670. Mantojuma prasības mērķis ir atzīt prasītāju vai nu par vienīgo mantinieku, vai par līdzmantinieku, un saskaņā ar to izdot viņam ar visiem pieaugumiem vai nu visu atstāto mantojumu, vai viņam pienākošos daļu, vai arī tos mantojuma priekšmetus, kas atrodas atbildētāja valdījumā.

671. Šo prasību var celt nevien pret katru šo personu, bet arī pret līdzmantiniekiem, kas valda mantojumu un neatzīst prasītāja tiesību; bet ja līdzmantinieks valda tikai savu daļu, kamēr pārējās atrodas trešās personas valdījumā, tad prasība ceļama tikai pret pēdējo.

672. Ar mantojuma prasību var prasīt arī tādus priekšmetus, kas gan nav piederējuši pie mantojuma atstājēja mantas, bet par kuriem viņš atbildējis un tā tad tagad par tiem jāatbild mantiniekam, kā piemēram, mantojuma atstājējam iekilātas vai glabājumā nodotas lietas u.t.l.

673. Ar mantojuma prasību prasa arī maksu, kas saņemta par atsavinātiem mantojuma priekšmetiem, kā arī mantojumam iegūtās lietas, ja to iegūšana bijusi vajadzīga.

674. Ja atbildētājs valdījis mantojumu ļaunā ticībā, tad viņam jānes risks par atsevišķiem priekšmetiem; turpretim labticīgs valdītājs atbild tikai no tā brīža, kad pret viņu celta prasība, un tikai par tādu zaudējumu, kas noticis viņa vainas dēļ; bet par iepriekšējo laiku viņš neatbild pat arī tad, ja viņš vainojams acīmredzamā nolaidībā.

as such; further against the party that was formerly in possession of the contested estate but subsequently relinquished possession in bad faith; finally, also against a debtor of the estate who refuses to pay on the basis of his or her own rights to the estate.

669. An ownership action shall be brought against the party in possession of separate items of property, which comprise the estate and, while not contesting the right of inheritance of the plaintiff to them, withholds them for some other reason.

670. The purpose of an inheritance action is to acknowledge the plaintiff as either the sole heir or a co-heir, and in accordance with this to deliver to him or her, together with all augmentations, either all of the estate which has been left, or his or her due share, or also those objects in the estate which are in the possession of the defendant.

671. This action may be brought not only against any third person, but also against co-heirs who are in possession of the estate and do not acknowledge the right of the plaintiff; but if a co-heir is in possession of only his or her share while the remainder is in possession of a third person, an action may be brought only against the latter.

672. In an inheritance action there may also be requested such objects, which did not actually belong to the property of the estate-leaver, but for which he or she was liable and, therefore, now the heirs are liable, for example, items of property pledged to the estate-leaver or given for storage, and the like.

673. In an inheritance action there may also be also requested payment which has been received for alienated objects in the estate, as well as for items of property that have been acquired for the estate if such acquisition was necessary.

674. If a defendant has been in possession of the estate in bad faith, then he or she shall bear the risk for separate objects; whereas one who was in possession in good faith shall be liable only from the moment that an action has been brought against him or her and only for such loss which has occurred as a result of his or her fault; but in respect of the previous period he or she shall not be liable even then if he or she is manifestly at fault regarding negligence.

675. Ja labticīgs valdītājs pirms prasības celšanas atsavinājis kādu mantojuma priekšmetu, tad viņam jāatdod mantiniekam tiklab par to patiesi saņemtā maksa kā arī no pēdējās iegūtie procenti, ciktāl viņš šo maksu vai procentus nav iztērējis. Turpretim ļaunticīgam valdītājam vai nu jāatdod pati atsavinātā lieta vai jāatlīdzina visi prasītājam nodarītie zaudējumi.

676. Ja mantojuma nauda nodota svešās rokās, labticīgam valdītājam tikai jācedē prasījumi un jāatdod saņemtie procenti, bet ļaunticīgais atbild arī par paša kapitāla risku.

677. Ja mantojuma valdītājs saņēmis sakarā ar mantojumu vai no tā kādu sevišķu labumu, tad viņam tas jāatdod mantiniekam, vienalga, vai viņš mantojumu valdījis labā vai ļaunā ticībā.

678. Ļaunticīgam valdītājam jāatdod visi augļi, neizņemot arī tos, kurus viņš būtu varējis saņemt; turpretim labticīgajam no tiem augļiem, kurus viņš saņēmis, iekam prasība pret viņu celta un viņam paziņota, jāatdod tikai vēl esošie, bet par pārējiem jāatlīdzina tikai tādā mērā, par cik viņš no tiem iedzīvojies. Pēc prasības celšanas saņemtie augļi labticīgam valdītājam jāatdod visi, atbildot arī par tiem, kurus viņš būtu varējis saņemt, ja vien viņš nav tos zaudējis nejauša gadījuma dēļ.

679. Par atdodamiem augļiem valdītājs nekādā gadījumā nemaksā procentus.

680. Izdodot mantojumu, valdītājam ir tiesība atvilkt no tā apstākļiem piemēriģi taisītos mantojuma atstājēja slimības un apbedīšanas izdevumus, kā arī visu, kas samaksāts viņa kreditoriem un legātāriem. Ja ir izmaksāti legāti, kas nav bijuši jāizpilda, labticīgam valdītājam tikai jācedē mantiniekam prasības tiesība pret legāta saņēmēju, bet ļaunticīgais atbild šajā gadījumā pilnā apmērā arī par visu risku.

675. If a possessor has in good faith alienated an object of the estate before a action is brought, he or she shall return to the heir not only the actual payment received but also the interest earned from the latter, to the extent that he or she has not spent the payment or the interest. On the other hand, a possessor acting in bad faith either shall return the alienated item of property itself or shall reimburse all the losses suffered by the plaintiff.

676. If money of the estate has been given to another person, a possessor acting in good faith shall cede only the claim and shall return any interest earned, but a possessor acting in bad faith shall be liable also for the risk in regard to the capital itself.

677. If a possessor of the estate has received some special benefit in relation to or from the estate, then he or she shall return such to the heir irrespective of whether he or she was in possession of the estate in good faith or in bad faith.

678. A possessor acting in bad faith shall return all fruits received, including also those which he or she could have received; on the other hand, one acting in good faith, of those fruits which he or she received before the action was brought against him or her and he or she was notified, shall return only those which still exist, but shall reimburse for the remainder only in the amount by which the possessor has enriched himself or herself from them. A possessor acting in good faith shall return all fruits received after the action was brought, being liable also for those which he or she could have received, unless he or she has lost them due to an accidental circumstance.

679. In no case shall a possessor be required to pay interest on the fruits returned.

680. In distributing an inheritance, the possessor has the right to deduct from it any appropriate expenditures made in accordance with the circumstances in relation to the illness and the funeral of the estate-leaver, as well as all that has been paid to his or her creditors and legatees. If legacies have been paid that did not have to be executed, a possessor acting in good faith need only cede to the heir the right of action against the recipient of the legacy, but one acting in bad faith in such a case shall also be fully liable for all risk.

681. Labticīgs valdītājs var atvilkt pilnīgi visus savus paša prasījumus pret mantojuma atstājēju, bet ļautcīgais – tikai tos, kurus neatliekami prasa izpildīt paša prasītāja intereses.

682. Visas nastas un saistības, kas bijušas jāizpilda valdītājam sakarā ar mantojumu un pie tā piederīgiem priekšmetiem, jāuzņemas prasītājam.

683. Izdevumi augļu iegūšanai un uzglabāšanai prasītājam jāatlīdzina tikai tādā mērā, ciktāl tie attiecas uz pašiem atdodamiem vai atlīdzināmiem augļiem; bet labticīgam valdītājam jādabū no viņa arī to izdevumu atlīdzība, kuri vēltīgi taisīti augļu iegūšanai un uzglabāšanai.

684. Pašam mantojumam taisītie izdevumi atlīdzināmi pēc vispārējiem noteikumiem (865.-868.p.), tikai ar to izņēmumu, ka arī ļautcīgam valdītājam jāatlīdzina viņa derīgie izdevumi, ja vien priekšmets, kura vērtība ar tiem palielināta, vēl tiešām pastāv.

685. Mantojuma prasība noilgst pēc piecu gadu noteicējuma, skaitot no tās dienas, kad radusies tiesība šo prasību celt (1896.p.).

686. Visām tām personām, kas bez viņu pašu vainas nav dabūjušas zināt par savu tiesību celt mantojuma prasību, iepriekšējā (685.) pantā minētais noilgums aprēķināms no tās dienas, kad viņām kļuvusi zināma viņu tiesība celt prasību.

681. A possessor acting in good faith may deduct in full all of his or her own claims against the estate-leaver, but one acting in bad faith, only those which are urgently required to be executed for the plaintiff's own interests.

682. All charges and obligations, which the possessor had to execute in relation to the estate and objects that belong to it, shall be assumed by the plaintiff.

683. Expenditures in relation to the obtaining of fruits and their safekeeping shall be reimbursed by the plaintiff only in such amount that they are relevant to the fruits that must be returned or reimbursed; but a possessor in good faith shall also receive reimbursement from the plaintiff for expenditures incurred needlessly in obtaining and safekeeping the fruits.

684. Expenditures incurred with respect to the estate itself shall be reimbursed according to general provisions (Section 865-868), subject only to the exception that a possessor acting in bad faith also must be reimbursed for his or her useful expenditures, as long as the object, the value of which is thereby increased, still actually exists.

685. The right to bring an inheritance action is prescribed after five years have elapsed from the day when the right to bring the action arose (Section 1896).

686. For all the persons, who through no fault of their own did not have knowledge of their right to bring an inheritance action, the prescription referred to in the previous Section (685) shall be calculated from the day he or she gained knowledge of his or her right to bring an action.

SESTĀ NODAĻA

Mantojuma pieņemšana un iegūšana

1. APAKŠNODAĻA

Mantojuma pieņemšana

687. Lai iegūtu mantojumu, kā likumiskiem, tā arī testamentāriem un līgumiskiem mantiniekiem jāpiedzīvo tā atklāšanās (655.p.) un reizē ar to aicinājums mantot (389.p. 1.d.), bet ar ziņāmu nosacījumu ieceltam mantiniekam jāpiedzīvo šā nosacījuma iestāšanās.

688. Ar aicinājumu mantot nodibinās vienīgi iespēja kļūt par mantinieku. Mantojuma iegūšanai vēl vajadzīgs, lai aicinātais izteiktu savu gribu pieņemt viņam piekritušo mantojumu.

689. Nevienam nav spiests pieņemt viņam piekritušo mantojumu, bet gan katrs var pēc patikas to pieņemt vai to atraidīt. Atraidīt mantojumu nevar vienīgi līgumiskais mantinieks, ja viņš nav šo tiesību sev noteikti pielīdzis.

690. Katrs var kā personīgi, tā arī caur vietnieku izteikt savu gribu pieņemt mantojumu. Tāda vietniecība ir nepieciešama, kad pats mantot aicinātais nav rīcības spējīgs. Nepilngadīgo vietā viņu gribu izteic vecāki vai aizbildņi, garā slimo vietā – aizgādņi, un juridisku personu vietā – viņu likumīgie pārstāvji. Personai, par kuru nodibināta aizgādība izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ, vajadzīga mantojuma pieņemšanai aizgādņa piekrišana.

691. Gribu pieņemt mantojumu var izsacīt vai nu noteikti, mutiski vai rakstiski, vai arī klusē-

CHAPTER 6

Accepting and Taking an Inheritance

SUB-CHAPTER 1

Accepting an Inheritance

687. In order to take an inheritance, both intestate as well as testamentary and contractual heirs must survive until the opening of succession (Section 655) and simultaneously the invitation to inherit (Section 389, Paragraph one), but an heir appointed with a certain condition must survive until the occurrence of such condition.

688. An invitation to inherit establishes only the possibility of becoming an heir. To take an inheritance, an invitee must express his or her willingness to accept the inheritance that has devolved to him or her.

689. No one is compelled to accept an inheritance that has devolved to them, but rather each may accept or renounce it according to one's preference. Only a contractual heir may not renounce an inheritance, if he or she has not specifically included such a right for himself or herself.

690. Anyone may express their intent to accept an inheritance either personally or also through a legal representative. Such legal representative is necessary when the person invited to inherit does not have capacity to act. The intent of minors shall be expressed on their behalf by parents or guardians, on behalf of the mentally ill, by trustees, and on behalf of legal persons, by their legal representatives. Persons, for whom a trusteeship has been established because of their dissolute or spendthrift lifestyle, need the consent of the trustee to accept an inheritance.

691. The intent to accept an inheritance may be expressed either explicitly, orally or in writ-

jot, ar tādu darbību, kuru attiecīgos apstākļos var iztulkot vienīgi tā, ka zināma persona atzīst sevi par mantinieku.

692. Mantojuma pieņemšanu vēl nevar secināt no tam vien, ka kāda persona atzīst testatora pēdējo gribu un izdara tādu darbību, kas attiecas uz mantojuma atstājēja apbedīšanu vai kuras mērķis ir tikai uzglabāt, uzturēt un noskaidrot mantojumu.

Tāpat mantojuma pieņemšanu nevar secināt no tam vien, ka mantojums tā atklāšanās laikā paliek to mantot aicināto personu faktiskā valdījumā, kuras līdz mantojuma atstājēja nāvei dzīvojušas ar viņu vienā kopīgā saimniecībā.

693. Ja mantojuma pieņemšanai mantojuma atstājējs noteicis zināmu termiņu, tad ieceltam mantiniekam tas jāievēro.

Ja tāds termiņš nav noteikts, bet mantinieki ir uzaicināti, tad mantot aicinātam sava griba par mantojuma pieņemšanu jāizteic līdz uzaicinājumā noliktam termiņam.

Ja uzaicinājuma nav bijis, tad mantiniekam jāizsaka sava griba pieņemt mantojumu gada laikā, skaitot šo termiņu no mantojuma atklāšanās dienas, ja mantojums atrodas viņa faktiskā valdījumā (692.p. 2.d.), bet pretējā gadījumā – no ziņu saņemšanas laika par to, ka mantojums atklājies.

694. Ja tajā laikā, kad aicina mantot, mantojums atrodas aicinātā faktiskā valdījumā (692.p. 2.d.) vai ja šādu valdījumu viņš iegūst vēlāk, un ja viņš līdz augšā norādīto termiņu (693.p.) noteicējumam nedod par mantojuma pieņemšanu noteiktu atsauksmi, tad atzīstams, ka viņš to pieņēmis. Bet ja mantot aicinātais, kura faktiskā valdījumā mantojums neatrodas, palaiž garām nolikto termiņu, noteikti neizsakot savu gribu, tad atzīstams, ka viņš mantojumu atraidījis.

695. Ja mantot aicinātais nomirst pirms viņa gribas izteikšanai noliktā termiņa (693.p.), neizteicies par mantojuma pieņemšanu, tad viņa mantiniekiem atvēlēti tie paši termiņi, lai viņi varētu izteikties tiklab par viņa atstāto, kā arī par viņam piekritušo, bet vēl nepieņemto mantojumu.

ing, or also implicitly but with such actions that in the relevant circumstances can only be interpreted in such a way that a certain person acknowledges himself or herself as heir.

692. Acceptance of an inheritance may not be concluded only from the fact that a person has acknowledged the last will of a testator and takes such actions which pertain to the funeral of the estate-leaver or the purpose of which is only to preserve, maintain and ascertain the inheritance.

Similarly, acceptance of an inheritance may not be concluded only from the fact that at the opening of succession the estate remains in the actual possession of the persons invited to inherit who, until the death of the estate-leaver, lived together with him or her in a joint household.

693. If an estate-leaver has specified a deadline for accepting the inheritance, the appointed heir shall observe it.

If such a deadline has not been specified but the heirs have been invited, then those invited to inherit must express their intent to accept the inheritance by the deadline specified in the invitation.

If there has not been an invitation, then the heir shall within a period of one year express his or her intent to accept the inheritance, calculating the term from the day the succession was opened, if the estate is in the actual possession of the heir (Section 692, Paragraph two.), but otherwise, from the time when information was received that the succession has been opened.

694. If at the time of opening of succession the inheritance is in the actual possession of the invited person (Section 692, Paragraph two) or if he or she obtains such possession later, and if by the expiration of the time period indicated above (Section 693) he or she fails to provide a specific response regarding acceptance of the inheritance, then it shall be deemed that he or she has accepted it. However, if the person invited to inherit, not having actual possession of the estate, allows the specified time period to pass without specifically expressing his or her intent, then it shall be deemed that he or she has renounced the inheritance.

695. If a person who has been invited to inherit dies before the time period specified for stating his or her intent (Section 693) without having expressed his or her intent regarding accepting the inheritance, then the same time period shall remain in effect for his or her heirs to

696. Mantot aicinātam ir tiesība, iekam viņš izteic savu gribu par mantojuma pieņemšanu, pārliecināties par tā sastāvu.

697. Ja mantojuma atstājēja kreditori vai legātāri prasa, lai mantot aicinātais izteic savu gribu par mantojuma pieņemšanu, tad viņam tā jāizteic tiesas noliktā uzaicinājuma termiņā; ja līdz šā termiņa notecējumam viņš mantojumu neatraida, tad atzīstams, ka viņš to pieņēmis.

698. Tāpat tiesa noliek termiņu mantot aicinātam arī tad, kad tās personas, kurām tieši pēc viņa ir tiesība uz mantojumu, kā piemēram, substituāts vai pēcmantinieks, prasa, lai viņš izteic savu gribu. Bet ja šādā gadījumā mantot aicinātais līdz šā termiņa notecējumam savu gribu neizteic, tad atzīstams, ka viņš mantojumu atraidījis.

699. Gribas izteikumam par mantojuma pieņemšanu jāatbilst visiem spēkā esošo gribas izteikuma noteikumiem: tam jābūt izsacītam noteikti un bez nosacījumiem un jāattiecas uz visu piekritušo mantojumu, bet ne tikai uz kādu tā daļu. Ja šie noteikumi nav ievēroti, gribas izteikums uzskatāms par nenotikušu.

700. Mantojuma pieņemšana ir spēkā tikai tad, ja tā pieņemējam bijis zināms, ka viņš aicināts mantot un uz kāda pamata, vai pēc likuma, vai testāmenta, vai līguma, un vai viņš iecelts par mantinieku ar zināmiem nosacījumiem vai bez tiem.

2. APAKŠNODAĻA

Mantojuma iegūšanas sekas

701. Ar mantojuma pieņemšanu un iegūšanu visas mantojuma atstājēja tiesības un saistības, ciktāl tās neizbeidzas ar viņa personu, pāriet uz mantinieku.

express themselves not only regarding that which was left by the deceased heir but also regarding the inheritance devolved to the deceased but not yet accepted.

696. A person who has been invited to inherit has the right to ascertain the contents of the inheritance prior to stating his or her intent to accept it.

697. If the creditors or legatees of an estate-leaver demand that a person invited to inherit state his or her intent regarding acceptance of the inheritance, then the invited person must express it within the time period specified by a court; if he or she does not renounce the inheritance before expiration of the time period, he or she shall be deemed to have accepted it.

698. Similarly, a court shall also set a time period for a person invited to inherit when that person who is next in line in regard to the right to the inheritance, for example a substitute or a secondary heir, requests that he or she express his or her intent. However, if in such case the person invited to inherit does not express his or her intent by the expiration of the time period, he or she shall be deemed to have renounced the inheritance.

699. An expression of the intent to accept an inheritance must conform to all the provisions in effect regarding expressions of intent: it must be expressed definitely and without conditions and must concern the whole of the devolved inheritance, but not only some part of it. If these provisions are not observed, the expression of intent shall be deemed to have not occurred.

700. Acceptance of an inheritance shall be in effect only if the person accepting had known that he or she had been invited to inherit and on what basis, whether pursuant to law, a will or a contract, and whether he or she has been appointed as heir with certain conditions or without such.

SUB-CHAPTER 2

Consequences of Taking an Inheritance

701. With the acceptance and taking of an inheritance, all the rights and obligations of the estate-leaver, insofar as they are not extinguished with the death of the estate-leaver, shall devolve to the heir.

P i e z ī m e. Ārzemnieku tiesības iegūt mantošanas ceļā nekustamus īpašumus paredzētas citos likumos.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.07.1992. likumu)

702. Uz atsevišķām pie mantojuma piederīgām ķermeņiskām lietām mantinieks iegūst tās pašas lietu tiesības, kas bijušas mantojuma atstājējam. Tāpat viņš iegūst mantojuma atstājējam piederējušās lietu tiesības uz svešām lietām, izņemot personālservitūtus.

Ar mantojuma iegūšanu izbeidzas mantiniekam piederējušās lietu tiesības uz mantojuma atstājēja mantu, kā arī otrādi, pēdējā tiesības uz mantinieka mantu.

703. Tāpat kā lietu tiesības (702.p. 1.d.), arī visi tie mantojuma atstājēja prasījumi, kas nav piekrituši vienīgi viņam personīgi, pāriet uz mantinieku.

Ar mantojuma iegūšanu izbeidzas visi mantojuma atstājēja prasījumi pret mantinieku un, otrādi, mantinieka prasījumi pret mantojuma atstājēju.

704. Tiesības, kas bijušas piešķirtas vienīgi mantojuma atstājēja personai, uz mantiniekiem nepāriet.

705. Ar mantojuma iegūšanu uz mantinieku pāriet, līdz ar mantojuma atstājēja tiesībām (702. un turpm.p.), arī visas viņa saistības, izņemot tīri personiskās.

706. Mantiniekam jāizpilda visi viņam testamentā uzliktie uzdevumi, kā arī visi pienākumi, kurus viņš uzņēmis pēc mantojuma līguma.

707. Mantojuma atstājēja kreditoriem jāgriežas ar saviem prasījumiem pie mantinieka, kuram, ja no mantojuma nepietiek, jāsamaksā parādi no savas paša mantas; bet citādā ziņā šos parādus samaksājot jāievēro mantojuma atstājēja noteikumi.

708. No 707.pantā uzliktā pienākuma, atbildēt par mantojuma atstājēja parādiem ar savu paša mantu, mantinieks var atsvabināties, ja viņš izlieto inventāra tiesību, t.i. sastāda likumā noteiktā laikā visa mantojuma inventāru.

N o t e: The rights of aliens to inherit immovable property have been provided for in other laws.

[7 July 1992]

702. An heir shall acquire the same substantive rights to separate tangible property which belong to the estate as the estate-leaver had. Similarly, he or she shall acquire the property rights in regard to the property of other persons which belonged to the estate-leaver, except personal servitudes.

Upon the taking of an inheritance, the property rights that the heir had to the property of the estate-leaver are terminated, as well as vice versa, the rights of the latter to the property of the heir.

703. As with property rights (Section 702, Paragraph one), so also all the claims of the estate-leaver, which have not passed only to him or her personally, shall devolve to the heir.

All claims of the estate-leaver against the heir and, vice versa, the claims of the heir against the estate-leaver, are terminated with the taking of the inheritance.

704. Rights that had been granted only to the estate-leaver personally shall not devolve to the heirs.

705. With the taking of the inheritance, together with the rights of the estate-leaver (Section 702 and subsequent sections), also all his or her obligations, other than exclusively personal ones, shall devolve to the heir.

706. An heir shall fulfil all the tasks imposed upon him or her in the will, as well as all duties he or she has accepted pursuant to an inheritance contract.

707. Creditors of the estate-leaver shall apply with their claims to the heir who, if the estate does not suffice, shall pay the debts from his or her own property; but otherwise when paying such debts the provisions of the estate-leaver shall be observed.

708. An heir may avoid the duties imposed by Section 707, to be liable with his or her own property for the debts of the estate-leaver, if he or she makes use of the inventory right, i.e., makes an inventory of the whole inheritance

Aizbildņi, aizgādņi un citi mantinieka vietnieki pieņem viņam pienākošos mantojumu arvien tikai ar inventāra tiesību.

709. Mantiniekam, kas grib izlietot inventāra tiesību, ne vēlāk par diviem mēnešiem no ziņu saņemšanas par mantojuma atklāšanos jāgriežas pie tiesas ar lūgumu uzdot sastādīt inventāru tiesu izpildītājam pēc Civilprocesa likumu noteikumiem, vai ārpus pilsētām – pagasttiesai.

Ja mantojums ir plašs un sarežģīts un inventāra sastādīšanai vajadzīgs lielāks termiņš, tiesa pēc mantinieku lūguma var šo termiņu pagarināt, bet ne ilgāk par vienu gadu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.07.1992. likumu)

710. Kamēr mantinieks sastāda inventāru, kreditori un legātāri nevar vērst pret viņu savus prasījumus, un viņu prasību noilguma tecējums pa visu uzaicinājumā noteikto termiņu apstājas.

711. Mantinieks, kas pieņēmis mantojumu ar inventāra tiesību, atbild par mantojuma atstājēja parādiem un citiem prasījumiem pret to tikai šā mantojuma apmērā, un bez tam viņam ir tiesība atvilkt no tā vajadzīgās summas mantojuma atstājēja apbedīšanai, inventāra sastādīšanai un citiem tiesu izdevumiem. Viņa paša prasījumi neizbeidzas, bet tie nolīdzināmi no mantojuma pēc to priekšrocībām.

712. Ja mantinieks ir maksātnespējīgs, mantojuma atstājēja kreditori, kā arī legātāri var prasīt, lai atdala mantojumu no mantinieka paša mantas, apmierinot viņus no mantojuma pirms mantinieka kreditoriem.

Tādu atdalīšanu var prasīt arī no mantinieka pēcnācējiem, kā arī no tiem, kas kā kreditori saņēmuši no mantinieka pie mantojuma piederīgu lietu valdījumu.

713. Šādas atdalīšanas gadījumā (712.p.) no mantojuma apmierināmi vispirms mantojuma atstājēja kreditori, tad legātāri, un tikai pēc tam palikušais atlikums pievienojams atpakaļ mantinieka mantai.

within the time specified by law.

Guardians, trustees and other legal representatives of an heir shall always accept the inheritance due to the heir only with inventory rights.

709. An heir who intends to make use of the inventory right must apply to a court, not later than two months from receipt of notice regarding the opening of succession, with a petition to charge a bailiff with the preparation of an inventory pursuant to the provisions of the Civil Procedure Law, or if in rural areas – the parish court.

If the inheritance is large and complex and a longer time period is needed to prepare the inventory, a court, pursuant to a petition from the heir, may extend the time period, but not longer than by one year.

[7 July 1992]

710. While the heir is preparing an inventory, creditors and legatees may not raise their claims against the heir, and the running of the prescriptive period with respect to their claims for the whole of the specified time period for invitation is interrupted.

711. An heir who has taken an inheritance with the right of inventory shall be liable for the debts of the estate-leaver and other claims against him or her only in the amount of such estate, and in addition he or she shall have the right to deduct from it the amounts necessary for the burial of the estate-leaver, for preparing the inventory, and for other court costs. Claims of the heir shall not terminate, but they shall be settled from the inheritance according to their priority.

712. If the heir is insolvent, creditors of the estate-leaver as well as legatees may request that the estate be segregated from the heir's own property, and that they be satisfied from the estate, before the creditors of the heir.

Such a segregation may be demanded also from the descendants of the heir, as well as from those who as creditors have received from the heir possession of items of property that belong to the inheritance.

713. In the case of such segregation (Section 712), the first to be satisfied from the estate shall be creditors of the estate-leaver, then legatees, and only thereafter may the remainder that is left be rejoined with the property of the heir.

Ja atdalītā mantojuma (712.p.) nepietiek kreditoru un legātāru apmierināšanai, tad viņiem pēc jau notikušās atdalīšanas vairs nav tiesības vērst prasījumus pret mantinieku un viņa mantu.

714. Tiesība prasīt atdalīšanu nav pielaižama:

- 1) ja no mantojuma pieņemšanas dienas pagājuši pieci gadi;
- 2) ja kreditori ar sevišķu darījumu ir atzinuši mantinieku par savu parādnieku;
- 3) attiecībā uz tām lietām, kuras mantinieks labticībā jau atsavinājis;
- 4) ja noticis tāds abēju mantu saplūdums, ka atdalīt tās vienu no otras nav iespējams.

If the segregated inheritance (Section 712) is insufficient to satisfy the creditors and legatees, then after such segregation they shall no longer have the right to bring claims against the heir and his or her property.

714. The right to require segregation may not be exercised:

- 1) if five years have elapsed from the day the inheritance was accepted;
- 2) if the creditors with a special transaction have acknowledged the heir as their debtor;
- 3) in relation to those items of property which the heir has already alienated in good faith; or
- 4) if such a merging of both properties has occurred that it is not possible to segregate one from the other.

SEPTĪTĀ NODAĻA

Līdzmantinieku savstarpējās attiecības un mantojuma dališana

1. APAKŠNODAĻA

Līdzmantinieku savstarpējās attiecības

715. Ja mantojums piekritis vairākām personām kopīgi, tad viņas var vai nu valdīt to nedalīti vai prasīt tā dališanu.

716. Kamēr līdzmantinieki valda mantojumu nedalīti, viņi saņem mantojuma augļus un pārējos ienākumus samērā ar katra daļu un tādā pašā samērā nes uz to gulošās nastas, kā arī varbūtējos zaudējumus, ciktāl pēdējie nav cēlušies aiz viena līdzmantinieka vainas (723.p.).

Ja mantojuma atstājējs nav noteicis nedalītā mantojuma pārvaldīšanas un lietošanas kārtību, tad to nosaka līdzmantinieku vairākums pēc mantojuma daļu lieluma.

717. Par parādiem, kas guļ uz mantojumu, atbild visi līdzmantinieki samērā ar savām daļām. Pat arī tad, ja mantojuma atstājējs uzliek parādu samaksāt tikai vienam no viņiem vai ja viņi paši savā starpā citādi vienojas par šo samaksu, tāda rīcība saista vienīgi pašus mantiniekus un neatņem mantojuma atstājēja kreditoram tiesību piedzīt parādu no katra līdzmantinieka samērā ar viņa mantojuma daļu.

718. Mantojuma atstājēja parādnieki atbild katram līdzmantiniekam tāpat samērā ar viņa mantojuma daļu; bet ja parādnieks samaksājis parādu tam mantiniekam, kam mantojuma atstājējs šo prasījumu tieši novēlējis, tad viņš ar to ir atsvabināts no jebkādām līdzmantinieku prasībām.

CHAPTER 7

Mutual Relationships Between Co-heirs and Division of the Inheritance

SUB-CHAPTER 1

Mutual Relationships of Co-heirs

715. If an inheritance has devolved to several persons jointly, then they may either keep possession of it undivided, or request that it be divided.

716. As long as the co-heirs keep possession of the inheritance undivided, they shall receive fruits and other income of the estate in proportion to the share of each, and shall in the same proportion bear the charges upon it, as well as potential losses, insofar as the latter have not arisen due to the fault of one of the co-heirs (Section 723). If the estate-leaver has not specified the manner of administering and using the undivided estate, then it shall be determined by a majority of the co-heirs in accordance with the size of each share.

717. All co-heirs shall be liable for debts of the estate in proportion to their shares. Even if the estate-leaver has charged only one of them with payment of the debts, or if they agree among themselves otherwise regarding this payment, such action shall be binding only on the heirs themselves and shall not take away the right of a creditor of the estate-leaver to collect the debt from each co-heir in proportion to their share of the inheritance.

718. Debtors of the estate-leaver shall be similarly liable to each co-heir in proportion to their share of the inheritance; but if the debtor has paid the debt to the heir to whom the estate-leaver had directly bequeathed such claim, then they are thereby relieved of any claims of the co-heirs.

719. Rīcībai ar mantojumu vajadzīga visu līdzmantinieku piekrišana un nepietiek tikai ar balsu vairākumu. Tādēļ nevienam mantiniekam nav tiesības vienam pašam pārdot vai ieķīlāt savu līdzmantinieku daļas, vai apgrūtināt mantojumu ar parādiem pāri par savas daļas vērtību, vai vispār ar neizdalīto masu rīkoties, sašaurinot pārējo līdzdalībnieku tiesības. Tāda rīcība nav spēkā, bet tomēr tas, kas labā ticībā ieguvis atsavinātu kustamu lietu, nezaudē tiesību uz to.

720. Ja līdzmantinieks atsavina savu nekustama īpašuma daļu personai, kas nav kopīpašnieks, tad pārējiem kopīpašniekiem pieder 1073.pantā paredzētās tiesības.

721. Viena līdzmantinieka izdevumi mantojumam, ciktāl tie bijuši nepieciešami tā uzturēšanai vai nesuši tam patiesu labumu, jānes visiem līdzmantiniekiem, samērā ar katra daļu. Ja kāds no viņiem nokavē atlīdzināt šos izdevumus par savu daļu, tam jāmaksā likumiskie nokavējuma procenti.

722. Ja kāds līdzmantinieks samaksā mantojuma atstājēja parādus vai izpilda tā piešķirtos legātus, tad viņš par to var prasīt no saviem līdzmantiniekiem atlīdzību samērā ar to daļām.

723. Mantiniekam, kura rokās atrodas mantojums vai tā sastāvdaļas, jā rūpējas par tiem tāpat kā par savu mantu. Bet ja viņš kautko no mantojuma izlieto savām vajadzībām, tad viņam par to jānorēķinās ar līdzmantiniekiem.

2. APAKŠNODAĻA **Mantojuma dalīšana**

I. Personas, kas var prasīt mantojuma dalīšanu

724. Nevienu nevar piespiest palikt mantojuma kopvaldījumā, un katrs līdzmantinieks var prasīt tā dalīšanu.

Dalīt var arī tad, kad viens vai vairāki līdzmantinieki nav sasnieguši pilngadību vai atrodas aizgādībā; viņu tiesības tādā gadījumā aizsargā viņu aizbildņi vai aizgādņi. Aizbildņi vai

719. Actions regarding an estate need the consent of all co-heirs and only a majority vote is insufficient. Therefore none of the heirs alone has the right to sell or pledge the shares of their co-heirs, nor encumber the estate with debts in excess of the value of his or her own share, nor generally to act with the undivided entirety of the estate such as to narrow the rights of the other participants. Such actions shall not have effect; nevertheless, the person who has acquired the alienated movable property in good faith shall not lose the right to it.

720. If a co-heir alienates his or her share of immovable property to a person who is not a joint owner, then the other joint owners shall have the rights provided for in Section 1073.

721. Expenditures with respect to the estate by one co-heir, to the extent that they were necessary for its maintenance or brought real benefit to it, shall be borne by all the co-heirs in proportion to the share of each. If any one of them delays reimbursement of these expenditures for his or her share, he or she shall pay the lawful late-payment interest.

722. If any one co-heir pays the debts of the estate-leaver or executes legacies bequeathed by the estate-leaver, he or she is entitled to claim reimbursement from his or her co-heirs in proportion to his or her shares.

723. An heir who has possession of the estate or its constituent parts shall take care of such as if it were his or her own property. However, if he or she uses something from the inheritance for his or her own needs, then he or she shall account for it to the co-heirs.

SUB-CHAPTER 2 **Division of the Estate**

I. Persons who may require division of an estate

724. No one shall be obliged to remain in joint possession of an estate, and each co-heir may require its division.

Division may also be done even if one or more co-heirs are not of legal age or are under trusteeship; in such cases their rights shall be protected by their guardians or trustees.

aizgādņi var prasīt dalīšanu tikai ar bāriņtiesas atļauju.

P i e z ī m e. Pārdzīvojušo bezbērnu laulāto līdzmantinieki nevar piespiest mantojumu dalīt, kamēr nav notecējuši trīs mēneši no mantojuma atstājēja nāves.

725. Ja mantojumu dalot jāievēro vēl nepiedzimuša bērna tiesības, tad dalīšana atliekama līdz viņa piedzimšanai.

726. Ja pēc viena vai vairāku līdzmantinieku prasījuma mantojums jādala, tad tie, kas vēlas palikt nedalītā mantojumā, var savas daļas paturēt mantojuma kopībā.

727. Vienošanās par to, lai mantojumu nekad nedalītu, nav spēkā. Līdzmantinieki var vienoties mantojumu paturēt nedalītu zināmu laiku, bet arī tad var prasīt mantojuma dalīšanu pirms nolīgta laika, ja tiesa dalīšanas iemeslus atzīst par svarīgiem.

728. Mantojuma atstājējs var aizliegt uz noteiktu laiku atstātās mantas dalīšanu, bet aizliegt uz visiem laikiem dalīšanu viņš nevar.

Ja testamentā aizliegts mantu dalīt, nenorādot laiku, tad dalīšanu var izdarīt ne agrāk kā pēc pieciem gadiem no mantojuma atstājēja nāves dienas, bet ja viņš atstājis nepilngadīgus bērnus un tie līdz šā termiņa notecējumam nav sasnieguši pilngadību, tad ne agrāk kā pēc tam, kad tie visi kļuvuši pilngadīgi.

II. Dalāmā manta

729. Iekam sāk mantojumu dalīt, jānoteic dalāmā masa:

1) pievienojot tai visu to, ko atsevišķi mantojuma dalītājiem jau saņēmuši iepriekš;

2) pievienojot tai visus augļus un citus pieaugumus, kas radušies nedalītai masai kopš mantojuma atstājēja nāves;

3) atdalot svešu un legātāriem piešķirtu mantu, atskaitot uz mantojumu guļošos parādus, mantojuma masai taisītos izdevumus un legātāriem novēlētās summas, kuru izdošana nav uzlikta kādam mantiniekam personīgi, bet vispār visai masai.

Guardians or trustees may require division only with the permission of the orphan's court.

N o t e: Co-heirs may not demand a surviving spouse from a childless marriage to divide the estate until three months have elapsed from the death of the estate-leaver.

725. If the rights of a child not yet born must be observed in the division of an estate, the division shall be postponed until the birth of the child.

726. If an estate must be divided as a result of claims by one or more co-heirs, those who wish to participate in an undivided estate may keep their shares in the joint estate.

727. An agreement to never divide an estate shall not be valid. Co-heirs may agree to keep the estate undivided for a certain time, but even then division of the estate before the expiration of the agreed time may be requested if a court considers the reasons for division to be important.

728. An estate-leaver may prohibit the division of the residual property for a specified time, but he or she may not forbid division in perpetuity.

If a will prohibits division of a property without specifying a time, then division may be done not earlier than five years from the date of the death of the estate-leaver, but if the estate-leaver is survived by minor children and they have not attained legal age at the expiration of this time period, then not earlier than before they have all reached legal age.

II. Property to be Divided

729. Before beginning division of an estate, the entirety of the property to be divided shall be determined:

1) by adding to it all that has been received by individual heirs previously;

2) by adding to it all fruits and other augmentations that have accrued to the undivided entirety of property since the death of the estate-leaver; and

3) by segregating the property of other persons and property bequeathed to legatees, and deducting debts against the estate, expenditures made with respect to the entirety of property of the estate and sums bequeathed to legatees, the delivery of which have not been imposed personally on an heir but in general on the entirety of property.

730. Priekšmeti, ko jau izdalījis mantojuma atstājējs pats, nošķirami no dalāmās masas, ja tāda bijusi mantojuma atstājēja griba.

III. Dalīšanas kārtība

1. Vispārīgi noteikumi

731. Mantojumu daļa vai nu mājas kārtībā, vai, ja līdzmantinieki nevar labprātīgi vienoties, tiesas ceļā. Ja starp līdzmantiniekiem ir aizbildnībā vai aizgādībā esošas personas, tad mājas kārtībā izdarītais dalīšanas akts apstiprināms bāriņtiesā, pie kam, ja aizbildnībā vai aizgādībā esošās personas daļa pārsniedz tūkstošus latu, bāriņtiesas lēmums iesniedzams apgabaltiesai apstiprināt.

732. Dalīšana, kā mājas kārtībā, tā arī tiesas ceļā, vispirms notiek pēc mantojuma atstājēja dotiem norādījumiem; bet kad viņš sadalījis daļus sava mantojuma atsevišķus priekšmetus starp mantiniekiem zināmās daļās, tad parējais – ja mantiniekiem nav piešķirtas noteiktas mantojuma daļas – dalāms starp viņiem nevis pēc minēto daļu samēra, bet līdzīgās daļās, pēc personu vai cilšu skaita (411.p.).

733. Dalot mantojumu tiesas ceļā, tiesai jārikojas vispār pēc 1075.panta noteikumiem par kopīpašuma dalīšanu, ievērojot arī 734. un turpmāko pantu sevišķos noteikumus.

734. Skaidro naudu un citas atvietojamās lietas, kā arī naudas vai atvietojamu lietu prasījumus daļa samērīgi ar katra mantinieka mantojuma daļu.

735. Neatvietojamās kustamas lietas, kuras ķermeniski nevar sadalīt – ja mantinieki nevienojas citādi – vai nu pārdodamas izolē, izdalot tajā ieņemto naudu, vai nododamas atsevišķiem mantiniekiem pēc lozes par novērtējuma summu, vai arī pārdodamas izolē starp pašiem mantiniekiem, kas pēc tam izdala ieņēmumu samērīgi ar savām mantojuma daļām.

Šādā kārtībā dalāms arī nekustams īpašums, ja to nav iespējams sadalīt dabā.

730. Objects that the estate-leaver himself or herself has already distributed shall be segregated from the entirety of property to be divided, if such was the intent of the estate-leaver.

III. Order of Division

1. General Provisions

731. An estate may be divided informally or, if the co-heirs are unable to voluntarily agree, through a court proceeding. If among the co-heirs are persons under guardianship or trusteeship, then the informal division act shall be confirmed by an orphan's court, in addition, if the share of a person under guardianship or trusteeship exceeds one thousand lati, the decision of the orphan's court shall be submitted to a regional court for confirmation.

732. Division, either informally or through a court action, shall be done firstly according to the instructions given by the estate-leaver; but when he or she has divided some separate objects of his or her estate into specific shares among heirs, then the remainder – if specific inheritance shares of it have not been bequeathed to the heirs – shall be divided among them not in proportion to the shares referred to, but in equal shares according to the number of persons or the number of stirps (Section 411).

733. When dividing an inheritance through court proceedings, the court shall act generally pursuant to the provisions of Section 1075 regarding division of joint property, also observing the special provisions of Section 734 and subsequent sections.

734. Cash and other fungible property, as well as claims for money or fungible property, shall be divided in proportion to inheritance share of each heir.

735. Nonfungible items of movable property, which cannot be physically divided - if the heirs do not agree otherwise - shall either be sold at auction, dividing the money so received, or shall be given by lot to individual heirs for the amount assessed, or also sold at an auction among the heirs themselves, who shall then divide the income in proportion to their share of the inheritance.

Immovable property, if it cannot be divided physically, shall also be divided in this manner.

736. Testāmenta vai mantojuma līguma aizliegums atsavināt kustamu vai nekustamu mantu nekavē dalīšanu iepriekšējā (735.) pantā norādītā kārtībā, bet, pārdodot mantu izsolē, tajā var piedalīties tikai paši mantinieki.

737. Kustama vai nekustama manta pirms dalīšanas jānovērtē. Dalāma nekustama īpašuma īstās vērtības noteikšanai mantinieki var pārdot to izsolē un paši piedalīties solīšanā; izpirkuma tiesību mantinieki vai viens no tiem var izlietot šajā gadījumā tikai tad, ja to noteikti pieteic pirms izsoles.

738. Ja nekustams īpašums izsolē nolikts vienīgi tā īstās vērtības uzziņai, pie kam mantinieki aizrunā sev tiesību atdot to vairāksolitājam vai paturēt sev, tad tāda aizruna līdz ar pārējiem izsoles nosacījumiem noteikti jāpaziņo. Bet ja izsolē ieinteresēti arī nepilngadīgi vai aizgādībā esoši mantinieki, tad nekustama īpašuma atdošana vairāksolitājam pielaižama tikai ar bāriņtiesas piekrišanu, pie kam, ja aizbildnībā vai aizgādībā esošās personas daļa pārsniedz tūkstošus latus, bāriņtiesas lēmums iesniedzams apgabaltiesai apstiprināt.

739. Ja viens līdzmantinieks patur sev daļmo nekustamo īpašumu par tā novērtējuma summu, tad viņam jāatlīdzina pārējiem, samērā ar to daļām, attiecīga naudas summa, kas pēc vienošanās vai nu izmaksājama skaidrā naudā vai nodrošināma ar ķīlas tiesībām uz pašu nekustamo īpašumu.

740. Dalot pie mantojuma piederīgu nekustamu īpašumu dabā, jāievēro noteikumi, kas aizliedz vai nu pārāk saskaldīt nekustamus īpašumus vai vispār tos sadalīt.

2. Ārpus pilsētu administratīvām robežām esošas lauksaimnieciska rakstura zemes dalīšana

741. Ja dalāmās lauksaimnieciska rakstura zemes nepietiek, lai visiem mantiniekiem viņu daļas izdotu dabā (740.p.), un līdzmantinieki nevienojas, tad tēvs vai māte, daloties ar saviem

736. A prohibition by will or by inheritance contract against alienation of movable or immovable property shall not prevent division pursuant to the procedures set out in the previous Section (735); but in selling property at auction, only the heirs themselves may participate.

737. Moveable or immovable property shall be valued prior to division. To determine the actual value of the immovable property that is to be divided, the heirs may sell it at auction and themselves participate in the bidding; in this case the heirs or one of them may use the right of pre-emption only if it has been specifically declared prior to the auction.

738. If immovable property has been put on auction only to determine its real value, and if the heirs have reserved the right to either transfer it to the highest bidder or to keep it themselves, then notification must be expressly provided of a reservation together with other conditions of the auction. But if minors or heirs under trusteeship are interested in the auction, then the transfer of immovable property to the highest bidder shall be permitted only with the approval of an orphan's court, and furthermore, if the share of the person under guardianship or trusteeship exceeds one thousand lati, the decision of the orphan's court shall be submitted to a regional court.

739. If one co-heir retains for himself or herself, for the assessed amount, the immovable property that is to be divided, he or she shall reimburse the others, in proportion to his or her shares, with the appropriate sum of money, which following agreement shall be either paid in cash or secured with pledge rights on the immovable property itself.

740. When physically dividing immovable property which is part of an estate, regulations, that prohibit the division of immovable property either into overly small parcels or a division altogether, shall be observed.

2. Division of Land of an Agricultural Nature which is Outside the Administrative Boundaries of Cities

741. If land of an agricultural nature that is to be divided does not suffice in order to physically distribute to each heir his or her share (Section 740) and the co-heirs do not agree, then a father

pilngadīgiem bērniem, kā arī patēvs vai pamāte, daloties ar pabērniem, nevar prasīt savas daļas dabā.

Tāpat nevar prasīt savu daļu dabā, ja visiem tādu neiznāk, līdzmantinieks, kas nenodarbojas ar zemkopību, kā arī tas līdzmantinieks, kam pašam vai kura laulātam jau pieder lauksaimnieciska rakstura zeme, kuras platība pārsniedz likumā noteikto mazāko apmēru.

742. Vienādos apstākļos priekšroka saņemt daļu dabā dodama tam līdzmantiniekam, kuram vieglāk iespējams izmaksāt citiem līdzmantiniekiem pienākošos atlīdzību, vai tam, kuram priekšroku dod visi mantinieki, kas savas daļas dabā nesaņem.

743. No līdzmantiniekiem, kas savas daļas saņem dabā, priekšroka saņemt to saimniecības daļu, kurā ietilpst mājas vieta, ir tam, kas ilgāki strādājis saimniecībā (bērni pēc obligātoriskās skolas beigšanas) vai vairāk atbalstījis saimniecību ar saviem naudas līdzekļiem. Obligātoriskā kara dienestā un kara gaitās pavadītais laiks pielīdzināms saimniecībā pirms kara dienesta nostrādātā laikam. Vienādos apstākļos priekšroka dodama radniekiem, starp tiem – vīriešiem, un starp vienāda dzimuma mantiniekiem – gados vecākam.

744. Mantiniekiem, kas savas daļas saņem dabā, ir priekšroka paturēt dabā arī inventāru (861.p.), norēķinoties ar līdzmantiniekiem pēc inventāra parastās (871.p.) vērtības.

745. Uz atdalāmiem tirdzniecības un rūpniecības uzņēmumiem ir priekšroka tam mantiniekam, kas vēlas un spēj šādu uzņēmumu vadīt, vai tam, kam priekšroku dod visi mantinieki, kuri nesaņem savas daļas dabā.

746. Kad iepriekšējie (741.-745.) panti nedod pietiekošu norādījumu, kam piešķirama daļa dabā vai dodama mājas vieta, dalīšanas kārtību, ja mantinieki paši nevienojas citādi, nosaka tiesa pēc sava ieskata.

747. Dabā saņemamās daļas jānovērtē, pie kam nepieciešamās saimniecības ēkas nav no-

or mother in sharing with his or her children who are of legal age, as well as a stepfather or stepmother in sharing with his or her stepchildren, may not claim his or her physical shares.

Similarly, co-heirs who do not farm, as well as such co-heirs who already own or whose spouse already owns land of an agricultural nature the area of which exceeds the minimum extent specified by law, may not request their physical share if there is not enough for all.

742. In equal circumstances, priority to receive a physical share shall go to that co-heir for whom it is easier to pay out to the other co-heirs the reimbursement due to them, or to the one who is given priority by all the heirs who do not receive their physical shares.

743. Of the co-heirs who receive their physical shares, priority to receive that part of the farm which contains the homestead shall go to that person who has worked on the farm the longest (children after completing obligatory schooling), or who has most supported the farm with his or her monetary means. Time spent in obligatory military service and fighting in a war shall be considered equivalent to time spent working on the farm prior to military service. In equal circumstances priority shall be given to kin and of them to males, and among heirs of the same gender to the oldest.

744. Heirs who physically receive their share shall have priority also to physically retain the inventory (Section 861), with accounts to be settled with the co-heirs in accordance with the ordinary value (Section 871) of the inventory.

745. With respect to separable trading and manufacturing undertakings, priority shall go to that heir who desires and is capable of managing such an undertaking, or to the one who is given priority by all the heirs who will not receive their physical shares.

746. If the previous Sections (741-745) do not provide sufficient instruction regarding who shall be granted a physical share or given the homestead, the order of division, if the heirs do not reach agreement by other means, shall be determined by a court in its discretion.

747. The physical shares to be received shall be valued, and the buildings necessary for the

vērtējamas atsevišķi, bet kopā ar zemi. Norēķini ar līdzmantiniekiem izdarāmi no šādā kārtā noteiktās vērtības divām trešdaļām. Šāds vērtības pazeminājums neattiecas uz pastāvoša tirdzniecības vai rūpniecības uzņēmuma zemi un ēkām, kā arī uz tādām ēkām, kas nav saistītas ar lauksaimniecības tiešām vajadzībām; tāpat šāds vērtības pazeminājums nav nemams vērā līdzmantiniekiem savstarpēji norēķinoties par mantojuma atstājēja parādiem.

748. Līdzmantinieki, kas saņēmuši savas daļas dabā, izdara pārējiem izmaksas samērīgi ar viņu daļām un to vērtību, kura noteikta uz iepriekšējā (747.) panta pamata.

749. Ja mantiniekam, kas dabūjis savu daļu dabā, izmaksām jāsaģādā skaidrā naudā vairāk par 50% no saņemamās mantas vērtības un izmaksai iztrūkstošos līdzekļus viņam nav iespējams dabūt no ilgtermiņa kredītiestādes, vai ja viņš dabūjis zemi bez ēkām, tiesa var atļaut izmaksas izdarīt pa daļām; atkarībā no izmaksas summas lieluma, saimniecības ienākumiem un izmaksas saņēmēja apstākļiem, tiesa var noteikt izmaksai laiku līdz desmit gadiem. Šādu atvieglojumu nevar piešķirt, ja izmaksātājs nevar dot pietiekošu nodrošinājumu izmaksas saņēmējam.

750. Ja mantinieks, kas saņēmis savu daļu dabā, atsavina savu saimniecību vai tās daļu pirms desmit gadu noteicējuma, tad līdzmantinieki var prasīt, lai tiem piemaksā starpību starp novērtējumu, pēc kura izdarītas izmaksas (747. un 748.p.), un turgus vērtību dalīšanas laikā.

751. Iepriekšējā (750.) pantā paredzētā atsavināšanas gadījumā līdzmantiniekiem, kas nav dabūjuši savu daļu dabā, pieder pirkuma vai izpirkuma tiesība (1073.p.). Ja izlietot pirkuma vai izpirkuma tiesību pieteicas vairāki līdzmantinieki, tad viņi minēto saimniecību iegūst visi par kopīpašumu līdzīgās daļās.

3. Dokumenti

752. Ģimenes dokumenti, kā arī dokumenti, kas attiecas uz visu mantojumu, nav izdalāmi, un, ja mantinieki nevienojas citādi, tie jānodod

farm are not to be valued separately but together with the land. Accounts with co-heirs must be settled for two thirds of the value so determined. Such a lowering of value shall not apply to the land and buildings of existing trading or manufacturing undertakings, nor to such buildings as are not involved with the direct needs of farming; similarly, such a lowering of value shall not be applied by co-heirs in their mutual accounting in regard to the debts of the estate-leaver.

748. Co-heirs who have received their physical shares shall make payment to the others in proportion to their shares and the value that has been determined on the basis of the previous Section (747).

749. If an heir who has received his or her physical share must obtain for payments cash equivalent to more than 50% of the value of the property to be received and he or she is unable to obtain the payment shortfall from a long-term credit institution, or if he or she has received land without buildings, a court may permit payment by instalments; depending on the size of the sum to be paid, the income from the farm and the circumstances of the recipient of the payment, the court may set a time period for payment of up to ten years. Such relief may not be granted if the payer is unable to provide adequate security to the recipient of the payment.

750. If an heir who has received his or her physical share alienates his or her farm or a part of it prior to the elapse of ten years, then the co-heirs may demand that they be paid the difference between the assessment on the basis of which payment was made (Sections 747 and 748), and the market value at the time of division.

751. In the case of alienation provided for in the previous Section (750), the co-heirs who did not receive their physical share shall have the right of first refusal or the right of pre-emption (Section 1073). If several co-heirs apply to exercise the right of first refusal or the right of pre-emption, then they shall acquire the aforementioned farm as property in common in equal shares.

3. Documents

752. Family documents, as well as documents that relate to the whole of the estate, shall not be distributed and, if the heirs have not agreed oth-

glabāt tam mantiniekam, kas saņem mantojuma lielāko daļu, bet ja daļas ir vienādas – vecākajam līdzmantiniekam, kas sadalījumā piedalās.

Mantiniekam, kas dabūjis dokumentus savās rokās, jāļauj līdzmantiniekiem, kad viņi to prasā, tajos ieskatīties un izgatavot norakstus.

Dokumentus, kas attiecas uz kādu atsevišķu nekustamu īpašumu, dabū tas mantinieks, kurš dabū šo nekustamo īpašumu.

Ja nekustamu īpašumu sadala un mantinieki nevienojas citādi, tad dokumenti, kas attiecas uz šo īpašumu, nododami tam mantiniekam, kurš dabū savā īpašumā daļu ar agrāko hipotēkārā reģistra numuru.

IV. Dalījuma sekas

753. Ja mantojumu dalot līdzmantinieki viens otram no tā kautko atdod, tad ar to nodibinātās tiesiskās attiecības apspriežamas pēc pirkuma noteikumiem.

Katrs līdzmantinieks atbild pārējiem par viņam dalījumā piekritušiem priekšmetiem.

754. Ja tās lietas, kas jādabū katram līdzmantiniekam kā sava daļa, noteicis mantojuma atstājējs pats, norādot arī šo lietu vērtību, tad uz šā pamata izdarītu dalījumu nekādā ziņā nevar apstrīdēt, izņemot tikai to gadījumu, kad ar to aizskarta kāda mantinieka neatņemamās daļas tiesība.

Mantojuma dalījumu, kas izdarīts uz spēkā nākušā tiesas vai šķīrējtiesas sprieduma pamata, līdzmantinieki ne aiz kāda iemesla nevar apstrīdēt.

755. Mājas kārtībā izdarītu dalījumu var apstrīdēt, kad tajā atklāta ļaunprātība, spaidi vai viltus, vai vienam līdzmantiniekam nodarīts zaudējums vairāk kā par pusi, vai arī notikusi maldība. Cietušam ir tiesība prasīt vai nu atlīdzību, vai jaunu dalījumu.

756. Ja izrādās, ka kāds pie mantojuma piederīgs priekšmets dalījumā izlaists un nav sadalīts, tad agrākais dalījums tomēr paliek spēkā un izlaistais priekšmets dalāms starp mantiniekiem papildām.

otherwise, they shall be given for safekeeping to the heir who receives the largest share of the estate, but if the shares are equal, to the oldest co-heir participating in the division.

An heir who has received possession of the documents shall allow co-heirs to examine and copy them, when they so request.

Documents which relate to a specific immovable property shall be given to the heir who receives that immovable property.

If the immovable property is divided and the heirs do not agree otherwise, then the documents relating to this property shall be given to the heir who receives ownership of the share with the earlier Mortgage Register number.

4. Consequences of Division

753. If in dividing an estate the co-heirs give to each other something from it, then the legal relationship established thereby shall be considered in accordance with the provisions regarding the purchase.

Each co-heir shall be liable to the others for the objects devolved to him or her in the division.

754. If the estate-leaver himself or herself has specified the items of property which each co-heir shall receive as his or her share and has indicated the value of these items of property, then a division on this basis may not be contested in any way, except only in the case when the preferential share rights of an heir are infringed thereby.

Co-heirs may not contest for any reason a division of an estate performed on the basis of a judgment of a court or an arbitral tribunal, which has come into effect.

755. An informal division may be contested when bad faith, duress or fraud has been discovered, in regard to the division or when one co-heir has incurred losses of more than one half, or if a mistake has occurred. The injured party shall have the right to request either compensation or a new division.

756. If it is found that an object that belongs to an estate has been omitted from the division and has not been divided, then the earlier division shall nevertheless remain in effect and the object that was omitted shall additionally be divided among the heirs.

3. APAKŠNODAĻA Iepriekšēji saņemta pievienojums

757. Pārdzīvojušam laulātam un visiem lejupējiem, kas uz kautkāda pamata grib mantot no mirušā laulātā vai no kopējā augšupējā, viss tas, ko viņi dabūjuši no mantojuma atstājēja tam dzīvam esot, pirms mantojuma masas dalīšanas jāpievieno tai vai arī jāieskaita savās mantojuma daļās.

758. Pienākumu izdarīt pievienojumu neietekmē tas, vai lejupējie, kas manto kopīgi, bijuši vienādā radniecības pakāpē ar kopējo augšupējo, vai dažādās.

759. Kas iestāties tādas personas mantiskās tiesībās, kurai jāizdara minētais pievienojums, tam jāpievieno mantojuma masai viss tas, kas būtu jāpievieno minētai personai, ja vien viņš nemanto uz patstāvīgas tiesības pamata un nav mantojis no sava pārstāvamā.

760. Pievienojums nav jāizdara:

1) kad tas, kam tas būtu jāizdara, vēl mantojuma atstājējam dzīvam esot atteicies no dalības mantojumā, vai arī pēc mantojuma atstājēja nāves paziņojis, ka apmierinās ar iepriekšēji saņemto un nevēlas piedalīties mantojumā;

2) kad mantojuma atstājējs noteikti aizliedzis pievienojumu;

3) kad pievienojamie priekšmeti gājuši bojā bez tās personas vainas, kurai pievienojums jāizdara.

Pievienojuma aizliegums, kā arī tās personas atteikšanās, kurai pievienojums jāizdara, nedrīkst aizskart līdzmantinieku neatņemamās daļas tiesības.

761. Lejupējiem viss, ko viņi iepriekšēji saņēmuši, jāpievieno ne tikai vienam otra labā, bet arī par labu tam no vecākiem, kurš otru pārdzīvojis un kopīgi ar viņiem manto. Šajā gadījumā tomēr arī pārdzīvojušam laulātam jāpievieno manta, ko viņam piešķīris mirušais dzīvs būdams.

SUB-CHAPTER 3 Additions to That which was Received Previously

757. A surviving spouse and all descendants, who on whatever basis wish to inherit from the deceased spouse or the common ancestor, shall add to the entirety of property of the estate prior to its division all that he or she has received from the estate-leaver while the estate-leaver was alive or also shall include it in his or her shares of the estate.

758. The duty to add is not affected by whether the descendants who inherit jointly are in the same or in a different degree of kinship with respect to the common ancestor.

759. Those who represent the financial rights of such person, who must perform the addition referred to, shall add to the entirety of property of the estate all that would have had to be added by the aforementioned person, unless he or she inherits in his or her own right and has not inherited from the person he or she represents.

760. Addition shall not be made:

1) when the person who would have to do such has renounced his or her participation in the division of the estate while the estate-leaver was still alive, or also who, after the death of the estate-leaver, has declared that he or she is satisfied with what was received previously and does not wish to participate in the inheritance;

2) when the estate-leaver has definitely prohibited such addition; or

3) when the objects to be added have been destroyed through no fault of the person who has to make the addition.

A prohibition against addition, as well as renunciation by the person who should perform the addition, shall not infringe on the rights of the co-heirs to their preferential shares.

761. Descendants must add all that they have previously received not only for the benefit of each other, but also for the benefit of the parent who has survived the other and inherits jointly with him or her. However, in such case the surviving spouse shall also add the property that the deceased has granted to him or her while the deceased was alive.

762. Parastās augšupējo vai laulāto dāvanas jāpievieno tikai šādos gadījumos:

- 1) kad pievienojums tieši uzlikts par pienākumu dāvināšanas laikā vai pirms vai pēc tā;
- 2) kad apdāvinātam ir līdzmantinieki, kuriem jāpievieno tādas pašas dāvanas.

763. Ja mantojuma atstājējs nav tieši noteicis citādi, tas, ko lejupējie dabūjuši no augšupējiem ēdienam, miteklim, apģērbam, kopšanai, audzināšanai un izglītošanai obligātoriskās skolās, nav jāpievieno.

Tāpat nav pievienojams tas, ko pārdzīvojušais laulātais dabūjis no mirušā laulātā ēdienam, miteklim, apģērbam un kopšanai.

764. Pievienojamo priekšmetu vērtība noteicama pēc stāvokļa, kādā tie atradušies saņemšanas laikā, un pēc tā laika cenām.

765. Ja persona, kurai pievienojums jāizdara, ir to nokavējusi, tad līdzmantiniekiem ir tiesība prasīt no viņas procentus un ienākumus no tā brīža, kad viņa uzaicināta izdarīt pievienojumu.

762. The usual ascendant or spousal gifts shall be added only in the following cases:

- 1) when an addition has been directly imposed as a duty at the time of the making of the gift or before or after that; or
- 2) when the donee has co-heirs who must also add like gifts.

763. If the estate-leaver has not directly stated otherwise, that which the descendants have received from the ascendants for food, housing, clothing, care, upbringing and compulsory education shall not be added.

Similarly, that which the surviving spouse has received from the deceased spouse for food, housing, clothing and care shall not be added.

764. The value of the objects to be added shall be determined according to the condition they were in at the time they were received and according to prices at that time.

765. If the person who should make the addition fails to do so in due time, the co-heirs shall have the right to claim from that person interest and income from the moment the person was invited to make the addition.

ASTOTĀ NODAĻA

Mantojuma tiesības izbeigšanās un zaudēšana

1. APAKŠNODAĻA

Mantojuma tiesības zaudēšana pēc mantotāja paša gribas

I. Atteikšanās no mantošanas pirms aicinājuma mantot

766. Mantotāja atteikšanās līgums ir tāds līgums, ar ko viena puse atteicas no mantošanas tiesības, kas viņai būtu piederējusi pēc otras puses nāves.

Mantotāja atteikšanās līgums ir spēkā tikai tad, ja tas noslēgts rakstiski.

767. Atteikšanās līgumu noslēdz starp nākamam mantinieku un to personu, no kuras mantot viņš atteicas.

Līgums, ar kuru viena puse apsolās otram atteikties no trešās personas mantojuma, ja tas viņai piekristu, nav atteikšanās šajā nozīmē, bet ir līgums par trešās personas mantojumu.

Lai aizbildnībā vai aizgādībā esošās personas atteikšanās būtu spēkā, vajadzīga kā aizbildņa vai aizgādņa, tā arī bāriņtiesas piekrišana.

768. Mantotāja atteikšanās līgums aptver arī viņa neatņemamo daļu.

769. Ar mantotāja atteikšanos izbeidzas viņa mantošanas tiesība un mantojuma atstājējs atbrīvojas no visiem aprobežojumiem noteikšanā par savu mantojumu, arī par neatņemamo daļu.

770. Ja mantojuma atstājējs ne testāmentā, ne līgumā nav devis nekādus rīkojumus savam nāves gadījumam, tad tā vietā, kas atteicies man-

CHAPTER 8

Termination and Loss of Inheritance Rights

SUB-CHAPTER 1

Loss of Inheritance Rights pursuant to the Intent of the Heirs Themselves

I. Refusal of an Inheritance Prior to the Invitation to Inherit

766. A contract to renounce the right of inheritance is a contract by which one party renounces the right of inheritance that would have belonged to him or her after the death of the other party.

A contract to renounce the right of inheritance is in effect only if it has been executed in writing.

767. A renunciation contract shall be executed between the future heir and the person whose inheritance he or she shall renounce.

A contract by which one party promises to another to renounce an inheritance from a third person which he or she would be entitled to take, does not constitute renunciation within the meaning herein, but is a contract regarding the estate of the third person.

In order that the renunciation of a person under guardianship or trusteeship be valid, it requires the consent of the trustee or guardian as well as of the orphan's court.

768. A renunciation contract by an heir extends also to his or her preferential share.

769. A right to inherit by an heir shall be terminated by a renunciation of the inheritance by the heir, and the estate-leaver shall be released from all any restrictions regarding decisions concerning his or her estate, also regarding the preferential share.

770. If an estate-leaver has not provided any instructions in case of his or her death, either in

tot, iestājas tas, kam vienādas tiesības ar viņu, bet ja tāda nav, tad pēc viņa tuvākais mantojuma atstājēja likumiskais mantinieks.

771. Ja nav noteikti norunāts pretējais, tad visu, ko atteicies mantotājs nolīdzis sev par atteikšanos, viņš iegūst ne kā mantojuma daļu, bet kā atlīdzību.

772. Ja atteicies mantotājs nomirst pirms mantojuma atstājēja, tad viņa atteikšanās nesaisa viņa leņupējos pat arī tajā gadījumā, ja līgums būtu noteikti noslēgts arī attiecībā uz viņiem, kādēļ viņu tiesības paliek neaizskartas; bet ja viņi pieņem mantojumu, kas viņiem piekritis pēc mantotāja, kurš atteicies, tad viņiem jāieskaita savās daļās tas, ko viņš saņēmis kā atlīdzību par atteikšanos.

773. Mantotāja atteikšanās līgumu var atcelt tikai abām pusēm rakstiski vienojoties.

774. Ja mantotājs atteicies par labu trešai personai un tā tieši piedalījies pašā šā līguma noslēgšanā vai pievienojies tam vēlāk, tad atteikšanās līgumu nevar atcelt bez viņas piekrišanas.

II. Mantojuma atraidīšana pēc aicinājuma mantot

775. Katram, kas var brīvi rīkoties ar savu mantu, ir arī tiesība mantojumu atraidīt, vienlīdz, vai tas viņam piekritis pēc likuma vai pēc testāmenta. Līgumiska mantinieka tiesības šajā ziņā nosaka 689.pants.

776. Atraidīt mantojumu var tiklab to tieši izteicot, kā arī klusējot.

690., 699. un 700.panta noteikumi par mantojuma pieņemšanu attiecas arī uz tā atraidīšanu.

777. Lai atraidījums būtu spēkā, ir vajadzīgs, lai tas, kas atraida, zinātu to pamatu, pēc kura viņš aicināts mantot, kā arī to, ka viņš ir mantinieks.

a will or in a contract, then in place of the one who has renounced the inheritance, such who has equal rights to him or her shall take, but if such does not exist, then the next nearest heir by intestacy of the estate-leaver shall take.

771. If the contrary has not been specifically agreed, then all that the heir who has renounced has contracted for himself or herself for his or her refusal shall be acquired not as a share of the estate but as compensation.

772. If an heir who has renounced dies prior to the estate-leaver, then his or her renunciation shall not be binding upon his or her descendants, also even in the case where a contract was specifically entered into to also include him or her, and therefore his or her rights shall remain unaffected; but if he or she accepts the inheritance which devolves to him or her after the heir who has renounced, then in his or her shares shall be included that which the heir has received as compensation for renunciation.

773. A contract to renounce an inheritance may be revoked only by the written agreement of both parties.

774. If an heir has renounced in favour of a third person and he or she has participated directly in the execution of the contract or has become a party to it later, then the renunciation contract may not be revoked without his or her consent.

II. Renunciation of an Inheritance after the Invitation to Inherit

775. Anyone who may freely act with his or her property shall also have the right to renounce an inheritance regardless of whether it has devolved to him or her pursuant to law or pursuant to a will. The rights of a contractual heir in this regard are specified in Section 689.

776. An inheritance may be renounced not only by so stating expressly but also implicitly.

The provisions of Sections 690, 699 and 700 regarding acceptance of an inheritance shall also apply to its renunciation.

777. For a renunciation to have effect, it is necessary that the person who renounces knows the basis pursuant to which he or she has been invited to inherit, as well as the fact that he or

778. Ja tuvākais likumiskais mantinieks iecelts par mantinieku testāmentā, bet negrib šo iecēlumu izlietot, viņš patur tiesību mantot pēc likuma.

779. Ja kāds atteicas mantot pēc testāmenta kādā patīgā nolūkā, tad viņš, pieņemot mantojumu pēc likuma, neatbrīvojas no testatora noteiktiem aprobežojumiem rīcībā ar mantojumu; bez tam viņam jāapmierina legātāri.

780. Ja tuvākais likumiskais mantinieks iecelts bez viņa ziņas par mantinieku testāmentā, tad ar mantojuma atraidījumu, neatkarīgi no tam, kādos izteicienos tas izteikts, viņš nezaudē tiesību mantot pēc testāmenta. Bet ja viņš, atraidot mantojumu vispārīgos izteicienos, zinājis, ka viņš iecelts par mantinieku testāmentā, tad viņš vairs nevar mantot arī pēc likuma.

781. Kad aicinātais mantojumu jau pieņēmis, viņš to vairs nevar atraidīt. Kas reiz atraidījis viņam piekritušo mantojumu, tas vairs nevar to pieņemt vēlāk.

782. Pēc tam, kad mantinieks atraidījis viņam piekritušo mantojumu, viņa vietā iestājas tas, kas pēc mantojuma atstājēja gribas vai, ja tāda nav izteikta, pēc likuma aicināts mantot kā tuvākais pēc viņa; pie tam šim jaunajam mantiniekam doti mantojuma pieņemšanai vai atraidīšanai tādi paši termiņi kā pirmajam, skaitot tos no tās dienas, kad viņš dabūjis zināt par pirmā atraidījumu.

783. Mantojuma atraidījums neaptver līdz ar to arī atteikšanos no tām tiesībām un prasījumiem, kas mantiniekam var būt pret mantojuma atstājēju un mantojumu pēc kādiem citiem pamatiem.

she is an heir.

778. If the nearest intestate successor has been appointed heir in a will but does not wish to exercise this appointment, he or she retains the right to inherit pursuant to law.

779. If someone refuses to inherit pursuant to a will for some selfish purpose, then he or she shall, accepting an inheritance pursuant to law, not be released from the restrictions specified by the testator regarding actions taken with respect to the inheritance; in addition, he or she must satisfy the legatees.

780. If the nearest heir by intestacy has been appointed heir in a will without his or her knowledge, then by a renunciation of the inheritance, regardless of the manner of its expression, he or she shall not lose the right to inherit pursuant to the will. However, if he or she, when renouncing the inheritance in general terms, knew that he or she had been appointed as an heir in the will, then he or she may no longer also inherit pursuant to law.

781. When an invited heir has already accepted an inheritance, he or she may no longer renounce it. Once an invited heir has renounced an inheritance that has devolved to him or her, he or she may no longer accept it later.

782. After an heir has renounced an inheritance that has devolved to him or her, in the heir's place shall come the person who has been invited to inherit pursuant to the intent of the estate-leaver or, if such intent has not been expressed, according to law is invited to inherit as the next nearest kin; furthermore, this new heir shall be given the same term for accepting or renouncing the inheritance as was the first heir, calculating from the day that he or she received knowledge of the renunciation by the first heir.

783. Renunciation of an inheritance does not constitute concomitant refusal of those rights and claims that an heir may have against the estate-leaver and the estate pursuant to some other basis.

2. APAKŠNODAĻA

Nepilnīgi un spēkā neesoši testāmenti

I. Testāmenta atcelšana pret testatora gribu

784. Testāments var dažādā kārtā, tiklab visā savā sastāvā, kā arī tikai dažās atsevišķās daļās, vai nu no paša sākuma nebūt spēkā, vai arī spēku zaudēt vēlāk.

785. Testāments, kas palicis nepabeigts (458.p.) vai kurā visi rīkojumi ir pretlikumīgi vai nesaprotami, kā arī testāments ar noziedzīgu vai pretlikumīgu saturu, pats par sevi nav spēkā un tiesa to nenolasa.

Atsevišķu rīkojumu pretlikumība neatņem spēku ne visam testāmentam, ne tā pārējiem rīkojumiem; tādā gadījumā viss tas, kas testāmentā ir pretlikumīgs, tiesai jāsaskaņo ar likumiem, vai, ja tas nav iespējams, no testāmenta jāizņem.

Šā panta iepriekšējo daļu noteikumi piemērojami arī tad, kad ar tiesas spriedumu pierādīti 824.panta 1.punktā minētie apstākļi, kas padara mantinieku par necienīgu mantot.

786. Prasīt, lai testāmentu atzīst par spēkā neesošu visā tā sastāvā vai atsevišķās daļās, ieinteresētās personas var šādos gadījumos:

- 1) kad mantojuma atstājējs nav bijis spējīgs testāmentu taisīt;
- 2) kad testāmentu taisot nav ievērota noteiktā forma;
- 3) kad testāmenta taisīšana panākta ar spaidiem vai viltu vai kad notikusi maldība.

787. Testāmenta spēku neietekmē tas, ka no testāmenta taisīšanas laika līdz testatora nāvei pagājuši desmit vai vairāk gadu.

788. Ja kāds neatraidāms mantinieks testāmentā palicis neievērots vai bez likumiska iemesla atstumts no mantojuma, viņam ir tiesība prasīt, lai nodala viņa neatņemamo daļu, vai arī, ja viņam novēlēts mazāk par šo daļu, lai to papildina. Citādā ziņā testāments patur savu spēku.

789. Ja mantojuma atstājējs, kam nav bērnu, ir taisījis testāmentu, un viņam pēc tam, vai nu

SUB-CHAPTER 2

Incomplete Wills and Invalid Wills

I. Revocation of a Will Against the Intent of the Testator

784. A will may in various ways be invalid either from the very beginning or become void later, not only as a whole but also only in some separate parts of it.

785. A will which has remained not completed (Section 458) or in which all the instructions are illegal or incomprehensible, as well as a will with criminal or illegal content, shall be invalid of itself and a court shall not read it.

The illegality of separate instructions shall invalidate neither the whole will, nor its other instructions; in such case a court shall make all that is illegal in the will conform to law, or, if that is not possible, delete such from the will.

The provisions of the previous parts of this Section also shall apply when the circumstances mentioned in Section 824, Paragraph one, which make an heir unworthy to inherit, have been established pursuant to a judgment of a court.

786. Interested persons may request that a will be declared void in its entirety or in regard to separate parts thereof in the following cases:

- 1) when the estate-leaver did not have the capacity to make a will;
- 2) when the specified form was not observed in the making of the will; or
- 3) when the making of the will was achieved under duress or fraud, or if a mistake has occurred.

787. The validity of a will shall not be affected by the fact that ten or more years have passed from the time the will was made to the death of the testator.

788. If a forced heir has remained unmentioned in the will or has been excluded from inheriting without legal cause, he or she shall have the right to request that his or her preferential share be distributed or also, if he or she has been bequeathed less than this share, that it be supplemented. In other respects the will shall remain valid.

789. If an estate-leaver who does not have children has made a will and subsequently ei-

dzīvam esot, vai pēc nāves, piedzimst lejpējais, tad testaments uzskatāms par atceltu visā tā sastāvā, ja vien šis gadījums nav pašā testāmentā tieši paredzēts. Bet ja testātoram jau agrāk bijuši bērni, tad pēc testāmenta taisīšanas dzimušie tikai dabū ar saviem brāļiem un māsām vienlīdzīgu mantojuma daļu, pie kam citādā ziņā testaments nezaudē spēku.

790. Ja tēvs atstāj lejpējam, kuram vēl jādzimst, kādu noteiktu mantojuma daļu, bet viena vietā piedzimst divi vai vairāk bērni, tad tie dabū vienlīdzīgas mantojuma daļas.

791. Ja likumiskais mantinieks, kam bijis iespējams testāmentu apstrīdēt, reiz jau šo testāmentu atzinis, vai nu noteikti, vai klusējot, t.i. izpildot tā atsevišķas daļas vai arī nepieteicot savas prasības uzaicinājuma laikā, tad viņam šis testaments pilnīgi jāizpilda un nav vairs tiesības vēlāk to apstrīdēt.

II. Testāmenta atcelšana, grozot testātoram savu gribu

792. Noteikumi par testāmenta atcelšanu, grozot testātoram savu gribu (793.-801.p.), piemērojami arī publiskiem testāmentiem.

793. Agrāko testāmentu testātors var atcelt vai nu taisot jaunu, vai vienkārši to atsaucot.

1. Jauna testāmenta taisīšana.

794. Ar jaunu testāmentu iepriekšējais tiek atcelts jau pats par sevi, arī noteikti to neizsakot.

Šajā ziņā ir vienlīga, vai agrākais testaments bijis publisks vai privāts; publisko testāmentu tāpat var atcelt ar vēlāku privāto. Ar mutisku testamentu (460.p.) nevar atcelt rakstisku – publisko vai privāto – testamentu.

Tas vien, ka testātors izteicis nodomu taisīt jaunu testāmentu vai grozīt jau pastāvošo, ja viņš nomirst savu nodomu neizpildījis, agrāko testāmentu neatceļ.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.07.1992. likumu)

795. Ja jaunajam testāmentam ir tādi trūkumi, kuru dēļ tas zaudē spēku (785. un 786.p.), kā arī

ther while still alive or after his or her death a descendant is born, then the will shall be deemed revoked in its entirety, unless this case has been specifically provided for in the will itself. But if the testator has already had children previously, then those born after the will was made shall receive only equal shares of the estate with their brothers and sisters, in addition in other respects the will shall remain valid.

790. If a father leaves a specific share of the estate to a descendant who is yet to be born, but, instead of one, two or more children are born, then they shall receive equal shares of the estate.

791. If an heir by intestacy who has had the opportunity to contest the will and has already acknowledged the will either expressly or implicitly, i.e., by fulfilling separate aspects of it or by not submitting his or her claims during the invitation time period, he or she shall be required to fulfil the will completely and shall no longer have the right to contest it later.

II. Revocation of a Will, Changing the Intent of the Testator

792. The provisions regarding the revocation of a will due to a change in the intent of a testator (Sections 793-801) shall also apply to public wills.

793. A testator may revoke a previous will either by making a new one or by simply revoking the previous will.

1. Making a New Will

794. A new will shall of itself revoke a previous one, even without this being expressly stated.

In this respect it does not matter whether the previous will was public or private; a public will may be similarly revoked by a subsequent private one. An oral will (Section 460) may not revoke a written will, either public or private.

If a testator has expressed the intent to make a new will or to change the already existing one, that in itself shall not revoke the previous will if the testator dies without fulfilling his or her intention.

[7 July 1992]

795. If a new will has such defects as a result of which it is invalid (Sections 785 and 786), as

ja testātors pats atceļ vēlāko testāmentu ar nolūku atjaunot agrāko, tad agrākais atkal atdabū spēku.

Ja jaunais testāments zaudē spēku aiz 789. pantā minētā iemesla, agrākais ar to savu spēku neatdabū.

796. Ar jaunu testāmentu agrākais nav atzīstams par atceltu, kad jaunais neapšaubāmi ir tikai agrākā papildinājums vai kādas tā daļas grozījums.

797. Ja testātors jaunajā testāmentā noteic, lai arī agrākais paliek spēkā, vai ja viņš atstāj divus testāmentus, kas taisīti vienā un tajā pašā dienā, bet pēc sava būtiskā satura ir dažādi, vai beidzot, ja nevar droši noteikt, kurš no diviem testāmentiem taisīts agrāk, kurš vēlāk, tad visos šajos gadījumos paliek spēkā abi testāmenti viens otram blakus, ciktāl tas pēc apstākļiem iespējams. Bet ja tas būtu pavisam neiespējami, tad abi testāmenti nav spēkā.

798. Ja testātoru pamudinājusi taisīt jaunu testāmentu nepatiesa ziņa par ieceltā mantinieka nāvi, tad agrākais testāments paliek spēkā.

2. Testāmenta atsaukšana

799. Mantojuma atstājējs var atsaukt savu testāmentu netaisot jaunu, ar katru gribas izteikumu, kas izsacīts vai nu noteikti vai klusējot, ar zināmu darbību.

800. Noteikti atsauc testāmentu ar skaidru un neapšaubāmu izteikumu, kuru var izsacīt notāriālā vai pagasttiesas aktu reģistra grāmatā ierakstītā aktā, vai arī ārzemēs konsulārā atcēluma aktā, kā arī mājas kārtībā sastādītā rakstiskā aktā ar divu liecinieku parakstiem.

460.pantā paredzētos apstākļos testāmentu var atsaukt arī mutiski tādā pašā kārtībā, kāda noteikta testāmenta taisīšanai. Karavīri kara gaitās testāmentu var atsaukt bez tam arī ar rakstisku paziņojumu savai priekšniecībai.

801. Klusējot atsauc testāmentu ar tādu darbību, kas nepieļauj šaubas par testātora nodomu.

well as if a testator himself or herself revokes a later will with the intention of renewing the previous will, then the previous will shall again regain its validity.

If a new will becomes invalid for the reasons mentioned in Section 789, the previous will shall not as a result regain its validity.

796. An earlier will shall not be acknowledged as revoked by a new will, when the new one is undisputedly only a codicil to the earlier one or a change to some part thereof.

797. If a testator specifies in a new will that the previous one also remain in effect, or if he or she leaves two wills that have been made on the same day but differ in their essential content, or finally, if it cannot be clearly determined which of two wills was made earlier and which later, then in all such cases both wills shall remain in effect side by side insofar as it is possible under the circumstances. However, if such is completely impossible, then both wills shall be void.

798. If a testator was motivated to make a new will by false information concerning the death of the appointed heir, then the earlier will shall remain valid.

2. Revocation of a Will

799. An estate-leaver may revoke his or her will, without making a new one, by any expression of his or her intent that is stated either expressly or implicitly by certain actions.

800. A will shall be revoked absolutely by means of a clear and indisputable statement, which may be expressed in a document registered in the register of documents at a notary public or in a parish court, or also in a foreign state in a consular revocation document, as well as in an informal written document signed by two witnesses.

In the circumstances specified in Section 460, a will may also be revoked orally by the same procedure as specified for the making of a will. In addition, soldiers on active duty may also revoke a will by means of a written notice to their superiors.

801. A will may be revoked implicitly by such action as leaves no doubt about the intention of the testator.

802. Kad testātors pats vai viņa uzdevumā kāda trešā persona tiši iznīcina visu testāmentu, to ieplēšot, sagriežot vai sadedzinot, vai arī tikai pārsvītrotot visu tā saturu, vai kā citādi, tad visi tajā esošie rikojumi, ja tas nav uzglabājies vēl kādā citā oriģināleksempļārā, zaudē spēku.

803. Ja testātors iznīcina tikai dažas pēdējās gribas rikojuma daļas, tad visas pārējās patur savu spēku.

804. Tas, ko iznīcinājis testātors pats, bet ne tiši, vai arī kāds cits bez testātora piekrišanas, paliek spēkā, ja vien var salasīt vai kā citādi pierādīt tā saturu.

3. APAKŠNODAĻA

Legāta atcelšana

I. Legāta atcelšana pēc legātāra gribas

805. Legātārs vienmēr var atraidīt viņam piekritušo legātu, bet ja viņš mirst par to neizsacījis, šī tiesība pāriet uz viņa mantinieku.

Atraidīt var tiklab noteikti, kā arī klusējot, ar darbību, kas nepielaiž nekādas šaubas par legātāra nodomu.

806. Ja mantinieks atraida viņam piekritušo mantojumu, tad ar to viņš nav atraidījis arī viņam piešķirto prelegātu.

807. Ar legāta atraidīšanu izbeidzas arī legāta piekrituma spēks (521. un turpm.p.), ja vien legāts nav piekritis uz vairākiem pamatiem un atraidījumu varētu attiecināt tikai uz vienu no tiem.

808. Ar nosacījumu vai ar termiņu piešķirta legāta atraidījums nav spēkā, ja tas noticis pirms nosacījuma vai termiņa iestāšanās.

II. Legāta atcelšana pēc mantojuma atstājēja gribas

809. Mantojuma atstājējs var atcelt paša piešķirto legātu ar katru gribas izteikumu, kas izsacīts vai nu noteikti, vai klusējot, ar zināmu dar-

802. If a testator himself or herself, or at his or her instruction a third person, intentionally destroys the entire will by tearing, cutting or burning it, or also by only crossing out all its content, or by other means, then all the instructions contained therein, if it has not been preserved in yet another original, shall become void.

803. If a testator destroys only a few parts of the last will instructions, then all the others shall remain valid.

804. That which a testator has destroyed himself or herself but not intentionally, or also someone else has destroyed without the consent of the testator, shall remain valid as long as it is possible to read it or otherwise prove its content.

SUB-CHAPTER 3

Revocation of a Legacy

I. Revocation of a Legacy on the Basis of the Intent of the Legatee

805. A legatee may always refuse a legacy granted to himself or herself, but if he or she dies without making a statement regarding it, this right shall devolve to his or her heir.

One may refuse not only expressly but also implicitly by an action that does not leave any doubt about the intention of the legatee.

806. If an heir refuses an inheritance which has devolved to him or her, then he or she shall not thereby also have refused a pre-legacy granted to him or her.

807. With the refusal of a legacy, the devolving of the legacy shall also be terminated (Sections 521 and subsequent sections), provided that the legatee has not accepted on more than one ground and the refusal can apply to only one of them.

808. Refusal of a legacy granted with a condition or term shall not be in effect if such renunciation has occurred prior to the condition having taken effect or of the commencement of the term.

II. Revoking a Legacy on the Basis of the Intent of the Estate-leaver

809. An estate-leaver may revoke a legacy granted by himself or herself by any statement of intent which is expressed either explicitly or im-

bību, kura nepielaiž šaubas par mantojuma atstājēja nodomu.

810. Katrs legāta pārgrozījums pats par sevi ir agrākā legāta atcēlums un jauna nodibinājums; tādēļ, legātu pārgrozot, jāievēro viss tas, kas vispār jāievēro legātu nodibinot; citādi jāatzīst, ka pārgrozījums gan atceļ agrāko, bet nenodibina jaunu legātu.

811. Ja legātu pārgroza, noteicot jaunu legātāru, vai legāta izpildītāju, vai legāta priekšmetu, tad, rodoties šaubām, pieņemams, ka legātam pievienotais nosacījums ar pārgrozījumu nav atcelts, bet paliek spēkā.

III. Legāta atcelšana testāmenta atkrišanas dēļ

812. Ja testāments atkrīt, tad atkrīt arī tajā nodibinātie legāti.

IV. Legāta tieša atkrišana

813. Legāts atkrīt, ja tas jau no paša sākuma nav bijis spēkā, un proti, sekojošos gadījumos:

- 1) kad mantojuma atstājējs nav bijis spējīgs legātu piešķirt vai legātārs – to pieņemt;
- 2) kad novēlējums nav varējis būt par legāta priekšmetu;
- 3) kad dotais rīkojums bijis nesaprotams;
- 4) kad legāts ierosināts ar spaidiem vai viltu vai piešķirts maldības dēļ.

814. Spēkā neesoši legāti (813.p.) neatdabū spēku arī tad, kad vēlāk to spēkā neesamības iemesls atkrīt, ja vien tie nav piešķirti ar nosacījumu un spēkā neesamības iemesls nav atkritis pirms nosacījuma iestāšanās.

815. Ja testāmentu uzrakstījis nevis testātors pats, bet kāda cita persona, tad neviens šai personai par labu taisīts rīkojums, un tā tad arī viņai piešķirts legāts, nav spēkā, ja vien testātors nav šo rīkojumu vēl noteikti un sevišķi apstiprinājis vai ja testāmentu nav uzrakstījis viņa vienīgais likumiskais mantinieks.

explicitly by a certain action that leaves no doubt about the intention of the estate-leaver.

810. Each amendment of a legacy is in itself a revocation of the earlier legacy and the establishment of a new one; therefore in amending a legacy one shall observe all that has to be observed generally in establishing a legacy; otherwise one must acknowledge that the amendment does indeed revoke the earlier one but does not establish a new legacy.

811. If a legacy is amended by naming a new legatee or executor of the legacy or designating a new object of the legacy, then, when there is doubt, it shall be presumed that the condition attached to the legacy is not revoked by the amendment but remains in effect.

III. Revoking a Legacy Because a Will Fails

812. If a will fails, then the legacies established by it shall also fail.

IV. Direct Failure of a Legacy

813. A legacy shall fail if it was invalid from the very beginning, and namely, in the following cases:

- 1) when an estate-leaver did not have the capacity to grant the legacy or the legatee to accept it;
- 2) when the bequest can not be the object of a legacy;
- 3) when the instructions given are incomprehensible; or
- 4) when the legacy was initiated by duress or fraud or granted due to mistake.

814. Legacies which are invalid (Section 813) shall not again become valid even then when the cause of their being invalid later ceases to exist, unless they were granted with a condition and the cause of their invalidity has not ceased to exist prior to the condition taking effect.

815. If a will has been written not by the testator himself or herself but by some other person, then no instruction made to the benefit of this person, also including a legacy granted to him or her, shall be valid, unless the testator himself or herself has expressly and specially confirmed such an instruction or unless the will was written by his or her sole heir by intestacy.

816. Sākumā spēkā esošs legāts vēlāk zaudē spēku:

- 1) ja legātārs nomirst pirms mantojuma atstāšanas vai pirms nosacījuma iestāšanās;
- 2) ja legāta priekšmets gājis bojā vai pārvērsti citā;
- 3) ja testātors vēl dzīvs būdams novēlēto priekšmetu legātāram dāvinājis.

817. Ja testāmentā ieceltais mantinieks izpilda kādu legātu, kas viņam nav bijis jāizpilda, tad viņam vairs nav tiesības prasīt to atpakaļ, ja vien viņu nav pavedinājusi izpildīt faktiskā maldība.

V. Legāta atcelšanas sekas

818. Kad kautkādā kārtā atkrīt legātārs, tad legāta priekšmets, ciktāl tas vēl pastāv, piekrīt vispirms viņa substitūtam, vai, pēc pieauguma tiesības (839. un 840.p.), līdzlegātāram, ja tāds iecelts.

Ja nav ne substitūta, ne līdzlegātāra, tad legāta priekšmets paliek legāta izpildītājam, bet ja nav arī tā, tad mantiniekam; bet ja viņu ir vairāki, tad tas dalāms starp viņiem samērā ar viņu mantojuma daļām.

Tas, kam uzlikts tikai izdot, kā piemēram, testāmenta izpildītājs, nav uzskatāms par legāta izpildītāju un tādēļ arī novēlēto priekšmetu nedabū.

819. Tam, kas 818.pantā norādītā kārtībā iestājas atkritušā legātāra vietā, jāizpilda visi pēdējam uzliktie pienākumi, izņemot gadījumu, kad legāts jau no paša sākuma nav bijis spēkā.

4. APAKŠNODAĻA

Mantojuma līguma atcelšana

820. Mantojuma līgumi zaudē spēku aiz tiem pašiem iemesliem kā testāmenti.

Mantojuma līgumu var atcelt aiz tiem pašiem iemesliem kā vispār katru līgumu.

Neviena puse, ja viņa nav to noteikti pielīgusi, nevar ar vienpusēju atsaukumu atcelt mantojuma līgumu, kaut arī tam par iemeslu būtu līgumā ieceltā mantinieka nepateicība, vai kaut arī pēc līguma noslēgšanas vienai no pusēm piedzimtu leļupējais.

816. A legacy, which is valid at the beginning, shall later become invalid:

- 1) if the legatee dies prior to the estate-leaver or prior to a condition being fulfilled;
- 2) if the object of a legacy has been destroyed or converted into something else; or
- 3) if the testator, while still alive, has given the bequeathed object as a gift to the legatee.

817. If the heir appointed in a will executes a legacy that he or she did not have to execute, then he or she shall no longer have the right to ask for its return, unless he or she was motivated to execute the legacy by a mistake of fact.

V. Consequences of Revoking a Legacy

818. If a legatee in some manner fails, then the object of the legacy, to the extent it still exists, shall devolve first of all to his or her substitute, or, pursuant to accession rights (Section 839 and 840), to a co-legatee, if such has been appointed.

If there is neither a substitute nor a co-legatee, then the object of the legacy shall remain with the executor of the legacy, but if such also does not exist, then with the heir; but if there are several heirs, then the legacy shall be divided among them in proportion to their shares of the estate.

He or she, who is charged only with distribution, for example, the executor of a will, shall not be considered as the executor of a legacy and also therefore shall not receive the bequeathed object.

819. He or she, who pursuant to the procedures set out in of Section 818 replaces a failed legatee, shall perform all the duties of the latter, except in the case when the legacy has been in effect from the very beginning.

SUB-CHAPTER 4

Revoking an Inheritance Contract

820. An inheritance contract shall lose its effect for the same reasons as a will.

An inheritance contract may be revoked for the same reasons as any contract in general.

No party, unless it has been specifically included in the contract, may with a unilateral declaration revoke an inheritance contract, even if the reason therefor was the ingratitude of the heir appointed in the contract, or even if after the contract was entered into a descendant was born to one party.

821. Neatraidāmo mantinieku tiesību aizskārumam ir mantojuma līgumā tās pašas sekas, kā testāmentā.

822. Iemesli, kas vispār dod tiesību prasīt agrākā stāvokļa atjaunošanu, var būt par pamatu arī mantojuma līguma atcelšanai.

823. Ja līgumā ieceltais mantinieks nomirst pirms mantojuma atstājēja un pie tam pirmā mantinieki nav bijuši noteikti iecelti par viņa substitūtiem, tad mantojuma līgums atzīstams par izbeigušos.

821. Infringement of the rights of forced heirs shall have the same consequences in an inheritance contract as in a will.

822. Reasons that generally give the right to request the renewal of an earlier status may also be a reason for revoking an inheritance contract.

823. If an heir appointed in a will dies prior to the estate-leaver and in addition heirs of the former had not been specifically appointed as his or her substitute, the inheritance contract shall be deemed to be terminated.

5. APAKŠNODAĻA

Mantojuma un legāta atraušana necienīgām personām

824. Kā mantojumu, tā arī legātu zaudē kā necienīgs:

1) kas tiši sagādājis nāvi mantojuma atstājējam vai savam tuvākam priekšmantiniekam, vai tiši nodarījis mantojuma atstājējam tādu veselības bojājumu, kurš padara to nespējīgu taisīt vai atcelt pēdējās gribas rīkojumu;

2) kas ar vardarbību vai viltu pamudinājis vai atturējis mantojuma atstājēju taisīt, grozīt vai atcelt pēdējās gribas rīkojumu;

3) kas ļaunprātīgi nogādājis pie malas mantojuma atstājēja taisīto pēdējās gribas rīkojumu;

4) kas viltojis mantojuma atstājēja pēdējās gribas rīkojumu;

5) kas atteicies no viņam pēdējās gribas rīkojumā uzliktā aizbildņa amata vai pienākuma kādu audzināt;

6) kas neizpilda viņam uzlikto pienākumu rūpēties par mantojuma atstājēja apbedīšanu;

7) kas gada laikā no pēdējās gribas rīkojuma spēkā nākšanas bez ievērojamiem iemesliem neizpilda mantojuma atstājēja uzlikumu.

Mantojumu vai legātu nezaudē tas, kam mantojuma atstājējs piedēvis.

825. Ja pārdzīvojušais laulātais iedodas jaunā laulībā, iepriekš neizdalījis ar bērniem viņu mirušā vecākā mantu (226.p.), tad viņš kā necienīgs zaudē šiem bērniem par labu savu likumisko tiesību uz mirušā atstāto mantojumu.

SUB-CHAPTER 5

Forfeiture of Inheritances and Legacies by Unworthy Persons

824. Inheritances as well as legacies shall be forfeited, due to his or her unworthiness, by a person :

1) who has intentionally caused the death of an estate-leaver or the nearest heir ahead of oneself in the succession, or intentionally caused such harm to the health of the estate-leaver as to leave him or her unable to make or revoke a last will instruction;

2) who through violence or fraud has encouraged or prevented the estate-leaver from making, amending or revoking last will instructions;

3) who with malicious intent has removed the last will instructions of the estate-leaver;

4) who has forged the last will instructions of the estate-leaver;

5) who has refused the duty, imposed upon him or her by last will instructions to assume the position of guardian or the duty to raise someone;

6) who does not fulfil the duty, which has been imposed upon him or her, to arrange the burial of the estate-leaver; or

7) who within a year from the date the last will instructions came into effect without good cause does not fulfil the binding directions of the estate-leaver.

A person whom the estate-leaver has forgiven shall not forfeit an inheritance or a legacy.

825. If a surviving spouse enters into a new marriage without having previously divided with the children the property of their deceased parent (Section 226), then he or she, being unworthy, shall lose his or her legal rights to the estate of the deceased in favour of the children.

826. Atraut mantojumu necienības dēļ (824. un 825.p.) var vienīgi prasības ceļā, izņemot 785. panta 3.daļā minēto gadījumu.

Prasību var celt tā persona, kurai pāriet mantojums pēc tā atraušanas (827.p.), bet 824.panta 1.punktā paredzētos gadījumos – arī prokurors.

Minēto prasību var celt 685. un 686.pantā norādītos termiņos.

827. Kad kādam mantojums atrauts kā necienīgam, tad viņa vietā, ja par to nav nekādu sevišķu noteikumu, iestājas tas, kas aicināts mantot kopā ar atkritušo vai tieši pēc viņa, vienalga, vai tas būtu substitūts, vai līdzmantinieks, vai arī tuvākais likumiskais mantinieks. Legātiem, kas atrauti necienīgajiem, piemērojami 818. panta noteikumi.

828. Tam, kas iestājas necienīgā vietā, jāizpilda viss tas, kas bijis uzlikts pēdējam, un proti, jāizpilda legāti, jāuzņemas mantojuma parādi u.t.t.

829. Ja necienīgais jau ieguvis un saņēmis to, kas viņam bijis piešķirts, tad viņam tas jānodod ar visiem augļiem un pieaugumiem tam, kas iestājas viņa vietā.

Ja necienīgais cietis kādus zaudējumus sakarā ar mantojuma pieņemšanu, tad viņš nevar prasīt agrākā stāvokļa atjaunošanu.

6. APAKŠNODAĻA Pieauguma tiesība

830. Ja kāds no vairākiem līdzmantiniekiem kaut kāda iemesla dēļ nevar vai negrib mantot, tad viņa atbrīvojušies daļa piekrit pēc pieauguma tiesības pārējiem līdzmantiniekiem.

Pieauguma tiesība nav piemērojama, ja atkritušam mantiniekam ir substitūts, vai ja viņš jau pēc aicinājuma mantot nomirst un viņa tiesība ir pārgājusi uz viņa mantiniekiem.

826. Forfeiture of an inheritance on the basis of unworthiness (Sections 824 and 825) may take place only on the basis of a court action, except in the case mentioned in Section 785, Paragraph three.

An action may be brought by the person to whom the inheritance will devolve after its forfeiture (Section 827), but in the cases provided for in Section 824, Paragraph one also by the prosecutor.

The aforementioned action may be brought within the terms specified in Sections 685 and 686.

827. When someone has forfeited an inheritance on the basis of unworthiness, then his or her place, if there are no special provisions regarding this, shall be taken by the person who has been invited to inherit jointly with the person who has forfeited or directly behind him or her, irrespective whether it is a substitute or a co-heir, or also the nearest heir by intestacy. Legacies which unworthy persons have forfeited are subject to the provisions of Section 818.

828. He or she who takes the place of the unworthy person shall fulfil all that has been imposed upon the latter, and namely, fulfilling a legacy, assuming the debts of the estate, etc.

829. If an unworthy person has already acquired and received what had been bequeathed to him or her, then he or she shall transfer such with all fruits and augmentations to the one taking his or her place.

If an unworthy person has suffered any losses as a result of accepting the inheritance, he or she may not request a restoration of the earlier status.

SUB-CHAPTER 6 Accession Rights

830. If one of several co-heirs for some reason is unable or unwilling to inherit, then his or her share that has been freed shall devolve pursuant to accession rights to the other co-heirs.

Accession rights shall not be applicable if a failed heir has a substitute, or if he or she has already died after the invitation to inherit and his or her rights have passed to his or her heirs.

831. Pieauguma tiesība iestājas uz likuma pamata, bez sevišķas iegūšanas vai pieņemšanas. Kam šī tiesība ir, tas nevar no tās atteikties.

832. Ja mantinieks nomirst jau pēc mantojuma iegūšanas, bet vēlāk atkrīt kāds no līdzmantiniekiem, tad pieauguma tiesība ir pirmā mantiniekiem.

833. Atbrīvojusies daļa pāriet uz līdzmantiniekiem (830.p.) ar visām uz to guļošām nastām, to starpā ar pienākumu izpildīt atkritušam mantiniekam uzliktos legātus, izņemot gadījumu, kad šā mantinieka iecelšana jau no paša sākuma nav bijusi spēkā.

834. Mantojot pēc likuma, atbrīvojusies mantojuma daļa piekrīt tiem līdzmantiniekiem, kas būtu to dabūjuši, ja atkritušā mantinieka nemaz nebūtu bijis, un šo daļu viņi sadala samērā ar savām mantojuma daļām.

835. Ja daži no kopīgā mantojuma likumiskiem mantiniekiem manto pēc galvām, bet citi pēc ciltīm (411.p.), tad, atkrītot kādam no pirmajiem, viņa daļa sadalāma pēc cilšu skaita; bet ja atkrīt kāds no tiem, kuri manto pēc ciltīm, tad viņa daļa piekrīt, pēc pieauguma tiesības, tās pašas cilts piederīgiem, un tikai tad, ja tādu nav, pāriet uz pārējām ciltīm.

836. Mantojot pēc testāmenta, pieauguma tiesība ir tikai tiem mantiniekiem, kas aicināti mantot visu mantojumu, nenoteicot viņu daļas.

Daļa, kas atbrīvojusies pēc atkrituša testamentāra mantinieka, sadalāma starp pārējiem līdzmantiniekiem vienlīdzīgi.

837. Kad no vairākiem līgumiskiem mantiniekiem kāds atkrīt, tad viņa atbrīvojusies daļa piekrīt nevis viņa līdzmantiniekiem, bet gan mantojuma atstājēja likumiskiem mantiniekiem, ja vien līgumā nav tieši noteikts citādi.

838. Kad līgumiski mantinieki manto kopīgi ar testamentāriem, tad, atkrītot kādam no pēdējiem, viņa daļa, ja nav citu testamentāru mantinieku, piekrīt nevis līgumiskiem, bet likumiskiem mantiniekiem.

831. Accession rights shall apply on the basis of law without any special acquisition or acceptance. One who has such rights may not refuse them.

832. If an heir after acquiring an inheritance has already died, but later any one of the co-heirs fails, then the accession right shall belong to the heirs of the former.

833. The freed share shall devolve to the co-heirs (Section 830) with all the charges to which it is subject, including with the duty to fulfil the legacies imposed upon the failed heir, except in cases when the appointment of this heir has been in effect from the very beginning.

834. In inheriting pursuant to law the freed share of the estate shall devolve to those co-heirs who would have received it if the failed heir had not existed at all, and this share they shall divide in proportion to their shares of the estate.

835. If some of the heirs by intestacy inherit *per capita* but others *per stirpes* (Section 411), then, if any one of the former fails, his or her share shall be divided according to the number of stirpes; but if someone fails of those who inherit *per stirpes*, then his or her share shall devolve, pursuant to accession rights, to the members of the same stirps, and only then if such do not exist shall it devolve to other stirpes.

836. In inheriting pursuant to a will, only those who have been invited to inherit the whole estate without their shares being specified shall have accession rights.

The share that is freed after failure of a testamentary heir shall be divided equally among the other co-heirs.

837. When any one of several contractual heirs fails, then his or her freed share shall devolve not to his or her co-heirs, but rather to the heirs by intestacy of the estate-leaver, unless the contract specifically states otherwise.

838. When contractual heirs inherit jointly with testamentary heirs, then upon the failure of any one of the latter, his or her share, if there are no other testamentary heirs, shall devolve not to contractual heirs, but to heirs by intestacy.

839. Legātos pieauguma tiesība pastāv tikai tad, kad viena un tā pati lieta novēlēta vairākiem līdzlegātāriem, nenoteicot, kāda daļa no tās katram jādabū.

Ja šādā gadījumā kāds līdzlegātārs atkrīt, iekam viņš ieguvis tiesību uz piešķirto legātu, viņa daļa piekrīt pārējiem līdzlegātāriem.

840. Ja vairākiem legātāriem kopīgi novēlēta lietojuma tiesība (1190. un turpm.p.) un ja kāds no viņiem atkrīt pēc tam, kad viņš jau ieguvis savu daļu, tad arī tā piekrīt viņa līdzlegātāriem.

839. With respect to legacies, accession rights exist only when one and the same item of property is bequeathed to several co-legatees without specifying which share of it each should receive.

If in such a case a co-legatee fails before he or she has acquired the right to the legacy granted to him or her, his or her share shall devolve to the other co-legatees.

840. If several legatees have been jointly bequeathed usufructuary rights (Section 1190 and subsequent sections) and if any one of them fails after he or she has already acquired his or her share, then it too shall devolve to their co-legatees.

TREŠĀ DAĻA
Lietu tiesības²

PART THREE
Property Law

PIRMĀ NODAĻA

Dažādas lietu šķiras

1. APAKŠNODAĻA

Lietas un lietu kopības vispār

841. Lietas ir ķermeniskas vai bezķermeniskas.

Bezķermeniskas lietas ir dažādas personiskas, lietu un saistību tiesības, ciktāl tās ir mantas sastāvdaļas.

842. Ķermeniskas lietas ir vai nu kustamas, vai nekustamas, raugoties pēc tam, vai tās var vai nevar pārvietot, ārēji nebojājot, no vienas vietas uz otru.

P i e z ī m e. Dzelzceļš ar visiem saviem piederumiem pieskaitāms nekustamām lietām, bet kuģi ar visiem saviem piederumiem – kustamām lietām.

843. Likums, tāpat kā privāta griba, var nekustamām lietām piemērojamas tiesības attiecināt uz tādām lietām, kas pēc savām īpašībām ir kustamas, un otrādi.

844. Ķermeniskas lietas ir vai nu atvietojamās, vai neatvietojamās. Atvietojamās ir tās, kurām parasti ievēro vienīgi šķiru, bet ne veidu, ne arī atsevišķu lietu par sevi, tā ka tās piegādājot vai dodot atpakaļ jāraugās tikai, lai tās būtu noteiktas šķiras un labuma un tajā pašā daudzumā. Še pieder visas tās lietas, ko noteic ar skaitu, mēru un svaru.

Pēc privātas gribas atvietojamības raksturu var piešķirt arī būtiski neatvietojamām lietām, t.i. atsevišķiem noteiktiem priekšmetiem, un otrādi.

845. Ķermeniskas lietas ir vai nu patērējamās, vai nepatērējamās, raugoties pēc tam, vai tās parasti lietojot iznīcina, vai ne.

CHAPTER 1

Various Classes of Property

SUB-CHAPTER 1

Property and Aggregations of Property in General

841. Property is tangible or intangible.

Intangible property consists of various personal rights, property rights and rights regarding obligations, insofar as such rights are constituent parts of property.

842. Tangible property is either moveable or immovable, depending on whether it may or may not be moved without external damage from one location to another.

N o t e: A railway, with all its appurtenances, shall be classified as immovable property, but ships, with all their appurtenances, shall be classified as moveable property.

843. Rights applicable to immovable property may be made applicable by law, as well as by private volition, to such property as according to its nature is moveable, and vice versa.

844. Tangible property is either fungible or nonfungible. Fungible property is that for which normally only the kind is taken into consideration but not form, nor also the separate property itself so that, when delivering or returning it, a person must observe only that it is of a specific kind, quality and the same quantity. Herein belongs all property which is determined numerically, by measurement or by weight.

Pursuant to private volition, a fungible nature may be assigned also to property that is essentially nonfungible, i.e. separate specified things, and vice versa.

845. Tangible property is either consumable or inconsumable, depending on whether it is destroyed by normal use or not.

846. Lietu tiesības pieskaitāmas kustamai vai nekustamai mantai, raugoties pēc to lietu šķiras, uz kurām tās attiecas.

Personiskās un saistību tiesības, kaut arī to priekšmets būtu nekustama lieta, vienmēr pieskaitāmas kustamai mantai.

Kad par bezķermenisku lietu runā kā par ķermeniskas lietas sastāvdaļu vai piederumu (850.p.), tad viņa pieņem šās pēdējās īpašības un saskaņā ar to uzskatāma vai nu par kustamu, vai nekustamu, raugoties pēc tās ķermeniskās lietas šķiras, pie kuras viņa pieder.

847. Tiesiskā ziņā dalāmas ir tikai tās lietas, kuras var, neiznīcinot būtību, dalīt daļās, pie kam katra daļa ir patstāvīgs vesels. Lietas, ko nevar tādā kārtā dalīt, ir nedalāmas.

Lietas, kas pēc būtības ir dalāmas, likums vai privāta griba var noteikt par nedalāmām.

848. Par tiesību un saistību priekšmetu var būt nevien atsevišķas lietas, bet arī lietu kopības.

849. Lietu kopība ir vairāku tādu patstāvīgu, vienas vai dažādu šķiru, ķermenisku vai bezķermenisku lietu sakopojums zināmam nolūkam vienā sastāvā un ar vienu kopīgu nosaukumu, kuras šajā sastāvā atzīstamas tiesiskā ziņā par vienību jeb vienu pašu lietu.

Lietu kopības jēdzienu un tās būtību neiznīcina un negroza ne tās sastāvā ietilpstošo atsevišķo lietu pamazinājums vai pieaugums, ne arī kāda cita to pārmaiņa.

2. APAKŠNODAĻA

Galvenās un blakus lietas

I. Vispārīgi noteikumi

850. Galvenās lietas ir tās, kas ir patstāvīgi tiesību priekšmeti. Bet viss tas, kas pastāv tikai ar galveno lietu, vai pieder pie tās, vai kā citādi ar to saistīts (851.p.), ir blakus lieta.

851. Starp blakus lietām jāizšķir:

1) galvenās lietas būtiskas daļas, to starpā pieaugumi šaurākā nozīmē;

846. Property rights are applicable to moveable or immovable property, having regard to the class of property to which they pertain.

Personal rights, and rights regarding obligations, even if their object is immovable property, shall always be classified as moveable property.

When intangible property is treated as a constituent part or appurtenance (Section 850) of tangible property, then it assumes the characteristics of the latter and in accordance therewith, shall be considered either moveable or immovable, having regard to the class of tangible property it belongs to.

847. Legally, only such property shall be divisible as may, without destroying its essence, be divided into parts, and, in addition, each of the parts is a self-contained whole. Property which can not be divided in this manner, shall be indivisible.

It may be provided, by law or by private volition, that property, which in essence is divisible, not be divisible.

848. Not only separate property but also aggregations of property may be the subject of rights or obligations.

849. An aggregation of property is such collation of several items of property, self-contained, of one or more classes, tangible or intangible, for a known purpose, in a unitary composition and with one joint designation as shall be acknowledged in a legal sense as a whole, or a unitary property.

The concept of an aggregation of property, and its essence, shall not be destroyed or altered either by the reduction or augmentation of the separate items of property incorporated in its composition, or any other change in them.

SUB-CHAPTER 2

Principal and Auxiliary Property

I. General Provisions

850. Principal property is that which may be the independent subject-matter of rights. However, property as exists only in conjunction with, belonging to or as otherwise associated with principal property (Section 851), is auxiliary property.

851. In regard to items of auxiliary property, distinction shall be made between:

1) essential parts of the principal property, in-

- 2) galvenās lietas augļi;
- 3) galvenās lietas piederumi;
- 4) galvenai lietai taisītie izdevumi un uz to guļošās nastas.

852. Kamēr blakus lieta nav atdalīta no galvenās, uz abām attiecas vieni un tie paši tiesību noteikumi; tādēļ nekustamas lietas kustamie piederumi nav uzskatāmi par kustamām lietām, bet ir pakļauti noteikumiem, kādi pastāv nekustamām lietām.

853. Visas tiesiskās attiecības, kas zīmējas uz galveno lietu, pašas par sevi attiecas arī uz tās blakus lietām, kādēļ, atsavinot galveno lietu, pie tās piederīga blakus lieta šaubu gadījumā atzīstama par atsavinātu kopā ar to, ja vien nav tieši noteikts pretējais.

II. Galvenās lietas būtiskās daļas

854. Galvenās lietas būtiskās daļas ir visas tās, kas atrodas ar viņu nesaraujamā sakarā un ietilpst viņas sastāvā, tā ka bez tām galvenā lieta pēc būtības nevarētu nemaz pastāvēt vai nebūtu atzīstama par pilnīgu.

III. Augļi

855. Auglis šā vārda plašākā nozīmē ir katrs labums, ko var iegūt galveno lietu lietojot.

Auglis šaurākā nozīmē ir viss tas, ko no lietas dabū vai nu kā tās dabiskos ražojumus, vai kā ienākumus, ko tā nes sakarā ar sevišķām tiesiskām attiecībām; pirmā gadījumā augļus sauc par dabiskiem, otrā – par civīliem. Pie pēdējiem skaitāmi nomas un īres maksas un kapitāla procenti.

856. Dabiskie augļi atzīstami par galvenās lietas daļu tikai tik ilgi, kamēr nav no tās atdalīti.

IV. Piederumi

857. Blakus lieta iegūst piederuma raksturu, ja viņas uzdevums ir kalpot galvenai un viņa ir pastāvīgi ar to saistīta un atbilst

cluding augmentations within the narrowest meaning thereof;

- 2) the fruits of the principal property;
- 3) appurtenances of the principal property; and
- 4) expenditures regarding the principal property and charges encumbering it.

852. While auxiliary property has not been separated from the principal property, they both shall be subject to identical provisions regarding rights; accordingly moveable appurtenances of immovable property shall not be considered as moveable property, but shall be subject to the provisions applicable to immovable property.

853. All lawful relations which apply to principal property in themselves also apply to the auxiliary property thereof; therefore, where principal property is alienated, auxiliary property pertaining to it, in case of doubt, shall be recognised as alienated jointly with it, unless otherwise expressly stipulated.

II. Essential Parts of Principal Property

854. The essential parts of a principal property are all those which are found to be inseparably connected and are incorporated in its composition, so that without them the principal property in its essence could not exist or would not be recognised as whole.

III. Fruits

855. Fruits, within the widest meaning of this word, are every benefit which may be obtained through the use of a principal property.

Fruits, within the narrowest meaning, are all that which may be obtained from a property, either as the natural product thereof or as income which it bears in connection with special legal relationships; in the former case, the fruits are called natural, in the latter, civil. Included in the latter shall be lease and rental payments and interest on capital.

856. Natural fruits shall be recognised as part of a principal property only so long as they are not separated from it.

IV. Appurtenances

857. Auxiliary property acquires the character of an appurtenance, if its function is to serve the principal property, it is permanently connected

šim uzdevumam ar savām dabiskām īpašībām.

Blakus lietu nevar atzīt par piederumu pretēji skaidri izteiktai īpašnieka gribai.

Blakus lietas sakaram, kas noteic tās piederību pie galvenās, nav katrā ziņā jābūt tādām, ka abas lietas būtu tieši, cieši, fiziski savienotas; tādai piederībai ir pietiekošs arī jebkurš cits viņu starpā pastāvošs sakars.

Vienīgi ārējs divu lietu savienojums vai tas, ka īpašnieks vienkārši pēc savas gribas noteicis tās vienu priekš otras, nepadara nevienu no tām par otras piederumu. Turpretim katrā ziņā ir vajadzīga visu šā panta pirmā daļā norādīto nosacījumu kopnesamība.

858. Blakus lieta, pēc tās atdalīšanas no galvenās, tikai tad vairs nav pēdējās piederums, ja līdz ar to tieši izteikts vai arī neapšaubāmā darbībā izpaužas nodoms izbeigt tās uzdevumu kalpot galvenai. Ar to vien, ka lieta pagaidām atdalīta, piederuma raksturs neizbeidzas.

859. Lieta atzīstama par ēkas piederumu, kad tā nolemta nevis tam nolūkam, lai kalpotu vienīgi īpašnieka personīgiem vai viņa amata mērķiem, bet lai atrastos pastāvīgi sakarā ar ēku, padarot to pēc sava rakstura nodēģāku un patīkamāku.

Ko ēkas īpašnieks ieguvis šajā pantā norādītam mērķim, bet kas šim mērķim vēl nav izlietots, nav ēkas piederums. Šis noteikums attiecas arī uz būvmateriāliem.

860. Par rūpniecības uzņēmuma piederumiem uzskatāmi ražošanai vajadzīgie darba rīki un mašīnas, kā arī vēl darbā esošie ražojumi, bet piederumiem nav jāpieskaita ne sagādātie neapstrādātie materiāli, ne arī jau pabeigtie un pārdošanai nolemtie izstrādājumi.

861. Par lauku zemes gabala piederumu neskaitās tā saucamais inventārs, t.i. zemkopības rīki, sēkla un lopi, bet saimniecībai nepieciešamie mēsli, salmu un lopbarības krājumi ietilpst lauku zemes gabala piederumos.

Par kuģa inventāru neskaitās kuģa pārtikas krājumi.

with it and pursuant to its natural characteristics it corresponds to this function.

Auxiliary property may not be considered to be an appurtenance contrary to the clearly expressed intention of the owner.

The connection of auxiliary property that determines its belonging to the principal shall not, without fail, be that both properties must be directly, closely, or physically attached; it is sufficient for such belonging that there exists between them any other permanent connection.

An external connection only between two properties or the determination by the owner in accordance with his or her volition that one property is for the other, does not make either of the properties an appurtenance of the other. On the contrary, in every case the co-existence of all the conditions set out in Paragraph one of this Section it necessary.

858. Auxiliary property, after it is separated from the principal property, shall not be the appurtenance of the latter only if together therewith the intention to terminate its function to serve the principal is expressly stated or expressed by indisputable action. The character of the appurtenance does not cease with the temporary separation of the property alone.

859. A property shall be considered to be an appurtenance of a building, where it is intended, not for the purpose of serving only the personal or business objectives of the owner, but to be permanently connected to the building, making it, according to its character, more useful and pleasing.

That which the owner of the building has acquired for the objectives set out in this Section, but which has not yet been used for this objective, is not an appurtenance of the building. This provision also applies to construction materials.

860. Tools and machinery which are necessary for production, as well as products still in process, shall be considered to be appurtenances of an industrial undertaking; but neither delivered raw materials nor already finished products intended for sale are required to be included with appurtenances.

861. So-called inventory, i.e. agricultural tools, seed and livestock, shall not be considered as appurtenances of a parcel of rural land, but the manure, straw and stores of feed for livestock necessary for farming shall be included in appurtenances of a parcel of rural land.

862. Dokumenti, kartes un plāni, kuri attiecas uz nekustama īpašuma iegūšanu un valdījumu, kā arī uz ēku un kuģu celšanu, ir šā īpašuma vai kuģa piederumi.

P i e z ī m e. Pārdodot kuģi ārzemniekam, ar kuģa dokumentiem jārikojas pēc kuģu hipotēkas un jūras prasību likuma.

V. Nastas un izdevumi

863. Kas bauda vai vēlas baudīt kādas lietas labumus, tam arī jānes ar šo lietu saistītie pienākumi, kā arī trešās personas šai lietai vai tās dēļ taisītie izdevumi.

864. Visas uz lietu gulošās nastas un aprūtinājumi jānes lietas īpašniekam.

865. Kādai lietai taisītie izdevumi ir vai nu nepieciešami, ar kuriem pašu tās būtību uztur vai aizsargā no pilnīgas bojā ejas, sabrukuma vai izpostījuma, vai derīgi, kas uzlabo lietu, un proti, pavairo ienākumu no tās, vai, beidzot, greznuma izdevumi, kas padara to tikai ērtāku, patīkamāku vai daiļāku.

866. Nepieciešamie izdevumi atlīdzināmi katram, kas tos taisījis, izņemot personu, kas lietu dabūjusi noziedzīgā ceļā.

867. Derīgie izdevumi atlīdzināmi tikai tam, kas valdījis svešu lietu labā ticībā kā savu pašu, ja vien viņš jau nav dabūjis atlīdzību, saņemot no šās lietas ienākumus, kas šādos gadījumos jāieskaita. Šie izdevumi atlīdzināmi tikai tādā apmērā, kādā tie paaugstinājuši lietas vērtību. Bet ja šis paaugstinājums pārsniedz pašu izdevumu apmēru, tad var atprasīt tikai šos izdevumus.

Ja atlīdzināmo derīgo izdevumu apmērs nav samērīgs ar tās personas līdzekļiem, kuras lietai tie taisīti, vai arī ja atlīdzības samaksa viņu pārāk apgrūtinātu, tad viņu nevar piespiest tos atlīdzināt; bet tādā gadījumā pretējā puse var atņemt svešajā lietā izdarītos uzlabojumus, ciktāl tas iespējams tai nekaitējot.

Kas, nebūdamis labticīgs, taisa svešai lietai derīgus izdevumus, tas gan nevar prasīt, lai tos atlīdzina, bet var atņemt savus uzlabojumus, ja tas viņam ir izdevīgi un ja to var izdarīt nekaitējot galvenai lietai.

The inventory of a ship shall not include the food stores of the ship.

862. Documents, maps and plans which pertain to the acquisition and possession of immovable property, or the construction of buildings or ships shall be the appurtenances of such property or ship.

N o t e. In the sale of a ship to aliens, ship documents shall be dealt with according to the Ship Mortgage and Maritime Claims Law.

V. Encumbrances and Expenditures

863. Any person who enjoys or wishes to enjoy the benefits of a property, shall also bear the duties associated with this property, as well as expenditures incurred by a third party for this property or on its behalf.

864. The owner of a property shall bear all charges encumbering it and other encumbrances thereon.

865. Expenditures made on behalf of a property are either necessary, by which its very existence is maintained or protected from total destruction, collapse or devastation; or useful, which improve the property, namely, increase the income from it; or, finally, enhancement expenditures, which make it only more convenient, pleasing or more attractive.

866. Necessary expenditures shall be reimbursed to every one who has made them, except for a person who has acquired the property by criminal means.

867. Useful expenditures shall be reimbursed to persons who have, in good faith, administered the property of another as if it were their own, provided they have not yet received reimbursement, having received income from this property, which shall be set off in such cases. These expenditures shall be reimbursed only to the extent that they have increased the value of the property. However, if the increase exceeds the amount of the expenditure itself, only these expenditures may be recovered.

If the amount of the reimbursable useful expenditures is not commensurate with the means of persons for whose property they are made, or if the payment of the reimbursement will place too large a burden on such persons, they may not be compelled to reimburse them; but, in such case, the opposing party may remove from the property of the other person all the improvements done to it, to the extent possible without the property being damaged.

868. Kas bez uzdevuma taisījis svešai lietai greznuma izdevumus, tas nevar prasīt, lai tos atlīdzina, bet arī var atņemt savus izdaļojumus, ja tas viņam ir izdevīgi un ja to var izdarīt nekaitējot galvenai lietai.

869. Izdevumus, ko taisījusi trešā persona ne pašai lietai, bet lietas augļiem un to ražošanai, ievākšanai un glabāšanai, nes vai atlīdzina tas, kas šos augļus saņēmis, un tādā mērā, kādā tie viņam devuši labumu.

3. APAKŠNODAĻA

Lietu sadalījums pēc vērtības

870. Lietas novērtējamas vai nu pēc to parastās vērtības vispārējā lietošanā, vai arī pēc vērtības, ko noteic lietas sevišķā nozīme valdītājam vai viņa personīgās tieskmes. Tāpēc lietu vērtība var būt vai nu parasta, vai sevišķa, vai arī ar personīgām tieskēm pamatota.

871. Parastā vērtība noteicama pēc tā labuma, kādu lieta var dot katram valdītājam pati par sevi, neatkarīgi no viņa personīgām attiecībām.

872. Sevišķā vērtība noteicama pēc tā sevišķā labuma, kādu lietas valdītājs gūst no tās sakarā ar savām personīgām attiecībām.

873. Ar personīgām tieskēm pamatotā vērtība atkarājas no priekšrocības, kādu lietas valdītājs tai piešķir vai nu tās īpatnību dēļ, vai savu sevišķo attiecību dēļ pret to, neatkarīgi no labuma, kādu tā dod pati par sevi.

874. Ja likums, runājot par lietas vērtību, neapzīmē to tuvāk, tad ar to vienmēr jāsaprot parastā vērtība (871.p.).

Persons who, without acting in good faith, incur necessary expenditures in regard to the property of another person, may not request that these be reimbursed, but may remove their improvements, if that is advantageous to them and if it can be done without the principal property being damaged.

868. Persons who, without being assigned to do it, incur enhancement expenditures in regard to another person's property, may not request that such expenditures be reimbursed, but they may similarly remove their enhancements, if that is advantageous to them and if it can be done without causing injury to the principal property.

869. Expenditures incurred by a third person, not in regard to the property itself, but in regard to the fruits of the property and the production, harvest and storage thereof, shall be borne or be reimbursed by those who have received these fruits, to such extent as they have benefited from them.

SUB-CHAPTER 3

Division of Property on the Basis of its Value

870. Property may be evaluated in accordance with its normal value in general use, or in accordance with its value determined by its special significance to its possessor or his or her personal inclinations. Accordingly, the value of property may be normal, or special, or based upon personal inclinations.

871. Normal value is determined on the basis of the benefit which the property of itself may give to any possessors thereof, independently of their personal relationship.

872. Special value is determined on the basis of the special benefit which the possessor of the property gains therefrom in connection with their personal relationship.

873. Value based on personal inclinations depends upon the preference that the possessors of a property attribute to it either due to its uniqueness or due to their special relationship with it, independently of the benefit which it of itself provides.

874. If the law, in referring to the value of property, does not further describe such, then it shall always be understood to be normal value (Section 871).

OTRĀ NODAĻA

Valdījums

1. APAKŠNODAĻA

Vispārīgi noteikumi

875. Valdījums ir tiesībām atbilstoša faktiskā vara. Valdījuma priekšmets var būt kā lietas šaurākā nozīmē, t.i. ķermeņiskas, tā arī bezķermeņiskas lietas, t.i. tiesības.

876. Lietas valdījums ir īpašuma tiesībai atbilstoša faktiskā vara par lietu. Tas pastāv, kad ķermeņiska lieta faktiski atrodas kādas personas pilnīgā varā un kad pie tam šī persona izrāda gribu rīkoties ar lietu līdzīgi īpašniekam.

Tas, kā varā lieta faktiski atrodas, bet kas atzīst par tās īpašnieku kādu citu, uzskatāms, kaut arī viņam būtu tiesība turēt to savā varā, nevis par šās lietas tiesisku valdītāju, bet tikai par tās turētāju jeb faktisku valdītāju un īpašnieka vietnieku valdījumā.

P i e z ī m e. Turētājam jeb faktiskam valdītājam ir tiesība prasīt traucēta valdījuma atjaunošanu.

877. Valdīt var tikai tādu tiesību, ko var ilgstoši vai atkārtoti izlietot.

Ievērojot šo noteikumu, var valdīt jebkuru tiesību, ja ir faktiskā iespēja to izlietot pēc sava ieskata, citas personas atstumjot, un ja to tiešām arī izlieto sev par labu.

2. APAKŠNODAĻA

Valdījuma iegūšana

878. Viena un tā pati lieta nevar vienā un tajā pašā laikā atrasties vairāku personu valdījumā tā, ka katra no viņām valda visu šo lietu.

Vairākas personas var valdīt kopīgi vienu un

CHAPTER 2

Possession

SUB-CHAPTER 1

General Provisions

875. Possession is actual control conforming with rights. The object of possession may be property in its narrower meaning – i.e. tangibles – or it may be intangible property – i.e., rights.

876. Possession of property is actual control over property conforming to ownership rights. It exists where tangible property is actually under the total control of a person and, in addition thereto, this person demonstrates an intention to act with the property similarly as would an owner.

Persons under whose control property actually is, but who acknowledge another person as the owner thereof, shall be deemed, even though having the right to hold it under their control, not as the lawful possessor of the property, but only as the holder or actual possessor thereof and the substitute for the owner in possession.

N o t e. A holder or actual possessor has the right to require that possession which has been interrupted be renewed.

877. Only such rights are capable of being possessed as are capable of being used long term or repeatedly.

In compliance with this provision, any right is capable of being possessed, if it is in fact feasible to use it according to one's own discretion, and to bar other persons therefrom, and if it is actually used for one's own benefit.

SUB-CHAPTER 2

Acquiring Possession

878. One and the same property may not, at one and the same time, be in the possession of several persons so that each one of them possesses the whole property.

to pašu lietu tā, ka katra no viņām, šo lietu faktiski nesadalot, valda tās domājamo daļu.

Viena persona var valdīt pašu lietu, bet otra, tajā pašā laikā, kādu tiesību uz to.

P i e z ī m e. Ierobežojumi nekustamu lietu iegūšanai īpašumā, valdījumā un lietošanā norādīti sevišķā likumā.

879. Ķermeniskas lietas valdījuma iegūšanai ir nepieciešams, pirmkārt, ņemt to savā varā, t.i. izdarīt tādu fizisku darbību, ar kuru tas, kas valdījumu grib iegūt, tā pakļauj lietu savai fiziskai varai, ka vienīgi viņš var pēc savas gribas to ietekmēt, bet otrkārt – ar varā ņemšanu saistīta griba paturēt šo lietu kā savu.

880. Vai pamats lietas varā ņemšanai un gribai paturēt to sev ir tiesisks vai ne, tas neietekmē valdījuma iegūšanu.

881. Lietu ņemt savā varā var arī neskaroties tieši pie tās.

882. Nekustama īpašuma varā ņemšana notiek nevien kad ieguvējs ieiet tajā, bet arī kad nodevējs uz to tikai norāda, ja pie tam nav nekādu dabisku šķēršļu ieiet šajā nekustamā īpašumā.

883. Kustamu lietu varā ņemšana uzskatāma par notikušu:

- 1) kad tas, kas vēlas iegūt lietas valdījumu, saņem to savās rokās;
- 2) kad tā krīt viņa slazdos vai tīklos;
- 3) kad viņš tai pieliek sargu;
- 4) kad to uz viņa pavēli nodod citai personai – viņa vietniekam;
- 5) kad to nones ieguvēja aizņemtās telpās;
- 6) kad ieguvējam nodotas to telpu atslēgas, kurās lieta atrodas;
- 7) kad viņš uzliek zīmi lietai, kas vairs neatrodas cita valdījumā.

884. Nāvīgi ievainoti, bet vēl vajājami zvēri, kā arī medījums apzōgotos mežos un zivis diķos vēl neatrodas valdījumā.

Several persons may so jointly possess one and the same property that each of them, without in fact dividing such property, possesses a undivided share of it.

One person may possess the property itself while another, at the same time, possesses some right to it.

N o t e. Restrictions on the acquisition, possession and use of immovable property shall be set out in a separate law.

879. In order to acquire possession of tangible property it is necessary, firstly, to assume control of it, i.e. to perform such physical action as by which the persons wishing to acquire possession so subject such property to their physical control that they alone may, at their discretion, affect it, but secondly, that there be associated with the assumption of control the intention to retain the property as theirs.

880. Whether the basis of assuming control of, and intention to retain property is or is not legal, does not affect the acquisition of possession.

881. Control of property can be assumed without coming in direct physical contact with it.

882. Assumption of control of immovable property takes place not only in an instance where the acquirer enters thereon, but also where this is just indicated by the transferor, if together therewith there are no natural impediments to entry into such immovable property.

883. Assumption of control of moveable property shall be deemed to have taken place:

- 1) when a person who wishes to acquire possession of the property, receives it in his or her hands;
- 2) when it comes to be within the person's traps or nets;
- 3) when the person places a guard over it;
- 4) when, at the order of the person, it is transferred to another person – his or her substitute;
- 5) when it is carried to premises occupied by the acquirer;
- 6) when the acquirer has been given the keys to premises in which the property is located; or
- 7) when he or she put a notice on property which is no longer in the possession of another.

884. Animals which are critically wounded, but still hunted, as well as game in fenced forests and fish in ponds are not yet in possession.

885. Zemes gabala valdītājs kļūst par tajā aplēptas mantas valdītāju tikai pēc tam, kad tā atrasta.

886. Ja kāda varā lieta jau atrodas, tad viņš iegūst valdījumu vienkārši ar gribu to valdīt kā savu (879.p.).

887. Lai iegūtu valdījumu caur vietnieku, pēdējam jāņem lieta savā varā ar gribu iegūt tās valdījumu ne sev, bet tam, ko viņš atvieto. Bet ja kāds nodod lietu zināmas personas vietniekam tieši ar nodomu nodot to tālāk atvietojamam, tad pēdējais iegūst valdījumu arī tad, ja viņa vietniekam būtu bijusi griba iegūt to sev vai kādam citam.

888. Lai iegūtu valdījumu caur vietnieku, ir vajadzīgs, ka atvietojamam tiešām ir tāda griba, un tādēļ viņš nekļūst par valdītāju, ja par lietas varā ņemšanu nekā nezina, t.i. nav devis tieši tādu uzdevumu vai nav vēlāk apstiprinājis jau notikušu varā ņemšanu.

889. Iepriekšējā (888.) panta noteikums neatiecas uz personām, kas nespēj izteikt savu gribu; tādām personām valdījumu var iegūt viņu vietnieks arī bez viņu ziņas un gribas.

890. Kas valda lietu savā vārdā, tas var arī sākt to valdīt, pēc sava ieskata, cita vietā, kaut arī pēdējais nebūtu to ņēmis savā varā.

891. Lai iegūtu tiesības valdījumu, ir vajadzīga, tāpat kā iegūstot lietas valdījumu, fiziska vara, kas izteicas iegūstamās tiesības faktiskā izlietošanā, un griba izlietot šo varu kā savu tiesību.

892. Tiesību izlietot nedrīkst ne slepeni, ne vardarbīgi, ne ar viltu, ne arī pret gribas nespējīgu personu.

885. The possessor of a parcel of land becomes the possessor of property concealed on it only after it has been found.

886. If property is already under the control of a person, then he or she shall acquire possession simply by his or her intention to possess it as his or her own (Section 879).

887. In order to acquire control through a substitute, the latter has to take the property under his or her control with the intention of acquiring possession of it not for himself or herself but for the person whom he or she is substituting for. But, if some one transfers property to the substitute of a known person with the direct intent of it being transferred further to the person being substituted for, then the latter acquires possession even if his or her substitute had the intention to acquire it for himself or herself or for some other person.

888. In order to acquire possession through a substitute, it is necessary that the person being substituted for actually has such intention and, therefore, he or she do not become possessors if he or she do not know anything about the assuming of control of the property, i.e., he or she have not actually assigned this to be done or have not confirmed at a later date the assumption of control that has already taken place.

889. The provisions of the previous Section (888) do not apply to persons who are incapable of expressing their intent; their substitute may acquire possession on behalf of such person even without their knowledge and intent.

890. A person who possesses property in his or her own name may also commence to possess it according to his or her own discretion as the substitute for another person, albeit the latter has not taken it under his or her control.

891. In order to acquire possession of rights, similarly to acquisition of possession of property, physical control is necessary, manifested in the actual exercise in fact of the rights to be acquired, and the intention to exercise such control as one's right.

892. A right may not be exercised in secret, by force, by fraud or against a person who is incapable of expressing his or her intent.

893. Valdījuma iegūšanai nav vajadzīgs, lai ieguvējam patiesi būtu uz to tiesība.

894. Ja kāds kaut tikai vienreiz izlietojis tiesību, tad ar to jau pietiek, lai viņš iegūtu šās tiesības valdījumu.

895. Tiesības valdījumu var iegūt arī caur vietnieku, ja tas šo tiesību izlieto ieguvēja vārdā.

Bez tam arī šajā ziņā ir spēkā 888. – 890. panta noteikumi.

3. APAKŠNODAĻA Valdījuma turpināšana un izbeigšanās

896. Katrs reiz iegūts lietas valdījums turpinās tik ilgi, kamēr pastāv fiziska vara par lietu un griba to paturēt kā savu. Tiklīdz beidz pastāvēt abi šie nosacījumi vai kaut viens no tiem, izbeidzas arī valdījums.

897. Kā valdījuma iegūšanai ir vajadzīga divējāda darbība (879.p.), tā arī valdījuma izbeigšanai vajadzīga tāda darbība, kas ir pretēja vienam vai otram no valdījuma iegūšanas un turpināšanas nosacījumiem.

898. Fiziskas varas trūkuma dēļ kustamu lietu valdījums izbeidzas:

- 1) kad lietu ņem savā varā cita persona, kaut arī vardarbīgi vai slepeni;
- 2) kad valdītājs, lietu nozaudējis, nevar to atrast;
- 3) kad viņam nav iespējams tai piekļūt.

899. Mājas kustoņu valdījums izbeidzas, kad tie nomaldās un vairs neatgriežas, meža dzīvnieku – kad tie no valdītāja rokām izsprūk brīvībā, bet pieradinātu dzīvnieku – kad tie atmet paradumu atgriezties mājās.

900. Nekustamas lietas valdījums izbeidzas, kad valdītājs zaudējis varu par to vai nu dabas spēku dēļ, vai citai personai viņu izstumjot.

Ar to vien, ka kāds tikai ņem nekustamu lietu savā varā, vēl nepietiek izstumšanai no valdījuma; bet ir vajadzīgs, lai agrākais valdītājs, dabū-

893. In order to acquire possession it is not required that the acquirer has a genuine right to it.

894. Albeit a person only exercises rights once, that is sufficient for him or her to acquire possession of such rights.

895. Possession of a right may also be acquired through a substitute, if he or she exercise the right on behalf of the acquirer.

Additionally, the provisions of Sections 888 - 890 are also applicable regarding this.

SUB-CHAPTER 3 Continuation and Termination of Possession

896. Each instance of possession acquired regarding a property continues so long as physical control over the property and an intention to retain it as one's own exists. As soon as both or even one of these conditions cease to exist, possession also terminates.

897. As acquisition of possession requires two-fold action (Section 879) so also does the termination of possession require such action as is contrary to one or other of the conditions regarding acquisition and continuation of possession.

898. As a result of absence of physical control, possession of moveable property is terminated:

- 1) when another person assumes control of the property, albeit by force or in secret;
- 2) when the possessor has lost the property and cannot find it; and
- 3) when the possessor cannot access it.

899. Possession is terminated regarding domestic animals when they have gone astray and no longer return; wildlife, when they escape to freedom from the hands of the possessor; but tame animals, when they lose the habit of returning home.

900. Possession of immovable property is terminated when the possessor has lost control over it either due to natural force or by being dispossessed by another person.

To be dispossessed from possession, it is not sufficient only that someone assumes control of

jis zināt par notikušo varas atņemšanu, nespertu pret to nekādus soļus, vai arī būtu vēltīgi mēģinājis atjaunot savu varu par lietu.

901. Lai turpinātu valdījumu, nav vajadzīgs pastāvīgi un atkārtoti izrādīt gribu paturēt lietu kā savu; bet lai valdījumu izbeigtu, ir vajadzīgs izrādīt pretēju gribu ar tieši izteiktu vai klusējot izdarītu atteikšanos.

Ja nekustamas lietas valdītājs to nelieto, tad no tam vien vēl neizriet, ka viņš atteicies no valdījuma, ja vien viņa griba atteikties no tā nav skaidri redzama vēl no citiem apstākļiem.

Gribas nespējīgas personas nevar no valdījuma atteikties.

902. Valdījumu var caur vietnieku nevien iegūt, bet arī turpināt vai zaudēt.

903. Valdījumu var zaudēt arī par labu valdītāja vietniekam pašam; bet valdījumu nezaudē ar to vien, ka vietnieks tikai izteic savu gribu, bet ir vēl vajadzīga viņa fiziska darbība, kas parādās attiecībā pret kustamām lietām – to noslēpšanā piesavināšanās nolūkā, bet attiecībā pret nekustamām – agrākā valdītāja vardarbīgā izstumšanā.

904. Valdītāja vietnieks zaudē valdījumu visos tajos gadījumos, kuros to zaudētu pats valdītājs, un proti, par kustamām lietām, kad valdītāja vietnieks tās nozaudē, vai kad viņš tās nodod citam, vai kad viņam tās paņem piesavināšanās nolūkā.

905. Valdītājs zaudē nekustamu lietu valdījumu, kad viņa vietnieku vardarbīgi izstumj. Bet ja lietu savā varā ir ņēmis cits vienīgi vietnieka nolaidības vai ļauna nolūka dēļ, tad agrākā valdītāja valdījums izbeidzas tikai tad, kad viņš, dabūjis zināt par varas atņemšanu, nesper attiecīgus soļus varas atņēmjuma izstumšanai, vai arī viņa mēģinājums to izdarīt neizdodas.

the immovable property; rather it is required that the previous possessor, upon learning that the taking away of control has occurred, does not take any steps against such, or has tried, without success, to renew his or her control of the property.

901. In order to continue possession it is not necessary to constantly and repeatedly demonstrate an intent to retain a property as one's own; but, in order to terminate possession it is necessary to demonstrate a contrary intention with a directly expressed or an implicitly made renunciation.

If the possessor of an immovable property fails to use it, it does not result therefrom that they have renounced possession, so long as his or her intention to renounce it is not yet clearly evident from other circumstances.

Persons who lack capacity in regard to the exercise of their volition may not renounce possession.

902. Possession may not only be acquired, but may also be continued or terminated through a substitute.

903. Possession may also be lost in favour of the possessor's substitute himself or herself; however, possession is not lost only due to the substitute expressing his or her intention, but in addition, his or her physical action is necessary, which is demonstrated in relation to moveable property through the hiding thereof with the intent of appropriating it, but in relation to immovable property through the dispossession of the previous possessor by force.

904. Possession is lost by the substitute of a possessor in all those cases in which the possessor himself or herself would lose it, namely, regarding moveable property, when the substitute of the possessor loses such property or transfers it to another, or when it is taken from the substitute for the purpose of misappropriation.

905. The possessor loses possession over immovable property when his or her substitute is dispossessed by force. But if another person has assumed control of the property only due to the negligence or acts in bad faith of the substitute, then possession by the previous possessor is terminated only when the previous possessor, upon being informed that control has been taken away, does not take appropriate steps to dispossess the person who took away control, or his or her attempt to do so is not successful.

906. Valdījums caur vietniekiem neizbeidzas, kad valdītāja vietnieks nodod lietu cita rokās, vai nomirst, vai kļūst garā slims, vai arī atstāj lietu, tā ka to ņem savā varā kāds cits.

907. Valdītājs, kuru pašu vardarbīgi izstumj, nezaudē valdījumu, ja viņa vietnieks patur lietu savās rokās.

908. Lai turpinātu tiesības valdījumu, nav vajadzīgs ne pastāvīgi izrādīt savu gribu to valdīt, ne arī pastāvīgi to izlietot. Tomēr tādu valdījumu zaudē, ja valdītājs pavisam nav izlietojis tiesību pa visu likumisko noilguma laiku.

Tiesības valdījumu zaudē arī tad, kad valdītājs no tā atteicas, vienalga, vai noteikti, vai kļūst.

4. APAKŠNODAĻA

Valdījuma veidi

909. Lietas vai tiesības valdījums ir vai nu tiesīgs vai prettiesīgs.

Prettiesīgs ir katrs valdījums, kas iegūts vardarbīgi, vai slepenībā no tās personas, no kuras varētu sagaidīt iebildumus.

Ja kādam sveša lieta atradusies tikai turējumā, tad, izteicot vienīgi gribu valdīt to kā savu, viņš šo turējumu nevar pārvērst par tiesīgu valdījumu.

910. Valdījums ir vai nu labticīgs, vai ļaunticīgs. Labticīgs valdītājs ir tas, kas pārliecināts, ka nevienam citam nav vairāk tiesību valdīt lietu, kā viņam, bet ļaunticīgs – tas, kas zina, ka viņam nav tiesības lietu valdīt vai ka kādam citam šajā ziņā ir lielākas tiesības nekā viņam.

5. APAKŠNODAĻA

No valdījuma izrietošās tiesības

911. No valdījuma izriet tiesība uz pastāvoša valdījuma aizsardzību un atņemta valdījuma atjaunošanu. Šīs tiesības ir saistītas ar katru valdījumu, neatkarīgi no tam, vai tas ir tiesīgs vai prettiesīgs, labticīgs vai ļaunticīgs.

906. Possession through a substitute is not terminated when the substitute of the possessor transfers the property into the hands of another person, or dies, or becomes mentally ill, or abandons the property so that some other person assumes control of it.

907. Possessors who themselves are dispossessed by force, do not lose possession if their substitute retains possession of the property.

908. In order to continue the possession of a right, it is not necessary to constantly express one's intention to possess it, nor to constantly exercise it. However, such possession is lost if the possessor never exercises the right during the whole of the lawful prescriptive period.

Possession of a right is also lost when a possessor renounces it, irrespective whether expressly or implicitly.

SUB-CHAPTER 4

Forms of Possession

909. Possession of property or of a right is either legal or illegal.

All possession acquired by force or in secret from persons from whom an objection could be expected, is illegal.

Persons merely holding the property of other persons can not convert such holding into legal possession by expressing the intention to possess the property as if it were one's own.

910. Possession is in good faith or it is in bad faith. Possessors in good faith are those who are convinced that no other person has a greater right to possess the property than they, but possessors in bad faith are those who know that they do not have the right to possess the property or that some other person has greater right in this respect than they.

SUB-CHAPTER 5

Rights Arising from Possession

911. From possession arises the right to protect existing possession and to renew possession that has been taken away. These rights are associated with every possession independently of whether it is legal or illegal, in good faith or in bad faith.

I. Pastāvoša valdījuma aizsardzība

912. Katru valdījumu likums aizsargā.

913. Katrs drīkst aizsargāt savu valdījumu no jebkāda ierobežojuma vai traucējuma, pat ar varu, ja vien pēdējo izlieto nekavējoties un likumā atļautas paš aizstāvības robežās.

914. Valdījums ir traucēts, kad kāds mēģina piesavināties lietu, vai tās daļu, vai tiesību, vai kavē valdītāju izlietot viņa valdījumu, kas notiek arī ar draudiem, kuri var modināt viņā dibinātas bažas.

915. Ja valdītājs pierāda, ka tādi traucējumi bijuši un ka viņš vēl valda, tad viņš var prasīt no tiesas tiklab šā sava valdījuma aizsardzību, kā arī atlīdzību par zaudējumiem, kas viņam nodarīti ar valdījuma traucējumu.

916. Tiesa, kuras aizsardzību valdītājs meklē, pēc sava ieskata var pieprasīt no atbildētāja nodrošinājumu tam, ka viņš turpmāk vairs valdījumu netraucēs.

917. Ja atbildētājs pierāda, ka prasītājs valdījumu ieguvis no viņa paša prettiesīgi (909.p. 2.d.), tad prasītāja sūdzība atraidāma. Bet atbildētāja ieruna, ka prasītājs valdījumu ieguvis prettiesīgi no trešās personas, nav jāievēro.

918. Katrs valdījums uzskatāms par tiesīgu un labticīgu, kamēr nav pierādīts pretējais.

919. Ja divas personas reizē apgalvo, ka viņas abas valda vienu un to pašu lietu, un abas atsaucas uz darbību, no kuras secina savu vēl turpinošos valdījumu, tad aizsargājams tās personas valdījums, kura pierāda, ka tagadējā laikā valda tiesīgi (909.p. 2.d.). Bet ja no apbūšējiem norādījumiem nevar noteikti pārliecināties, kurai pusēi tajā laikā pieder tiesīgs valdījums, tad priekšroka dodama vecākam valdījumam, vai tam, kas dibināts uz tiesiska pamata.

I. Protection of Existing Possession

912. Every possession shall be protected by law.

913. Every person may protect his or her possession from any restriction or interference, even by force, provided that it is used without delay and within the limits permitted by law for justified self-defence.

914. Possession is interfered with when some person attempts to appropriate property, or part thereof, or a right, or hinders possessors from using their possession, as also takes place where there are threats that may cause well-founded concern.

915. Where possessors prove that there has been such interference and they have maintained possession, they may claim from a court not only protection for their possession, but also compensation for losses caused them through interference with their possession.

916. A court, whose protection a possessor is seeking, may, in its discretion, require from the defendant a guarantee that such defendant will henceforth no longer interfere with possession.

917. If a defendant proves that the plaintiff has illegally acquired possession from the defendant himself or herself (Section 909, Paragraph two), the complaint of the plaintiff shall be dismissed. However, an objection by the defendant that the plaintiff has acquired possession unlawfully from a third person is not required to be upheld.

918. Every possession shall be deemed legal and in good faith, so long as it is not proved otherwise.

919. If two persons claim at the same time, that they both possess one and the same property, and both cite some action on which they base their still continuing possession, then the possession of the person who proves that he or she is presently in legal possession (Section 909, Paragraph two) shall be protected. But, if it cannot be satisfactorily established on the basis of the averments of each of the parties as to which party is presently in legal possession, the possession which is longer-substing, or founded on a legal basis, shall be preferred.

II. Atņemta valdījuma atjaunošana

920. Lietas vai tiesības valdījumu atņem izstumjot no tā valdītāju ar vardarbību.

921. Lietas vai tiesības valdījumu, kas atņemts ar varu jeb valdītāju izstumjot, tiesa nekavējoties atjauno, tiklīdz cietušais pierāda, ka viņam tāds valdījums bijis un viņš no tā izstumts. Valdījums jāatjauno neatkarīgi no vardarbības izdarītāja vēlēšanās pierādīt savu īpašuma tiesību vai no kādām citām viņa ierunām, kas neatietcas tieši uz valdījumu un tā atņemšanas faktu vai nav minētas 917.panta 1. teikumā.

922. Valdījuma vardarbīgs atņēmējs, izņemot 917.panta pirmā teikumā minēto gadījumu, nevar atsaukties uz to, ka valdītājs, pret kuru viņš izdarījis prettiesīgo darbību, pats valdījis prettiesīgi. Valdījums, kura tiesīgumu apstrīd, ir aizsargājams līdz tam laikam, kamēr nav pierādīts un tiesa nav atzinusi, ka tam pretim stādāmā tiesība ir lielāka.

923. No valdījuma vardarbīgā atņēmēja nav pieņemama nekāda īpašuma prasība, iekam no valdījuma izstumtais nav no jauna tajā ievests un nav dabūjis atlīdzību par visiem zaudējumiem un izdevumiem.

924. Prasību par atņemta valdījuma atjaunošanu var celt nevien pret vardarbīgo atņēmēju, bet arī pret katru trešo personu, kas patur tādu atņemtu lietu vai tiesību, zinādama par notikušo vardarbību.

925. Prasību par valdījuma traucēšanu vai atņemšanu var celt gada laikā, pēc kura notecējuma prasības tiesība izbeidzas ar noilgumu.

926. Gadījumos, kad valdījums atņemts slepeni, vai valdītājam promisesot, gada laiks skaitāms no tā brīža, kad valdītājs dabūjis zināt par valdījuma atņemšanu.

II. Renewal of Possession Taken Away

920. Possession of property or of a right is taken away when the possessor thereof is dispossessed by force.

921. A court shall, without delay, restore possession of property or of rights taken away by force or by the possessor being dispossessed, as soon as victims prove that they had such possession and were dispossessed therefrom. The possession shall be restored irrespective of the wishes of the committers of the acts of force to prove their ownership rights or on the basis of any other objections by them, as do not relate directly to possession and the fact of it being taken away, or are not mentioned in the first sentence of Section 917.

922. Persons having taken possession away by force, except in a case referred to in the first sentence of Section 917, may not rely on the fact that possessors, against whom they have committed unlawful acts, themselves had illegal possession. Possession, the legality of which is contested, shall be protected so long as it has not been proved and a court has not found that the rights presented against it prevail.

923. No ownership action shall be accepted from a person who has taken away possession by force, so long as the person dispossessed has not been restored thereto and not received compensation for all losses and expenditures.

924. An action to restore possession that has been taken away may be brought not only against the person who has taken it away by force, but also against any third party who retains such property or right taken away, knowing of the act of force that has taken place.

925. An action regarding interference with or taking away of possession may be brought within a period of one year, after the expiration of which the right to bring an action is terminated by prescription.

926. In cases where possession is taken away secretly, or the possessor is absent, the one year period shall be calculated from the time when the possessor becomes informed of the taking away of possession.

TREŠĀ NODAĻA

Īpašums

1. APAKŠNODAĻA

Vispārīgi noteikumi

927. Īpašums ir pilnīgas varas tiesība par lietu, t.i. tiesība valdīt un lietot to, iegūt no tās visus iespējamus labumus, ar to rīkoties un noteiktā kārtā atprasīt to atpakaļ no katras trešās personas ar īpašuma prasību.

928. Kaut gan īpašums var kā pēc privātas gribas, tā arī pēc likuma būt dažādi aprobežots, tomēr visi šādi aprobežojumi iztulkojami to šaurākā nozīmē, un šaubu gadījumā arvien pieņemams, ka īpašums ir neaprobežots.

929. Par īpašuma priekšmetu var būt viss tas, kas ar likumu nav noteikti izņemts no vispārējās apgrozības.

2. APAKŠNODAĻA

Īpašuma iegūšana

I. Īpašuma iegūšana ar piegūšanu

1. Vispārīgi noteikumi

930. Ar piegūšanu var iegūt par īpašumu tikai bezīpašnieka lietas, bet vienīgi tajā gadījumā, kad ar lietas varā ņemšanu tieši saistīts nodoms iegūt to par īpašumu.

P i e z ī m e. Nekustamas bezīpašnieka lietas piekrīt valstij.

931. Par piegūšanas priekšmetu var būt:
1) dzīvi bezīpašnieka priekšmeti, it sevišķi meža dzīvnieki;

CHAPTER 3

Ownership

SUB-CHAPTER 1

General Provisions

927. Ownership is the full right of control over property, i.e., the right to possess and use it, obtain all possible benefit from it, dispose of it and, in accordance with prescribed procedures, claim its return from any third person by way of an ownership action.

928. Although ownership may, pursuant to private volition, as well as pursuant to law, be restricted in various ways, nevertheless, all such restrictions shall be construed in their narrowest meaning and, in case of uncertainty, it shall always be presumed that ownership is not restricted.

929. The subject-matter of ownership may be anything that is not specifically withdrawn from general circulation by law.

SUB-CHAPTER 2

Acquisition of Ownership

I. Acquisition of Ownership by Appropriation

1. General Provisions

930. Ownership may be acquired by appropriation only of ownerless property and only in those cases where the taking of control over the property is directly associated with the intention to acquire ownership of it.

N o t e. Ownerless immovable property shall belong to the State.

931. The subject of appropriation may be:
1) ownerless live things, especially wild animals; and

2) nedzīvas kustamas lietas, kas vēl nevienam nav piederējušas, vai kuras to īpašnieks ir atmetis, nozaudējis vai noslēpis, kā arī apslēptā manta.

2. Dzīvnieku ķeršana

932. Dzīvnieki, kas vēl atrodas dabiskā savvaļas stāvoklī, kļūst par tā īpašumu, kas viņus noķer vai nogalina, ciktāl likums nenosaka citādi. Dzīvnieka ievainošana, to nesāņemot savā varā, vēl nav piegūšana.

933. Noķerts savvaļas dzīvnieks, ja tas no jauna izsprūk brīvībā, atzīstams atkal par bezīpašnieka dzīvnieku, bet tikai tādā gadījumā, kad tas pavisam izzūd no sava vajātāja īpašnieka redzes aploka, vai kaut arī vēl būtu īpašniekam saredzams, bet tik lielā tālumā, ka nav vairs iespējams to vajāt.

Savvaļas dzīvnieki, kas noķerti un ieslēgti sprostos, zivju kastēs un tamlīdzīgās ievietnēs, no kurām tie nevar izkļūt, nevar būt par piegūšanas priekšmetu.

Savvaļas dzīvnieki, kas pēc to noķeršanas pieradināti un pierod pie zināmas vietas, paliek, kaut arī tie staigātu brīvībā, par to noķērēja īpašumu tik ilgi, kamēr neatmet paradumu atgriezties mājās.

934. Mājas kustoņi nav uzskatāmi par bezīpašnieka kustoņiem pat arī tad, ja tie aizbēg vai nomaldās. Tādu kustoņu piegūvējs neiegūst īpašuma tiesību uz tiem, tāpat kā uz pieradinātiem savvaļas dzīvniekiem.

935. Īpašuma tiesības iegūšana uz noķertu vai nogalinātu savvaļas dzīvnieku neatkarājas no tam, vai tas noķerts vai nogalināts uz savas vai svešas zemes.

Zemes īpašniekam ir tiesība aizliegt ikvienai svešai personai ķert vai medīt dzīvniekus viņam piederošās zemes robežās, bet aizliegumu pārkāpjot – prasīt no pārkāpēja atlīdzību.

936. Īpašuma tiesība uz savvaļā dzīvojošām bišu saimēm pieder zemes īpašniekam, uz kura zemes saime atrodas.

937. Bišu īpašniekam ir tiesība sekot savam spietam arī uz viņam nepiederošās zemes, pie kam viņam jāatlīdzina svešas zemes īpašniekam nodarītie zaudējumi.

2) inanimate movable things which have not yet belonged to anyone, or which have been abandoned, lost or hidden by their owner, as well as concealed property.

2. Catching of Animals

932. Animals which are still naturally in the wild become the property of those who catch or kill them insofar as the law does not provide otherwise. The wounding of an animal, without control of it being obtained, does not constitute appropriation.

933. A captured wild animal, if it escapes to the wild anew, shall be considered an ownerless animal again, but only in those cases where it disappears totally from the view of its pursuing owner or, even though the owner is still able to see it, the animal is so far away that it is not possible to pursue it.

Wild animals which are caught and locked up in cages, fishing traps, and like receptacles from which they are unable to escape, can not be the subject of appropriation.

Wild animals, which after their capture have been tamed and have become accustomed to certain places, even though they roam free, shall remain owned by the person who caught them as long as they do not lose their habit of returning home.

934. Domestic animals shall not be considered as ownerless animals even if they run away or get lost. The appropriator of such animals does not acquire a right of ownership in regard to them; the same also applies in regard to tamed wild animals.

935. Acquisition of the right of ownership of a caught or killed wild animal does not depend on whether it has been caught, or killed on one's own land or on the land of another.

A landowner has the right to prohibit the catching or hunting of animals by any other person within the boundaries of the land belonging to him or her and, if the prohibition is not complied with, claim compensation from a trespasser.

936. The right of ownership of a colony of bees living in the wild belongs to the owner of the land on which the colony is found.

937. The owner of the bees also has the right to follow his or her swarm on to the land of another person, moreover he or she shall compensate the owner of the land for any damage caused.

Spieta īpašnieks zaudē īpašuma tiesību uz aizlidojošo spietu, ja viņš tam neseko un 24 stundu laikā pēc spieta nomēšanās nepieteic savas tiesības personai, kas spietu saņēmusi vai pārzina zemi, uz kuras spiets noieties.

938. Ja spiets salaižas otra biškopja stropā pietur esošām bitēm, tad spieta īpašnieks zaudē uz to savas tiesības.

939. Prasība par īpašuma tiesību uz aizlidojošu spietu noilgst mēneša laikā, skaitot no spietošanas dienas.

3. Lietu atrašana

940. Kustamas lietas, kas vēl nav atradušās neviena īpašumā, kļūst par tā īpašumu, kas tās atradis un ņēmis savā varā.

P i e z ī m e. Zemes īpašniekam piešķirtā aizlieguma tiesība (935.p. 2.d.) attiecas arī uz šo gadījumu.

941. Kustamas lietas, no kurām agrākais īpašnieks atteicies, izsakot to tieši vai ar lietas atmešanu, kļūst par atradēja īpašumu.

942. Lietas, ko īpašnieks izlaiž no savas varas ārēju apstākļu spiests, nav atzīstamas par atmes-tām.

943. Lieta uzskatāma par nozaudētu, kad tās nozaudētājs nezina, kur to meklēt, vai no kā pieprasīt, vai kādā kārtā dabūt atpakaļ savās rokās.

944. Nozaudētas lietas atradējam, ja viņam nozaudētājs zināms, jāatdod tā pēdējam, saņemot no viņa pienākošos atradēja algu (948.p.).

Par tādas lietas atrašanu, kura pieder pie kara-vīra apbruņojuma, jāpaziņo tuvākai kara priekš-niecībai.

945. Ja lietas atradējs nezina, kas to nozaudējis, tad viņam jāpaziņo par savu atradumu vietē-jai policijai nedēļas laikā no atrašanas dienas.

The owner of a swarm loses the right of own-ership of a flying swarm if the owner does not pursue it and within 24 hours after the swarm has landed declare his or her ownership rights to the person who has been the recipient of the swarm or who manages the land on which the swarm has landed.

938. If a swarm settles in another person's bee-hive in which there are bees, the owner of the swarm loses his or her rights to it.

939. The right to bring an action regarding ownership rights to a flying swarm is extin-guished through prescription after one month, calculated from the day of swarming.

3. Finding of Property

940. Ownership of moveable property, where the property has previously not been owned by anyone, accrues to those who find and take con-trol thereof.

N o t e. The right of prohibition granted to a landowner (Section 935, Paragraph two) also applies in this case.

941. Ownership of moveable property, where the former owner has relinquished the property through express declaration or abandonment, accrues to the finder thereof.

942. Property which the owner, compelled by external circumstances, releases from his or her control shall not be considered to be abandoned.

943. Property shall be deemed lost, where per-sons who have lost it do not know where to search for it, from whom to claim it, or by what procedure they can regain possession of it.

944. Finders of lost property, provided they know the person who has lost it, shall return it to the latter, receiving from him or her an appropri-ate finder's fee (Section 948).

Notification of the finding of property that constitutes military equipment shall be given to the nearest military authorities.

945. If a finder of property does not know who has lost it, he or she shall report his or her find to the nearest police station within one week from the day of finding it.

946. Ja atrastā lieta ir tāda, kas ilgāki glabājot var maitāties vai kļūt nevērtīgāka, tad policijai tā nekavējoties jāpārdod izsolē un ieņemtā nauda jāuzglabā, lai to izdotu nozaudētājam.

947. Ja pēc policijas sludinājuma ierodas atrastās lietas īpašnieks vai tās nozaudētājs un pierāda savas tiesības uz to, tad pati lieta vai par to ieņemtā nauda izdodama viņam, iepriekš saņemot no viņa vai atvelkot viņam izdevumus, kas taisīti lietas uzturēšanai un sludināšanai, kā arī atradējam pienākošos atradēja algu (948.p.).

948. Ja atradējs, nododot lietu (944.p.) vai paziņojot par atradumu policijai (945.p.), prasījis atradēja algu, tad tā noteicama pēc tiesas ieskata, bet ne augstāka par trešo daļu no atrastās lietas vērtības pēc izdevumu atvilkšanas, ja vien nozaudētājs nav atklāti izsolījis augstāku summu vai nav ar atradēju labprātīgi vienojies.

949. Ja sešu mēnešu laikā no policijas sludinājuma dienas īpašnieks neierodas, tad atrastā lieta vai to pārdodot ieņemtā nauda (946.p.) pāriet atradēja īpašumā, uzliekot viņam tomēr lietas uzglabāšanas un citus izdevumus.

950. Noteikumi par atrastām lietām (944.-949.p.) attiecas arī uz lietām, kas paglābtas no bojā ejas.

951. Ja atrod zemē ieraktas, iemūrētas vai kā citādi noslēptas lietas, kuras tomēr nevar atzīt par apslēptu mantu (952.p.), tad tām piemērojami tie paši noteikumi, kā atrastām lietām.

Ja īpašnieks pierāda, ka viņš zinājis to vietu, kur atrastās lietas bijušas noslēptas, tad viņam nav pienākums maksāt atradēja algu.

952. Apslēpta manta ir visas zemē ieraktas, iemūrētas vai kā citādi noslēptas vērtīgas lietas, kuru īpašnieks notecējušā laika ilguma dēļ vairs nav uzzināms.

Apslēpta manta, kas atrasta uz savas paša vai uz bezīpašnieka zemes, kļūst par atradēja īpašumu.

946. If found property is such as may deteriorate or decrease in value if kept for an extended period, the police shall, without delay, sell it at auction, and keep the money received in order to give it to the person who lost the property.

947. If, pursuant to advertisement by the police, owners of found property or persons who have lost it attend and prove their right to it, the property itself or the money received from it shall be given to them, after receiving from them or deducting expenses incurred for maintaining the property and for advertising, as well as the finder's fee due the finder. (Section 948).

948. If a finder, upon handing over the property (Section 944) or notifying the police of the find (Section 945), has claimed a finder's fee, such fee shall be determined by a court in its discretion, but shall not exceed one third of the value of the found property after deduction of expenses, unless the person who lost the property has publicly offered a greater sum, or voluntarily reached an agreement with the finder.

949. If the owner does not attend within six months of the date of the advertisement by the police, ownership of found property or money received from the sale thereof (Section 946) accrues to finders, with the proviso that storage and other expenses shall be imposed on them.

950. The provisions regarding found property (Sections 944-949) also apply to property saved from destruction.

951. If property found buried in the ground, immured or in any other way hidden, is such as may not, however, be considered to be concealed property (Section 952), the same provisions apply as regarding found property.

If an owner proves that he or she knew the place where found property was hidden, he or she do not have a duty to pay a finder's fee.

952. Concealed property means all valuable property buried in the earth, immured or in any other way concealed, whose owner due to the length of time elapsed is no longer able to be known.

Ownership of concealed property discovered on one's own land or on ownerless land accrues to the finder.

953. Aizliegts meklēt apslēptu mantu uz svešas zemes. Kas rīkojas pretēji šim noteikumam, nedabū neko no viņa atrastās apslēptās mantas, un visa šī manta piekrīt tam, kam pieder zeme.

Kas uz svešas zemes nejauši atradis apslēptu mantu, iegūst pusi no tās; bet otra puse piekrīt zemes īpašniekam.

954. Ja tādās kustamās lietās, kas nav ne ieraktas, ne iemūrētas, ne citādi kā noslēptas, atrasta nauda vai citas vērtīgas lietas, kuru īpašnieku nevar uzzināt, tad uz tām 952. un 953. panta noteikumi neattiecas un tām piemērojami noteikumi par noslēptu lietu atradumiem (951.p.).

II. Lietas augļu iegūšana par īpašumu

955. Galvenās lietas īpašnieks kļūst arī par tās augļu īpašnieku, tiklīdz tie rodas.

956. Kam ir tiesība lietot svešu lietu, tas iegūst šās lietas augļus tiem atdaloties, ja viņš augļu atdalīšanās laikā šo lietu valda vai tur.

957. Kam ir tiesība lietot svešu lietu, tas iegūst tās rūpnieciskos augļus jau tajā brīdī, kad pabeigti to ražošanai vajadzīgie darbi.

958. Svešas lietas civilos augļus dabū tas, kam pieder tiesība šo lietu lietot, no tā laika, no kura iestājas to samaksas termiņš. Bet ja civilie augļi, pēc sava rakstura, ienāk tekoši katru gadu, bet lietošanas tiesība izbeidzas pirms gada notecējuma, tad tādi civilie augļi dalāmi starp lietotāju un to, kas viņam piešķīris lietošanas tiesību, samērā ar to laiku, pa kuru šī tiesība turpinājusies pēdējā lietošanas gadā.

959. Svešas lietas labticīgs valdītājs iegūst tās augļus tajā brīdī, kad tie atdalās no galvenās lietas, neatkarīgi no tam, kādā kārtā tie atdalīti un kas, izņemot īpašnieku, tos atdalījis.

953. It is prohibited to search for concealed property on the land of another person. Those who act contrary to this provision, shall not acquire any of or anything from the concealed property they have found, and all such property shall belong to the person who owns the land.

Those who accidentally find concealed property on the land of another person shall acquire half thereof but the other half accrues to the owner of the land.

954. Where money or other valuable property for which an owner is unable to be ascertained, are found in movable property which is not buried or immured nor concealed in some other way, the provisions of Sections 952 and 953 do not apply, and the provisions regarding finding hidden property apply (Section 951).

II. Acquiring Ownership of the Fruits of Property

955. The owner of principal property also becomes the owner of the fruits thereof as soon as they appear.

956. Where persons have the right to use another person's property, the fruits of the property, as soon as they are separated, accrue to such persons, provided that at the time of separation they possess or hold the property.

957. Where persons have the right to use another person's property, the industrial fruits from the property, from the time when the work necessary for their production is complete, accrue to such persons.

958. Civil fruits of property of another person shall be obtained by persons having the right to use such property, from the time of commencement of the term for payment therefor. If the civil fruits by their nature accrue every year continuously, but the right of use terminates before the expiration of the year, such civil fruits shall be distributed between the users and those who have assigned the right to use the fruits to them, in proportion to the period such right continues during the last year of use.

959. A possessor in good faith of another person's property shall acquire its fruits at the time of separation of the fruits from the principal property, irrespective of the procedure by which they have been separated and who, except for the owner, has separated them.

III. Īpašuma iegūšana ar pieaugumu

1. Viena zemes gabala pievienošanās otram

960. Pieaugums ar viena zemes gabala pievienošanās otram var rasties: izceļoties upes salai, mainot upei gultni un kā pieskalojums.

961. Sala, kas radusies ezerā vai upē un cieši savienota ar ezera vai upes gultni, pieder tam, kam pieder ezers vai upe vai attiecīga ezera vai upes daļa.

Cik liels salas gabals pieder katram no privātas upes pretējo piekrastu īpašniekiem, to noteic līnija, kas velkama gareniski pa upes vidu starp abu krastu ūdenslīnijām normālā ūdensstāvoklī. Ja sala nestiepjās šai līnijai pāri, tad viņa visa pieder tuvākā krasta īpašniekiem, bet ja līnija iet pār salu, tad tā uzskatāma par robežu, kas noteic pretējo piekrastu īpašniekiem piederošās daļas.

962. Ja upe atstāj savu agrāko gultni un ņem jaunu virzienu, tad tās atstātā gultne pieder tiem, kam pieder zeme gar krastu, samērā ar to, cik tālu katra zeme stiepjās gar krastu un upes gultnes vidus līniju starp abiem krastiem normālā ūdensstāvoklī.

Atstātās gultnes īpašniekiem ir tiesība viena gada laikā pēc notikušām pārmaiņām uzsākt darbus uz savu rēķinu agrākā stāvokļa atjaunošanai.

Šā panta pirmās daļas noteikums piemērojams arī tad, kad upe atgriežas agrākā gultnē: tās atstātā jaunā gultne pieder tiem, kuru zemes tai piekļaujas, samērā ar to, cik tālu šīs zemes stiepjās gar krastu, un neatkarīgi no tam, kam šī gultne agrāk piederējusi.

963. Applūdums negroza īpašuma tiesību, un pēc ūdens nokrišanās zem tā bijušā zeme paliek agrākajam īpašniekam.

964. Ja no upes, izraujot krastu, atdalās jauns atzarojums, kas savā tālākā ceļā atkal savienojas ar galveno upi, tad sala, kura tādā kārtā iz-

III. Acquisition of Ownership by Augmentation

1. Joining of One Parcel of Land to Another

960. Augmentation by joining one parcel of land to another may arise by: formation of an island in a river, the alteration of a river bed or alluvial deposit.

961. An island, formed in a lake or a river and closely attached to the lake or river bed, belongs to the person who owns the lake or the river or the relevant part of the lake or the river.

How large a part of an island belongs to each of the owners of the opposite banks of a private river is determined according to a line drawn along the middle of the river between the waterlines of both banks at normal water level. If the island does not extend beyond this line, the whole island belongs to the owner of the nearest bank, but if the line stretches across the island, it shall be considered the boundary according to which the parts belonging to the owners of the opposite banks are determined.

962. If a river leaves its former bed and takes a new course, its abandoned bed belongs to those who own the land along the river bank, in proportion to the distance the land belonging to each stretches along the banks and to the median line of the river bed between both banks at normal water level.

The owners of the abandoned bed, within a year's time after such changes have occurred, have the right, at their own expense, to commence work for restoration of the earlier situation.

The provisions of Paragraph one of this Section are also applicable where the river returns to its former bed: its newly abandoned bed shall belong to those whose land is adjacent to it, proportionate to the distance these lands stretch along the bank and irrespective of whom this bed belonged to previously.

963. Flooding does not alter ownership rights and after the water has abated, the land that was beneath it shall be retained by the former owner.

964. If a river, in tearing out its bank, forms a new branch which in its further course rejoins the main river again, the island formed thereby

veidojas no šo divu upju apskalojamās zemes, paliek tās agrākajam īpašniekam.

965. Krastu vai salu pieaugumi, kas radušies ar pakāpeniskiem zemes pieskalojumiem vai ar ūdenslīmeņa dabisku vai mākslīgu pazemināšanu, pieder krastu vai salu īpašniekiem, pie kam viņu īpašumu robežas noteicamas saskaņā ar 961.pantu.

966. Zemes gabals, ko straume vai cits dabas spēks atrauj no vienas zemes un pienes otrai, pieder šai pēdējai tikai no tā laika, kad tas ar to cieši savienojies.

967. 962. un 965.pantā norādītos gadījumos zaudējuma cietējam nav tiesības ne uz kādu atlīdzību. Turpretim 966.pantā paredzētā gadījumā pēc tam, kad starp norauto zemes gabalu un svešo zemi nodibinājies ciešs savienojums, agrākam īpašniekam divu gadu laikā ir tiesība prasīt no jaunā īpašnieka atlīdzību samērā ar to, par cik pēdējais ar šo pieaugumu iedzīvojies.

2. Ēku celšana

968. Uz zemes uzcelta un cieši ar to savienota ēka atzīstama par tās daļu.

969. Kas uzceļ pastāvīgu ēku apzināti uz svešas zemes, tas var prasīt par to atlīdzību tikai tādā mērā, kādā šī ēka ietilpst nepieciešamos izdevumos (865.p.); bet ja ēka pieder tikai pie derīgo vai greznuma izdevumu šķiras, tad tās cēlējam ir tikai tiesība to novākt, ievērojot 867.panta 3.daļā un 868.pantā norādīto aprobežojumu.

Ja tādā gadījumā ēkas cēlējs atrodas ar zemes īpašnieku kādā sevišķā tiesiskā attiecībā, kā lietotājs, nomnieks u.c., tad šā panta vietā piemērojami minētai tiesiskai attiecībai paredzētie noteikumi.

970. Kas uzcēlis ēku uz svešas zemes aizvainojamas maldības, var, kad no viņa pieprasa šo zemi tās īpašnieks, neizpildīt šo prasījumu līdz tam laikam, kamēr nedabū atlīdzību par savu ēku. Atlīdzību var prasīt vienīgi par tām

from the land washed against by these two rivers shall be retained by its former owner.

965. Augmentations of banks or islands, which have been formed by the gradual alluvial deposit of land or the natural or artificial lowering of water levels belong to the owners of the banks or islands and together therewith their ownership boundaries shall be determined in accordance with Section 961.

966. Pieces of land, which are torn away from one parcel and brought onto another by a current or other natural force, belong with the latter only from that time when the piece of land has been firmly joined to it.

967. In the cases set out in Sections 962 and 965, a person who has suffered losses has no rights to any kind of compensation. However, in the case set out in Section 966, where a firm joining has been established between the torn-away piece of land and the land of another person, the former owner has a right to claim, within two years' time, compensation from the new owner in proportion to the extent the latter has been enriched by such augmentation.

2. Erection of Buildings

968. A building erected on land and firmly attached to it shall be recognised as part thereof.

969. A person who has knowingly erected a permanent building on another person's land may claim compensation for it only to the extent that this building falls within the category of necessary expenditures (Section 865); but if the building belongs to the category of useful or enhancement expenditures, its erector only has the right to remove it, in compliance with the restrictions referred to in Section 867, Paragraph three and Section 868.

If in such case the erector of the building has special legal relations with the landowner – as user, lessee, etc. – in place of this Section, the provisions provided for in regard to the aforementioned legal relations are applicable.

970. Persons who have erected a building on another person's land through excusable mistake may, when the landowner claims the land from them, not comply with this claim until they receive compensation for their building. Compen-

ekām, kas skaitāmas pie nepieciešamiem izdevumiem, bet ja ēka pieder pie derīgiem vai greznuma izdevumiem, tad attiecīgi piemērojami 867.panta 1. un 2.daļas un 868.panta noteikumi.

971. Ja zemes īpašnieks labā ticībā izlietojis kādām būvēm uz savas zemes svešus materiālus, tad, kaut gan tie kļūst par viņa īpašumu, tomēr materiālu vērtība, par cik viņš no tiem iedzīvojas, viņam jāatlīdzina to agrākajam īpašniekam; bet ja viņš tos izlietojis ļaunticīgi, tad viņam jāatlīdzina agrākajam īpašniekam visi nodarītie zaudējumi.

972. Kas uzcēlis kādu būvi uz svešas zemes no sveša materiāla, tā attiecības ar zemes īpašnieku izšķiramas pēc 969. un 970.panta noteikumiem, bet ar materiāla īpašnieku – pēc 971.panta noteikumiem.

3. Sēšana un stādīšana

973. Koki un citi augi, kas pārstādīti svešā zemē, pieder tās īpašniekam no tā laika, kad tie laiduši šajā zemē saknes.

Ja tādus augus atkal atdala no zemes, tad tie nepiekrīt agrākajam īpašniekam, bet paliek tam, kam pieder zeme; bet ja tos par jaunu iestāda, tad tie kļūst par jaunā zemes īpašnieka īpašumu no tā laika, kad laiduši saknes.

974. Koks, kas aug uz vairāku zemju robežas, pieder kopīgi tiem kaimiņiem, no kuru zemes tas izaug, katram samērā ar to, cik tas stāv vai izstiepj savus zarus virs viņa zemes. Bet kad, atdalot tādu koku no zemes, nav iespējams noteikt tā daļu agrāko attiecīgo piederību, tad tas pieder visiem minētiem kaimiņiem vienādās domājamās daļās.

975. Koks, kas stāv pie pašas robežas, pieder tam, kura daļā stumbrs iznācis no zemes, kaut arī tā saknes stieptos kaimiņa īpašumā. Šim kaimiņam nav tiesības nocirst minētās saknes, bet

sation may be claimed only for those buildings that are to be considered necessary expenditures, but, if the building belongs to the category of useful expenditures or the category of enhancement expenditures, the provisions set out in Section 867, Paragraphs one and two and Section 868 are applicable accordingly.

971. Where landowners in good faith utilise another person's materials for some structures on their own land, then, even though these become their property, they shall reimburse the former owner for the costs of the materials to the extent they have enriched themselves from them; but, if the landowner has utilised the materials in bad faith they shall reimburse all losses caused to the former owner.

972. In regard to persons who erect a structure on another person's land from the materials of another, relations with the landowner shall be decided in accordance with the provisions of Sections 969 and 970, and with the owner of the materials in accordance with the provisions of Section 971.

3. Sowing and Planting

973. Trees and other plants which are transplanted to the land of another belong to the owner thereof from the time they become rooted in this land.

If such plants are again separated from the ground, they do not belong to the earlier owner, but are retained by the person who owns the land; but if they are planted anew, they become the property of the owner of the new land from the time they become rooted.

974. A tree growing on the boundaries of several parcels of land belongs jointly to those neighbours from whose land the tree grows, to each in proportion to the extent the tree stands or stretches its branches over their land. However, where, after separating such a tree from the land, it is not possible to determine the earlier ownership of its respective parts, it shall belong to all the mentioned neighbours in equal undivided shares.

975. A tree growing on the very boundary shall belong to the person on whose land the tree-trunk emerges from the ground, even though its roots stretch into the land of the per-

ja tās dara viņa zemei zaudējumus, viņš var prasīt no koka īpašnieka atlīdzību.

976. Izsētā sēkla ir tā īpašums, kam pieder ar to apsētā zeme.

977. Ja zemes īpašnieks labticīgi apsējis savu zemi ar svešu sēklu vai iestādījis tajā svešus augus un tādā kārtā atņēmis agrākajam īpašniekam tā īpašumu (973. un 976.p.), tad viņam jāatlīdzina pēdējam šo sēklu vai augu vērtība, par cik viņš no tiem iedzīvojies. Bet ja viņš izsējis sēklas vai iestādījis augus ļaunticīgi, tad viņam jāatlīdzina visi viņa nodarītie zaudējumi pilnā apmērā.

978. Kas, nebūdam nomnieks, lietotājs u.t.t., apsēj vai apstāda svešu zemi, tas, ja viņš to izdarījis labticīgi, var prasīt, lai zemes īpašnieks viņam atlīdzina nepieciešamos un derīgos izdevumus, kādus viņš taisījis augļu iegūšanai.

979. Kas ļaunticīgi apsēj vai apstāda svešu zemi, zaudē savu darbu un sēklu par labu zemes īpašniekam un nevar prasīt par to nekādu atlīdzību.

4. Pieaugums ar kustamu lietu savienošanu un svešu lietu apstrādāšanu

980. Ja vairāku īpašnieku kustamas lietas kaut kādā kārtā, vai nu viņiem savstarpēji vienojoties, vai nejauši, tiek savā starpā savienotas un ja daļībnieku starpā nav sevišķas norunas, tad šādā kārtā radusies jaunā lieta ir viņu visu kopīpašums domājamās daļās, kuras atbilst katras atsevišķās savienotās lietas vērtībai.

981. Ja diviem īpašniekiem piederošas kustamas lietas viens no viņiem savieno bez otra ziņas un gribas un ja ir iespējams tās atkal atdalīt un atjaunot agrākā veidā, tas izdarāms uz vainīgā rēķinu un tam neseko nekādas pārgrozības īpašuma tiesībās.

son's neighbours. These neighbours have no right to cut the mentioned roots, but if the roots cause damage to their land, they may claim compensation from the owner of the tree.

976. Sown seed is owned by the person who owns the seeded land.

977. Where landowners in good faith seed their land with the seeds of another person or plant their land with the plants of another person, thus depriving the earlier owners of their property (Sections 973 and 976), they shall compensate the latter for the value of the seeds or plants to the extent they have enriched themselves from them. However, if they have sown the seeds or planted the plants in bad faith, they shall compensate for all of the losses they have caused, in full.

978. A person who, while not being a lessee, user, etc., sows or plants the land of another person may, if they have done it in good faith, claim compensation from the owner of the land for the necessary and useful expenditure they have incurred towards obtaining fruits.

979. A person who sows or plants the land of another person in bad faith, shall lose their work and seed in favour of the owner of the land, and may not claim any compensation therefor.

4. Augmentation by Joining Movable Property and Processing Property of Another

980. If items of movable property belonging to various owners are through some process, pursuant to mutual agreement or by chance, joined together, and there is no special arrangement between the participants, then the new property created through such process shall be the joint property of all of them, held in undivided shares, which correspond to the value of each separate, joined property.

981. If items of movable property belonging to two owners are joined by one of them without the knowledge and intent of the other, and it is possible to again separate them and restore them to their former form, this shall be done at the expense of the person at fault and no changes with respect to ownership rights shall result therefrom.

982. Ja atdalīt nav iespējams vai ja sveši materiāli apstrādāti bez to īpašnieka ziņas un gribas, tad, ja savienojums un apstrādājums izdarīts ļaunā ticībā, savienotās vai apstrādātās lietas īpašnieks var vai nu prasīt jauno lietu par savu īpašumu, bez pienākuma atlīdzināt par tās sastāvā iegājušo svešo lietu un par darbu, vai arī, atstājot īpašumu vainīgajam, prasīt, lai samaksā augstāko no tām cenām, kādas viņa lietai bijušas no tās dienas, kad tā paņemta, līdz tai dienai, kad viņam šo atlīdzību piespriež, un bez tam arī lai atlīdzina visus zaudējumus.

983. Kad svešu lietu savienojums izdarīts labā ticībā un turklāt bez mākslinieciska vai amatnieciska apstrādājuma, tad šādā kārtā radusies jaunā lieta kļūst par tā īpašumu, kas to izgatavojis, ja vien pievienotais viņa paša materiāls acīmredzami vērtīgāks par svešo. Bet viņam pienākas svešā materiāla īpašniekam, pēc tā izvēles, vai nu atdot tik pat daudz tās pašas šķiras un labuma materiāla, vai samaksāt par to augstāko cenu, kāda tam bijusi savienošanas laikā, un, bez tam, atlīdzināt tam nodarītos zaudējumus.

984. Ja 983.pantā norādītās savienošanas gadījumā savienotāja materiāls nav acīmredzami vērtīgāks, tad tas, kā tiesības ir aizskartas, var vai nu visu jauno lietu atstāt tās apstrādātājam, par 983.pantā noteikto atlīdzību, vai arī paturēt to sev. Pēdējā gadījumā savienotājam ir tiesība prasīt viņa pievienoto materiālu parasto vērtību, ciktāl ar tiem tiešām uzlaboti otra materiāli.

985. Ja labā ticībā mākslinieciski vai amatnieciski apstrādājot svešu materiālu izgatavota tāda jauna lieta, kuras sastāvā tai izlietotie materiāli zaudējuši savu agrāko formu un dabūjuši jaunu veidu, tad šī jaunā lieta, neraugoties uz to, vai svešos materiālus var vai nevar no tās atdalīt, katrā ziņā kļūst par apstrādātāja īpašumu, tomēr ar pienākumu atlīdzināt, uz 983.panta pamata, svešā materiāla īpašniekam.

982. If separation is not possible or the materials of another person have been processed without the knowledge or wish of their owner, where the joining and processing is done in bad faith the owners of the property joined or processed may, without a duty to compensate for property of other persons put into the new property or for work done, claim either the new property as their property or, leaving ownership to the party at fault, claim payment of an amount equivalent to the highest price existing for their property from the day it was taken until the day such compensation was adjudged them, and in addition thereto, compensation for all losses.

983. If the joining of property to the property of another person has been done in good faith and carried out without artistic or skilled work, ownership of the property thereby created shall accrue to the person who has made it, provided that their own materials added thereto are manifestly more valuable than those of the other person. But at the choice of the owner of the materials, they shall be obliged to either return an equal amount of materials of the same kind and quality, or pay such price for these materials as was the highest regarding them at the time when the joining took place, and, in addition, to compensate the owner of the materials regarding losses occasioned to such owner.

984. If, in the cases regarding joining referred to in Section 983, the materials of the joiner are not evidently more valuable, the person whose rights are affected may either leave the new property with the person who has processed it for the compensation specified in Section 983 or keep it himself or herself. In the latter case, the person who did the joining has the right to claim for the normal value of the materials he or she have joined to the extent the materials of the other have actually been improved thereby.

985. If, through the artistic or skilful processing in good faith of the materials of another person, something new has been created, such that the materials used in the composition thereof have lost their former and acquired a new form, then, irrespective of whether the materials of the other person can or cannot be separated from it, such new thing shall, in all cases, become the property of the processor, but subject to the duty to provide compensation on the basis of Section 983 to the owner of such other person's materials.

986. Ja kāds savienojis vai apstrādājis vairākām personām piederošu materiālu, tad arī piemērojami 980.-985.panta noteikumi. Kad dalībniekiem ir tiesība pēc pašu izvēles vai nu paturēt jauno lietu sev, vai arī tās vietā dabūt atlīdzību par materiālu, jautājums izšķirams ar balsu vairākumu, samērā ar katram no viņiem piederējušo materiālu daudzumu, vai, ja tas nav iespējams, ar lozi.

IV. Īpašuma iegūšana ar nodošanu

987. Ar to vien, ka lietas īpašnieks to atsavinājis, vēl nepietiek, lai īpašuma tiesība uz lietu pārietu uz tās ieguvēju, ja līdz ar to nav izpildīts otrs nepieciešams noteikums, un proti, šās lietas nodošana jaunajam ieguvējam.

Ar nodošanu jaunais ieguvējs iegūst īpašuma tiesību uz lietu tādā pašā apmērā, kādā tā piederējusi lietas nodevējam.

988. Nodot var tikai tas, kam ir tiesība atsavināt nododamo lietu, savā vai cita vārdā, un līdz ar to griba atdot lietu citam par īpašumu.

Ieguvējam vajaga spējas un gribas iegūt lietu sev vai citam par īpašumu.

989. Lai nodošana būtu spēkā, tai vajadzīgs tiesisks pamats, kas tieši vērsts uz īpašuma atdošanu, bet tiesisks darījums, uz kuru īpašuma pāreja dibinās, nedrīkst būt ar likumu aizliegts.

990. Kustamu lietu nodošana izdarāma pēc noteikumiem, kas paredzēti valdījuma iegūšanai tajos gadījumos, kuros tas pāriet uz citu personu ar iepriekšējā valdītāja piekrišanu (881. un 883.p.).

Preču noliktavu un preču krājumu nodošanu izdara nevien preces noskaitot, izmērījot vai nosverot, bet arī nododot atslēgas, rēķinus, konosamentus, preču zīmes u.t.l., ja līdz ar to nodevējs izteic nodomu atdot savu īpašumu, bet saņēmējs – to iegūt.

Prece vai cita kāda lieta, uz kuras ir ieguvēja zīme, uzskatāma par nodotu un pārgājušu viņa īpašumā, kamēr nav pierādīts pretējais.

986. Where a person has joined or processed materials belonging to several persons, the provisions of Sections 980-985 shall also apply. When the participants have the right, as they may choose, to either keep the new thing or in place thereof to receive compensation for the materials, the issue shall be decided by a majority vote, in proportion to the amount of the materials each of them own or, if this is not possible, by drawing lots.

IV. Acquisition of Ownership Pursuant to Delivery

987. The alienation of a property by its owner is not of itself sufficient for the right of ownership in the property to pass to its acquirer, if in addition to this, another mandatory provision is not complied with, namely, the delivery of such property to the new acquirer.

Upon delivery, the new acquirer acquires the rights of ownership in the property to the same extent as they belonged to the transferor of the property.

988. Only a person who has the right to alienate the property being transferred, in his or her own or in the name of another person, and together therewith an intention to transfer the property to the ownership of another, may deliver it.

The acquirer requires the capacity and the intention to acquire ownership of the property for himself or herself or for another person.

989. In order for the delivery to be valid, a legal basis is required therefor as is actually intended to transfer ownership, and the legal transaction upon which the passing of ownership is based must be such as is not prohibited by law.

990. The delivery of possession of moveable property shall be done pursuant to provisions set out for the acquisition of possession in those cases where it passes to another person with the consent of the previous possessor (Sections 881 and 883).

The delivery of goods warehouses and stocks of goods shall be done not only by enumerating, measuring and weighing goods, but also by the delivery of keys, accounts, bills of lading, trademarks, etc., if together therewith the transferor expresses the intention to transfer their ownership, and the recipient to acquire it.

991. Ja lieta jau atrodas ieguvēja valdījumā, tad tās pārejai viņa īpašumā pietiek ar attiecīgu iepriekšējā īpašnieka paziņojumu.

992. Nekustama īpašuma nodošana nav nepieciešama.

993. Nodšana vien vēl nenodibina nekustama īpašuma ieguvējam īpašuma tiesību: to iegūst tikai ar iegūšanas tiesiskā pamata un par to izgatavotā akta ierakstīšanu zemes grāmatās.

Zemes grāmatās jāieraksta nevien katrs nekustama īpašuma atsavinājums, bet arī vispār katra tā īpašnieka maiņa.

Tāpat arī jāieraksta zemes grāmatās uz īpašnieka vārdu kā jauna hipotēku vienība katrs nekustams īpašums, kas nav cita tāda īpašuma pieredums.

994. Par nekustama īpašuma īpašnieku atzīstams tikai tas, kas par tādu ierakstīts zemes grāmatās.

Līdz ierakstīšanai zemes grāmatās nekustama īpašuma ieguvējam pret trešām personām nav nekādu tiesību: viņš nevar izlietot nevienu no priekšrocībām, kas saistītas ar īpašumu, un viņam jāatzīst par spēkā esošu visa uz šo nekustamo īpašumu attiecošās tās personas darbība, kura pēc zemes grāmatām apzīmēta par šā īpašuma īpašnieku. Tomēr viņam ir tiesība nevien prasīt atlīdzību par visu uz nekustamo īpašumu attiecošos agrākā īpašnieka ļaunticīgo darbību, bet arī prasīt, lai pēdējais sper visus nepieciešamos soļus nekustamā īpašuma pārejas ierakstīšanai zemes grāmatās (993.p. 1.d.).

995. Tiesas izdarāma ievēšana iegūtā nekustama īpašuma valdījumā nav būtiski nepieciešams nosacījums tā iegūšanai par īpašumu, un tādēļ tāda ievēšana notiek tikai tad, kad ieguvējs to noteikti vēlas, it sevišķi ja nekustama īpašuma atsavināšana notikusi pret iepriekšējā īpašnieka gribu.

Goods or any other property with the mark of the acquirer thereon shall be deemed to have been delivered and to have passed into the ownership of the acquirer, so long as the contrary has not been proven.

991. Where property is already in the possession of the acquirer thereof, it shall suffice that there be appropriate notification from the previous owner, in order that the property pass into the ownership of the acquirer.

992. It is not necessary that there be delivery in regard to immovable property.

993. The delivery of immovable property does not of itself establish the ownership rights of the acquirer of the immovable property; these shall be acquired only on the basis of legal acquisition and the registration of a completed deed thereof in the Land Register.

Any alienation of immovable property, and in general also any change in the owners thereof, must be registered in the Land Register.

Similarly, each immovable property, which is not an appurtenance to another such property, must be registered in the name of the new owner as a new mortgageable parcel.

994. Only such persons shall be recognised to be the owners of immovable property, as are registered in the Land Register as such owners.

Until registration in the Land Register, acquirers of immovable property shall not have any rights against third parties, they may not use any of the priority rights associated with ownership, and they must recognise as valid any acts pertaining to such immovable property by the person who is indicated, pursuant to the Land Register, as the owner of such property. However, they have the right, not only to request compensation for all acts done in bad faith by the earlier owner pertaining to the immovable property, but also to request that the latter take all the appropriate steps to register the passing of the immovable property in the Land Register (Section 993, Paragraph one).

995. A person's being put into possession of acquired immovable property, as may be done by a court, shall not be a necessary condition for the acquisition of the ownership of such property, and accordingly such being put into possession shall take place only if the acquirer defi-

996. Nodošana, kas izdarīta maldoties par pašu nododamo lietu vai nodevēja īpašuma tiesību uz to, īpašuma pāreju nenodibina.

Ja notikusi kāda cita maldība, īpašums gan uzskatāms par pārgājušu, bet nodoto priekšmetu var pieprasīt atpakaļ ar personisku prasību.

997. Nodot var arī ar atliekošu nosacījumu; tādā gadījumā īpašums pāriet uz ieguvēju tikai pēc šā nosacījuma iestāšanās.

Iegūšanas tiesiskais pamats ierakstāms zemes grāmatās tikai pēc nosacījuma iestāšanās.

V. Īpašuma iegūšana ar ieilgumu

998. Ar ieilgumu lietu iegūst par īpašumu, ja ieguvējs to ir valdījis likumā noteiktu laiku kā savu, ievērojot arī citus likumiskus nosacījumus.

999. Lai valdījums nodibinātu īpašumu ar ieilgumu, ir vajadzīgi:

- 1) priekšmets, ko var iegūt ar ieilgumu (1000.-1005.p.);
- 2) tiesisks pamats (1006.-1012.p.);
- 3) valdītāja laba ticība (1013.-1017.p.);
- 4) nepārtraukts valdījums (1018.-1022.p.);
- 5) noteiktā laika notecējums (1023. un 1024.p.);
- 6) lietas īpašnieka tiesiska iespēja izlietot savu tiesību uz lietu (1025.-1029.p.).

1. Ar ieilgumu iegūstamais priekšmets

1000. Kas nevar būt par privāta īpašuma priekšmetu, to nevar iegūt par īpašumu ar ieilgumu.

Noteikumi par ieilgumu attiecas arī uz valstij piederošām lietām.

nitely wishes it, particularly if alienation of the immovable property has taken place contrary to the intent of the previous owner.

996. Delivery effected under mistake regarding the deliverable property itself or the ownership rights of the transferor to such, shall not establish the passing of ownership.

If some other mistake has occurred, ownership shall still be considered to have passed, but return of the transferred object may be reclaimed through an action *in personam*.

997. Delivery may also be done with a suspensive condition; in such case, ownership passes to the acquirer only after the condition has come into effect.

The legal basis of the acquisition shall be registered in the Land Register only after the condition has come into effect.

V. Acquisition of Property Through Prescription

998. Ownership of a property may be acquired through prescription, if the acquirer has possessed it as his or her own for the period prescribed by law, and other applicable conditions of law are complied with.

999. In order that possession may establish ownership through prescription, the following are required:

- 1) subject-matter that may be acquired through prescription (Sections 1000 – 1005);
- 2) a legal basis (Sections 1006 – 1012);
- 3) good faith on the part of the possessor (Sections 1013 – 1017);
- 4) uninterrupted possession (Sections 1018 – 1022);
- 5) the elapse of the prescribed period (Sections 1023 and 1024); and
- 6) that the owner of the property be legally able to exercise their right to the property (Sections 1025 – 1029).

1. Subject-matter that May be Acquired Through Prescription

1000. Ownership through prescription may not be acquired of subject-matter as cannot be privately owned.

Provisions regarding prescription are also applicable to property as belongs to the State.

1001. Lietas, ko likums katrā ziņā aizliedz atsavināt, nevar iegūt ar ieilgumu.

1002. Ja atsavināšana aizliegta vienīgi ar attiecīgas varas vai privātpersonas rīkojumu, tad tādi aizliegumi novērš ieilgumu tikai tajā gadījumā, kad tie attiecas uz nekustamām lietām un ir ierakstīti zemes grāmatās.

1003. Noziedzīgā ceļā dabūtu lietu nevar ar ieilgumu iegūt par īpašumu ne pats noziedzīga nodarījuma izdarītājs, ne arī trešā persona, kas savas tiesības atvasina no viņa. Šis ieilguma aprobežojums izbeidzas tikai pēc tam, kad tāda lieta nonākusi atpakaļ tās īpašnieka varā.

1004. Kad ceļas strīds par robežām, īpašuma tiesību uz apstrīdamo zemi nevar pierādīt ar to vien, ka tā valdīta visu noteikto ieilguma laiku.

1005. Gadījumos, kad prasība pret trešo personu par kustamas lietas atdošanu nav pielaižama jau aiz kādiem citiem iemesliem, pats par sevi atkrīt arī ieilgums.

2. Valdījuma tiesiskais pamats

1006. Valdījumam, lai tas dotu tiesību iegūt kādu lietu par īpašumu ar ieilgumu, jābalstās uz tāda tiesiska pamata, kas jau pats par sevi varētu piešķirt īpašuma tiesību, bet kam attiecīgā gadījumā sevišķa šķēršļa dēļ īpašuma iegūšana nav tūlīt sekojusi.

1007. Tādi pamati (1006.p.) ir:

1) visas darbības un visas stāvokļa pārmaiņas, kas pašas par sevi ir viens no pirmējiem īpašuma iegūšanas veidiem, un proti, piegūšana un pieaugums;

2) visi tiesiskie darījumi, saprotot ar to kā vienpusējus gribas izteikumus, tā arī līgumus, kuru mērķis ir atdot citam īpašumu;

3) likumiska mantošana, uz kuras pamata mantinieks var iegūt ar ieilgumu arī svešas lietas, kas ietilpušas viņam piekritušā mantojumā;

4) likumīgā spēkā nākuši tiesas spriedumi, ar kuriem ieguvējam atzīta īpašuma tiesība.

1001. Property, things or interests, which the law absolutely prohibits the alienation of, may not be acquired through prescription.

1002. If alienation is prohibited only by order of a relevant authority or directions of a private person, then such prohibitions shall avert prescription only in those cases where they apply to immovable property and are registered in the Land Register.

1003. Ownership may not be acquired through prescription for property obtained by criminal means, neither by the committer of the criminal offence, nor by a third person whose rights are obtained by alienation thereof from the committer. This restriction regarding prescription shall terminate only after such property is returned to the control of its owner.

1004. Where a dispute arises regarding boundaries, the right to ownership of disputed land may not be proved solely by the fact that it has been possessed for all of the time stipulated for a prescriptive period.

1005. In cases where a claim against a third party regarding the return of movable property is already not allowable due to some other reason, prescription of itself also becomes inapplicable.

2. The Legal Basis of Possession

1006. In order for possession to confer the right to acquire ownership of property through prescription, it must be founded on a legal basis such as would be capable of itself to confer ownership rights, but which, due to particular impediments in the relevant case, acquisition of ownership did not immediately ensue upon.

1007. Such bases (Section 1006) are:

1) all actions and all changes in circumstances which in themselves are one of the primary acquisition forms of ownership, appropriation and augmentation included therein;

2) all legal transactions, interpreting this to mean unilateral expressions of intent, as well as agreements whose objective is to give ownership to another person;

3) intestate succession, on the basis of which heirs may, through prescription, also acquire the property of other persons, that has come within the inheritance devolving upon such heirs; and

1008. Iekļātas, patapinātas, kā arī glabājumā vai lietojumā nodotas lietas nevar iegūt par īpašumu ar ieilgumu ne kreditori, ne patapinātāji, ne glabātāji, ne lietotāji, ne arī viņu mantinieki.

1009. Tiesiskam darījumam, kas ir par valdījuma pamatu (1007.p. 2.pk.), jābūt pašam par sevi derīgam un ietērtam šādiem darījumiem noteiktā formā.

1010. Faktiska maldība darījumā ieilgumu nekavē, bet to gan kavē tiesiska maldība.

Maldība, kas attiecas uz valdījuma tiesiskā pamata veidu, nav par šķērslī īpašuma iegūšanai ar ieilgumu, ja vien vispār ir kāds tiesisks pamats šim valdījumam.

Domas vien, ka valdījumam ir tiesisks pamats, nevar atvietot šo pamatu, ja maldīgās domas neattaisno sevišķi apstākļi.

1011. Īpašuma iegūšanai ar ieilgumu nav vajadzīgs, lai valdījuma pamats būtu pastāvīgi apzināts, bet gan ir nepieciešami, lai valdītājs pa visu ieilguma laiku neatteiktos no gribas valdīt lietu kā savu.

1012. Kas valdījumu ieguvis ar atliekošu nosacījumu, tas dabū derīgu valdījuma pamatu tikai pēc tam, kad šis nosacījums iestāties.

Ja īpašums nodots ar atceļošu nosacījumu, tad ieguvējam tūlī ir derīgs valdījuma pamats, tā ka šajā gadījumā ieilgumu izlieto arī tā persona, kas lietu iegūst atpakaļ.

3. Valdītāja laba ticība

1013. Lai iegūtu lietu ar ieilgumu, tā jāvalda labā ticībā, t.i. nezinot šķēršļus, kas nepielaiž iegūt to par īpašumu.

Valdītāja maldība var attiekties tikai uz faktiem, bet tiesiskai maldībai nav labas ticības spēka.

Ja valdītājam, pastāvot šķērslim, ir bijis pietiekošs iemesls šaubīties par sava valdījuma tie-

4) judgments of a court that have come into legal effect and according to which the acquirer is recognised as having ownership rights.

1008. Ownership of property which has been pledged, lent, or given over to bailment or usufruct may not be acquired through prescription by the creditors, borrowers, bailees or usufructuaries thereof, or by their heirs.

1009. Legal transactions which are the basis for possession (Section 1007, Clause 2) must in themselves be valid and formulated in such form as is prescribed for such transactions.

1010. The running of a prescriptive period is not impeded by a mistake of fact in a transaction, but is impeded by a mistake of law.

Mistakes which pertain to the form of the legal basis for possession shall not be an impediment to the acquisition of ownership through prescription, provided that there is in general some legal basis for such possession.

A legal basis for possession may not be substituted for by the assumption that there is such basis, if the mistaken assumption is not justified by the particular circumstances.

1011. The acquisition of ownership through prescription shall not require that the basis for possession be constantly recognised, but it is necessary that the possessor during the entire prescriptive period does not relinquish the intention to possess the property as their own.

1012. Persons who acquire possession with suspensive conditions shall obtain a valid basis for possession only after such conditions come into effect.

If property is delivered subject to a resolutive condition, the basis for possession of the acquirer is immediately valid, so that in this case prescription may also be utilised by a person who reacquires the property.

3. Possession in Good Faith

1013. In order to acquire a property through prescription, it must be possessed in good faith, i.e., not knowing of impediments, which do not allow acquiring ownership of it.

A mistake by a possessor may relate only to facts; a mistake of law does not have the effect of good faith.

sīgumu, tad viņš vairs nav atzīstams par labticīgu valdītāju.

1014. Kas neatzīst sev tiesību iegūt lietu ar ieilgumu, tas nav uzskatāms par labticīgu valdītāju pat arī tad, ja viņš būtu maldījies par īsto iemeslu, kurš ir par šķērslī ieilgumam.

1015. Lai iegūtu īpašumu ar ieilgumu, nepietiek ar to vien, ka valdītājs ir bijis labticīgs iegūstot savu valdījumu, bet ir vajadzīgs, lai viņš paliktu labticīgs arī pa visu ieilgumam noteikto laiku, tā ka pa šo laiku atklājusies ļauna ticība pārtrauc ieilgumu.

1016. Ja kāds iegūst valdījumu caur vietnieku, laba ticība prasāma no abiem; bet ja valdījums tikai turpinās caur vietnieku, tad laba ticība prasāma tikai no atvietojamās personas.

1017. Valdītāja ļauna ticība attiecībā uz vienu lietas daļu nav par šķērslī viņam iegūt ar ieilgumu lietas pārējās daļas.

4. Nepārtraukts valdījums

1018. Lai iegūtu īpašumu ar ieilgumu, ieguvējam vajaga pa visu likumā noteikto laiku nepārtraukti un netraucēti valdīt iegūstamo priekšmetu (876.p. 1.d.) un rīkoties ar to kā īpašniekam.

1019. Ieilgumam vajadzīgais valdījums uzskatāms par pārtrauktu:

- 1) kad valdītājs pats no tā atteicas, vai tiek no tā izstumts, vai kautkā citādi to zaudē;
- 2) kad tas, pret ko tek ieilgums, kautkādā ziņā izlieto pa ieilguma laiku, ieguvējam zinot, savu īpašuma tiesību, vai kad pats ieguvējs kautkādā ziņā šo tiesību atzīst;
- 3) kad ieguvējs, sakarā ar tiesas aicinājumu vai īpašnieka celtu protestu, kļūst par ļaunticīgu valdītāju.

If a possessor, while an impediment exists, has good cause to doubt the legality of his or her possession, he or she shall no longer be recognised as a possessor in good faith.

1014. A person who does not recognise that he or she have a right to acquire a property through prescription for himself or herself, shall not be considered a possessor in good faith even if such person is mistaken regarding the true reason that is an impediment to such prescription.

1015. In order to acquire ownership through prescription, it is not sufficient that a possessor acquire his or her possession in good faith, but it is also necessary that his or her good faith continue during the entire specified prescriptive period, and accordingly prescription is interrupted by bad faith appearing during such period.

1016. If any person acquires possession through a substitute, good faith is required of both of them, but if the possession is only continued through the substitute, then good faith shall be required only of the person being substituted for.

1017. Possession in bad faith in relation to one part of a property, is not an impediment to the possessor acquiring ownership through prescription of other parts of the property.

4. Uninterrupted Possession.

1018. In order to acquire ownership through prescription, the acquirer must, during the entire period prescribed by law, continuously and without interruption, possess the acquirable object (Section 876, Paragraph one) and act with it as would an owner.

1019. Possession required for prescription shall be considered interrupted:

- 1) when the possessor himself or herself renounces it, or is dispossessed from it, or loses it in some other way;
- 2) when persons, against whom the prescriptive period runs, in some manner use, during the prescriptive period, with the knowledge of the acquirer, their ownership rights, or if the acquirer himself or herself, in some manner, recognises such rights; and
- 3) when the acquirer, as a result of a court summons or a protest raised by the owner, becomes a possessor in bad faith.

1020. Iepriekšējā (1019.) panta 2. un 3.punktā norādītos gadījumos valdījums uzskatāms par pārtrauktu tikai pret to, kas savu patieso vai šķietamo tiesību izlieto tur minētā kārtā; bet pret trešām personām ieilgums turpinās.

1021. Ja ieilguma laikā vairākas personas valdījušas lietu cita pēc citas un tas, pret ko tek ieilgums, valdījumu nav pārtraucis, tad priekšgājēja valdījums pēcniekam nāk par labu, tā ka visu tādu personu valdījuma laiki saskaitāmi kopā.

Uz šā noteikuma pamata ieilgums, kas iesācies mantojuma atstājējam, turpinās arī viņa mantiniekiem, kā arī tiem, kas ieguvuši valdījumu ar ieilgumam noderīgu tiesisku darījumu, vai kas ieguvuši atpakaļ valdījumu, ko tie tiesīgā kārtā nodevuši citam.

Ja ieilgums turpinās valdītāja mantiniekiem, laiks starp mantojuma atklāšanos un pieņemšanu arī pieskaitāms ieilgumam.

1022. Ieilgums skaitāms no tās dienas, kad tas, kas lietu iegūst ar ieilgumu, sācis to valdīt, un atzīstams par notecējušu, kad iestājusies likumā noteiktā termiņa pēdējā diena, pie kam iztrūkstošās stundas vai minūtes nav jāievēro.

Aprēķinot ieilguma termiņu, lielgada liekā diena nav jāievēro.

5. Ieilguma termiņš

1023. Izpildot 1000.-1022.panta noteikumus, ieilgums kustamas lietas iegūšanai uzskatāms par pabeigtu pēc viena gada notecējuma.

1024. Kas pēc ieilguma noteikumiem (1000.-1022.p.) valdījis desmit gadu laikā nekustamu īpašumu, kurš zemes grāmatās uz viņa vārdu nav ierakstīts, tas atzīstams par tādu, kas ieguvis šo nekustamo īpašumu ar ieilgumu, un tam ir tiesība un pienākums prasīt šā iegūšanas pamata ierakstīšanu zemes grāmatās uz savu vārdu. Kamēr ieguvējs to nedara, viņam ir tikai 994.panta 2.daļā paredzētās tiesības.

1020. In the cases set out in Clauses 2 and 3 of the previous Section (1019), possession shall be considered as interrupted only as against a person who uses his or her actual or assumed right according to the procedures mentioned therein, but the prescriptive period continues to run as against third parties.

1021. If, during the prescriptive period, several persons, one after the other, have possessed the property and the person against whom the prescriptive period runs has not interrupted their possession, then the possession by a predecessor shall be to the benefit of the successor, so that the possession time periods of all such persons shall be added together.

On the basis of this provision, a prescriptive period which has commenced for an estate-leaver shall continue in regard to his or her heirs, as well as the persons who have acquired possession through a legal transaction that is valid for a prescriptive period or persons who reacquire possession which they had, through legal procedures, transferred to another.

If a prescriptive period continues for the heirs of a possessor, the period between the opening of succession and acceptance of the inheritance shall also be added to the prescriptive period.

1022. The prescriptive period shall be calculated from the day when the person who acquires the property through prescription commences possession of it, and shall be recognised as having elapsed, when the last day of the term as stipulated by law has arrived; in addition, missing hours or minutes are not required to be taken into account.

In calculating the prescriptive period, the extra day of a leap year need not be taken into account.

5. Term of Prescription

1023. In implementing the provisions of Sections 1000-1022, prescription for the acquisition of moveable property shall be considered as completed after the elapse of one year.

1024. A person who has possessed an immovable property for a ten year period in accordance with the provisions on prescription (Sections 1000-1022), who has not registered such property in his or her name in the Land Register, shall be recognised as a person who has acquired such immovable property through prescription, and has the right and the duty to request that such

acquisition be registered in the Land Register in his or her own name. So long as the acquirer does not do this, he or she only have the rights provided for in Section 994, Paragraph two.

6. Īpašnieka tiesiskā iespēja izlietot savu īpašuma tiesību

1025. Ja lietas īpašniekam, pret kuru ieilgums tek, ir tiesiski šķēršļi izlietot savas tiesības uz to, tad pa to laiku, kamēr tie pastāv, ieilgums apstājas.

1026. Tādas personas, kam pastāv tiesiski šķēršļi, ir:

- 1) nepilngadīgie, kamēr viņi ir aizbildnībā – arī attiecībā uz viņu brīvo mantu;
- 2) laulātais pa laulības laiku pret otru laulāto – attiecībā uz to mantu, kas uz likuma vai laulības līguma pamata atrodas otra laulātā pārvaldībā;
- 3) garā slimie, kamēr viņi ir aizgādībā;
- 4) karavīri, ja viņi atrodas kara gaitās – pa visu to laiku;
- 5) promesošie (1027.p.), kamēr viņi atrodas prombūtnē.

1027. Promesošiem ieilgums apstājas tikai gadījumos, kas norādīti 1502.pantā.

1028. Ja kāda no 1026.pantā minētām personām nomirst pa to laiku, kamēr šķērslis pastāv, vai kaut arī pēc tam, bet iekam notecējis ieilguma termiņš, tad tas laiks, pa kuru ieilgums bijis apstājies, ieskaitāms arī šās personas mantiniekiem, ja vien pēdējie nav bijuši par viņas aizbildņiem vai aizgādņiem un kā tādi nav nokavējuši pārtraukt ieilgumu viņu gādībā esošo labā.

1029. Kara laikā ieilgums apturams 1898.panta 1.punktā norādītos gadījumos.

7. Ieilguma pierādīšana

1030. Kas savu īpašuma iegūšanu pamato ar ieilgumu, tam jāpierāda kā valdījums, tā arī tā turpināšanās pa visu vajadzīgo laiku. Bet ja viņš

6. Legal Opportunity of Owners to Use Their Ownership Rights

1025. If there are legal impediments to the exercise by the owner of a property, against whom a prescriptive period is running, of their rights in regard to such property, then during the time such impediments exist, the prescriptive period ceases to run.

1026. Persons in regard to whom legal impediments exist are the following:

- 1) minors, while they are under guardianship, including in relation to their independent property;
- 2) a spouse during marriage as against the other spouse – in relation to the property which on the basis of law or a marriage contract, is under the administration of the other spouse;
- 3) the mentally ill, while they are under trusteeship;
- 4) soldiers, if they are on active duty – during the entire time thereof; and persons who are absent (Section 1027) – while they are absent.

1027. A prescriptive period ceases to run for persons who are absent only in the cases set out in Section 1502.

1028. If any of the persons referred to in Section 1026 dies during the time an impediment exists, or after such time but before the term of the prescriptive period has elapsed, the time during which the prescriptive period ceased to run shall also be added for such person's heirs, provided the latter have not been the guardian or trustee of such person and in that capacity have not belatedly interrupted the running of the prescriptive period for the benefit of the person in their care.

1029. During wartime, the running of a prescriptive period shall cease in cases provided for in Section 1898, Clause 1.

7. Proof of Prescription

1030. Persons basing the acquisition of their ownership upon prescription, must prove their possession, and the continuance thereof during

pierāda sava valdījuma sākumu un tā turpināšanos ieilgumam notekot, tad jāpieņem, ka valdījums nepārtraukti turpinājies arī pa starplaiku.

1031. Kad izceļas strīds, tad tam, kas iegūst īpašumu ar ieilgumu, jāpierāda sava valdījuma tiesiskais pamats; ja viņš to pierādījis, tad viņš atzīstams arī par labticīgu valditāju, kamēr nav pierādīts pretējais.

Iegūšanas tiesiskais pamats nav katrā ziņā jāpierāda ar dokumentiem, bet ir pielaižami arī citādi pierādījumi.

3. APAKŠNODAĻA Īpašuma izbeigšanās

1032. Ar īpašnieka gribu viņa īpašuma tiesība uz kādu lietu izbeidzas, kad viņš lietu atmet, nenododams citam, kā arī kad viņš īpašuma tiesību uz to atdod citam.

1033. Bez īpašnieka gribas īpašuma tiesība izbeidzas:

- 1) kad lieta iet bojā;
- 2) kad īpašums pāriet uz citu personu ar savienojumu vai ar ieilgumu;
- 3) ar tiesas spriedumu, ar kuru lieta piespriedta citam, vai ar kuru kā sods noteikta tās konfiskācija valstij par labu;
- 4) kad īpašums iegūts tikai uz noteiktu laiku vai ar atceļošu nosacījumu – laikam notekot vai nosacījumam iestājoties;
- 5) uz piegūtiem savvaļas dzīvniekiem – kad tie aizbēg no īpašnieka uzraudzības vai atmet paradumu atgriezties mājās;
- 6) atsavinot likumā paredzētā kārtībā īpašumu valsts vai sabiedriskām vajadzībām.

1034. Ar īpašnieka nāvi īpašuma tiesība pāriet uz viņa mantiniekiem.

1035. Ja kāds zaudējis tās personīgās īpašības, kas nepieciešamas zināma nekustama īpašuma iegūšanai, tad šā apstākļa dēļ viņš, kā arī viņa likumiskie mantinieki nezaudē viņiem jau piederošo nekustamo īpašumu.

all of the required period. However, if such persons prove the commencement of their possession and the continuation thereof when the prescriptive period elapsed, it shall be presumed that their possession has continued without interruption during the interim as well.

1031. Where a dispute arises, the person who has acquired ownership on the basis of a prescriptive period, must prove the legal basis of their possession; if they have proved such, then they shall also be presumed to be a possessor in good faith, so long as the contrary is not proved.

It is not required that the legal basis of acquisition be proved documentarily in every case; other methods of proof shall also be admissible.

SUB-CHAPTER 3 Termination of Ownership

1032. Ownership rights to a property are terminated by the intentional act of the owner, where the owner abandons a property without transferring it to another person, as well as where the owner transfers the ownership rights to another person.

1033. Ownership rights are terminated without the intentional act of the owner:

- 1) where property is destroyed;
- 2) where ownership passes to another person through joining or through prescription;
- 3) pursuant to the judgment of a court, in which property is awarded to another person, or by way of sentence, its confiscation to the benefit of the State is stipulated;
- 4) where ownership is acquired only for a specific period or by a resolutive condition, upon the period elapsing or the condition coming into effect;
- 5) in regard to an acquired wild animal – upon it escaping the supervision of its owner or losing the habit of returning home; and
- 6) the alienation of ownership for State or public needs, by procedures provided for by law.

1034. Upon the death of an owner, ownership rights devolve to the heirs of the owner.

1035. If a person loses those personal attributes which are required for the acquisition of certain immovable property, he or she and his or her heirs by intestacy do not, due to this circumstance, lose the immovable property as already belongs to them.

4. APAKŠNODAĻA Īpašnieka tiesības

I. Vispārīgi noteikumi

1036. Īpašums dod īpašniekam vienam pašam pilnīgas varas tiesību par lietu, ciktāl šī tiesība nav pakļauta sevišķi noteiktiem aprobežojumiem.

1037. Īpašnieks, kā dzīvojot, tā arī nāves gadījumam, var atsavināt un atdot citam savu īpašumu, pilnīgi vai pa daļai, vai tikai zināmas īpašumā ietilpstošas tiesības.

1038. Īpašnieks var viņam piederošo lietu valdīt, iegūt tās augļus, izlietot to pēc sava ieskata savas mantas pavairošanai un vispār to lietot visādā kārtā, kaut arī no tam rastos zaudējums citai personai.

1039. Īpašnieks var aizliegt visiem citiem ietekmēt viņa lietu, kā arī to lietot vai izmantot, kaut arī viņam pašam no tam nerastos nekāds zaudējums.

1040. Īpašniekam ir paš aizstāvības tiesība un, sakarā ar to, tiesība pat iznīcināt svešas lietas, kuru dēļ viņam būtu jābaidās pazaudēt savu paša, ja viņam nav iespējams citādi novērst draudošo zaudējumu.

1041. Īpašnieks var atprasīt savu lietu ar īpašuma prasību no jebkura trešā valdītāja. Izņēmumi no šā noteikuma paredzēti 1065. un 1066. pantā.

II. Īpašnieka tiesības uz nekustamu īpašumu vispār

1042. Zemes īpašniekam pieder nevien tās virsa, bet arī gaisa telpa virs tās, kā arī zemes slāņi zem tās un visi izrakteņi, kas tajos atrodas.

1043. Zemes īpašnieks var, pēc sava ieskata, rīkoties ar savas zemes virsu, gaisa telpu virs tās, kā arī ar zemes slāņiem zem tās, ja vien viņš ar to neskar svešas robežas.

SUB-CHAPTER 4 Rights of an Owner

I. General Provisions

1036. Ownership gives full right of control over a property to the owner himself or herself alone, insofar as it is not provided that this right is subject to specific restrictions.

1037. Owners, during their lifetime and also upon their death, may alienate and give to others their ownership, as a whole or in parts, or with respect only to certain rights included in ownership.

1038. Owners may possess property belonging to them, acquire the fruits thereof, use it at their discretion for the increase of their property and, generally, use it in any manner whatsoever, even if losses are caused thereby to other persons.

1039. Owners may prohibit all others from affecting their property, as well as from using or exploiting it, even if no losses are caused the owners themselves thereby.

1040. Owners have the right to self-defence and, in relation to this, even the right to destroy the property of other persons, due to which they should fear losing their own, if it is not possible for them to otherwise avert the threatened loss.

1041. Owners may reclaim their property by an ownership action against any third party possessor. Exceptions to this provision are set out in Sections 1065 and 1066.

II. Rights of Owners in regard to Immovable Property in General

1042. Owners of land own not only the surface thereof, but also the airspace above it, as well as the land strata below it and all minerals which are found in it.

1043. Land owners may act with their land surface, airspace above it, as well as the land strata below it according to their own discretion as long as they do not infringe upon the boundaries of other persons.

III. Īpašuma prasība

1044. Īpašuma prasību īpašnieks var celt pret katru, kas prettiesīgi aiztur viņa lietu; tās mērķis ir atzīt īpašuma tiesību un sakarā ar to piešķirt valdījumu.

Arī tas, kam ir atsaucama īpašuma tiesība, var, kamēr tā pastāv, atprasīt to ar īpašuma prasību; bet nākošais īpašuma ieguvējs nevar celt šādu prasību, kamēr lieta atrodas cita rokās.

1045. Prasību var celt pret katru lietas turētāju, neizņemot arī to, kas lietu tur cita vārdā, bet pēdējais var atbrīvoties no prasības, ja viņš uzdod personu, kuras vārdā lietu tur.

1046. Kas, nevaldīdams atprasāmo lietu, tomēr formāli atbild uz prasību, pret to var taisīt spriedumu it kā pret īsto valdītāju.

Ja atbildētājs, lai novērstu prasību no sevis, lietu pirms prāvas sākuma ļaunprātīgi atsavina, tad pret viņu šajā prasībā tāpat var taisīt spriedumu, it kā viņš šo lietu vēl valdītu.

1047. Iepriekšējā (1046.) pantā norādītos gadījumos atbildētājam var nospriest samaksāt atprasāmās lietas vērtību, kā arī visus zaudējumus un izdevumus.

1048. Kas valdījis cita atprasāmo lietu labā ticībā, bet pēc tam, vēl pirms sprieduma taisīšanas, zaudējis tās valdījumu bez ļauna nolūka, tam nevar nospriest šo lietu atdot.

1049. Kas, atbildot uz prasību, vēl lietu nav valdījis, bet ir ieguvis tās valdījumu vēlāk, jau prāvas laikā, tam uz celtās prasības pamata var nospriest lietu atdot.

1050. Par prasības priekšmetu var būt kā atsevišķa lieta, tā arī lietu kopība, kas pastāv vienīgi no ķermeniskām lietām, bet ne tāda manta,

III. Ownership Actions

1044. Owners may bring an ownership action against any person who is illegally retaining their property; the objective thereof is declaration of ownership rights and in connection therewith, granting of possession.

Even a person who has a revocable right of ownership may, while it exists, require return thereof through an ownership action; but the subsequent acquirer of ownership may not bring such action while the property is in the possession of another person.

1045. An action may be brought against any person who is holding a property, not excluding therefrom persons who are holding the property on behalf of another person, but such persons may be released from the action if they name the person on whose behalf they are holding the property.

1046. A person who, while not possessing the property being claimed, nonetheless formally defends an action, may have a judgment made against him or her as if he or she were the true possessor.

If, prior to the commencement of trial, a defendant alienates property in bad faith, in order to divert an action from himself or herself, a judgment may still be made against him or her in such action, as if he or she were still in possession of the property.

1047. In the cases set out in the previous Section (1046), it may be adjudged that the defendant pay the monetary value of the property sought to be recovered, and all losses and expenses.

1048. Where a person has in good faith possessed property of another person as may be reclaimed by the other person, but the first-mentioned person has subsequently – but prior to a judgment being rendered and without there being bad faith – lost possession thereof, he or she may not be adjudged recovery of the property.

1049. Where a person, in defending an action, is not yet in possession of property, but subsequently, prior to or during trial, acquires possession thereof, the person may, on the basis of a claim raised, be adjudged recovery of the property.

1050. The subject-matter of an action may be an individual property, or an aggregation of property that consists only of tangible property, but

kurās sastāvā ietilpst gan ķermeniskas, gan bezķermeniskas lietas (849.p. 1.d.).

1051. Prasītājam sīki jāapzīmē atprasāmā lieta kā pēc tās šķiras un īpašībām, tā arī pēc sevišķām iezīmēm un, ja vajadzīgs, arī pēc tās apjoma un lieluma; bet prasībā par nekustamu īpašumu sīki jānorāda arī tā atrašanās vieta.

1052. Ar īpašuma prasību savienota nevien prasība par pašu lietu, bet arī par visiem tās piederumiem, pie kuriem skaitāmi nevien piederumi šaurākā nozīmē un augļi, bet arī atlīdzība par visu to, ko prasītājs zaudējis atbildētāja valdījuma dēļ.

1053. Atbildētāja atbildība pret prasītāju ir dažāda, raugoties pēc tam, vai viņš ir labticīgs vai ļauticīgs lietas valdītājs. No tā brīža, kad pret atbildētāju celta prasība, viņš atzīstams par ļauticīgu valdītāju, kaut arī līdz tam būtu valdījis labā ticībā, tā ka viņš neatbild tikai par savu agrāko darbību un bezdarbību.

1054. Ja atbildētājs valda ļauticībā, tad viņš atbild arī par apstrīdamās lietas un tās piederumu nejaušu bojā eju vai bojāšanos, ja vien tas pats nebūtu noticeis ar lietu arī tad, kad tā būtu nodota īpašniekam agrāk.

1055. Par lietas atsavināšanu prāvas laikā katrs atbildētājs atbild tāpat kā ļauticīgs valdītājs. Ja šī atsavināšana nav bijusi nepieciešama, kā piemēram, lai novērstu lietas bojāšanos, tad prasītājam nav jāapmierinās tikai ar to, ka viņam atdod par lietu saņemto maksu, bet viņš var prasīt, lai viņam atdod arī pašu lietu ar tās piederumiem (1052.p.), vai arī lai atlīdzina lietas un tās piederumu vērtību, kā arī visus zaudējumus un izdevumus.

1056. Ja atbildētājs bijis ļauticīgs valdītājs, viņam jāatdod prasītājam nevien visi viņa no lietas saņemtie augļi, bet arī tie, kurus būtu varējis saņemt pats prasītājs, ja tas būtu lietu valdījis. Ja atbildētājs valdījis labticīgi, tad viņam jāatdod tikai tie augļi, kurus viņš saņēmis līdz prasības

not such property as consists of both tangible and intangible property (Section 849, Paragraph one).

1051. A plaintiff shall describe in detail the property being reclaimed, not only according to its class and characteristics but also according to special features and, if necessary, also according to its volume and size; but in an action regarding immovable property, the plaintiff shall also describe in detail its location.

1052. In an ownership action, there shall be joined not only claims regarding the property itself, but also regarding all appurtenances of such property, including not only appurtenances within the strict meaning thereof and fruits, but also compensation for all that the plaintiff has lost as a result of possession by the defendant.

1053. The liability of a defendant to a plaintiff is diverse, having regard to whether the defendant is a possessor in good faith or in bad faith of the property. From the time when action is brought against a defendant, the defendant shall be presumed a possessor in bad faith even if he or she have until then been in possession in good faith, so that he or she are not liable only for his or her prior acts or failures to act.

1054. If the defendant is in possession in bad faith, he or she shall also be liable for unintentional destruction or damage to the disputed property and its appurtenances, provided that the same would not also have occurred to the property had it been previously delivered to the owner.

1055. For alienation of property during the time of trial, each defendant shall be liable in the same way as a possessor in bad faith. If such alienation has not been necessary, as, for example, in order to prevent damage to a property, the plaintiff need not be satisfied only with recovery of the payment received for the property, but he or she may also claim recovery of the property itself and its appurtenances (Section 1052), or for compensation for the value of the property and its appurtenances, and for all losses and expenses.

1056. If the defendant has been a possessor in bad faith, he or she shall return to the plaintiff not only all the fruits that he or she have received from the property, but also those which the plaintiff himself or herself could have received, had he or she been in possession of the property. If

celšanai pret viņu, un arī tie tikai tādā daudzumā, kādā viņš tos vēl nav patērējis prasības celšanas laikā; bet pēc prasības celšanas saņemtie augļi viņam jāatdod pilnā apmērā.

1057. Ja atbildētājs neatdod lietu saskaņā ar tiesas spriedumu, prasītājs var pēc savas izvēles prasīt, vai nu lai atdod tieši to, vai lai samaksā tās vērtību.

1058. Lieta jāatdod tajā vietā, kur tā atrodas. Ja par prāvas priekšmetu bijusi kāda kustama lieta, tad ļaunticīgam valdītājam pēc prasītāja pieprasījuma tā jāatdod tur, kur viņš to dabūjis, bet katram valdītājam tur, kur tā atradusies ceļot prasību, kaut arī atbildētājs pēc tam būtu to patvaļīgi no turienes aizgādājis prom. Iznemot šos gadījumus, prasītājam, kas prasa lietu atdot citā vietā, nekā tā atrodas, jānes ar to saistītie izdevumi.

1059. Prasītājam vajadzības gadījumā jāpierāda, ka atbildētājs lietu valda vai ka pret viņu var celt prasību kā pret valdītāju.

1060. Prasītājam jāpierāda sava īpašuma tiesība. Šim nolūkam pietiek, ja viņš pierāda, ka patiesi ieguvis šo tiesību tiesīgā kārtā; pēc tam jau atbildētājam jāpierāda, ka prasītājs vairs nav īpašnieks.

Ja prasītājs apgalvo, ka lietu ieguvis kā nodotu vai mantotu no cita, tad viņam arī jāpierāda, ka viņa priekšgājējs bijis tās īpašnieks.

1061. Atbildētājs var prasību noraidīt, ja pierāda, ka īpašuma tiesība uz lietu pieder viņam, vai ka viņš drīkst to valdīt pamatojoties uz kādu lietu tiesību vai arī tādu personisku tiesību, kas prasītājam jāatzīst.

1062. Ja prāvu izspriež prasītājam par labu, viņam jāatlīdzina atbildētājam, uz 866.-869.panta pamata, visi lietai taisītie izdevumi.

the defendant has been in possession of the property in good faith, he or she are only required to return such fruits as he or she have received prior to an action being brought against him or her, and also only in such amount as he or she have not yet consumed during the period prior to the bringing of the action; but he or she shall return in full fruits received after an action is brought.

1057. If the defendant does not return the property in compliance with a judgment of a court, the plaintiff may, pursuant to his or her own choice, require either that he or she be given the property itself or that he or she be paid the value thereof.

1058. Property shall be returned at the place where it is located. If the subject-matter of the court proceedings was moveable property, then a possessor in bad faith, pursuant to the requirement of the plaintiff, shall return it to where he or she acquired it, but for each possessor, to where it was at the time the action was brought, even if the defendant has thereafter arbitrarily taken it away from there. Except in such cases, a plaintiff who requests that a property be returned at a place other than where it is located, shall also bear the expenditures in connection therewith.

1059. Where necessary, a plaintiff shall prove that the defendant has possession of the property or that action can be brought against him or her as a possessor.

1060. A plaintiff must prove his or her ownership rights. For this purpose, it shall be sufficient if the plaintiff proves that he or she actually acquired such rights through lawful procedures; thereafter, the defendant must prove that the plaintiff is no longer the owner.

If a plaintiff alleges that he or she acquired the property through delivery or inheritance from another person, then he or she must also prove that his or her predecessor was the owner of it.

1061. A defendant may have the action dismissed, if he or she prove that the ownership rights to the property belong to him or her, or that he or she are allowed to possess it on the basis of some property right or such personal right as the plaintiff must recognise.

1062. If the judgment at trial is in favour of the plaintiff, he or she shall compensate the defendant on the basis of Sections 866-869, for all expenditures made in regard to the property.

1063. Lieta atdodama tās īpašniekam bez atlīdzības; pat labticīgam valdītājam nav tiesības prasīt, lai īpašnieks atlīdzina par šo lietu samaksāto summu, bet viņš var ar šo prasījumu griezties tikai pie tās personas, no kuras viņš to ieguvis.

1064. Izņēmuma kārtā atbildētājs var prasīt, lai atlīdzina par lietu samaksāto summu:

- 1) kad šī summa izlietota prasītājam par labu;
- 2) kad atbildētājs lietu ieguvis tieši ar nodomu to uzglabāt prasītājam, tādos apstākļos, kuros viņš citādi būtu to zaudējis uz visiem laikiem.

1065. Īpašuma prasību nevar celt, ja īpašnieks kustamu lietu labprātīgi uzticējies citai personai, nododot to patapinājumā, glabājumā, ķīlā vai kā citādi, un šī persona valdījumu nodevusi kādai trešai personai. Šajā gadījumā pielaižama tikai personiska prasība pret to, kam īpašnieks savu lietu uzticējies, bet nevis pret trešo, labticīgo lietas valdītāju.

1066. Ja lietu, kas nodota izstrādāt vai pārvadāt, izstrādātājs vai pārvadātājs pārdod, ieķīlā vai vispār atsavina citai personai, tad īpašnieks var celt īpašuma prasību, samaksājot tai personai, kuras rokās tā atrodas, par tās izstrādāšanu vai pārvadāšanu noligto summu.

5. APAKŠNODAĻA Īpašuma aprobežojumi

I. Aprobežojumi, kas attiecas uz īpašumu visā tā apjomā

1067. Īpašuma tiesība, kas pieder uz vienu un to pašu nedalītu lietu vairākām personām nevis reālās, bet tikai domājamās daļās, tā ka sadalīts vienīgi tiesību saturs, ir kopīpašuma tiesība.

Ja lieta pieder vairākām personām tādā kārtā, ka katrai no tām ir sava noteikta reāla daļa, tad tas nav kopīpašums šā panta izpratnē; šajā gadījumā katra daļa atzīstama par patstāvīgu veselu un par katra atsevišķa dalībnieka patstāvīgu īpašuma tiesības priekšmetu.

1063. Property shall be returned to its owner without compensation; even a possessor in good faith does not have the right to require that an owner provide compensation for the sum paid for the property, but may only bring such claim against the person from whom such possessor acquired it.

1064. By way of exception the defendant may demand to be compensated for the sum paid for the property:

- 1) where this sum has been used for the benefit of the plaintiff; or
- 2) where the defendant has acquired the property specifically with intent to preserve it for the claimant, in such circumstances as where the plaintiff would otherwise have lost it forever.

1065. An ownership action may not be brought if the owner has, in good faith, entrusted a moveable property to another person, delivering it pursuant to a lending contract, bailment, pledge or otherwise, and such person has given possession thereof to some third person. In this case, there may be allowed only an action *in personam* against the person to whom the owner has entrusted his or her property, but not against a third person who is a possessor in good faith of the property.

1066. If a property which has been delivered to be processed or carried, is sold, pledged or in general alienated by the processor or the carrier to another person, the owner may bring an ownership action, paying the person who is holding the property the sum contracted for its processing or carriage.

SUB-SECTION 5 Restrictions on Ownership

I. Restrictions which Relate to Ownership in All its Scope

1067. Ownership rights which belong to several persons in respect of one and the same undivided property, not as shares divided in actuality but as undivided shares – so that only the substance of the rights is divided – are joint ownership rights.

Where property belongs to several persons in such a way that each of them has their own determined actual share, such ownership is not joint ownership within the meaning of this Sec-

Tādām vairāku personu īpašuma tiesībām uz vienu un to pašu lietu, pēc kurām tā piederētu katrai no viņām visā tās visumā, nav likumīga spēka.

1068. Rikoties ar kopīpašuma priekšmetu, kā visumā, tā arī noteiktās atsevišķās daļās, drīkst tikai ar visu kopīpašnieku piekrišanu; bet ja kāds no viņiem rīkojas atsevišķi, tad šī rīcība nevienam nav spēkā, bet arī uzliek pēdējam pienākumu atlīdzināt pārējiem zaudējumus, kas viņiem ar to nodarīti.

Nevienu atsevišķs kopīpašnieks nevar bez visu pārējo piekrišanas ne apgrūtināt kopīpašuma priekšmetu ar lietu tiesībām, ne atsavināt to visā tā sastāvā vai pa daļām, ne arī kautkādi to pārgrozīt. Tādēļ katram kopīpašniekam ir tiesība protestēt pret tādu viena vai visu pārējo kopīpašnieku rīcību, un šo tiesību viņam nevar atņemt ar balsu vairākumu.

Izņēmums no šiem noteikumiem pielaižams tajā gadījumā, kad kāds no kopīpašniekiem izdara kopīpašuma priekšmetā tādas pārgrozības, ko prasījusi nepieciešama vajadzība, piem., nepieciešamu ēkas izlabojumu. Tad viņam ir tiesība prasīt no pārējiem kopīpašniekiem, lai tie samērīgi atlīdzina viņa izdoto summu līdz ar procentiem.

1069. Visi kopīpašnieki, samērīgi ar katra daļu, saņem visus labumus, kādus kopējā lieta dod, un tādā pašā samērā arī nes zaudējumus, kādi tai ceļas.

Kopējās lietas augļi piekrīt atsevišķiem kopīpašniekiem, samērīgi ar katra daļu tajā.

1070. Kopējās lietas dalīta lietošana pielaižama tikai tad, kad šo lietu var dalīt, bet arī šajā gadījumā lietošana samērojama ar atsevišķo daļu lielumu.

Katrs kopmūra īpašnieks izlieto to mūra pusi, kas vērsta uz viņa zemi, un tādā mērā, cik tas iespējams nekaitējot pašam mūrim un neizdarot tajā nekādu svarīgu pārmaiņu.

tion; in this case each share shall be recognised as an independent whole and as the subject of independent ownership rights for each separate shareholder.

Ownership rights of several persons to one and the same property, such that pursuant to these ownership rights the property would belong in its entirety to each of such persons, are not valid in law.

1068. The consent of all the joint owners is required in order to act with the subject-matter of the joint ownership, either as a whole or with respect to stated individual shares and if one of them acts separately then such action not only has no effect, but also imposes a duty on the latter to compensate the others for losses caused them thereby.

No individual joint owner may, without the consent of the others, encumber the subject-matter of joint ownership with property rights, nor alienate it as a whole or in part, nor alter it in some way. Therefore, every joint owner has the right to protest against such actions by one or all the other joint owners, and this right may not be revoked by a majority vote.

An exception to these provisions may be allowed in a case where one of the joint owners makes such alterations to the subject-matter of the joint ownership as absolute necessity requires – for example, necessary repair of a building. Then such joint owner has a right to claim from the rest of the joint owners that they proportionately provide compensation for the amount expended together with interest.

1069. All the joint owners, proportionately to the share of each of them, shall receive all the benefits provided by the joint property and in the same proportion also bear the losses arising from it.

The fruits of the joint property devolve to the individual joint owners, in proportion to each of their shares in it.

1070. Divided use of a joint property shall be allowed only when such property may be divided, but also in this case the use shall be proportionate to the size of the individual shares.

Each owner of a common masonry structure shall use that side of the masonry structure which is directed toward their land, and to the extent it is possible without damaging the masonry structure itself or making any significant alterations to it.

1071. Uz kopējo lietu gulošās nastas, aprūtinājumi un lietas uzturēšanai vajadzīgie izdevumi jānes kopīpašniekiem samērīgi ar viņu daļām.

1072. Katra kopīpašnieka domājamā daļa kopējā lietā pieder vienīgi viņam. Tādēļ viņš drīkst ar to visādi rīkoties, atbilstoši tās būtībai, ja vien šī rīcība līdz ar to neattiecas uz pārējo kopīpašnieku daļām. Uz šā pamata katram kopīpašniekam ir tiesība viņam piederošo kopējās lietas daļu arī atsavināt vai iekļāt.

1073. Ja kāds nekustama īpašuma kopīpašnieks atsavina savu daļu personai, kura nav kopīpašnieks, tad pārējiem kopīpašniekiem divu mēnešu laikā, skaitot no pirkuma līguma noraksta saņemšanas, pieder pirmpirkuma tiesība (2060.p. 2.d. un 2062.p.), bet gadījumos, kad pirmpirkuma tiesību nav bijis iespējams izlietot atsavinātāja vainas dēļ – izpirkuma tiesība (1381. un turpm.p.).

Ja izlietot pirmpirkuma vai izpirkuma tiesības pieteicas reizē vairāki kopīpašnieki, tad viņi atsavināto daļu iegūst kopīgi un sadala to savā starpā līdzīgās daļās, ja paši nevienojas citādi.

P i e z ī m e. Kuģu kopīpašnieku pirmpirkuma tiesības paredzētas noteikumos par kuģu pirkšanu-pārdošanu, bet pašvaldību pirmpirkuma tiesības – noteikumos par nekustamu mantu pirmpirkšanas un zemes lietošanas tiesību piešķiršanu vietējām pašvaldībām.

1074. Nevienu kopīpašnieku nevar piespiest palikt kopīpašumā, ja vien tā nodibināšanas noteikumi nerunā tam pretim; turpretim katrs kopīpašnieks var katrā laikā prasīt dalīšanu.

1075. Ja 1074.pantā norādītā dalīšanas gadījumā kopīpašnieki nevar vienoties par tās veidu, tad tiesa, raugoties pēc dalāmā priekšmeta īpašībām un lietas apstākļiem, vai nu piespriež katram no kopīpašniekiem reālas daļas, uzliekot, kad vajadzīgs, viena daļai zināmus servitūtus

1071. Charges on the joint property, encumbrances and expenditures necessary for the maintenance of the property shall be borne by the joint owners in proportion to their shares.

1072. Each joint owner's undivided share of a joint property belongs exclusively to such joint owner. Therefore, the joint owner is allowed to act with it in every way which conforms to its substance, as long as this action does not apply to the shares of the other joint owners. On this basis, each joint owner also has the right to alienate or pledge the share of the common property belonging to such joint owner.

1073. If any of the joint owners of an immovable property alienate his or her share to a person who is not a joint owner, then the rest of the joint owners shall have a right of first refusal (Section 2060, Paragraph two and Section 2062) for a period of two months, calculated from the date that a copy of the purchase agreement is received, but in cases where it has not been possible to exercise the right of first refusal due to the fault of the alienor – a right of pre-emption (Section 1381 and subsequent Sections).

If several joint owners apply at the same time to exercise rights of first refusal or pre-emption then they shall acquire the alienated share jointly and shall divide it among themselves in equal shares, unless they themselves agree otherwise.

N o t e: The rights of first refusal of joint owners of ships shall be as provided for in the provisions regarding the purchase and sale of ships, but rights of first refusal of local governments shall be as provided for in the provisions regarding the conferring upon local governments of rights of first refusal regarding immovable property and rights of use of land.

1074. None of the joint owners may be forced to remain in jointly owned property, provided that it is not provided otherwise in the provisions under which the joint ownership is established; on the contrary, each joint owner may at any time require a division.

1075. If, in a case of division as set out in Section 1074, the joint owners are not able to agree regarding the form thereof, then a court, considering the characteristics of the subject-matter to be divided and the circumstances regarding the property, shall adjudge to each of the joint own-

par labu otra daļai, vai atdod visu lietu vienam kopīpašniekam, ar pienākumu samaksāt pārējiem viņu daļas naudā, vai noteic lietu pārdot, izdalot ieņemto naudu kopīpašnieku starpā, vai arī izšķir jautājumu ar lozi, it īpaši tad, kad jāizšķir, kam no kopīpašniekiem paturēt sev pašu lietu un kas no viņiem apmierināms ar naudu.

P i e z ī m e. Dalot kopīpašumu, kurā ietilpst ārpus pilsētu administratīvām robežām esoša lauksaimnieciska rakstura zeme, piemērojami 741. panta 2. daļas, 742. un 745. panta noteikumi.

II. Īpašuma atsavināšanas tiesības aprobežojumi

1076. Īpašnieka atsavināšanas tiesību var aprobežot ar aizliegumiem, kas noteikti vai nu ar likumu, vai tiesas lēmumu, vai testāmentu, vai līgumu.

1077. Atsavinājums, kas izdarīts pretēji likumiskam aizliegumam, nav spēkā, atskaitot zināmiem gadījumiem noteiktus sevišķus izņēmumus.

Atsavinājuma spēkā neesamības dēļ attiecīgais tiesiskais darījums nezaudē savu spēku.

Šis darījums, ja vien ieguvējam atsavinājuma aizliegums nav bijis zināms, ir spēkā, ciktāl tas ir savienojams ar atsavinājuma aizliegumu.

1078. Iepriekšējā (1077.) panta noteikumi attiecas arī uz tādiem aizliegumiem, kas noteikti ar tiesas lēmumu.

1079. Testamentārs aizliegums ir spēkā tikai tad, kad skaidri norādīts, kādai personai par labu tas noteikts, un tādā gadījumā šī persona, pēc tam, kad viņas tiesība nākusi spēkā, var aizliegumam pretēji atsavināto lietu atprasīt no ikkatra valdītāja.

1080. Ar līgumu var aizliegt lietu atsavināt tikai tad, kad tam, kam par labu šis aprobežojums noteikts, ir pie tam kāda interese. Bet arī tad pretēja darbība dod cietušajam tikai tiesību prasīt atlīdzību, bet pats atsavinājums paliek spēkā.

ers actual shares, imposing certain servitudes, where necessary, on one share for the benefit of another share, give the whole property to one joint owner, with a duty to pay the others for their shares in money, determine that the property be sold, and the moneys received divided among the joint owners, or decide the issue by drawing lots, especially where it must be decided which of the joint owners is to keep their property themselves and which of them is to be satisfied monetarily.

N o t e. In dividing joint ownership, wherein is included land which is agricultural in nature and outside the administrative boundaries of cities and towns, the provisions set out in Section 741, Paragraph two, and Sections 742 and 745) are applicable.

II. Restrictions on the Right to Alienate Ownership

1076. An owner's rights of alienation may be restricted by a prohibition provided for by law, court decision, will, or contract.

1077. Alienation carried out in contravention of lawful prohibition is invalid, except for special exceptions set out in regard to certain cases.

A relevant lawful transaction does not become invalid due to an alienation not being valid.

Such transaction, provided that the acquirer did not know of the prohibition regarding alienation, is valid to the extent it is compatible with the prohibition regarding alienation.

1078. The provisions of the preceding Section (1077) also apply to such prohibitions as have been provided for by court decision.

1079. A testamentary prohibition is valid only where the person, for whose benefit it is set out, is clearly indicated, and in such case such person, after his or her rights have come into effect, may claim property alienated in contravention of the prohibition from any possessor thereof.

1080. Alienation of property may be prohibited by agreement only where the person for whose benefit such prohibition is set out has, in addition, some interest in such property. But even then, acts in contravention give the injured party only the right to claim compensation, and the alienation itself remains valid.

1081. Ja īpašnieka rīcība par nekustamu īpašumu aprobežota ar tiesas lēmumu vai ar līguma vai testāmenta noteikumu, tad šis aizliegums ir spēkā pret trešām personām tikai tad, kad tas ierakstīts zemes grāmatās.

III. Īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumi

1082. Īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumu noteic vai nu likums, vai tiesas lēmums, vai arī privāta griba ar testāmentu vai līgumu, un šis aprobežojums var attiekties kā uz dažu lietu tiesību piešķiršanu citām personām, tā arī uz to, ka īpašniekam jāatturas no zināmām lietošanas tiesībām, vai arī jāpacieš, ka tās izlieto citi.

P i e z ī m e. Daži citi, šajā nodalījumā neparedzēti īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumi, kā piemēram, par minerālūdeņu avotiem, radio-staciju ierīkošanu un lietošanu, gaisa satiksmi, zemes gabaliem gar dzelzceļu līnijām un izrakumiem, paredzēti sevišķos likumos.

1. Būvju un ēku lietošanas tiesības aprobežojumi

1083. Valsts aizsargājamo pieminekļu sarakstā ierakstītiem pieminekļiem piemērojami noteikumi par pieminekļu aizsardzību.

1084. Katram būves īpašniekam, lai aizsargātu sabiedrisko drošību, jātur sava būve tādā stāvoklī, ka no tās nevar rasties kaitējums ne kaimiņiem, ne garāmgājējiem, ne arī tās lietotājiem.

Ja par būvi, no kuras draud briesmas, pastāv īpašuma tiesības strīds, tad šo briesmu novēršanai nepieciešamie soļi tūlīt un vēl pirms prāvas beigām jāspēr tam, kas šo būvi tajā brīdī valda, ar tiesību vēlāk prasīt izdevumu atlīdzību.

Ja būves īpašnieks vai valdītājs, pretēji attiecīgās varas pieprasījumam, nenovērs draudošās briesmas, tad attiecīgai iestādei, raugoties pēc apstākļiem, būve jāsaved kārtībā vai arī pavisam jānojauc uz īpašnieka rēķinu.

1081. If the actions of an owner regarding immovable property are restricted by a court decision, by contract or by testamentary provision, then such prohibition shall be valid as against third parties only when it is recorded in the Land Register.

III. Restrictions on Rights of Use regarding Ownership

1082. Restrictions on rights of use regarding ownership may be provided for by law, by court decision or by private volition through a will or contract, and such restriction may apply not only to the granting of various property rights to other persons, but also to the case where an owner must refrain from certain rights of use, or must suffer the use of such rights by others.

N o t e. Various other restrictions on rights of the use of property not provided for in this Part – for example, regarding mineral water springs, the installation and operation of radio stations, air traffic, parcels of land along railway lines and excavations – shall be provided for in specific laws.

1. Restrictions on Rights of Use regarding Structures and Buildings

1083. In regard to monuments which are listed in the List of Monuments Protected by the State, the provisions regarding the protection of monuments are applicable.

1084. In order to protect the safety of the public, every owner of a structure shall maintain their structure in such condition that harm cannot result from it, to neighbours, passers-by or to users of it.

If a dispute exists concerning ownership rights regarding a structure which presents a danger, the person who is in possession of the structure at that time shall take the necessary measures forthwith, even prior to completion of court proceedings, in order to remove this danger and such person has the right to subsequently claim compensation for expenditures.

If the owner or the possessor of the structure, contrary to a request by a relevant authority, does not remove the danger presented, then the relevant institution, conducting itself according to the circumstances, shall put the structure in order or demolish it altogether at the expense of the owner.

1085. Pārgrozot vai pārbūvējot jau pastāvošu būvi vai ceļot jaunu būvi, jāievēro attiecīgie būvnoteikumi.

1086. Ja uzsāktā būve var apdraudēt sabiedrisko drošību, tad nevien tuvākiem kaimiņiem, bet arī attālāku būvju īpašniekiem ir tiesība pret to celt ierunas.

P i e z ī m e. 1086.-1092.panta noteikumi neattiecas uz lauku būvniecību.

1087. Nevienam nav tiesības ierīkot uz savas zemes tādas rūpniecības vai amatniecības iestādes, kas var apgrūtināt vai apdraudēt sabiedrisko drošību un cilvēku veselību ar ugunsbriesmām, troksni, smaku, pārmērīgu dūmu daudzumu u.t.l. Izšķirt jautājumu par to, vai zināmā gadījumā patiesi pastāv apgrūtinājums vai apdraudējums, piekrist tiesai.

1088. Ateju un samazgu bedres un mēslu krātuves nedrīkst ierīkot pie kopīgiem žogiem, mūriem un robežas, bet tām jāatrodas vismaz pusotra metra no kaimiņa robežas.

Krāsnis un virtuves nevar ierīkot pie kopēja vai kaimiņam piederoša mūra bez viņa piekrišanas; tas neattiecas uz skursteņiem, kuri tomēr jāierīko tā, lai dzirksteles nevarētu aizlidot uz kaimiņa zemes gabalu.

1089. Zemes īpašniekam nav tiesības celt uz tās tādas ietaises, no kurām varētu sagrūt kaimiņam piederoša būve vai celties tai kāds cits bojājums.

1090. Ja siena vai mūris sašķiebjas vai izliecas uz kaimiņa zemi par piecpadsmit centimetriem vai vairāk, tad viņam ir tiesība prasīt, lai to no jauna nostāda taisnā līnijā.

1091. Ietaisīt jauncelāmās sienās logus uz blakus zemes gabala pusi drīkst tikai tad, ja šīs sienas atrodas ne mazāk kā četrus metrus no robežas, vai lielākā atstatumā, ja tādu prasa vietējie būvnoteikumi.

Ietaisīt logus uz blakus zemes gabala pusi jau pastāvošās sienās, kas stāv pie pašas robežas vai tuvāk par četriem metriem no robežas, drīkst tikai ar īpašnieka-kaimiņa zemes grāmatās ierak-

1085. Applicable building regulations must be complied with in altering or reconstructing an already existing structure or constructing a new structure.

1086. If a commenced structure may endanger public safety, then not only the nearest neighbour, but also the owners of more distant structures have the right to raise objections against this.

N o t e: The provisions of Sections 1086-1092 do not apply to rural construction.

1087. No person has the right to install on their land such industrial or trades institutions as may encumber or endanger public safety or people's health through danger of fire, noise, smell, excessive quantities of smoke, and the like. Jurisdiction to decide the issue as to whether in a certain case an encumbrance or endangerment actually exists, lies in the courts.

1088. Toilet and swill pits and manure heaps may not be installed near joint fences, masonry structures and boundaries, and shall be located at least one and a half metres from a neighbour's boundary.

Stoves and kitchens may not be installed near a joint masonry structure or one belonging to a neighbour without the neighbour's consent; this does not apply to chimneys, which nonetheless must be installed so that sparks cannot fly to a neighbour's parcel of land.

1089. Owners of land do not have the right to erect thereon installations which may cause the collapse of a structure belonging to a neighbour or give rise to some other damage thereto.

1090. If a wall or a masonry structure becomes crooked or leans over by fifty centimetres or more on to a neighbour's land, the neighbour has the right to request that it be erected anew in a straight line.

1091. The building of windows on the side of an adjoining parcel of land in walls to be newly erected may be allowed only if these walls are set back not less than four metres from the boundary, or a greater distance if local building regulations so require.

The building of windows on the side of an adjoining parcel of land in already existing walls located right beside the boundary itself or nearer

stītu piekrišanu, nodrošinot šiem logiem gaismas ieplūdumu vismaz 45o leņķī.

P i e z ī m e. Šis (1091.) pants neattiecas uz Rīgas pilsētas pirmo mūra ēku rajonu, kas apzīmēts Rīgas pilsētas saistošos būvnoteikumos.

1092. Robežu sētas jāceļ un jāuztur kaimiņiem kopīgi, un ja viņu starpā par to nav sevišķas norunas, tad priekšējā, līdz ielai esošā sētas puse jāceļ un jāizlabo tam namīpašniekam, kura nama priekšpusei sēta piekļaujas no labās puses, bet otra puse – viņa kaimiņam. Labo un kreiso pusi šajā gadījumā nosaka, stāvot uz zemesgabala ar seju pret ielu.

2. Ietaišu un apstādījumu lietošanas tiesības aprobežojumi

1093. Ja kādas personas lieta nejauši nokļūvusi kādas citas personas robežās, tad pēdējai jāpacies, ka tās īpašnieks atkal to paņem. Bet ja ar šo lietu zemes valdītājam nodarīts kāds zaudējums, tad līdz tā atlīdzināšanai viņam ir tiesība lietu aizturēt.

1094. Zemāk stāvoša zemes gabala īpašniekam ir jāpacies, ka no augstāk stāvoša zemes gabala uz viņa zemi dabiski notek sniega un lietus ūdeņi, un viņam nav tiesības ierīkot aizsprostojumus, kas varētu kavēt dabisko ūdeņu tecēšanu.

Zemāk stāvoša zemes gabala īpašniekam, uz kura zemes atrodas dabisks aizsprostojums brīvai ūdens tecēšanai, jāpacies, ka augstāk stāvoša zemes gabala īpašnieks šo aizsprostojumu novāc.

1095. Augstāk stāvoša zemes gabala īpašniekam nav tiesības uz tā ne ierīkot, ne iznīcināt kautko tādu, kas, kaitējot zemāk stāvošam zemes gabalam, novadītu no tā vai uz to ūdeni, novirzot ūdens tecējumu no tā dabiskā ceļa.

Ja uz augstāk stāvošā zemes gabala ierīkotu mākslīgu, bet ne dabisku aizsprostojumu pret ūdens noplūšanu uz zemāk stāvošo izposta kāds dabas spēks, tad tā zemes gabala īpašniekam, uz

than four metres from the boundary, may be allowed only with the neighbouring owner's consent registered in the Land Register, and it being ensured that these windows receive light at an angle of at least 45 degrees.

N o t e. This Section (1091) shall not apply to the City of Riga first masonry building district, denoted in the mandatory building regulations of the City of Riga.

1092. Boundary fences shall be erected and maintained by the neighbours jointly, and if there is no specific agreement between them, a side fence extending to the street in front shall be erected and repaired by the building owner against the front of whose building the fence comes up against the right side of, but the other side fence, by his or her neighbour. The right and the left side in such case shall be determined, standing on the parcel of land facing toward the street.

2. Restrictions on the Right of Use of Installations and Gardens

1093. If the property of some person unintentionally has come to be within the boundaries of another person, then the latter shall suffer the owner of it to take it back again. But if due to such property, loss is caused to the possessor of the land, the possessor has the right to retain the property until compensation is made for such loss.

1094. The owner of a lower standing parcel of land must suffer snow and rain water to drain naturally from a higher standing parcel of land on to his or her land, and he or she have no right to install obstructions which may hinder the natural flow of water.

The owner of the lower standing parcel of land on whose land may be found a natural obstruction to the free flow of water, must suffer that the owner of the higher standing parcel of land removes such obstruction.

1095. The owner of the higher standing parcel of land does not have the right to install or to destroy something on it which, in redirecting the flow of water from its natural course, would, harming the lower standing parcel of land, divert water from it or to it.

Where devastation takes place as a result of natural force in regard to an artificial obstruction installed on a higher standing parcel of land

kura šis aizsprostojums atradies, jāpacieš, ka zemāk stāvošā zemes gabala īpašnieks to atjauno, ciktāl viņam no tam nav zaudējuma, bet zemāk stāvošā zemes gabala īpašniekam ir labums.

Augstāk stāvošā zemes gabala īpašnieks var vai nu pats izlietot pār viņa zemi tekošo lietus ūdeni, vai arī novirzīt to uz kāda cita zemi ar tā piekrišanu, neizprasot šim nolūkam zemāk stāvošā zemes gabala īpašnieka piekrišanu, kuram nav tiesības viņam šajā ziņā likt šķēršļus un pieprasīt sev dabiski notekošo ūdeni.

1096. Iepriekšējo (1094. un 1095.) pantu noteikumi piemērojami tiktāl, ciktāl meliorācijas vajadzībām izdotie likumi nenosaka citādi.

1097. Mūri, sētas, dzīvžogi, grāvji un ežas, kuri šķir blakus zemes gabalus, pieder abiem kaimiņiem kopīgi, ja vien pēc to stāvokļa vai skaidrām robežzīmēm neizrādās, ka tie pieder kādam no viņiem vienam pašam.

1098. Ja uz robežas augošs koks liecas pār kaimiņa ēku, viņam ir tiesība prasīt, lai koka īpašnieks to nocērt, bet ja pēdējais atteicas, pašam to nocirst un paturēt sev.

Šie noteikumi piemērojami arī tajā gadījumā, kad vējš noliecis koku pār kaimiņa zemi.

1099. Ja koks izstiepj savus zarus virs kaimiņa zemes, tad pēdējam ir tiesība nolasīt tajos augošos augļus, ciktāl viņš var tos aizsniegt no savas zemes, un viņš iegūst tos par savu īpašumu, tāpat kā no šiem zariem uz viņa zemes nokritušos augļus. Kaimiņš var arī prasīt, lai zarus apcērt līdz četri ar pusi metru augstumam no zemes, bet ja koka īpašnieks to nedara, tad viņš pats var nocirst zarus līdz minētam augstumam un paturēt sev.

that impedes the flow of water down to a lower standing parcel – but not where it takes place in regard to a natural obstruction thereon – the owner of that parcel of land, on which the obstruction was located, shall suffer the owner of the lower standing parcel of land to renew it, insofar as there are no losses from it but the owner of the lower standing parcel of land has benefit therefrom.

Owners of higher standing parcels of land may either themselves use rainwater flowing across their land, or they may redirect it to the land of another person with the consent of the other person, without it being required that for such purpose they obtain the consent of such an owner of a lower standing parcel of land as does not have a right in this regard to impede them and to request for himself or herself the naturally flowing water.

1096. The provisions of the preceding Sections (1094 and 1095) apply insofar as it is not provided for otherwise in laws regarding land amelioration.

1097. Masonry structures, fences, hedges, ditches and bounders which separate adjoining parcels of land, shall belong to both neighbours jointly, as long as their condition or clear boundary-marks do not indicate that they belong to one of them alone.

1098. If a tree growing on the boundary leans over a neighbour's building, such neighbour has the right to request that the owner of the tree cut it down, but if the latter refuses, the neighbour may himself or herself cut it down and keep it.

These provisions are also applicable in those cases where wind has bent a tree across the land of a neighbour.

1099. If a tree spreads its branches over the land of a neighbour, such neighbour has the right to pick the fruits growing on it, insofar as he or she can reach these from his or her land, and he or she acquires ownership thereof, as well as of the fruits which have fallen from its branches onto his or her land. The neighbour may also request that the branches be cut back to a height of four and a half metres from the ground, but if the owner of the tree does not do it, then he or she himself or herself may cut back the branches to the height mentioned and keep them for himself or herself.

1100. Mežos un ar krūmiem aizaugušās platībās starp zemes gabaliem katram zemes īpašniekam jāierīko un jātur tīra līdz vienam metram plata robežstīga, kurai jānodrošina redzamība starp divām blakus esošām robežzīmēm.

Robežstīga ierīkojama, izcērtot tajā augošos kokus vai arī iezīmējot ar noturīgu krāsu robežstīgu norobežojošos augošos kokus.

(15.06.1994. likuma redakcijā)

1101. Bišu saimes var novietot: uz laukiem – vismaz piecpadsmit metrus, bet pilsētās un ciemos – vismaz divdesmitpiecus metrus no satiksmes ceļiem vai kaimiņu zemes robežas, skaitot šo atstatumu no stropa vidus līdz ceļa malai vai robežai, ja drava iežogota, uz laukiem vismaz ar divi metri, bet pilsētās un ciemos – divi ar pusi metru augstu ciešu sētu vai dzīvžogu, tad bišu saimes var novietot neatkarīgi no minētiem atstatumiem.

3. Ūdeņu lietošanas tiesības aprobežojumi

1102. Pie publiskiem ūdeņiem pieder jūras piekrastes josla, kā arī šā panta pielikumā (I pielik.) uzskaitītie ezeri un upes. Visi pārējie ūdeņi ir privāti.

1103. Publisko ūdeņu sarakstu var grozīt vienīgi likumdošanas ceļā. Ja ieskaitot privātus ūdeņus publiskos, vai atsavinot nekustama īpašuma daļas, vai ierobežojot pastāvošās ietaises, kādai personai nodarītu zaudējumus, tad viņai pienākas samērīga atlīdzība no valsts.

1104. Publiskie ūdeņi ir valsts īpašums, ciktāl uz tiem nepastāv īpašuma tiesības privātai personai. Jūras piekraste pieder valstij līdz tai vietai, kuru sasniedz jūras augstākās bangas.

1105. Par upju un ezeru robežu ar piekrastes zemi uzskatāma ūdenslīnija normālā ūdensstāvokli.

1106. Ja regulējot ūdens notekas pazemina ūdenslīmeni ezerā, tad ar to no ūdens atbrīvotā ezera gultne pieder tam, kam piederējis ezers pirms ūdens līmeņa pazemināšanas.

1100. In forests and areas overgrown by bushes between parcels of land, each landowner shall install and keep cleared to a width of one meter a boundary track, in which there must be ensured visibility between two adjoining boundary markers.

A boundary track shall be installed by cutting out the trees growing on it or marking with long-lasting paint the growing trees delineating the boundary track.

[15 June 1994]

1101. Bee colonies may be placed, in rural areas at least fifteen metres, but in cities, towns or villages, at least twenty five metres from traffic routes or the land boundaries of neighbours, such distance being calculated from the centre of the hive to the edge of the road or the boundary, and if the apiary is fenced – in rural areas with at least a two metre, but in cities, towns or villages, a two and a half metre high close-set fence or hedge – the bee colonies may be placed without regard to the aforementioned distances.

3. Restrictions on the Right of Use of Water

1102. The littoral zone, as well as the lakes and rivers listed in the Annex to this Section (Annex 1) are included in public waters. All other waters are private.

1103. The list of public waters may be altered only by legislative process. If in the inclusion of private waters in those waters that are public, or in the alienation of parts of immovable property, or in the restriction of existing installations, a loss is caused to some person, then commensurate compensation is due to them from the State.

1104. Public waters are the property of the State, insofar as ownership rights of a private person do not exist in regard to them. The littoral zone shall belong to the State to that point which the highest breakers of the sea reach.

1105. The boundary of a river or lake with the land at the shore thereof shall be deemed to be the waterline at normal water level.

1106. If in regulating the water discharge of a lake the water level is reduced in the lake, the lake bed cleared of water shall belong to the person who owned the lake prior to the reduction of the water level.

1107. Kad ūdeņi pārvietojas, veciem krastu īpašniekiem, kam piederējusi zvejas tiesība vai tiesība lietot ūdeņi savas saimniecības vajadzībām, šīs tiesības paliek arī turpmāk. Jauniem krastu īpašniekiem jādod vecajiem nepieciešamā pieeja pie ūdens, ja tiem savās robežās tādas lietojamas pieejas vairs nav.

1108. Kā stāvošie, tā tekošie privātie ūdeņi, kas atrodas viena zemes īpašnieka robežās, pieder viņam ar tiesību lietot tos vienam pašam un pēc sava ieskata, bet ūdeņi, kas stiepjas cauri vai piekļaujas dažādu īpašnieku zemes gabaliem, ir viņu kopīpašums, un katram no viņiem ir tiesība lietot to ūdeņa daļu, kura stiepjas cauri vai piekļaujas viņa zemei.

1109. Par pretējo upes krastu īpašumu robežu uzskatāma vidus līnija starp abu krastu ūdenslīnijām normālā ūdensstāvoklī, bet par robežu starp vienā krastā gulošiem zemes gabaliem – līnija, kas velkama stateniski upes vidus līnijai caur robežas krustojuma punktu ar normālo ūdenslīniju.

1110. Publiskās upēs katram brīvi atļauta ūdens ikdienišķa lietošana, ciktāl ar to nekaitē sabiedrībai un neaizskar zemes īpašnieka tiesības.

1111. Upju un ezeru noderīgumu kuģošanai un koku pludināšanai noteic un atļauj tu lietot šim uzdevumam dod Finanču ministrija.

P i e z ī m e. Sīkāki noteikumi par ūdeņu lietošanas tiesības aprobežojumiem paredzēti sevišķā likumā.

1112. Zvejas tiesības nosaka turpmākie (1113.-1119.) pantī, kā arī zvejniecības likums un citi attiecīgi noteikumi.

1113. Zvejas tiesība pieder katram sava īpašuma robežās, un īpašnieks var aizliegt, ciktāl likums nenosaka citādi, trešām personām zvejot tajās.

P i e z ī m e. Korroborētu zvejas tiesību sveša īpašuma robežās šā panta noteikumi neatceļ. Šī piezīme attiecas arī uz 1115.-1117. pantu ar piezīmi.

1107. When waters change location, the owners of the former shores, to whom belonged the fishing rights or the right to use the water for their domestic needs, also retain such rights thereafter. The owners of the new shores shall give the former shore owners the necessary access to the water, if they no longer have such usable access within their boundaries.

1108. Not only standing but also flowing private waters which are located within the boundaries of one landowner shall belong to him or her with the right to himself or herself use them, according to his or her own discretion, but waters which extend across or adjoin the parcels of land of several owners are in the joint ownership of such owners and each of them has the right to use that part of the water, which extends across or adjoins his or her land.

1109. The median line between the waterlines at normal water level of two riverbanks shall be deemed the ownership boundary of the opposite riverbanks, but the boundary between parcels of land lying on one river bank shall be deemed to be a line drawn perpendicularly to the median line of the river through the boundary at the point of intersection with the normal waterline.

1110. Every person shall be permitted the everyday use of the water of public rivers, insofar as this is not harmful to the public and does not infringe on the rights of landowners.

1111. The suitability of rivers and lakes for navigation or rafting of timber shall be determined and permits for their use for such purposes shall be issued by the Ministry of Finance.

N o t e. Detailed provisions regarding the restriction of the rights of use of waters shall be provided for in a special law.

1112. Fishing rights shall be determined by the subsequent Sections (1113-1119), as well as by the Fishery Law and other relevant provisions.

1113. Every person has fishing rights within the boundaries of his or her property and an owner may prohibit third persons, insofar as it is not otherwise prescribed by law, to fish therein.

N o t e. This Section does not revoke corroborated fishing rights within the boundaries of the property of another person. This note also applies to Sections 1115-1117 with a note.

1114. Jūras piekrastes ūdeņos zveja ir brīva katram Latvijas pilsonim zvejniecības likumā paredzētā kārtībā.

1115. Ezeros, kas uzskaitīti šim pantam pieliktā sarakstā (II pielik.), zvejas tiesība visā to platībā, neatkarīgi no 1105.pantā noteiktām ezeru robežām, pieder vienīgi valstij, izņemot sarakstā norādītās daļas.

1116. Kopējos ūdeņos (1108.p.) zvejas tiesība pieder katram piekrastes īpašniekam tajā ūdens daļā, kas ir tuvāk viņa nekā cita zemei.

1117. Publiskās upēs zvejas tiesība pieder katram piekrastes īpašniekam gar viņa robežu tajā ūdens daļā, kas ir tuvāk viņa nekā cita zemei.

P i e z ī m e. Upēs, kas uzskaitītas šai piezīmei pievienotā pielikumā (III pielik.), zvejas tiesība, sarakstā norādītās daļās, pieder vienīgi valstij.

1118. Kam pieder zvejas tiesība, tas var lietot tauvas joslu zvejas vajadzībām. Tuvāki noteikumi par tauvas joslu paredzēti sevišķā likumā; kur tās platums nav noteikts, tur tas ir četri metri.

1119. Ūdeņos, kuros dzīvo zivis, aizliegts mērcēt kaņepājus un linus; vispār tos drīkst mērcēt tikai mārkos vai purvos, vai arī novadot vajadzīgo ūdeni no ezeriem un upēm, bet tikai tā, lai tas pēc tam vairs nevarētu atplūst tur atpakaļ.

1120. Zemes īpašnieka tiesība ierīkot ūdensspēka izmantošanas ietaises nav nekādi aprobežota tikai tajā gadījumā, kad upe, uz kuras šīs ietaises ierīkojamas, iesākas viņa paša robežās un kad nevienam no augšgala kaimiņiem nevar rasties zaudējumi no ūdens aizsprostojumiem vai aizdambējumiem.

1121. Ja upe tek caur vairāku īpašnieku zemes gabaliem, tad katrs no viņiem drīkst ierīkot jaunas ūdensspēka izmantošanas ietaises tikai tad, ja no ūdens aizsprostojuma vai aizdambējuma nevar celties zaudējumi kaimiņiem.

1122. Aizdambējot un aizsprostojot vairākiem īpašniekiem kopīgi piederošu upi, nedrīkst ka-

1114. Fishing in littoral waters is free to every Latvian citizen, in accordance with the procedures provided for in the Fishery Law.

1115. Fishing rights in the lakes listed in the attached list to this Section (Annex II) belong, within the whole area thereof and irrespective of the limitations for lakes set out in Section 1105, exclusively to the State, except for the parts set out in the list.

1116. In joint waters (Section 1108) fishing rights belong to every shoreline owner in that part of the waters nearer to their land than that of another person.

1117. Fishing rights in public rivers belongs to every shoreline owner along their boundary in that part of the waters nearer to their land than that of another person.

N o t e. In rivers listed in the Annex appended to this note (Annex III), fishing rights in the parts set out in the list belong only to the State.

1118. A person who owns fishing rights may use a towpath for fishing needs. More detailed provisions regarding towpaths shall be set out in a special law; where the width of a towpath is not set out, it shall be four metres.

1119. It shall be prohibited to soak hemp or flax in waters inhabited by fish; in general, these may be soaked only in soaking ponds or marshes, or by redirecting needed water from lakes and rivers, but only in such manner that it may not flow back into them again.

1120. The right of an owner of land to install installations that utilise water power shall be wholly unrestricted only in cases where a river, on which such installations are to be installed, begins within the boundaries of such land and losses cannot be caused to neighbours at the upper end by the obstruction or damming of the water.

1121. If a river flows through parcels of land owned by several landowners, then each of them may install new installations that utilise water power only if the obstruction or damming of the water cannot cause losses for the neighbours.

1122. One may not hinder the use of an already existing water-power utilisation or other

vēt jau pastāvošo ūdensspēka izmantošanas vai citu ietaišu lietošanu.

1123. Lai novērstu zaudējumus kaimiņu pļāvām no ūdensspēka izmantošanas ietaišu aizdambējumu paceltā ūdens, visur, kur tas izrādās par vajadzīgu, šo ietaišu slūžas jāatstāj atvērtas četras nedēļas priekš un četras pēc Jāņu dienas.

Kad zivis laiž ikrus, viņu caurīšanai katrā ūdensspēka izmantošanas ietaišē jāatstāj atvērtas slūžas vai jāierīko zivju ceļi.

1124. Katrs īpašnieks drīkst uz savas zemes ierīkot ūdens piegādi no ūdeņiem, kas tek gar vai caur viņa robežām, bet no kuģojamām un pludināmām upēm vai tādām to pietekām, kuras pievada tām vajadzīgo ūdeni, tikai tiktāl, ciktāl ar to nekaitē kuģniecībai vai koku pludināšanai.

1125. No tiem ūdeņiem, no kuriem ierīkota publiska ūdens piegāde, kā arī no šās piegādes ūdensvadiem privātpersonas nedrīkst ierīkot sev ūdens piegādi bez attiecīgas varas atļaujas.

1126. Ūdens piegāde, ko privātpersonas ierīko no saviem kopējiem ūdeņiem, nedrīkst būt tik plašos apmēros, ka to dēļ ievērojami pazeminātos ūdens līmenis vai arī mainītos upes virziens.

1127. Zemju apūdeņošanai no kopējas upes ūdens jāsadala piekrastes zemes gabalu īpašnieku starpā samērīgi ar šo gabalu lielumu, tā ka lai neviens no īpašniekiem nenodarītu otram zaudējumus.

4. Mežu lietošanas tiesības aprobežojumi

1128. Privāti meži atrodas to īpašnieku neaprobežotā rīcībā.

P i e z ī m e. Mežu lietošanas tiesību aprobežojumi ir noteikti likumos par mežu apsaimniekošanu un izmantošanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.04.1997. likumu)

1129. Medību tiesības un šo tiesību izlietošanu nosaka medību likums.

installation in damming or obstructing a river which belongs jointly to several owners.

1123. In order to prevent damage to the fields of a neighbour from water raised by damming for water-power utilisation installations, the installation sluices shall, everywhere it is shown to be necessary, be left open four weeks prior and four weeks after *Jāņu* day. [St. John's day, 24 June]

When fish spawn, at each water power utilisation installation sluices shall be left open or fish paths shall be installed for their passage.

1124. Each owner may install on their land a system for supply of water from waters which flow along or through their boundaries, but, from rivers which are navigable or used for rafting or those tributaries supplying such rivers with necessary water, only to the extent that it does not harm navigation or rafting of timber.

1125. Private persons may not install systems for supply of water from those waters in regard to which a system for public water supply has been installed, or from the water conduits of such a system, without a permit from the relevant authority.

1126. A system which private persons install for supply of water from their joint waters may not be on such a large scale that due to it the water level is noticeably lowered or the direction of a river changed.

1127. The irrigation of land from the waters of a jointly owned river shall be divided among the owners of the parcels of land on the shore in proportion to the size of such parcels, so that none of the owners cause loss to the others.

4. Restrictions on the Right to Use of Forests

1128. Owners of private forests are unrestricted as to actions regarding their forests.

N o t e. Restrictions on the right to use forests shall be provided for in laws on the management and exploitation of forests.

[24 April 1997]

1129. Hunting rights and the utilisation of these rights shall be as determined by the Hunting Law.

CETURTĀ NODAĻA

Servitūti

1. APAKŠNODAĻA

Vispārīgi noteikumi

1130. Servitūts ir tāda tiesība uz svešu lietu, ar kuru īpašuma tiesība uz to ir lietošanas ziņā aprobežota kādai noteiktai personai vai noteiktam zemes gabalam par labu.

1131. Servitūts, kas nodibināts par labu noteiktai fiziskai vai juridiskai personai, ir personālservitūts; servitūts, kas nodibināts par labu kādam noteiktam nekustamam īpašumam, tā ka to izlieto katreizējais tā īpašnieks, ir reālservitūts.

1132. Ja rodas ūaubas par servitūta apmēru, tas arvien pieņemams vismazākā apmērā.

1133. Kalpojošā nekustamā īpašuma īpašniekam jāatvēr servitūta izlietotājam arī visas tās blakus tiesības, bez kurām nav iespējams izlietot galveno tiesību, kaut arī no šīm blakus tiesībām izrietētu atkal sevišķs servitūta veids. Šis blakus tiesības izceļas kopā ar galveno un kopā ar to arī izbeidzas.

1134. Servitūts arvien apgrūtina tikai pašu lietu, bet ne tās īpašnieku, kādēļ arī par servitūtu nevar būt lietas īpašnieka personisks pienākums.

1135. Servitūtam jānodod labums tā izlietotājam.

1136. Servitūti ir, izņemot lietojuma tiesību, nedalāmas tiesības.

1137. Servitūta faktiskā izlietošana var būt aprobežota kā laika, tā arī vietas vai izlietošanas

CHAPTER 4

Servitudes

SUB-CHAPTER 1

General Provisions

1130. A servitude is such right in respect of the property of another as restricts ownership rights regarding it, with respect to utilisation, for the benefit of a certain person or a certain parcel of land.

1131. A servitude established for the benefit of a specific natural or legal person is a personal servitude; a servitude established for the benefit of specific immovable property, so that it is enjoyed by each successive owner, is a real servitude.

1132. If doubts arise regarding the extent of a servitude, it shall always be presumed to be to the least extent.

1133. The owner of a servient immovable property shall grant the person exercising the servitude all such ancillary rights without which it would be impossible to exercise the principal right, even if these ancillary rights result in another particular form of servitude. These ancillary rights arise and also terminate concurrently with the principal right.

1134. A servitude invariably encumbers only the property itself, but not its owner, for which reason there may not be a personal duty on the part of the owner of the property regarding a servitude.

1135. A servitude must benefit the person who uses it.

1136. Servitudes, except usufructuary rights, are indivisible rights.

1137. The actual use of a servitude may be restricted as to time, and as to its place and its

veida ziņā, tā tad var attiekties arī tikai uz kādu nekustamā īpašuma daļu.

1138. Servitūtu var valdīt servitūta tiesību izlietojot.

1139. Katram, kam pieder servitūta tiesība, jāizlieto tā taisnprātīgi, saudzot pie tam pēc iespējas cita īpašuma tiesību.

1140. Kalpojošās lietas īpašnieks savkārt nedrīkst servitūta izlietotājam likt ceļā nekādus šķēršļus: viņam jāļauj tam darīt visu, bez kā servitūta tiesību nebūtu iespējams sekmīgi izlietot, kaut arī tas nebūtu īstais servitūta priekšmets.

2. APAKŠNODAĻA Reālservitūti

I. Vispārīgi noteikumi

1141. Katra reālservitūta pastāvēšanai vajadzīgi divi nekustami īpašumi, no kuriem viens apgrūtināts otram par labu; pirmais ir saistītais jeb kalpojošais, otrais tiesīgais jeb valdošais.

1142. Reālservitūtus var nodibināt arī tā, ka tie pieder tikai noteiktām personām. Tādi servitūti uzskatāmi par personālservitūtiem, un tiem piemērojami šo pēdējo noteikumi.

1143. Servitūti ir vai nu ēku, vai lauku servitūti, raugoties pēc tam, vai valdošais nekustamais īpašums ir ēka (vienalga, vai uz laukiem, vai pilsētā), vai zeme (lauks, tīrums, pļava, pagalms, dārzs u.t.l.).

1144. Valdošam un kalpojošam nekustamam īpašumam jāatrodas savā starpā tādā stāvoklī, ka pēdējais patiesi var nest pirmajam no servitūta gaidāmo labumu. Tomēr nav nepieciešams, lai to robežas saietu kopā.

1145. Katrs reālservitūts ir tiktāl nešķirami saistīts ar valdošo nekustamo īpašumu, ka viņu nevar atsevišķi no tā ne atsavināt, ne nodot trešās personas lietošanā.

form of use and therefore may also pertain to only part of an immovable property.

1138. A servitude may be possessed, through the using of the servitude right.

1139. Every person who owns a servitude right shall use it justly, together therewith conserving the ownership rights of others as much as possible.

1140. The owner of a servient property, in his or her turn, may not impose any restriction on the person using the servitude: he or she shall allow such person to do everything without which it would be impossible to successfully use the servitude right, even if it is not really the subject-matter of the servitude.

SUB-CHAPTER 2 Real Servitudes

I. General Provisions

1141. The existence of each real servitude requires two immovable properties, of which one is encumbered for the benefit of the other; the first is subject to obligations or servient, while the second has rights or is dominant.

1142. Real servitudes may also be established so that they belong only to specific persons. Such servitudes shall be considered as personal servitudes and the provisions regarding the latter are applicable to them.

1143. Servitudes are either building or rural, depending on whether the dominant immovable property is a building (no matter whether in a rural area, city or town), or land (a field, tillable land, a meadow, a yard, a garden, and the like).

1144. Both the dominant and servient immovable property must be, vis-à-vis each other, in such state as where the latter can genuinely provide the former with the benefit expected from the servitude. It is not necessary, however, that their boundaries meet.

1145. Each real servitude is inseparably connected with the dominant immovable property, to the extent that it may neither be alienated separately from it, nor transferred to the use of any third person.

1146. Kalpojošam nekustamam īpašumam jā-dod labums valdošam ne tikai nejauši vai uz kā-du laiku, bet ar savām pastāvīgām īpašībām.

1147. Servitūta apmēru noteic valdošā nekus-tamā īpašuma labums un vajadzība, tā ka izlietot servitūtu pāri par šo apmēru nedrīkst, ja vien to nodibinot vai vēlāk nav norunāts citādi.

1148. Piešķirot servitūtu, kalpojošā nekusta-mā īpašuma īpašnieks nezaudē tiesību pašam iz-lietot šajā servitūtā ietilpstošo tiesību, un viņš var pat piešķirt līdzīgu tiesību vairākiem, ja vien ar to netraucē jau pastāvošo servitūtu.

1149. Katrs servitūts attiecas uz visām kā val-došā, tā arī kalpojošā nekustamā īpašuma daļām.

1150. Ja servitūtu var, netraucējot tā izlietotā-ju, tikpat labi izlietot kādā kalpojošā nekustamā īpašuma daļā, kā visā tajā, tad pēdējā īpašnie-kam ir tiesība noteikt servitūta tiesības izlietoša-nai zināmu nekustamā īpašuma daļu.

1151. Ja servitūta izlietošanai vajadzīgs uztu-rēt un izlabot kalpojošo lietu, tad tas jādara ser-vitūta izlietotājam.

P i e z ī m e. Iznēmums no šā noteikuma norā-dīts 1175.pantā.

1152. Ja valdošo nekustamo īpašumu sadala, tad servitūtu joprojām patur visas atsevišķās da-ļas, ja vien tas jau pirms sadalījuma nav piede-rējis tikai vienai no tām; pēdējā gadījumā servi-tūts arī turpmāk paliek tai vienai pašai. Izlietot servitūtu var arī tāda daļa, kas atrodas attālāk no kalpojošā nekustamā īpašuma, ja šās daļas īpaš-nieks iegūst no starpā esošā nekustamā īpašuma īpašnieka ceļa tiesību, vai kādu citu servitūtu, kas viņam dod iespēju izlietot iepriekš minēto.

1153. Valdošā nekustamā īpašuma atsevišķu daļu (1152.p.) īpašības un vienas vai otras daļas lielāka vajadzība pēc servitūta pašas par sevi nav

1146. Servient immovable property must be of benefit to the dominant property, not only unintentionally or for a period of time, but through its permanent characteristics.

1147. The extent of a servitude shall be deter-mined by the benefit to and needs of the dominant immovable property, and accordingly the servitude may not be used beyond such extent, unless other-wise agreed in establishing it or thereafter.

1148. Upon a servitude being granted, the owner of the servient immovable property does not lose his or her right to use of the rights in-cluded in such servitude, and may even grant a similar right to several persons so long as this does not disturb the already existing servitude.

1149. Each servitude applies to all parts of both the dominant immovable property and the servient immovable property.

1150. If a servitude may, without disturbing the persons using it, be used equally as well over some part of the dominant immovable property, as over the whole property, then the owner of the latter has the right to determine a certain part of the immovable property for the use of the ser-vitude right.

1151. If the use of a servitude requires main-tenance and repair of the servient property, such shall be carried out by the person who uses the servitude.

N o t e. An exception to this provision is set out in Section 1175.

1152. Where a dominant immovable property is divided, the servitude continues to be held by each separate part unless prior to the division, the servitude belonged to only one of them; in the latter case the servitude also subsequently enures to it alone. A servitude belonging to such part as is more distant from the servient immov-able property may also be used, if the owner of this part acquires from the owners of interven-ing immovable property a right of way, or some other servitude, which enables the said owner to use the previously mentioned servitude.

1153. The characteristics of the individual parts of the dominant immovable property (Sec-tion 1152) and a greater need for a servitude by

jāņem vērā; tomēr visi atsevišķo daļu īpašnieki kopā nedrīkst izlietot servitūtu pāri par to apmēru, kādā to agrāk izlietojis visa šā nekustamā īpašuma īpašnieks, un citādā ziņā viņiem jāievēro 1147.panta noteikums.

1154. Ja sadala kalpojošo nekustamo īpašumu, tad uz to gulošais servitūts paliek uz visām tā daļām, ja vien tas pirms sadalīšanas nav guļies tikai uz vienu atsevišķu daļu un ja servitūtu pēc tā rakstura var izlietot katrā atsevišķā daļā.

II. Atsevišķie lauku servitūti

1155. Lauku servitūti, kuriem pastāv sevišķi noteikumi, ir: ceļa un ūdens lietošanas. Citi lauku servitūti pakļauti vispārējiem servitūtu noteikumiem.

1. Ceļa servitūts

1156. Ar ceļa servitūtu var piešķirt tiesību: 1) uz kājceļu, 2) uz lopu ceļu, un 3) uz braucamo ceļu.

1157. Tiesība uz lopu ceļu nedod tiesību lopus gar to ganīt.

1158. Ja nodibinot ceļa servitūtu nekas nav teikts par ceļa platumu, tad kājceļam jābūt vienu metru, bet lopu ceļam vai braucamam ceļam vismaz četri ar pusi metrus platom.

1159. Ceļa servitūtam pakļauta katra kalpojošā zemes gabala daļa. Tomēr šā servitūta izlietotājam, ja nav bijis norunāts pretējais, jāaprobežojas ar vienu noteiktu ceļu, kuru viņš gan pats drīkst izvēlēties, bet pēc iespējas saudzīgi.

Ja ceļa servitūts nodibināts ar testāmentu, sīkāki neapzīmējot vietu, tad vietas un ceļa virziena izvēle piekrīt servitūta nesējam, kas tomēr nedrīkst rīkoties pie tam tīši par ļaunu otrai pusei.

1160. Nodibinot ceļa servitūtu, tajā ietilpstošās tiesības var visādi aprobežot.

one part or another need not in themselves be considered; however, all the owners of the individual parts may not jointly use a servitude to an extent exceeding that previously used by the owner of the whole immovable property, and in other respects they shall comply with the provisions of Section 1147.

1154. Where a servient immovable property is divided, the servitude to which such property is subject continues to apply to all its parts, so long as it did not apply to one individual part only prior to the division, and provided that the servitude is capable, in accordance with its nature, of being used in respect of each individual part.

II. Individual Rural Servitudes

1155. Rural servitudes to which special provisions apply are: rights of way and use of water. Other rural servitudes are subject to the general provisions for servitudes.

1. Servitude of Right of Way

1156. By means of a servitude of right of way rights may be granted: 1) to a footpath; 2) to a livestock path; and 3) to a roadway.

1157. The right to a livestock path does not confer the right of grazing livestock along it.

1158. If, in establishing a servitude of right of way, the width of the way is not stated, a footpath shall be one meter, but a livestock path or a roadway, at least four and a half meters wide.

1159. Each part of a servient parcel of land is subject to the servitude of right of way. However, unless otherwise agreed, persons exercising this servitude shall restrict themselves to one specific way, which they may choose themselves but sparingly insofar as possible.

If the servitude of right of way is established by a will without its location being described in detail, then the choice of the location and direction of the right of way devolves to the bearer of the servitude, who, moreover, may nonetheless not act in an intentionally harmful way towards the other party.

1160. In establishing a servitude of right of way, the rights included in it may, in diverse ways, be restricted.

1161. Pie ceļa servitūtiem pieder arī tiesība braukt pa kaimiņa zemes gabala robežās esošiem ūdeņiem.

2. Ūdens lietošanas servitūts

1162. Ūdens lietošanas servitūti ir: 1) ūdensvada, 2) ūdens-smelšanas, 3) lopu dzirdināšanas tiesība.

1163. Ūdensvada servitūts dod tiesību pievadīt sev ūdeni no sveša avota vai no citiem svešiem ūdeņiem, vai caur svešu zemi, vai arī tiesību novadīt ūdeni no sava zemes gabala caur kaimiņa zemi.

1164. Ūdensvada servitūtu var nodibināt, kaut arī kalpojošā zemes gabalā vēl nebūtu ūdens, dodot kādam tiesību tajā ūdeni uzmeklēt un pēc tam, ja viņš avotu atrastu, to novadīt uz savu zemes gabalu.

1165. Ja ūdensvada virziens, servitūtu nodibinot, nav sīkāk noteikts, tad šā virziena izvēle notiek pēc 1159.panta noteikumiem. Tomēr aizliegts virzīt ūdensvadus caur tādām vietām, kurās servitūta nodibināšanas laikā atrodas ēkas, koki vai dārzi.

1166. Kam ir tiesība pievadīt vai novadīt ūdeni, tas drīkst to darīt tikai ar caurulēm vai grāvjiem; bet ierīkot šim nolūkam izmūrētus grāvjus var tikai ar servitūta nesēja piekrišanu.

1167. Ja vairākām personām pieder tiesība pievadīt sev ūdeni no viena un tā paša avota, un ūdens viņu visu vajadzībām nepietiek, tad šā servitūta izlietošana viņiem savā starpā samērīgi jāsadala.

1168. Ūdens smelšanas servitūts dod tiesību smelt ūdeni savām vajadzībām no svešā zemes gabalā esošas upes, akas vai cita ūdenskrājuma.

1169. Kam ir tiesība smelt ūdeni, tam līdz ar to ir arī kājceļa tiesība.

1170. Dzirdināšanas servitūts dod tiesību dzirdināt savus lopus uz svešas zemes.

1161. Included in servitudes of right of way is also the right of travel over waters which are on the boundaries of a neighbouring parcel of land.

2. Servitude of Right of Use of Water

1162. Servitudes of right of use of water include the servitudes of: 1) conducting water; 2) drawing water; and 3) right of watering livestock.

1163. A servitude of conducting water gives the right of conducting water to oneself from another person's spring or other water, or across another person's land, or the right of conducting water from one's own parcel of land across land of a neighbour.

1164. A servitude of conducting water may be established even if there is no water yet on the servient parcel of land, and the right granted to persons to look for water there and afterwards, if they find a spring, to conduct it to their own parcel of land.

1165. If, in a servitude being established, the route for the conducting of water is not specified in detail, then the choice of this route is made pursuant to the provisions of Section 1159. It is prohibited, however, to direct water conduits through those places where, at the time the servitude is established, there are buildings, trees or gardens.

1166. A person who has the right to conduct water to or from land may do so only by means of pipes or ditches; but masonry ditches for this purpose may be installed only with the agreement of the bearer of the servitude.

1167. If several persons have the right of conducting water to themselves from one and the same spring, and there is insufficient water for all their needs, then the use of this servitude shall be divided proportionately among them.

1168. A servitude of drawing water gives the right of drawing water for one's own needs from another person's river, well or other reservoir.

1169. A person who has the right of drawing water, therewith has the right of a footpath.

1170. A servitude of watering gives the right to water livestock on the land of another person.

1171. Ar dzirdināšanas servitūtu vienmēr sa- vienota arī lopu ceļa tiesība.

1171. A servitude of watering always also in- cludes, joined therewith, the right to a livestock right of way.

III. Atsevišķie ēku servitūti

III. Individual Servitudes of Buildings

1172. Ēku servitūti, par kuriem pastāv sevišķi noteikumi, ir šādi:

1172. Servitudes of buildings, regarding which there are special provisions, are as fol- lows:

- 1) atbalsta tiesība,
- 2) iebūves tiesība,
- 3) pārkaru būves tiesība,
- 4) notekas tiesība,
- 5) izlejas tiesība,
- 6) augstākas būves tiesība,
- 7) gaismas tiesība,
- 8) skata tiesība.

- 1) the right of support;
- 2) the right of installation;
- 3) the right of building projection;
- 4) the right of drainage;
- 5) the right of water disposal;
- 6) the right of building height;
- 7) the right of light; and
- 8) the right of view.

Šie servitūti, ja par tiem likumā vai tos nodi- binot nav noteikts citādi, apspriežami pēc vispā- rējiem servitūtu noteikumiem. Bez augšā minē- tiem, var nodibināt vēl arī citus servitūtus, kad viens no kaimiņiem atsakās otram par labu no aprobežojumiem, kas pēdējam uzlikti attiecībā uz būvēm.

These servitudes shall be adjudged pursuant to the general provisions for servitudes unless otherwise provided by law or determined when they are established. In addition to the aforemen- tioned, other servitudes may be established, where one neighbour renounces in favour of an- other, from other restrictions which have been imposed on the latter regarding construction.

1173. Ēkām par labu var nodibināt arī tādus servitūtus, kas pēc vispārēja noteikuma uzskatā- mi par lauku servitūtiem, un proti, ceļa un ūdens servitūtus.

1173. There may also be established for the benefit of buildings such servitudes as, in ac- cordance with general provisions, are to be con- sidered rural servitudes, namely servitudes of right of way and of right of use of water.

1. Atbalsta tiesība

1. Right of Support

1174. Šis servitūts dod tiesību atbalstīt savu ēku uz kaimiņam piederošas sienas, mūra, staba vai velves.

1174. This servitude gives the right for one's building to be provided support by a wall, ma- sonry structure, posts, or vaults belonging to a neighbour.

1175. Ja nav citādu noteikumu, kalpojošās ēkas īpašniekam atbalsti jāuztur kārtībā un jāiz- labo.

1175. Unless otherwise provided, the owner of a servient building shall maintain the support- ing object in order and repair it.

1176. Ja rodas ōaubas par izlabošanas veidu un ja par to nekas nav noteikts servitūtu nodibi- not, šo jautājumu izšķir pēc tā stāvokļa, kādā at- balsts atradies servitūta nodibināšanas laikā.

1176. If any doubts arise as to the method of repair and nothing regarding this has been speci- fied in establishing the servitude, this issue shall be decided according to the state the supporting object was in at the time the servitude was es- tablished.

1177. Pa atbalsta izlabošanas laiku par ēkas atbalstīšanu jāgādā servitūta izlietotājam uz sa- vu rēķinu.

1177. While the supporting object is under repair, the person using the servitude shall pro- vide for the support of the building at his or her own expense.

1178. Ja īpašnieks atteicas no īpašuma tiesības uz kalpojošo ēku, sienu vai mūri, tad ar to viņš atsvabinās no pienākuma tos izlabot un vispār no servitūta.

2. Iebūves tiesība

1179. Āis servitūts dod tiesību iestiprināt kaimiņa sienā vai mūrī atsevišķus baļķus, akmeņus, dzelzs stieņus vai skavas, ciktāl tas nerunā pretim būvnoteikumiem.

1180. Šā servitūta izlietotājs var par nederīgiem kļuvušos baļķus, akmeņus u.t.t. atvietot ar jauniem, bet nedrīkst tos vēlāk iestiprināt lielākā skaitā, nekā viņam sākumā bijis atļauts.

3. Pārkaru būves tiesība

1181. Šis servitūts dod tiesību pietaisīt savai ēkai izbūvi vai piebūvi, kas pārkaras pār kaimiņu zemes gabalu.

4. Notekas tiesība

1182. Šis servitūts dod tiesību novadīt ūdeni no savas ēkas jumta uz kaimiņa zemes gabalu, kā nopilējumu veidā, tā arī pa caurulēm.

1183. Šās tiesības izlietotājs nedrīkst nodarīt zaudējumus kalpojošam zemes gabalam, nevaļadzīgi izbīdot savas caurules vai jumta reni un pārgrozot to virzienu.

1184. Tas, kam jāpielaiž no kaimiņa ēkas noteka, nedrīkst to aizbūvēt, bet tas, kam ir notekas tiesība, nedrīkst savkārt izdarīt savā ēkā vai jumtā nekādas pārmaiņas, ar kurām noteka pastiprinātos vai tās pirmējais virziens pārgrozītos.

5. Izlejas tiesība

1185. Šis servitūts dod tiesību novadīt netīru ūdeni svešās robežās vai caur tām.

1186. Tiesīgā persona nedrīkst izlietot šo servitūtu netīrumu un smirdošu šķidrumu novadīšanai. Tos drīkst novadīt tikai pa apakšzemes ka-

1178. If an owner renounces ownership rights with respect to the servient building, wall or masonry structure, therewith they are released from the duty to repair such and from the servitude in general.

2. Right of Installation

1179. This servitude gives the right of installing separate beams, stones, iron bars or clamps in a wall or masonry structure of a neighbour so long as building regulations are not contravened thereby.

1180. Persons using this servitude may replace beams, stones, etc., which have become unfit, by new ones, but, may not later install such in a greater number than they were originally permitted.

3. Right of Building Projection

1181. This servitude gives the right of attaching to one's building, a construction or an extension which projects over the parcel of land of a neighbour.

4. Right of Drainage

1182. This servitude gives the right of conducting water from the roof of one's building to the parcel of land of a neighbour, by way of drip as well as through drainpipes.

1183. A person exercising this right is not allowed to cause damage to the servient parcel of land by extending their drainpipes or roof gutters and changing their direction without need.

1184. A person who must allow drainage from the building of a neighbour is not allowed to build so as to impede such, but the person who has the right of drainage may not on his or her part make any changes in his or her building or roof which would result in intensified drainage or in alterations to its initial direction.

5. Right of Water Disposal

1185. This servitude gives the right to conduct dirty water to within or through the boundaries of another person's property.

1186. The entitled person is not allowed to use this servitude in order to conduct filth and foetid liquids. These may be conducted only through

nāliem, kurus var ierīkot pa svešu zemi tikai uz sevišķa servitūta pamata.

6. Augstākas būves tiesība

1187. Augstākas būves tiesību, ciktāl tas nerunā pretim būvnoteikumiem, var nodibināt:

1) tā, ka tās izlietotājam atļauts celt augstāku būvi, nekā viņš pēc vispārējiem noteikumiem drīkstētu savam kaimiņam par ļaunu;

2) tā, ka šās tiesības izlietotājs var aizliegt kaimiņam celt tik augstu būvi, kā viņš pēc likuma to varētu.

7. Gaismas tiesība

1188. Gaismas tiesību var nodibināt, piešķirot tiesību:

1) turēt kaimiņa sienā vai mūrī logus vai gaismas caurumus,

2) ietaisīt logus vai gaismas caurumus savā sienā vai mūrī cieši pie kaimiņa robežas, vai tuvāk pie tās nekā likumā atļauts (1091.p.),

3) aizliegt kaimiņam aizbūvēt gaismai priekšā kādu ēku.

8. Skata tiesība

1189. āis servitūts dod tiesību aizliegt ar servitūtu saistītam visu to, kas servitūta izlietotājam atņem brīvu skatu.

3. APAKŠNODAĻA

Personālservitūti

I. Lietojuma tiesība

1. Vispārīgi noteikumi

1190. Lietojums ir kādam piešķirta tiesība saņemt labumu no svešas lietas, to lietojot un dabūjot no tās augļus.

1191. Par lietojuma priekšmetu var būt visāda manta.

1192. Ja lietojumā piešķirta nenoteikta lietas daļa, tad jāpieņem, ka lietojumā nodota puse no tās.

Ja lietojuma tiesība sadalīta starp vairākām personām, nenoteicot katras atsevišķas personas

underground channels which may be installed in the land of another person only on the basis of a separate servitude.

6. Right of Building Height

1187. So long as it does not contravene building regulations, the right of building height may be established:

1) so that the person using it is permitted to erect a higher structure, to his or her neighbour's detriment, than following the general provisions would allow; or

2) so that the person using this right may prohibit his or her neighbour from erecting as high a structure as he or she could pursuant to law.

7. Right of Light

1188. A right of light may be established, granting the right:

1) to maintain windows or openings for light in the wall or masonry structure of a neighbour;

2) to install windows or make openings for light in one's wall or masonry structure adjoining the boundary of a neighbour, or closer to it than permitted by law (Section 1091); or

3) to prohibit a neighbour from constructing a building which obstructs the light.

8. Right of View

1189. This servitude gives the right to prohibit everything connected with the servitude that restricts the servitude user's unobstructed view.

SUB-CHAPTER 3

Personal Servitudes

I. Usufructuary Rights

1. General Provisions

1190. A usufruct is a right granted to a person to receive benefits from, to use and to acquire fruits from the property of another person.

1191. All kinds of property may be the subject of usufruct.

1192. If usufruct is granted with respect to an unspecified part of property, it shall be presumed that the usufruct is granted with respect to half of it.

If a usufructuary right is divided among several persons without specifying the extent of the

daļas apmēru, tad šī tiesība pieder viņām visām vienlīdzīgās daļās.

1193. Lietojums var būt parasts vai ārkārtējs, atkarībā no tam, vai lietojumā nodotā lieta ir patērējama, vai ne.

1194. No lietojuma tiesības izrietošās tiesiskās attiecības noteic vispirms katram atsevišķam gadījumam paredzētie noteikumi, tā ka tās nodibinātājs var šo tiesību visādi aprobežot un pārgrozīt, ja vien tas nerunā pretim lietojuma būtībai. Ja tādu atsevišķu noteikumu nav, tad piemērojami sekojošo pantu noteikumi.

2. Parastā lietojuma tiesība

1195. Lietotājam ir tiesība uz visiem augļiem, ienākumiem un labumiem, kādus var dot lietojumā nodotā lieta. Šās tiesības apmērs nav noteicams pēc lietotāja vajadzībām, bet viņš var izlietot lietu arī peļņai.

1196. Nekustama īpašuma lietojums attiecas uz tā pieaugumiem tikai tad, kad tie tieši saistīti ar galveno lietu.

1197. Lietotājs nevar prasīt sev apslēptu mantu, ko atrod viņa lietojamā zemes gabalā.

1198. Nav nekādas starpības, vai lietas augļi radušies paši no sevis, vai ražoti apstrādājot, nedz arī vai to rašanās cēlonis iestājies tikai lietotāja laikā, vai arī bijis jau agrāk.

1199. Zemes lietojums aptver arī tās piederumus, servitūtus, inventāru, akmeņu lauztuves, kaļķu un smilšu bedres, kā arī dažādus izrakteņus, medības un zveju.

1200. Ja pie lietojamās zemes pieder mežs, tad lietotājs var cirst tajā kokus tikai tādā daudzumā, kāds vajadzīgs saimniecībai, bet ja lietojums tieši attiecas uz mežu, tad lietotājs var cirst tajā kokus, ievērojot visus mežkopības no-

parts of each separate person, such right shall belong to them in equal shares.

1193. A usufruct may be ordinary or extraordinary depending on whether the property transferred to usufruct is consumable or not.

1194. Legal relations arising from a usufructuary right shall firstly be determined pursuant to the provisions set out in any particular instance, so the person establishing it may in diverse ways restrict or vary such right, provided this is not contrary to the essence of usufruct. If there are no such particular provisions, the provisions of the following Sections shall apply.

2. Ordinary Usufructuary Rights

1195. A usufructuary has the right to all fruits, income and benefits derived from the property transferred to usufruct. The extent of this right shall not be determined according to the needs of usufructuaries, and they may also use the property for profit.

1196. A usufruct in immovable property shall pertain to augmentations of such property only where such augmentations are directly connected with the principal property.

1197. A usufructuary may not claim for himself or herself concealed property which is discovered on the parcel of land subject to his or her usufruct.

1198. No distinction arises on the basis that the fruits of a property have been created of their own accord or have been produced as a result of processing, or whether the cause of their creation has come into effect only during the time period of the usufruct, or already existed previously as well.

1199. A land usufruct also includes its appurtenances, servitudes, inventory, rock quarries, lime and sand pits, as well as the diverse mineral resources thereof, and capacity for hunting and fishing thereon.

1200. If a forest is a part of land subject to usufruct, the usufructuary may cut trees in it only in such quantity as are needed for domestic use, but if a usufruct pertains directly to a forest, the usufructuary may, conforming to all forestry

teikumus, nevien apkurināšanai un būvēm, bet arī pārdošanai.

Ja lietojamā zemes gabala mežs nav nolemts ciršanai, tad lietotājs var izcirst no tā tikai saimniecībai nepieciešamo materiālu sētas mietiem, maikstēm u.t.l., pie tam izlietojot šim nolūkam tikai jaunākās audzes, bet ne lielus kokus.

1201. No kritušiem un vētras lauztiem kokiem meža lietotājs var ņemt tikai tos, kurus viņš būtu drīkstējis nocirst, kamēr tie stāvēja uz celma.

Ja kritušie un vētras lauztie koki pieder īpašniekam, tad viņam tie laikā jānovāc, lai tie neka vētu lietošanu.

1202. Tālāk dot lietojuma tiesības izlietošanu uz zināmu laiku vai kādā daļā citai personai var tikai ar īpašnieka piekrišanu.

1203. Lietotājs nevar lietojuma tiesību atsavināt kādam citam, izņemot īpašnieku.

1204. Lietotājs nevar aprūtināt lietojamo lietu ar lietu tiesībām.

1205. Lietotājs var nevien saņemt augļus no lietas, bet arī to visādi izlietot, tikai nekaitējot tās būtībai.

1206. Lietotājs nevar darīt neko tādu, ar ko pasliktinās īpašnieka stāvoklis, ne iznīcinot ko derīgu, ne arī izlietojot kalpojošo lietu neatbilstoši tās uzdevumam.

1207. Lietotājs nevar pilnīgi pārveidot un pārtaisīt lietojamo lietu, pat ja ar to varētu padarīt lietu labāku vai pavairot tās ienesību.

Ja lietotājs kalpojošo lietu patvarīgi pārtaisījis, tad viņam pēc īpašnieka pieprasījuma vēl pa lietojuma tiesības laiku uz savu paša rēķinu jāatjauno agrākais stāvoklis, bet ja tas nav iespējams, jāatlīdzina visi zaudējumi.

1208. Lauku nekustama īpašuma lietotājs var izdarīt tajā visādus uzlabojumus, ja vien ar to nepārgrozās tā raksturs un nesamazinās tā uzdevu-

regulations, cut trees thereon not only for heating and for structures, but also for sale.

If it is not intended that a forest on a parcel of land subject to usufruct be cut, the usufructuary may cut therefrom only materials needed for domestic use for fence pickets, poles, and the like, provided further that he or she shall use for this purpose only the newest growth, but not large trees.

1201. A usufructuary of a forest may take only those fallen and storm-damaged trees which he or she would have been allowed to cut while the trees were standing in place.

If the fallen and storm-damaged trees belong to the owner, the owner shall remove such trees in good time in order not to hinder the usufruct.

1202. The right to the use of a usufruct may be transferred to another person, for a specified period or in regard to some part, only with the consent of the owner.

1203. A usufructuary may not alienate the usufructuary right to another person, except the owner.

1204. A usufructuary may not encumber a property subject to usufruct with property rights.

1205. Usufructuaries may not only receive fruits from the property but also in diverse ways utilise it, provided that they do not in substance harm it.

1206. A usufructuary may not do anything which results in a deterioration of the circumstances of the owner, either by destroying anything useful or by failing to utilise the servient property in compliance with its intended purpose.

1207. A usufructuary may not completely transform and alter the servient property, even if thereby the property could be improved or its profitability increased.

If a usufructuary has arbitrarily altered the servient property he or she shall, pursuant to the request of the owner and within the time period of the usufruct, restore it to its former state at his or her own expense, but if this is not possible, shall make compensation for all losses.

1208. A usufructuary of a rural immovable property may make all kinds of improvements to it, provided that its nature is not changed and

mam atbilstošais ienākums. Ievērojot šo nosacījumu, viņš var ierīkot arī jaunus ietaises un atvērt jaunus ienākuma avotus.

1209. Ēkas lietotājs var arī izdarīt tajā visādus uzlabojumus, ja vien ēka paliek, kā visumā, tā atsevišķās daļās, pēc sava veida un pirmējā rakstura tāda pati kā bijusi. Tādēļ šiem uzlabojumiem jāaprobežojas vienīgi ar pastāvošā uzturēšanu un tādiem izdaļojumiem, kas nekļūst par pašas ēkas daļu un ko arvien var no tās atkal atdalīt.

1210. Ja lietotājs uz kalpojošās zemes uzceļ kādu ēku, tad pēc lietojuma izbeigšanās ne viņš, ne viņa mantinieki nevar to nojaukt, ja vien viņš nav noteikti sev pielīdzis tādu tiesību.

1211. Kustamas lietas lietotājs nevar to pārgrāzīt vai izlietot neatbilstoši tās uzdevumam; bet uzlabot un izdaļot šo lietu viņš var tikai tādā mērā, ciktāl ar to nepārgrozās tās raksturs un pirmējais uzdevums.

1212. Lietotājam jāuztur un jālieto kalpojošā lieta atbilstoši tās uzdevumam, ar čakla un kārtīga saimnieka rūpību.

Ja lietotājs šādu rūpību ievēro, tad viņš neatbild ne par lietas bojāšanos, ne pār tās bojā eju, ja tā notikusi lietu pareizi lietojot.

1213. Lietotājam ēkas jāuztur uz savu rēķinu; tomēr šajā ziņā viņam pienākas tikai izdarīt mērenus izlabojumus, bet ne uzlabojumus. Pastāvošos izdaļojumus viņš var uzturēt pēc savas gribas.

Lietotājam ēkas jāapdrošina pret uguni.

1214. Ja lietotājs nepieciešamiem izlabojumiem izdevīs vairāk par lietojuma vērtību, tad viņš var prasīt, lai viņam atmaksā vērtības pārniegumu.

1215. Ēkas, kas sabrūk no vecuma, lietotājam nav jāatjauno; bet viņš arī nevar prasīt, lai īpašnieks tās izlabo.

income commensurate to its intended purpose is not decreased thereby. Observing this condition, he or she may also install new installations and open new sources of income.

1209. A usufructuary of a building may also make all kinds of improvements to it, provided that the building remains, both as a whole and in its separate parts, in its form and primary nature the same as it was. Accordingly, these improvements shall be restricted solely to maintenance of its existing condition and such enhancements as do not become a part of the building itself and may always be separated from it.

1210. If a usufructuary erects a building on servient land, upon the termination of the usufruct neither he or she nor his or her heirs may demolish it, unless the usufructuary has specifically acquired such right.

1211. A usufructuary of movable property may not alter or utilise it in a way inappropriate to its intended purpose; and he or she may improve and enhance such property only to such extent as its nature and primary purpose is not altered thereby.

1212. A usufructuary shall maintain and utilise the servient property in a way appropriate to its intended purpose, with the care of an industrious and prudent owner.

If a usufructuary observes such care, he or she shall not be held liable either for the deterioration of the property or for its destruction, if such deterioration or destruction take place during the proper utilisation of the property.

1213. A usufructuary shall maintain buildings at his or her own expense; in this respect, however, he or she have an obligation to carry out only reasonable repairs, but not improvements. He or she may maintain existing enhancements according to his or her own volition.

A usufructuary shall insure buildings against fire.

1214. If a usufructuary has made expenditures on necessary repairs, in excess of the value of the usufruct, the usufructuary may claim reimbursement for the amount exceeding the value.

1215. A usufructuary is not required to renew buildings which collapse because of old age; but also may not require that the owner repair them.

1216. Būvēm un izlabojumiem, kas pēc likuma jāizdara īpašniekam, lietotājs dod bez atlīdzības materiālus, kuri atrodas lietojamā zemes gabalā.

1217. Nogājušie vai par nederīgiem kļuvušie mājas kustoņi lietotājam jāatvieto no pievairojuma; dārzos nokaltušo koku vietā viņam jāstāda jauni.

1218. Saņemot visus labumus no kalpojošās lietas, lietotājam arī jānes visas ar to saistītās nastas un apgrūtinājumi, izņemot atbildību par parādiem, kas guļ uz lietu, bet neizņemot šo parādu procentus.

Visas uz kalpojošo lietu gulstošās reālnastas, nodokļi un nodevas, kā arī kārtējās un ārkārtējās piegādes, apdrošināšanas prēmijas, uztura devumi u.t.l., jānes un jāpilda lietotājam.

1219. Kad beidzies lietojuma termiņš, lietotājam vai viņa mantiniekiem jāatdod lieta īpašniekam atpakaļ dabā un tādā stāvoklī, kādā tai vajaga būt pēc kārtīgas lietošanas.

1220. Lietotājam jānodrošinājums tikai tad, ja tas noteikti norunāts lietojumu nodibinot.

1221. Īpašnieks nevar nekādā ziņā kavēt lietotāju viņa tiesību kārtīgā izlietošanā, un tādēļ, nezaudējot tiesību visās pārējās attiecībās rīkoties ar savu īpašumu, viņš nevar darīt neko tādu, kas ierobežotu lietotāja tiesības vai kā citādi viņam kaitētu

1222. Kalpojošās lietas īpašnieks nevar tajā neko pārgrozīt pret lietotāja gribu, piemēram, celt uz kalpojošā zemes gabala kādu ēku, izbūvēt augstāku jau pastāvošu ēku u.t.l.

1223. Tāpat īpašnieks nevar ne apgrūtināt kalpojošo zemes gabalu, lietotājam par ļaunu, ar servitūtiem, ne arī atteikties no zemes gabalam piederoša servitūta.

1224. Īpašnieks nevar no lietojumā esoša zemes gabala neko ne paņemt, ne aizvākt, kas pie tā pieder, lai tā būtu ēka vai arī tikai viņa paša stādīts koks.

1216. In regard to structures and repairs which, pursuant to law, are required to be made by the owner, a usufructuary shall provide, without compensation, materials found on the parcel of land subject to the usufruct.

1217. A usufructuary shall replace domestic animals which have strayed or have become of no use, from natural increase; in gardens he or she shall plant new trees in place of dead ones.

1218. In receiving all benefits from a servient property, a usufructuary shall also bear all associated charges and encumbrances, excepting liability for debts to which the property is subject, but not excepting the interest on such debts.

All real charges to which a servient property is subject, taxes and fees, as well as ordinary and extraordinary supplies, insurance premiums, food, and the like, shall be borne and fulfilled by the usufructuary.

1219. After the expiration of the term of a usufruct, the usufructuary or his or her heirs shall return the property to its owner in actual fact and in such condition as it ought be after proper use.

1220. A usufructuary shall provide security only if it was specifically agreed upon when the usufruct was established.

1221. An owner may not in any way hinder a usufructuary from properly using his or her rights, and accordingly, without losing the right to act with his or her property in all other relations, he or she may not do anything which restricts the rights of the usufructuary or otherwise harms him or her.

1222. The owner of a servient property may not make any changes in it contrary to the volition of the usufructuary, for example, to erect a building on the servient parcel of land, to build up higher an already existing building, and the like.

1223. Similarly, the owner may neither encumber the servient parcel of land with servitudes to the detriment of the usufructuary, nor renounce a servitude belonging to the parcel of land.

1224. An owner may neither take nor remove anything belonging to the parcel of land subject to usufruct, irrespective of whether this is a building, or only a tree which such owner has planted himself or herself.

3. Ārkārtējā lietojuma tiesība

1225. Ja lietojumā dotas patērējamas lietas, tad lietotājs no to saņemšanas brīža kļūst par šo lietu īpašnieku un viņam tikai ir pienākums, pēc lietojuma izbeigšanās, atdot atpakaļ tajā pašā daudzumā tās pašas šķiras un tā paša labuma lietas vai arī atlīdzināt to vērtību.

1226. Ja lietojuma priekšmets ir pienākošies kapitāli vai citādi prasījumi, tad lietotājam pieder tiesība nevien saņemt ienākumus no prasījuma, bet arī atprasīt pašu kapitālu, kad tam pienācis termiņš.

II. Dzīvokļa tiesība

1227. Dzīvokļa tiesība ir lietu tiesība lietot par dzīvokli svešu māju, tomēr nekaitējot pašai mājai.

1228. Persona, kam pieder dzīvokļa tiesība, var atdot telpas citiem vienīgi ar īpašnieka piekrišanu.

1229. Dzīvokļa tiesība, kas piešķirta vairākām personām kopīgi, paliek spēkā pilnā apmērā tik ilgi, kamēr ir dzīvs kaut viens šās tiesības izlietotājs.

1230. Izdevumi par dzīvoklim nepieciešamiem izlabojumiem un citas nastas jānes dzīvokļa tiesības izlietotājam.

4. APAKŠNODAĻA Servitūtu nodibināšana

1231. Servitūtus nodibina:

- 1) ar likumu;
- 2) ar tiesas spriedumu;
- 3) ar līgumu vai testāmentu.

1232. Ar līgumu vai testāmentu iegūt nekustamam īpašumam par labu servitūtu vai arī viņu ar to apgrūtināt var tikai viņa īpašnieks.

Ja valdošais vai kalpojošais nekustamais īpašums pieder vairākām personām kopīgi, tad servitūta nodibināšanai nepieciešama viņu visu piekrišana.

1233. Servitūtus var kā iegūt, tā arī uzlikt vēl

3. Extraordinary Usufructuary Rights

1225. If consumable property is made subject to usufruct, then from the time of its receipt a usufructuary becomes the owner of such property and after termination of the usufruct only has a duty to return property in the same amount, of the same kind and of the same quality, or to provide compensation for the value thereof.

1226. If the subject of a usufruct is capital which is due or other claims, then the usufructuary has the right not only to receive income from such a claim, but also to request the capital itself when its term comes due.

II. Right of Dwelling

1227. A right of dwelling is a property right to use as a dwelling the house of another person, provided no injury is caused to the house itself.

1228. A person to whom a right of dwelling belongs, may transfer the premises to others only with the consent of the owner.

1229. A right of dwelling which is granted to several persons jointly shall remain in effect to full extent as long as at least one of the users of this right is alive.

1230. Expenditures for necessary repair of a dwelling and other charges shall be borne by the users of the right of dwelling.

SUB-CHAPTER 4 Establishment of Servitudes

1231. Servitudes may be established:

- 1) by law;
- 2) by a judgment of a court; or
- 3) by a contract or a will.

1232. Only the owner of immovable property may, pursuant to a contract or will, acquire a servitude for the benefit of such immovable property or encumber it with a servitude.

If dominant or servient immovable property is owned by several persons jointly, the consent of all such persons is required for the establishment of a servitude.

1233. Servitudes may be both acquired for

neesošai lietai, piemēram, mājai, kuru nodomāts būvēt, uzmeklējamam avotam u.c.

1234. Nekustamam īpašumam, kas jau nes servitūtu, drīkst uzlikt jaunu tikai tad, kad no tam nevar rasties nekāds zaudējums agrākajam.

Ja uz nekustamu īpašumu guļ hipotēkas, tad uzlikt tam servitūtu, kas aprobežo hipotēkāro kreditoru tiesības, var tikai ar viņu piekrišanu.

1235. No servitūta izrietošā lietu tiesība ir nodibināta un spēkā abām pusēm, t.i. valdošā un kalpojošā nekustamā īpašuma īpašniekiem, tikai pēc servitūta ierakstīšanas zemes grāmatās; līdz tam laikam viņu starpā pastāv vienīgi personiska saistība, kuras ierakstīšanu zemes grāmatās var tomēr prasīt katra puse, ja vien izpildīti visi citi servitūtam nepieciešamie noteikumi.

1236. Bez tam pilsētās katrs servitūta nodibināšanas līgums, kas noslēgts starp kaimiņiem ceļot no jauna vai sākot pārbūvēt ēku, ir spēkā tikai tad, ja tas uzrādīts attiecīgā iestādē un atzīts par saskanošu ar pastāvošiem būvniecības noteikumiem.

5. APAKŠNODAĻA Servitūtu izbeigšanās

I. Vispārīgie izbeigšanās pamati

1237. Kā personālie, tā reālie servitūti izbeidzas:

- 1) ar atteikšanos no tiem;
- 2) ar tiesības un pienākuma sakritumu vienā personā;
- 3) ar kalpojošās vai valdošās lietas bojā eju;
- 4) ar atceļoša nosacījuma iestāšanos vai termiņa notecējumu;
- 5) ar izpirkumu;
- 6) ar noilgumu.

1238. Atteikties no piederoša servitūta var vai nu noteikti ar līgumu, ar kuru servitūta izlieto-tājs pārved to atpakaļ uz kalpojošās lietas īpaš-nieku, vai klusējot, ar to, ka servitūta izlietotājs

and attached to property not yet existing – for example, a house intended to be constructed, a spring to be found, and others.

1234. A new servitude may be attached to an immovable property which already bears a servitude only when no loss can result to the prior servitude therefrom.

If mortgages are attached to an immovable property, a servitude limiting the rights of the mortgage creditors may be imposed on such property only with their consent.

1235. A property right arising from a servitude shall be established and effective for both parties, i.e., the owners of both the dominant and servient property, only after its registration in the Land Register; until that time only a personal obligation exists between them, the registration of which in the Land Register may, however, be requested by each party, provided all other provisions necessary for the servitude have been fulfilled.

1236. In addition, in cities and towns, every contract regarding establishment of a servitude, which is concluded between neighbours to erect anew or commence to reconstruct a building, is valid only if it has been presented to the relevant institution and is recognised as being in accordance with existing building regulations.

SUB-CHAPTER 5 Termination of Servitudes

I. General Basis of Termination

1237. Both personal and real servitudes are terminated:

- 1) by renunciation of them;
- 2) by merger of the rights and the duties in one person;
- 3) by destruction of the servient or of the dominant property;
- 4) by a resolutive condition coming into effect or expiration of a time period;
- 5) by pre-emption; or
- 6) through prescription.

1238. Renunciation of a servitude belonging to a person may be provided for either in a contract pursuant to which the person using the servitude transfers it back to the owner of the servi-

piekrīt tādai kalpojošās lietas īpašnieka darbībai, ar kuru servitūtu izlietošana nav savienojama.

Ja servitūta izlietotājs tikai nerunā pretīm tādai darbībai, ar kuru servitūta lietošana kļūst neiespējama, vai klusēdams pacieš šādu darbību, tad to vēl nevar atzīt par atteikšanos no servitūta. Bet ja minētā darbība pastāv kādas ēkas celšanā un servitūta izlietotājs, to zinādamas, ne-protestē likumīgā kārtībā pirms tās pabeigšanas, tad viņš var prasīt tikai atlīdzību par servitūtu, kas padarīts neiespējams, bet nevar prasīt, lai ēku nojauc.

1239. Ja valdošais nekustamais īpašums pieder vairākām personām, tad, lai atteikšanās būtu spēkā, vajadzīga viņu visu piekrišana; pretējā gadījumā atteikšanās nesaista arī tos, kas to izteikuši.

1240. Atteikšanās iztulkojama tās šaurākā nozīmē; ja kāds, kam ir uz vienu un to pašu lietu vairākas servitūta tiesības, atteicas no vienas, tad tāda atteikšanās neattiecas uz pārējām.

1241. Ja īpašuma tiesības uz valdošo un kalpojošo nekustamo īpašumu sakrīt vienā personā tikai uz zināmu laiku, tad tam notekot servitūts atkal atjaunojas, ja vien nav noteikts citādi; bet ja sakrītums ir bez nosacījuma un bez termiņa, tad arī servitūts izbeidzas uz visiem laikiem.

Ja tikai kāda valdošā vai kalpojošā nekustamā īpašuma daļa ir savienota ar otru, tad attiecībā uz nesavienoto daļu servitūts joprojam paliek spēkā.

Ja kalpojošais nekustamais īpašums pieder vairākām personām kopīgi, tad valdošā un kalpojošā nekustamā īpašuma savienošana izbeidz servitūtu tikai tajā gadījumā, kad visi kalpojošā nekustamā īpašuma īpašnieki kopīgi ieguvuši valdošo.

1242. Servitūts, kas izbeidzies ar kalpojošā vai valdošā nekustamā īpašuma bojā eju, atkal atjaunojas, ja atjauno šo nekustamo īpašumu, kaut arī līdz tam jau būtu notecējis laiks, kurā servitūts izbeidzas ar noilgumu.

ent property, or implicitly, whereby the person using the servitude consents to such action by the owner of the servient property, with which the use of the servitude is incompatible.

If a person using a servitude simply does not voice his or her opposition to such action, pursuant to which the use of the servitude becomes impossible, or suffers such action silently, this shall not yet be recognised as a renunciation of the servitude. But if the mentioned action consists of the erection of some building and, being aware of this, the user of the servitude does not, in accordance with lawful procedures, protest prior to its completion, he or she may only claim compensation for the servitude which is rendered impossible, but may not require that the building be demolished.

1239. If the dominant immovable property belongs to several persons, then, to make renunciation effective, the consent of all of them is required; otherwise the renunciation shall also not be binding upon those who have expressed it.

1240. Renunciation shall be interpreted within its narrowest meaning; if a person who has several servitude rights to one and the same property renounces one of them, such renunciation does not apply to the others.

1241. If the rights of ownership in dominant and servient property merge in one person only for a certain time period, then after it has elapsed, the servitude shall be again renewed, if it is not provided otherwise; but if the merger is without conditions and for an unlimited period, then the servitude is also forever terminated.

If only a part of the dominant or servient immovable property is joined to the other, then, with regard to the part not joined, the servitude shall still remain in effect.

Where a servient immovable property belongs to several persons jointly, the joining of the dominant and of the servient immovable property shall terminate the servitude only in cases where all owners of the servient immovable property have jointly acquired the dominant property.

1242. A servitude which has been terminated by the destruction of the servient or the dominant property shall be renewed if this immovable property is renewed, even if by then the time pursuant to which the servitude is terminated through prescription has elapsed.

1243. Ja kalpojošā nekustamā īpašumā notikusi tikai pārmaiņa, pēc kuras servitūta tiesības izlietošana joprojām ir iespējama, tad tā servitūtu neizbeidz.

1244. Ja servitūts atvēlēts no zināma termiņa, tad kalpojošā nekustamā īpašuma īpašnieks nedrīkst saīsināt lietošanas laiku, novilcinot tā piešķiršanu. Pretējā gadījumā servitūta izlietotājs gan nevar prasīt noteiktā laika pagarinājumu, bet viņš var prasīt atlīdzību par zaudējumiem sakarā ar novilcinājumu.

1245. Ja personālservitūts noteikts uz tik ilgu laiku, kamēr kāda trešā persona sasniedz zināmu vecumu, bet pa tam šī trešā persona nomirst, šo vecumu nesasniegusi, tad servitūta izlietotājs patur savu lietojuma vai dzīvokļa tiesību līdz noteikto gadu notecējumam.

1246. Ja personālservitūta termiņš nolikts līdz tam laikam, kad iestātos zināms nosacījums attiecībā uz kādu trešo personu, bet šī persona pirms nosacījuma iestāšanās nomirst, tad servitūta izlietotājs patur savu tiesību uz visu mūžu.

1247. Ja kādas lietas lietojuma tiesība novēlēta tā, lai tā sāktos tikai iestājoties zināmam nosacījumam vai termiņam, tad mantinieks drīkst piešķirt lietojuma tiesību uz tādu lietu trešai personai tikai tik ilgi, kamēr nav iestājies apzīmētais nosacījums vai termiņš.

1248. Ja tas, kam testamentā novēlēta lietojuma tiesība, nomirst pirms varbūtēji noteiktā termiņa notecējuma vai varbūtēja nosacījuma iestāšanās, bet šai tiesībai jāpāriet uz trešo personu tikai pēc minētā termiņa notecējuma vai minētā nosacījuma iestāšanās, tad īpašnieks nav spiests piešķirt lietojuma tiesību šai trešai personai pirms šā laika.

1249. Izpirkt servitūtu, atlīdzinot tā izlietotājam, var tikai abām pusēm savstarpēji vienojoties, bet ne pēc vienas puses pieprasījuma.

Pat servitūta nelietīga izlietošana nedod kalpojošās lietas īpašniekam tiesību prasīt tā izpirkšanu; servitūts neizbeidzas ne tādas nelietīgas

1243. If in regard to a servient immovable property, only such change takes place as following which use of the servitude right is still possible, the servitude is not terminated thereby.

1244. If a servitude is allotted for a certain time period, the owner of the servient immovable property may not shorten the period of use by delaying the granting of such servitude. Where this is contravened, the person using the servitude may not claim for the specified time period to be extended, but he or she may claim compensation for losses related to the delay.

1245. If a personal servitude is provided for the period of time until some third person attains a certain age, but in the interim such third person dies not having attained such age, the usufructuary or dwelling rights of the person using the servitude are retained by the latter until the specified years have elapsed.

1246. If it is provided that a personal servitude shall be for a period of time ending when a certain condition regarding some third person comes into effect, but in the interim such person dies prior to the condition coming into effect, the rights of the user of such servitude are retained for the servitude user's entire life.

1247. If the usufructuary right in regard to a property is bequeathed so that it commences only upon a certain condition or time period coming into effect, the heir is allowed to grant the usufructuary right regarding such property to a third person only so long as the designated condition or time period have not come into effect.

1248. If a person who has been bequeathed a usufructuary right by a will dies, prior to the expiration of a specific time period that may be set out or prior to a condition that may be set out coming into effect, but such right must devolve to a third person only after the expiration of the aforementioned time period or the coming into effect of the aforementioned condition, the owner shall not be compelled to grant the usufructuary right to such third person prior to then.

1249. A servitude may be redeemed, compensating the user thereof, only through mutual agreement of both parties, but not pursuant to the unilateral demand of one party.

Even the improper use of a servitude does not give the owner of the servient property the right

izlietošanas dēļ, ne arī tādēļ, ka servitūta tiesības izlietotājs izvairās izpildīt savus pienākumus.

1250. Servitūts izbeidzas ar noilgumu, ja tiesīgais to labprātīgi desmit gadu laikā nav lietojis personīgi vai caur citām personām.

Tāds servitūts, ko var izlietot tikai pārgadiem vai pārmēnešiem, vai arī tikai zināmos gada laikos, izbeidzas neizlietošanas dēļ pēc divkārša termiņa noteicējuma.

Lai ar noilgumu izbeigtos ēku servitūts, ir vēl vajadzīgs, ka valdošā nekustamā īpašuma īpašnieks būtu pielaidis kalpojošā kautko tādu, kas pavisam nav savienojams ar servitūta izlietošanu.

1251. Ja tikai viens kopīpašnieks pa noilguma laika tecējumu nav izlietojis servitūtu, tad tas ar noilgumu neizbeidzas.

1252. Ja kāds servitūtu izlietojis pa daļai, tad ar to servitūts ir pret noilgumu aizsargāts pilnā apjomā.

1253. Izņēmums no šā noteikuma (1252.p.) paredzēts lietojuma tiesībai: ja tās izlietotājs pa visu likumīgo noilguma laiku ir to izlietojis tikai pa daļai, tad neizlietotā daļā šī tiesība izbeidzas.

1254. Ja kādu servitūtu izlieto pavisam citādi nekā pienāktos, tad tas pielīdzināms tā neizlietošanai.

1255. Ja servitūts nav izlietots dabisku vai paša kalpojošās lietas īpašnieka radītu šķēršļu dēļ, tad pa tāda šķēršļa pastāvēšanas laiku noilguma tecējums apstājas.

1256. Ar noilgumu neizbeidzas:

- 1) dzīvokļa tiesība;
- 2) pārgadēja lietojuma tiesība;
- 3) pieejas tiesība kapsētai.

to demand that the servitude be redeemed; the servitude does not terminate either because of such improper use or because the user of the rights of servitude avoids performing his or her duties.

1250. A servitude shall be terminated through prescription if the person entitled thereto has not voluntarily, within a period of ten years, used it personally or through other persons.

Such servitude as may be exercised only every second year or every second month or only at certain times of the year, shall terminate as a result of not being used after twice the length of the period has elapsed.

In order that a building servitude be terminated through prescription, it is also required that the owner of the dominant immovable property has allowed the taking place, in the servient tenement, of something completely incompatible with the use of the servitude.

1251. If, within the prescriptive time period of the prescription, only one of the joint owners has not used the servitude, then it shall not be terminated through prescription.

1252. If a person has partly used a servitude, the servitude shall thereby be protected against prescription to its full extent.

1253. An exception from this provision (Section 1252) is provided with respect to the usufructuary right as follows: if, during the entire time of the lawful prescriptive period, the person who uses such right has used it only in part, such right is terminated in regard to the part not used.

1254. Where a servitude is used completely differently than as is appropriate, that shall be deemed equivalent to it not being used.

1255. If a servitude has not been used due to natural impediments or impediments created by the owner of the servient property himself or herself, the prescriptive period ceases to run during the period that such an impediment exists.

1256. The following shall not be terminated by prescription:

- 1) rights of dwelling;
- 2) biennial usufructuary rights; and
- 3) rights of access to a cemetery.

II. Personālservitūtu sevišķie izbeigšanās veidi

1257. Personālservitūti nepāriet uz to izlieto-tāja mantiniekiem, bet ar viņa nāvi izbeidzas.

1258. Ja šādu servitūtu jau no paša sākuma ar līgumu vai ar testāmentu piešķir arī izlietotāja mantiniekiem, tad nodibinājums uzskatāms par divkāršu vai atjaunotu, tā ka servitūts pāriet uz mantinieku jau uz viņa paša tiesības, bet ne uz mantojuma tiesības pamata.

Šādā gadījumā servitūts arvien izbeidzas, ja nomirst servitūta izlietotāja tuvākais likumiskais vai testamentārais mantinieks, un uz citiem viņa mantiniekiem nepāriet.

1259. Ja servitūts nodibināts juridiskai perso-nai par labu bez noteikta termiņa, tad tas izbei-dzas ne agrāk kā notekot simts gadiem, ja vien pati juridiskā persona nav agrāk izbeigusies.

II. Special Forms of Termination of Personal Servitudes

1257. Personal servitudes shall not devolve to the heirs of the user of the servitude, but shall terminate upon the death of the user.

1258. If such servitude is, by contract or will, already from the very beginning also granted to the heirs of the user, then such establishment shall be deemed to be duplicated or renewed so that the servitude devolves to an heir on the basis of the rights of the heir himself or herself and not on the basis of inheritance rights.

In this case, the servitude shall always be terminated if the closest heir by intestacy or testa-mentary heir of the user of the servitude dies, and shall not devolve to his or her other heirs.

1259. If a servitude is established without a fixed time period for the benefit of a legal per-son, it shall be terminated not earlier than after one hundred years have elapsed, unless the legal person itself has ceased to exist earlier.

PIEKTĀ NODAĻA

Reālnastas

1. APAKŠNODAĻA

Vispārīgi noteikumi

1260. Reālnasta ir uz nekustamu īpašumu gulošs pastāvīgs pienākums atkārtoti dot noteiktus izpildījumus naudā, graudā vai klaušās.

1261. Pienākums nest uz nekustamu īpašumu gulošu reālnastu jau ar pašu iegūšanu pāriet uz katru šā nekustamā īpašuma ieguvēju, tā ka viņam nav vajadzīgs to noteikti uzņemties.

1262. Nekustama īpašuma pārdošana izsolē neizbeidz uz to gulošo reālnastu.

1263. Kalpojošam nekustamam īpašumam un tā īpašniekam var uzlikt reālnastu tiklab kādai fiziskai vai juridiskai personai, kā arī citam nekustamam īpašumam par labu.

1264. Reālnasta, kas nodibināta nekustamam īpašumam par labu, nav no tā atdalāma un ir atsavināma tikai kopā ar to.

1265. Kādai personai par labu nodibinātu reālnastu šī persona var atdot citam, ja reālnasta ar to neklūst lielāka vai grūtāka.

1266. Vairāki kalpojošā nekustamā īpašuma īpašnieki atbild tiesīgai personai par reālnastu solidāri, tā ka viņa var no katra no tiem prasīt visas nastas izpildījumu.

Ja kalpojošo nekustamo īpašumu sadala, tad reālnasta joprojām paliek uz visām tā daļām, ja vien tiesīgā persona pati nav noteikti piekritusi nekustamā īpašuma un uz to gulošās reālnastas sadalīšanai.

CHAPTER 5

Real Charges

SUB-CHAPTER 1

General Provisions

1260. A real charge is a permanent duty attached to immovable property to repeatedly provide specified performance of money, in kind or by *corvée*.

1261. A duty to bear a real charge to which immovable property is subject shall, already as a result of the acquisition itself, devolve to every acquirer of such immovable property so that it is not required that he or she specifically assume it.

1262. Sale at auction of immovable property does not terminate a real charge attached to it.

1263. A real charge may be imposed on servient immovable property and on its owner, for the benefit of either a natural or legal person, as well as other immovable property.

1264. A real charge which is established for the benefit of immovable property shall not be separated from it, and shall be alienated only together with it.

1265. A real charge established for the benefit of a person may be transferred by such person to another, provided the real charge does not become greater or more onerous thereby.

1266. Several owners of servient immovable property shall jointly be liable in regard to the real charge to the person entitled thereto, so that such person may claim performance of the whole charge from each of them.

If the servient immovable property is divided, the real charge shall still remain attached to all the parts thereof, provided the person entitled has not specifically himself or herself agreed to the division of the immovable property and the real charge attached to it.

1267. Kalpojošā nekustamā īpašuma īpašnieks var atsavināties no atbildības par reālnostu, atstājot nekustamo īpašumu.

1268. Par reālnostas parādiem atbild nekustamais īpašums, un tādēļ katram tā jaunam īpašniekam jānomaksā šie sava priekšgājēja parādi, bet ne vairāk kā par trim gadiem pirms tā pārejas.

1269. Nodibinot konkursu par kalpojošā nekustamā īpašuma īpašnieku, šā īpašuma tekošās reālnostas uzņemas konkursa masa.

2. APAKŠNODAĻA

Reālnostu nodibināšana un izbeigšanās

I. Reālnostu nodibināšana

1270. Reālnostas nodibina ar likumu, līgumu vai testāmentu.

Ja reālnota nodibināta ar līgumu vai ar testāmentu, tad tā iegūst spēku pret trešām personām tikai tad, kad to ieraksta zemes grāmatās uz kalpojošo nekustamo īpašumu.

II. Reālnostu izbeigšanās

1271. Reālnostas izbeidzas ar tiesības un pienākuma sakritumu vienā personā.

Sakritumam izbeidzoties, reālnota vairs neatjaunojas, ja vien nav tieši norunāts pretējais.

1272. Reālnostas var izbeigt arī ar līgumu un ar reālnostas izlietotāja pēdējās gribas rīkojumu vai kādu citu viņa vienpusēju gribas izteikumu.

1273. Ar kalpojošā nekustama īpašuma bojāeju pati no sevis izbeidzas arī reālnota.

1274. Ar noilgumu izbeidzas tiesība uz termiņa maksājumiem vai pienākumiem, ja tie nav pieprasīti desmit gadu laikā.

1275. Uz pašu reālnostu, ja tā ierakstīta zemes grāmatās, noilgums neattiecas.

1267. The owner of servient immovable property may be relieved from liability for a real charge by withdrawing from the immovable property.

1268. Real charge debts shall be secured by immovable property and therefore every new owner shall pay for such debts of his or her predecessors, but for not more than a period of three years before the passing thereof.

1269. Where a concursus proceeding is established against the owner of servient immovable property, current real charges on such property shall be assumed by the entirety of property subject to concursus proceedings.

SUB-CHAPTER 2

Establishment and Termination of Real Charges

I. Establishment of Real Charges

1270. Real charges may be established by law, by contract or by will.

If a real charge is established by contract or will, it comes into effect as against third persons only when registered in the Land Register with respect to the servient immovable property.

II. Termination of Real Charges

1271. A real charge terminates upon the confusion of rights and duties thereof in one person. Upon such confusion terminating, the real charge is not again renewed, provided it is not expressly agreed otherwise.

1272. Real charges may also be terminated pursuant to an agreement, and pursuant to last will instructions or some other unilateral expression of volition on the part of the chargee.

1273. Upon a servient immovable property being destroyed, the real charge also terminates of its own accord.

1274. The right to term payments or duties terminates through prescription if these have not been claimed within a period of ten years.

1275. Prescription does not apply to the real charge itself if such charge is registered in the Land Register.

1276. Ja ar likumu, līgumu vai vienpusēju gribas izteikumu vienu reālnastu graudā vai kļaušās atvieto ar kādu citu vai pārvērš naudā, tad jāpieņem, ka agrākā nasta ir izbeigusies un tās vietā radusies jauna.

III. Reālnastu veidi

1277. Reālnastas ir vai nu publiskas, vai privātas.

Arī publiskās reālnastas pakļautas iepriekšējo (1261.-1276.) pantu noteikumiem.

1276. If pursuant to law, contract, or a unilateral expression of intent one real charge for performance in kind or by corvée is replaced by another, or is converted into a money charge, it shall be presumed that the earlier charge is terminated and a new one has been created in its place.

III. Forms of Real Charges

1277. Real charges are either public or private.

Public real charges are also subject to the provisions of the previous Sections (1261-1276).

SESTĀ NODAĻA

Ķīlas tiesība

1. APAKŠNODAĻA

Vispārīgi noteikumi

1278. Ķīlas tiesība ir tāda tiesība uz svešu lietu (841.p.), uz kuras pamata šī lieta nodrošina kreditoram viņa prasījumu tādā kārtā, ka viņš var no tās dabūt šā prasījuma samaksu.

1279. Ķīlas tiesību par kustamu lietu, ja tā ieķīlājot nodota kreditora valdījumā, sauc par rokas ķīlu. Nekustamas lietas ieķīlājumu, nenododot valdījumu, sauc par hipotēku.

Ja kustama vai nekustama augļu nesēja lieta ieķīlāta tā, ka kreditors to valda un ievāc no tās augļus, tad šādu ķīlu sauc par lietošanas ķīlu.

P i e z ī m e.

1. Ķīlas tiesību uz reģistrētiem jūras tirdzniecības kuģiem nodibina bez kuģa nodošanas ķīlasņēmēju valdījumā. Šādu ieķīlājumu sauc par kuģu hipotēku. Sevišķi noteikumi ievietoti kuģu hipotēkas un jūras prasību likumā.

2. Ķīlas tiesību uz kustamām lietām var nodibināt bez to nodošanas ķīlasņēmēju valdījumā pēc komerčķīlas noteikumiem. Komerčķīlas noteikumi ievietoti citos likumos.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.10.1997. likumu)

I. Ar ķīlu nodrošinātais prasījums

1280. Katrā ķīlas tiesībā ir nepieciešams prasījums, par ko ķīla atbild.

1281. Hipotēku var nodibināt kā nodrošinājumu prasījumiem, kas var rasties nākotnē no parādniekam atklāta kredita (kredithipotēka). Ie-

CHAPTER 6

Pledge Rights

SUB-CHAPTER 1

General Provisions

1278. A pledge right is such right in regard to property of another (Section 841) as on the basis of which the property secures the claim of a creditor so that the creditor is able to receive from the property the payment for such claim.

1279. A pledge right in regard to movable property is called a possessory pledge, if upon such property being pledged, possession of it is transferred to the creditor. The pledging of an immovable property without transfer of possession is called a mortgage.

If movable or immovable property bearing fruits is pledged so that the creditor possesses and derives fruits from it, then such a pledge is called a usufructuary pledge.

N o t e.

1. A pledge right in registered mercantile marine ships shall be established without transferring the ship to the possession of the pledgee. Such pledge is called a ship mortgage. Specific provisions are set out in the Ship Mortgage and Marine Claims Law.

2. A pledge right in movable property may be established without transfer of such property to the possession of the pledgee pursuant to provisions regarding commercial pledges. Provisions regarding commercial pledges are set out in other laws.

[16 October 1997]

I. Claims Secured by Pledge

1280. It is necessary that in regard to each pledge right there be a claim, regarding which the pledge is liable.

1281. A mortgage may be established as security for claims which may arise in the future from credit available to debtors (credit mort-

rakstot šo hipotēku zemes grāmatās, jānorāda atklājamā kredīta augstākā summa, kuras apmērā kredīthipotēkai arī pieder pirmtiesība no tā laika, kad tā ierakstīta zemes grāmatās.

1282. Nodrošināšanai ar ķīlas tiesību nav vajadzīgs, lai prasījums būtu naudas prasījums, lai tam būtu pienācis termiņš un lai par to varētu celt prasību.

1283. Ķīlas tiesība, kā blakus tiesība, sava spēka ziņā atkarājas no prasījuma spēka. Ja prasījums ir aprobežots, tad arī ķīlas tiesības prasība var būt tikai aprobežota.

1284. Ja prasījums pēc likuma nevar pastāvēt, tad arī tā nodrošināšanai nodibinātā ķīlas tiesība nav spēkā, un ķīlas devējs, ja viņš ķīlu jau būtu nodevis kredītoram, var to prasīt atpakaļ.

1285. Ķīlas tiesība nevar pārsniegt to prasījumu, par kuru tā atbild. Pilnīgi nolīdzinot pēdējo, izbeidzas arī pirmā.

1286. Ķīlas tiesība paliek spēkā tik ilgi, kamēr pilnīgi apmierināts kreditors, kuram tādēļ ķīla atbild pēc daļas samaksas arī par vēl nesamaksāto parāda daļu.

1287. Ja prasījums nodrošināts ar ķīlas tiesību uz vairākām lietām un nolīdzināts tikai pa daļai, tad kreditors patur ķīlas tiesību uz visām ieķīlātām lietām, tāpēc ka katra no tām visā sastāvā atbild par viņa prasījumu.

1288. Ja kreditors pēc nāves atstāj vairākus mantiniekus, tad katrs no tiem var izlietot mantojuma atstājēja nodibināto ķīlas tiesību pilnā apmērā, bet prasīt samaksu no parādnieka var tikai par savu mantojuma daļu.

1289. Ja ar ķīlas tiesību nodrošināts terminēts prasījums, tā stājas gan tūlīn spēkā, bet, kamēr nav pienācis noteiktais termiņš, kreditors nevar meklēt nolīdzinājumu no ieķīlātās lietas.

Kad ar ķīlas tiesību nodrošināts nosacīts prasījums, tā pa nosacījuma svārstības laiku nav spēkā. Bet tiklīdz nosacījums iestājies, ķīlas tiesība uzskatāma par radušos jau tās nodibināša-

gā). In registering such mortgage in the Land Register, the amount of the credit available shall be indicated, in regard to which extent the credit mortgage also has priority rights from the time it is registered in the Land Register.

1282. It is not necessary, for security to be created pursuant to a pledge right, that the claim be a monetary claim, that its term be due or that an action may be brought in regard to it.

1283. A pledge right, as an ancillary right, is in regard to its effect dependent on the effect of the claim. If the claim is restricted, only a restricted action may be brought with respect to the pledge right.

1284. If a claim may not, pursuant to law, be maintained, the pledge right established to provide security for this claim is also not in effect, and the pledger, if he or she has already given the pledge to the creditor, may request that it be returned.

1285. A pledge right may not exceed the claim which it secures. Upon discharge in full of the latter, the former is also terminated.

1286. A pledge right shall remain in effect until a creditor is fully satisfied, for whom, after partial payment is made, the pledge therefore also secures the yet unpaid part of the debt.

1287. If a claim is secured by a pledge right on various properties and is discharged only in part, the creditor retains the pledge right on all the pledged properties since, in their entirety, each of these is security for the claim of the creditor.

1288. If a creditor after death leaves more than one heir, each of them may exercise the pledge right established by the estate-leaver in full extent, but may claim payment from the debtor only in regard to his or her own share of the estate.

1289. If a claim for a fixed term is secured by a pledge right, it still takes immediate effect, but so long as the term provided for has not elapsed, a creditor may not look to the pledged property for settlement of the claim.

If a conditional claim is secured by a pledge right, it shall not have effect during the period the condition is not in effect. But, as soon as the

nas laikā. Ja tomēr nosacījums ir tāds, ka to nevar izpildīt bez parādnieka gribas, tad ķīlas tiesība stājas spēkā tikai no tā laika, kad nosacījums iestāties.

Ja nosacījums vai termiņš noteikts nevis prasījumam, bet tikai pašai ķīlas tiesībai, tad tā stājas spēkā tikai no tā laika, kad nosacījums vai termiņš iestāties.

1290. Ja nav noteikti norunāts pretējais, ķīlas tiesība nodrošina nevien galveno prasījumu, bet arī ar to saistītos blakus prasījumus. Hipotēku pirmtiesību noteic pēc to ierakstīšanas laika zemes grāmatās. Pēc tādas pašas pirmtiesības nolīdzināmi arī ar galveno prasījumu saistītie blakus prasījumi, tomēr procenti samaksājami tikai par trim iepriekšējiem gadiem pirms nekustamā īpašuma pārdošanas izsolē. Procentu prasījumus par agrākiem gadiem nolīdzina tāpat kā personisko kreditoru parādu prasījumus.

1291. Blakus prasījumiem (1290.p.), tāpat kā galvenajiem, jāatbilst likumam.

1292. Ieķīlātā lieta atbild arī par nepieciešamiem izdevumiem, kas kreditoram bijuši tās uzturēšanai un glabāšanai.

Par derīgiem izdevumiem ieķīlātā lieta atbild tikai tad, ja tie taisīti ar ķīlas devēja piekrišanu; pretējā gadījumā kreditors var celt tikai personisku prasību par atlīdzību tādā apmērā, kādā tā, pēc tiesas ieskata, atbilst ieķīlātās lietas vērtībai.

Par greznuma izdevumiem, kā arī par tādiem derīgiem izdevumiem, kas taisīti pretēji noteiktai ķīlas devēja gribai, kreditors nevar prasīt atlīdzību; bet viņš drīkst atņemt savus izdaļojumus, ja tos var atdalīt no ieķīlātās lietas, tai nekaitējot.

1293. Noteikumus par ķīlas atbildības apmēru (1290. līdz 1292.p.) var, nodibinot ķīlas tiesību, brīvi grozīt. Ķīlas atbildību var attiecināt arī tikai uz kādu prasījuma daļu.

condition comes into effect, the pledge right shall be deemed to have already been created as of the date of its establishment. However, if the condition is such that it may not be fulfilled contrary to the will of the debtor, the pledge right comes into effect only from the date the condition comes into effect.

If a condition or period is specified not for the claim but only for the pledge right itself, then the pledge right comes into effect only from such time as when the condition or the time period come into effect.

1290. Unless specifically agreed otherwise, a pledge right shall not only secure the principal claim but also its associated ancillary claims. The priority of a mortgage shall be determined pursuant to the date of its registration in the Land Register. Ancillary claims associated with the principal claim shall also be discharged pursuant to the same priority; however, interest shall only be paid for the last three years prior to the sale at auction of the immovable property. Interest claims on previous years shall be discharged similarly to the personal debt claims of creditors.

1291. Ancillary claims (Section 1290) shall, similarly to principal claims, conform to law.

1292. Pledged property shall also secure payment for the necessary expenditures incurred by the creditor for the maintenance and storage thereof.

The pledged property shall secure payment for useful expenditures only in instances where these have been made with the consent of the pledger; otherwise, the creditor may only bring an action *in personam* for compensation to such extent as, at the discretion of the court, corresponds to the value of the pledged property.

A creditor may not claim any compensation for enhancement expenses, as well as for those useful expenses which have been made contrary to the express volition of the pledger; but he or she is allowed to remove his or her enhancements if these can be separated from the pledged property without causing any injury to it.

1293. Provisions regarding the extent of liability of a pledge (Sections 1290 to 1292), may freely be varied in establishing the pledge right. The security provided by a pledge may also be made applicable to only part of a claim.

II. Kīlas tiesības priekšmets

1294. Par kīlas tiesības priekšmetu var būt visas lietas, kuras atsavināt nav noteikti aizliegts, nevien jau pastāvošās, bet arī nākamās lietas, kā ķermeniskas (kustamas vai nekustamas), tā arī bezķermeniskas.

1295. Ja kopīpašnieks ieķīlā kopējo lietu ar pārējo kopīpašnieku piekrišanu, tad kīlas tiesība attiecas uz visu lietu; bet bez pārējo piekrišanas viņš drīkst ieķīlāt tikai savu kopējas lietas domājamo daļu.

1296. Iepriekšējā (1295.), kā arī 1298.panta noteikumi nav piemērojami kustamām lietām, kas nodotas kreditoram kā rokas ķīla. Tādas lietas, ja vien kreditors nav rīkojies ļaunticīgi, atbild viņam visā savā sastāvā, kaut arī viņam tās būtu ieķīlājis tikai viens pats kopīpašnieks, bez pārējo piekrišanas.

1297. Nodibināt kīlas tiesību uz nekustamas lietas daļu vai uz vienam kopīpašniekam piederošas daļas daļu nav pieļaujams.

1298. Ja kopīpašnieka domājamā daļa no kopējas lietas, to ieķīlājot, vēl nav bijusi noteikta, tad kīlas tiesība gan attiecas uz visām šās lietas daļām, bet lietu sadalot aprobežojas tikai ar viņa daļu.

1299. Ja ieķīlā namu vai zemes gabalu, tad kīlas tiesība pati par sevi attiecas arī uz servitūtiem, kas tiem pieder.

1300. Lietas īpašniekam nevar būt kīlas tiesības uz savu lietu. Bet ja kreditors viņam ieķīlāto lietu iegūst par īpašumu, tad tiesības, ko viņš iegūvis ar savu agrāko kīlas tiesību pret pārējiem kīlas kreditoriem, paliek spēkā.

III. Kīlas tiesības apjoms

1301. Ieķīlāt var nevien atsevišķas lietas, bet arī to kopības.

II. Subject-matter of Pledge Right

1294. The subject-matter of a pledge right may be all property regarding which alienation is not specifically prohibited, not only already existing but also future, and both tangible (movable or immovable) and intangible property.

1295. If a joint owner pledges a joint property with the consent of the other joint owners, the pledge right applies to the whole property; but without the consent of the other joint owners, a joint owner is allowed to pledge only his or her undivided share of the joint property.

1296. The provisions of the previous Section (1295) and Section 1298 are not applicable to movable property which has been provided to the creditor by way of possessory pledge. The security provided to the creditor by such pledge extends to the whole of the property, provided that the creditor has not acted in bad faith, even if the property has been pledged to the creditor by only one of the joint owners, without the consent of the others.

1297. Establishing a pledge right on a share of an immovable property, or on a part of a share belonging to a joint owner, is not allowed.

1298. If upon a joint owner's undivided share in joint property being pledged, such share has not yet been specified, the pledge right is applicable to all parts of this property, but upon the property being divided, the pledge right shall be restricted only to the share of the joint owner.

1299. Where a building or a parcel of land is pledged, the pledge right in itself also applies to servitudes belonging to such building or parcel.

1300. The owner of a property may not have a pledge right in his or her own property. But where a creditor acquires the ownership of property pledged to such creditor, the rights of the creditor, acquired pursuant to the prior pledge right of the creditor as against other creditors to whom the property is pledged, remain in effect.

III. Scope of Pledge Right

1301. Not only individual properties but also aggregations thereof may be pledged.

1302. Ķīlas tiesība uz atsevišķu lietu aptver arī tās piederumus un pieaugumus, kā arī augļus, kas vēl ir ceļot prasību pret atbildētāju vai kas vēlāk radušies.

1303. Ķīlas tiesība, kuras priekšmets ir lietu kopība, aptver nevien šās kopības jau esošās daļas, bet arī nākamās, nevien ķermeņiskas, bet arī bezķermeņiskas, ja nav skaidri redzams, ka ieķīlātāja nodoms bijis ieķīlāt vienīgi šās lietu kopības sastāvu ieķīlāšanas laikā.

IV. Ķīlas tiesības nodibināšana

1304. Ķīlas tiesību nodibina ar līgumu vai testāmentu vai tiesas ceļā.

1305. Ar līgumu vai testāmentu nevar ieķīlāt lietu, ko aizliegts atsavināt.

P i e z ī m e. 1076. un turpmāko pantu noteikumi par tāda atsavinājuma sekām, kas izdarīts pretēji aizliegumam, piemērojami arī ieķīlājumam.

1306. Ieķīlāt lietu var tikai tas, kam vispār ir tiesība ar savu lietu brīvi rīkoties.

Kas var brīvi rīkoties ar savu lietu, tas arī var to ieķīlāt par svešu saistību.

1307. Tiesas spriedums, ar ko no parādnieka piespriesta noteikta naudas summa vai cits kāds naudā novērtējams izpildījums, noder par pamatu hipotēkas iegūšanai, ievēdot spriedumu zemes grāmatās.

1308. Bāriņtiesa var prasīt, lai ieraksta zemes grāmatās atzīmes uz aizbildņu un vecāku, kā savu bērnu aizbildņu (191. un 224.p.), nekustamu īpašumu, to prasījumu nodrošināšanai, kādi var rasties pārvaldot aizbilstamo personu mantu. Bāriņtiesas lēmumos jānoteic summa, līdz kādai nodrošinājums sniedzas.

1302. A pledge right on an individual property also includes its appurtenances and augmentations, as well as fruits which come into being during the time an action is being brought against a defendant, or which have subsequently come into being.

1303. A pledge right, the subject of which is an aggregation of property, applies not only to the already existing but also to future, and not only to tangible but also to intangible parts of such aggregation, provided that it is not clearly evident that the intention of the pledger was only to pledge such aggregation of property as was constituted when the pledge was given.

IV. Establishment of Pledge Right

1304. A pledge right may be established pursuant to a contract, a will or judicial process.

1305. Property which it is prohibited to alienate may not be pledged pursuant to a contract or a will.

N o t e. The provisions of Section 1076 and subsequent Sections, regarding the consequences of alienation done contrary to a prohibition, also apply to pledge.

1306. Property may only be pledged by a person who has the right to freely act with his or her property.

A person who may freely act with his or her property, may also pledge it for the obligations of another person.

1307. A judgment of a court by which a specified sum of money, or the execution of some other thing which can be monetarily evaluated is adjudged against a debtor, may be a basis for the acquisition of a mortgage upon the judgment being registered in the Land Register.

1308. An orphan's court may demand that notes, on the immovable property of guardians and parents as the guardians of their children (Sections 191 and 224), be registered in the Land Register, in order to provide security for such claims as may arise during administration of the property of wards. There shall be set out, in decisions of the orphan's court, the extent of the security amount.

V. Ķīlas tiesības izbeigšanās

1309. Ķīlas tiesība izbeidzas pati no sevis, kad dzēš prasījumu, kuram tā nodibināta, vienalga, kādā kārtā tas izdarīts.

1310. Ja kreditora tiesības uz dzēsto prasījumu atkal atjauno, tad līdz ar to pati no sevis atjaunojas arī ķīlas tiesība.

1311. Ja saistību tikai pārjauno, agrākā ķīlas tiesība, pusēm savstarpēji vienojoties, var palikt spēkā.

1312. Ķīlas tiesība izbeidzas, arī vēl joprojām pastāvot ar to nodrošinātam prasījumam, sekojošos gadījumos:

1) kad iestājies atceļošs nosacījums vai iestāties termiņš ķīlas tiesībai, kas bijusi nodibināta ar nosacījumu vai uz zināmu laiku;

2) kad iestājies tas atcēlums vai aprobežojums, ar kuru bijusi saistīta ieķīlātāja tiesība uz ieķīlāto lietu, bet ar to nevar traucēt rokas ķīlasņēmēja tiesības, ja viņš saņēmis ķīlu nenosacīti un labticīgi;

3) kad ieķīlātā lieta gājusi bojā, pie kam, ja tā bijusi apdrošināta, ķīlas tiesība, visai lietai vai tās daļai ejot bojā, pāriet uz atlīdzību, kas dabūta no apdrošināšanas biedrības, ja vien tās statūtos nav noteikts citādi; atjaunojot bojā gājušo lietu, kā piemēram, no jauna uzbūvējot nodegušo vai sabrukušo ēku, atjaunojas arī ķīlas tiesība uz to;

4) ar sakritumu, kad ķīlasņēmējs iegūst viņam ieķīlāto lietu par īpašumu, vai kad parādnieks kļūst par ķīlas kreditora mantinieku; izņēmums no šā noteikuma norādīts 1300.pantā.

1313. Ķīlas tiesība izbeidzas arī ar ķīlasņēmēja noteikti izsacītu atteikšanos no tās.

1314. Ieķīlātās lietas pārdevums, ko tiesīgi izdarījis ķīlasņēmējs, izbeidz nevien viņa paša, bet arī visu viņam sekojošo kreditoru ķīlas tiesības uz šo lietu; bet kā viņam pašam, tā arī pārējiem kreditoriem, kamēr tie nav apmierināti, pa-

V. Termination of Pledge Rights

1309. A pledge right terminates of its own accord as soon as the claim for which it has been established is discharged, irrespective of the procedure by which this has been done.

1310. If the rights of a creditor with regard to a discharged claim are again renewed, together therewith pledge rights are also renewed of their own accord.

1311. If an obligation is only renewed, the previously existing pledge right may, by mutual agreement of the parties, remain in effect.

1312. A pledge right shall terminate, even though the claim secured by it still exists, in the following cases:

1) when a resolatory condition comes into effect, or the term of the pledge right, as established by a condition or for a certain time period, has elapsed;

2) when such revocation or restriction as is associated with the right of the pledger to the pledged property comes into effect, but the rights of a possessory pledgee shall not be disturbed thereby if such pledgee has received the pledge unconditionally and in good faith;

3) where the pledged property is destroyed, and additionally thereto, if it has been insured, upon the whole of the property or part thereof being destroyed the pledge right passes to the indemnity obtained from the insurance company, provided that it is not otherwise provided for in the company's articles of association; upon a destroyed property being renewed, for example a building which has burnt down or collapsed being built anew, the pledge right on such property is also renewed; and

4) by confusion, when a pledgee acquires the ownership of the property pledged to him or her, or when a debtor becomes an heir of the pledge creditor; an exception from this provision is provided for in Section 1300.

1313. A pledge right is also terminated upon it being expressly renounced by the pledgee.

1314. A sale of a pledged property, which is legally made by a pledgee, shall terminate not only their own pledge right but also the pledge rights of the creditors subsequent to them on this property; but as long as they have not been satis-

liek ķīlas tiesība uz lietas pārdošanā ieņemto summu, ciktāl tā vajadzīga viņu apmierināšanai.

Ja jau izdarītu ieķīlātas lietas pārdevumu atkal atceļ, tad parādnieks patur savu īpašuma tiesību, bet ķīlasņēmējs – savu ķīlas tiesību uz lietu.

VI. Ķīlas tiesības sekas

1. Ieķīlātāja jeb ķīlas parādnieka tiesības

1315. Ar ieķīlāšanu neizbeidzas ieķīlātāja īpašuma tiesība uz ieķīlāto lietu. Ieķīlāto nekustamu lietu viņš joprojām var valdīt un lietot, kamēr labprātīgi nenodod to valdīt un lietot ķīlasņēmējam vai kamēr viņu uz to nepiespiež tiesas ceļā.

1316. Ieķīlātājs attiecībā uz viņa ieķīlāto lietu var izlietot visas īpašnieka tiesības, to starpā arī tiesību celt īpašuma prasību, ciktāl tā vispār pieļaujama (1065. un 1066.p.) un nesaduras ar ķīlasņēmēja tiesību.

1317. Ja uz ieķīlāto lietu piešķir kādu tiesību, samazinot ar to šās lietas vērtību, tad šis piešķirums, ciktāl ar to samazinās ķīlasņēmēja nodrošinājums, ir spēkā pret pēdējo tikai ar viņa piekrišanu.

1318. Ja lietu ieķīlājot ieķīlātājs vēl nav bijis tās īpašnieks, bet tomēr ir to valdījis tādā kārtā, ka varētu to iegūt par īpašumu ar ieilgumu (998. un turpm.p.), tad ieilguma tecējums viņam var turpināties un beigties arī pa to laiku, kamēr lieta ieķīlāta, kaut arī viņš būtu nodevis to valdīt un lietot ķīlasņēmējam.

2. Ķīlas kreditora jeb ķīlasņēmēja tiesības

1319. Ķīlasņēmējs, kuru parādnieks nav noteiktā laikā apmierinājis, var meklēt sev apmierinājumu no ieķīlātās lietas un šajā nolūkā spert visus vajadzīgos soļus tās pārdošanai.

1320. Iekam nav pienācis samaksas termiņš, ķīlasņēmējs nedrīkst ķīlu pārdot; ja turpretim

fied, both they themselves and the other creditors shall retain a pledge right on the amount received from the sale of the property to the extent necessary for their satisfaction.

If the already completed sale of a pledged property is revoked, then the debtor shall retain his or her right of ownership, and the pledgee shall retain their pledge right on the property.

VI. Consequences of Pledge Right

1. Rights of Pledger or Pledge Debtor

1315. The pledging of pledged property does not terminate the ownership rights of the pledgers thereof. Pledgers may still possess and use the pledged immovable property as long as they do not voluntarily transfer it to the possession and use of the pledgee, or as long as they are not forced to do so by judicial process.

1316. Pledgers may exercise all the rights of an owner in regard to their pledged property, including the right to bring actions regarding ownership thereof, insofar as this is generally allowable (Sections 1065 and 1066) and does not conflict with the rights of the pledgee.

1317. If some right to a pledged property is granted, thereby decreasing the value of such property, then insofar as the security of the pledgee is decreased thereby, such granting is in effect with respect to the pledgee only with his or her consent.

1318. If, upon a property being pledged, the pledger has not yet been its owner, but has, notwithstanding, possessed it in such manner that he or she may acquire ownership of it through prescription (Section 998 and subsequent Sections), the running of the prescriptive period may also continue and terminate in regard to the pledger during the time period the property is pledged, even if the pledger has transferred it to the possession and use of the pledgee.

2. Rights of a Pledge Creditor or Pledgee

1319. A pledgee who has not been satisfied by a debtor within the time provided for, may resort to the pledged property for satisfaction and, for this purpose, take all the necessary steps for its sale.

1320. As long as the payment term has not come due, a pledgee may not sell the pledge;

viņš to pārdod, tad viņam jāatlīdzina visi parādniekam ar to sagādātie zaudējumi un izdevumi.

Ja pircējam bijusi zināma ķīlasņēmēja rīcības pretlikumība, parādniekam ir tiesība prasīt atpakaļ pārdoto lietu.

1321. Pārdot ķīlu par brīvu cenu ķīlasņēmējs drīkst tikai tādā gadījumā, ja parādnieks vai nu ieķīlājot vai vēlāk noteikti viņam piešķīris šo tiesību.

Ja šāda tiesība ķīlasņēmējam nav piešķirta, tad ķīlu var pārdot tikai izsolē ar tiesas starpniecību.

1322. Ja starp ķīlasņēmēju un parādnieku bijis norunāts nepārdot ieķīlāto lietu, tad šāda noruna jāattiecinā uz pārdošanu par brīvu cenu.

1323. Parādniekam, kā lietas īpašniekam, arvien ir tiesība, dodot nodrošinājumu ķīlasņēmējam, prasīt lietas pārdošanu izsolē, lai no ieņemtās summas samaksātu savu parādu.

1324. Ja ķīlu, iekam nolīdzināts ar to nodrošinātais prasījums, apstrīd citi kreditori, atsaukdami uz lielākām tiesībām uz to, tad ķīlasņēmējs var prasīt no parādnieka, lai tas aizstāv apstrīdēto ķīlas tiesību un atlīdzina viņam nodarītos zaudējumus un izdevumus.

1325. Ķīlasņēmēja prasīto ieķīlātās lietas pārdošanu parādnieks var novērst tikai pilnīgi samaksājot ķīlas parādu, bet ne ar kādas daļas samaksu, vai apsoliījumu dot ķīlasņēmējam drošību ar galvojumu vai kādā citā kārtā. Bet ja parādnieks pilnīgi samaksā savu parādu, kaut arī pašā pārdošanas brīdī, tad pārdošana apturama un ieķīlātā lieta atdodama parādniekam atpakaļ.

1326. Ja ķīlasņēmēja prasījuma samaksa sadalīta vairākos termiņos, tad ķīlu var pārdot, tiklīdz palaists kāds no šiem termiņiem, ja vien nav bijis tieši norunāts nepārdot tikām, kamēr nebūs palaists arī pēdējais, vai otrais, vai trešais u.t.t. termiņš.

1327. Ja ķīlasņēmējs un parādnieks sevišķi norunājuši, ka ieķīlātā lieta nesamaksas gadījumā,

moreover, if he or she does sell it, he or she shall make compensation for all losses and expenditures caused to the debtor resulting thereby.

If a purchaser had knowledge that the acts of the pledgee were contrary to law, the debtor has the right to demand that the sold property be returned.

1321. A pledgee is allowed to sell a pledge on the open market only in a case where the debtor, either when pledging or subsequently, expressly grants such right to the pledgee.

If such a right has not been granted to the pledgee, the pledge may only be sold by way of auction through a court.

1322. If a pledgee and a debtor have agreed not to sell the pledged property, then such agreement shall be deemed to apply to sale on the open market.

1323. A debtor, as the owner of property, in providing security to a pledgee always has the right to demand that the property be sold at auction in order to pay for his or her debt out of the amount received.

1324. If a pledge is disputed by other creditors, referring to superior rights to it, before the claim secured by it is discharged, the pledgee may demand that the debtor defend the disputed pledge right and make compensation for all losses and expenses occasioned to the pledgee.

1325. The sale of pledged property requested by a pledgee may be prevented by a debtor only by him or her paying the pledge debt in full, but not by payment of some part thereof or by a promise to provide security to the pledgee by a guarantee or in some other way. But if the debtor discharges his or her debt in full, even at the time of the sale itself, the sale shall be stopped and the pledged property shall be returned to the debtor.

1326. If payments on a claim by a pledgee are divided between several time periods, then the pledge may be sold as soon as there is default in regard to any of such time periods, provided it has not been directly agreed that there is not to be a sale until there has also been default in regard to the last, or the second, or the third, etc. time period.

1327. If a pledgee and a debtor have specifically agreed that, in case of default, the pledged

mā tūlīn pārdodama, tad pirmajam nav pienākums ne pēdējam to sevišķi atgādināt, ne iepriekš paziņot par savu nodomu pārdot; bet ja tādas norunas nav bijis, tad ķīlasņēmējam iepriekš jāpaziņo parādniekam par to, ka viņš grib ķīlu pārdot.

1328. Ķīlasņēmējs, kam parādnieks atvēlējis pārdot ieķīlāto lietu par brīvu cenu, atbild par pārdošanu kā pilnvarnieks, un viņam jāatlīdzina parādniekam visi zaudējumi, kādi pie tam varētu rasties aiz viņa rūpības trūkuma. Ja pārdodot pielaists ļauns nolūks un ja pircējs ir piedalījies ķīlasņēmēja ļaunprātībā, parādniekam ir tiesība prasīt atpakaļ pārdoto lietu, atmaksājot pircējam atpakaļ pirkuma summu ar procentiem.

1329. Ja ķīlasņēmējs sava prasījuma apmierināšanai viņam ieķīlāto lietu pārdod vai pieprasa tās pārdošanu izsolē, tad ieņemtās summas varbūtējs pārpalikums, kas pārsniedz viņa prasījumu, atdodams pārdotās ķīlas īpašniekam, ja vien uz to nav tiesības vēl citiem kreditoriem.

1330. Ja ieķīlāto lietu pārdodot ienāk tāda summa, kuras nepietiek ķīlasņēmēja pilnīgam apmierinājumam, tad viņam paliek tiesība prasīt no parādnieka kā parāda atlikuma, tā arī pārdošanai taisīto nepieciešamo izdevumu samaksu.

1331. Līdz pārdotās ķīlas nodošanai pircējam ieķīlātājs patur uz to savu īpašuma tiesību, bet ķīlasņēmējs savu ķīlas tiesību.

1332. Uz ieķīlātās lietas pircēju pāriet tiesības tādā apjomā, kādā tās piederējušas parādniekam.

1333. Ja pārdoto ķīlu pircējam attiesā, tad viņam jāprasa zaudējumu atlīdzība no ieķīlātāja, bet nevis no ķīlasņēmēja, kas šo lietu viņam pārdevis kā ķīlu; izņēmums pielaizams tikai tad, kad ķīlasņēmējs noteikti uzņēmies atbildību vai pārdodot tīši maldinājis pircēju.

1334. Noruna, ka parādnieka nokavējuma gadījumā ķīlasņēmējs var paturēt ieķīlāto lietu sava prasījuma vietā, nav spēkā.

property may immediately be sold, then the former has neither the duty to specifically remind the latter nor to notify him or her beforehand of his or her intention to sell; but if there has not been such agreement, the pledgee shall notify the debtor beforehand of his or her intention to sell the pledge.

1328. A pledgee to whom the debtor allots the right to sell the pledged property on the open market, shall be liable for the sale as an authorised person, and he or she shall compensate the debtor for any losses as may result to the debtor due to lack of care on his or her part. If bad faith enters into the sale, and the purchaser has participated in the bad faith of the pledgee, the debtor has a right to demand that the sold property be returned, repaying to the purchaser the purchase price with interest.

1329. If, in order to satisfy his or her claim, a pledgee sells the property pledged to him or her or requires that it be sold at auction, the surplus as may be received, as exceeds his or her claim, shall be returned to the owner of the sold pledge, provided other creditors do not have a right thereto.

1330. If the amount received from the sale of a pledged property is such as does not suffice to fully satisfy the pledgee, he or she retain the right to claim as against the debtor for payment of both the balance of the debt and the necessary expenses incurred in connection with the sale.

1331. Until the sold pledge is transferred to a purchaser, the pledger retains his or her ownership rights and the pledgee retains his or her pledge rights in it.

1332. Rights pass to the purchaser of pledged property in such extent as they belonged to the debtor.

1333. If a sold pledge is replevied from a purchaser, the purchaser must claim compensation for losses from the pledger and not from the pledgee who has sold this property to him or her as a pledge; an exception to this may be allowed only where the pledgee has expressly assumed liability or, in selling, has intentionally misled the purchaser.

1334. An agreement by which a pledgee, in case of default by a debtor, may retain the pledged property in place of his or her claim is invalid.

1335. Kas pieņem ķīlā parāda prasījumu pret kādu trešo personu, tam par to jāpaziņo šai trešajai personai, lai tā nesamaksā parādu savam tiesītajam kreditoram.

1336. Ja tādā gadījumā (1335.p.) parādnieks noliktā laikā nesamaksā, ķīlasņēmējam ir tiesība vai nu prasīt apmierinājumu no trešās personas, kas parādā viņa parādniekam, vai prasījumu cedējot pārdot citam.

1337. Kreditors, kas saņēmis ķīlā parāda prasījumu (1335.p.) un kam nodots šā prasījuma dokuments, iegūst uz šo prasījumu rokas ķīlasņēmēja tiesības. Šādā gadījumā, nesāņemot termiņā savus procentus, viņš, ja nav norunāts citādi, ņem tos, kas nākas par viņam ieķīlāto prasījumu, un saņēmis no tiem sev apmierinājumu, atdod pārpalikumu savam parādniekam.

1338. Ja ieķīlāto prasījumu dzēš, izpildot to par labu ķīlasņēmējam, tad pēdējais, saņemot naudas summu, izlīdzinās ar parādnieku, bet ja ieķīlātā prasījuma priekšmets bijis ķermeniska lieta, iegūst uz to tiešu ķīlas tiesību.

1339. Dzēšot ieķīlāto prasījumu, izbeidzas arī ķīlas tiesība uz to. Bet ja prasījums ir dzēsts, samaksājot pirmajam kreditoram, pēc tam, kad ķīlasņēmējs, uz 1335.panta pamata, ieķīlātāja parādniekam jau paziņojis par ieķīlājumu, tad šī samaksa neatsvabina ieķīlātāja parādnieku no viņa saistības.

2. APAKŠNODAĻA

Rokas ķīla

I. Rokas ķīlas nodibināšana

1340. Rokas ķīlu (1279.p.) nodibina ar to, ka parādnieks nodod ķīlasņēmēja valdījumā kustamu lietu ar nodomu, lai tā būtu par nodrošinājumu viņa prasījumam, ja šis nodoms pie tam noteikti izsacīts, vai arī klusējot skaidri izpaužies.

Rokas ķīlas valdījuma nodošana ķīlasņēmējam notiek pēc vispārējiem kustamu lietu valdījuma iegūšanas noteikumiem.

1335. A person who accepts as a pledge a claim on debt against a third person, must inform such third person in order that he or she not repay the debt to his or her direct creditor.

1336. If, in such a case the debtor (Section 1335) does not make payment within the set time period, the pledgee has the right to either claim for satisfaction from the third person who is in debt to the debtor of the pledgee, or to cede his or her claim, selling it to another.

1337. A creditor who has received in pledge a claim on a debt (Section 1335) and to whom a document concerning such claim has been delivered, acquires the rights of a possessory pledgee to such claim. In such case, if he or she do not receive his or her interest when due, he or she, unless otherwise agreed, may take the interest which is due on the claim pledged to him or her and, upon receiving satisfaction therefrom, shall return any surplus to his or her debtor.

1338. If the pledged claim is discharged, fulfilling it for the benefit of the pledgee, then, upon receiving the monetary amount, the latter shall settle with the debtor, but if the subject-matter of the pledged claim has been tangible property, shall acquire the right of a direct pledge on it.

1339. Upon a pledged claim being discharged, the pledge right on it is also terminated. But if a claim is discharged through the first creditor being paid, after the pledgee, on the basis of Section 1335, has already notified the debtor of the pledger of such pledge, the debtor of the pledger is not released from his or her obligations as a result of such payment.

SUB-CHAPTER 2

Possessory Pledge

I. Establishment of Possessory Pledge

1340. A possessory pledge (Section 1279) is established by the delivery of movable property by a debtor into the possession of a pledgee, with the intent that it shall be security for his or her claim if, in addition, this intent has been expressly stated, or clearly manifested by implication.

Delivery of possession of a possessory pledge to the pledgee shall take place pursuant to the general provisions regarding the acquiring of possession of movable property.

1341. Kam ir tiesība brīvi noteikt par lietu, tas arī var to nodot kādam citam par rokas ķīlu.

1342. Ja lietu, kas nodota izstrādāt vai pārvadāt, iekīlā trešai personai, tad tā nodrošina parādu tikai izstrādāšanas vai pārvadāšanas maksas apmērā, ar kuras samaksu lietas īpašniekam ir vienmēr tiesība to izpirkt.

1343. Ja kāds labticīgi pieņem par rokas ķīlu sava prasījuma nodrošināšanai tādu kustamu lietu, kuru īpašnieks labprātīgi uzticējies (1065.p.) iekīlātājam, tad šī lieta atbild ķīlasņēmējam par viņa prasījuma nolīdzinājumu, līdz kamēr to izpērk iekīlātājs vai īpašnieks.

1344. Ja ir iekīlāta noziedzīgā ceļā dabūta vai nozaudēta lieta, pie kam ķīlasņēmējs par to nav zinājis un nav varējis zināt, tad viņam ir tiesība, tiklab pret iekīlātāju, kā arī pret ikvienu trešo personu, paturēt šo lietu, līdz kamēr nolīdzināts viņa prasījums, kura nodrošinājumam lieta viņam nodota; bet viņam tā nekavējoties jāizdod lietas īpašniekam bez atlīdzības, tiklīdz tas ir zināms, un viņš savu prasījumu, kā arī prasību par izdevumu un zaudējumu atlīdzību var vērst tikai pret savu parādnieku vai pret to personu no kuras viņš lietu saņēmis.

1345. Ķīlasņēmējam, kas saņēmis apzināti noziedzīgā ceļā dabūtu vai nozaudētu lietu par rokas ķīlu, jāatdod tā atprasītājam īpašniekam bez atlīdzības.

1346. Ja lietu, ko ķīlasņēmējs saņēmis par rokas ķīlu labticīgi, viņam aiz kāda tiesiska iemesla atņēms, vai ja tajā izrādās tādi būtiski trūkumi, kuri tās vērtību samazina tiktāl, ka šī vērtība nesasniedz ar to nodrošināmā prasījuma apmēru, tad ķīlasņēmējam ir tiesība visu viņam no tam radušos zaudējumu atlīdzību prasīt no parādnieka.

1341. A person who is entitled to freely determine what is to take place with respect to property, may also provide it to another person by way of a possessory pledge.

1342. If property provided for the processing or transport thereof, is pledged to a third person, it secures the debt only to the extent of the payment required for processing or transport, on payment of which the owner of the property is always entitled to redeem it.

1343. If, for the security of his or her claim, a person in good faith accepts as a possessory pledge such movable property as the owner has voluntarily entrusted (Section 1065) to the pledger, the pledgee may have resort to this property with respect to the settlement of his or her claim until the property is redeemed by the pledger or the owner.

1344. If a property obtained by criminal means or a lost property is pledged, regarding which the pledgee did not and was not able to know, the pledgee is entitled, both as against the pledger and any third person, to retain such property until the settlement of his or her claim, for securing which the property has been provided to him or her; but he or she shall immediately return the property to its owner without compensation as soon as the owner becomes known, and may only bring his or her claim, as well as an action for compensation for expenditures and losses, against his or her debtor or the person from whom he or she has received the property.

1345. A pledgee who receives a property as a possessory pledge, where it is known such property has been obtained or lost by way of crime, shall return the property to the claimant-owner thereof, without compensation.

1346. If a property which a pledgee has received in good faith by way of possessory pledge, is taken away from him or her on account of some legal reason, or if such significant deficiencies appear in regard to the property as diminish its value to such an extent that this value does not reach the extent of the secured claim, the pledgee is entitled to claim compensation from the debtor for all losses caused him or her thereby.

II. Rokas ķīlasņēmēja tiesības un pienākumi

1347. Rokas ķīlasņēmējam pa visu to laiku, kamēr iekļātā lieta atrodas viņa rokās, jārūpējas par to kā gādīgam saimniekam.

Ja iekļātā lieta bojāta vai gājusi bojā ķīlasņēmēja vainas dēļ, vai nu aiz nepietiekošās rūpības, vai aiz rupjas neuzmanības vai ļauna nolūka, tad viņam jādod iekļātājam zaudējumu atlīdzība un pēdējam ir tiesība atvilkt šo atlīdzību no sava parāda.

Ja iekļātās lietas bojājumam vai bojā ejai, neraugoties uz visu tai piegriezto rūpību, ir par iemeslu noziedzīgs nodarījums vai nepārvarama vara, tad ķīlasņēmējs par to neatbild un zaudējumus cieš lietas īpašnieks.

1348. Ķīlasņēmējs nedrīkst viņam iekļāto lietu lietot, ja vien tas viņam nav noteikti atļauts; bet arī šajā gadījumā viņš atbild par katru šās tiesības nelietīgu izlietošanu.

1349. Ja izlietojot iekļāto lietu nesaskanīgi ar norunu, to bojā vai iznīcina, tad ķīlasņēmējs atbild par radušos zaudējumus arī tajā gadījumā, kad tas rodas nejauši vai nepārvaramas varas dēļ.

1350. Ja ķīlasņēmēja prasījums ir kautkāda kārtā nolīdzināts vai viņa ķīlas tiesība kā citādi izbeigusies, tad viņam rokas ķīla nekavējoties jāatdod parādniekam, tiklīdz pēdējais pēc tās ierodas, ja vien ķīlasņēmējam nav bijusi tiesība arī pēc tam lietu aizturēt (1353.p.), vai ja viņš pats nav kļuvis par tās īpašnieku un var to tūlī pierādīt.

1351. Parādnieka tiesība izpirkt ķīlasņēmēja valdījumā esošo ķīlu, samaksājot parādu, nav aprobežota ne ar kādu termiņu un neizbeidzas ne ar kādu noilgumu.

1352. Ķīlasņēmējam nav pienākums atdot ķīlu atpakaļ, iekam viņš nav pilnīgi apmierināts visos prasījumos, par kuriem tā atbild (1290. un turpm.p.).

1353. Ķīlasņēmējs var aizturēt ķīlu arī par visiem saviem pārējiem, pat personiskiem prasījumiem.

II. Rights and Duties of Possessory Pledges

1347. During all the time while a pledged property is in his or her hands, a possessory pledgee shall take care of it as would a careful proprietor.

If a pledged property is damaged or destroyed due to the fault of the pledgee, whether because of inadequate care, gross negligence or bad faith, he or she shall provide compensation for losses incurred to the pledger, and the latter has the right to deduct this compensation from his or her debt.

If, despite the care provided, damage or destruction of a pledged property is caused by a criminal offence or *force majeure*, the pledgee is not liable therefor, and the losses shall be borne by the owner of the property.

1348. A pledgee is not allowed to use a property pledged to him or her unless he or she have been specifically permitted to do so; but also in this case, he or she are liable for any improper use of this right.

1349. If, during such use as is not in accordance with an agreement, a pledged property becomes damaged or destroyed, the pledgee is also liable for the losses caused in cases where this is caused by accident or as a result of *force majeure*.

1350. If the claim of a pledgee has been through some procedure discharged, or his or her pledge right has been terminated in some other way, he or she shall forthwith return the possessory pledge to the debtor as soon as the latter attends therefor, provided the pledgee is not entitled to also retain the property (Section 1353) after this, or he or she have not become the owners of the property himself or herself and are able to immediately prove this.

1351. The right of a debtor to redeem a pledge which is in the possession of a pledgee by paying for the debt shall be neither limited by any time period nor terminated through any prescription.

1352. A pledgee does not have a duty to return the pledge prior to being fully satisfied with respect to all claims which it secures (Section 1290 and subsequent Sections).

1353. A pledgee may also retain the pledge for all his or her other claims, even personal

miem pret ieķīlātāju; bet šī tiesība viņam ir tikai pret pašu ieķīlātāju un tā mantiniekiem, bet ne pret trešām personām. Bez tam tiesība aizturēt lietu neaptver vēl tiesību to pārdot kreditora citu prasījumu nolīdzināšanai.

1354. Ja īpašnieks atsavina kreditoram par rokas ķīlu nodoto lietu, tad pēdējam nav pienākums to izdot, bet viņš var to aizturēt, līdz kamēr nolīdzināti visi prasījumi, par kuriem ķīla atbild.

1355. Kreditors var gan tālāk ieķīlāt rokas ķīlu, bet ne citādi, kā kopā ar pašu saistību, ko ķīla nodrošina, un ne par lielāku summu, kāda viņam pienākas no ieķīlātāja. Ar kreditora paša ķīlas tiesības izbeigšanos, vai nu samaksājot viņa prasījumu, vai aiz kāda cita iemesla, izbeidzas arī otra ķīlasņēmēja tiesība.

1356. Vispārējie noteikumi par kreditora tiesību, nesaņemot termiņā apmierinājumu, pārdot ķīlu, attiecas arī uz rokas ķīlu.

1357. Ja ķīlasņēmējs bez ievērojama iemesla vilcinās pārdot ķīlu, tad kreditori, kas vērsuši piedziņas uz pārpalikumu, var lūgt tiesu, lai ķīlasņēmējam noteic laiku ķīlas pārdošanai.

III. Rokas ķīlas tiesības izbeigšanās

1358. Vispārējie noteikumi par ķīlas tiesības izbeigšanos (1309. un turpm.p.) attiecas arī uz rokas ķīlas tiesību.

1359. Rokas ķīlas tiesība izbeidzas arī ar kļu su atteikšanos.

Klusa atteikšanās no rokas ķīlas tiesības pieņemama sekojošos gadījumos:

1) kad ķīlasņēmējs atdod atpakaļ viņam nodoto ķīlu bez jebkāda pierādīta cita nolūka,

2) kad viņš ieķīlāto lietu ar pēdējās gribas rīkojumu tiesīgi novēl savam parādniekam.

claims, against the pledger; but such right applies only against the pledger himself or herself and his or her heirs, and not against third persons. In addition, the right to retain the property does not include the right to sell it in order to settle other claims of the creditor.

1354. If an owner alienates property provided by way of possessory pledge to a creditor, the latter does not have a duty to surrender the property, but may retain it until all claims secured by the pledge are settled.

1355. A creditor may also further pledge a possessory pledge, but not otherwise than together with the obligation itself which is secured by the pledge, nor for a greater amount than due to him or her from the pledger. Upon termination of the pledge right of the creditor himself or herself, either by payment of his or her claim or due to some other reason, the right of the second pledgee is also terminated.

1356. General provisions regarding the right of a creditor to sell a pledge, upon not receiving satisfaction thereof when due, are also applicable to a possessory pledge.

1357. If a pledgee, without significant cause, delays the sale of a pledge, the creditors who have brought collection proceedings in respect of the surplus may request a court to determine a time period for the sale of the pledge by the pledgee.

III. Termination of Possessory Pledge Right

1358. General provisions regarding termination of a pledge right (Section 1309 and subsequent Sections) are also applicable to possessory pledge rights.

1359. A possessory pledge right may also be terminated by implicit renunciation.

Implicit renunciation of a possessory pledge right shall be deemed to have occurred in the following cases:

1) where the pledgee returns the pledge transferred to him or her without any other purpose being evidenced therefor; and

2) where he or she, pursuant to last will instructions, lawfully bequeaths the pledged property to his or her debtor.

1360. Ja ķīlasņēmējs pieņem kādu citu parādnieka piedāvātu nodrošinājumu, lai tas būtu ķīla vai galvojums, tad šī pieņemšana pati par sevi nav uzskatāma par atteikšanos no agrākās ķīlas tiesības, ja vien atteikšanās nav tieši izteikta vai no lietas apstākļiem neapšaubāmi secināma.

1361. Ar noilgumu neizbeidzas ne prasījums, kas nodrošināts ar rokas ķīlu, ne ķīlas tiesība, ja vien ķīlasņēmējs ķīlu nav izlaidis no savām rokām.

3. APAKŠNODAĻA Lietošanas ķīla

1362. Ja kreditoram kustama vai nekustama augļu nesēja lieta nodota kā ķīla valdījumā, tad viņam ir nevien tiesība, bet arī pienākums ievākt no tās augļus un ienākumus.

Ievāktos augļus un ienākumus ķīlasņēmējs nedrīkst paturēt savā labā, bet viņam tie jāpārdo un ieņēmums no tiem jāieskaita sava prasījuma, papriekš procentu un pēc tam kapitāla, samaksai, pie kam ieskaitāmi arī tie augļi un ienākumi, kurus viņš būtu varējis ievākt, bet aiz nolaidības nav ievācis.

Ķīlasņēmējam ir tiesība atvilkt no šā ieņēmuma parastos procentus, pat arī tad, ja tie nav noteikti apsoluti.

1363. Ieķīlātās augļus nesējas lietas nastas, ja par tām nav noteikti norunāts pretējais, nes īpašnieks, bet nevis valdošais ķīlasņēmējs.

1364. Atbildība par zaudējumiem, ko kreditora vainas dēļ cietusi viņam ieķīlātā lieta, kā arī atlīdzība, kas viņam nākas par lietai taisītiem izdevumiem, jāapspriež pēc rokas ķīlas noteikumiem.

1365. Ja ieķīlāts nekustams īpašums un par ieķīlātāja mantu atklāts konkurss, tad ķīlasņēmējam jāatdod konkursa masai nevien pats šis nekustamais īpašums, bet arī augļi, kurus viņš ievācis no tās dienas, kad nolikts konkurss.

1360. If a pledgee accepts some other security offered by the debtor, be it a pledge or a guarantee, such acceptance shall not of itself be deemed to be a renunciation of the earlier pledge right, provided the renunciation is not directly expressed or is the indisputable conclusion to be drawn from the circumstances of the matter.

1361. Neither a claim secured by a possessory pledge, nor the pledge right are terminated by prescription, provided the pledgee has not relinquished possession of the pledge.

SUB-CHAPTER 3 Usufructuary Pledges

1362. If movable or immovable property bearing fruits is delivered into the possession of a creditor by way of pledge, then the creditor not only has the right but also the duty to reap fruits and income from it.

Pledgees are not allowed to retain the reaped fruits and income for his or her benefit, but shall sell them, and credit the proceeds therefrom to payment of his or her claim, firstly interest and then principal; in addition, those fruits and income shall also be credited which he or she could have reaped, but due to negligence, have not.

A pledgee has a right to deduct normal interest from such income, even if such interest has not been specifically covenanted for.

1363. Charges on pledged property bearing fruits, if not otherwise specifically agreed in regard to such charges, shall be borne by the owner and not by the pledgee in possession thereof.

1364. Liability for losses due to the fault of a creditor, occasioned regarding property pledged to the creditor, as well as compensation due the creditor in regard to expenditures made for the property, shall be determined in accordance with the provisions regarding possessory pledges.

1365. If immovable property is pledged and concursus proceedings regarding the property of the pledger have been commenced, the pledgee shall transfer not only this immovable property itself, but also the fruits they have reaped from the date the concursus proceedings are established, to the entirety of property subject to concursus proceedings.

P i e z ī m e. Zemes grāmatās ierakstītās ķīlas tiesības un ar rokas ķīlu nodrošinātie prasījumi nolīdzināmi ārpus konkursa procesa.

1366. Augļu nesēju lietu var iekļāt arī ar tādu norunu, ka ķīlasņēmējs viņam pienākošos procentu vietā saņem tās ienākumus.

Šādā gadījumā ķīlasņēmējam, ja nav norunāts pretējais, nav pienākums dot norēķinu par viņa ievāktiem augļiem un ienākumiem, kaut arī to vērtība pārsniegtu likumisko procentu apmēru.

N o t e. Pledge rights registered in the Land Register and claims secured by a possessory pledge shall be settled outside the concursus procedure.

1366. Property bearing fruits may also be pledged with it being agreed that the pledgee, in place of interest due to him or her, shall receive the income therefrom.

In such case, unless otherwise agreed, the pledgee does not have the duty to provide an accounting regarding the fruits and income which he or she has obtained, even if the value thereof exceeds the extent of the lawful interest.

4. APAKŠNODAĻA

Hipotēka uz nekustamu īpašumu

I. Hipotēkas nodibināšana

1367. Hipotēka dod kreditoram lietu tiesību uz iekļāto nekustamo īpašumu tikai pēc ierakstīšanas zemes grāmatās.

1368. Lai hipotēkas ierakstījums zemes grāmatās būtu spēkā, ir vajadzīgs:

- 1) lai tas būtu ierakstīts attiecīgā iestādē (1369.p.);
- 2) lai tas būtu ierakstīts pienācīgā laikā (1370.p.);
- 3) lai prasījumam būtu ierakstīšanai vajadzīgās īpašības (1371. un 1372.p.);
- 4) lai arī nekustamam īpašumam, uz kuru hipotēku ieraksta zemes grāmatās, būtu tam nolūkam noteiktās īpašības (1373.p.);
- 5) lai ierakstot būtu ievērotas likumā noteiktās formas.

1369. Ierakstīt hipotēku zemes grāmatās var tikai tajā zemes grāmatu nodaļā, kuras pārziņas robežās atrodas nekustamais īpašums. Sīkāki noteikumi par hipotēkas ierakstīšanas kārtību zemes grāmatās atrodas Zemesgrāmatu likumā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.04.1997. likumu)

1370. Ķīlas tiesības ierakstīšana zemes grāmatās nav pieļaujama tajā laikā, kad pastāv Ze-

SUB-CHAPTER 4

Mortgages of Immovable Property

1. Establishment of Mortgages

1367. A mortgage gives a creditor a property right in regard to pledged immovable property only after registration in the Land Register.

1368. In order that the registration of a mortgage in the Land Register be in effect, the following is required:

- 1) that it be registered at the relevant institution (Section 1369);
- 2) that it be registered in due time (Section 1370);
- 3) that the claim has the characteristics required for registration (Sections 1371 and 1372);
- 4) that the immovable property for which the mortgage is registered in the Land Register also has the characteristics prescribed for that specific purpose (Section 1373); and
- 5) that the forms prescribed by law have been observed in the course of registration.

1369. The registration of a mortgage in the Land Register may only be made at the Land Register office in whose administrative area the immovable property is located. More detailed provisions regarding procedures for registering a mortgage in the Land Register are to be found in the Land Registry Law.

[24 April 1997]

1370. Registration of a pledge right in the Land Register shall not be allowed at such time

mesgrāmatu likuma 45.panta 1. un 2.punktā minētie šķēršļi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.04.1997. likumu)

1371. Zemes grāmatās ierakstāmi tikai tie prasījumi, kas vispār nodrošināti ar ķīlu uz nekustamu īpašumu, vienalga, vai šī ķīla bijusi nodibināta ar tiesas lēmumu, vai ar tiesisku darījumu.

1372. Ķīlas tiesību ierakstīšana zemes grāmatās pielaižama tikai ar ieķīlātāja piekrišanu, kuru viņš izteicis vai nu ķīlas tiesību nodibinot, vai vēlāk. Šis noteikums neattiecas uz tiem gadījumiem, kad ķīlas tiesību ieraksta uz tiesas sprieduma vai lēmuma pamata.

1373. Hipotēku ieraksta zemes grāmatās tikai noteiktas naudas summas apmērā un uz noteiktu nekustamu īpašumu, par kura īpašnieku apzīmēts šajās grāmatās ieķīlātājs.

II. Hipotēkas pārjaunošana un dzēšana

1374. Katrs zemes grāmatās ierakstīta prasījuma pārjaunojums arī jāieraksta šajās grāmatās; pretējā gadījumā tas saista vienīgi līdzējas puses, bet ne trešās personas.

1375. Ja pārjaunojot notiek kreditora maiņa, tad pārjaunojuma ierakstīšanai zemes grāmatās vajadzīga kā kreditora, tā arī parādnieka atzīšana; bet izdarot vienkāršu cesiju, pietiek ar cedenta atzīšanu un parādnieka piekrišana nav nepieciešama.

P i e z ī m e. Izņēmumi no šajā (1375.) pantā noteiktās kārtības norādīti likumā par dažu parādu piespiedu pārjaunojumu.

1376. Ja pārjaunojums attiecas uz pašu prasījuma raksturu, tā ka ar to pārgrozās tiesiskās attiecības arī starp pārējiem prasījumiem, kuri agrāk vai vēlāk uz to pašu nekustamo īpašumu ievesti zemes grāmatās, tad tāda pārjaunojuma ievēšanai zemes grāmatās ir vajadzīga nevien līdzēju, bet arī pārējo lietā ieinteresēto personu piekrišana.

as when the impediments referred to in Section 45, Clauses 1 and 2 of the Land Registry Law exist.

[24 April 1997]

1371. Only those claims shall be registered in the Land Register which are generally secured by a pledge on immovable property, irrespective of whether this pledge is established pursuant to a court decision or a legal transaction.

1372. Registration of pledge rights in the Land Register shall only be allowed with the consent of the pledger, which he or she have expressed either in establishing the pledge right or subsequently. This provision does not apply to those cases where the pledge right is registered on the basis of the judgment or decision of a court.

1373. A mortgage shall only be registered in the Land Register for a specific amount of money and in regard to a specific immovable property, the owner of which designated in such Register is the pledger.

II. Extension and Discharge of Mortgages

1374. Each novation, of a claim registered in the Land Register, shall also be registered in such Register; otherwise it shall be binding only upon the contracting parties, but not upon third persons.

1375. If, in novating, a change in creditors takes place, then for the registration of the novation in the Land Register the acknowledgement of both the creditor and the debtor is required; but in making an ordinary cession, the acknowledgement of the cedent is sufficient, and the consent of the debtor is not necessary.

N o t e. Exceptions from the procedures prescribed by this Section (1375) are set out in the Law on Forced Novation of Some Debts.

1376. If a novation concerns the nature of a claim itself, so that lawful relations in regard to other claims which have previously or subsequently been registered in the Land Register on the same immovable property are, as a result, also altered, then for the registration of such novation in the Land Register, the consent of not only the contracting parties but also of the rest of the persons interested in the matter is required.

1377. Ja kāds no kreditoriem iegūst valdījumā to nekustamo īpašumu, uz kuru viņam ir hipotēka, tad ar to nepārgrozās ne viņa paša hipotēkārās tiesības, ne arī pārējo kreditoru tiesības uz viņu zemes grāmatās ierakstītiem prasījumiem uz to pašu nekustamo īpašumu.

1378. Parādnieka izdarīts nekustama īpašuma atsavinājums trešai personai negroza hipotēkas kreditora tiesības, un katru tādu atsavinājumu var izdarīt vienīgi atstājot spēkā ķīlas tiesības uz atsavināmo nekustamo īpašumu.

1379. Hipotēkas dzēš pēc tiem pašiem noteikumiem, kādi norādīti visām ķīlas tiesībām (1309. un turpm.p.).

Pilnīgai hipotēkas dzēšanai ar to vien nepietiek, ka dzēsts tās pamats, jo tāds dzēsums nav saistošs trešām personām, līdz kamēr par hipotēkas dzēšanu nav ierakstīts zemes grāmatā. Noteikumi par hipotēkas dzēsuma ierakstīšanas kārtību atrodas Zemesgrāmatu likumā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.04.1997. likumu)

1380. Zemes grāmatās ierakstītu ķīlas tiesību dzēšana, tiklab pilnīga, kā arī pa daļai pielaižama tikai ar kreditora piekrišanu. Šis noteikums neattiecas uz tiem gadījumiem, kad ķīlas tiesību dzēš uz tiesas sprieduma vai lēmuma pamata.

Ja nekustamu īpašumu, uz kuru ierakstītas hipotēkas, pārdod izsolē un ieraksta zemes grāmatās uz tā vārdu, kurš, kā vairāksolitājs, kļuvis par tā īpašnieku, tad, pēc pirkuma cenas samaksas, visi tie uz šo nekustamo īpašumu ierakstītie parādi, par kuriem pircējs nav tieši paziņojis, ka uzņemas tos uz sevi, ir dzēšami neatkarīgi no kreditoru piekrišanas.

1377. If any of the creditors acquires possession of the immovable property on which they have a mortgage, neither the mortgage rights of the creditor nor the rights of other creditors to their claims registered in the Land Register on the same immovable property are altered thereby.

1378. The alienation by a debtor of immovable property to a third person does not alter the rights of mortgage creditors, and any such alienation may only be done by leaving in effect the pledge rights to the immovable property being alienated.

1379. Mortgages shall be discharged in accordance with the same provisions as those which are set out for all pledge rights (Section 1309 and subsequent Sections).

For full discharge of a mortgage, it is not sufficient that the basis of the mortgage alone be discharged, because such a discharge is not binding upon third persons until the discharge of the mortgage is registered in the Land Register. The provisions regarding procedures for registering a discharge of a mortgage are to be found in the Land Registry Law.

[24 April 1997]

1380. Discharge, both full and partial, of pledge rights registered in the Land Register shall only be allowed with the consent of the creditor. This provision does not apply to those cases where the pledge right is discharged on the basis of a judgment or decision of a court.

If immovable property on which mortgages are registered is sold at auction and registered in the Land Register in the name of the person who, as the highest bidder, has become its owner, then after the purchase price is paid, all debts registered against the immovable property regarding which the purchaser has not directly given notice that he or she assumes such debts himself or herself, shall be discharged independently of the consent of the creditors.

SEPTĪTĀ NODAĻA

Izpirkuma tiesība

1. APAKŠNODAĻA

Izpirkuma tiesības nodibināšana un izlietošana

1381. Izpirkuma tiesība ir tiesība iegūt cita atsavinātu nekustamu īpašumu, atstumjot ieguvēju, sakarā ar priekšrocību pret viņu, un iestājoties viņa tiesībās.

Izpirkuma tiesība ir lietu tiesība, un to var izlietot nevien pret pirmo šai tiesībai pakļautā nekustamā īpašuma ieguvēju, bet arī pret sekojošiem.

1382. Izpirkuma tiesību nodibina vai nu ar likumu, vai ar līgumu, vai arī ar testāmentu.

Izpirkuma tiesība, kas nodibināta ar līgumu vai testāmentu, saista tikai lietā ieinteresētās personas un viņu mantiniekus; tomēr tā var kļūt saistoša arī trešām personām, ja līgumu vai testāmentu, ar kuru nodibina šo tiesību, ieraksta zemes grāmatās; tādā gadījumā šo tiesību nosaka vienīgi līguma vai testāmenta noteikumi, un tikai tad, ja tādu nav, noteikumi par likumisko izpirkumu.

1383. Izpirkuma tiesība nav pielaižama visos atsavināšanas gadījumos, bet tikai tajos, kad izpircējam iespējams pilnīgi atlīdzināt ieguvējam visu to, ko tas samaksājis vai kas tam vēl jāsamaksā par iegūto mantu.

Kad nekustamu īpašumu dāvina, vai atsavina pēc izlīguma, vai maina, izpirkuma tiesība nav pielaižama.

Kad nekustamu īpašumu pārdod izsolē piedu kārtībā, izpirkuma tiesību nevar izlietot.

1384. Visi pienākumi, kurus uzņēmis nekustamā īpašuma ieguvējs, jāpārņem tās izpircējam, un viņš nevar aprobežoties vienīgi ar apsolījumu samaksāt ieguvējam to summu, kādu viņš

CHAPTER 7

Right of Pre-emption

SUB-CHAPTER 1

Establishment and Use of Right of Pre-emption

1381. A right of pre-emption is the right to acquire immovable property alienated by another person, by taking precedence over the acquirer thereof in relation to priority as against him or her, and the assumption of his or her rights.

The right of pre-emption is a property right, and it may not only be used against the first acquirer of the immovable property who is subject to this right, but also against subsequent acquirers.

1382. A right of pre-emption may be established by law, contract or a will.

A right of pre-emption established by contract or a will binds only the persons interested in the property and their heirs; however, this right may also become binding upon third persons, if the contract or will establishing this right is registered in the Land Register; in such case, this right shall be determined solely pursuant to the provisions set out in the contract or will and only where such provisions do not exist, pursuant to the provisions of law regarding pre-emption.

1383. A right of pre-emption shall not be allowed in all cases of alienation, but only in those where the pre-emptor can fully compensate the acquirer for everything the acquirer has paid, or still must pay, for the acquired property.

Where an immovable property is given as a present, alienated after settlement or exchanged, the right of pre-emption shall not be allowed.

Where immovable property is sold at auction by way of enforcement proceedings, the right of pre-emption may not be used.

1384. All duties undertaken by an acquirer of immovable property shall be assumed by the pre-emptor of such property, and the pre-emptor may not restrict himself or herself only to a promise to

uzņēmies dot par nekustamo īpašumu, ne arī ar šās summas nodrošinājumu ar galvojumu vai kādā citā kārtā, bet viņam, pieteicot savu tiesību, tūlīt jāiemaksā šī summa, pievienojot tai atlīdzību par izdevumiem (1388.p.) naudā; bet ja ieguvējs atteicas šo naudu pieņemt, tad izpircējam tā jāiemaksā tiesā.

1385. Ja izpircējam pašam ir prasījums, kas nodrošināts ar viņa izpērkamo nekustamo īpašumu, vai ja viņš pierāda, ka citi kreditori, kuru prasījumi nodrošināti ar hipotēku uz šo nekustamo īpašumu, ir ar mieru atzīt viņu par savu parādnieku, tad no savas iemaksājamās summas (1384.p.) viņš drīkst atvilkt šos parādus.

1386. Ja pierāda, ka izpērkamais nekustamais īpašums pārdots kādam aiz personiskas labvēlības lētāk par tā vērtību (draudzības pirkums), tad izpircējam jāsamaksā istā cena, pēc tiesas novērtējuma.

1387. Ja rodas iemesls dibinātām aizdomām, ka pārdevējs un pircējs ar nolūku atbaidīt izpircēju ir uzdevuši augstāku pirkuma summu, nekā patiesi viņu starpā norunāts, tad izpircējam ir tiesība prasīt, lai viņi ar parakstu apstiprina, ka viņi, noslēdzot pirkuma līgumu, rīkojušies bez ļauna nolūka un ka uzdotā cena tiešām ir tā, kas viņu starpā norunāta un jau samaksāta vai vēl maksājama.

1388. Izpircējam jāatmaksā ieguvējam, bez visa tā, ko pēdējais samaksājis par nekustamo īpašumu (1384.p.), arī visi viņa šim īpašumam izdarītie nepieciešamie un derīgie izdevumi, kā arī viņa izmaksas to atsavinot un iemaksātās nodevas; greznuma izdevumi nav jāatlīdzina.

1389. Persona, kurai pieder izpirkuma tiesība, nevar to atdot nevienam citam, un viņai, ja pretinieks to prasa, ar parakstu jāapstiprina, ka viņa izpērk vienīgi sev un savā labā.

pay the acquirer the amount which the acquirer has undertaken to pay for the immovable property, or to ensuring payment of this amount by way of guarantee or some other procedure; but the pre-emptor shall, in making application regarding his or her right, forthwith pay this amount, adding thereto compensation for expenditures (Section 1388) in money; but if the acquirer refuses to accept this money, the pre-emptor shall pay it into court.

1385. If a pre-emptor himself or herself has a claim which is secured by the immovable property which is to be pre-empted, or, if he or she prove that other creditors whose claims are secured by a mortgage on this immovable property are ready to acknowledge the pre-emptor as his or her debtor, he or she are allowed to deduct these debts from the amount to be paid in by him or her (Section 1384).

1386. If it is proven that the immovable property which is to be pre-empted has been sold to some person for less than it is worth on account of personal good will (friendship purchase), then the pre-emptor shall pay its actual value pursuant to a court assessment.

1387. Where there is cause for well-founded suspicions that, for purposes of discouraging a pre-emptor, a seller and a purchaser have presented a higher purchase price than they have actually agreed to with each other, then the pre-emptor has the right to require that they confirm with their signature that, in entering into the purchase agreement, they did not act in bad faith and that the price presented is in fact the amount they have agreed to with each other and that has already been or is still to be paid.

1388. A pre-emptor shall also reimburse the acquirer, in addition to all that which the latter has paid for the immovable property (Section 1384), all of the necessary and useful expenditures incurred by the acquirer in regard to this property, and his or her expenses for its alienation and fees paid in regard to it; it is not required that enhancement expenditures be reimbursed.

1389. A person who has a right of pre-emption may not transfer it to anyone else and, if an opposing party requests, he or she shall confirm with his or her signature that he or she have carried out the pre-emption only for himself or herself and for his or her own benefit.

2. APAKŠNODAĻA

Izpirkuma tiesības sekas

I. Ieguvēja pienākumi pret izpircēju

1390. Izpircējs iestājas visās ieguvēja tiesībās, un tādēļ pēdējam, ja nekustamais īpašums jau nodots viņa valdījumā, vispirms jānodod tas izpircējam, ar visiem piederumiem, tādā pašā stāvoklī, kādā viņš to saņēmis.

1391. No nekustamā īpašuma ievāktos augļus ieguvējs atdod atpakaļ tikai par to laiku, par kuru viņš nokavējis tā nodošanu. Bet par augļiem, kas jau izaudzēti, bet vēl nav ievākti, izpircējam savkārt jāatlīdzina ieguvējam ražošanas izdevumi.

1392. Nekustamā īpašuma ieguvējam jāatlīdzina izpircējam par pasliktinājumiem tikai tad, kad tie radušies aiz ieguvēja vainas pēc tam, kad jau pieteikts izpirkums; par agrākiem pasliktinājumiem viņam jāatlīdzina tikai tad, ja tie nodarīti ar ļaunu nolūku, lai novērstu izpirkumu.

1393. Servitūti, reālostas un hipotēkas, ar kuriem ieguvējs apgrūtinājis nekustamo īpašumu, jāuzņemas izpircējam, ja vien tie bijuši nodibināti jau pirms izpirkuma tiesības pieteikuma un bez ļauna nolūka. Bet par visiem šiem apgrūtinājumiem ieguvējam pilnīgi jāatlīdzina izpircējam.

II. Atsavinātāja pienākumi pret izpircēju

1394. Izpircējs stājas tiesiskās attiecībās ar atsavinātāju tikai tad, kad ieguvējs viņam atdevis visas savas tiesības un viņš ar to pilnīgi ieņēmis ieguvēja vietu.

Ja atsavinātājam bijis pienākums pirms nekustamā īpašuma atsavinājuma piedāvāt to pirkšanai tai personai, kurai pieder izpirkuma tiesība, un viņš to nav darījis, tad izpircējs var prasīt, lai tas atlīdzina zaudējumus, kādi viņam no tam radušies.

SUB-CHAPTER 2

Consequences of Right of Pre-emption

I. Duties of an Acquirer to a Pre-emptor

1390. All rights of the acquirer are assumed by the pre-emptor and accordingly, if the immovable property has already been delivered to the possession of the former, he or she shall firstly transfer it with all its appurtenances to the pre-emptor in the same condition in which he or she received it.

1391. Fruits reaped from immovable property shall be returned by the acquirer only for the period of time during which the acquirer has delayed its delivery. But for fruits which have matured and have not yet been reaped, the pre-emptor, in his or her turn, shall reimburse the acquirer for production expenses.

1392. An acquirer of immovable property shall compensate the pre-emptor in regard to deterioration of the property only when it has occurred due to the fault of the acquirer after an application for pre-emption has been made; he or she shall reimburse for earlier deterioration only where it has been occasioned due to bad faith, in order to prevent the pre-emption.

1393. Servitudes, real charges, and mortgages with which an acquirer has encumbered immovable property shall be assumed by the pre-emptor, provided they have already been established prior to the right of pre-emption being applied for, and without bad faith. However, the acquirer shall fully reimburse the pre-emptor in regard to all such encumbrances.

II. Duties of an Alienor to a Pre-emptor

1394. A pre-emptor shall enter into a legal relationship with the alienor only then when the acquirer has transferred all his or her rights to the pre-emptor and he or she have thereby fully assumed the position of the acquirer.

If the alienor had a duty prior to the alienation of immovable property to offer it to such person as had rights of pre-emption, and the alienor did not do so, then the pre-emptor may claim from the alienor compensation for losses caused him or her thereby.

III. Atsavinātāja pienākumi pret ieguvēju

1395. Atsavinātāja pienākums ir nevien atlīdzināt ieguvējam zaudējumus, kurus viņš cietis sakarā ar izpirkuma tiesības izlietošanu, bet arī aizstāvēt viņu tiesā pret izpircēja prasībām.

1396. No 1395.pantā norādītiem pienākumiem atsavinātājs ir atsvabināts, kad ieguvējs, zinādams, ka uz nekustamo īpašumu var pieteikt izpirkuma tiesību, nav pielīdzis sev tādām gadījumam atlīdzību.

3. APAKŠNODAĻA Izpirkuma tiesības izbeigšanās

1397. Izpirkuma tiesība izbeidzas:

- 1) kad atceļ to atsavinājumu, kura dēļ tā radusies;
- 2) kad tas, kam šī tiesība pieder, atteicas;
- 3) kad ar noilgumu zaudēta tiesība celt izpirkuma prasību.

1398. Pēc tam, kad izpirkuma tiesība jau pieteikta, līguma dalībnieki nevar vairs uzsākt neko tādu, kas nepieļautu šo tiesību; viņi nevar arī atcelt atsavinājuma līgumu, kaut arī nodošana vēl nebūtu notikusi.

1399. Izpirkuma tiesība izbeidzas tiklab tad, kad tas, kam šī tiesība pieder, pirms atsavināšanas vai pašā atsavināšanas laikā noteikti izteic savu piekrišanu nekustamā īpašuma atsavināšanai, kā arī tad, kad viņš pēc atsavināšanas noteikti vai klusējot atteicas no savas tiesības.

1400. Izpirkuma tiesība izbeidzas ar noilgumu, ja izpirkuma prasība nav celta gada laikā, skaitot no tās dienas, kad nekustamais īpašums ierakstīts zemes grāmatās uz ieguvēja vārdu.

III. Duties of an Alienor to an Acquirer

1395. An alienor has a duty not only to make compensation to the acquirer for losses which the acquirer suffers as a result of the use of the right of pre-emption, but also to defend the acquirer in court in actions brought by the pre-emptor.

1396. An alienor shall be released from the duties referred to in Section 1395 if the acquirer, knowing that an application of right of pre-emption may be made, has not provided for himself or herself to be compensated in such event.

SUB-CHAPTER 3 Termination of Right of Pre-emption

1397. Right of pre-emption shall be terminated:

- 1) where the alienation pursuant to which such right arose is set aside;
- 2) where a person to whom such right belongs renounces it; or
- 3) where the right to bring an action regarding the right of pre-emption is lost through prescription.

1398. After application is made in regard to a right of pre-emption, the participants to a contract may not commence anything further which would prevent this right; also, they may not revoke the alienation contract, albeit transfer has not yet taken place.

1399. A right of pre-emption is terminated where, prior to alienation or when alienation takes place, the person to whom this right belongs expressly states his or her consent to alienation of immovable property or where he or she, following alienation, expressly or impliedly renounce their rights.

1400. A right of pre-emption terminates through prescription if an action regarding the right of pre-emption is not brought within a year from the day the immovable property is registered in the Land Register in the name of the acquirer.

CETURTĀ DAĻA
Saistību tiesības³

PART FOUR
Obligations Law

1401. Saistību tiesības ir tādas tiesības, uz kuru pamata vienai personai – parādniekam – jāizdara par labu otrai – kredītoram – zināma darbība, kam ir mantiska vērtība.

1402. Saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.

1401. Obligations rights are rights on the basis of which one person – the debtor – is required to perform certain actions of a financial value for the benefit of another person – the creditor

1402. Obligations rights arise either from a lawful transaction, or from wrongful acts, or pursuant to law.

PIRMĀ NODAĻA

Tiesiski darījumi vispār

1403. Tiesisks darījums ir atļautā kārtā izdarīta darbība tiesisku attiecību nodibināšanai, pārprozišanai vai izbeigšanai.

1404. Katrā tiesiskā darījumā jāņem vērā dalībnieki, priekšmets, gribas izteikums, sastāvdaļas un forma.

1. APAKŠNODAĻA

Darījuma dalībnieki

1405. Lai darījumam būtu tiesīgs spēks, ir vajadzīgs, lai tā dalībniekiem būtu tiesību spēja un rīcības spēja; darījumi, ko taisījušas tiesību vai rīcības nespējīgas personas, nav spēkā.

1406. Tiesību spējīgas tiesiskos darījumos ir ne vien fiziskas, bet arī juridiskas personas, ja likums nenosaka citādi.

1407. Par juridiskām personām atzīstamas valsts, pašvaldības, personu apvienības, iestādes, nodibinājumi un lietu kopības, kurām piešķirta juridiska personība.

1408. Rīcības spējas trūkst nepilngadīgiem, personām, kas atrodas aizgādībā izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ, un garā slimiem, ja likums tieši nenosaka citādi.

CHAPTER 1

Lawful Transactions in General

1403. A lawful transaction is the performance of a permissible action to establish, change or terminate lawful relations.

1404. In each lawful transaction the parties, the subject-matter, the expression of intent, the elements, and the form shall be taken into account.

SUB-CHAPTER 1

Parties to a Transaction

1405. In order for a transaction to have legal force, it is necessary that the parties to the transaction have legal capacity and the capacity to act; transactions made by persons without legal capacity, or the capacity to act, are void.

1406. Not only natural persons but also legal persons shall have legal capacity in lawful transactions, unless otherwise provided by law.

1407. The State, local governments, associations of persons, institutions, establishments, and such aggregations of property as have been granted the rights of a legal person shall be considered to be legal persons.

1408. Minors, persons under guardianship due to a dissolute or extravagant lifestyle, and the mentally ill lack the capacity to act, unless directly otherwise provided by law.

1409. Tiesiski darījumi, ko taisījušas rīcības spējīgas personas nesamaņas vai gara darbības traucējuma stāvoklī, nav spēkā.

1410. Taisīt tiesiskus darījumus var katrs vien personīgi, bet arī caur vietniekiem, ar kuru darbību var tiklab iegūt viņu atvietojamiem tiesībām, kā arī uzlikt tiem pienākumus.

Juridiskas personas taīsa tiesiskos darījumus caur saviem likumīgiem pārstāvjiem.

1411. Personas, kam trūkst rīcības spējas, pārstāv tiesiskos darījumos viņu vecāki, aizbildņi vai aizgādņi.

1409. Lawful transactions made by persons with the capacity to act while they are unconscious or in a state of mental incompetence are void.

1410. Anyone may make lawful transactions not only personally, but also through substitutes, who by their actions may acquire rights for their principal, as well as impose duties on them.

Legal persons shall make lawful transactions through their legal representatives.

1411. Persons without the capacity to act shall be represented in lawful transactions by their parents, guardians or trustees.

2. APAKŠNODAĻA

Tiesisku darījumu priekšmets

1412. Par tiesiska darījuma priekšmetu var būt tiklab darbība, kā arī atturēšanās no tās, un tiklab darbība, kuras mērķis ir nodibināt vai atdot lietu tiesību, kā arī darbība ar kādu citu mērķi.

1413. Par saistību tiesību priekšmetu var būt tikai kas iespējams; pretējā gadījumā darījums nav spēkā. Tomēr nav vajadzīgs, lai darījuma priekšmets jau pastāvētu tā taisīšanas laikā; darījums var attiekties arī uz nākamām lietām.

1414. Par tiesiska darījuma priekšmetu var būt tikai tas, kas nav izņemts no privāttiesiskas apgrozības; pretējā gadījumā darījums nav spēkā.

1415. Neatļauta un nepieklājīga darbība, kuras mērķis ir pretējs reliģijai, likumiem vai labiem tikumiem, vai kura vērsta uz to, lai apietu likumu, nevar būt par tiesiska darījuma priekšmetu; tāds darījums nav spēkā.

1416. Saistības priekšmetu, kā arī pašu tās izpildīšanu nevar atstāt vienīgi parādnieka ieska-tam.

1417. Ja darījuma priekšmets ir pilnīgi nenoteikts, darījums nav spēkā.

SUB-CHAPTER 2

Subject-matter of Lawful Transactions

1412. The subject-matter of a lawful transaction may be not only an action, but also an inaction, or also an action the purpose of which is to establish or to restore a property right, as well as an action with some other purpose.

1413. The subject-matter of obligations rights may be only that which is possible; otherwise, the transaction is void. Nevertheless, it is not necessary that the subject-matter of the transaction already be in existence when transaction is made; a transaction may also apply to future property.

1414. The subject-matter of a lawful transaction may only be that which has not been removed from the scope of private law; otherwise, the transaction is void.

1415. An impermissible or indecent action, the purpose of which is contrary to religion, laws or moral principles, or which is intended to circumvent the law, may not be the subject-matter of a lawful transaction; such a transaction is void.

1416. The subject-matter of an obligation, as well as its performance, may not remain solely within the discretion of the debtor.

1417. If the subject-matter of the transaction is completely unspecified, the transaction is void.

1418. Kad par prasījuma priekšmetu ir atvietošanas lietas (844.p.), un to daudzums vai labums nav noteikts, tad darījums, neraugoties uz to, ir spēkā, ja ar likumu vai privātu rīkojumu dota tiesība minēto priekšmetu noteikt trešai personai vai tiesai pēc sava ieskata vai ja vispār tā noteikšanai ir kāda droša mēraukla. Bet ja trešā persona, kam uzdots priekšmetu noteikt, negrib vai nevar to ņemt, tad darījums nav spēkā.

1419. Kad saistības priekšmets ir neatvietoja- ma lieta (844.p.), kas apzīmēta tikai pēc viņas šķiras, tad šaubu gadījumā šo priekšmetu var noteikt parādnieks, ja vien saistības tiesība nav bijusi nodibināta testāmentā.

Tas pats jāievēro arī tad, kad saistības priekš- mets ir alternatīvs.

1420. Izvēles tiesību (1419.p.) kā parādnieks, tā arī kreditors var izlietot tikai vienreiz, ja vien viņiem nav bijusi tieši piešķirta tiesība izvēlēties vairākas reizes, vai ja saistības nav tādas, kas periodiski atkārtojas. Kad izvēlēties atļauts tikai vienreiz, tad parādnieks var to darīt līdz saistības izpildīšanai, bet kreditors vēl arī ceļot prasību, ja viņi tomēr jau agrāk nav noteikti iz- sacījuši savu gribu.

1421. Ja alternatīvā saistībā abi priekšmeti ne- jauši iet bojā, tad parādnieks pavisam tiek atsva- bināts no sava pienākuma izpildīšanas, nezaudē- jot ar to tomēr tiesību prasīt no kreditora, lai tas izpilda savu pretpienākumu. Bet ja iet bojā tikai viens no priekšmetiem, tad parādnieks pa- tur savu izvēles tiesību un var pēc sava ieskata dot vai nu palikušo priekšmetu, vai bojā gājušā priekšmeta vērtību. Turpretim kreditoram, ja viņam bijusi piešķirta izvēles tiesība, jāapmierinās vienīgi ar palikušo priekšmetu.

1422. Ja viens no alternatīvi dodamiem priekšmetiem iet bojā aiz pretējās puses vainas vai viņas nokavējuma laikā, tad tas, kam pieder izvēles tiesība – vienalga, vai viņš ir parādnieks vai kreditors – patur šo tiesību un var pēc savas gribas vai nu, kā parādnieks, dot palikušo priekš- metu vai bojā gājušā priekšmeta vērtību, vai, kā

1418. When the subject-matter of a claim is fungible property (Section 844), and the quantity or quality thereof is not specified, then irrespective of such, the transaction is valid, if the right to specify the aforementioned subject-matter is given by law or by a personal instruction to a third person or to a court in its discretion, or if in general there is a reliable standard by which the subject-matter can be specified. However, if the third person who is charged with specifying the subject-matter is not willing to, or is unable to undertake such, then the transaction is void.

1419. When the subject-matter of an obligation is nonfungible property (Section 844) which is described only by kind, then in case of doubt such subject-matter may be specified by the debtor, unless the contract right has been established by a will.

The same shall be observed even when there is an alternative subject-matter of the obligation.

1420. Both the debtor and the creditor may exercise the right to choose (Section 1419) only once, unless they have been specifically granted the right to choose several times, or if the obligation is not such which periodically recurs. When choice is permitted only once, then the debtor may do so until such time as the obligation has been fulfilled, but the creditor may do so also in bringing an action, unless they have, however, specifically expressed their intent previously.

1421. If in an alternative obligation both subject-matters are accidentally destroyed, then the debtor shall be completely released from fulfilling his or her duties, without, however, losing the right to require that the creditor fulfil his or her corresponding duties. But if only one of the subject-matters is destroyed, then the debtor shall retain his or her right to choose and may pursuant to his or her discretion deliver either the remaining subject-matter, or the value of the destroyed subject-matter. Conversely, if the creditor was granted the right to choose, he or she may only accept the remaining subject-matter.

1422. If one of the subject-matters offered as an alternative is destroyed due to the fault of the opposing party, or during a delay by that party, then the one who has the right to choose – irrespective of being the debtor or the creditor – shall retain this right and may, pursuant to his or her volition, as the debtor, deliver the remaining

kreditors, prasīt vienu vai otru. Bet ja pretējā puse iznīcinājusī abus priekšmetus, tad tas, kam pieder izvēles tiesība, var izvēlēties atlīdzību par vienu vai par otru.

1423. Ja viens priekšmets vai abi iet bojā aiz tā vainas, kam pieder izvēles tiesība, tad viņš šo tiesību zaudē, un tādā gadījumā, kad gājis bojā tikai viens priekšmets, viņš var vai nu dot vai prasīt palikušo priekšmetu, raugoties pēc tam, vai viņam ir pienākums dot vai tiesība prasīt; bet ja gājuši bojā abi priekšmeti, tad pretējā puse pati izvēlas priekšmetu, par kuru viņa grib saņemt atlīdzību.

1424. Ja 1422. un 1423. pantā norādītos gadījumos priekšmets gājis bojā kreditora vainas dēļ, tad viņam bez tam jāatlīdzina pretējai pusei visi zaudējumi.

1425. Katra saistība jāizpilda pilnā apmērā, un nevienu nevar piespiest apmierināties tikai ar kādas saistības daļas izpildījumu, pat arī tad, ja tās priekšmets ir dalāms.

1426. Ja nedalāmā saistībā saistītai pusei neizpildīšanas dēļ piespriež atlīdzināt pretējai pusei zaudējumus, tad šo atlīdzību var dot arī pa daļām; saistībā, kurā ir vairāki saistītie, katrs no tiem, dodot savu daļu, pēc vispārēja noteikuma atsavinās no atbildības.

subject-matter or the value of the destroyed subject-matter, or as the creditor, request one or the other. However, if the opposing party has destroyed both subject-matters, then the one who has the right to choose may choose compensation for either one or the other.

1423. If one or both subject-matters are destroyed due to the fault of the one who has the right to choose, then he or she shall lose this right, and in the case of only one subject-matter being destroyed, he or she may either give or claim the remaining subject-matter, depending on whether he or she has the duty to give or the right to claim; but if both subject-matters are destroyed, then the opposing party shall choose the subject-matter for which he or she shall receive compensation.

1424. If in the cases set out in Sections 1422 and 1423 the subject-matter has been destroyed due to the fault of the creditor, then, in addition, the creditor shall compensate the opposing party for all losses.

1425. Each obligation shall be fulfilled in full, and no one may be forced to accept the fulfilment of only part of the obligation, even when the subject-matter of the obligation is divisible.

1426. If one of the parties involved in an indivisible obligation is forced to compensate the losses of the opposing party due to failure to fulfil, then this compensation may be delivered also in parts; in an obligation involving several parties, each of them, by delivering his or her share, shall be released from liability, pursuant to general provisions.

3. APAKŠNODAĻA

Gribas izteikums un īstums

I. Gribas izteikums

1427. Pie tiesiska darījuma būtības pieder tā taisītāja gribas izteikums, bet divpusējā vai vairākpusējā darījumā vajadzīgs visu tā dalībnieku saskaņīgs gribas izteikums. Kamēr griba nav vēl izteikta, tai nav nekāda tiesiska spēka.

SUB-CHAPTER 3

Expression and Authenticity of Intent

1. Expression of Intent

1427. Part of the essence of a lawful transaction is the expression of intent by the transactor, but a bilateral or multilateral transaction requires a coherent expression of intent by all the parties. As long as intent has not yet been expressed, it has no legal effect.

1428. Gribu var izteikt vai nu noteikti, vai klusējot.

Noteikti gribu var izteikt vai nu ar vārdiem, mutiski vai rakstiski, vai ar zīmēm, kam ir vārdu nozīme.

Griba ir izteikta klusējot, kad tā izpaužas bez tieša mērķa izteikt gribu taisni šajā izpratnē. Darbībai, kas uzskatāma par klusējot izdarītu gribas izteikumu, jābūt tādai, lai no tās varētu droši secināt tādas gribas esamību.

1429. Ja likums noteic gribas izteikumam zināmu formu, tad klusējot izdarīts gribas izteikums, kaut tas arī būtu pilnīgi skaidrs, nav pietiekošs.

1430. Klusēšana nav atzīstama ne par piekrišanu, ne par noliegšanu, izņemot to gadījumu, kad likums tieši prasa pārtraukt klusēšanu, lai to neatzītu par piekrišanu.

1431. Akta parakstīšana, vienalga, vai tas attiecas uz pašu parakstītāju vai trešo personu, uzskatāma par piekrišanu šim aktam, ja tā saturs parakstītājam bijis zināms un ja viņam tajā tiesiskā darījumā, uz kuru akts attiecas, ir personīga interese un ierunas tiesība.

1432. Kas klusējot vai noteikti izteic savu piekrišanu, tas ar to ir pieņēmis darbību ar visām tās tiesiskām sekām un nevar vairs vēlāk savu piekrišanu ierobežot.

1433. Pieņemt, ka piekrišana dota, var tikai likumā tieši noteiktos gadījumos.

1434. Piekrišanu var dot nevien pirms attiecīgās darbības, bet arī tad, kad to uzsāk, un pat vēlāk; pēdējā gadījumā to sauc par apstiprinājumu.

Vēlāks apstiprinājums var būt noteikti izsacīts vai klusējot izdarīts un var attiekties nevien uz svešu, bet arī uz paša darbību, kā uz atļautu, tā arī uz neatļautu.

1435. Vēlākam apstiprinājumam ir atpakaļējs spēks un tādēļ tas attiecināms uz darījuma noslēgšanas laiku, izņemot gadījumus:

1) kad attiecīgā darbība bijusi aizliegta ar likumu un aizlieguma iemesls atkritis tikai vēlāk;

1428. The expression of intent may be express or implicit.

Express intent may be expressed in words, orally or in writing, or by signs which have the meaning of words.

Intent is implied when it is manifested without the direct purpose of expressing intent precisely in this meaning. For an action to be considered to be an expression of implied intent, it must be such as to allow a clear inference of the existence of such intent.

1429. If the law prescribes a certain form for the expression of intent, then an implied expression of intent, even though it may be absolutely clear, shall not be sufficient.

1430. Silence shall not be considered to be either consent or dissent, except in those cases when the law specifically requires the breaking of silence in order that it not be considered to be consent.

1431. The signing of a deed shall be considered to be consent to such deed, regardless of whether it applies to the signatory or to a third person, if the contents of such were known to the signatory and if he or she has a personal interest in, and the right to object to, the lawful transaction to which the deed applies.

1432. A person who expresses implied or express consent thereby agrees to the action with all its legal consequences, and he or she may not thereafter restrict such consent.

1433. Consent may be presumed only in cases specifically prescribed by law.

1434. Consent may be given not only prior to the relevant action, but also when it is commenced, and even later; in the latter case it shall be called confirmation.

A later confirmation may be expressed expressly or be implied from actions and may apply not only to another person's actions, but also to one's own, whether they be permissible or impermissible.

1435. A later confirmation shall have retroactive effect and therefore it shall be applicable to the time of entering into the transaction, except in the following cases:

1) when the action in question has been

2) kad apstiprinājums noticis pēc tam, kad darījums jau izpildīts un tā sekas iestājušās;

3) kad apstiprinājums var notikt tikai ievērojot zināmu formu; šādā gadījumā tam nav ne atpakaļēja spēka, kaut arī pati apstiprināmā darbība būtu izdarīta noteiktā formā, ne spēka nākamam laikam, ja vien minēto formu nevar vēl izpildīt.

1436. Vēlāks apstiprinājums nevar aizskart starplaiķā iegūtās trešo personu tiesības.

1437. Gribas izteikumam jābūt nopietnam; izteikumam, kas izdarīts tikai pa jokam, nav nekādu tiesisku seku.

1438. Ja griba izteikta tikai izskata pēc, tad tai nav nekādu tiesisku seku, ja vien ar to nav saistīts prettiesīgs trešās personas maldinājums.

P i e z ī m e. Noteikumi par to darījumu apstrīdēšanu, kurus parādnieks noslēdzis kreditoram par ļaunu, atrodas Civilprocesa likumos.

1439. Kad darījums ir gan nopietni gribēts, bet apslēpts aiz kāda cita darījuma, tad pirmais ir spēkā, ja vien ar to nav bijis nolūka pievilt trešo personu vai vispār izdarīt kaut ko prettiesīgu; bet otrs, tikai izskata pēc noslēgtais darījums, paliek spēkā tikai tiktāl, ciktāl tas izrādās par vajadzīgu pirmā uzturēšanai spēkā.

II. Gribas īstums

1440. Lai tiesisks darījums būtu spēkā, nepietiek ar to vien, ka tā dalībnieki izteic savu gribu, bet ir vēl vajadzīgs, lai šī griba būtu radusies brīvi – bez maldības, viltus vai spaidiem.

1. Maldība

1441. Maldība var rasties vai nu no tam, ka pavisam trūkst ziņu, vai ka ir tikai nepietiekošas ziņas par kādiem faktiskiem apstākļiem – faktiskā maldība – vai kādām tiesiskām normām – tiesiska maldība.

prohibited by law and the reason for the prohibition was removed only later;

2) when the confirmation occurs only after the transaction has been performed and its consequences have taken place; or

3) when the confirmation may only occur according to a certain form; in this case it shall have neither retroactive effect, even though the confirmed action itself has been performed in accordance with the specified form, nor shall it have effect at a future time, unless the aforementioned form may not yet be performed.

1436. A later confirmation shall not affect the rights acquired in the interim by a third person.

1437. The expression of intent must be serious; an expression made only as a joke shall have no legal consequences.

1438. If intent is expressed for appearances only, then it shall have no legal consequences, as long as it does not involve the illegal deceit of a third person.

N o t e. The provisions regarding the contesting of a transaction which has been concluded by the debtor with the intent to defraud the creditor are contained in the Civil Procedure laws.

1439. When the transaction is with serious intent, but is concealed by another transaction, then the former shall be in effect, unless there has been an intention to deceive a third person thereby or to do something illegal in general; but the latter transaction, entered into for appearances only, shall remain in effect only insofar as deemed necessary in order to maintain the former in effect.

II. Authenticity of Intent

1440. For a lawful transaction to be in force, it shall not suffice for the participants to express their intent; it is also necessary for the intent to originate from their own free will, without mistake, fraud or duress.

1. Mistake

1441. A mistake may arise from a complete absence of information, or only insufficient information regarding factual circumstances – mistake in fact – or regarding legal principles – mistake in law.

1442. Faktiska maldība darbības izdarītājam nekaitē, ja vien tā nav notikusi viņa paša neuzmanības dēļ.

1443. Maldība savā paša darbībā nav atvainojama, izņemot likumā norādītos gadījumus.

1444. Atvainojama maldība (1442.p.) ietekmē darījuma spēku dažādi, raugoties pēc tam, vai tā ir svarīga, vai ne.

1445. Svarīga maldība (1444.p.) iznīcina visu darījuma spēku, jo jāpieņem, ka tas, kas tā maldījies, nav nemaz devis darījumam savu piekrišanu un darījums tā tad nemaz nav noticis.

1446. Nesvarīgai maldībai (1444.p.) ir tikai tās sekas, ka to, kas maldījies, pēc iespējas aizsargā no zaudējumiem. Tādēļ pats darījums paliek spēkā, bet tam, kas maldījies, ir tiesība tikai prasīt atvietošanu vai samērīgu atlīdzību par zaudējumiem, ko viņš cietis savas maldības dēļ.

1447. Ja par darījuma šķiru noticis pārpratoms, tā ka viens dalībnieks domājis, ka noslēdz citu līgumu nekā tas, kādu domājis otrs, tad līdzēji nav vienojušies, maldība atzīstama par svarīgu un tādēļ pats darījums nav spēkā. Bet tam, kas kādam nodevis lietu ar nolūku to viņam dāvināt, nav tiesības prasīt šo lietu atpakaļ, ja tās saņēmējs to jau izlietojis, kaut arī viņš to nebūtu saņēmis kā dāvanu.

1448. Tāpat (1447.p.) līdzēju savstarpējas vienošanās trūkums iznīcina tiesisku darījumu arī tajā gadījumā, kad pārpratoms attiecas uz lietas identitāti un katrs līdzējs domājis citu tās veidu vai šķiru.

1449. Maldība par darījumu iemeslu ir nesvarīga un neiznīcina darījuma spēku, ja vien kāds šķietamas saistības dēļ nav ko apsolījis vai izpildījis.

1442. A mistake in fact shall not harm the performer of the activity, as long as the mistake has not occurred due to his or her own negligence.

1443. A mistake in one's own acts shall not be excusable, except in cases prescribed by law.

1444. An excusable mistake (Section 1442) shall affect the validity of the transaction variously, depending on whether the mistake is substantial or not.

1445. A mistake in substance (Section 1444) shall invalidate the entire transaction, because it must be assumed that the person who so errs, has not even given the transaction his or her acceptance and therefore the transaction has not happened.

1446. The only consequences of a mistake of little substance (Section 1444) shall be to protect the person who erred from losses as far as possible. Therefore the transaction itself shall still be valid, but the one who has made the mistake has the right to ask only for restitution, or commensurate compensation for losses which he or she has suffered due to the mistake.

1447. If a misunderstanding has taken place regarding the type of the transaction, as when one participant believes that he or she is entering into a different contract than from what the other participant believes, then the contracting parties are not in agreement, the mistake shall be considered substantial and therefore the contract shall be void. But a person who has given someone an item, with the intent of making a gift of it, does not have the right to ask for the return of this item if the recipient has already used it, even though he or she did not receive it as a gift.

1448. Similarly (Section 1447) the absence of an agreement between the contracting parties shall also invalidate a lawful transaction in the case of a misconception regarding the identity of an item, when each contracting party believes it to be of a different kind or type.

1449. A mistake regarding the reason for a transaction is of little substance and shall not invalidate the transaction, unless someone has promised or performed something due to a supposed obligation.

1450. Ja maldība attiecas uz kādu personu darījumā, tad tas nav spēkā, ja vien personu samainījums nav bez jebkādas nozīmes tam, kas maldijies. Bet ja maldība attiecas uz kāda personiskām spējām un īpašībām, darījums nav spēkā tikai tad, ja maldīgi pieņemtā īpašība pēc darījuma rakstura bijusi svarīga.

1451. Maldība ir svarīga, kad līguma priekšmetā pieņemta tāda īpašība, kuras dēļ šis priekšmets būtu pieskaitāms nevis tai lietu šķirai, pie kuras tas patiesi pieder, bet citai. Bet pie tam jāgriež vērība uz to, vai tiešām minētais pieņēmums pamudinājis maldījušos personu noslēgt līgumu tā tagadējā veidā.

1452. Kad darījumos, kas attiecas uz atvietojamām lietām, notikusi maldība par vienas un tās pašas šķiras lietu daudzumu, tad jāizšķir vienus pusēji un divpusēji darījumi. Vienpusējie paliek spēkā, pie kam no abiem daudzumiem dodams mazākais; bet divpusējie nav spēkā, ja saistītam bijis nodoms dot mazāk, bet otrai pusei – saņemt vairāk. Pretējā gadījumā līgums paliek spēkā un dodams mazākais daudzums. Jebkura cita maldība par priekšmeta daudzumu, ja nav bijis sevišķas norunas, ir nesvarīga.

1453. Maldība par darītāju tiesiskām attiecībām pret darījuma priekšmetu ir nesvarīga.

Izņēmuma veidā maldība par darītāju tiesiskām attiecībām pret darījuma priekšmetu ir svarīga un tā tad pats darījums nav spēkā, kad viens no dalībniekiem domājis iegūt tiesību uz svešu lietu, kurpretim par darījuma priekšmetu bijusi viņa paša lieta.

1454. Darījums nav spēkā, ja viņa priekšmets vai tā lielākā daļa vairs nepastāv.

1455. Maldība tikai par vārdu vai kādu citu personu vai lietu apzīmējumu arvien ir nesvarīga un nav jāievēro.

1450. If the mistake concerns a person involved in the transaction, then it is void unless the mistaken identity is immaterial to the one who has erred. However, if the mistake concerns someone's personal abilities and characteristics, the transaction is void only if the erroneously presumed characteristic was a matter of substance due to the nature of the transaction.

1451. A mistake is substantial when a characteristic has been assumed for the subject-matter of the contract due to which the subject-matter would be included in a different type of goods than the one to which it truly belongs. However, consideration must also be given to whether the assumption mentioned has in fact induced the person who has made the mistake to enter into the contract in its current form.

1452. When there is an mistake concerning the quantity of items of the same type, in a transaction regarding fungible property, unilateral transactions shall be differentiated from bilateral transactions. Unilateral transactions shall remain valid, and moreover from the two quantities the lesser shall be given; but bilateral transactions are void if the obligor has had the intent to give less, but the other side to receive more. In the opposite case, the contract shall remain valid and the lesser amount shall be given. Any other mistake regarding the quantity of objects shall not be substantial, unless a special agreement exists.

1453. A mistake regarding the lawful relationship of the contracting parties with the subject-matter of the transaction shall not be substantial.

As an exception, a mistake regarding the lawful relationship of the contracting parties with the subject-matter of the transaction shall be substantial, and the transaction itself is void, when one of the participants believed himself or herself to be acquiring the rights to another person's property, whereas the subject-matter of the transaction was his or her own property.

1454. The transaction is void if its subject-matter or the larger part of its subject-matter no longer exists.

1455. A mistake which is only about a name or the designation of another person or thing is not substantial and shall not be considered.

1456. Kad vairākpusējā darījumā ir maldījies tikai viens darījuma dalībnieks, tad viņš vienmēr var prasīt, lai to izpilda, ja viņam ir pie tam tiesiska interese un ja viņš savkārt ir izpildījis saistības, kuras uzņēmis.

1457. Ja darījumu noslēdzis kādas personas vietnieks, tad jāievēro nevis atvietojamā, bet vietnieka maldība.

1458. Maldība jāpierāda tam, kas uz tās pamata prasa vai nu atzīt darījumu par spēkā neesošu, vai atļūdzināt zaudējumus (1447. un 1448.p.).

2. Viltus

1459. Viltus ir otras personas pretprettiesīgs maldinājums, lai viņu piedabūtu izdarīt viņas interesēm pretēju darbību vai atturēties no tās.

1460. Tas, kas viltu viegli varējis noskārst, tiesiskā nozīmē nav atzīstams par pieviltu.

1461. Tas, kas ar viltu piedabūts noslēgt darījumu, var prasīt, lai to atceļ. Bet ja viltus bijis par iemeslu tikai dažiem darījuma noteikumiem, tad pieviltam ir tikai tiesība prasīt zaudējumu atlīdzību.

1462. Ja divpusējā darījumā abi dalībnieki savstarpēji viens otru pievīluši, tad nevienam no viņiem nav tiesības celt prasību pret otru. Ja līgums nav vēl izpildīts, viena puse nevar prasīt, lai otra to izpilda, bet ja tas jau izpildīts, tad neviena puse nevar prasīt no otras zaudējumu atlīdzību.

3. Spaidi

1463. Spaidus var izdarīt vai nu ar fizisku varu, vai ar draudiem, kas kādā personā rada bailes. Lietojot fizisku varu nav brīva gribas izteikuma, un nav nekādas piespiestā darbības.

1464. Tiesiskus darījumus spaidi var ietekmēt tikai tad, kad tie ir pretprettiesīgi.

1456. When in a multilateral transaction only one of the participants in the transaction has made a mistake, then he or she may demand that the transaction be performed, especially if he or she has a lawful interest therein and if he or she has fulfilled the obligations he or she has undertaken.

1457. If the transaction has been entered into by a substitute of a person, then the mistake to be considered shall be that of the substitute, not of the party for which he or she was substituting.

1458. The mistake shall be proved by the party demanding either that the transaction be declared invalid or that losses be compensated, on the basis of this mistake (Sections 1447 and 1448).

2. Fraud

1459. Fraud is the illegal deception of another person for the purpose of inducing him or her to perform acts in contravention to his or her interests or to refrain from such acts.

1460. If a party is easily able to detect the deception, he or she shall not be considered defrauded in a legal sense.

1461. A party induced to enter into a transaction by fraud may demand that it be declared invalid. However, if fraud is the motive for only a few of the provisions of the transaction, then the defrauded party has the right to bring an action only for compensation for losses.

1462. If in a bilateral transaction both parties have deceived each other, then neither of them has the right to bring an action against the other. If the contract has not yet been performed, then one party may not ask the other to perform it, but if it has been performed, then neither party may claim compensation for losses from the other.

3. Duress

1463. Duress may consist of physical force or of threats which induce fear in a person. When physical force is used, there is no expression of intent and there is no act by the person under duress.

1464. Only duress of an illegal nature shall affect lawful transactions.

1465. Lai ar draudiem radītām bailēm būtu tiesiska nozīme, tām jābūt dibinātām; tādēļ vajadzīgs, lai piedraudētais ļaunums nebūtu mazsvarīgs, lai tiešām būtu jābaidās, ka draudus izpildīs, un lai nebūtu viegli tos novērst citādi, kā padodoties.

1466. Pierunas vien, ja ar tām nav saistīts vilts, darījuma spēku neietekmē.

1467. Tiesisks darījums, kas noslēgts spaidu dēļ, pats par sevi nebūt nav spēkā neesošs, bet piespiestais var to apstrīdēt.

1468. Ja vairākpusējā darījumā spaidus izdarījusi kāda trešā persona, tad piespiestais tāpat var prasīt, lai darījumu atceļ, un bez tam vēl, lai tas, kas viņu piespiedis, atlīdzina zaudējumus.

4. APAKŠNODAĻA

Tiesiska darījuma sastāvdaļas

1469. Tiesiska darījuma sastāvdaļas ir vai nu būtiskas, vai dabiskas, vai nejaušas.

1470. Būtisks darījumā ir viss tas, kas nepieciešams tā jēdzienam un bez kā arī pats nodomātais darījums nav iespējams. Tādēļ tādās darījuma būtiskās sastāvdaļās neko nevar pārgrozīt pat arī pusēm savstarpēji vienojoties.

1471. Dabiskas ir tās darījuma sastāvdaļas, kuras, ja darījums noslēgts tā būtiskos pamatos, ir jau pēc likuma tā tiešās sekas. Tādēļ šīs sastāvdaļas saprotamas pašas par sevi, arī bez sevišķas norunas, bet tās var atcelt vai grozīt ar sevišķu vienošanos, kura jāpierāda tam, kas uz to atsaucas.

1472. Nejaušas darījuma sastāvdaļas ir darījuma tiešo seku (1471.p.) paplašinājumi vai aprobežojumi, kā arī tā blakus noteikumi. Te pieder nosacījumi, termiņi un uzlikumi.

1465. For the fear created by threats to have legal import, it needs to be substantiated; therefore the threatened harm may not be insubstantial; there must be genuine fear that the threats will be realised; and there must be no reasonable alternative other than to submit.

1466. Persuasion alone, if it does not involve fraud, shall not affect the validity of the transaction.

1467. A lawful transaction concluded under duress is not invalid of itself, but the person under duress may contest it.

1468. If in a multilateral transaction a third person has put another under duress, then the person under duress may demand that the transaction be repealed, and also that the person placing him or her under duress compensate for losses.

SUB-CHAPTER 4

Elements of Lawful Transactions

1469. The elements of a lawful transaction are essential, or natural, or incidental.

1470. The essential elements of a transaction are everything necessary to its concept and without which the intended transaction itself is impossible. Therefore, nothing in such essential elements may be altered, even with the agreement of both parties.

1471. The natural elements of a transaction are those which are its direct consequences by law if the transaction is entered into according to its essential principles. Therefore these elements are self-evident, even without a special arrangement, but they may be removed or changed by special agreement, which shall be proved by the party referring to such.

1472. The incidental elements of a transaction are the expansion or limitation of the direct consequences of the transaction (Section 1471), as well as its ancillary provisions. This shall include conditions, terms and binding directions.

5. APAKŠNODAĻA

Tiesiska darījuma forma

I. Vispārīgi noteikumi

1473. Tiesiska darījuma forma atkarājas no lietas dalībnieku ieskata, izņemot likumā tieši norādītus gadījumus.

1474. Darījuma dalībnieki var noslēgt to notāriālā vai Pagasttiesu likumos paredzētā vai privātā kārtībā, apmierināties ar mutisku vienošanos vai sastādīt rakstisku aktu, slēgt darījumu liecinieku klātbūtnē vai bez tiem, kā arī darīt to atklātībai zināmu vai ne. Šis noteikums neattiecas uz tiem gadījumiem, kuros likums prasa noteiktu darījuma noslēgšanas kārtību.

Bez notāra vai pagasttiesas var apliecināt: pulka komandieris vai cita viņam tiesībās līdzīga amatpersona – aktus, kuros kara laikā piedalās kara dienestā esoša persona; kara kuģa komandieris – aktus, kuros piedalās kara laikā uz kara kuģiem dienestā esoša persona; konsuli – ārvalstīs dzīvojošo personu aktus pēc konsulārā reglamenta noteikumiem.

1475. Darījuma formas neievērošana tajos gadījumos, kad formu prasa likums, vai kad līdzēji darījuši no tās atkarīgu sava darījuma spēku, padara pašu darījumu par spēkā neesošu.

Iepriekšējām norunām, kas tādos gadījumos notiek starp līdzējiem, nav nekāda tiesiski saistoša spēka, un līdz to ietērpšanai attiecīgā formā katram līdzējam ir tiesība no tām vienpusēji atkāpties.

1476. Darījuma noslēgšana vai apliecināšana 1474.pantā minētās iestādēs vai pie turpat minētām amatpersonām nenovērš tā iekšējos trūkumus, kā arī nevar aizskart trešo personu iegūtās tiesības.

1477. Korroborācija nepieciešama tajos gadījumos, kad ar darījumu iegūst lietu tiesības uz nekustamu īpašumu.

SUB-CHAPTER 5

Form of Lawful Transactions

I. General Provisions

1473. The form of a lawful transaction shall depend on the discretion of participants in the matter, except in instances specifically indicated by law.

1474. The participants to a transaction may enter into it in accordance with the procedures provided for by a notary public or by parish court laws or a private procedure, accept an oral agreement or draw up a written deed, enter into the transaction in the presence of witnesses or without such, and they may make it public or not. This provision shall not apply to those instances in which the law requires a specific procedure for entering into a transaction.

Besides a notary public or a parish court, the following persons may certify: a regimental commander, or another officer with equal authority, may certify deeds pertaining to a person in the military service during wartime; the commander of a war-ship – deeds pertaining to a person serving on a war-ship during wartime; consuls – deeds of persons living in a foreign state according to the provisions of the consular regulations.

1475. In cases where the form for a transaction is required by law, or where the contracting parties make the validity of their transaction dependent on the form, failure to comply with the form shall render such transaction invalid.

Previous agreements made between contracting parties in such cases shall have no legally binding force, and until such are articulated in the relevant form, each contracting party shall have the right to unilaterally withdraw from such.

1476. The entering into or certification of a transaction by the institutions mentioned in Section 1474, or by the officials mentioned in the same, shall not preclude any internal defects, and also shall not infringe on the rights acquired by a third person.

1477. Corroboration shall be required in those cases when the transaction grants property rights to immovable property.

Lietu tiesības, kas pastāv uz likuma pamata, ir spēkā arī bez ierakstīšanas zemes grāmatās.

1478. Ja darījums nav korbororēts, tad tas tādēļ nezaudē savu spēku; ieguvējs līdz korbororācijai nevar izlietot īpašuma tiesību vai kādu citu lietu tiesību, bet var tikai celt personīgu prasību pret atsavinātāju.

1479. Personiskās prasības priekšmets (1478.p.), kad visā citā ziņā darījums galīgi noslēgts, ir korbororācija, un neviens no dalībniekiem nevar bez otra piekrišanas atkāpties no lietas aiz tā iemesla, ka akts nav vēl ierakstīts zemes grāmatās. Ja kāds ieguvis lietu tiesību izsolē vai ar spēkā nākušū tiesas spriedumu un ir ievēroti visi pārējie nosacījumi, tad var korbororēt arī pēc ieguvēja vienpusēja pieprasījuma.

1480. 1477. pantā norādītos gadījumos korbororācijas sekas ir lietu tiesības piešķiršana ieguvējam, tā ka minētā korbororācija šajā ziņā pilnīgi nodrošina dalībniekus, kaut arī tā būtu notikusi nepareizi, jo par kļūdām atbild vienīgi zemes grāmatu nodaļa. Darījuma iekšējos trūkumus korbororācija nenovērš, un akts, kas nav spēkā pēc sava satura, neiegūst ar to nekādu spēku. Tāpat arī korbororācija nevar aizskart jau agrāk zemes grāmatās ierakstītās trešo personu tiesības.

1481. Korbororācija uzskatāma par notikušu un apstiprinātais darījums ir neapstrīdams pēc tam, kad tiesa iespiež "Valdības Vēstnesī" sludinājumu par to, lai personas, kurām ir kādi iebildumi, ierodas sešu mēnešu laikā. Tiklīdz izrādās, ka pa šo laiku nav celti nekādi iebildumi, taisāms lēmums atzīt darījumu par spēkā nākušū un visi vēlāki strīdi pret to noraidāmi. Tomēr tāda sludinājuma klajā laišana atkarājas no darījuma dalībnieku gribas.

Property rights established by law shall be in effect even if they are not entered in the Land Register.

1478. The lack of corroboration is not a reason for a transaction to lose its effect; until the corroboration, an acquirer may not make use of ownership rights or any other property rights, and may only bring an action *in personam* against the alienor.

1479. When the transaction has been completely entered into in all other ways, then the subject-matter of the action *in personam* (Section 1478) is corroboration, and the fact that the deed has not yet been entered in the Land Register shall not be a reason for either of the participants to withdraw from the matter without the agreement of the other. If a person has acquired property rights in an auction, or pursuant to a judgment of a court coming into effect, and all other conditions have been observed, then corroboration may also take place based on the unilateral request of the acquirer.

1480. In the situations indicated in Section 1477, the consequences of corroboration are the awarding of property rights to the acquirer, thus the corroboration mentioned shall give all participants complete security, even if it was conducted erroneously, because the Land Registry Office is solely responsible for mistakes. Corroboration does not rectify internal defects of the transaction, and a deed which is not in force according to its substance does not thereby acquire any legal effect. Similarly, corroboration shall also not affect the rights of a third person previously registered in the Land Register.

1481. Corroboration shall be considered as completed, and the certified transaction shall not be disputed after the court has printed an announcement in the newspaper *Valdības Vēstnesis* that persons with objections should come forward within six months time. When it is clear that no objections have been brought forward during this time, a decision shall be taken to recognise the transaction as in effect and all subsequent contests against it shall be dismissed. However, the publication of such an announcement shall depend upon the intent of the participants of the transaction.

II. Tiesisku darījumu rakstiska forma

1482. Darījumi jāizteic rakstiski vai nu pēc likuma, vai pēc dalībnieku labprātīgas vienošanās.

1483. Likums prasa rakstisku formu:

- 1) kā zināmu darījumu būtisku sastāvdaļu;
- 2) taisot darījumu 1474.pantā minētās iestādēs vai pie turpat minētām amatpersonām;
- 3) kad tas jāieraksta zemes grāmatās;
- 4) kā nosacījumu prasības tiesībai uz darījuma pamata.

1484. Ja likums prasa rakstisku formu kā darījuma būtisku sastāvdaļu, tad darījums pirms attiecīga akta taisīšanas nav spēkā.

1485. Ja starp tāda darījuma (1484.p.) dalībniekiem notikusi vienošanās par visiem tā būtiskiem noteikumiem, tad katrs no viņiem var prasīt no otra, lai taisa atbilstošu aktu.

1486. Tajos gadījumos, kuros likums noteic taisīt darījumu pie notāra, iepriekšēja vienošanās vien, kaut arī izteikta sevišķā aktā, ir bez jebkāda spēka un nedod prasības tiesību. Bet ja tādos divpusējos darījumos viens no dalībniekiem jau kautko izpildījis otram par labu, tad viņam ir tiesība prasīt to atpakaļ.

1487. Ja rakstiska forma vajadzīga tādēļ, ka darījums zināmos gadījumos nevar būt spēkā bez ierakstīšanas zemes grāmatās, tad darījums saista pats par sevi arī bez tā izteikšanas rakstiskā formā, tiklīdz starp tā dalībniekiem notikusi vienošanās par visām tā būtiskām sastāvdaļām. Tādēļ nevienam no viņiem nav tiesības no šas vienošanās vienpusēji atkāpties un katrs var prasīt, lai otrs taisa attiecīgu aktu.

1488. Kad prasības tiesību uz darījuma pamata vispār un par tā izpildīšanu sevišķi likums dara atkarīgu no tā rakstiskās formas, tad, ja rakstisks akts nav sastādīts, jāievēro sekojošais:

- 1) Darījumam, ko izpildījušas abas puses, ir

II. Written Form of Lawful Transactions

1482. A transaction shall be set out in written form either as required by law, or pursuant to the voluntary agreement of the participants.

1483. The law requires the written form:

- 1) as an essential element of certain transactions;
- 2) in order to complete the transaction at the institutions mentioned in Section 1474 or with the officials mentioned therein;
- 3) to register the transaction in the Land Register;
- 4) as a condition for the right to make claims on the basis of the transaction.

1484. If the law requests the written form as an essential element of the transaction, then the transaction is not in effect until the relevant deed is complete.

1485. If the participants to such a transaction (Section 1484) agree regarding all the essential provisions, then either one of them may ask the other to prepare the relevant deed.

1486. In the cases where the law determines that a transaction shall be entered into before a notary public, a previous agreement alone, even though it may be stated in a separate deed, shall have no effect, and shall not grant the right to a claim. However, if in such bilateral transactions one of the participants has already performed something for the benefit of the other, then he or she shall have the right to reclaim such.

1487. If the written form is required because, in certain cases, the transaction may not have legal effect without being registered in the Land Register, then the transaction shall be binding in and of itself as soon as the participants agree on all its essential elements, even without statement in a written form. Therefore none of them shall have the right to withdraw from the agreement unilaterally, and each may demand that a relevant deed be drawn up by the other.

1488. When the right to claim on the basis of a transaction generally, and its performance especially, is dependant on the written form as required by law, then, if no written deed is drawn up, the following shall be observed:

tādas pašas sekas, kādas tam būtu, ja tas būtu uzrakstīts, un to, kas pēc tā jau dots vai izdarīts, nevar prasīt atpakaļ.

2) Ja viens no dalībniekiem līgumu labprātīgi izpilda, bet otrs izpildījumu pilnīgi vai daļai pieņem, tad pirmajam vairs nav tiesības prasīt atpakaļ to, ko viņš izpildījis, ja vien otrais savkārt ir gatavs izpildīt to, kas tam jāizpilda; bet ja pēdējais izvairās izpildīt savu saistību, tad pirmajam, kaut gan viņš nevar prasīt, lai līgumu izpilda, ir tiesība prasīt, vai nu lai atdod atpakaļ to, ko viņš izpildījis, vai arī lai to atlīdzina.

3) Kamēr neviena puse nav vēl neko izpildījusi, prasības tiesība nav pielaižama, pats darījums nav spēkā un katrs tā dalībnieks var no tā vienpusēji atkāpties.

1489. Ja likums neprasa darījuma rakstisku formu, bet puses pašas labprātīgi ir par to vienojušās, tad jāizšķir, vai viņu vienošanās nolūks bijis dabūt rakstisku aktu tikai kā līdzekli pierādījuma atvieglošanai, vai arī nedot darījumam spēku pirms tā izteikšanas rakstiskā formā. Pirmajā gadījumā darījums ir spēkā jau pirms akta sastādīšanas, tiklīdz puses vienojas par tā satura būtību, un no tā brīža viņām sākas tiesība prasīt darījuma izteikšanu rakstiskā formā. Otrajā gadījumā turpretim starp pusēm notikušais darījums līdz akta galīgai izgatavošanai nesaista nevienu no tām, un tādēļ katrai pusei ir tiesība no tā vienpusēji atkāpties.

1490. Ja par minētās vienošanās nolūku (1489.p.) rodas strīds, tad šaubu gadījumā pieņemams, ka akta sastādīšana domāta vienīgi pierādījuma atvieglošanai. Tas ir it sevišķi tad, ja puses norunājušās uzrakstīt darījumu tikai pēc tam, kad tās jau vienojušās par visiem citiem tiesiskā darījuma noteikumiem.

1491. Tajos gadījumos, kad darījuma izteikšana rakstiskā aktā nav būtisks noteikums viņa

1) A transaction which both sides have performed shall have the same consequences as if it were in written form, and compensation may not be reclaimed for whatever has already been given or done pursuant to such transaction.

2) If one of the participants voluntarily performs the contract, but the other accepts the performance in full or in part, then the former shall no longer have the right to reclaim what he or she has performed, unless the other is on his or her part willing to perform such as he or she must perform; but if the latter avoids performing his or her obligation, then the former, although he or she may not require the performance of the contract, shall have the right to reclaim what has been performed or to claim compensation.

3) As long as neither side has performed anything, the right to claim shall not be allowed, the transaction itself shall not be in effect, and any of the participants may unilaterally withdraw from the agreement.

1489. If the law requires a written form for the transaction, but the parties themselves have agreed on the transaction, then it must be determined whether the purpose of their agreement was to create a written deed only as a means to facilitate evidence, or in order not to give the transaction legal effect until expressed in a written form. In the former case, the transaction shall be in effect even before the deed is drawn up, as soon as the parties agree on its substance, and from that moment on they shall begin to have the right to demand that the transaction be stated in writing. In the latter case, however, the transaction which has taken place between the parties shall not be binding on either party until the deed is prepared in full, and therefore both parties shall have the right to unilaterally withdraw from the transaction.

1490. If a dispute arises regarding the purpose of the aforementioned agreement (Section 1489), then it shall be assumed, in case of doubt, that the sole purpose of the drawing up of the deed was the facilitation of evidence. This shall be especially the case when the parties have agreed to put the transaction in writing only after they have agreed on all other provisions of the lawful transaction.

1491. In the cases when the stating of the transaction as a written deed is not an essential

spēkā esamībai (1484.p. un 1489.p. beigās), iepriekšējam rakstiskam projektam, ja tas aptver visas darījuma būtiskās sastāvdaļas un blakus noteikumus un ja to parakstījuši dalībnieki, ir vienlīdzīgs spēks ar rakstisku aktu, kādēļ katrs dalībnieks var prasīt no otra, lai tādu aktu izgatavo un paraksta.

1492. Rakstisku darījumu aktus var sastādīt tādā formā, kā katrs vēlas; pie tam nav vajadzīgas nekādas sevišķas formālītātes un darījuma dalībnieki nav saistīti ne ar kādiem paraugiem.

1493. Lai akts būtu spēkā, kā tā būtisks pieredums vajadzīgs vienpusējiem darījumiem saistītā vai viņa vietnieka paraksts, bet pārējiem – visu darījuma dalībnieku vai arī viņu vietnieku paraksts.

Kad akts, izdalīšanai dalībniekiem, uzrakstīts vairākos eksemplāros, tad nav vajadzīgs, lai saņēmējs tādu eksemplāru būtu parakstījis, ja vien viņš ir parakstījis pārējos.

1494. Rakstīt nepratējs var uzdot parakstīties savā vietā citai personai, ko ar saviem parakstiem apliecina divi liecinieki.

provision for it to be in effect (Section 1484 and the end of Section 1489), an earlier written draft, if it includes all the essential elements and ancillary provisions of the transaction and is signed by the participants, shall have equal effect to a written deed, and therefore either party can request the other to prepare and to sign such a deed.

1492. The written deeds of a transaction may be drawn up in whatever form the participants choose; moreover no special formalities shall be required and the participants to the transaction shall not be bound to any forms.

1493. For a deed to be in effect, as its essential appurtenance in a unilateral transaction, the signature of the party involved or his or her substitute shall be required, but other transactions shall require the signatures of all participants, or also their substitutes.

When the deed is drawn up in several copies, for distribution to the participants, the recipient shall not be required to sign such copy, as long as he or she has signed the others.

1494. Persons unable to write may entrust another person to sign on their behalf, which shall be verified by two witnesses with their signatures.

6. APAKŠNODAĻA

Laiks un vieta tiesiskā darījumā

1495. Laika posmu – gadu, mēnesi, nedēļu vai dienu – aprēķinot, to skaita no zināma brīža līdz atbilstošam brīdim nākošā laika posmā.

Ja gadiem vai mēnešiem aprēķināmā laika beigās iekrīt tādā mēnesī, kuram nav atbilstoša datuma, tad laiks izbeidzas šā mēneša pēdējā dienā.

1496. Ja attiecīga termiņa notecējums piešķir kādam tiesību vai zināmu spēju, tad viņš var to izlietot jau pēdējai termiņa dienai iestājoties.

1497. Ja kādam savas bezdarbības dēļ pēc noteikta termiņa notecējuma jāzaudē kāda tiesība, tad viņš var vēl darboties termiņa pēdējā dienā, un viņa tiesība izbeidzas tikai šai dienai beidzoties.

SUB-CHAPTER 6

Time and Place in Lawful Transactions

1495. In the calculation of a time period – a year, month, week or day – it shall be counted from a certain moment to a corresponding moment in the subsequent period.

If the end of the years or months being calculated falls in a month without a corresponding date, then the time period shall end on the last day of this month.

1496. If the expiration of a relevant term grants rights or a certain capacity to someone, then he or she may already make use thereof upon the commencement of the last day of that term.

1497. If after the expiration of a specified term someone loses a right due to his or her failure to act, then he or she may still act on the last day of that term, and his or her rights end only at the end of this day.

1498. Ja termiņš, kurā kautkam jābūt izdarītam, iekrīt tādā dienā, kurā pēc likuma to nevar izdarīt, tad laiks pienākuma izpildīšanai pagarināms līdz tai termiņam sekojošai dienai, kurā šāda likumiska šķēršļa nav.

1499. Darījumos, tāpat kā tiesiskās attiecībās vispār, var būt nozīmīga personas dzīves vieta un viņas atrašanās tajā vai prombūtne no tās.

1500. Par promesošu uzskatāms tas, kas atstājis valsts robežas.

1501. Pēc likuma pielīdzināmi promesošiem tie, kas kaut arī atrodas savā dzīves vietā, bet ārēju apstākļu dēļ nevar paši aizstāvēt savas tiesības, un proti, vēl nepiedzimušie bērni, nepilngadīgie, garā slimie un citādi grūti saslimušie.

Tos, ko likums pielīdzina promesošiem, aizsargā pret zaudējumiem tikai tajos gadījumos, kad viņiem nav aizbildņu vai aizgādņu vai kad viņi izdara kautko sev par kaiti bez aizbildņu vai aizgādņu līdzdalības.

1502. Likums aizsargā promesošo tikai tad, ja viņš atrodas prombūtnē (1500.p.) aiz svarīga iemesla un nav iecēlis sev vietnieku aiz svarīga iemesla, vai arī ir to iecēlis, bet tas atkritis bez viņa ziņas vai līdzdalības.

Jautājumu par to, vai iemesls ir svarīgs, izšķir tiesa pēc sava ieskata.

1503. Promesošie un tiem pielīdzinātie, ja viņiem nav cita līdzekļa savu zaudēto tiesību atgūšanai, var lūgt, lai atjauno agrāko stāvokli.

7. APAKŠNODAĻA

Tiesiska darījuma iztulkošana

1504. Darījumu iztulkojot jāskatās uz darījumā lietoto vārdu nozīmi, un ja tie nav divējādi

1498. If a term within which something must be done ends upon a day when, according to the law, such can not be done, then the time for fulfilling the duty shall be extended to the day following the term, when there is no such legal impediments.

1499. In transactions, as in lawful relations in general, a person's place of residence may be significant, as well as his or her presence there or absence from it.

1500. A person who has left the borders of the State shall be considered an absentee.

1501. Persons who, though present at their place of residence, due to external circumstances are not themselves able to defend their rights, such as unborn children, minors, the mentally ill and the otherwise gravely ill shall be considered equivalent to absentees according to the law.

The persons who shall be considered equivalent to absentees according to the law shall be protected against losses only in those cases where they do not have a guardian or a trustee or where they do themselves harm without the participation of a guardian or a trustee.

1502. The law shall protect an absentee only when he or she is absent (Section 1500) with good cause, and when, with good cause, he or she has not designated a substitute, or when a substitute has been designated, but such substitute has withdrawn without the knowledge or participation of the absentee.

Issues regarding whether good cause exists shall be decided pursuant to the discretion of the court.

1503. Absentees, and persons who shall be considered equivalent to absentees according to the law, may request to be restored to their previous status if they have no other means to recover their forfeited rights.

SUB-CHAPTER 7

Interpretation of Lawful Transactions

1504. In interpreting a transaction, consideration shall be given to the meaning of the words

saprotami, tad tie cieši jāievēro, ja vien nepierāda, ka tie nesaskan ar dalībnieku gribu.

1505. Ja rodas šaubas par vārdu nozīmi, jāievēro to jēgums un darījuma dalībnieku skaidri izsacītais vai kā citādi izrādītais nodoms.

1506. Pavisam tumši un nesaprotami, kā arī tieši sevī pretrunīgi gribas izteikumi nemaz nav iztulkojami, bet ir atzīstams par neesošiem.

1507. Iztulkojumam, pēc kura darījums tiek uzturēts un pēc iespējas paliek spēkā, dodama priekšroka pret tādu iztulkojumu, kuram ir otrādas sekas.

1508. Saudzīgākam iztulkojumam dodama priekšroka pret citiem, un uz tā pamata priekšroka ir tam, kurš vismazāk saista parādnieku.

1509. Divpusēji darījumi, kas uzliek kādus pienākumus abām pusēm, šaubu gadījumā iztulkojami tam par ļaunu, kurš attiecīgā gadījumā ir kreditors un kuram tādēļ vajadzēja izteikties skaidrāk un noteiktāk.

1510. Darījumi par uzturu un pēdējās gribas rīkojumi jāiztulko tā, lai šaubu gadījumā arvien paliktu spēkā ar darījumu vai rīkojumu nodibinātās tiesības pēc iespējas plašākā apmērā.

used in the transaction, and if they are not ambiguous, then they shall be strictly observed, as long as there is no proof that they do not concur with the intent of the participants.

1505. If doubt arises regarding the meaning of words, their sense shall be observed, and the clearly expressed or otherwise demonstrated intention of the participants to the transaction.

1506. Expressions of intent which are completely opaque and incomprehensible, and directly self-contradictory, shall not be interpreted, but shall be declared as non-existent.

1507. An interpretation pursuant to which a transaction is maintained and remains in effect to the extent possible shall be preferred to an interpretation which has the opposite consequences.

1508. A cautious interpretation shall be preferred to others, and on that basis, the one which binds the debtor least will be preferred.

1509. Bilateral transactions which impose duties on both parties shall be interpreted, in case of doubt, against the person who is the creditor in the relevant case, and who therefore should have expressed himself or herself with more clarity and definiteness.

1510. Transactions regarding maintenance, and last will instructions, shall be interpreted in a manner so that, in case of doubt, the rights established by the transaction or the instructions shall remain in effect to as great an extent as possible.

OTRĀ NODAĻA

Līgumi

1511. Līgums plašākā nozīmē ir ikkatra vairāku personu savstarpēja vienošanās par kādu tiesisku attiecību nodibināšanu, pārgrozīšanu vai izbeigšanu. Līgums šaurākā, šeit pieņemtā nozīmē ir vairāku personu savstarpējs ar vienošanos pamatots gribas izteikums, kura mērķis ir nodibināt saistību tiesību (1401. p.).

1512. Pie katra saistību līguma būtības pieder vienas pusei apsolījums un tā pieņemšana no otras puses (vienpusējs līgums), vai savstarpējs apsolījums un tā pieņemšana no abām pusēm (divpusējs vai vairākpusējs līgums).

1513. Vienpusējs apsolījums, kuru vēl nav pieņēmusi otra puse, nenodibina nekādu saistību.

1. APAKŠNODAĻA

Līdzēji

1514. Viss, kas noteikts par personu spēju tiesisku darījumu taisīšanai vispār, piemērojams arī līgumu noslēgšanai.

1515. Ja kāds darbojas atklāti kā otra vietnieks, t.i. noslēdz līgumu tieši viņa vārdā, nepārkāpdams savas varas robežas, tad līgums, tiklab pienākumu, kā arī tiesību ziņā, saista tieši pašu atvietojamu.

1516. Ja kāds darbojas otra vietā klusi, t.i. noslēdz gan līgumu šā otra vietā, bet ne viņa vārdā, tad līgums ir spēkā kā pienākumu, tā arī tiesību ziņā tikai attiecībā uz tā noslēdzēju, bet uz atvietojamu tā spēks attiecas tikai tad, kad līgums uz viņu sevišķi pārvests.

CHAPTER 2

Contracts

1511. A contract within the widest meaning of the word is any mutual agreement between two or more persons on entering into, altering, or ending lawful relations. A contract in the narrower sense applied here is a mutual expression of intent made by two or more persons based on an agreement, with the purpose of establishing obligations rights (Section 1401).

1512. The essence of any contractual obligation includes a promise made by one party and its acceptance by a second party (a unilateral contract), or a mutual promise and its acceptance by both parties (a bilateral or multilateral contract).

1513. A unilateral promise which a second party has not yet accepted shall not establish any obligations.

SUB-CHAPTER 1

Contracting Parties

1514. Everything which is stated concerning the capacity of a person to perform lawful transactions in general shall also be applicable to the entering into of contracts.

1515. If a person acts as an agent for a disclosed principal, i.e., enters into a contract directly in the name of the principal without exceeding the limits of his or her authority, then the contract shall bind, both in regard to duties and to rights, the principal himself or herself directly.

1516. If a person acts as an agent for an undisclosed principal, i.e., enters into a contract on behalf of the principal, but not in his or her name, the contract shall be in effect, both in regard to duties and rights, only pertaining to the contracting party, but it shall be in effect in regard to the principal only when the contract is specially transferred to him or her.

1517. Ja klusais vietnieks izlieto pēc līguma saņemto atvietojamam par labu, tad uz šo pēdējo tieši pāriet, samērā ar izlietoto, arī pienākuma izpildīšana otrai līdzējai pusei par labu.

1518. Ja vietnieks pārkāpis viņam piešķirto varu vai ja viņam nemaz nav bijis vietnieka īpašību, tad otrs līdzējs var vērst savus prasījumus tikai pret viņu, ja vien atvietojamais nav vēlāk līgumu apstiprinājis.

1519. No līguma izrietošās tiesības un saistības, ciktāl tās nav tīri personiskas, pāriet uz līdzēju mantiniekiem un tiesību pēcniekiem, ja vien likumā nav paredzēts noteikts izņēmums.

Bez šā gadījuma, trešām personām neizriet no līguma vispār ne tiesības ne saistības, ja vien līdzēji nav viņu vietnieki (1515.-1518.p.).

1520. Ja viens līdzējs dod otram kādu apsoliījumu par labu trešai personai, tad nevien tas, kam šis apsoliījums dots, bet arī trešā persona, kam par labu tas dots, iegūst tiesību prasīt no apsoliņtāja tāda līguma izpildījumu.

1521. Tiesība, kas izriet no tāda līguma (1520.p.), trešai personai kļūst patstāvīga un neatkarīga no tā gribas, kam apsoliījums dots, tikai tad, kad viņa pati pievienojas līgumam.

1522. Kamēr trešā persona nav pievienojusies līgumam (1521.p.), tas pastāv tikai starp tā slēdzējiem: viņi vienmēr no tā var atkāpties savstarpēji vienojoties, un tas, kam dots apsoliījums trešai personai par labu, var vienpusēji atsavināt otru no viņa uzņemtās saistības; bet šim otram nav savkārt tiesības vienpusēji atkāpties no līguma, un tamdēļ, tiklīdz apsoliņjuma ņēmēja griba vairs nav grozāma, piemēram, pēc viņa nāves vai pēc tam, kad viņš kļuvis nedziedināmi garā slims, no līguma izrietošā trešās personas tiesība kļūst patstāvīga.

1523. Trešai personai, kam par labu kaut kas apsoliņts pēc citu personu līguma, nav pienākums

1517. If an agent for an undisclosed principal makes use of the benefit received from the contract in favour of the principal, then the duty of performance shall also pass over directly to the latter, proportionately to the benefit consumed, in favour of the other contracting party.

1518. If an agent exceeds the scope of the authority granted to him or her, or has never had the characteristics of an agent, then the other contracting party shall make his or her claims only against the agent, unless the principal confirms the contract at a later time.

1519. The rights and obligations arising from a contract, insofar as they are not purely personal, shall pass over to the heirs of the contracting parties and the successors in interest, unless the law provides for specific exceptions.

Apart from this case, neither rights, nor obligations shall arise for third persons from a contract, unless the contracting parties are their agents (Section 1515-1518).

1520. If one contracting party makes a promise to another in favour of a third person, then not only the promisee but also the third person in whose favour the promise was made shall gain the right to demand the performance of such contract from the promisor.

1521. The rights of a third person arising from such a contract (Section 1520) shall become independent and not subject to the intent of the promisee, only when the third person himself or herself enters into the contract.

1522. Until the third person enters into the contract (Section 1521) it shall be valid only between the contracting parties: they can revoke the contract at any time by mutual agreement, and the person to whom the promise was made in favour of a third person, may release the other person unilaterally from the obligations he or she has undertaken; but the other person, however, shall not have the right to withdraw from the contract unilaterally, and therefore the rights of a third person arising from the contract shall become independent as soon as the intent of the promisee can no longer be altered, as, for example after his or her death or after he or she has become mentally ill without cure.

1523. A third person in whose favour something was promised in a contract by other persons

šo apsolījumu pieņemt; ja viņa no tā atteicas, tad varbūtējās sekas jānes vienīgi tai pusei, kas apsolījumu pieņēmusi.

1524. Kreditors var būt arī persona, kas nav individuāli noteikta, ja parādnieks izdotā dokumentā apņemas izpildīt tajā apzīmēto saistību katram tā uzrādītājam.

1525. Izlaist tādus uzrādītāja papīrus var, bez pašas valsts, viņas nodibinātas vai apstiprinātas kredītiestādes un akciju sabiedrības.

1526. Uzrādītāja papīra turētājs, kamēr šis papīrs atrodas viņa rokās, uzskatāms par kreditoru pret tā izdevēju, bet pēdējais par viņa parādnieku.

1527. Ar uzrādītāja papīru nodibinātu prasījuma tiesību cedē, nododot šo papīru no rokas rokā.

1528. Uzrādītāja papīra tālākdevējs (1527.p.) atbild saņēmējam tikai par prasījuma esamību, t.i. papīra īstumu, bet nevis par prasījuma drošību, t.i. par parādnieka maksāspēju.

1529. Uzrādītāja papīra parādnieks nevar celt pret uzrādītāju nekādas ierunas, kas viņam būtu bijušas pret pirmo vai kādu sekojošo šā papīra turētāju; tāpat arī viņš nevar izvairīties savu saistību izpildīt, atsaucoties uz to, kādā kārtā vai par kādu cenu uzrādītājs šo papīru ieguvis.

1530. Uzrādītāja papīri var būt kā lietu, tā arī personisku jeb prasījumu tiesību priekšmets.

1531. Ja turētājs tādu papīru nozaudē vai ja tas iet bojā, tad viņš var lūgt tiesus, lai uzaicina tā turētāju, un ja pēc noliktā termiņa notecējuma neviens nav pieteicies un nav kādu citu šķēršļu, viņš var prasīt, lai atzīst nozaudēto papīru par iznīcinātu un atvieto to ar jaunu, vai arī, ja jau iestāties maksājuma termiņš, prasīt samaksu.

Pret jauno turētāju, kas pieteicies uz uzaicinājumu, īpašuma prasība pielaižama tikai tad, kad viņš papīru ieguvis ļaunā ticībā, kas jāpierāda; labticīgam papīra turētājam nav tas jāizdod.

shall not have the duty to accept this promise; if the third person rejects it, then the possible consequences shall be borne only by the party which accepted the promise.

1524. The creditor may also be a person who is not specified individually if the debtor undertakes, in an issued document, to carry out the obligations specified therein for the bearer.

1525. Apart from the State, such bearer papers may be issued by State-established credit institutions and stock companies.

1526. The holder of the bearer paper shall be regarded, as long as the paper is in his or her possession, as the creditor to its issuer, while the latter shall be regarded as his or her debtor.

1527. The right to claim established by the bearer paper shall be ceded by passing this document from one person to another.

1528. The person passing on the bearer paper (Section 1527) shall be held responsible to the recipient only for the existence of the claim, i.e., the authenticity of the paper, but not for the security of the claim, i.e., the solvency of the debtor.

1529. The debtor of the bearer paper shall not raise any objections against the bearer that he or she might have had against the first or any subsequent holders of this paper; likewise the debtor shall also not evade the performance of his or her obligations by referring to the means by which the bearer has obtained the paper, or the price he or she has paid for it.

1530. Bearer papers may be the subject-matter of property as well as personal, or claim, rights.

1531. If the holder loses such a paper or it is destroyed, he or she may request the court to summon its holder; and if no one comes forward by the expiration of the designated time period, and there are no other obstacles, he or she may claim for the lost paper to be acknowledged as destroyed and to be replaced by a new one, or else, if the date of payment is already past due, to demand payment.

An ownership action against the new holder who has responded to a summons shall be allowed only if he or she has obtained the paper in bad faith, which must be proved; a holder in good faith shall not be obliged to surrender it.

1532. Uzrādītāja papīrus var izņemt no apgrozības, taisot uzrakstu uz turētāja vārdu vai kādas citas atzīmes, kā par to noteikts kredītiestāžu statūtos.

1532. Bearer papers may be taken out of circulation by endorsement across the holder's name, or any other notations, as specified in the articles of association of credit institutions.

2. APAKŠNODAĻA

Līdzēju vienošanās

1533. Līgums uzskatāms par galīgi noslēgtu tikai tad, kad starp līdzējiem notikusi pilnīga vienošanās par darījuma būtiskām sastāvdaļām (1470.p.), ar nolūku savstarpēji saistīties.

Ja pēc likuma vai līdzēju vienošanās līgums jāizteic zināmā formā, tad tam piemērojami 1475. un turpmākie un 1482. un turpmākie panti.

1534. Starp līdzējiem notikušā vienošanās par darījuma būtiskām sastāvdaļām, ja viņi tieši paturējuši sev tiesību vēl norunāt par zināmiem blakus noteikumiem, uzskatāma tikai par iepriekšēju apspriedi. Bet kad blakus noteikumu dēļ viņi nav atstājuši sev tādu tiesību, tad līgums atzīstams par galīgi noslēgtu, ja vien no tā nav redzams pretējs nodoms, un tādā gadījumā darījuma dabiskās sastāvdaļas (1471.p.) nodibināmas pēc likuma noteikumiem par šā darījuma raksturu, bet nejausās (1472.p.) – pēc tiesas ieskata.

1535. Puses var dot savu piekrišanu vai nu abas reizē, vai viena pirms otras; tādā kārtā darījums var iesākties vai nu ar vienas puses apsolījumu, kuru pēc tam pieņem otra puse, vai arī ar pieņemšanu, kas izteikta pieprasījuma vai lūguma veidā.

1536. Vienas vien puses uzaicinājumam noslēgt līgumu nav saistoša spēka, pat ja tam būtu pievienots arī noteikts apsolījums, un tādēļ, iekam otra puse nav šo apsolījumu pieņēmusi, viņa var ņemt to atpakaļ.

1537. Ja līgumu slēdz starp klātneesošiem, tad tas uzskatāms par galīgi noslēgtu no tā brīža, kad

SUB-CHAPTER 2

Agreement between the Contracting Parties

1533. A contract shall be considered to be finally entered into only when the contracting parties have reached complete agreement regarding the essential elements (Section 1470) with the purpose of mutually binding each other.

If according to the law, or the agreement of the contracting parties, the contract is required to be concluded in a particular form, then Section 1475 and subsequent sections, as well as Section 1482 and subsequent sections, are applicable.

1534. The agreement which has been made between the contracting parties regarding essential elements of the contract, if they have directly reserved the right to still negotiate certain ancillary provisions, shall be regarded only as a preliminary discussion. But when they have not reserved such a right concerning ancillary provisions, the contract shall be regarded as finally entered into, unless it indicates opposite intention, and in such case the natural elements (Section 1471) of the transaction shall be settled in accordance with the provisions of the law concerning the nature of this transaction, but the incidental elements (Section 1472) – pursuant to the discretion of the court.

1535. The parties may agree either simultaneously, or one before the other, in which case the transaction shall begin with either a promise made by one party and which is afterwards accepted by the other party, or with an acceptance which is expressed in the form of a demand or a request.

1536. A contract offer made only by one party shall have no binding force, even if a definite promise is added, and therefore, as long as the other party has not accepted this promise, it may be revoked.

1537. If a contract is entered into between absent parties, it shall be regarded as finally entered

tas, kam piedāvāts priekšlikums, paziņo priekšlikuma piedāvātājam par tā pieņemšanu, kaut arī priekšlikuma piedāvātājs vēl nebūtu paziņojumu saņēmis. Ja pieņemšana nav notikusi bez nosacījuma, bet priekšlikums ir prasījies vēl tālākas pārrunas, tad līgums atzīstams par galīgi noslēgtu no tā brīža, kad viena puse paziņo pēdējo beznosacījuma piekrišanu.

1538. Ja priekšlikuma piedāvātājs noliek atbildei noteiktu termiņu, tad līdz šā termiņa noteicējumam viņš ir saistīts, bet ja termiņš nav noteikts, viņam ir tiesība ņemt atpakaļ savu priekšlikumu, kad otra puse vilcinās ar paziņojumu par tā pieņemšanu. Jautājumu par to, vai otra puse vilcinājusies, izšķir tiesa. Tirdzniecības lietās par vilcinājumu atzīstams katrs gadījums, kad paziņojums nav noticis iespējami īsā laikā.

1539. Ja priekšlikumu ņem atpakaļ, bet persona, kurai tas piedāvāts, nezina un nevar zināt par šādu atpakaļņemšanu un arī nav vainīga nekādā vilcinājumā, tad priekšlikuma piedāvātājam jāatlīdzina šai personai zaudējumi, kas tai radušies no pārliecības, ka priekšlikums paliek spēkā.

1540. Kas ar sludinājumu izsolījis par kādas darbības izdarīšanu zināmu atlīdzību, tas var, kamēr šī darbība nav vēl atbilstošā kārtā izdarīta, atsaukt savu izsolījumu, bet tikai ar tādu pašu sludinājumu. Bet ja kāds jau izdarījis sagatavojumus tā izpildīšanai, par ko atlīdzība bijusi izsolīta, tad izsolītājs paliek saistīts ar savu sludinājumu, tomēr pieņemot, ka norādīto darbību izdara pienācīgā kārtā. Ja izsolītājs nolīcis izpildīšanai zināmu termiņu un tas notek, tad izsolījums zaudē spēku, bet pirms termiņa notecējuma to nevar atsaukt.

1541. Priekšlīgums, kura mērķis ir nākoša līguma noslēgšana, ir spēkā, tiklīdz ar to nodibinātas līguma būtiskās sastāvdaļas.

3. APAKŠNODAĻA Līguma priekšmets

1542. Viss, kas noteikts 1412. un turpmākos pantos par tiesiska darījuma priekšmetu, attiecas arī uz līguma priekšmetu.

into from the moment the party to whom the offer was made informs the offeror of its acceptance, even though the offeror might not yet have received the notification. If the acceptance is not unconditional, and the offer called for further negotiations, the contract shall be regarded as finally entered into from the moment one of the parties declares its final unconditional consent.

1538. If the offeror sets a fixed term for the reply, then he or she shall be bound until the expiration of the term; but if a time period is not set, the offeror shall have the right to revoke the offer if the other party, is delaying notification of its acceptance. The issue of whether the other party has delayed shall be decided by a court. In matters regarding trade, each case when the notification was not made as soon as possible shall be considered to be a delay.

1539. If the offer is revoked, but the person to whom it has been made is not aware and cannot be aware of such revocation, and also is not guilty of any delay, then the offeror shall pay this person for the losses arising from the belief that the offer is still in effect.

1540. The person who, by way of advertisement, has bid a certain remuneration for the performance of some action, may revoke their bid while this action has not yet been performed in the relevant manner, but only by the same kind of advertisement.

If someone has already made preparations to perform the action for which the remuneration was bid, then the bidder shall remain bound by their advertisement, presuming, however, that the indicated action is performed in the proper manner. If the bidder has set a certain term for performing the action, and it expires, then the bid shall no longer be in effect, but it may not be revoked before the expiration of the term.

1541. A letter of intent with the purpose of entering into a contract shall take effect as soon as the essential elements of the contract have been established by it.

SUB-CHAPTER 3 Subject-matter of Contracts

1542. Everything that is specified in Section 1412 and subsequent sections regarding the subject-matter of a legal transaction shall also concern the subject-matter of a contract.

1543. Līgumi par kautko neiespējamu nav spēkā; bet kad izpildīšana ir neiespējama nevis vispārīgi, bet tikai apsolītājam, vai kad neiespējamība ir viņa paša darbības sekas, tad viņam jāatlīdzina zaudējumi tam, kam viņš devis apsolījumu. Ja apsolījuma priekšmets ir alternatīvs un vienu no priekšmetiem nav iespējams izpildīt, tad saistība uzskatāma par beznosacījuma saistību, kas vērsta tikai uz iespējamo priekšmetu.

1544. Līgums par neapgrozāmu lietu nav spēkā pat arī tad, ja tā vēlāk kļūtu apgrozāma; bet ja tas, kam šī lieta bijusi apsolīta, nav zinājis par lietas īpašību, viņš var prasīt no pretinieka zaudējumu atlīdzību. Ja lieta izņemta no apgrozības tikai attiecībā uz parādnieku, bet kreditors var to valdīt, tad līgums ir spēkā.

1545. Līgums par svešu lietu, kaut arī tas slēgts bez tās īpašnieka gribas un ziņas, nodibina spēkā esošu prasījuma tiesību, izņemot gadījumu, kad līgums attiecas uz noziedzīga nodarījuma ceļā iegūtu lietu un persona, kurai dots apsolījums, to zina.

1546. Līgums, kurā apsolīts, ka trešā persona kautko izpildīs, nesaista ne apsolītāju, ne arī šo trešo personu.

Izņēmuma veidā tāds apsolījums ir spēkā sekojošos gadījumos:

- 1) kad kāds uzņemas svešu parāda saistību;
- 2) kad kāds apsola gādāt par sevi galvinieku;
- 3) kad kādas personas lietvedis dod apsolījumu un apgalvo, ka šī persona to apstiprinās;
- 4) kad apsolījums dots, nodrošinot to ar līgumsodu vai uzņemoties atlīdzināt zaudējumus.

Visos šajos gadījumos, apsolījumu neizpildot, jāmaksā vai nu līgumsods, vai zaudējumu atlīdzība.

1547. Ja kāds apsola vai nu gādāt, lai trešā persona kautko izpilda, vai viņu pie tam piedabūt, tad tā jau ir apsolītāja paša darbība, un tādēļ viņam jāatlīdzina zaudējumi, ja minētā trešā persona neuzņemas izpildīt.

1543. Contracts regarding something impossible shall not be in effect; but when their execution is impossible not in general, but only for the promisor, or when the impossibility is a result of the promisor's own actions, he or she shall compensate the person to whom the promise was made for losses. If the subject-matter of the promise is alternative, and one of the subject-matters is impossible to perform, the obligation shall be regarded to be an unconditional obligation which concerns only the possible subject-matter.

1544. A contract regarding property which cannot be circulated is not valid, even if it might later be able to be circulated; but if the person to whom such thing was promised did not know of the characteristic, he or she may demand payment of compensation for losses from the opposing party. If property is taken out of circulation only insofar as the debtor is concerned, but the creditor may take possession of it, then the contract shall be in effect.

1545. A contract regarding the property of another, even though it is entered into without the owner's consent and knowledge, shall establish valid rights to claim, except in the case when the contract concerns property acquired by means of a criminal offence, and the promisee is aware of it.

1546. A contract making a promise that a third person shall perform something shall bind neither the promisor nor the third person.

As an exception, such a promise shall be in effect in the following cases:

- 1) when someone undertakes the obligations of another person's debt;
- 2) when someone promises to procure a guarantor for oneself;
- 3) when a person's manager makes a promise and asserts that this person shall confirm it; and
- 4) when a promise has been made securing it with contractual penalties or by undertaking to compensate for losses.

In all such cases, contractual penalties or compensation for losses shall be paid if the promise is not kept.

1547. If someone makes a promise either to ensure that a third person performs something, or to induce him or her perform it, then it shall be an action of the promisor himself or herself, and therefore, the promisor shall compensate for losses if the third person does not undertake to perform such action.

4. APAKŠNODAĻA

Līgumu blakus noteikumi

1548. Katrā līgumā var ievest dažādus blakus noteikumus, un proti, nosacījumus un termiņus.

I. Nosacījumi

1. Nosacījumu veidi

1549. Nosacījums ir tāds blakus noteikums, ar kuru līguma spēks darīts atkarīgs no kāda nākoša un nezīnāma vai vismaz par tādu domājama notikuma.

1550. Nosacījuma nav, kad no paša sākuma droši zināms, ka nākotnē gaidāmais notikums iestāsies, vai ka notiks pretējais, t.i. ka tas neiestāsies. Pirmajā gadījumā nosacījumu sauc par nepieciešamu, bet otrajā – par neiespējamu. Pie neiespējamiem pieskaita arī nosacījumus par nenovēršama notikuma neiestāšanos, bet pie nepieciešamiem – nosacījumus par neiespējama notikuma neiestāšanos.

1551. Nosacījumi ir vai nu atliekoši, vai atceļoši, raugoties pēc tam, vai ar tiem nosacīts līguma spēka sākums vai beigas.

1552. Nosacījumi ir vai nu nejauši, kad to iestāšanās nemaz neatkarājas no nosacīti tiesīgās personas patvaļas, vai patvaļīgi, kad tie atkarājas vienīgi no šās personas patvaļas, vai beidzot jaukti, kad nejaušība sakrīt ar patvaļu. No šiem trim nosacījumu veidiem atšķiras vēl tādi, kuru iestāšanās atkarājas no trešās personas patvaļas.

1553. Nosacījumi kļūst neiespējami vai nu aiz fiziskiem, vai tiesiskiem iemesliem.

Tiesiski neiespējamiem nosacījumiem pielīdzināmi spēka ziņā pretlikumīgi un netikumīgi nosacījumi, t.i. tādi, kas ar savu saturu tieši vai netieši veicina pretlikumīgu vai netikumīgu darbību.

1554. Nosacījumi, kas pēc 588.panta nav pieļaujami pēdējās gribas rīkojumos, nav atļauti arī līgumos.

SUB-CHAPTER 4

Ancillary Provisions of Contracts

1548. Any contract may be supplemented with various ancillary provisions, namely, conditions and terms.

I. Conditions

1. Types of Conditions

1549. A condition is such an ancillary provision as renders the effect of the contract dependent upon a certain subsequent and unknown, or to be supposed as such, event.

1550. No condition exists when it is known for certain from the very start that a forthcoming event shall occur, or that the contrary shall happen, i.e., that it is certain not to occur. In the former case the condition is called necessary, but in the latter case – impossible. Impossible conditions shall also include conditions regarding the non-occurrence of an unavoidable event, but necessary conditions shall include conditions regarding the non-occurrence of an impossible event.

1551. Conditions are either suspensive or resolutive, depending on whether they determine the beginning or the end of the effect of a contract.

1552. Conditions are either casual, when their coming into effect is in no way dependent on the will of a conditionally entitled person, or arbitrary, when they are entirely dependent on the will of such person, or mixed, when casuality is coincidental with arbitrariness. Differing from these three types of conditions, are such conditions as the coming into effect of which is dependent on the will of a third person.

1553. Conditions become impossible for either physical or legal reasons.

Illegal and immoral conditions, i.e., such as directly or indirectly promote, through their content, illegal or immoral actions, shall be equivalent to legally impossible conditions in regard to the effect thereof.

1554. Conditions which are not admissible in last will instructions pursuant to Section 588, shall not be admissible in contracts.

2. Nosacījumu tiesiskās sekas

1555. Ja nosacījums izteikts tik nenoteikti vai tumši, ka to nav iespējams iztulkot, tad arī ar to nosacītais rīkojums nav spēkā.

1556. Ja nosacījuma izpildīšana atkarājas vienīgi no tiesīgās personas gribas, t.i. kad noteikts, ka parādniekam jāizpilda sava saistība tad, kad kreditors grib to pieņemt, tad tāds nosacījums neietekmē darījumu, ja vien no rīkojuma satura nav skaidri redzams tam pretējs nodoms.

Ja izpildīšana nosacīta vienīgi pēc parādnieka gribas, tad līgums nav spēkā.

1557. Nosacīts prasījums pāriet uz nosacītā kreditora mantiniekiem, izņemot gadījumu, kad prasījums vai nosacījuma izpildīšana bijusi saistīta tieši ar viņa personu. Tāpat arī nosacīts prasījums patur savu spēku pret nosacītā parādnieka mantiniekiem.

1558. Kamēr vēl nav zināms, vai atliekošais nosacījums iestāsies vai ne, nosacīti tiesīgai personai paliek tikai nogaidu tiesība, kuru pretlīdzējs nevar atņemt ne vienpusēji atkāpjoties, ne arī kā citādi pēc savas gribas.

1559. Nosacīti saistītais nedrīkst darīt neko tādu, ar ko atturētu nosacījuma iestāšanos.

Nosacīti tiesīgais nevar pirms nosacījuma iestāšanās celt prasību līgumu izpildīt, bet, ja nosacīti saistītais apdraud viņa tiesību vai dod viņam kādu citu iemeslu, var prasīt no tā nodrošinājumu nosacījuma iestāšanās gadījumam.

1560. Ja pamatojoties uz līgumu, kas noslēgts ar atliekošu nosacījumu, nosacīti tiesīgajam ir nodota kāda lieta, tad līdz tam laikam, kamēr vēl nav zināms, vai nosacījums iestāsies vai ne, viņš uzskatāms par svešās lietas pārvaldītāju, nevar kļūt par tās īpašnieku ar ieilgumu, un pēc pieprasījuma viņam tā jānodod atpakaļ, bet līdz ar to viņš arī nenes risku par lietu.

2. Legal Consequences of Conditions

1555. If the expression of a condition is so unspecific or vague, that it is not possible to interpret such, then the conditional instructions of such shall not be in effect.

1556. If the performance of the condition depends solely on the intent of the obligee, i.e., when it is specified that a debtor shall perform his or her obligation when a creditor wishes to accept it, then such a condition shall not affect the transaction, unless the content of the instructions clearly displays the opposite intention.

If performance is determined solely by the volition of the debtor, the contract is void.

1557. A conditional claim shall devolve to the heirs of the conditional creditor, except in cases when the claim or the performance of the condition has pertained specifically to the creditor. Similarly, a conditional claim shall also remain in effect in regard to the heirs of the conditional debtor.

1558. While it is still not known whether the suspensive condition will or will not come into effect, the conditionally entitled person shall have only an expectant right which the opposing party in the contract cannot eliminate either by withdrawing unilaterally or by any other action according to his or her will.

1559. The conditional obligor shall not do anything that would prevent the condition from coming into effect.

The conditionally entitled person may not bring an action for the performance of the contract before the condition comes into effect, but if the conditional obligor threatens his or her right or gives other cause, security for the coming into effect of the condition may be demanded.

1560. If, on the basis of a contract entered into with a suspensive condition, a property is transferred to the conditionally entitled person, then, until such time as it is known whether the condition will come into effect, such person shall be regarded as the administrator of the property of another person, shall not become its owner by prescription, and shall return it upon request, but hence he or she shall not bear any risk regarding such property.

1561. Kad atliekošs nosacījums iestāties, līgums uzskatāms it kā no paša sākuma noslēgts bez nosacījuma, ja izpildāmais priekšmets tajā laikā vēl pastāv. Lietas bojāšanās šajā starplaikā jācieš kreditoram, un viņam nav tiesības prasīt, lai parādnieks dod atpakaļ ienākumus, kurus tas pa šo laiku saņēmis. Noilgums prasības tiesībai, kas izriet no līguma, skaitāms tikai no nosacījuma iestāšanās laika.

1562. Kad droši zināms, ka atliekošs nosacījums neiestāsies, tad līgums uzskatāms it kā pavisam nenoslēgts; tāpēc viss, kas pēc tā jau būtu izpildīts, jādod atpakaļ vai jāatlīdzina.

1563. Kamēr vēl nav zināms, vai atceļošais nosacījums iestāsies vai ne, līgums ir spēkā, tāpat kā beznosacījuma līgums, un ja tiesīgajam uz šā līguma pamata nodod kādu lietu, tad viņš kļūst par tās īpašnieku un var izlietot visas īpašnieka tiesības.

1564. Atceļoša nosacījuma neiestāšanās sekas ir tās, ka līgums paliek spēkā, un tādēļ arī uz tā pamata iegūtais īpašums kļūst neatceļams.

1565. Ja atceļošs nosacījums iestājas, līgums atzistams it kā par nemaz nepastāvējušu. Abām pusēm tad jādod atpakaļ viss, ko tās uz līguma pamata viena no otras saņēmušas; bet pa starplaiku ievāktie augļi paliek tam, kas tos līgumam pastāvēt saņēmis. Ja tajā pašā starplaikā viena no pusēm piešķirusi tiesības uz lietu trešām personām, tad šīs tiesības, neraugoties uz atceļošā nosacījuma iestāšanos, paliek spēkā; bet šo tiesību nodibinātājam ir pienākums gādāt par to atcelšanu pret savu pretlīdzēju vai, ja tas nav iespējams, jāatlīdzina viņam zaudējumi.

1566. Ja pa to laiku, kamēr atceļošs nosacījums svārstās, ir iemesls baidīties, ka nosacīti tiesīgais nosacījumam iestājoties nevarēs izpildīt savu saistību (1565.p.), tad nosacīti saistītais var prasīt no viņa nodrošinājumu.

1561. When a suspensive condition has come into effect, the contract shall be regarded as entered into unconditionally from its inception, if the subject-matter to be performed still exists. Deterioration of the property during this interval shall be borne by the creditor and he or she shall have no right to claim that the debtor return the income acquired during this time period. The prescriptive period for the right to claim arising from the contract shall be calculated only from the date the condition has come into effect.

1562. When it is certain that a suspensive condition will not come into effect, the contract shall be regarded as not having been entered into; therefore everything that may already have been performed pursuant to it shall be restored or repaid.

1563. While it is not known whether the resolutive condition will or will not come into effect, the contract is in effect just as an unconditional contract, and if on the basis of such a contract the entitled person is given a certain property, then such person shall become its owner and may exercise all ownership rights.

1564. The consequences of a resolutive condition not coming into effect are that the contract shall remain in effect and therefore the property obtained on the basis of the contract shall become irrevocable.

1565. If a resolutive condition comes into effect, a contract shall be regarded as not having been entered into. Both parties shall restore everything they have obtained from one another on the basis of the contract; but the fruits which were obtained in the interim shall be retained by the party which received them during the existence of the contract. If one of the parties, during the same interim period, granted a third person the rights to a certain property, then such rights, despite the coming into effect of the resolutive condition, shall remain in effect; but the one who established such rights, however, has the duty to arrange for their annulment as regards the opposing party in the contract, or, if that is not possible, to pay compensate him or her for losses.

1566. If, while a resolutive condition is still uncertain, there is cause for fear that the conditionally entitled person will not be able to carry out his or her obligations (Section 1565) when the condition comes into effect, then the conditional obligor may demand security from him or her.

1567. Nepieciešamiem nosacījumiem (1550.p.) nav nekādu seku, un līgums, kurā tie ievesti, atzīstams par beznosacījuma līgumu.

1568. Neiespējams atliekošs nosacījums (1550.p.), ja tas ir apstiprinošs, iznīcina līguma spēku; bet ja tas ir noliedzošs, tad līgums paliek spēkā kā beznosacījuma līgums. Neiespējamam atceļošam nosacījumam, kā apstiprinošam, tā noliedzošam, nav nekādu seku.

Ja nosacījums ir neiespējams tikai pa daļai, tad iespējamā daļa patur savu spēku.

1569. Ja nosacījuma izpildīšana saistīta ar nepārspējamu grūtību tikai tai personai, uz kuru tā tieši attiecas, tad šis nosacījums tomēr ir spēkā. Ja turpretim grūtības cēlonis pastāv visiem kopējos apstākļos, tad tāds nosacījums pielīdzināms neiespējamam.

Ja kāds nosacījums gan izrādās neiespējams tā noteikšanas laikā, bet vēlāk, apstākļiem grozoties, tā izpildīšana kļūst iespējama, tad tāds nosacījums atzīstams par iespējamu.

1570. Netikumīgi un pretlikumīgi nosacījumi (1553.p. 2.d.) pilnīgi iznīcina no tiem atkarīgo rīkojumu.

1571. Līgums, ar ko kāds uzņēmieš ciest zināmu zaudējumu, ja viņš izdarītu kautko netikumīgu vai pretlikumīgu, ir spēkā.

Līgums, ar ko kāds nolīdzis sev kautko par pretlikumīgas darbības nedarišanu vai tikai par sava pienākuma izpildīšanu, nesaista.

3. Nosacījumu izpildīšana

1572. Apstiprinošs nosacījums ir izpildīts tajā brīdī, kad notikums patiesi noticis; bet noliedzošs – tajā brīdī, kad ir skaidrs, ka notikums ir neiespējams.

1573. Nosacījuma izpildīšanas veids noteicams saskaņā ar nodomu, kāds bijis viņu noteicot, tā kā viņa burtiska izpildīšana no vienas puses nav arvien pietiekoša, bet no otras – nav arvien nepieciešama.

Arī tad, ja notikums vai darbība, no kuriem atkarājas līguma spēks, ir paši par sevi pavisam bez nozīmes, tomēr jānogaida to iestāšanās vai izpildīšana.

1567. Necessary conditions (Section 1550) shall have no consequences, and a contract in which they appear shall be regarded as an unconditional contract.

1568. An impossible suspensive condition (Section 1550), if it is affirmative, shall void the effect of a contract; but if it is negative, the contract shall remain in effect as an unconditional contract. An impossible resolutive condition, whether affirmative or negative, shall have no consequences.

If a condition is impossible only in part, then the part which is possible shall remain in effect.

1569. If the performance of a condition relates to insurmountable difficulty only for the person to whom it specifically applies, this condition shall nevertheless be in effect. However, if the cause of the difficulty lies in a situation common to all, such a condition shall be regarded as impossible.

If a condition appears impossible at the time it is prescribed, but later changing circumstances render its performance possible, such condition shall be regarded as possible.

1570. Immoral and illegal conditions (Section 1553, Paragraph two) shall entirely nullify the instruction dependant upon them.

1571. A contract whereby a person undertakes to suffer certain losses if he or she does something immoral or illegal shall be valid.

A contract whereby someone has negotiated something for oneself for refraining from an illegal action or merely for performing one's duty shall not be binding.

3. Performance of Conditions

1572. An affirmative condition is performed as of the moment the event has actually occurred; but a negative condition – as of the moment when it is apparent that the event is impossible.

1573. The manner in which a condition is to be performed shall be specified in accordance with the purpose thereof when it was specified, such that its literal performance, on the one hand, shall not always be adequate, but, on the other hand, shall not always be necessary.

Even if the event or the action on which the validity of the contract depends is by itself entirely meaningless, nevertheless its coming into effect or performance must be awaited.

1574. Ja nosacījuma izpildīšanai nolikts zināms termiņš, tad tas ir jāievēro, bet ja to neievēro, nosacījums uzskatāms par neizpildītu. Pie tam tomēr jāatskaita laiks, pa kuru parādnieks bez savas vainas bijis kavēts to izpildīt. Ja termiņš nav nolikts, tad ir vienalga, kad nosacījumu izpilda.

1575. Ja noteikti vairāki nosacījumi kopīgi, tad katrs no tiem jāizpilda pilnīgi; bet ja tie noteikti alternatīvi, tad pietiek, ka izpilda vienu, pēc tās personas ieskata, kura ar šiem nosacījumiem aprobežota.

Ja no alternatīvi noteiktiem nosacījumiem kādu izpildīt vēlāk kļūst neiespējams, tad pietiek, ka izpilda otru, pat tad, ja nosacījuma noteicējs būtu paturējis sev izvēles tiesību.

1576. 594. un 595.panta noteikumi par pēdējās gribas rīkojuma nosacījumu izpildīšanu attiecas arī uz līgumu nosacījumiem.

1577. Nosacījums uzskatāms par izpildītu, kad tas, kam par labu tas bijis noteikts, otru pusi atsvabina no pienākuma to izpildīt.

1578. Ja saistītais izpilda savu saistību pirms noliktā nosacījuma iestāšanās tajās domās, ka tas jau iestājies, tad viņam ir tiesība prasīt atpakaļ savu izpildījumu, ja vien nosacījums pa to laiku nav patiesi iestājies.

II. Termini

1579. Ar termiņu no līguma izrietošās tiesības sākumu vai ilgumu dara atkarīgu no zināma brīža iestāšanās, kuru, saskaņā ar to, sauc vai nu par sākumu, vai beigu termiņu.

1580. Termiņa ievēšana līgumā neietekmē pašu tiesību, kas uzskatāma par iegūtu bez nosacījuma un tādēļ pāriet arī uz mantiniekiem un ir aprobežota tikai ar zināmu laiku tās izlietošanā.

1574. If a certain term is set for the performance of a condition, it shall be observed, but if it is not observed, the condition shall be considered to not have been performed. In addition the period during which the debtor was hindered in performing the condition, through no fault of his or her own, nevertheless, shall be deducted. If no term is set, then it is irrelevant when the condition is performed.

1575. If several conditions are prescribed together, then each of them shall be performed in full; but if they are prescribed alternatively, then the performance of one shall be sufficient, pursuant to the discretion of the person who is restricted by such conditions.

If one of the alternative conditions later becomes impossible to perform, the performance of the other condition shall be sufficient, even if the person who prescribed the conditions had retained the right to choose.

1576. The provisions of Sections 594 and 595 on the performance of conditions of last will instructions also apply to the conditions of contracts.

1577. A condition shall be considered to have been performed when the person for whose benefit it was prescribed releases the other party from the duty to perform it.

1578. If an obligor performs his or her obligations before the prescribed condition has come into effect, believing that it has already come into effect, then he or she has the right to request the return of his or her performance unless the condition has in the interim actually taken effect.

II. Terms

1579. Pursuant to a term the beginning or the duration of the rights arising from a contract is made dependent on the occurrence of a certain moment in time, which is, in accordance therewith, called either the beginning of the term or the end of the term.

1580. Including a term in a contract does not affect the rights which shall be considered to have been acquired without conditions and, therefore, shall devolve to the heirs and are restricted only to a certain time period as regards their application.

1581. Ar apzīmējumu “dažas” jeb “kādas” dienas, nedēļas, mēneši u.t.t. šaubu gadījumā jāsaprot trīs tādi laika sprīži.

1582. Ja termiņš noteikts atkarībā no nākoša notikuma, par kuru nav zināms, vai tas iestāsies, tad šaubu gadījumā laika apzīmējums pieņem nosacījuma raksturu.

1583. Ja noteikt laiku, no kura var izlietot ar līgumu piešķirto tiesību, atstāts pilnīgi tās personas ieskatam, kurai šī tiesība piešķirta, tad tā pāriet arī uz viņas mantiniekiem.

Maksājumu vai izpildījumu, kuriem termiņu noteikt atvēlēts parādniekam, nevar prasīt agrāk kā pēc viņa nāves.

Ja noteikt lietošanas tiesības ilgumu atkarājas no lietas īpašnieka, tad šī tiesība izbeidzas ar viņa nāvi, ja vien viņš pats dzīvs būdams nav noteicis tās ilgumu.

1584. Šaubu gadījumā par katru termiņu pieņemams, ka tas noteikts drīzāk par labu saistītajam, nekā tiesīgajam.

1585. Saistītais var izpildīt savu saistību arī pirms noteiktā termiņa, ja nav norunāts tieši pretējais, vai ja no lietas apstākļiem nav skaidri redzams, ka termiņš bijis noteikts kreditoram par labu.

Ja saistītais izpilda savu saistību pirms noteiktā termiņa, tad viņam nav tiesības prasīt savu izpildījumu atpakaļ.

1586. Termiņa iestājam nav atpakaļēja spēka, un tādēļ tam, kam lieta jāizdod, nav pienākums līdz ar to izdot arī augļus, kas saņemti no tās kopš līguma noslēgšanas laika.

5. APAKŠNODAĻA

Līguma sekas

1587. Tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otram zaudējumus.

1581. In case of doubt, the designation "several", or "a few" days, weeks, months, etc. shall be interpreted as three of the respective time periods.

1582. If a term is set depending on a future event which is not certain to come into effect, then in case of doubt the designated time period shall acquire the nature of a condition.

1583. If the determination of the time from which the right granted by a contract shall take effect is left entirely within the discretion of the person to whom the right has been granted, then such right shall also devolve to his or her heirs.

A payment or a performance the determination of whose term has been left to the debtor may not be claimed until after the death of the person.

If the determination of the duration of the rights to use a certain thing is dependant on its owner, then such rights shall expire upon his or her death, unless he or she has determined the duration during his or her lifetime.

1584. In case of doubt, it shall be assumed for every term that it was determined in favour of the obligor rather than the obligee.

1585. The obligor may perform his or her obligation before the specified term, unless the opposite has been specifically agreed to, or if it is not clearly apparent from the circumstances of the matter that the term was established for the benefit of the creditor.

If the obligor performs his or her obligation before the specified term, then he or she shall have no right to request the return of his or her performance.

1586. The expiration of a term shall have no retroactive effect, and therefore, the person who must return property shall not have a duty to also provide the fruits which have been received from it from and after the entering into of the contract.

SUB-CHAPTER 5

Consequences of a Contract

1587. A contract legally entered into shall impose on a contracting party a duty to perform that which was promised, and neither the exceptional difficulty of the transaction, nor difficulties in performance arising later, shall give the right to one party to withdraw from the contract, even if the other party is compensated for losses.

1588. Viena puse nevar atkāpties no līguma bez otras piekrišanas pat arī tad, ja pēdējā to neizpilda, un tādēļ, ka viņa to neizpilda.

1589. Vienpusēja atkāpšanās no līguma ir pieļaujama tikai tad, kad tā pamatota ar paša līguma raksturu, vai kad to zināmos apstākļos atļauj likums, vai arī kad tāda tiesība bijusi noteikti pieļauta.

1590. Katrai pusei ir pret otru prasības tiesība par līguma izpildīšanu, un šī tiesība pāriet arī uz viņu mantiniekiem, izņemot tos gadījumus, kad saistība pēc līguma aprobežota ar līdzēja personu, vai kad līguma priekšmets ir tāda darbība, kurā ir nozīme paša saistītā sevišķām personiskām spējām un attiecībām.

1591. Ja ceļ prasību par divpusēja līguma izpildīšanu, prasītājam vai nu jāpiesola pienācīgs izpildījums, vai jāpierāda, ka viņš no savas puses līgumu jau izpildījis. Pretējā gadījumā pret viņu var celt līguma neizpildīšanas ierunu, ja vien no pašas līgumiskās attiecības rakstura neizriet, ka atbildētājam pienākas papriekš izpildīt.

1592. Neviens līgums, kas veicina kautko pretlikumīgu, netikumīgu vai negodīgu, nesaista. Ja viena puse ar viltu ir piedabūta noslēgt tādu līgumu, tad viņai ir tiesība prasīt zaudējumu atlīdzību.

6. APAKŠNODAĻA Atbildības pienākums

I. Vispārīgi noteikumi

1593. Katrā atlidzināma atsavinājuma līgumā, kā: pirkumā, maiņā, mantojuma un kopmantas dalījumā, ieķīlājumā un izlīgumā, atsavinātājam jānes atbildība pret ieguvēju par to:

- 1) ka lietu neattiešās;
- 2) ka lietai nav nekādu apslēptu trūkumu un ka tai ir visas tās labās īpašības, kādas apgalvotas vai pieņemas.

1588. One party may not withdraw from a contract without the consent of the other party, even if the latter fails to perform it and due to the failure to perform it.

1589. Unilateral withdrawal from a contract shall be permitted only when it is based on the nature of the contract, or when the law provides for it in certain circumstances, or when such right was expressly contracted for.

1590. Each party shall have the right of claim for the performance of the contract by the other party, and such right shall also pass to their heirs, except in cases when the obligation is restricted pursuant to the contract to the contracting person, or when the subject-matter of the contract is such an action for which the particular personal abilities and relations of the obligor are of importance.

1591. If an action is brought concerning the performance of a bilateral contract, the plaintiff shall either promise appropriate performance, or prove that he or she has already performed the contract on his or her part. Otherwise no objection may be raised against him or her for not performing the contract, unless it arises from the nature of the contractual relationship that the defendant shall perform first.

1592. No contract which encourages anything illegal, immoral or dishonest shall be binding. If one party has been persuaded to enter into such a contract fraudulently, then he or she has the right to request compensation for losses.

SUB-CHAPTER 6 Duty of Liability

I. General Provisions

1593. In every alienation contract for consideration, such as purchase, barter, distribution of estate and joint property, pledge and settlement, the alienor shall be liable to the acquirer for the following:

- 1) that the property shall not be replevied; and
- 2) that the property has no hidden defects and possesses all the good qualities which are warranted or presumed.

1594. Atbildības pienākums pastāv, kaut arī līgumā par to nekas nebūtu tieši noteikts.

1595. Atbildības pienākumu nes lietas atsavinātājs, vienalga, vai viņš to atsavinājis pats, vai caur vietnieku; pēdējais atbild tikai tad, ja viņš pats tieši to uzņēmies vai pārkāpis sava pilnvarojuma robežas. Atbildību nenes ne tiesa par pārdevumu izolē, ne ķīlas ņēmējs, kurš atsavina ķīlu.

1596. Atbildības pienākums attiecas uz visu, kas ir atsavinājuma priekšmets.

Ja atsavinātas vairākas atsevišķas lietas kopā, tad atsavinātājs atbild par katra atsevišķa priekšmeta attiesājumu. Bet ja atsavina lietu kopību (848.p.), tad par tajā esošiem atsevišķiem priekšmetiem viņš atbild tikai tad, ja atsavinot nav bijusi domāta tik daudz kopība visā tās sastāvā, kā tās atsevišķas daļas, vai ja atsevišķās daļas noteikti nosauktas. Ja turpretim, atsavinot lietu kopību, bijusi domāta tikai kopība visā tās sastāvā, tad atsevišķās daļas atzīstamas par atsavinātām tādā stāvoklī, kādā tās atradušās, pieņemot to mērķi, ka atsavinātājs pie tam nav rīkojies ļaunprātīgi.

1597. Riskantos līgumos, to starpā arī cerības pirkumā, atsavinātājam nav jānes atbildības pienākums, ja vien viņš nav rīkojies ļaunprātīgi.

II. Atbildība par attiesājumu

1. Atbildības nosacījumi attiesājumā

1598. Attiesājumā ir nepieciešami, ka lieta attiesāta no tās ieguvēja par labu trešai personai, pilnīgi vai daļai, noteiktā tiesas kārtībā, uz tādas tiesības pamata, kas pastāvējusi jau atsavināšanas laikā.

1599. Attiesājums, kas iespējams vēl tikai nākamībā, nerada ar notikušu attiesājumu saistītas prasības.

1600. Notikuša attiesājuma gadījumā (1598.p.) atbildības pienākumu pret lietas ieguvēju nes tās atsavinātājs, sprotot šeit tās attiesāšanu par labu

1594. The duty of liability shall exist, even though such duty may not be directly specified in the contract.

1595. The duty of liability shall be borne by the alienor, regardless of whether he or she alienated the property himself or herself or through his or her substitute; the latter shall be liable only if he or she has undertaken such directly, or has exceeded the limits of his or her authorisation. The court shall not be liable for sale at auction, nor shall a pledgee who alienates a pledge be liable.

1596. The duty of liability shall pertain to everything that is the subject-matter of alienation.

If several separate items of property are alienated jointly, then the alienor shall be liable for the replevin of each separate item. But, if an aggregation of property (Section 848) is alienated, then the alienor shall be liable for each separate item of property therein only if the alienation was intended less of the aggregation of property than of the separate components, or if the separate components are specified. If, on the other hand, alienation of the aggregation of the items of property was intended as alienation of the whole, then the separate items shall be recognised as alienated in the state they were at the time, assuming, however, that the alienor did not act in bad faith.

1597. In risky contracts, including speculative purchases, the alienor shall not be subject to the duty of liability, unless he or she has acted in bad faith.

II. Replevin Liability

1. Liability Conditions for Replevin

1598. Replevin requires that the property shall be replevied from its acquirer for the benefit of a third person, fully or in part, by specific court procedures, based on such right as was in effect at the time of alienation.

1599. Replevin which is possible only in the future shall not create claims related to replevin which has already taken place.

1600. In the case of a past replevin (Section 1598), the duty of liability towards the acquirer of property shall remain with the alienor, whereby

trešai personai nevien pamatojoties uz īpašuma tiesību, bet arī uz jebkādu citu lietu tiesību.

Ja trešā persona ceļ prasību par kādu servitūtu, izņemot lietojuma tiesību, tad piemērojami noteikumi, kas paredz atbildību par trūkumiem (1612. un turpm.p.).

1601. Tiklīdz pret ieguvēju ceļ attiesājuma prasību, viņam jāaicina atsavinātājs piedalīties prāvā un atvietot viņu, bet ja bijuši vairāki atsavinātāji, tad jāaicina tie visi.

Ja pēc aicinājuma atsavinātājs nepiedalās prāvā un neuzņemas atvietot ieguvēju, tad pēdējam jāved prāva pašam un jāizlieto pret celto prasību visi viņam pieejamie un zināmie aizstāvības līdzekļi.

Ja ieguvējs nav laikā aicinājis atsavinātāju piedalīties prāvā, vai ved prāvu nolaidīgi, vai ielaižas ar pretinieku izlīgumā, vai arī nodod lietu izšķirt šķirējtiesai, tad viņš zaudē tiesību celt prasību pret atsavinātāju.

1602. Atsavinātāja neaicināšana piedalīties prāvā ieguvējam nekaitē:

- 1) ja ieguvējs bijis atsvabināts no šā pienākuma ar līgumu;
- 2) ja atsavinātājs atrodas prombūtnē un viņa uzturēšanās vieta nav zināma;
- 3) ja atsavinātājs pats ar nodomu kavējis aicināšanu.

2. Gadījumi, kad atkrit atsavinātāja atbildības pienākums

1603. Atsavinātājs nenes atbildības pienākumu:

- 1) ja ieguvējs zaudē viņam atsavināto lietu ne pēc tiesas sprieduma, bet pēc administratīvas varas rīkojuma, vai sakarā ar vardarbību, vai ar kādu dabas spēku;
- 2) ja attiesājuma iemesls iestājies tikai pēc notikuša atsavinājuma un tā tad paša ieguvēja darbības vai bezdarbības dēļ;
- 3) ja ieguvējs, zinādams, ka viņam atsavina svešu vai iekļātu lietu, nav attiesājuma gadījumam noteikti paturējis sev tiesību celt prasību;
- 4) ja prāva zaudēta un nobeigusies ar attiesājumu aiz paša ieguvēja vainas vai nolaidības;
- 5) ja ar līgumu vai nu ieguvējs tieši atteicies no tiesības prasīt atbildību, vai arī atsavinātājs

replevin in this case for the benefit of a third person is not only on the basis of ownership rights, but also any other property rights.

If a third party brings an action concerning a particular servitude, except a usufruct, then the provisions specifying liability for defects (Section 1612 and subsequent Sections) are applicable.

1601. As soon as a replevin action is brought against an acquirer, he or she shall invite the alienor to participate in the trial process and replace him or her, but if there have been several alienors, all of them shall be invited.

If the alienor, after being invited, does not participate in the trial and does not undertake to replace the acquirer, then the latter shall conduct the trial by himself or herself and shall use all the means of defence known and available to them against the action which has been brought.

If the acquirer did not invite the alienor to participate in the trial in time, or is negligent in the conducting of the trial, or makes a settlement with the opponent, or submits the matter to arbitration, then he or she shall lose the right to bring an action against the alienor.

1402. Not inviting the alienor to participate in the trial shall not harm the acquirer:

- 1) if the acquirer has been released from this duty by means of a contract;
- 2) if the alienor is absent and his or her place of residence is unknown; or
- 3) if the alienor has intentionally delayed the invitation.

2. Cases When the Alienor Shall not be Subject to the Duty of Liability.

1603. The alienor shall not be subject to the duty of liability:

- 1) if the acquirer loses the alienated property not pursuant to a court judgment, but pursuant to an administrative order, or in connection with force or a natural force;
- 2) if the reason for recovery became applicable only after the actual alienation and, therefore, due to the acquirer's own actions or inactions;
- 3) if the acquirer knowing that the property of another person was being alienated or that it was pledged, did not retain the right to bring an action for replevin;
- 4) if the trial is lost and has resulted in replevy due to the fault or negligence of the acquirer; or

tieši atteicies no šā pienākuma; bet ja pēdējais pie tam rīkojies ļaunā nolūkā, tad viņam tomēr jāatlīdzina ieguvējam nodarītie zaudējumi.

1604. Piedāvājums dot ieguvējam no viņa jau attiesāto lietu brīvu no jebkādam prasībām neatsvabina atsavinātāju no viņa atbildības pienākuma.

3. Atsavinātāja atbildības pienākuma apmērs

1605. Kad atsavinātā lieta attiesāta, tās atsavinātājam jāatlīdzina visi zaudējumi, kādus ieguvējs no tam cietis, ieskaitot izdevumus prāvai vai pašai lietai, ja vien šos pēdējos nav jau atmaksājis tas, kam lieta piespriesta.

1606. Ja attiesātās lietas vērtība palikusi negrozīta, tad atsavinātājam jāatlīdzina prāvas izdevumi un jādod atpakaļ tikai viņa saņemtā maksa par lietu. Pretējā gadījumā jāņem vērā tā vērtība, kāda lietai bijusi attiesājuma laikā, tomēr ar to nosacījumu, ka ieguvējs nekādā ziņā nedabū vairāk kā divreiz tik, cik viņš pats samaksājis.

1607. Ja vairākas lietas atsavinātas kopā par kopīgu cenu, bet pēc tam attiesātas tikai dažas no tām, tad atsavinātājam jāatlīdzina par attiesātām, kaut arī pārējo lietu vērtība līdzinātos vēl pilnai summai, kas samaksāta par visām lietām kopā.

1608. Ja ir attiesātas atsavinātās lietas daļas vai piederumi, jāņem vērā nevien vērtība, kāda tiem ir pašiem par sevi, bet arī ar to radies pārējo, neattiesāto daļu vērtības pamazinājums.

1609. Ja līdzēji atsavinot sevišķi vienojušies savā starpā par atlīdzības apmēru lietas attiesājuma gadījumā, tad lieta izšķirama uz šās vienošanās pamata.

1610. Ja ir vairāki atsavinātāji, tad atbildības pienākumu viņi nenes solidāri, bet katrs atsevišķi par savu daļu.

5) if pursuant to a contract either the acquirer has expressly waived the right to seek liability, or the alienor has expressly repudiated such duty; but if, in addition, the latter has acted in bad faith, then he or she shall nevertheless compensate the losses of the acquirer.

1604. An offer to give the acquirer the property already replevied from him or her and free of any claims, shall not release the alienor from his or her duty of liability.

3. Scope of an Alienor's Duty of Liability

1605. When alienated property is replevied, its alienor shall compensate for all losses that the acquirer has suffered therefrom, including court proceedings costs or the property itself, unless such expenses have already been paid by the party to whom the property was adjudged.

1606. If the value of the replevisable property has not changed, the alienor shall pay court proceedings costs and shall return only the payment for the property he or she has received. Otherwise the value of the property at the time of the replevin shall be considered, with the condition, however, that in no event shall the acquirer receive more than twice the amount he or she has paid for it.

1607. If several items of property were alienated for a joint price, but thereafter only some of them were replevisable, then the alienor shall be compensated for the replevisable items, even though the value of the other items might be equal to the total sum paid for all of the items together.

1608. If a part or certain appurtenances of an alienated property are replevisable, not only their specific value itself, but also the resulting decrease in the value of the other, not replevisable items shall be taken into account.

1609. If the contracting parties have specially agreed between themselves on the amount of compensation in the event of a property being replevied, then the matter shall be decided on the basis of such agreement.

1610. If there are several alienors, they shall not bear the duty of solidary liability, but each shall be liable for his or her own share.

611. Atsavinātāja atbildības pienākums turpinās tik ilgi, kamēr kāds var vērst kādas prasības uz atsavināto lietu, un tā tad izbeidzas ne agrāk kā tad, kad ieguvējs iegūst uz šo lietu viņam atsavināto lietu tiesību ar ieilgumu. Bet ja atsavināts ir nekustams īpašums un to atsavinot ir izdarīts uzaicinājums, tad atbildības pienākums izbeidzas, ja līdz šajā uzaicinājumā noteiktā termiņa noteicējumam nekādas prasības nav pieņemtas.

III. Atbildība par trūkumiem un īpašībām

1. Atsavinātāja atbildība vispār

1612. Atsavinātājs atbild nevien par atsavinātās lietas vainām vai trūkumiem, ko viņš zinājis un nav uzrādījis, bet arī par viņam nezināmiem apslēptiem trūkumiem.

1613. Atsavinātājs neatbild ne par nenozīmīgiem trūkumiem, kas nekavē visumā lietas lietošanu, ne arī par tādiem, kas ieguvējam bijuši zināmi, vai vismaz, piegriežot visparastāko uzmanību, nevarētu palikt viņam apslēpti.

Atsavinātājs ir atsvabināts no jebkādas atbildības arī tad, ja lietas trūkumi bijuši zināmi tikai tās ieguvēja vietniekam.

1614. Atbildība par lietas trūkumiem krīt uz atsavinātāju tikai tad, ja tie bijuši jau pirms atsavinājuma līguma noslēgšanas, bet nav radušies vēlāk.

Trūkumiem, kas lietai bijuši pirms tās atsavināšanas, bet atsavinājuma laikā novērsti, nav nozīmes.

1615. Nepaziņošana par vispār zināmām nastām, kas guļ uz atsavināmo lietu, neuzliek atsavinātājam nekādu atbildību.

1616. Atsavinātājs katrā gadījumā atbild par tiem trūkumiem, par kuriem viņš tieši apgalvojis, ka to nav.

1617. Lai gan atsavinātājs ar sevišķu līgumu var atteikties no atbildības par trūkumiem, tomēr arī šajā gadījumā viņš no tās atsvabinās tikai tad, ja viņš šos trūkumus nav ļaunā nolūkā apslēpis no ieguvēja vai viņam tos noklusējis.

1611. The alienor's duty of liability shall continue as long as anyone may make bring an action against the alienated property, and it shall end no sooner than when the acquirer through prescription acquires the property rights in regard to this property which were alienated from him or her. However, if immovable property is alienated, and an invitation has been made with the alienation, the duty of liability shall end if no claims have been made by the expiration of the term specified in the invitation.

III. Liability for Defects and Characteristics

1. Alienor's General Liability

1612. The alienor shall be liable not only for the faults and defects of the alienated property of which he or she had knowledge but did not declare, but also for hidden defects of which he or she did not have knowledge.

1613. The alienor shall not be liable for insignificant defects which do not hinder general use of a property, nor for defects regarding which the acquirer had knowledge or which could not remain hidden to him or her after ordinary inspection. The alienor shall also be released from any liability if the defects of a property were known only to the substitute for the acquirer.

1614. Liability for defects of a property shall fall upon the alienor only if they already existed before the entering into of the alienation contract and did not arise thereafter.

Defects, which existed in a property before its alienation but were remedied during the alienation, shall not have any significance.

1615. Non-declaration of generally known charges on an alienable property shall not subject the alienor to any liability.

1616. The alienor shall in any case be liable for defects he or she has declared to be non-existent.

1617. Even though the alienor may, by means of a special contract, repudiate liability for defects, nevertheless, even in such case he or she shall be released from it only if he or she did not in bad faith conceal such defects from the acquirer or fail to disclose them to him or her.

1618. Ja atsavinātājs tieši apgalvojis, ka lietai ir zināmas labas īpašības, tad viņam par tām jāatbild pat arī tajā gadījumā, kad viņš to būtu apgalvojis jau pēc atsavināšanas.

Lietas slavēšana vispārējos izteicienos neuzliek atsavinātājam nekādus citus pienākumus, bez tās atbildības, ko nes katrs atsavinātājs.

2. Atsavinātāja atbildības apmērs un ieguvēja aizsardzības līdzekļi

1619. Ja atsavinātājs uzņēmies atbildību noteiktās robežās, tad no viņa nevar prasīt neko pāri par tām, ja vien viņš nav darbojies ļaunā nolūkā.

1620. Atsavinātājam, kas ļaunā nolūkā noklusējis vai apslēpis viņam zināmos lietas trūkumus, vai noteikti apgalvojis, ka tai ir zināmas īpašības, jāatlīdzina ieguvējam visi zaudējumi.

Visos citos gadījumos ieguvējam ir tiesība tikai prasīt, pēc paša izvēles, vai nu līguma atcelšanu, vai lietas cenas samazināšanu.

1621. Pārdodot mazvērtīgas lietas, līguma atcēluma prasība nav pieļaujama.

1622. Līguma atcēluma prasības mērķis ir tas, lai pārdoto lietu ņemtu atpakaļ un atdotu par to saņemto maksu vai citu kādu pretizpildījumu.

1623. Atsavinātājam jāatdod par lietu saņemtā maksa līdz ar procentiem un bez tam jāatlīdzina lietas labā taisītie nepieciešamie un derīgie izdevumi un lietas atsavināšanas izmaksas, kā arī no tam radies mantas samazinājums; līdz ar to viņam jāatsvabina ieguvējs no visiem pienākumiem, kas tam bijuši jāuzņemas pēc atsavinājuma līguma vai šā līguma dēļ.

1624. Kad ieguvējs cēlis līguma atcēluma prasību, viņam jādod atpakaļ lieta līdz ar visiem tās piederumiem, kā arī augļiem, tiklab saņemtiem, kā nolaidības dēļ nesaņemtiem. Bez tam viņam jāatlīdzina zaudējumi, kas nodarīti aiz viņa vainas, un jāatsvabina lieta no nastām un aprūti-

1618. If the alienor has expressly declared that the property has certain good characteristics, he or she shall be liable for such, even in such case when he or she has declared it only after the alienation.

Praising the property in general terms shall not impose any other duties upon the alienor except for the general liability borne by every alienor.

2. Scope of the Alienor's Liability and Means of Defence for the Acquirer

1619. If the alienor has assumed liability within certain limits, then nothing may be required of him or her beyond such limits, unless he or she acted in bad faith.

1620. The alienor who has failed to disclose or concealed, in bad faith, certain defects of the property he or she was aware of, or has expressly declared that it has certain characteristics, shall compensate the acquirer for all losses. In all other cases the acquirer shall only have the right to request pursuant to his or her own choice either the setting aside of the contract, or a reduction in the price of the property.

1621. An action for revocation of a contract shall not be admissible in the sale of property of little value.

1622. The purpose of an action for revocation of a contract is to take back sold property and to return payment or some other performance received for such.

1623. The alienor shall return the payment and interest received for a property and, in addition, shall reimburse the necessary and useful expenditures incurred for the benefit of the property, as well as property alienation costs and reduction in the value of the property resulting since the alienation; therewith the alienor shall release the acquirer from all duties he or she has had to undertake pursuant to the alienation contract, or as a result of it.

1624. When an acquirer brings an action for revocation of a contract, he or she shall return the property with all its appurtenances, as well as the fruits both received and not received due to negligence. In addition, he or she shall compensate for losses which have been incurred as result of his or her

nājumiem, ja viņš to apgrūtinājis. Iekam viņš nav izpildījis visu augšā minēto, viņš nevar prasīt no atsavinātāja, lai tas izpilda 1623.pantā norādītos pienākumus.

1625. Lietas cenas samazinājuma prasības mērķis ir tas, lai samazinātu cenu vai citu kādu pretizpildījumu tādā mērā, par cik mazāk būtu dots vai izpildīts par lietu, ja tās trūkumi būtu bijuši zināmi.

1626. Kamēr līgums nav vēl atcelts (1622. un turpm.p.), cenas samazinājuma prasību var atjaunot, tās pašas lietas trūkumu dēļ, vairākas reizes, tomēr ar nosacījumu, lai ieguvējs no tam negūst sev peļņu.

1627. Kamēr nav taisīts spriedums cenas samazinājuma prasībā, prasītājam vienmēr ir tiesība, ja viņš atzīst priekšmetu par gluži nederīgu, minētās prasības vietā celt līguma atcēluma prasību, tomēr ne citādi, kā atlīdzinot pretiniekam prāvas izdevumus agrākā lietā.

1628. Ieguvējs var aizstāvēt savu tiesību nevien ar prasību 1619. un 1620.pantā norādītā kārtībā, bet uz tā paša pamata, kas viņam dod prasības tiesību, var arī celt pienācīgi neizpildīta līguma ierunu pret atsavinātāja prasību par pretizpildījumu (1591.p.).

1629. Ja līgumu noslēguši vairāki ieguvēji solidāri, tad viņi var arī solidāri celt prasību. Ieguvēja mantiniekiem ir tiesība celt līguma atcēluma prasību tikai kopīgi; cenas samazinājuma prasību katrs no viņiem var celt arī neatkarīgi no pārējiem, savas daļas apmērā.

1630. Ja līgumu noslēguši vairāki atsavinātāji kopīgi, tad viņiem jāatbild abās prasībās (1620.p.) solidāri. Ja ir vairāki atsavinātāja mantinieki, prasību var celt tikai pret katru no tiem atsevišķi, viņa daļas apmērā.

1631. Prasības vērsas arī uz galvenās lietas piederumiem un daļām, kā arī uz lietu kopībā ietilpstošiem atsevišķiem priekšmetiem, pieņe-

fault, and release the property from charges and encumbrances if he or she has encumbered such property. Until all of the above mentioned has been performed, the acquirer may not require that the alienor perform the duties specified in Section 1623.

1625. The purpose of an action for property price reduction is to reduce the price or any other performance received equal to the lesser price or performance which would have been received for the property, if its defects had been known.

1626. Before a contract is revoked (Section 1622 and subsequent Sections), an action for price reduction may be renewed several times because of the defects of the same property, with the condition, however, that the acquirer shall not profit by it.

1627. Before a judgment is rendered in an action for price reduction, the plaintiff shall always have the right to bring an action for revocation of the contract instead of the first mentioned action, if he or she finds the object entirely useless, however, the plaintiff shall pay the opposing party's court proceedings costs for the earlier case.

1628. The acquirer may defend his or her rights not only by an action in accordance with the procedure specified in Sections 1619 and 1620, but, on the same grounds of having the right to claim, he or she may also make an objection of inadequate performance of the contract against the alienor's action for counterperformance (Section 1591).

1629. If the contract was entered into by several acquirers in solidarity, they may also bring an action in solidarity. The heirs of the acquirer shall have the right to bring an action to revoke the contract only jointly; each heir may also bring an action for price reduction independently of the others, in the amount of his or her share.

1630. If a contract was entered into by several alienors jointly, they shall answer to both actions (Section 1620) in solidarity. If there are several heirs of the alienor, actions may be brought only against each of them separately, in the amount of the share of each.

1631. Actions may also be brought regarding appurtenances and parts of the principal property, as well as to separate objects in aggregations of

mot tomēr, ka atbildības pienākums pastāv attiecībā uz katru no tiem atsevišķi (1596.p. 2.d.). Tādā gadījumā, kaut arī trūkums izrādītos tikai vienā no šiem priekšmetiem, var prasīt, vai nu lai ņem atpakaļ visu veselo, vai lai samazina cenu, vai arī lai dod ar veselo samērīgu atlīdzību.

1632. Ja atsavinātā lieta ir attiesāta vai nejauši iet bojā, tad ar to nav novērstas prasības tās trūkumu vai apsolīto, bet neizrādījušos īpašību dēļ.

1633. Tiesība celt līguma atcēluma prasību noilgst notekot sešiem mēnešiem no līguma noslēgšanas dienas vai no tās dienas, kad dots sevišķs galvojums (1616., 1618. un 1619.p.).

1634. Tiesība celt cenas samazinājuma prasību noilgst notekot gadam no līguma noslēgšanas dienas vai no tās dienas, kad dots sevišķs galvojums (1618. un 1619.p.).

property, assuming, however, that duty of liability exists in relation to each of them separately (Section 1596, Paragraph two). In such a case, although only one of the objects might have a defect, it may be requested either that the whole be taken back, or that the price be reduced, or that compensation proportionate to the whole be given.

1632. If an alienated property is recovered or accidentally destroyed, this shall not prevent the actions brought on account of its defects or promised but unfulfilled characteristics.

1633. The right to bring an action to revoke a contract shall be extinguished through prescription six months from the day of entering into the contract, or from the day of any special guarantee (Sections 1616, 1618 and 1619) being given.

1634. The right to bring an action for price reduction shall lapse a year from the day of entering into the contract, or from the day of any special guarantee (Sections 1618 and 1619) being given.

TREŠĀ NODAĻA

Saistības un prasījumi no neatļautas darbības

1. APAKŠNODAĻA

Neatļauta darbība un vainas pakāpes

1635. Katrs tiesību aizskārums, t.i. katra pati par sevi neatļauta darbība, dod tam, kam tā kaitējusi, tiesību prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot.

P i e z ī m e. Darbība šeit pieņemta plašākā nozīmē, aptverot nevien darbību, bet arī atturēšanos no tās, t.i. bezdarbību.

1636. Tiesību aizskāruma nav, ja kāds tikai izlieto sev piederošu tiesību, vai darbojas pēc aizskartās personas gribas, vai arī ar pēdējās nelikumīgu darbību piespiests uz atļautu pašaiizstāvību.

1637. Par tiesību aizskārumu nav vainojami bērni līdz septiņiem gadiem un garā slimie.

Par tiesību aizskārumu nav vainojamas rīcības spējīgas personas, kas to izdarījušas nesamaņas vai gara darbības traucējuma stāvoklī. Par tiesību aizskārumu ir vainojamas personas, kas pašas sevi novedušas šādā stāvoklī ar alkoholiskiem dzērieniem vai citiem līdzekļiem.

1638. Par tiesību aizskārumu, ko izdarījis apakšnieks pēc priekšnieka pavēles, pirmais nav vainojams, ja darbība nav pati par sevi noziedzīga.

1639. Tiesību aizskārums uzliek atbildību tam, kas pieļauj to tādos apstākļos, kuri, pēc viņa personiskām attiecībām pret aizskārēju, dod viņam, kā vienam no vecākiem vai sāimniekam, iespēju un tā tad arī uzliek pienākumu aizkavēt tādu aizskārumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.1992. likumu)

1640. Vainas pakāpes ir dažādas, raugoties pēc tam, vai darbība izdarīta ļaunā nolūkā, vai tikai aiz neuzmanības.

CHAPTER 3

Obligations and Claims arising from Wrongful Acts

SUB-CHAPTER 1

Wrongful Acts and Degrees of Fault

1635. Every delict, i.e., every wrongful act *per se*, shall give the person who suffered the harm therefrom the right to claim satisfaction from the infringer, insofar as he or she may be held at fault for such act.

Note. The term act is used here within the widest meaning, including not only acts, but also the failure to act, i.e., inaction.

1636. If a person exercises a right belonging to him or her, or acts pursuant to the wishes of the aggrieved party, or is forced to act in justified self-defence due to the unlawful acts of the latter party, there is no delict.

1637. Children under seven years of age, and the mentally ill, shall not be held liable for delicts.

Persons with the capacity to act shall not be held liable for delicts, if they committed the delict while unconscious or in a state of mental incompetence. Persons, whose condition is self-induced by means of alcoholic beverages, or other means, shall be held liable for their delicts.

1638. If a subordinate commits a delict pursuant to the orders of his or her supervisor, the former shall not be held liable, if the act is not itself criminal.

1639. A person who allows a delict to take place shall be liable for it in circumstances where, due to his or her personal relationship with the transgressor, as one of the parents or as the employer, he or she have the opportunity, and therefore the duty, to prevent such a delict.

[22 December 1992]

1640. There are various degrees of fault, depending on whether the act was committed in with wrongful intent, or only due to negligence.

1641. Ar ļaunu nolūku jāsaprot katrs tišs kaitējums.

1642. Ja abas puses darbojušās ļaunā nolūkā, vienā un tajā pašā virzienā un attiecībā uz to pašu priekšmetu, tad viena puse nevar vērst pret otru uz šā pamata nekādu prasību. Bet ja ļauns nolūks bijis tikai no vienas puses, tad tam, kam ar to kaitēts, ir tiesība prasīt no tās apmierinājumu, pat ja arī viņš būtu vainīgs neuzmanībā.

1643. Vienošanās par to, lai ar ļaunā nolūkā izdarītu darbību nodarīts zaudējums nebūtu jāatlīdzina, nav spēkā. Bet var atteikties no prasījuma par jau izdarītu ļaunprātīgu darbību, kad aizskartais pietiekoši zina tiklab savu prasību, kā arī tās pamatu.

1644. Kas otram nodara kaitējumu bez ļauna nolūka, ja viņš par šo kaitējumu ir vainojams, pielaiž neuzmanību.

Neuzmanība ir rupja un viegla.

1645. Neuzmanība ir rupja, ja kāds rīkojas augstākā mērā vieglprātīgi un nevērīgi, vai mazāk rūpējas par viņam uzticētām svešām lietām un darīšanām nekā par savām pašā, vai arī uzsāk tādu darbību, kuras kaitīgums un bīstamība nevarēja un nedrīkstēja palikt viņam nezināmi.

Zaudējumu atlīdzības un citu civiltiesisku seku ziņā rupja neuzmanība pilnīgi pielīdzināma ļaunam nolūkam.

1646. Par vieglu neuzmanību atzīstams tās rūpības un čaklības trūkums, kāda vispār jāievēro krietnam un rūpīgam saimniekam.

1647. Neuzmanība nav atzīstama par vainu zināmos, attiecīgā vietā norādītos gadījumos, kad kāds svešām lietām un darīšanām piegriezis tikai tādu rūpību, kādu viņš mēdz piegriezt savām pašā, ja vien šī neuzmanība nav bijusi rupja.

1648. Ja līguma attiecībās, vienalga, vai pēc paša līguma vai jau pēc likuma, vienai pusei jāsarģā kāda lieta, tad tas, kam šis pienākums uzlikts, atbild kā par šās lietas nozagšanu, tā arī

1641. As wrongful intent shall be understood every intentional harm.

1642. If both parties acted with wrongful intent, with one and the same purpose, and in relation to the same subject-matter, then one party may not bring an action against the other on this basis. However, if only one party acted with wrongful intent, then the party who thereby suffered harm shall have the right to request satisfaction from the other, even if he or she is at fault for negligence.

1643. Any previous agreement not to compensate for losses from an act committed with wrongful intent shall be void. However, the aggrieved may waive a claim regarding a wrongful act, if he or she is sufficiently informed regarding both the claim and the basis thereof.

1644. If a person inflicts harm upon another without wrongful intent, if such person is at fault for the wrong, then he or she acted negligently.

Negligence can be gross or ordinary.

1645. A person acts with gross negligence if his or her conduct is reckless and careless in the highest degree; or if he or she acts with less care towards the property of another entrusted to him or her than he or she would apply to his or her own property; or if he or she initiates a course of action, the harmfulness and dangerousness of which could not and should not have been unknown to him or her.

In terms of compensation for losses and other legal consequences, gross negligence shall be wholly equivalent to wrongful intent.

1646. Ordinary negligence shall be considered to be that lack of care and due diligence as must be observed by any reasonably prudent and careful manager.

1647. When a person gives the same kind of care to the property or business activities of another as he or she usually do to his or her own, he or she shall not be liable for negligence in such cases as indicated in the relevant sections, unless such negligence was gross.

1648. If, in contractual relations, one party has the duty to safeguard a certain property, then regardless whether it is pursuant to the provisions of the contract or of law, the party upon

par tās iegūšanu trešās personas īpašumā ar ieilgumu.

1649. Prasījumos, kas izriet vienīgi no tiesību aizskārumiem un neskar jau pastāvošas saistību attiecības, tiesību aizskārējs atbild par katru, pat vieglu neuzmanību.

Noteikumi par to, kāda neuzmanības pakāpe atzīstama par vainu no līguma izrietošās attiecībās vai svešu lietu pārvaldībā, kā arī ceļot prasības pret kādu personu sakarā ar svešu lietu valdījumu, norādīti attiecīgās vietās.

1650. Ja divas personas savstarpēji vainīgas neuzmanībā, no tam izrietošie prasījumi savstarpēji ieskaitāmi tādā mērā, ciktāl tie viens otru sedz.

whom this duty is imposed shall be liable both for the theft of the property, as well as for the acquisition of ownership of the property by a third person through prescription.

1649. In claims arising solely from delicts that do not affect already existing contractual relations, the transgressor is liable for all, even ordinary negligence.

The provisions regarding the degree of negligence to be considered as fault in the relations arising from the contract, or from the administration of the property of another, as well as in bringing actions against a person as regards the possession of the property of another, are set out in the relevant sections.

1650. If two persons are mutually at fault for negligence, the claims arising therefrom shall be mutually adjusted to the extent to which they cover each other.

2. APAKŠNODAĻA

Nokavējums

I. Nokavējuma veidi

1651. Nokavējums ir saistības izpildīšanas vai izpildījuma pieņemšanas prettiesīgs novilcinājums. Pirmajā gadījumā ir parādnieka, bet otrajā – kreditora nokavējums.

1. Parādnieka nokavējums

1652. Parādnieka nokavējums ar visām tā sekām iestājas pats no sevis:

- 1) kad viņš dabūjis lietas valdījumu noziedzīgā vai vispār prettiesīgā kārtā;
- 2) kad izpildīšanai noliktā laikā nav iespējams viņu sastapt un viņa prombūtnes attaisnošanai nav svarīgu iemeslu;
- 3) kad viņš palaidis garām termiņu, kas nolikts izpildīšanai vai nu ar likumu, vai ar līgumu, vai arī pēc parašas.

1653. Citos gadījumos, bez augšā minētiem (1652.p.), lai atzītu parādnieka nokavējumu, viņam jādabū papriekš atgādinājums no kreditora vai tā vietnieka.

1654. Atgādinājums jādabū pašam parādniekam vai viņa vietniekam.

SUB-CHAPTER 2

Default

I. Types of Default

1651. Default is the illegal delay of the performance of obligations or the acceptance of performance. The former refers to the debtor in default, the latter to the creditor.

1. Default of the Debtor

1652. The debtor shall be in default *per se* with all its consequences:

- 1) when the debtor has gained possession of property by criminal or generally illegal means;
- 2) when it is not possible to contact the debtor during the time designated for performance and the absence is without good cause; or
- 3) when the debtor has allowed the time period set either by law or contract, or also by custom for performance to elapse.

1653. In cases other than those mentioned above (Section 1652), in order to declare the debtor in default, the debtor must first receive a reminder from the creditor, or his or her substitute.

1654. The debtor, or his or her substitute must receive the reminder, personally.

1655. Atgādināt nevar tādā laikā un vietā, kad un kur nevar pēc taisnības sagaidīt saistības izpildīšanu.

1656. Parādnieks nav nokavējis, ja nokavējuma iemesls ir viņa pamatotas šaubas vai nu vispār par to saistību, kuras izpildīšanu no viņa prasa, vai par tās apmēru.

1657. Tiesa var parādnieku atsvabināt no viņam neizdevīgām nokavējuma sekām arī citos gadījumos, kad viņu nevar vainot ne uzmanības trūkumā, ne vispār vieglprātībā vai nolaidībā, vai kad izpildīšana nav notikusi nepārvaramas varas dēļ.

2. Kreditora nokavējums

1658. Kreditors pielaiž nokavējumu, ja viņš, bez tiesīgiem iemesliem, nepieņem saistības izpildījumu, ko parādnieks piedāvā viņam pašam vai viņa vietniekam noteiktā kārtā, istā laikā un istā vietā.

Parādnieka piedāvājumam jābūt nevien vārdos, bet arī darbos tādām, lai būtu patiesa iespēja to izpildīt.

Saistības izpildījums parādniekam jāpiedāvā pilnīgi, un tādēļ kreditora atteikšanās pieņemt tikai daļu no saistības izpildījuma, nav uzskatāma par nokavējumu.

1659. Kad parādnieks novilcina piedāvājumu tikai īsu laiku, tad tas nedod kreditoram pamatotu iemeslu atteikties izpildījumu pieņemt, ja vien parādnieks līdz ar to piesola viņam zaudējumu atlīdzību vai ja novilcinājumam nav nekādas nozīmes.

1660. Kreditors uzskatāms par vainīgu nokavējumā, ja viņš nav ieradies saistības izpildīšanai noliktā vietā tajā laikā, kad parādnieks tur atradies un bijis gatavs izpildīt savu saistību.

Tāpat kreditors uzskatāms par vainīgu nokavējumā, kad viņš izvairās dot aprēķinu, ko parādnieks prasa samaksas nolūkā, ja tāds nepieciešams pilnīgai prasījuma samaksai.

II. Nokavējuma sekas

1661. Ja nokavējis parādnieks, tad nevien viņa saistība joprojām paliek spēkā, bet tai pievie-

1655. The reminder may not be issued at a time when or in a place where the performance of obligations cannot be in justice be expected.

1656. A debtor shall not be considered to be in default, if the reason for the default is reasonable doubt on his or her part regarding either the obligation required to be performed by him or her generally, or regarding its scope.

1657. A court may release the debtor from consequential losses due to default also in other cases where the debtor cannot be considered at fault due to lack of care, recklessness or negligence, or if performance did not occur due to *force majeure*.

2. Default of the Creditor

1658. The creditor shall be in default, if he or she, without legal justification, does not accept the performance of the obligations, which the debtor offers to him or her or his or her substitute in the manner agreed, in the proper place, and at the proper time.

The debtor's offer must be such not only in words but also in actions that there is a real possibility that it will be performed.

The debtor must offer to perform the obligations in full, and therefore the creditor's refusal to accept only partial performance of the obligations shall not be considered to be a default.

1659. A delay of the debtor's offer for only a short time shall not give the creditor a valid reason to refuse to accept the performance, unless the debtor concurrently promises to compensate for losses, or if the delay is of no significance.

1660. The creditor shall be considered to be in default, if he or she did not arrive for the performance of the obligation at the appointed place and time when the debtor was present and ready to perform his or her obligations.

Furthermore, the creditor shall be considered to be in default, if he or she avoids providing the calculations requested by the debtor in order to pay, if such calculations are necessary for the full payment of the claim.

II. Consequences of Default

1661. If the debtor is in default, then not only is his or her obligation still in effect, but also the

nojas vēl arī pienākums atbildēt pat par saistības priekšmeta nejaušu bojā eju.

Parādnieka atbildība par saistības priekšmeta nejaušu bojā eju atkrīt, ja viņš pierāda, ka šis priekšmets, pat laikā nodots kreditoram, tomēr būtu gājis bojā un kreditors nebūtu varējis to arī pārdot.

1662. Nokavējums uzliek parādniekam pienākumu pilnā mērā atlīdzināt kreditoram visus zaudējumus. Ja jātdod priekšmeta vērtība, tad tā aprēķināma pēc viņa augstākās cenas kopš nokavējuma laika.

1663. Ja kreditors parādnieka nokavējuma dēļ vairs nav ieinteresēts līguma izpildīšanā, tad viņš var prasīt tā atcelšanu.

1664. Ja nokavējis kreditors, tad risks par priekšmeta nejaušu bojā eju (1661.p.) pāriet uz viņu, bet parādnieks atbild tikai par to zaudējumu, ko viņš pats nodarījis ļaunprātīgi vai aiz rupjas neuzmanības.

Kreditoram jāatlīdzina parādniekam visi ar savu nokavējumu nodarītie zaudējumi.

III. Nokavējuma sekas novēršana

1665. Kā parādnieka, tā arī kreditora nokavējuma sekas novērš, ja nokavētājs piesola izpildīt vai pieņemt to, kas pēc līguma pienākas, un nodrošināt savam pretiniekam arī to, uz ko viņam ir tiesība sakarā ar nokavējumu.

1666. Piemērojot 1665.panta noteikumu, tomēr pieņemams, ja nokavējis parādnieks, ka lietas stāvoklis nav tāds, ka kreditoram šā nokavējuma dēļ ir tiesība prasīt līguma atcelšanu (1663.p.), bet ja nokavējis kreditors – ka parādnieks pa to laiku nav vēl iesniedzis saistības priekšmetu tiesai.

1667. Ja vienā laikā nokavējušas abas puses, tad nokavējuma sekas savstarpēji iznīcinās un neviena puse vairs nevar pamatot uz to kādas prasības pret otru.

Ja abas puses nav nokavējušas vienā laikā, tad

duty of liability for accidental destruction of the subject-matter of the obligation shall be added to it.

The debtor shall not be liable for the accidental destruction of the subject-matter of the obligation, if he or she proves that this subject-matter would have been destroyed even if the creditor had received it on time and the creditor would also not have been able to sell it.

1662. Default shall place a duty upon the debtor to compensate for all losses to the creditor in full. If compensation must be made for the value of the subject-matter, such value shall be calculated based on its highest price since the time of the default.

1663. If the creditor is not interested in the performance of the contract due to the debtor's default, then he or she may request its revocation.

1664. If the creditor is in default, then the risk for the accidental destruction of the object (Section 1661) is transferred to him or her, while the debtor is liable only for the losses which they caused maliciously or with gross negligence.

The creditor shall compensate the debtor for all losses caused by his or her default.

III. Prevention of the Consequences of Default

1665. The consequences of either the debtor's or the creditor's default may be prevented if the party in default promises to perform, or to accept that which he or she is entitled to pursuant to his or her contract, and to also ensure to the opposing party the providing of that which he or she has the right to receive due to the default.

1666. In applying the provisions of Section 1665, it shall, however, be assumed that if the debtor is in default, the status of the matter is such that the creditor does not have a right to request the revocation of the contract due to this default (Section 1633), but if the creditor is in default, it shall be assumed that the debtor has not in the interim submitted the subject-matter of the obligation to a court.

1667. If both parties are in default at the same time, then the consequences of default shall mutually cancel each other and neither party shall have a basis for bringing an action against the other on the basis of default.

vēlākais nokavējums novērš iepriekšējā nokavējuma vēl neiestājušās sekas.

1668. Ja nokavēto izpildījumu pretinieks bez iebilduma pieņem, vai ja saistību atceļ to pārjaunojot, vai arī ja prasījuma tiesība izbeidzas ar noilgumu, tad arī ar nokavējumu nevar pamatot nekādas prasības.

If both parties are not in default at the same time, then the later default avoids the consequences of the previous default which have not yet occurred.

1668. If the opposing party accepts performance after default without objection, or if the obligation is cancelled by its novation, or also if the right to claim is extinguished through prescription, then no action may be brought based on default.

CETURTĀ NODAĻA

Saistību kopsadalībnieku savstarpējās attiecības

1. APAKŠNODAĻA

Vispārīgi noteikumi

1669. Ja saistības tiesībā piedalās no vienas vai otras puses vai no abām pusēm vairākas personas, tad prasījums un tam atbilstošā saistība ir vai nu dalīti, tā ka katrs kreditors var prasīt tikai savu priekšmeta daļu un katram parādniekam jāizpilda tikai sava saistības daļa, vai arī nedalīti.

1670. Par nedalītu jeb solidāru prasījums vai saistība atzīstami tad, kad no vairākiem kreditoriem katrs var prasīt visu priekšmetu, vai kad no vairākiem parādniekiem katram ir pienākums visu izpildīt, pie kam tomēr priekšmetu var prasīt un tas jāizpilda tikai vienu reizi. Tādā gadījumā pirmos sauc par kopskreditoriem, bet otros par kopparādniekiem.

1671. Pie katras solidāras saistības būtības pieder tas, ka tā dibinās uz vienu un to pašu pamatu un ka visiem dalībniekiem ir viens un tas pats izpildījuma priekšmets. Tomēr kā tiesība, tā arī saistība var būt vienam dalībniekam bez nosacījumiem, bet citiem aprobežota ar laiku un zināmiem nosacījumiem.

2. APAKŠNODAĻA

Solidāru saistību nodibināšana

1672. Solidāras saistības nodibina ar līgumu, testāmentu vai likumu.

1673. Līgums un testāments nodibina solidāru saistību tikai tad, kad līdzēji vai testātors to tieši noteikuši.

1674. Pēc likuma solidāra saistība nodibinās, kad izpildījuma priekšmets ir nedalāms, un pro-

CHAPTER 4

Mutual Relations of Joint Obligors

SUB-CHAPTER 1

General Provisions

1669. If more than one person from one or the other side or from both sides participate in an obligation right, then the claim and relevant obligations thereto shall be either several, such that each creditor may claim only his or her own part of the subject-matter and each debtor must perform only his or her own part of the obligation, or joint.

1670. A claim or an obligation shall be recognised as joint or solidary when each of several creditors may claim the entire subject-matter, or when each of several debtors has the duty to perform it all; the subject-matter may, however, be claimed and is required to be performed only once. In such case the former are called joint creditors, but the latter joint debtors.

1671. Included in the essential nature of every solidary obligation is that it is based on one and the same basis and all parties have one and the same subject-matter of performance. However, rights as well as obligations may be unconditional for one party, but for others time or certain conditions may limit them.

SUB-CHAPTER 2

Establishment of Solidary Obligations

1672. Solidary obligations may be established pursuant to a contract, a will or by law.

1673. A contract and a will establish a solidary obligation only when expressly stated by the contracting parties or the testator.

1674. Pursuant to law, a solidary obligation is established when the subject-matter of perform-

ti, kad tas ir vai nu kāda darbība, vai bezdarbība, tāpat arī kad kāda lieta vairākām personām kopīgi uzticēta glabājumā, patapināta, izīrēta vai iekļāta.

1675. Vairākas personas, kas kopīgi izdarījušas noziedzīgu nodarījumu, atbild solidāri par zaudējumu, kas ar to nodarīts.

1676. Vairāki lietveži, kā arī amatpersonas, ja viņu pārvaldība bijusi nedalīta, atbild solidāri par pienākumiem, kas viņiem izriet no šās pārvaldības.

3. APAKŠNODAĻA Solidāru saistību sekas

1677. Katrs kopkreditors jeb solidāri tiesīgais var prasīt visu saistības priekšmetu, bet viņa prasījumu apmierinot izbeidzas pārējo kopkreditoru prasības tiesība.

1678. Tam kopkreditoram, kas saņēmis saistības izpildījumu (1677.p.), jāizdod pārējiem zināma daļa tikai tad, kad tie atrodas ar viņu sabiedrībā vai kad šāds pienākums aiz kāda cita iemesla uzlikts viņam ar līgumu, testāmentu vai likumu.

1679. Ja viens kopkreditors piešķīris atvieglojumus, tad ar to netiek aprobežotas pārējo tiesības.

1680. Ko kāds kopkreditors panācis prasījuma pastiprināšanai vai nodrošināšanai, tas nāk arī pārējiem par labu.

1681. No parādnieka ieskata atkarājas, kuram no vairākiem kopkreditoriem izpildīt savu saistību, pie kam viņš tam var ieskaitīt arī savus varbūtējos pretprasījumus. Bet ja viens no kopkreditoriem jau cēlis izpildījuma prasību, tad parādniekam nav tiesības samaksāt kautkuram no pārējiem, un tāda samaksa neatsvabina viņu no saistības pret prasības cēlēju.

1682. Katru kopparādnieku jeb solidāri saistīto var piespiest izpildīt visu saistību, un viņa izpildījums atsvabina pārējos no viņu saistības.

ance is indivisible, namely, when it is either a certain action, or inaction, and also when a certain thing is entrusted jointly to more than one person for bailment, or lending, rental, or pledge by more than one person.

1675. If a criminal offence has been committed jointly by more than one person, they shall be solidarily liable for the losses caused thereby.

1676. If administration has been a joint one with more than one administrator or official, they shall have solidary liability for the duties arising from such administration.

SUB-CHAPTER 3 Consequences of Solidary Obligations

1677. Every joint creditor or person with solidary rights may claim the entire object of the obligation, but when the claim is satisfied, the rights to claim of the other joint creditors shall cease.

1678. A joint creditor who receives the performance of an obligation (Section 1677) shall give the others a certain part only when they are in a partnership, or when he or she for some other reason is charged with such duty pursuant to a contract, a will or law.

1679. If one joint creditor has granted certain relief, the rights of the other creditors shall not be restricted thereby.

1680. If a joint creditor has achieved the reinforcement of or security for a claim, that shall also benefit the other creditors.

1681. The debtor has discretion as to which of several joint creditors will perform an obligation, in addition to which the debtor may also include possible counterclaims. However, if one of the joint creditors has already brought an action for performance, then the debtor shall not have the right to pay any of the other creditors, and such payment shall not release him or her from the obligation to the plaintiff.

1682. Each of the joint debtors or solidary obligors may be compelled to perform the whole obligation, and their performance shall release the others from their obligations.

1683. Kreditors var pēc sava ieskata prasīt visas saistības izpildījumu no visiem vai tikai no dažiem kopparādniekiem, vai arī tikai no viena, bet ja prasījuma priekšmets ir dalāms, tad viņš, ja vēlas, var prasīt arī tikai tā daļu. Tomēr viņš tādēļ nezaudē savu tiesību uz visu prasījumu, bet gan pārējo var prasīt pat arī no tā kopparādnieka, no kura agrāk prasījis tikai daļu.

1684. Kopparādnieks, no kura prasa saistības izpildījumu, var likt priekšā ieskaitam tikai savus pretprasījumus pret kreditoru, ja vien kopparādnieki neatrodas sabiedrības attiecībās.

1685. Parāda atvieglojums, ko kreditors piešķir personīgi tikai vienam kopparādniekam, nenāk par labu pārējiem.

1686. Kopparādnieks, kas apmierinājis kreditoru, var prasīt no pārējiem atbilstošu atlīdzību, ja tam nav sevišķu šķēršļu.

Ja samaksājušais kopparādnieks darbojies ļaunā nolūkā, tad viņš ar to zaudē tiesību uz atlīdzību no pārējiem.

1687. Par tāda nokavējuma sekām, kurā vainīgs tikai viens kopparādnieks, pārējie neatbild, tāpat kā viņi neatbild arī par līgumsodu, ko apsolījis tikai viens no viņiem.

1688. Izņemot nokavējumu (1687.p.), visas citas saistībai pretējas atsevišķa kopparādnieka darbības sekas krīt arī uz pārējiem. Tādēļ, ja saistības priekšmets ir bojāts vai iznīcināts aiz viena kopparādnieka vainas, par zaudējumiem atbild arī pārējie.

1689. Prasījuma izlietošana pret vienu no kopparādniekiem pārtrauc prasības noilgumu arī pret pārējiem.

1690. Katrs pārjaunojums, vai nu to izdarījis viens kopkreditors vai viens kopparādnieks, atceļ arī visu pārējo agrāko solidāro saistību.

1683. A creditor may, pursuant to his or her discretion, request the performance of the whole obligation from all or from only a few joint debtors, or from only one debtor, but if the object of a claim is divisible, the creditor may, if he or she so wishes, claim only a part. However, a creditor shall not for such reason lose the right to the whole claim, but may claim the rest even from the same joint debtor from whom only a part was claimed previously.

1684. A joint debtor from whom a performance of an obligation is requested, may propose a set-off of only his or her own counterclaims against the creditor unless the joint debtors are in a partnership relationship.

1685. Debt relief, granted by a creditor personally to only one joint debtor, shall not benefit the other debtors.

1686. A joint debtor who has satisfied a creditor may request respective compensation from the others, if there are no special restrictions against such.

If the joint debtor who has paid acted in bad faith, he or she shall thereby lose the right to compensation from the others.

1687. The other joint debtors shall not be liable for the consequences of a default which occurred through the fault of only one debtor, nor shall they be liable for contractual penalties which were promised by only one of them.

1688. Except for defaults (Section 1687), all other consequences caused by a wrongful act of a single joint debtor shall be borne by the others also. Therefore, if the subject-matter of an obligation has been damaged or destroyed through the fault of one joint debtor, the others shall also be liable for losses.

1689. The making of a claim against one of the joint debtors shall interrupt the running of the prescriptive period for the claim against the others also.

1690. Every novation, whether made by one joint creditor or by one joint debtor, shall revoke the rest of the former solidary obligation.

PIEKTĀ NODAĻA

Saistību tiesību pastiprināšana

1691. Saistību spēku bez ķīlas tiesības (1278. un turpm.p.) pastiprina: 1) ar galvojumu, 2) ar līgumsodu un 3) ar rokas naudu.

1. APAKŠNODAĻA

Galvojums

I. Vispārīgi noteikumi

1692. Galvojums ir ar līgumu uzņemts pienākums atbildēt kreditoram par trešās personas parādu, neatsvabinot tomēr pēdējo no viņas parāda.

1693. Par galvinieku var būt katra rīcības spējīga persona.

1694. Galvojumā ir nepieciešams spēkā esošs galvenais parāds, un to var dot par visādām saistībām, to starpā arī par saistībām no neatļautas darbības, par pastāvošām un nākamām, noteiktām un nenoteiktām, nosacītām un nenosacītām, un kā par visu galveno parādu, tā arī par tā daļu.

1695. Galvojumam ir nepieciešama rakstiska forma.

II. Galvojuma sekas

1. Galvinieka pienākumi

1696. Galvinieka saistība vispār atbilst galvenā parādnieka saistībai un tādēļ nevar ne attiekties uz augstāku summu, ne būt bez nosacījuma, ja galvenā parādnieka saistība ir tikai nosacīta. Ja galvinieks galvojis par summu, kas pārsniedz galveno parādu, tad no viņa var prasīt tikai galvenā parāda summu; bet ja viņš par parādu, kas

CHAPTER 5

Reinforcement of Obligations Rights

1691. The force of an obligation, may, in addition to pledge rights (Section 1278 and subsequent Sections) be reinforced by:

- 1) a guarantee,
- 2) contractual penalties, or
- 3) earnest money.

SUB-CHAPTER 1

Guarantee

I. General Provisions

1692. A guarantee is a contractual duty to be liable for the debt of a third person to a creditor without, however, releasing the third person from the debt.

1693. Any person having capacity to act may be a guarantor.

1694. A guarantee shall require an existing principal debt, and guarantees may be made in regard to all types of obligations, including those arising from wrongful acts, present and future obligations, definite and indefinite obligations, conditional and unconditional obligations, for the whole of the principal debt or a part of it.

1695. A guarantee shall be made in writing.

II. Consequences of a Guarantee

1. Duties of a Guarantor

1696. The obligation of a guarantor shall correspond in general to the obligation of the principal debtor and therefore may not apply to a larger sum, nor be unconditional if the obligation of the principal debtor is only conditional. If the guarantor has provided a guarantee for a sum that exceeds the principal debt, then only

aprobežots ar nosacījumu, galvojais bez nosacījuma, tad nosacījums attiecināms arī uz viņu.

1697. Ja galvnieks uzņemas samaksāt mazāku summu nekā uzņēmies galvenais parādnieks, vai par beznosacījuma parādu galvo tikai ar nosacījumu, tad no viņa var prasīt vienīgi to, ko viņš uzņēmies.

1698. Galvnieks atbild nevien par pašu galveno parādu, bet arī par tā blakus prasījumiem, parādnieka vainas vai nokavējuma dēļ nodarītiem zaudējumiem un tiesu izdevumiem.

1699. Vairākas personas, kas galvojušas par vienu un to pašu parādnieku un vienu un to pašu parādu, atbild solidāri.

1700. Kad par vienu un to pašu parādu kopīgi galvo rīcības spējīga un rīcības nespējīga persona, tad visa saistība pāriet uz pirmo galvnieku, ja viņš ir zinājis vai viņam vajadzējis zināt, ka viņa līdzgalvnieks nav spējīgs uzņemties galvojumu.

2. Galvnieka tiesības

A. Galvnieka tiesības pret kreditoru

1701. Galvnieks, pret kuru ceļ prasību kreditors, var izlietot visas galvenā parādnieka ierunas, izņemot tikai tās, pret kurām kreditors taisni gribējis nodrošināties ar galvojumu, vai kuru izlietošana tieši saistīta ar galvenā parādnieka personu.

1702. Kad pret galvnieku ceļ prasību, viņš var prasīt, lai kreditors griežas ar to papriekš pie galvenā parādnieka, ja piedziņa no tā izdarāma tikpat sekmīgi un viegli.

Šī tiesība atkrīt, ja galvnieks noteikti no tās atteicies. Par tādu atteikšanos uzskatāms jau arī tas, ja galvnieks uzņemas saistību kā pats parādnieks.

1703. Pret galvnieku celt prasību tūlīn var arī tad:

- 1) ja galvenais parādnieks atrodas prombūtnē vai galvnieks nevar uzdot viņa dzīves vietu;
- 2) ja ir pierādīta galvenā parādnieka faktiskā

the sum of the principal debt may be claimed from him or her; but if the guarantor has unconditionally guaranteed a conditional debt, the condition shall also apply to him or her.

1697. If the guarantor undertakes to pay a smaller sum than the principal debtor has undertaken, or offers only a conditional guarantee for an unconditional debt, then only that which he or she has undertaken may be claimed from him or her.

1698. A guarantor shall be liable not only for the principal debt itself, but also for ancillary claims thereto, losses arising through the debtor's fault or default, and court costs.

1699. Several persons who have guaranteed on behalf of one and the same debtor and in regard to one and the same debt, shall be liable solidarily.

1700. When a guarantee is provided on behalf of one and the same debt jointly by a person with capacity to act and a person lacking capacity to act, then the entire obligation passes to the first guarantor if he or she knew or should have known that the other guarantor did not have the capacity to undertake a guarantee.

2. Rights of a Guarantor

A. Guarantor's Rights against a Creditor

1701. A guarantor against whom a creditor brings an action may use all the defences of the principal debtor, except those against which the creditor specifically wanted to protect himself or herself by means of a guarantee, or when their use is specifically related to the person of the principal debtor.

1702. When an action is brought against a guarantor, he or she may request that the creditor first bring an action against the principal debtor, if collection proceedings from him or her can be accomplished equally successfully and easily.

This right shall not apply if a guarantor specifically derogates from it. The assuming of the obligation by the guarantor in lieu of the principal debtor shall also be regarded as such derogation.

1703. An action may also be brought immediately against a guarantor:

- 1) if the principal debtor is absent, or the guarantor is unable to provide his or her place of residence; or

maksātspēja vai par viņa mantu jau atklāts konkurss.

B. Galvinieka tiesības pret galveno parādnieku

1704. Kādā apmērā galvinieks apmierina kreditoru, tādā uz viņu pāriet šā pēdējā prasījumi pret galveno parādnieku. Prasības un ierunas no tās tiesiskās attiecības, kas pastāv starp galvinieku un galveno parādnieku, paliek negrozītas.

1705. Galvinieks var vērst savu regresa prasību pret galveno parādnieku tikai pēc tam, kad viņš patiesi nolīdzinājis parādu vai tā daļu vai vismaz ar tiesas spriedumu viņam uzlikts pienākums to nolīdzināt. Kādā kārtā šis nolīdzinājums notiek, tas ir vienalga. Ar atlaidumu, kuru kreditors izdarījis par labu galviniekam, nesamazinās viņa prasības pret galveno parādnieku.

1706. Galvinieks, kas samaksājis galvenā parādnieka vietā pirms saistības termiņa, var atprasīt no viņa šo samaksu tikai pēc šā termiņa.

Ja galvenais parādnieks krit mantiskos zaudējumos vai izšķērdē savu mantu, tā ka regresa piedziņai no viņa būtu apšaubāmas sekmes, tad galvinieks var prasīt no viņa nodrošinājumu jau pirms samaksas.

1707. Galvinieks var prasīt no galvenā parādnieka, lai atsvabina viņu no viņa galvinieka pienākuma jau pirms samaksas, ja viņš uzņēmis galvojumu kā parādnieka lietvedis un šo lietvedību ir jau nodevis.

1708. Ja galvinieks, neizlietodams viņam zināmus iebildumus un ierunas, labprātīgi samaksājis parādu bez galvenā parādnieka piekrišanas, tad tos iebildumus, kurus galvinieks varējis celt pret kreditoru, galvenais parādnieks var celt pret galvinieka regresa prasību.

1709. Ja pēc tam, kad parādnieks jau samaksājis savu parādu, nepaziņodams par to galviniekam, pēdējais samaksā otrreiz, tad viņam ir regresa tiesība pret parādnieku. Bet ja papriekš samaksā galvinieks, nepaziņodams par to parādniekam, un pēdējais tamdēļ arī samaksā, tad gal-

2) if the principal debtor has been proven to be insolvent in fact, or concursus proceedings regarding his or her property have been commenced.

B. Guarantor's Rights against the Principal Debtor

1704. The claim of a creditor against the principal debtor shall be transferred to the guarantor in such amount as the guarantor has satisfied the creditor. Claims and objections arising from the legal relationship existing between the guarantor and the principal debtor shall remain unchanged.

1705. A guarantor may bring a subrogation action against the principal debtor only after he or she has actually settled the debt or part thereof, or at least has had the duty to settle it imposed upon him or her by a court judgment. The manner of settlement shall have no effect. A reduction made by a creditor in favour of a guarantor shall not reduce the guarantor's claim against the principal debtor.

1706. A guarantor who has paid in lieu of the principal debtor before the due date of the obligation may request the reimbursement this payment from the principal debtor only after the due date.

If the principal debtor incurs financial losses or squanders his or her property such that recovery from the guarantor by means of a subrogation action is unlikely to succeed, then a guarantor may require security from him or her prior to the payment.

1707. If the guarantor has given a guarantee as a manager for the debtor and has finished this management, the guarantor may claim from the principal debtor a release from the guarantor's duty prior to the payment.

1708. If a guarantor has paid the debt in good faith, without making use of the defences and objections known to him or her and without the consent of the principal debtor, then the defences that the guarantor could make against the creditor may be made by the principal debtor in the subrogation action of the guarantor.

1709. If, after a debtor paid the debt without informing the guarantor thereof, the latter pays it a second time, then the guarantor shall have the right of subrogation against the debtor. However, if a guarantor pays first without informing the debtor thereof, and the latter therefor also

vinieks vairs nevar griezties pie parādnieka, un viņš var tikai prasīt no kreditora, lai atmaksā nebijušo parādu.

III. Galvojuma izbeigšanās

1710. Galvojums izbeidzas ar katru darbību, kas dzēš galveno saistību, atsvabinot no tās parādnieku.

1711. Atcēlējs līgums starp kreditoru un parādnieku nāk par labu arī galvniekam, ja vien nav bijis pretējs nolūks, vai ja galvojums nav dots kā dāvinājums, tā ka galvnieks jau no paša sākuma atteicies vērst savu regresa prasību pret galveno parādnieku.

1712. Galvojums izbeidzas ar ikvienu notikumu, kas atsvabina galveno parādnieku.

1713. Ja kreditors un galvenais parādnieks viens no otra manto, tad galvnieka saistība izbeidzas, bet viņam paliek tiesība prasīt atpakaļ to, ko viņš kā galvnieks izdevis. Kad savstarpēji manto galvenais parādnieks un galvnieks, tad paliek spēkā tikai galvenais parāds, bet galvojums tāpat izbeidzas, ja vien no tā izrietošais prasījums nedod tādus labumus kreditoram, kādus galvenais prasījums viņam nepiešķir. Bet ja savstarpēji manto kreditors un galvnieks, tad galvojums gan arī izbeidzas, bet parādnieka saistība paliek spēkā.

1714. Galvnieks atsvabinās no savas atbildības, kad kreditors rīkojies nolaidīgi, izdarot piezīni no parādnieka, un pielaidis pēc apstākļiem neatvainojamu vilcinājumu.

1715. Ja galvnieks uzņēmie saistību tikai uz zināmu laiku, tad viņš arī atbild tikai pa šo laiku.

2. APAKŠNODAĻA Līgumsods

1716. Līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi.

pays, then the guarantor may no longer take action against the debtor and may claim repayment of the non-existent debt from the creditor.

III. Termination of Guarantee

1710. A guarantee shall be terminated by any action that discharges the principal obligation, releasing the debtor from it.

1711. A cancellation agreement between a creditor and a debtor shall also benefit the guarantor, unless there was a contrary intent, or if the guarantee was not given as a gift, such that the guarantor has already declined from the very beginning to bring a subrogation action against the principal debtor.

1712. A guarantee shall be terminated by any event that releases the principal debtor.

1713. If a creditor and a principal debtor inherit from each another, then the obligation of a guarantor shall terminate, but the guarantor shall retain the right to request the return of that which has been expended by him or her as guarantor. When a principal debtor and a guarantor inherit from each another, only the principal debt shall remain in effect, but the guarantee shall terminate unless the claim arising from it provides such benefits to the creditor as the principal claim does not. If, however, a creditor and a guarantor inherit from each another, then the guarantee shall terminate, but the obligation of the debtor shall remain in effect.

1714. The guarantor shall be released from his or her liability when the creditor has acted negligently in collection proceedings from the debtor and has permitted an inexcusable delay under the circumstances.

1715. If a guarantor has undertaken an obligation for a certain time, then he or she shall be liable only for this time.

SUB-CHAPTER 2 Contractual penalties

1716. Contractual penalties are penalties which a person undertakes to bear regarding his or her obligation in such case as he or she does not perform the obligation, or does not perform it satisfactorily.

1717. Līgumsodu var pievienot katram līgumam, un to var noteikt nevien naudā, bet arī citās vērtībās.

Līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas.

1718. Ja kādam jācieš līgumsods, tad kreditors var prasīt vai nu tā samaksu, vai līguma izpildīšanu; bet izvēlēties samaksu, viņš vairs nevar pēc tam prasīt līguma izpildīšanu, un otrādi.

Ja līguma priekšmets bijis kautko nedarīt, tad var prasīt vienīgi līgumsodu.

1719. Līgumsoda cietējs nevar izvēlēties starp līguma izpildīšanu un līgumsoda samaksu.

1720. Kreditors var prasīt kā līgumsodu, tā arī līguma izpildīšanu:

- 1) ja tieši tā bijis norunāts;
- 2) ja līgumsods bijis norunāts ne tik daudz par neizpildīšanu vispār, kā par neizpildīšanu istā laikā.

1721. Ja kāds izpilda tikai daļu no savas saistības, tad tomēr viņam jāsamaksā viss līgumsods, bet ne tikai samērīgā daļa.

1722. Līgumsoda samaksa neatsvabina šā soda cietēju ne no procentiem vai augļiem, kas no viņa pienākas, ne no zaudējumu atlīdzības, ciktāl tie pārsniedz līgumsoda apmēru, ja vien nav tieši norunāts pretējais.

1723. Tiesība prasīt līgumsodu, kā arī atbildība par tā samaksu pāriet uz attiecīgas personas mantiniekiem; bet ja mantinieku ir vairāki, tie tomēr neatbild solidāri.

1724. Izbeidzoties galvenai saistībai, izbeidzas arī pats tai norunātais līgumsods.

3. APAKŠNODAĻA

Rokas nauda

1725. Ar rokas naudu jāsaprot tas, ko līgumu noslēdzot viena puse dod otram nevien par galīgi

1717. Contractual penalties may be included in any contract, and may be expressed not only in terms of money, but also as other valuable property.

The contracting parties shall determine the amount of the contractual penalty, and it is not limited to the amount of the losses expected as a result of non-performance of the contract.

1718. If someone has to bear contractual penalties, then a creditor may request either its payment or the performance of the contract; but if the creditor chooses payment, he or she may no longer request the performance of the contract, and vice versa.

If the subject matter of a contract was a promise not to do something, then only a contractual penalty may be claimed.

1719. The person who suffers contractual penalties may not choose between performance of the contract and payment of the contractual penalties.

1720. A creditor may claim both contractual penalties and performance of the contract:

- 1) if such was expressly agreed; or
- 2) if the contractual penalty agreed to was not based on non-performance in general, but for failure to perform in the proper time.

1721. If someone performs only part of his or her obligation, then he or she must, nevertheless, pay the entire amount of the contractual penalty, not only the proportionate part.

1722. Payment of contractual penalties shall not release the payer of the contractual penalties either from the interest or the fruits due from him or her, or from compensation for losses to the extent that they exceed the amount of the contractual penalties, unless the opposite has been expressly agreed upon.

1723. The right to claim contractual penalties, as well as liability for the payment of such, shall devolve to the heirs of the respective person; but if there is more than one heir, they shall not be liable solidarily.

1724. When a principal obligation terminates, the agreed contractual penalties shall also automatically terminate.

SUB-CHAPTER 3

Earnest money

1725. Earnest money shall mean that which is given by one party to the other party at the time

noslēgta līguma pierādījumu, bet līdz ar to arī par tā izpildījuma nodrošinājumu.

1726. Kā rokas naudu var dot nevien naudu, bet arī citas vērtības. Tās apmēru noteic puses pēc vienošanās.

1727. Rokas naudas apsolījums vien nav pietiekošs, un tiesību nodibina tikai tās iedošana.

1728. Ar rokas naudas iedošanu līgums, ja tas citādi atbilst visiem likuma prasījumiem, uzskatāms par noslēgtu un katra puse var prasīt, lai to izpilda.

1729. Kad ar rokas naudu nodrošinātais līgums izpildīts, rokas nauda vai nu atdodama tam, no kā tā saņemta, vai ieskaitāma viņam līguma izpildījumā, ja vien līdzīgi nav noteikti norunājuši citādi.

1730. Ja līgumu neizpilda vai nu tādēļ, ka tas, pusēm savstarpēji labprātīgi vienojoties, atcelts, vai tādēļ, ka tā izpildīšana kļuvusi neiespējama bez rokas naudas devēja vainas, tad rokas nauda jādod pēdējam atpakaļ.

Ja līgumu neizpilda aiz viena līdzēja vainas, tad, ja vainīgs rokas naudas saņēmējs, viņam tā jāatdod tās devējam divkārsšā apmērā; bet ja neizpildīšanā vainīgs rokas naudas devējs, tad viņš zaudē tiesību prasīt to atpakaļ. Bez tam vainīgam jāatlīdzina pretiniekam visi zaudējumi.

1731. Ja puses norunājušas, ka jau noslēgto līgumu var atcelt, zaudējot rokas naudu, un ja tādā gadījumā atkāpjas rokas naudas devējs, tad viņš to zaudē, bet ja atkāpjas pretējā puse, tad viņai jāatdod rokas nauda divkārsšā apmērā.

Šis noteikums piemērojams, ja līdzīgi norunājuši, ka, neizpildot vienam no viņiem savu saistību noteiktā termiņā, otrs atsvabinās no savas saistības.

of entering into a contract not only as proof that a contract has been entered into, but also to secure its performance.

1726. Money as well as other valuable property may also be used as earnest money. The amount thereof shall be determined by mutual agreement of the parties.

1727. The promise of earnest money by itself shall not be sufficient, and rights regarding it shall be established only by it being given.

1728. Upon earnest money being given a contract shall be considered to be entered into, if otherwise it complies with all requirements of law, and either party may demand its performance.

1729. When a contract secured by earnest money has been performed, the earnest money shall be either returned to the party from whom it was received, or included in the performance of the contract, unless the contracting parties have expressly agreed otherwise.

1730. If a contract is not performed either because it was revoked by mutual, voluntary agreement, or because its performance became impossible through no fault of the giver of the earnest money, then the earnest money must be returned to the latter.

If a contract is not performed through the fault of one contracting party, then if the recipient of the earnest money is at fault he or she must give twice the sum to the giver; but if the giver of earnest money was at fault he or she shall lose the right to request its return. Moreover, the party at fault shall compensate the opposing party for all losses.

1731. If the parties have agreed that a contract already entered into may be revoked, forfeiting the earnest money, and if, as a result, the giver of the earnest money withdraws, he or she shall forfeit, but if the opposite party withdraws, he or she must repay twice the amount of the earnest money.

This provision shall be applied if the contracting parties have agreed that, upon the failure of one party to perform his or her obligations within the specified term, the other party shall be released from his or her obligation.

SESTĀ NODAĻA

Saistību tiesību aizsardzība

1732. Saistību tiesības, tāpat kā visas privāttiesības, aizsargājamas tikai tiesas ceļā; tādēļ neviens nedrīkst meklēt savas tiesības patvaļīgi un vardarbīgi.

1733. Pašpalīdzība izņēmuma veidā ir atļauta tikai tad, kad tas notiek ar nolūku novērst mēģinājumu prettiesīgi grozīt pastāvošās attiecības, bet arī šajā gadījumā vienīgi nepieciešamās paš-aizstāvības robežās. Tālāk pie līdzekļiem, ar kuriem galvenā kārtā aizsargā saistību tiesības ārpus tiesas, pieder aizturējuma tiesība un ķīlāšana.

1. APAKŠNODAĻA

Aizturējuma tiesība

1734. Uz aizturējuma tiesības pamata tā persona, kuras rokās atrodas kāda lieta, var to neizdot tik ilgi, kamēr nav nolīdzināts kāds viņas pašas prasījums.

1735. Aizturējuma tiesība (1734.p.) pieder augļu nesēja zemes gabala iznomātājam – uz zemes gabala ražojumiem un uz tajā esošo nomnieka kustamu mantu, tiklab nokavētas nomas maksas dēļ, kā arī visu to prasījumu dēļ, kādi varētu rasties pret nomnieku uz nomas līguma pamata. Tāda pati tiesība ir iznomātājam arī pret apakšnomnieku, kuram nomnieks nodevis tālāk savas nomas tiesības.

1736. Aizturējuma tiesība pieder tam, kas izīrē ēku, vai telpas tajā, vai atklātu, augļu iegūšanai nenodomātu vietu, – uz īrnieka lietām, ko viņš ievēdis tajā ēkā vai vietā lietošanai vai glabāšanai, neizņemot arī preces, bet ne uz īrnieka bezķermeniskām lietām un prasījumiem, kaut arī akti par tiem būtu ievesti līdzī; šī aizturējuma tiesība pieder to prasījumu dēļ, kuri izriet no īres līguma. Ja īrnieks ēku vai vietu izīrē tālāk, tad apakšīrnieka tur ievēstās lietas, ciktāl viņš ar tām atbild savam izīrētājam, atbild arī par pirmā iz-

CHAPTER 6

Protection of Obligations Rights

1732. Obligations rights, like all other private rights, shall be protected only through the courts; therefore no one may seek their rights by arbitrary and forcible means.

1733. Self-help shall be permitted only in exceptional circumstances, when its purpose is to prevent an attempt to illegally alter existing relations, but even in such case, only within the necessary limits of self-defence. The principal means of protecting obligations rights outside of a court include detainer rights and distress.

SUB-CHAPTER 1

Detainer Rights

1734. On the basis of detainer rights a person who is in possession of certain property may keep it until his or her own claim is satisfied.

1735. Detainer rights (Section 1734) belong to the lessor of a fruit-bearing parcel of land in regard to production from the parcel of land and to the movable property of the lessee located there, because of a late payment under the lease, as well as all other claims that might arise against a lessee on the basis of a lease. The lessor shall also have the same right against a sub-lessee to whom the lessee has sub-leased his or her lessee rights.

1736. Detainer rights belong to the person who rents out a building or premises therein, or an open lot not meant for fruit production, and these rights shall be applicable to property of the tenant which the tenant has brought into the building or onto the lot for use or storage, including goods, but not intangible property and claims of the tenant, even if documents regarding such were brought there; these detainer rights belong on the basis of claims arising from the rental contract. If a tenant further sublets the building or the lot, then the prop-

irētāja prasījumiem. Ar to nav aprobežota īrnieka tiesība brīvi rīkoties ar savām lietām, kamēr izirētājs tās nav aizturējis.

1737. Aizturējuma tiesību var izlietot tikai tad, kad aizturētājs iegūvis lietu savā valdījumā tiesīgā kārtā un kad viņa prasījums pret pretējo pusi atrodas sakarā ar aizturamo lietu un pie tam saistība ir jau izpildāma un nav aprobežota ne ar nosacījumu, ne ar termiņu.

1738. Prasījuma tiesības sakars ar aizturēto lietu (1737.p.) atzīstams:

- 1) kad valdītājs tai taisījis izdevumus, kas pretiniekam jāatlīdzina;
- 2) kad valdītāja prasījums cēlies no tā paša darījuma, pēc kura no viņa prasa lietu izdot;
- 3) kad no aizturētās lietas maksājams parāds;
- 4) kad kāds cietis no svešas lietas zaudējumu, kas jāatlīdzina tās īpašniekam;
- 5) kad lieta jāizdod pret zināmu pretizpildījumu; tādā gadījumā šo lietu var aizturēt, līdz kamēr nav noticis norunātais pretizpildījums.

1739. Lietas aizturētājam jāglabā tā ar tādu pašu rūpību kā rokas ķīla, un viņam nav tiesības savu prasījumu nolīdzināt, lietu atsavinot vai kā citādi izlietojot.

1740. Aizturējuma tiesība izbeidzas, kad nolīdzināts pretprasījums, kā arī kad valdītājs izlaiž lietu no savām rokām, neizlietojis tiesību to aizturēt, ar ko viņš tomēr nezaudē savu prasījuma tiesību.

2. APAKŠNODAĻA

Ķilāšanas tiesība

I. Ķilāšanas mērķis

1741. Ķilāšanas tiesība ir zemes gabala īpašnieka vai viņa vietnieka (lietotāja, nomnieka,

erty brought there by the sub-tenant shall also be liable to the claims of the original landlord, insofar as the sub-tenant shall be liable to their landlord. This shall not restrict the right of the tenant to freely use his or her property as long as the landlord has not detained it.

1737. Detainer rights may be exercised only when the person detaining has gained possession of a property by lawful means, and when his or her claim against the opposite party concerns the detained property, and also when the obligation is already due to be performed and is neither restricted by a condition nor by a term.

1738. The connection of the right to claim with the detained property (Section 1737) shall be recognised:

- 1) when the possessor has incurred expenditures with respect to such property, which the opposing party must reimburse;
- 2) when the claim of the possessor has arisen from the same transaction in relation to which he or she is being requested to return the property;
- 3) when a debt must be paid from the detained property;
- 4) when someone has suffered a loss from the property of another, and the owner must compensate for it; or
- 5) when the property must be returned in exchange for a certain counterperformance; in such case the property may be detained while the promised counterperformance has not occurred.

1739. The person detaining shall keep the property with the same care as is applicable regarding a possessory pledge and he or she shall not have the right to discharge his or her claim by alienating the property or otherwise expending it.

1740. Detainer rights shall terminate when a counterclaim is discharged, or when the possessor surrenders possession of the property without exercising the detainer rights; however, the possessor shall not thereby lose the right to claim.

SUB-CHAPTER 2

Distress

I. Purpose of Distress

1741. Distress rights are rights possessed by the owner of a parcel of land or his or her substi-

pārvaldnieka) tiesība, ja tajā zemes gabalā ieiet svešs mājas kustonis vai prettiesīgi iespiežas svešas personas, saķert un aizturēt mājas kustoņus, bet personām atņemt lietas.

Zagli var arī pašu aizturēt.

Ķīlāšanas tiesība ir arī īpašnieka vai viņa vietnieka kalpotājiem, pat bez sevišķa uzdevuma.

1742. Ķīlāšanas mērķis ir vai nu nodrošināt nodarīto zaudējumu atlīdzību vai tiesību aizskāruma pierādījumus, vai arī tikai novērst tādu aizskārumu un zaudējumu nodarījumu.

II. Ķīlāšanas noteikumi

1743. Ķīlāšana ir tiesīga tikai tad, kad viņa notiek pašas darbības laikā un tā zemes gabala robežās, kurā nodarīti zaudējumi vai tiesību aizskārumi.

1744. Ķīlātājam jāizvairās no liekas vardarbības un cietsirdības un vispār nav jādara bez vajadzības nekas tāds, kas pārsniegtu to, ko prasa likumīgais mērķis (1742.p.).

1745. Nevienam nav tiesības pretoties ķīlāšanai, un pretošanās tai ar pretķīlāšanu atzīstama par aizliegtu paš aizstāvību.

1746. Ja apķīlātais pats nav bijis klāt pie ķīlāšanas, tad tūlī jāpaziņo viņam par to, bet ja viņš nav zināms, tad par notikušo jāziņo vietējai policijai, kura nekavējoties apskata nodarīto zaudējumu un paziņo par to attiecīgām personām.

1747. Ķīlātājam jāgādā par noķīlātā uzglabāšanu un it sevišķi jākopj un jābaro noķīlātie kustoņi; bet viņš nedrīkst tos lietot sev par labu, un pretējā gadījumā viņš nevien zaudē jebkādu tiesību uz uzturēšanas un barošanas izdevumu atmaksu, bet viņam arī jāatlīdzina visi zaudējumi. Slaucamie lopi viņam jāslauc.

P i e z ī m e. Atlīdzības taksi par noķīlāto kustoņu uzturēšanu izdod un izsludina vispārējai zināšanai zemkopības ministris saziņā ar iekšlietu ministri.

tute (user, lessee, manager), if the domestic animal of another enters his or her parcel of land or if strangers intrude illegally thereon, to catch and detain domestic animals, and take property from persons.

A thief may also be personally detained.

Servants of the owner or his or her substitute, even without their being specifically instructed to do so may also exercise distress right.

1742. The purpose of distress is to ensure compensation for the losses inflicted, to provide evidence of delict, or merely prevent the occurrence of such violation or loss.

II. Distress Provisions

1743. Distress shall be lawful only if it occurs at the time of the action itself and within the boundaries of the parcel of land wherein the losses or delict occurred.

1744. The distrainer shall avoid excessive force and cruelty, and shall in general do nothing that is not necessary or which would exceed that which is required for the lawful purpose (Section 1742).

1745. No one has the right to resist distress, and resistance to it by means of counter distress shall be considered to be prohibited self-defence.

1746. If the person whose property has been distressed was not present at the distress, he or she must be informed immediately thereof, but if the person is unknown, the local police must be informed so as to examine the loss without delay and inform the relevant persons thereof.

1747. The distrainer shall be responsible for safe-keeping of the distressed property, and in particular for the care and feeding of the distressed animals; but he or she may not use them for his or her own benefit, otherwise he or she shall not only lose any right to reimbursement of the expenses for keeping and feeding them, but shall have to compensate for all losses. The distrainer shall be obliged to milk the milk animals.

Note: Compensation rates for the keeping of distressed animals shall be issued and published for general knowledge by the Minister for Agriculture in consultation with the Minister for the Interior.

III. Ķilāšanas sekas

1748. Ja ķilāšana notikusi zaudējumu nodarīšanas dēļ, tad jāpieņem, ka tie tiešām nodarīti. Nodarīto zaudējumu apmērs jāpierāda ķilātājam.

1749. Ķilātājam ir tiesība paturēt pie sevis noķilāto tik ilgi, kamēr apķilātais to nav izpircis, atlīdzinot nevien nodarītos zaudējumus, bet arī visus ķilāšanas, kopšanas un barošanas izdevumus.

1750. Tiklīdz apķilātais nodrošina zaudējumu atlīdzību kādā citā pietiekošā kārtā, noķilātais priekšmets viņam nekavējoties jāatdod.

1751. Ja apķilātais nav zināms un neierodas pēc paziņojuma (1746.p.), tad noķilāto priekšmetu policija pārdod izsolē; no ieņemtās summas samaksā atlīdzību par ķilātāja zaudējumiem un izdevumiem, bet atlikumu atdod apķilātam, ja viņš ierodas sešu mēnešu laikā; pēc tam atlikums ieskaitāms valsts ienākumos.

1752. Ja apķilātais pielaidis kādu vainu, tad viņam, bez zaudējumu atlīdzības, jāsamaksā vēl ķilas jeb izpirkuma nauda, kas maksājama arī tajos gadījumos, kad vienīgi traucēts valdījums, kaut arī nebūtu nodarīti nekādi zaudējumi.

P i e z ī m e. Ķilas nauda ņemama par katru apķilāto kustomi pēc takses, kuru katriem trim gadiem izdod un izsludina vispārējai zināšanai zemkopības ministris saziņā ar iekšliet ministri.

III. Consequences of Distress

1748. If distress occurred as a result of losses inflicted, it shall be presumed that the losses were actually inflicted. The distrainor must prove the extent of the losses.

1749. A distrainor shall have the right to keep the distressed property at his or her place as long as the person whose property has been distressed has not redeemed it and compensated not only for the losses inflicted, but also for all the expenditures for distress, care and feeding.

1750. As soon as the person whose property has been distressed ensures compensation for losses by some other acceptable means, the distressed property shall be returned to him or her immediately.

1751. If the person whose property has been distressed is unknown and does not appear pursuant to notice (Section 1746), then the police shall sell the distressed property at auction, make payment for compensation of the losses and expenditures of the distrainor from the sum received, and pay the remainder to the person whose property was distressed, if he or she appears within six months; after that the surplus shall be paid into the State revenues.

1752. If the person whose property has been distressed is at fault for some wrongful act, then he or she shall, in addition to the compensation for losses, pay distress or redemption money, which shall also be paid in such cases when only possession has been disturbed, although no losses have been incurred.

N o t e. Distress money shall be taken for each distressed animal according to the rates issued every three years and published for general knowledge by the Minister for Agriculture in consultation with the Minister for the Interior.

SEPTĪTĀ NODAĻA

Procenti

1753. Ar procentiem jāsaprot tā atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu (844.p.) lietošanas atvēlējumu vai kavējumu, samērā ar viņu daudzumu un lietošanas ilgumu.

1754. Procentiem vienmēr nepieciešams galvenais parāds jeb kapitālpārāds.

1755. Procenti jādod tās pašas šķiras lietās, no kādām pastāv galvenais parāds; tomēr naudas parādos darījuma dalībnieki var sevišķi norunāt, ka kreditors procentu vietā lieto kādu parādnieka lietu vai saņem no viņa kādus citus izpildījumus.

1. APAKŠNODAĻA

Procentu saistības izcelšanās

1756. Pienākums maksāt procentus pamatojas vai nu uz tiesisku darījumu, vai uz likumu.

1757. Nolīgstot procentus, jānoteic to apmērs. Ja tas nav darīts, tad atzīstams, ka klusējot pieņemti likumiskie procenti (1765.p.).

1758. Starp tirgotājiem, kuriem ir vienam ar otru tekoši rēķini, savstarpēja likumisko procentu pieskaitīšana par tiro atlikumu, kāds izrādījies uz šo rēķinu noslēgšanas laiku, uzskatāma kā klusējot pieņemta arī bez iepriekšējas noteiktas norunas par to.

1759. Procenti jāmaksā, arī bez noteiktas norunas, uz likuma pamata, šādos gadījumos:

1) par katru parāda samaksas nokavējumu, kaut arī parāds pats par sevi būtu bezprocentīgs; šādus procentus sauc par nokavējuma procentiem;

2) par svešu naudu, nevien tad, kad tās turētājs to lietojis savā labā, bet arī tad, kad viņam pienācies šo naudu noguldīt uz procentiem un viņš to nav darījis;

CHAPTER 7

Interest

1753. Interest shall mean the compensation to be given for granting use of, or for lateness relating to a sum of money or other fungible property (Section 844), proportionate to the amount and the duration of use thereof.

1754. In regard to interest it is always required that there be a principal or capital debt.

1755. The same type of property as the principal debt consists of shall be given as interest; regarding monetary debts, however, the parties may specifically agree that as interest the creditor shall have the use of some property of the debtor, or receive some other performance from the debtor.

SUB-CHAPTER 1

Creation of Interest Obligations

1756. The duty to pay interest shall be based either on a legal transaction or on law.

1757. In contracting for interest, the interest rate shall be specified. If that is not done, it shall be considered that the interest rate set by law has been implicitly agreed to (Section 1765).

1758. Among traders who have running accounts one with another, it shall be deemed that it is implicitly agreed that interest set by law shall be added to the net balance which appears when such accounts are settled, even without prior express agreement therefor.

1759. Interest shall also be paid even if not specifically agreed to, on the basis of law, in the following cases:

1) regarding lateness in regard to each payment of a debt, even though the debt itself may be interest-free; such interest is called late-payment interest;

2) regarding another person's money – not only when a holder thereof has used it for the

3) par visu to, ko pilnvarnieks vai vispār katrs svejšu lietu pārzinātājs izlicis naudā sava atvietojamā labā;

4) par precī, ko tirgotāji vai citu arodu piekopi izdevuši uz parādu pie sava aroda nepiederīgām personām, no tā laika, kurā pēc vietējās parašas jāsamaksā pircējam iesniegtie tirdzniecības rēķini, ja vien par samaksas laiku nav bijis norunāts citādi;

5) par prasījumiem, kas nodrošināti ar kreditora valdījumā nodotu augļu nesēju lietu (1362.p.).

1760. Likumiskie procenti (1759.p.) prasāmi nevis atsevišķi, bet reizē ar galveno saistību, un tādēļ tos nevar prasīt vēlāk, ja attiecīgā laikā par tiem bijis noklusēts vai galvenā parāda samaksa pieņemta bez piebilduma.

2. APAKŠNODAĻA

Procentu saistības izbeigšanās

1761. Pienākums maksāt procentus izbeidzas katram atsevišķam termiņam:

- 1) ar samaksu;
- 2) ar atlaidumu, kas attiecībā uz likumiskiem procentiem atzīstams par klusējot notikušu, ja bez jebkāda iebilduma izdota kvīts par kapitāla saņemšanu;
- 3) ar noilgumu, ja līdz tā notecējumam nav ne parādnieks procentus maksājis, ne kreditors tos prasījis.

1762. Pienākums maksāt procentus izbeidzas pilnīgi:

- 1) ar galvenās saistības izbeigšanos;
- 2) attiecībā uz nokavējuma procentiem – kad parādnieks piedāvā samaksu; bet ja kreditors noteikti pagarina kapitāla samaksas termiņu, nokaavējuma procenti atkrīt arī par pagājušo laiku;
- 3) 1760.pantā norādītā gadījumā.

holder's own benefit, but also when the holder has a duty to deposit this money in an interest-bearing account and failed to carry out such duty;

3) regarding all the moneys that an authorised person or any person in charge of the property of another person advances on behalf of the person they substitute for;

4) regarding goods which traders or other tradespersons have given on credit to persons not belonging to their trade, beginning from the time when, according to local custom, trade accounts submitted to the purchaser must be paid, unless it has been otherwise agreed regarding the time of payment; and

5) regarding claims secured with fruit-bearing property transferred to the possession of the creditor (Section 1362).

1760. Interest set by law (Section 1759) shall not be demanded separately, but together with the principal obligation and therefore such interest may not be demanded subsequently, if at the relevant time silence was maintained regarding it or the payment of the principal debt was accepted unreservedly.

SUB-CHAPTER 2

Termination of Interest Obligation

1761. The duty to pay interest terminates in regard to each separate period of time:

- 1) upon payment;
- 2) pursuant to an abatement, which shall be deemed to have implicitly taken place regarding interest set by law, if a receipt is issued without any objections when the capital sum is received;
- 3) through prescription, if by the time the prescriptive period elapses interest has neither been paid by the debtor nor demanded by the creditor.

1762. The duty to pay interest shall terminate completely:

- 1) with the termination of the principal obligation;
- 2) in regard to late-payment interest, when a debtor tenders payment; but if a creditor specifically extends the period for payment of the capital, late-payment interest shall also not apply in regard to the elapsed time; and
- 3) in the case set out in Section 1760.

1763. Procentu pieaugums apstājas:

- 1) kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis kapitāla lielumu,
- 2) kad par parādnieka mantu atklāj konkursu.

3. APAKŠNODAĻA Procentu aprobežojumi

1764. Visādos mantiskos darījumos un aktos, kas nodibina pienākumu maksāt procentus, atļauts nolīgt procentus, kuru apmēru var noteikt līdzēji savstarpēji vienojoties, bet vienpusējos aktos – to izdevējs pēc sava ieskata, ciktāl likums neparedz aprobežojumus šajā ziņā.

1765. Procentu apmērs cieši jānoteic aktā vai darījumā. Ja tas nav darīts, kā arī tajos gadījumos, kad likums noteic aprēķināt likumiskos procentus, tas nolikts pa seši no simta gadā. Procenti aprēķināmi tikai no paša kapitāla. Bet ja noliktā termiņā nesamaksā procentus par ne mazāk kā gadu, tad, pēc kreditora pieprasījuma, par viņam pienākošos procentu summu aprēķina no minētā termiņa likumiskos procentus.

1766. Kad par nenomaksātiem procentiem izdota sevišķa parādzīme vai kad par pašu kapitālu kopā ar nenomaksātiem procentiem saņemta agrākās parādzīmes vietā jauna, kreditors var par nenomaksātiem procentiem aprēķināt jaunus procentus.

1767. Mantiskos darījumos, kuros nolīgto procentu apmērs pārsniedz likumiskos procentus (1765.p.), parādniekam ir tiesība, pēc sešu mēnešu noticejuma no darījuma noslēgšanas, katrā laikā atdot kapitālu pēc piederības, tomēr ar nosacījumu, ka par to jāpaziņo kreditoram ne mazāk kā trīs mēnešus iepriekš.

1768. Procentu samaksas termiņš atkarājas no līdzēju savstarpējās vienošanās, kuri var noteikt to samaksu arī uz priekšu.

1769. Procentus, kas samaksāti aiz maldības, bez pienākuma tos maksāt, kā arī augstākus nekā nācies, var prasīt atpakaļ.

1763. Augmentation of interest shall cease:

- 1) when the amount of interest still outstanding has reached the amount of the capital sum;
- 2) when concursus proceedings are instituted in regard to the property of the debtor.

SUB-CHAPTER 3 Restrictions regarding Interest

1764. In all financial transactions and documents which establish the duty to pay interest, interest may be contracted for, in an amount which may be determined by agreement of the contracting parties, but in unilateral documents – by the issuers thereof pursuant to their discretion, to the extent restrictions are not provided for by law in regard to this.

1765. The interest rate shall be precisely stipulated in the document or transaction. If this has not been done, and in cases where the law requires calculation of interest set by law, the interest rate shall be fixed at six per cent per year. Interest shall be calculated only on the principal itself. But if within the term stipulated, interest is not paid for one year or more, pursuant to the demand of the creditor interest set by law shall be assessed on the outstanding amount of interest from the commencement of the term referred to.

1766. When a special promissory note is issued in regard to an outstanding debt, or when a new promissory note is received in place of an earlier one for the capital itself plus the outstanding interest, the creditor may calculate new interest in regard to the outstanding interest.

1767. In financial transactions where the contractual interest rate exceeds interest set by law (Section 1765), a debtor has the right, six months after entering into the transaction, to accordingly repay the capital sum, but with the condition that the creditor shall be given notice thereof not less than three months in advance.

1768. The term with respect to payment of interest shall depend on the mutual agreement of the contracting parties who may also stipulate payment in advance.

1769. The return of interest that has been paid by mistake without a duty to pay, as well as sums larger than due, may be claimed.

ASTOTĀ NODAĻA

Zaudējumi un to atlīdzība

1. APAKŠNODAĻA

Zaudējumu veidi

1770. Ar zaudējumu jāsaprot katrs mantiski novērtējams pametums.

1771. Zaudējums var būt vai nu tāds, kas jau cēlies, vai tāds, kas vēl stāv priekšā; pirmajā gadījumā tas dod tiesību uz atlīdzību, bet otrajā uz nodrošinājumu.

1772. Jau cēlies zaudējums var būt vai nu cietušā tagadējās mantas samazinājums, vai arī viņa sagaidāmās peļņas atrāvums.

1773. Zaudējums ir tiešs, kad tas ir prettiesīgas darbības vai bezdarbības dabiskās un nepieciešamās sekas, netiešs – kad tas cēlies sagadoties sevišķiem apstākļiem vai attiecībām, nejaušs – kad tā cēlonis ir nejaušs notikums vai nepārvaramā vara.

1774. Nejaušs zaudējums nevienam nav jāatlīdzina. Tādēļ, ja nejaušs šķērslis kavē kādu izpildīt uzņemto saistību, jāatzīst, it kā viņš būtu to izpildījis, ja vien viņš līgumā nav uzņēmis nejaušības risku.

P i e z ī m e. Izņēmumi no šā noteikuma norādīti 1421. un turpmākos un 1661. un turpmākos pantos, kā arī noteikumos par dažādiem atsevišķiem līgumu veidiem.

1775. Katrs zaudējums, kas nav nejaušs, ir jāatlīdzina.

CHAPTER 8

Losses and their Compensation

SUB-CHAPTER 1

Types of Losses

1770. A loss shall be understood to mean any deprivation which can be assessed financially.

1771. Losses may be either such losses as have already arisen, or such losses as are anticipated; in the former case, they give rise to a right to compensation, but in the latter case, to a right to security.

1772. A loss which has already arisen may be a diminution of the victim's present property or a decrease in his or her anticipated profits.

1773. A loss shall be considered: direct where it is the natural and inevitable result of an illegal act or failure to act; indirect where it is caused by an occurrence of particular circumstances or relationships; and accidental where caused by a chance event or *force majeure*.

1774. An accidental loss is not required to be compensated by anyone. Therefore, if a fortuitous impediment prevents a person from performing an obligation that has been undertaken, it shall be considered that circumstances are as if the person had performed the obligation, unless the person had accepted the risk of casualty loss in a contract.

N o t e: Exceptions to this provision are set out in Section 1421 and subsequent Sections, and in Section 1661 and subsequent Sections, as well as in the provisions regarding various specific types of contracts.

1775. Compensation shall be payable for any loss which is not accidental.

2. APAKŠNODAĻA

Tiesība prasīt zaudējumu atlīdzību

1776. Cietušais nevar prasīt atlīdzību, ja viņš pats varējis zaudējumu novērst, ievērojot pienācīgo rūpību (1646.p.). Izņēmums no šā noteikuma pielaižams tikai ļaunprātīga tiesību aizskāruma gadījumā.

1777. Cietušais nevar prasīt atlīdzību par zaudējumiem, kurus viņš cietis no tam, ka karaspēka apmācību laikā atradies uz šaušanas apmācības laukuma, ja vien karaspēks ir izpildījis šiem gadījumiem izdotus speciālus noteikumus.

1778. Prasīt zaudējumu atlīdzību var tiklab pats cietušais, kā arī viņa mantinieki.

3. APAKŠNODAĻA

Zaudējumu atlīdzības pienākums

1779. Katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

1780. Zaudējumi, ko nodarījis bērns līdz septiņiem gadiem, garā slimais vai arī rīcības spējīga persona nesamaņas vai gara darbības traucējuma stāvoklī, jāatlīdzina no viņu mantas, ciktāl tas neatņem viņiem viņu uzturam nepieciešamos līdzekļus. Ja pie tam pielaiduši kādu neuzmanību tie, kam minētās personas pienākas uzraudzīt, tad par zaudējumiem atbild vispirms tie ar savu mantu.

1781. Kas uzdevis otrai personai izdarīt kādu neatļautu darbību, atbild par šās personas darbību, kaut arī viņa būtu pārkāpusi uzdevuma robežas. Tāpat atbild arī tas, kas devis otram iemeslu tādai darbībai, no kuras cēlies zaudējums trešai personai.

SUB-CHAPTER 2

Right to Claim Compensation

1776. A victim may not claim compensation if he or she could have, through the exercise of due care, prevented the loss (Section 1646). An exception to this provision shall be allowed only in a case of malicious infringement of rights.

1777. Victims may not claim compensation for losses they have suffered from being on a shooting training area during a time when the armed forces were engaged in military training, unless the troops have not complied with the regulations specially issued for such cases.

1778. Compensation for losses may be claimed not only by the victim but also by the victim's heirs.

SUB-CHAPTER 3

Duty to Compensate for Losses

1779. Everyone has a duty to compensate for losses they have caused through their acts or failure to act.

1780. Losses that have been caused by children who are not more than seven years of age, by mentally ill persons, or by a person having capacity to act but when the person is in a state of unconsciousness or mental disturbance, shall be compensated for from the property of these persons to the extent that they are not deprived of means needed for their maintenance. If losses have occurred through the negligence of a person whose duty it is to supervise the aforementioned persons, such person shall be primarily liable regarding the losses, to the extent of his or her own property.

1781. A person who has instructed another person to perform a wrongful act shall be liable for the action of the other person, notwithstanding that the acts of such person exceed the limits of the instructions. A person who has given another person cause for such action as results in losses to a third person, shall similarly be liable.

1782. Ja kāds nepiegiež vajadzīgo uzmanību izvēloties kalpotājus un citus darbiniekus un nepārlicinās papriekš par viņu spējām un nodarību izpildīt viņiem uzliekamos pienākumus, tad viņš atbild par zaudējumiem, ko viņi ar to nodarījuši trešai personai.

1783. Zaudējumu atlīdzības pienākums pārriet arī uz to nodarītāja mantiniekiem, ja likums nenosaka citādi.

1784. Ja ārpus līgumiskām attiecībām kādam nodarīts zaudējums ar otras personas pretiesīgu darbību, tad zaudējuma nodarītājs atbild par visiem zaudējumiem (1772. un 1773.p.).

1785. Ja zaudējumu atlīdzības pienākums izriet no līgumiskas saistības pārkāpuma, tad atlīdzības apmēru noteic šā līguma saturs.

4. APAKŠNODAĻA Zaudējumu novērtēšana

1786. Novērtējot zaudējumus, jāievēro nevien galvenās lietas un tās piederumu vērtība, bet arī pametums, kas netieši nodarīts ar zaudējuma nesēju notikumu, un atrautā peļņa.

1787. Aprēķinot atrauto peļņu, nav jāņem par pamatu tikai varbūtības, bet nedrīkst būt šaubu vai vismaz jābūt pierādītam līdz tiesisku pierādījumu paticamības pakāpei, ka šāds pametums cēlies, tieši vai netieši (1773.p.), no tās darbības vai bezdarbības, ar ko zaudējums nodarīts.

1788. Kad nav termiņā samaksāti naudas pārādi, kreditors var prasīt kā atlīdzību par atrauto peļņu tikai likumiskos procentus, ja vien viņš nevar noteikti pierādīt, ka viņa ciestie zaudējumi pārsniedz šo procentu summu.

1789. Novērtējot noteiktu lietu, jāievēro nevien tās parastā vērtība, bet arī sevišķā vērtība zaudējuma cietējam. Vērtība, kas pamatojas tikai uz personiskām tieksmēm (873.p.), nav jāievēro.

1790. Novērtējot zaudējumus, griežama vērtība arī uz izpildījuma vietu: ja tā bijusi noteikta

1782. A person who fails to exercise due care in choosing servants or other employees and to previously satisfy himself or herself as to their abilities and suitability to perform the duties as may be imposed on them, shall be liable for losses they cause a third person thereby.

1783. A duty to compensate for losses shall pass to the heirs of the person who causes the losses, unless otherwise provided for by law.

1784. If a person suffers losses from the illegal actions of another person outside the scope of contractual relations, the person causing the losses shall be liable for all such losses (Sections 1772 and 1773).

1785. If the duty to compensate for losses arises from a breach of contractual obligations, then the amount of compensation shall be determined in accordance with the contract.

SUB-CHAPTER 4 Valuation of Losses

1786. In evaluating losses one shall consider not only the value of the principal property and its appurtenances, but also the detriment indirectly caused by the loss having taken place and lost profits.

1787. Mere possibilities shall not be used as the basis for calculating lost profits, rather there must be no doubt, or it must at least be proven to a level that would be credible as legal evidence, that such detriment resulted, directly or indirectly (Section 1773) from the act or failure to act which caused the loss.

1788. When a monetary debt is not paid by the due date, the creditor may demand only the interest set by law in compensation for the lost profits, unless the creditor is able to definitely prove that the losses suffered exceed such sum of interest.

1789. In evaluating particular property, one shall consider not only its normal value, but also its special value to the injured party. Value based only on personal inclinations (Section 873) need not be considered.

1790. In evaluating losses, the place of performance shall also be taken into account: if

pašā līgumā, tad jāievēro tā vērtība, kāda atlīdzināmajam priekšmetam bijusi šajā vietā; bet ja tā nav bijusi noteikta, tad noteicama tajā vietā pastāvošā cena, kur celta prasība par zaudējumu atlīdzību.

1791. Ja zaudējums cēlies no līgumisku attiecību pārkāpuma un ja līguma izpildījumam bijis noteikts zināms termiņš, tad šis termiņš jāievēro novērtējot zaudējumu. Bet ja līgumā nav bijis noteikts termiņš, tad novērtējot ņemams par pamatu tas laiks, kurā taisīts likumīgā spēkā nācis spriedums par zaudējumu atlīdzību.

1792. Ja zaudējumu atlīdzības prasījums izriet nevis no līgumiskas saistības pārkāpuma, bet no darbības, kas pati par sevi bijusi prettiesīga, tad zaudējuma vērtējums samērojams ar priekšmeta vērtību zaudējuma nodarīšanas laikā.

such place is specified in the contract, the value, at such place, of the property regarding which compensation is to be made shall be observed; but if it is not specified, the price existing at the place where the action for compensation of losses was brought shall be determinative.

1791. If a loss has resulted from a breach of contractual relations and a specific term was specified for the performance of the contract, such term shall be taken into account in evaluating the loss. However, if a term was not been specified in the contract, the time period in which a judgment regarding the compensation of the losses has been rendered and come into effect, shall be taken as the basis in regard to the valuation.

1792. If a claim for compensation of losses has arisen not from a breach of contractual obligations, but from acts which are of themselves illegal, then the loss valuation shall correspond to the value of the subject-matter at the time the loss was occasioned.

DEVĪTĀ NODAĻA

Prasījumu tiesību cesija

1. APAKŠNODAĻA

Cesijas tiesiskais pamats

1793. Prasījumi var pāriet no agrākā kreditora uz jaunu ar cesiju, kura notiek:

- 1) pēc likuma, bez agrākā kreditora gribas izteikuma;
- 2) pēc tiesas sprieduma;
- 3) pēc tiesiska darījuma, vienalga, vai kreditors to noslēdzis uz likumiska pienākuma pamata, vai labprātīgi.

1794. Lietvedim un vispār katram vietniekam uz sava pilnvarojuma vai vietniecības pamata iegūti prasījumi jācedē tam, kā lietas viņš ved vai vispār ko atvieto.

1795. Ja kādam pienākas dot kādu lietu, tad viņam jācedē arī prasījumi, kas uz šo lietu attiecas.

1796. Kam jāatlīdzina otram par nozaudētām vai sabojātām lietām, tas var prasīt, lai cedē viņam arī prasības, kas attiecas uz šīm lietām.

1797. Kas apmierina kreditoru parādnieka vietā, tam pirms apmierinājuma vai apmierinājuma laikā jāpielīgst, lai kreditors viņam cedē prasījumu, un ja tas izdarīts, tad prasījums pats par sevi uzskatāms par cedētu viņam apmierinājuma brīdī.

2. APAKŠNODAĻA

Cesijas priekšmets

1798. Par cesijas priekšmetu var būt visādi prasījumi, vienalga, vai tie izriet no līguma, vai no neatļautas darbības, starp tiem arī tādi, ku-

CHAPTER 9

Cession of Right to Claim

SUB-CHAPTER 1

Legal Basis for Cession

1793. Claims may be transferred from a former creditor to a new one by cession, which may take place:

- 1) pursuant to law, without an expression of intent from the former creditor;
- 2) pursuant to a judgment of a court;
- 3) pursuant to a lawful transaction, regardless of whether it was entered into by the creditor on the basis of a legal duty or voluntarily.

1794. Persons acting for another and in general, all substitutes, shall cede all the rights acquired on the basis of their authorisation or their authority to act as a substitute to the person whose business affairs they conduct, or in general to the person they act on behalf of.

1795. If a person has the duty to relinquish a certain property, then he or she shall also cede all rights pertaining to such property.

1796. A person who must compensate another person for lost or damaged property may also require the cession to him or her of the claims relating to this property.

1797. A person who in lieu of a debtor satisfies a creditor shall provide by contract that the creditor cedes the claim to him or her, either before the satisfaction or during the time of satisfaction, and if this has been done, then the claim *per se* shall be considered to have been ceded to him or her at the moment of satisfaction.

SUB-CHAPTER 2

Subject-matter of Cession

1798. All claims may be the subject-matter of a cession, irrespective of whether they arise from a contract, or from wrongful acts, including also

riem vēl nav iestājies termiņš, kā arī nosacīti un pat nākami un nedroši.

1799. Izņēmumi no 1798.panta noteikuma ir:

1) visi prasījumi, kuru izlietošana, vai nu pēc līdzēju vienošanās vai pēc likuma, saistīta ar kreditora personu;

2) prasījumi, kuru saturs ar to izpildījumu kādai citai personai, bet nevis istajam kreditoram, pilnīgi pārgrozītos.

1800. Prasības cesija, ja par to nav citādi norunāts, atzīstama par paša tā prasījuma cesiju, kurš ir prasības priekšmets; bet uz cesionāru (1801.p.) pāriet tikai prasījuma tiesība, bet ne tā līgumiskā attiecība, no kuras šī tiesība izriet.

3. APAKŠNODAĻA Cesijas forma

1801. Cesijas līgumu starp prasījuma atdevēju kreditoru (cedentu) un to personu, kam to atdod (cesionāru), var noslēgt jebkādā formā. Parādnieka piekrišana, pret kuru prasījums vērst, nav vajadzīga, un cesija ir spēkā, pat ja viņš neko par to nezina.

1802. Ja par cedējamo prasījumu sastādīts akts, tad bez tā nodošanas personai, kurai to cedē, vēl vajadzīgs par šo cesiju vai nu taisīt uzrakstu uz akta, vai sastādīt sevišķu dokumentu.

1803. Parādrakstu var cedēt ar uzrakstu uz tā nevien uz noteikta kreditora, bet arī uz jebkura uzrādītāja vārdu. Pēdējā veida parādraksti, kā arī parādraksti ar blanko uzrakstu, tālākdošanas ziņā pakļauti noteikumiem par uzrādītāja papīriem.

4. APAKŠNODAĻA Cesijas sekas

1804. Agrākais kreditors, neraugoties uz cesiju, vēl joprojām skaitās par tādu līdz tam laikam, kamēr cesionārs nav dabūjis apmierinājumu no parādnieka, vai nav cēlis pret to prasību,

such claims as to which their term has not come into effect, as well as conditional and even future and uncertain claims.

1799. Exceptions to the provisions of Section 1798 are:

1) all claims the exercise whereof is associated with the person of the creditor, whether pursuant to an agreement of the contracting parties or pursuant to law; and

2) claims the substance whereof would alter completely if they were performed for another person, rather than the actual creditor.

1800. If no other agreement has been made, the cession of the right to bring an action shall be considered to be the cession of the claim which is the subject-matter of the action; but only the right to claim shall be transferred to the cessionary (Section 1801), rather than the contractual relation giving rise to the rights.

SUB-CHAPTER 3 Form of Cession

1801. A contract of cession between the creditor who cedes the claim (the cedent), and the person to whom it is ceded (the cessionary) may be entered into in any form whatsoever. The consent of the debtor against whom the claim is directed is not required, and the cession shall be in effect, even if the debtor has no knowledge thereof.

1802. If a deed has been drawn up regarding the claim to be ceded, in addition to being delivered to the person to whom it is ceded, either an endorsement shall be written on the deed in respect of the cession, or a special document shall be drawn up.

1803. A promissory note may be ceded with an endorsement either in the name of a specific creditor, or any bearer. In terms of transfer, the latter type of promissory note, as well as promissory notes with a blank endorsement, are subject to the provisions of the law regarding bearer paper.

SUB-CHAPTER 4 Consequences of Cession

1804. Regardless of cession, the former creditor shall still be the creditor until such time as the cessionary receives satisfaction from the debtor, or has brought an action against the debtor, or at

vai vismaz nav tam pienācīgā kārtā par cesiju paziņojis. Līdz tam pašam laikam var arī parādu samaksāt cedentam, kā arī noslēgt ar viņu izlīgumu, un tāpat viņam paliek arī prasības tiesība.

1805. Cesionārs var no cesijas brīža darboties ar kreditora tiesībām un uz šā pamata rīkoties ar prasījumu, cedēt to savkārt citam un izlietot to pret parādnieku.

1806. Cesionārs gan neiegūst ar cesiju vairāk un lielākas tiesības, nekā bijušas cedentam, bet pats prasījums pāriet uz viņu ar visām pie tā piederīgām un cesijas brīdī jau pastāvošām tiesībām, pat arī tad, ja tās būtu pamatotas uz personīgu labvēlību pret cedentu, ciktāl par tām nav tieši noteikts izņēmums no šā noteikuma.

Vēl nenomaksātie prasījuma procenti, ja tie nav tieši pielikti, arī pāriet uz cesionāru.

Cedentam jānodod cesionāram viss, kas noder par prasījuma pierādījumu vai kas var sekot tā piedziņai, kā arī viss tas, ko viņš saņēmis no parādnieka jau pēc cesijas.

1807. Parādnieka stāvoklis ar cesiju nedrīkst pasliktināties, kādēļ cesionārs, ja viņam personīgi pieder kādas priekšrocības pret parādnieku, nedrīkst tās izlietot.

1808. Parādnieks var celt pret cesionāru nevien visas savas ierunas pret viņu pašu, bet arī tās ierunas, kas viņam bijušas pirms cesijas un tās laikā pret cedentu. Savus pretprasījumus, kas viņam bijuši pret cedentu tajā laikā, kad viņam paziņots par cesiju, viņš var vērst ieskaitam arī pret cesionāru.

1809. Ja parādraksts cedēts ar blanko uzrakstu, tad parādnieks var celt pret cesionāru nevien visas savas ierunas pret viņu, bet arī tās ierunas, kas viņam bijušas pirms cesijas un tās laikā pret pēdējo cedentu un tiem iepriekšējiem cedentiem, kuru vārdi redzami no paša parādraksta.

1810. Cedents atbild cesionāram par cedētā prasījuma īstumu, bet par tā drošību viņš atbild tikai tad, ja ir zinājis par parādnieka maksātne spēju un to ļaunprātīgi noklusējis vai arī uzņēmies prasījuma risku.

least has informed the debtor of the cession in an appropriate manner. Until such time, the debt may also be paid to the cedent, as well as a settlement may be made with the cedent, and likewise the cedent retains the right to claim.

1805. The cessionary may exercise the rights of the creditor from the moment of cession and take action with respect to the claim on this basis, ceding it to another and using it against the debtor.

1806. The cessionary shall not gain more or greater rights by cession than the cedent had; but the right to claim itself is transferred to the cessionary with all the rights belonging to it at the moment of cession, even if they were based on personal goodwill towards the cedent, insofar as no exception to this provision has been specified regarding them.

The rights to the outstanding interest, if not otherwise specifically agreed to by contract, shall be transferred to the cessionary.

The cedent shall deliver everything to the cessionary which may serve as evidence of the claim or which can facilitate the collection proceedings thereof, as well as everything he or she has received from the debtor even after the cession.

1807. The cession may not be to the detriment of the situation of the debtor, therefore if the cessionary personally holds any priority rights with respect to the debtor, he or she may not use them.

1808. The debtor may raise all their objections against the cessionary personally, as well as the objections he or she had against the cedent before the cession, and at the time of the cession. The debtor may also include the counterclaims against the cessionary, which he or she had against the cedent at the time when he or she was informed of the cession.

1809. If a promissory note is ceded with a blank endorsement, then the debtor may raise not only his or her own objections against the cessionary, but also those objections he or she had before the cession and at the time of the cession against the last cedent and the previous cedents, whose names appear on the promissory note.

1810. The cedent is liable to the cessionary for the authenticity of the ceded claim, but he or she is liable for its security only if he or she had knowledge of the debtor's insolvency and withheld this information in bad faith, or if he or she had assumed the risk of the claim.

DESMITĀ NODAĻA

Saistību tiesību izbeigšanās

1. APAKŠNODAĻA Izpildījums

I. Vispārīgi noteikumi

1811. Katra saistības tiesība izbeidzas pati no sevis, kad izpildīta tai atbilstošā parādnieka saistība, t.i. nolīdzinot parādu. Ja saistības tiesības priekšmets ir nauda, tad saistību izpilda ar samaksu.

1812. Saistības izpildījums ir spēkā tikai tad, ja to izdarījusi un saņēmusi īstā persona īstā vietā, īstā laikā un pienācīgā kārtā.

1. Personas, kas izpildījumu (samaksu) dod un saņem

1813. Izpildījumu (samaksu) dot un saņemt var ar tiesīgu spēku, t.i. izbeidzot saistību, tikai tas, kam vispār ir tiesība atsavināt.

1814. Ja izpildījumu dod rīcības nespējīga persona, tad to, ko viņa izpildījusi, viņas likumīgais pārstāvis var prasīt atpakaļ.

1815. Ja saistības priekšmets attiecas vienīgi uz saistītā personīgu darbību, tad saistība jāizpilda viņam pašam. Visos citos gadījumos saistību var izpildīt parādnieka vietā, pat bez viņa ziņas un pret viņa gribu, trešā persona.

1816. Izpildījumam ir tiesīgs spēks tikai tad, ja tas dots kredītoram vai viņa likumīgam vietniekam.

CHAPTER 10

Termination of Obligations Rights

SUB-CHAPTER 1 Performance

I. General Provisions

1811. Each obligation right terminates in and of itself when the relevant obligation of the debtor has been performed, i.e., by settling the debt. If the subject-matter of the obligation is money, then the obligation is performed by payment.

1812. Performance of obligations is valid only if it has been performed and received by the proper person, at the proper place, at the proper time and in due time.

1. Persons who Provide and Receive Performance (Payment)

1813. Performance (payment) may be provided and received only with legal effect, i.e., terminating an obligation, only by the person who has the right of alienation.

1814. If performance is provided by a person lacking capacity to act, then that which has been done may be required to be returned by their legal representative.

1815. If the subject-matter of an obligation pertains only to the personal affairs of the obligor, then the obligor must perform the obligation personally. In all other cases, the obligation may be performed by a third person in lieu of the debtor, even without his or her knowledge and contrary to his or her intent.

1816. A performance is valid only if it has been provided to a creditor or to his or her legal substitute.

1817. Kas izpildījumu devis tādai personai, kurai nav bijis tiesības to saņemt, nav ar to atsvabināts no savas saistības pret kreditoru, bet var tomēr prasīt no izpildījuma saņēmēja, lai tas saņemto atdod.

1818. Ja izpildījuma saņemšanai izdotu pilnvarojumu atsauc, nepaziņojot par to parādniekam, tad izpildījums, ko parādnieks devis pilnvarniekam, nezinādams par šo atsaukumu, ir spēkā.

1819. Ja izpildījumu dod trešai personai, kurai nav uz to tiesības, vai kaut arī pašam kreditoram, bet rīcības nespējīgam (1813.p.), tad samaksa tomēr paliek spēkā, ja vien maksājums ieplūdis kreditora mantā un viņam uzglabāts.

2. Izpildījuma vieta

1820. Ja par izpildījuma vietu nav nekas norunāts un to nevar noteikt no paša darījuma rakstura, tad izpildījumu var prasīt vai piedāvāt katrā vietā, kur vien var to izdarīt bez apgrūtinājuma vai neērtības otrai pusei.

1821. Ja kreditoram bijusi jāceļ prasība, tad maksājums jāizdara prasības celšanas vietā.

1822. Noteikti apzīmēta lieta jādod tur, kur tā izpildījuma laikā atrodas. Bet ja saistītais ļaunprātīgi šo lietu aizgādājis prom no tās vietas, kur tā līdz tam bijusi, tad viņam tā jādod tur, kur kreditors prasa.

1823. Naudas parādi, ja nav norunāts citādi, samaksājami kreditoram tur, kur līguma izpildīšanas laikā ir viņa dzīves vieta.

1824. Ja kreditors vēlas saņemt noteikti apzīmētu lietu (1822.p.) tādā vietā, kur pēc taisnības to nevar no parādnieka prasīt, tad piegādāšanas izdevumi un risks jāuzņemas viņam.

1825. Ja izpildījuma vieta noteikta un izpildījums notiek citā vietā nekā noteikts, tad kredi-

1817. A person who has provided performance to a person who did not have the right to receive it shall not thereby be released from his or her obligation to the creditor; but he or she may, nevertheless, request from the recipient of the performance the return of that which was received.

1818. If an authorisation for receiving performance is revoked without informing the debtor thereof, the performance provided to the authorised person by the debtor without knowledge of the revocation shall be valid.

1819. If performance is provided to a third person who does not have rights thereto, or to a creditor lacking capacity to act (Section 1813), then the payment shall nevertheless remain in effect, unless the payment has not been included in the property of the creditor and saved for him or her.

2. Place of Performance

1820. If nothing has been agreed to regarding the place of performance and it may not be determined from the nature of the transaction, then the performance may be requested or offered at any place where it can be provided without hardship or inconvenience to the other party.

1821. If a creditor has had to bring an action, then the payment shall be made at the place where the action was brought.

1822. A specifically described object must be given there where it is located at the time of performance. However, if the obligor has, in bad faith, removed the object from the place where it has heretofore been located, then he or she must provide it there where the creditor requests.

1823. Monetary debts, unless otherwise agreed, shall be paid to the creditor there where their place of residence is located at the time of performance of the contract.

1824. If a creditor wishes to receive a specifically described object (Section 1822) at such place as where it cannot be reasonably requested from the debtor, then the creditor must bear the delivery expenses and the risk.

1825. If the place of performance has been specified and the performance occurs at another

tors var prasīt visu no tam cēlušos zaudējumu atlīdzību.

Kreditors var prasīt izpildījumu arī tajā vietā, kur celta izpildījuma prasība, bet tādā gadījumā ņemama vērā izpildījuma vērtības starpība noteiktā un prasības celšanas vietā.

1826. Ja izpildījumam noteiktas vairākas vietas un ja pie tam izpildīt var pa daļām, tad kreditoram ir tiesība prasīt katrā no šīm vietām tikai daļu no tā, kas viņam pienākas. Ja viņš ceļ prasību par visu vienā vietā, tad piemērojams iepriekšējā (1825.) panta otrās daļas noteikums.

1827. Ja izpildījumam noteiktas vairākas vietas alternatīvi, tad vietas izvēle piekrit parādniekam. Bet ja aiz viņa vainas jau celta prasība, tad izvēles tiesība pāriet uz kreditoru.

3. Izpildījuma laiks

1828. Ja izpildījuma laiks ir noteikts, tad parādniekam tas jāievēro, negaidot sevišķu kreditora atgādinājumu, bet tāpat arī viņam nav jāizpilda sava saistība agrāk, nekā pēc noliktā termiņa notecējuma.

1829. Ja izpildījumam nav noteikts termiņš, tad kreditors var to prasīt katrā laikā, bet parādnieks var katrā piemērotā laikā izpildīt.

1830. Kad tādā gadījumā (1829.p.) vajadzība zināmā mērā pagarināt termiņu izriet jau no pašas saistības rakstura, tad parādniekam, ja viņš nevar labprātīgi vienoties ar kreditoru, noliekams termiņš pēc tiesas ieskata, kura pie tam ievēro izpildījuma vietas attālumu, izpildījumam nepieciešamo laiku, citus pašā priekšmetā pastāvošos šķēršļus un dalībnieku varbūtējo nodomu.

1831. Ja kāds ar kreditora piekrišanu samaksā pirms noteiktā termiņa procentīgu parādu, tad kreditors var prasīt procentus līdz pirmēji noteiktam samaksas termiņam.

place, then the creditor may claim compensation for all losses caused thereby. A creditor may also request performance at the place where the action for performance was brought, but in such case the difference between the value at the place specified and the place where the action was brought shall be taken into account.

1826. If several places have been specified for the performance and if the performance can take place in parts, then the creditor shall have the right to request at each place only a part of what is due him or her. If the creditor brings an action for the whole performance at one place, then the provisions of Paragraph two of the previous Section (Section 1825) shall be applied.

1827. If several alternative places have been specified for the performance, then the choice of the actual location is within the rights of the debtor. However, if due to the fault of the debtor, an action has already been brought against him or her, then the right to choose passes to the creditor.

3. Time of Performance

1828. If the time of performance has been specified, then the debtor must observe it without waiting for a special reminder from the creditor, but nevertheless the debtor also need not perform the obligation earlier than the expiration of the specified term.

1829. If a term has not been set for performance, then the creditor may request it at any time, but the debtor may perform it at any reasonable time.

1830. In such a case (Section 1829), when the need to extend the term to a certain extent arises from the nature of the obligation itself, then a term for the debtor, if the debtor and the creditor can not reach agreement voluntarily, shall be set in the discretion of the court, which shall, moreover, take into account the distance to the place of performance, the amount of time required for performance, other obstacles inherent in the object itself, and the possible intent of the participants.

1831. If someone, with the consent of the creditor, pays an interest-bearing debt before the due date, then the creditor may request the interest up to the formerly agreed date for payment.

4. Izpildījuma veids

1832. Izpildījumam vajadzīgs, lai saistības priekšmets būtu izpildīts pilnīgi. Tādēļ kreditoru nevar piespiest saņemt ne daļas izpildījumu, ne kādu citu priekšmetu tā vietā, kuru viņam ir tiesība prasīt.

1833. Visi maksājumi izdarāmi latos.

P i e z ī m e. Noteikumi par to, kā izdarāms aprēķins ārzemju valūtā Latvijā noslēgtos darījumos, kā arī noteikumi par agrāko līgumu un parādu nokārtošanu atrodas Kredīta likumos.

1834. Nevienam nevar piespiest saņemt naudas vietā vērtspapīrus, kaut arī tie būtu valsts vai valsts kredītiestāžu izdoti.

1835. Kreditors, labprātīgi saņemdam daļas izpildījumu, nezaudē, attiecībā uz vēl palikušo neizpildīto daļu, neko no savām tiesībām kā uz prasījumu visumā, tā arī uz blakus prasījumiem.

1836. Kad saistības īstā priekšmeta izpildīšana izrādās neiespējama, tad kreditoram, ja viņa prasījums neatkrīt pavisam (1774.p.), jāapmierinās ar to, ka viņam par to samaksā naudā pēc parastās vērtības, ja vien aiz saistītā vainas nav dots pamats kādām citām prasībām (1635. un turpm.p., 1652. un turpm.p.).

1837. Ja kreditors bez likumīga iemesla atteicas saņemt parādnieka pienācīgā kārtā piedāvātu izpildījumu, vai ja tā saņemšana nav iespējama tādēļ, ka kreditoru nevar atrast, vai ka viņš neierodas noliktā termiņā samaksai noteiktā vietā, vai ka viņa manta apķīlāta, vai aiz kautkādiem citiem iemesliem, tad parādu var dzēst nododot saistības priekšmetu tiesai glabāt.

Ja izpildījuma priekšmetu nevar nodot tiesai glabāt viņa paša īpašību dēļ, tad šajā pantā norādītos gadījumos parādniekam ir tiesība, kreditoram pēc aicinājuma neierodoties, pārdot šo priekšmetu uz kreditora rēķinu.

4. Manner of Performance

1832. For performance, it is necessary that the subject-matter of an obligation be performed in full. Therefore, a creditor may not be compelled to accept either part performance or other subject-matter in lieu of that to which he or she has rights.

1833. All payments shall be made in lati.

N o t e. Provisions on how calculations are to be done in foreign currency regarding transactions entered into in Latvia, as well as provisions on the settlement of prior contracts and debts, are found in the laws on credit.

1834. No one may be compelled to accept securities in lieu of money, even if though such securities have been issued by the State or State credit institutions.

1835. Creditors who voluntarily accept part performance, shall not lose, regarding the part not yet performed, any of their rights to the entire claim or to ancillary claims.

1836. When performance of the actual subject-matter of an obligation proves impossible, then the creditor, unless his or her claim fails in its entirety (Section 1774), shall be satisfied by receiving a monetary payment based on ordinary value, unless due to the fault of the obligor there is a basis for other claims (Section 1635 and subsequent Sections, Section 1652 and subsequent Sections).

1837. If a creditor refuses, without legal basis, to accept a properly offered performance from the debtor, or its receipt is impossible because the creditor can not be found, or because the creditor does not appear on the due date at the place specified for payment, or because the creditor's property has been pledged, or for any other reason, then the debt may be discharged by giving the subject-matter of the obligation to the court for safekeeping. If the subject-matter of an obligation can not be given to the court for safekeeping because of its characteristics, then in cases referred to in this Section, if the creditor does not appear pursuant to notice, the debtor shall have the right to sell the subject-matter at the expense of the creditor.

II. Samaksas pierādījumi

1838. Ka samaksa izdarīta, jāpierāda tam, kas to apgalvo.

Pierādīt samaksu var ar visiem atļautiem pierādījuma līdzekļiem, bet sevišķi ar rakstisku apliecinājumu jeb kvīti; samaksas saņēmējs nedrīkst atteikties to izdot parādniekam.

Kvīti var izrakstīt vai nu uz paša parāda akta, ja tāds ir, vai atsevišķi.

1839. Ja par termiņa maksājumu samaksu kāds uzrāda kvītes, kas izdotas, bez jebkāda piebilduma, par trim termiņiem no vietas, tad pieņemams, kamēr nav pierādīts pretējais, ka viņš samaksājis arī visus iepriekšējos termiņu maksājumus.

1840. Ja kvīte izdota par vispārīgu aprēķinu starp kreditoru un parādnieku ar piebildumu, ka visi rēķini viņu starpā izbeigti, tad visi tie posteņi, kuriem līdz tam laikam iestājies termiņš, atzīstami par izpildītiem. Bet tādas vispārējās kvītes spēku nevar attiecināt uz posteņiem, par kuriem pierāda, ka kvīti izdodot, tās izdevējam tie nav bijuši zināmi. Tāpat arī tāda kvīte nevar būt par šķērslī prasīt atpakaļ visus maldīgi izdarītos pārmaksājumus.

1841. Kreditoram samaksu saņemot jāatdod parādniekam parāda akts, ja tāds ir.

Ja parāda akts atdots parādniekam, vai iznīcināts, pārsvītrots, ieplēsts vai saplēsts, tad no tam jāpieņem, ka parāds samaksāts, kas tomēr neatņem tiesību pierādīt pretējo.

Ja kreditors parāda aktu nevar atdot tādēļ, ka tas nozaudēts, tad viņam jālūdz uz savu rēķinu tiesa, lai izsludina šo aktu par iznīcinātu, tomēr tikai pēc tam, kad parāda summa, pēc parādnieka ieskata, vai nu nodota tiesai glabāt, vai izmaksāta pret nodrošinājumu.

III. Samaksas sekas

1842. Saistības pienācīgs izpildījums ne vien atsvabina parādnieku no jebkādas tālākas atbildības par to, bet līdz ar to izbeidz arī visus šās saistības blakus prasījumus, kas nodibināti ar ķīlu un galvojumu.

II. Proof of Payment

1838. The fact of payment must be proven by the person who claims such.

Payment may be proven by all permitted means of proof, but particularly with a written confirmation or a receipt; the recipient of the payment may not refuse to issue such to the debtor.

The receipt may be written directly on the debt document, if such exists, or separately.

1839. If someone presents receipts for term payments, which receipts have been issued for three consecutive terms without any reservations, it shall be presumed, until otherwise proven, that all prior term payments have been made.

1840. If a receipt has been issued regarding a general accounting between the creditor and the debtor with a notation that all accounts between themselves have been settled, then all the items for which the term has expired by that time shall be considered to have been performed. However, the effect of such a general receipt may not be applied to items regarding which it is proven that the issuer of the receipt did not know of them. Similarly, such a receipt may also not be an impediment to requesting the return of sums overpaid by mistake.

1841. The creditor, upon receiving payment, shall return the debt document, if such exists, to the debtor.

If the debt document has been returned to the debtor, or destroyed, or crossed out, or torn, or shredded it shall be presumed therefrom that the debt has been paid; this shall not, however, revoke the right to prove the contrary.

If the creditor cannot return the debt document because it has been lost, then he or she must, at his or her own expense, petition the court to declare the document as destroyed, however only after the amount of the debt has been, pursuant to the discretion of the debtor, either given to the court for safekeeping, or paid against security received.

III. Consequences of Payment

1842. Proper performance of an obligation not only shall release the debtor from any liability regarding such obligation, but also therewith terminate all ancillary claims established by a pledge and guarantee.

1843. Ja kāds samaksā tikai daļu no sava parāda, tad viņa maksājumu vispirms ieskaita vēl nenomaksātos procentos un tikai pēc tam palikušo atlikumu izlieto kapitāla dzēšanai, ja vien kreditors nav bijis ar mieru pieņemt maksājumu tieši tikai uz kapitāla rēķinu un par to kvitējis.

1844. Ja kāds vienam kreditoram ir parādā uz vairākiem dažādiem pamatiem, tad vienīgi no parādnieka atkarājas, kurā parādā viņš grib ieskaitīt savu maksājumu. Bet ja viņš to nav noteicis, tad izvēle piekrīt kreditoram, ar nosacījumu rīkoties tā, kā viņš būtu rīkojies, ja pats būtu bijis parādnieks. Saskaņā ar to viņam jāieskaita saņemtais maksājums tajā parādā, kurš visvairāk apgrūtina, t.i. procentīgā, vai ar ķīlu vai galvojumu nodrošinātā, vai tādā, kam jau iestājies termiņš (pretēji nosacītiem vai terminētiem parādiem), vai arī galvenā parādā (pretēji galvojuma parādiem). Ja vienam vai otram parādam nav šādu atšķirības īpašību, maksājums ieskaitāms laika ziņā vecākajā parādā, bet starp vienāda vecuma parādiem – visos samērīgi. Bet katrā ziņā maksājums ieskaitāms vispirms procentos, kuriem jau iestājies termiņš.

1845. Ja kreditoram ir tiesība sava parāda samaksai pārdot ķīlas, tad no viņa paša atkarājas, kuru no vairākiem prasījumiem viņš grib dzēst tās pārdodot; bet arī šajā gadījumā ieņemtā summa ieskaitāma vispirms procentos un tikai pēc tam kapitālā, un proti, vispirms vecākajā parādā; bet ja ķīla nodrošina vienā laikā vairākus prasījumus, tad to pārdodot ieņemtā nauda sadalāma uz visiem samērīgi.

1843. If a person pays only part of his or her debt, then the payment shall be first credited against the outstanding interest and only thereafter the remainder shall be used to discharge the capital, unless the creditor has agreed to accept the payment as specifically pertaining to the capital only and has received this.

1844. If a person is in debt to a single creditor on several different bases, it shall depend solely on the debtor as to which debt he or she wishes to have a payment credited to. However, if the debtor has not specified which, then the choice is within the rights of the creditor, with the condition that he or she acts in the same way as he or she would have acted being the debtor. Consequently, he or she must credit the payment received towards the most burdensome debt, i.e., the one which carries interest, or is secured by a pledge or a guarantee, or whose term is already due (in contrast to conditional or terminated debts) or towards the principal debt (in contrast to guaranteed debts). If one or the other debt does not have such differentiating characteristics, the payment shall be credited against the longest outstanding debt, but if the debts were incurred concurrently, the payment shall be credited to each proportionately. In any case, the payment shall first be credited towards the interest the term of which is already due.

1845. If a creditor has the right to sell pledges in order to settle a debt, then it shall be within his or her discretion as to which of several claims he or she want to discharge by selling them, but even in this case the sum received must first be credited towards the interest and only then towards the capital, commencing with the longest outstanding debt; but if the pledge secures several claims simultaneously, then the sum received from its sale shall be distributed proportionately to all the claims.

2. APAKŠNODAĻA

Ieskaits

I. Vispārīgi noteikumi

1846. Ar ieskaitu jāsaprot prasījuma dzēšana ar pretprasījumu.

1847. Parādnieks var, pret kreditora gribu, izlietot savu pretprasījumu tikai tad:

SUB-CHAPTER 2

Set-off

I. General Provisions

1846. Set-off means discharge of a debt by means of a counterclaim.

1847. A debtor may use a counterclaim against the wishes of the creditor only:

- 1) ja abu prasījumu priekšmeti ir vienādas šķiras;
- 2) ja abiem prasījumiem jau iestājies termiņš.

1848. Noteicot savstarpēju prasījumu šķiras vienādību, nav nozīmes to izcelšanās pamatiem.

1849. Ja prasījums un pretprasījums jāsamaksā dažādās vietās, tad tas tāpat nav par šķērslī to ieskaitam, tikai jāatlīdzina kreditoram (bet ne parādniekam, kurš prasa ieskaitu) zaudējumi, kādi viņam var rasties saņemot samaksu citā vietā.

1850. Pret prasību par tādas lietas atdošanu, kuru pretinieks prettiesīgi paņēmis, ieskaits nav pielaižams.

Bez tam ieskaits nav pielaižams:

- 1) pret valsts vai pašvaldību nodokļu un klaušu prasījumiem;
- 2) pret valsts pirkuma maksas prasījumu par pārdotām lietām.

1851. Ieskaitam priekšā liktam prasījumam vajag piederēt pašam parādniekam; trešo personu prasījumi kreditoram nav jāieskaita. Saskaņā ar to nevar ieskaitīt pret saviem paša parādiem ne aizbildnis sava aizbilstamā, ne pilnvarnieks sava pilnvarotāja prasījumus.

No šā noteikuma, bez 1681., 1684. un 1808. pantā norādītiem izņēmumiem, pielaižami vēl sekojošie izņēmumi:

- 1) galvnieks var ieskaitīt galvenā parādnieka prasījumus;
- 2) ja pastāv laulāto mantas kopība, var ieskaitīt viņu prasījumus tos parādus, par kuriem atbild kopīgā manta;
- 3) mantinieks var ieskaitīt savam kreditoram tā parādus mantojuma atstājējam.

P i e z ī m e. Par konkursā pielaižamo ieskaitu norādīts Civilprocesa likumos.

II. Ieskaits izlietošanas kārtība un sekas

1852. Parādnieka pretprasījums nedzēš viņa parādu pats no sevis, bet tikai tad, kad viņš to tieši licis priekšā šim nolūkam.

1853. Parādniekam ir tiesība prasīt ieskaitu katrā laikā, kaut arī jau pēc tiesas sprieduma, to

- 1) if the subject-matters of both claims are of the same class; or
- 2) if the terms for both claims have expired.

1848. In determining whether mutual claims are of the same class, the basis of their origin shall not be of any relevance.

1849. If a claim and a counterclaim are to be paid at various places, then this shall not prevent set-off, but the creditor (not the debtor who requests set-off) must be compensated for losses that may arise from receiving payment at another place.

1850. Set-off shall not be permitted against a claim to have returned property which the opposing party has taken illegally.

In addition, set-off shall not be permitted:

- 1) against claims for State or local government taxes or corvée; or
- 2) against State purchase payment claims regarding property that has been sold.

1851. A claim proposed for set-off must be belong to the debtor personally; a creditor is not required to set off the claims of third persons. In accordance therewith, neither guardians may set off the claims of their wards, nor may authorised persons set off the claims of the authorising person against their own debts. This provision, in addition to exceptions set out in Sections 1681, 1684 and 1808, has the following exceptions:

- 1) a guarantor may set off claims of a principal debtor;
- 2) in the cases where spouses have joint property, debts pertaining to the joint property may be set off in their claims;
- 3) an heir may set off debts of his or her creditor to the estate-leaver.

N o t e. Set-off pertaining to concursus proceedings is provided for in the Civil Procedure Law.

II. Due Course and Consequences of Set-off

1852. A counterclaim of a debtor shall not extinguish the debt in and of itself, but only if he or she has expressly presented it for such purpose.

1853. A debtor shall have the right to request set-off at any time, even after a judgment of a court, by performing it or paying off the claim,

izpildot vai prasījumu samaksājot, ja tikai viņš pierāda, ka viņa pretprasījuma izpildīšanai vai samaksai nestāv ceļā nekādi šķēršļi.

1854. Ar pienācīgā kārtā priekšā liktu un atzītu ieskaitu prasījums tiek dzēsts, pilnīgi vai daļai, tāpat kā ar samaksu, ar visiem blakus prasījumiem (1842.p.), un proti, no tā laika, no kura tam stāvējis pretim pretprasījums kā ieskaitāms.

1855. Kas nokavē vai pavisam neprasa ieskaitu, tas nezaudē tiesību uz pretprasījumu. Parādnieks, kas maldības dēļ nav prasījis ieskaitu, var atrāsīt savu maksājumu, ja viņš neuzskata par labāku patstāvīgi izlietot savu pretprasījumu.

1856. Kam ir vairāki pretprasījumi, tas var likt priekšā ieskaitam vienu vai otru no tiem pēc sava ieskata. Tāpat arī tas, kam jānolīdzina vairāki parādu prasījumi, var izvēlēties, kuru no tiem viņš grib ieskaitīt savos pretprasījumos.

3. APAKŠNODAĻA Prasījuma un parāda sakritums

1857. Saistību tiesības izbeidzas ar sakritumu, kad kreditors un parādnieks apvienojas vienā personā.

1858. Kad tiesība ar pienākumu sakrīt tikai daļai, tad arī pats prasījums izbeidzas tikai samērīgā daļā.

1859. Ja tās tiesību pārgrozības ietekme, kuras dēļ prasījums sakritis ar parādu, atkal izbeidzas, tad arī ar sakritumu dzēstais prasījums atkal atjaunojas.

1860. Ja parādnieka pienākumi pāriet uz kādu no kopkreditoriem (1670.p.) vai kreditora tiesības uz kādu no kopparādniekiem, tad no tam pārējo kopkreditoru un kopparādnieku tiesiskās attiecības nepārgrozās.

1861. Ja vienā un tajā pašā personā sakrīt dažādas uz vienu un to pašu priekšmetu vērstas prasījumu tiesības, tad tās visas patstāvīgi paliek spēkā, kas notiek arī tad, kad vairāku kopkreditoru manta saplūst vienā. Tāpat arī vairā-

as long as he or she is able to prove that no obstacles exist for the performance of the counterclaim or payment.

1854. A claim together with all ancillary claims (Section 1842) may be extinguished in full or in part by a set-off presented and acknowledged in due course, in the same way as by payment and to wit, from the time when the counterclaim stood against it as a set-off.

1855. A person who delays in requesting a set-off or does not request it at all shall not lose the right of counterclaim. A debtor who has not requested a set-off due to mistake may request the return of his or her payment, unless he or she prefers to use his or her counterclaim independently.

1856. A person with more than one counterclaim may set off one or another of these pursuant to his or her discretion. Similarly, a person who must settle more than one debt claim may choose which of them to set off by counterclaim.

SUB-CHAPTER 3 Confusion of Claim and Debt

1857. Obligations rights shall terminate with a confusion, when the creditor and debtor merge into one person.

1858. When confusion of rights and duties occurs only in part, then the claim itself shall cease only with respect to the proportionate part.

1859. If the effect of altering the right, on the basis of which there has been confusion of the claim with the debt, terminates, then the claim that was extinguished by the confusion shall also be renewed.

1860. If the duties of a debtor pass to one of joint creditors (Section 1670) or the rights of a creditor pass to one of the joint debtors, then this shall not alter the legal relations of the other joint creditors and joint debtors.

1861. If there is confusion in one person of various rights to claims against one and the same subject-matter, then they shall all remain in effect independently of one another and the same shall also occur when the property of several

ku kopparādnieku mantai saplūstot vienā, viņu saistības nekādā ziņā nepārgrozās.

joint creditors merges into one. Similarly, when the property of several joint debtors merges into one, this shall in no way alter their obligations.

4. APAKŠNODAĻA

Atcēlējs līgums

1862. Katram kreditoram ir tiesība atteikties no sava prasījuma; ja viņš to nedara pēdējās gribas rīkojumā, tad šim nolūkam vajadzīga savstarpēja vienošanās starp viņu un parādnieku, t.i. saistības atcēlējs līgums. Vienpusējs tiesīgās personas paziņojums par atteikšanos no sava prasījuma nesaista.

1863. Atcēlēju līgumu var noslēgt arī ar darījuma dalībnieku klusējot izteiktu gribu. No tam vien, ka parādniekam atdota atpakaļ ķīla, nevar secināt, ka parāds atlaists, ja vien tādu secinājumu neattaisno sevišķi iemesli.

1864. Līgumu, kas noslēgts vienkārši vienojoties, var arī atcelt tāpat vienojoties. Bet ja līguma noslēgšanai bijusi vajadzīga sevišķa forma, tad tāda pati jāievēro arī to atceļot.

1865. Līgums, kas nav vēl izpildīts ne pilnīgi, ne pa daļai, to atceļot tiek iznīcināts, it kā tā nekad nebūtu bijis. Tas pats noteikums ir spēkā pat tad, kad burtiski ņemot tikai vienam vai otram no dalībniekiem vajadzētu atsvabināties no savas saistības.

Ja līgums ir pilnīgi vai pa daļai izpildīts, tad atcēlējs līgums, ciktāl ar to norunāts izpildījumu atdot atpakaļ, nodibina jaunu prasījumu.

1866. Ja uz atceļamā līguma pamata trešās personas ir ieguvušas kādas tiesības, tad, atceļot minēto līgumu, tādas tiesības bez šo personu piekrišanas nevar aizskart.

5. APAKŠNODAĻA

Pārjaunojums

1867. Katru saistību tiesību var atcelt, pārvērtot to jaunā, ar dalībnieku sevišķu līgumu, ko sauc par pārjaunojumu.

SUB-CHAPTER 4

Revocation Contracts

1862. Every creditor has the right to waive his or her claim; if he or she fails to do so in last will instructions, then a mutual agreement between the creditor and the debtor, i.e., an obligations cancellation agreement, shall be necessary for such purpose. A unilateral notice by the obligee regarding waiver of a claim shall not be binding.

1863. A cancellation agreement may also be entered into by means of implicit intent of the participants to a transaction. It can not be concluded from the mere fact that a pledge has been returned to the debtor that the debt has been forgiven, unless such conclusion is justified on the basis of special reasons.

1864. A contract, which has been entered into simply on the basis of agreement, may also be revoked by a similar agreement. However, if a special form was required for the entering into of the contract, then the same form must also be used to revoke it.

1865. A contract that has not yet been performed either in full or in part, shall be annulled by revocation, as if it had never existed. The same provision shall be in effect even when, taken literally, one or the other party should be released from his or her obligations.

If a contract has been performed in full or in part, then the cancellation agreement, to the extent that it provides for the return of the performance, establishes a new claim.

1866. If, on the basis of a contract to be revoked, third persons have acquired certain rights, then the revocation of the aforementioned contract may not infringe on such rights without the consent of such persons.

SUB-CHAPTER 5

Novation

1867. Any obligation right may be revoked and transformed into a new one by means of a special contract between the parties, which is

P i e z ī m e. Par pārjaunojumu bez sevišķa dalībnieku līguma norādīts Kredīta likumos.

1868. Pārjaunojumu var izdarīt vai nu tā, ka arī jaunajā prasījumā abas puses, t.i. tiesīgais un saistītais, paliek tās pašas, kādas bijušas atceltā, pārgrozot tikai prasījuma tiesisko pamatu un būtiskos noteikumus, vai arī tā, ka pārgrozījums attiecas uz lietā piedalīgām personām un ka agrākā kreditora vai agrākā parādnieka vietā iestājas jauns.

1869. Pārjaunojuma sekas ir tās, ka agrākais prasījums ar visām pie tā piederīgām blakus tiesībām (ķīlu, galvojumu, procentiem, līgumsodu) izbeidzas, it kā tas būtu izpildīts, un tā vietā nodibinās jauns prasījums, uz kuru agrākā prasījuma blakus tiesības neattiecas, ja vien nav tieši norunāts pretējais.

1870. Svešu lietu pārzinim atļauts izdarīt pārjaunojumu tikai tad, kad viņš tieši uz to pilnvarots vai kad viņam ir universālpilnvara.

1871. Saistību tiesības var pārjaunot kā pirms to termiņa notecējuma, tā arī jau termiņam iestājoties un pēc termiņa. Ar pārjaunojumu var atcelt arī vairākas šādas tiesības uz reizi.

1872. Var pārjaunot arī nosacītus prasījumus, kā arī pašu pārjaunojumu izdarīt ar nosacījumu vai termiņu.

1873. Ja agrākais prasījums nav bijis spēkā, tad nav spēkā arī tā pārjaunojums; bet ja pārjaunojuma līgums nav spēkā, tad agrākā prasījuma tiesība paliek spēkā. Tas pats jāsaprot arī tajā gadījumā, kad jaunais prasījums sava paša rakstura dēļ neiegūst spēku, kā piemēram, ja tas saistīts ar tādu nosacījumu, kas vēlāk neiestājas.

1874. Pārjaunojums nekad nav pieņemams pats par sevi, un nodoms noslēgt par to līgumu pusēm noteikti jāizsaka, vai vismaz tam jābūt neapšaubāmi redzamam no apstākļiem.

called a novation.

N o t e. Novation without a special contract between the parties is provided for in the laws on credit.

1868. Novation may be carried out either such that also in the new claim both parties, i.e., the obligee and the obligor, remain the same as in the revoked one and only the legal basis and essential provisions of the claim are altered; or the novation may affect the persons involved in the matter and the former creditor or the former debtor be replaced by a new one.

1869. The consequences of a novation are that the previous claim, with all the ancillary rights pertaining thereto (pledge, guarantee, interest, contractual penalties), shall terminate as if it had been performed, and in lieu of it a new claim shall be established which shall not be subject to the ancillary rights pertaining to the previous claim, unless the contrary has been specifically agreed to.

1870. A manager of another's property may make a novation only when he or she has been specifically authorised to do so, or when he or she has a universal power of attorney.

1871. Obligations rights may be renewed before the expiration of the term, as well as at the due date and after the expiration of the term. A novation may also revoke several such rights immediately.

1872. Conditional claims may also be renewed, and the novation itself may be made with a condition or a term.

1873. If the previous claim was not valid, then the novation shall also not be valid; but if the novation contract is not valid, then the previous rights to claim shall remain in effect. The same shall also apply in the case when the new claim does not come into effect due to its nature, for example, if it is dependant on a condition which later does not set in.

1874. It shall never be assumed that a novation has taken place, and the intent to enter into such a contract must be definitely stated by the parties, or it must at least be indisputably evident from the circumstances.

1875. Kad rodas šaubas, līgums nav uzskatāms par pārjaunotu un agrākais prasījums paliek spēkā sekojošos gadījumos:

- 1) ja tikai pārgrozīti vai tuvāk noteikti maksājumu termiņi;
- 2) ja noteikts maksāt procentus no tāda parāda, kas agrāk bijis bezprocentīgs;
- 3) ja pārgrozīts procentu apmērs;
- 4) ja parāds nodrošināts;
- 5) ja samazināta parāda summa;
- 6) ja par jau pastāvošu parādu izdots dokuments.

1876. Ja agrākā parādnieka vietā uz pārjaunojuma pamata jāstājas jaunam (1868.p.), tad tas notiek:

- 1) vienojoties kreditoram ar jauno parādnieku, bez agrākā piekrišanas, vai
- 2) agrākam parādniekam pārvedot savu parādu uz citu un kreditoram pieņemot pēdējo agrākā vietā.

1877. Abos 1876.pantā norādītos pārjaunojuma veidos agrākais parādnieks atsvabinās no savas saistības un neatbild par to pat arī tad, ja jaunais parādnieks izrādās vai vēlāk kļūst maksātnespējīgs, ja vien kreditors nav šim gadījumam tieši pielīdzis sev regresa tiesību pret agrāko, vai ja jaunā parādnieka maksātnespēja nav iestājusies pirms tā nosacījuma iestāšanās, ar kuru izdarīts pārjaunojums, vai arī ja agrākais parādnieks rīkojies ļaunprātīgi.

1878. Jaunajam parādniekam (1876.p.) nav tiesības celt pret kreditoru ne tās ierunas, kas viņam bijušas pret agrāko parādnieku, ne tās, kas pēdējam bijušas pret kreditoru.

1879. Ar pārjaunojumu agrākā kreditora vietā iestājas jauns, ja pirmais nodod savu prasījumu otram un parādnieks atzīst to par savu kreditoru.

1880. Kad parādnieks neapmierina jauno kreditoru (1879.p.), pēdējam nav regresa tiesības pret agrāko kreditoru, ja vien tāda tiesība nav bijusi tieši pielīgta; bet tāpat arī pret jauno kreditoru nevar celt tās ierunas, kuras parādnieks varētu celt pret agrāko kreditoru.

1875. In cases of doubt, a contract shall not be considered to be a novation and the previous claim shall remain valid in the following cases:

- 1) if only the terms of payment have been changed or specified in more detail;
 - 2) if payment of interest is specified for a debt which was formerly interest-free;
 - 3) if the interest rate has been changed;
 - 4) if the debt is secured;
 - 5) if the amount of the debt has been reduced;
- or
- 6) if a document has been issued regarding an existing debt.

1876. If, on the basis of a novation, a new debtor is to replace the former one (Section 1868), then this shall take place as follows:

- 1) the creditor agrees with the new debtor without the consent of the former debtor; or
- 2) the former debtor transfers the debt to another person, and the creditor accepts the latter in lieu of the former.

1877. In both types of novation specified in Section 1876 the former debtor shall be released from his or her obligation and shall not be liable for it even if the new debtor is discovered to be, or later becomes, insolvent, unless the creditor has, for such a case, specifically reserved a subrogation right against the former debtor, or if the insolvency of the new debtor has occurred before the condition whereby the novation was made has come into effect, or if the former debtor has acted in bad faith.

1878. The new debtor (Section 1876) does not have the right to raise those defences against the creditor which he or she had against the former debtor, nor those that the latter had against the creditor.

1879. As a result of novation, a former creditor shall be replaced by a new one, if the former transfers his or her claim to the latter and the debtor acknowledges the latter as the creditor of the debtor.

1880. When a debtor is not acceptable to the new creditor (Section 1879), the latter shall not have a subrogation right against the former creditor, unless such right has been specifically contracted for; similarly, the defences which a debtor might have raised against the former creditor may not be raised against the new creditor.

6. APAKŠNODAĻA

Izlīgums

1881. Izlīgums ir līgums, ar kuru tā dalībnieki kādu apstrīdamu vai kā citādi apšaubāmu savstarpēju tiesisku attiecību, savstarpēji piekāpdamies, pārvērš par neapstrīdamu un neapšaubāmu.

1882. Vietnieks var noslēgt izlīgumu tikai tad, kad viņš tieši uz to pilnvarots. Universālpilnvara vai ģenerālpilnvara (2291.p.) šim nolūkam nav pietiekoša.

1883. Tiesiska attiecība, kas izbeigta ar spēkā nākušū tiesas spriedumu, nevar būt par izlīguma priekšmetu; bet izlīgums ir atļauts par sprieduma izpildīšanas veidu.

1884. Izlīguma sekas ir tās, ka izlīdzējs atteicas no savas prasības un tās vietā iegūst no izlīguma izrietošo prasījumu. Ar to tomēr pats par sevi nenodibinās pārjaunojums, ja nav ievēroti vajadzīgie noteikumi (1867. un turpm.p.).

1885. Izlīgumam ir vienāds spēks ar likumīgā spēkā nākušū tiesas spriedumu, un tādēļ izlīgumu nevar vienpusēji ne apstrīdēt, ne atcelt.

1886. Ja viens no izlīguma dalībniekiem izlīgumu neizpilda, tad otram ir tiesība tikai prasīt tā izpildīšanu; bet izlietot agrāko, ar izlīgumu izbeigto prasījumu viņš vairs nevar.

1887. Ja lietu, kas kādam atdota izpildot izlīgumu, attiesā, tad tas dod tiesību tikai prasīt atbildību, bet nevis atkāpties no izlīguma.

1888. Izlīguma spēks neattiecas uz trešām personām; bet pret blakus saistītiem, ja izlīgums neietver pārjaunojumu, tas ir spēkā tikai tādā mērā, kādā ar to samazinās viņu pienākumi; turpretim šos pienākumus palielināt bez viņu piekrišanas nav pieļaujams.

SUB-CHAPTER 6

Settlement

1881. A settlement is a contract whereby the contracting parties transform a disputed or otherwise dubious mutual legal relationship into one that is undisputed and undoubted through mutual concessions.

1882. A substitute may enter into a settlement only when he or she has been specifically authorised to do so. A universal or a general power of attorney (Section 2291) is not sufficient for this purpose.

1883. A legal relationship which has been terminated by a judgment of a court which has come into effect may not be the subject-matter of a settlement; but a settlement is permitted regarding the manner of executing the judgment.

1884. The consequences of a settlement are that one of the parties to the settlement withdraws his or her claim and in its place obtains a claim arising from the settlement. This shall not, however, in and of itself establish a novation, if the required provisions are not complied with (Section 1867 and subsequent Sections).

1885. A settlement shall have the same effect as a judgment of a court which has come into legal effect, and therefore a settlement may not be unilaterally contested or revoked.

1886. If one of the parties to a settlement does not perform the settlement, then the other party shall have the right to claim only its performance, but not to use the former claim terminated by the settlement.

1887. If property which has been returned to someone as a result of a settlement is replevied, then this shall give only the right to claim liability, but not to withdraw from the settlement.

1888. The effect of a settlement shall not apply to third persons; but against ancillary obligors, if the settlement does not include a novation, it shall take effect only to the extent that their duties are reduced thereby; expanding these duties, however, is not permitted without their consent.

1889. Izlīgumam, kas tikai nodomāts, bet nav vēl noticis, nav nekāda spēka, un cerībā uz tā noslēgšanu izdarītai piekāpībai nav nekāda pierādījuma spēka pret piekāpušos.

1890. Izlīgumu var atcelt savstarpēji vienojoties.

1891. Ja izlīgums noslēgts viltus vai spaidu ietekmē, tad to var apstrīdēt.

Maldības dēļ apstrīdēt izlīgumu var tikai tad, kad par patiesi pastāvošu pieņemtais apstāklis, kurš bijis par izlīguma pamatu, bet nevis par tā tiešo priekšmetu, vēlāk izrādās par nepatiesu.

7. APAKŠNODAĻA

Tiesas spriedums

1892. Prasījums, kas kredītoram atraidīts ar spēkā nākušu tiesas vai šķīrējtiesas spriedumu, izbeidzas ar visiem tā blakus prasījumiem.

8. APAKŠNODAĻA

Noilgums

I. Vispārīgi noteikumi

1893. Saistību tiesības izbeidzas, ja tiesīgā persona tās pienācīgi neizlieto likuma noteiktā noilguma termiņā.

1894. Parādnieks, no kura prasa izdot noteiktu svešu lietu, nevar atsaukties uz noilgumu, ja pretējā puse pierāda, ka viņš vai viņa priekšgājējs nav pa visu noilguma laiku valdījuši šo lietu labā ticībā.

1895. Visas saistību tiesības, kuras nav noteikti izņemtas no noilguma ietekmes un kuru izlietošanai nav likumā noteikti īsāki termiņi, izbeidzas, ja tiesīgā persona tās neizlieto desmit gadu laikā.

1889. A settlement that is intended, but has not yet occurred shall have no effect whatsoever, and a concession made in the hope of entering into it shall have no evidentiary effect against the person making the concession.

1890. A settlement may be revoked by mutual agreement.

1891. If a settlement has been made under the influence of fraud or duress, then it may be contested.

A settlement may be contested on the basis of mistake only when a fact which was the basis of the settlement but not its actual subject-matter, had been regarded as true, but subsequently turned out to be false.

SUB-CHAPTER 7

Judgment of a Court

1892. A claim of creditor which has been rejected by a judgment of a court or arbitral tribunal that has come into effect shall terminate together with all its ancillary claims.

SUB-CHAPTER 8

Prescription

I. General Provisions

1893. Obligations rights shall terminate if the obligee does not duly exercise them within the prescription period specified by law.

1894. A debtor who is requested to return specific property of another person may not plead prescription, if the opposing party proves that he or she or his or her predecessors have not, during the entire prescription period, been in possession of the property in good faith.

1895. All obligation rights which have not been expressly exempted from the impact of prescription and the use of which is not by law subject to shorter terms, shall terminate if the party entitled to them does not use them within a ten year time period.

II. Noilguma iesākums

1896. Noilgums sāk tecēt ar to dienu, kurā prasījums ir tā nodibināts, ka pret parādnieku, kas nav izpildījis savu pienākumu, nekavējoties var celt prasību, kaut arī tomēr vēl nebūtu ne parādnieks liedzies izpildīt, ne arī kreditors viņam to atgādinājis. Saskaņā ar to noilguma tecējuma iesākumam vajadzīgs: nosacītiem prasījumiem – lai nosacījums jau būtu noskaidrojies, bet terminētiem prasījumiem – lai termiņš jau būtu notecējis.

P i e z ī m e. Gadījumi, kuros noilguma tecējumam nolikts sevišķs iesākuma termiņš, norādīti attiecīgā vietā.

1897. Ja tieši noteikts, ka saistības izpildīšanai jāgaida kreditora uzteikums vai atgādinājums, tad noilguma termiņš sākas nevis no uzteikuma dienas, bet no tā laika, kad kreditoram radusies tiesība uzteikt un kad vispār tāds uzteikums kļuvis iespējams.

1898. Dažos gadījumos noilgumu aprēķinot var atskaitīt zināmu laiku vai nu tā sākuma atlikšanai vai tecējuma apturēšanai, tā tad vispār tā termiņa pagarināšanai. Pie tādiem gadījumiem pieder sekojošie:

1) kad tiesu darbība kara apstākļu dēļ pagaidām pilnīgi pārtraukta; šeit noilguma tecējums apturēts pa visu šā pārtraukuma laiku;

2) aizbildnībā vai aizgādībā esošu personu prasījumi; tiem noilguma tecējums apturēts pa visu to laiku, kamēr turpinās aizbildnība vai aizgādība;

3) viena laulātā prasījums par viņam piederošā nekustamā īpašuma atsavināšanu, ko izdarījis otrs laulātais; tam noilgums sāk tecēt tikai no tās dienas, kad izbeidzas laulība;

4) pret mantiniekiem vērstie prasījumi; tiem noilguma tecējums apturēts pa inventāra sastādīšanas laiku (710.p.).

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.1992. likumu)

II. Commencement of the Prescriptive Period

1896. A prescriptive period shall begin to run with the day when the claim is established such that an action may be brought immediately against a debtor who has not performed his or her duty, even though the debtor may not yet have refused to perform it, nor received a reminder from the creditor. In accordance therewith, for a prescriptive period to begin to run it is required: for conditional claims that the condition be already clarified, but for term debts that the term have already expired.

N o t e. Cases where a special time is set for a prescriptive period to begin to run are indicated in the applicable sections.

1897. If it has been expressly specified that a creditor's notice or reminder must be received before performing the obligation, then the prescriptive period shall begin not from the day of receipt of the notice, but from the time when the creditor was entitled to give such a notice and when the notice as such became possible.

1898. In a few cases, in calculating the prescriptive period, a certain time period may be deducted either to postpone the beginning date or to toll the running of the prescriptive period, that is, to generally extend the term. The following are such cases:

1) when the work of a court has been temporarily completely interrupted due to war conditions; in such case the running of the prescriptive period shall be tolled during the entire period of interruption;

2) claims of persons under guardianship or trusteeship; the running of the prescriptive period with respect to such claims shall be tolled during the entire time that the guardianship or trusteeship continues;

3) a claim made by one spouse regarding alienation by the other spouse of immovable property belonging to the former; with respect to such the prescriptive period shall begin to run only from the day when the marriage ceases to exist; and

4) claims made against heirs; with respect to such claims, the running of the prescriptive period shall be tolled during the period of taking inventory (Section 710).

[22 December 1992]

1899. Tās personas nezināšana, kurai ir prasības tiesība, noilgumu nenovērš.

1900. Promesošie galīgi zaudē prasības tiesību, izņemot 1898. pantā norādītos gadījumus, pēc desmit gadu notecējuma no dienas, kad prasības tiesība radusies.

1901. Periodiskos izpildījumos katram atsevišķam izpildījumam iesākas arī sevišķs noilgums, skaitot ar to dienu, kurā tam iestājas termiņš. Bet ja pati tiesība, ar kuru šie periodiskie izpildījumi nodibināti, ir izbeigusies ar noilgumu, tad vairs nevar prasīt arī atsevišķu izpildījumu, kaut arī vēl nebūtu notecējis tam noteiktais patstāvīgais noilguma termiņš.

III. Noilguma pārtraukums

1902. Tiesības izlietošana, ceļot prasību tiesā vai griežoties pie šķīrējtiesas, pārtrauc noilgumu, pie kam jau notecējušais laiks vairs nav ieskaitāms un sāk tecēt jauns noilguma termiņš.

1903. Ja ar prasības celšanu uzsāko lietu prasītājs neturpina, tad noilguma tecējums atkal atjaunojas no tās dienas, kad viņam vajadzējis lietu tālāk virzīt, t.i. no pēdējā viņam noliktā un viņa garām palaistā termiņa. Šā jaunā noilguma termiņš vienmēr ir desmit gadu, kaut arī pirmējais būtu bijis īsāks.

1904. Prasības celšana pārtrauc visas saistību tiesības noilgumu, kaut arī tā būtu papriekš celta tikai par šās tiesības noteiktu daļu.

1905. Atgādinājums parādniekam pārtrauc noilgumu.

1906. Noilgums ir pārtraukts, ja tā tecējuma laikā parādnieks kautkādā kārtā atzīst kreditora prasību.

IV. Tiesības, kas nav pakļautas noilgumam

1907. Noilgumam nav pakļautas zemes grāmatās ierakstītas saistību tiesības, izņemot no tādām tiesībām izrietošas blakus tiesības, kam iestājies termiņš.

1899. Lack of knowledge by the person who has the right to claim shall not affect the prescription.

1900. Except in the cases set out in Section 1898, absentees shall finally lose the right to claim after the expiration of a ten year period, beginning on the day when the right to claim arose.

1901. In periodic performances, a separate prescriptive period shall begin to run in regard to each specific performance, calculated from the day when the performance was due. However, if the right that established these periodic performances terminates through prescription, a single performance can no longer be claimed, even though its particular prescriptive period may not have elapsed.

III. Interruption of Prescription

1902. The use of a right by bringing an action in court or turning to an arbitral tribunal shall interrupt the prescriptive period; moreover, the elapsed time shall not be considered and a new prescriptive period shall begin.

1903. If a plaintiff does not continue the matter initiated by his or her action, the prescriptive period shall begin again from the day when the matter was to have proceeded, i.e., from the last date set for and missed by the plaintiff. The new prescriptive period shall always be ten years, notwithstanding that the previous period may have been shorter.

1904. The bringing of an action shall interrupt the prescription of all of the obligation rights, even though the action might have been first been brought regarding a specific part of such rights.

1905. A reminder to the debtor shall interrupt the prescriptive period.

1906. A prescriptive period shall be interrupted if during the time of its running the debtor in some manner acknowledges the claim of the creditor.

IV. Rights not Subject to Prescription

1907. Obligations rights registered in the Land Register shall not be subject to prescription, except ancillary rights arising from such rights for which the term has elapsed.

1908. Prasības par robežu pārbaudīšanu ne-noilgst.

1909. Valsts civiltiesiski prasījumi noilgst tāpat kā privātie.

V. Noilguma sekas

1910. Ar noilguma termiņa notecējumu izbeidzas nevien prasības tiesība, bet arī pati saistību tiesība. Tādēļ noilgušu prasījumu nevar izlietot arī kā ierunu, piemēram, ieskaitam.

1911. Ja parādnieks aiz kautkāda iemesla tomēr izpilda noilgušu prasījumu, tad viņam nav tiesības prasīt no kreditora atpakaļ to, ko viņš tam izpildījis.

1908. Actions regarding verification of boundaries shall not be subject to prescription.

1909. State civil actions shall be subject to prescription in the same way as private actions.

V. Consequences of Prescription

1910. With the expiration of the prescriptive period not only the right to claim, but also the obligation rights themselves are terminated. Consequently, a prescribed claim may not be used as an objection to, for example, set-off.

1911. If, however, a debtor for some reason performs a prescribed claim, then the debtor does not have the right to request the return from the creditor of that which has been performed.

VIENPADSMITĀ NODAĻA

Dāvinājums

1. APAKŠNODAĻA Dāvinājumi vispār

I. Vispārīgi noteikumi

1912. Dāvinājums ir tiesisks darījums, ar kuru kāds aiz devības piešķir otram bez atlīdzības kādu mantisku vērtību.

1913. Dāvināt var katra rīcības spējīga persona. Dāvanu iegūt var katrs, kam vispār ir spēja iegūt.

1914. Dāvinājums var būt nevien īpašuma vai citu lietu tiesību atdošana apdāvinātam, bet arī prasījumu tiesību bezatlīdzības cesija, apdāvinātā atsvabināšana no pienākumiem pret dāvinātāju vai pret trešām personām, atteikšanās no kādas tiesības apdāvinātam par labu, kā arī viņa lietu bezmaksas pārziņa.

II. Dāvinājuma sekas

1915. Lai dāvinājums būtu spēkā, tas jāpieņem apdāvinātam vai viņa vietniekam.

Ja tajā brīdī, kad apdāvinātais izsaka piekrišanu dāvinājumu pieņemt, dāvinātājs vairs nav rīcības spējīgs, tad dāvinājums atzīstams par ne-notikušu.

Izsakot piekrišanu dāvinājumu pieņemt, apdāvinātais, kā arī viņa mantinieki iegūst tiesību prasīt tiesas ceļā dāvanas nodošanu tiklab no dāvinātāja, kā arī no viņa mantiniekiem.

1916. Dāvinātājam nav ne jāmaksā nokavējuma procenti, ne jāizdod augļi, ko viņš no dāvinātās lietas saņēmis.

1917. Ja dāvina ķermenisku lietu, tad ar tās nodošanu uz ieguvēju pāriet īpašuma tiesība.

Par dāvinātās lietas bojā eju vai pasliktināša-

CHAPTER 11

Gifts

SUB-CHAPTER 1 Gifts in General

I. General Provisions

1912. A gift is a legal transaction whereby one person grants valuable property to another through generosity and without remuneration.

1913. Any person with the capacity to act may make a gift. A gift may be accepted by anyone who has the capacity to acquire in general.

1914. A gift may consist of the transfer of ownership or other property rights, as well as cession without remuneration of the right to claim, release of the donee from duties towards the donor or towards a third person, waiver of certain rights to the benefit of the donee, and administration of the donee's matters free of charge.

II. Consequences of Gifts

1915. In order for a gift to be valid, the prospective donee or his or her legal representative must accept it.

If a donee agrees to accept a gift at a time when the donor no longer has the capacity to act, then the gift shall be considered as void.

By agreeing to accept a gift, the donee, as well as the heirs of the donee, shall have the right to claim the delivery of the gift from the donor, as well as from the heirs of the donor, by court action.

1916. The donor shall not pay late-payment interest, nor provide any fruits that accrued from the property which has been given as a gift.

1917. If a person makes gift of tangible property, then the ownership rights shall be transferred to the acquirer with its delivery.

nos, kā arī par tās attiesājumu vai trūkumiem dāvinātājs atbild tikai tad, ja viņš noteikti to uzņēmis vai arī pielaidis ļaunprātību vai rupju neuzmanību. Atlīdzība par attiesājumu un par lietas trūkumiem aprobežojas tikai ar tā atdošanu, ko apdāvinātais izdevis lietai no savas paša mantas. Visas uz dāvināto lietu guļošās nastas un apgrūtinājumi jānes apdāvinātam.

1918. Ja dāvinājuma priekšmets ir prasījumi, tad tiesība uz tiem pāriet uz apdāvināto, uz cesijas pamata, no tā laika, kad dāvinājums atzīstams par notikušu.

III. Dāvinājuma atsaukšana

1919. Dāvinājumu var atsaukt apdāvinātā rupjas nepateicības dēļ.

Par apdāvinātā nepateicību jāatzīst dāvinātāja rupji apvainojumi vārdos vai darbos, viņam tīši nodarīts svarīgs mantisks zaudējums un viņa dzīvības apdraudējums, kā arī viņa atstāšana bezpalīdzības stāvoklī, ja bijis iespējams viņam palīdzēt.

1920. Tiesība atsaukt dāvinājumu nepateicības dēļ nepāriet uz dāvinātāja mantiniekiem, kā arī nav vērsama pret nepateicīgā apdāvinātā mantiniekiem, un dāvinātājs var celt tikai personisku prasību pret apdāvināto, lai tas atdod pašu lietu līdz ar tās piederumiem un augļiem, bet arī tikai tad, kad dāvana joprojām atrodas apdāvinātā mantā vai arī kad viņš vismaz vēl no tās ir izdzīvojis.

Ja starplaikā, bet vēl pirms prasības celšanas, apdāvinātais apgrūtinā dāvanu ar kādām lietu tiesībām, tad dāvinātājam, kas dāvinājumu atsauca, jāatzīst tās par spēkā esošām.

1921. Iepriekšēja atteikšanās no tiesības atsaukt dāvinājumu nepateicības dēļ nav spēkā, bet ja par to jau celta prasība, no tās var atteikties.

1922. Ja dāvinājums izdarīts tādā apmērā, ka dāvinātāja neatraidāmiem mantiniekiem neatliek pat viņu neatņemamās daļas (422. un turpm.p.), tad viņi var prasīt no apdāvinātā, lai izdod viņiem šīs daļas.

A donor shall be liable for the destruction or deterioration of the property which is given as a gift, as well as for its replevin or its defects, only if he or she has specifically assumed liability or has acted in bad faith or with gross negligence. The compensation for replevin for the defects of the property shall be limited only to the restitution of the expenditure that the donee made from his or her own property. All charges and encumbrances on the property given as a gift shall be borne by the donee.

1918. If the subject-matter of the gift is the right to claim, then the rights are transferred to the donee pursuant to cession from the time when the gift is considered to have been given.

III. Revocation of Gifts

1919. A gift may be revoked due to the gross ingratitude of a donee.

Ingratitude of a donee shall be considered to consist of gross insults in abusive words or acts towards the donor, substantial financial loss deliberately inflicted upon the donor, endangerment of the donor's life, and abandonment of the donor in a helpless condition if it was possible to provide assistance.

1920. The right to revoke a gift due to ingratitude shall not devolve to the heirs of the donor, and also may not be invoked against the heirs of an ungrateful donee; the donor may only bring an action *in personam* against the donee to return the property itself along with all its appurtenances and fruits, but then only while the gift is still part of the donee's property or at least while the donee is still benefiting from the gift.

If in the meantime, but still before bringing the action, the donee encumbers the gift with certain property rights, then the donor who revokes the gift must consider them to be in effect.

1921. Previous waivers of rights regarding revocation of a gift due to ingratitude shall not be valid, but if an action has already been brought regarding such revocation, it may be withdrawn.

1922. If a gift is of such magnitude that it deprives forced heirs of their preferential shares (Section 422 and the following Sections), then the forced heirs may demand that the donee give them such shares.

Aprēķinot neatņemamo daļu, jāņem par pamatu dāvinātāja mantas stāvoklis dāvināšanas laikā. Bet ja šī manta vēlāk pavairojusies, tad jāievēro tiklab šis pavairojums, kā arī tas, kas neatraidāmam mantiniekam novēlēts rīkojumā nāves gadījumam.

1923. Ja bezbērnu dāvinātājam vēlāk piedzimst bērni laulībā, tad viņš var atsaukt savu dāvinājumu tiktāl, cik tas vajadzīgs vēlāk dzimušo bērnu neatņemamām daļām.

1924. Laulātais dāvinātājs var atsaukt pēc sadērināšanās vai laulības laikā izdarītu dāvinājumu:

- 1) ja apdāvinātais laulātais mirst, neatstājot leņupējos;
- 2) ja laulība šķirta tikai apdāvinātā vainas dēļ;
- 3) ja laulība atzīta par neesošu un dāvinot dāvinātājs atvainojami maldījies par laulības esamību.

Tiesību atsaukt dāvinājumu var izlietot tikai pats dāvinātājs viena gada laikā, skaitot 1.punktā norādītā gadījumā no apdāvinātā nāves dienas, bet 2. un 3.punktā norādītos gadījumos – no tās dienas, kad nācis spēkā spriedums, ar kuru laulība šķirta vai atzīta par neesošu. Nosacījumi, kas aprobežo dāvinātāja tiesību atsaukt dāvinājumu, nav spēkā.

2. APAKŠNODAĻA

Sevišķie dāvinājuma veidi

I. Visas mantas dāvinājums

1925. Par dāvinājuma priekšmetu var būt arī visa dāvinātāja manta.

1926. Tāds dāvinājums (1925.p.) var aptvert tikai dāvinātāja tagadējo mantu, bet ne nākamo. Nākamās mantas, vai arī kopā tagadējās un nākamās mantas dāvinājums, uz tāda pamata, ka tagadējo mantu nenodod tūlīn, atzīstams par mantojuma līgumu.

1927. Manta atzīstama par dāvinātu tikai tiktāl, ciktāl no tās atvilkti dāvinātāja parādi. Tajā gadījumā, kad dāvinātājs nespēj samaksāt parādus, kuri viņam bijuši dāvināšanas laikā, nevien viņa kreditori var prasīt sev apmierinājumu no

The preferential shares shall be calculated based on the donor's financial state at the time of making the gift. However, if later such property has increased, then the increase shall be taken into account, as well as that which is bequeathed to forced heirs by instructions in contemplation of death.

1923. If a donor with no children later has children within a marriage, then he or he may revoke the gift to the extent it is necessary to provide the preferential shares of the children born later.

1924. A married donor may revoke a gift made after a betrothal or during a marriage:

- 1) if the donee's spouse dies without any descendants;
- 2) if the marriage is dissolved due solely to the fault of the donee; or
- 3) if the marriage is declared annulled and the donor made a justifiable mistake of fact regarding the fact of marriage.

A donor has the right to revoke a gift within a year's time, calculated from the day of the donee's death under the circumstances noted in Clause 1, but, under the circumstances noted in Clauses 2 and 3, from the day when the judgment took effect whereby the marriage was dissolved or declared annulled. Conditions which restrict the right of a donor to revoke a gift shall not be in effect.

SUB-CHAPTER 2

Special Types of Gifts

I. Gift of Entire Property

1925. The subject-matter of a gift may also be a donor's entire property.

1926. Such a gift (Section 1925) may include only the present property of the donor, not future property. A gift of future property, or a joint gift of present and future property, shall be considered an inheritance contract, provided that the present property is not delivered immediately.

1927. Property is considered to be donated only insofar as the donor's debts have been deducted from it. In cases where a donor is unable to pay the debts outstanding at the time of making the gift, not only may the creditors demand satisfaction

viņa dāvanas, bet arī viņš pats var prasīt no apdāvinātā, lai no viņa dāvinātās mantas dod atpakaļ šo parādu samaksai vajadzīgo daļu. Noruna starp dāvinātāju un apdāvināto par to, ka pēdējais neatbild par pirmā parādiem, ir spēkā pret kreditoriem tikai tad, ja viņi tai piekrituši.

II. Dāvinājums ar uzlikumu

1928. Katram dāvinājumam var pievienot sevišķu uzlikumu, ar kuru vai nu tuvāk norādīts, kādā kārtā vai kādam mērķim apdāvinātam jāizlieto saņemtā dāvana, vai arī aprobežots tiesības ilgums tādā kārtā, ka apdāvinātam uzlikts pienākums atdot vēlāk visu priekšmetu vai daļu no tā kādam citam.

Dāvinātājs var arī uzlikt apdāvinātam kādu pretpienākumu.

1929. Ar uzlikuma pievienojumu dāvinājums nepārvēršas par nosacītu, un apdāvinātais, neraugoties uz to, var prasīt tūlītēju izpildīšanu. Bet kā dāvinātājs, tā arī trešā persona, kurai par labu uzlikums domāts, var prasīt nodrošinājumu tā izpildīšanai.

Ja uzlikums pievienots par labu trešai personai, tad tā var celt izpildījuma prasību tikai pēc dāvinātāja nāves.

1930. 1919.-1924.panta noteikumi par dāvinājuma atsaukšanu piemērojami arī dāvinājumiem ar uzlikumu.

1931. Dāvinātājs var celt prasību par uzlikuma izpildīšanu, bet ja tas nav izpildīts aiz apdāvinātā vainas, tad arī prasīt, lai viņš atdod to, ko saņēmis.

1932. Ja uzlikuma izpildīšana ir neiespējama aiz dabiskiem šķēršļiem vai nav pieļaujama aiz likumiskiem vai tikumiskiem iemesliem, tad uzlikums atkrīt, bet pats dāvinājums paliek spēkā.

III. Dāvinājums atlīdzības nozīmē

1933. Ar dāvinājumiem atlīdzības nozīmē jāsaprot tādi, kas piešķirti kā atlīdzība par izdarītiem pakalpojumiem.

Šāda dāvinājuma atsaukšana nepateicības dēļ nav pieļaujama.

from the donor's gift, but also the donor may himself or herself demand from the donee the return of the portion of the gift necessary for the payment of these debts. An agreement between the donor and the donee that the latter is not liable for the debts of the former is only in effect as against the creditors if the creditors have consented to it.

II. Gifts with Binding Directions

1928. A special binding direction may be imposed on any gift, either giving more specific instructions as to the manner in which, or the purpose for which, the donee shall use the gift received, or the duration of the rights may be limited in such a way that a duty is imposed on the donee to transfer the entire subject-matter at a later date, or part of it to another person.

A donor may also impose a counterduty on the donee.

1929. The addition of a binding direction shall not make a gift a conditional one and a donee may demand immediate performance despite such. However, both the donor, as well as the third person for whose benefit the binding direction was intended, may demand security for its performance.

If a binding direction is added for the benefit of a third person, then such person may only bring an action for performance after the death of the donor.

1930. The provisions in Sections 1919-1924 regarding the revocation of gifts are also applicable to gifts with binding directions.

1931. A donor may bring an action regarding the performance of a binding direction, but if it was not performed due to the fault of the donee, then the donor may also demand that the donee return that which was received by the donee.

1932. If the performance of a binding direction is impossible due to natural impediments or is not permitted due to legal or moral considerations, then the binding direction shall fail, but the gift itself shall remain in effect.

III. Gifts as Remuneration

1933. Gifts as remuneration are such gifts as are granted as remuneration for services provided.

Such gifts may not be revoked due to ingratitude.

DIVPADSMITĀ NODAĻA

Prasījumi no atdošanas līgumiem

1. APAKŠNODAĻA Aizdevuma līgums

I. Vispārīgi noteikumi

1934. Ar aizdevuma līgumu jāsaprot zināma daudzuma atvietojamu lietu nodošana īpašumā, ar pienākumu atdot saņemto tādā pašā daudzumā un tādās pašas šķiras un labuma lietās.

1935. Līgums, ar ko viena puse apsola aizdevumu dot, bet otra to pieņemt, ir spēkā tikai no tā laika, kad līdzīgi vienojas savā starpā par aizdodamā daudzuma apmēru. Ja apsolutitājs pēc tam atteicas izpildīt, tad viņam jāatlīdzina otrai pusei visi zaudējumi.

1936. Aizdevējam jābūt vai nu aizdodamo lietu īpašniekam, vai jārikojas to īpašnieka uzdevumā vai ar viņa piekrišanu.

1937. Ja kādas personas vietnieks dod aizdevumu viņas vārdā, tad tiesība to atprasīt pieder katrā ziņā atvietojamam, vienalga, vai aizdotas viņam pašam vai viņa vietniekam piederošas atvietošanas lietas.

1938. Ja aizdevums dots citas personas vārdā, bez viņas ziņas un piekrišanas, tad, vēlāk šai personai tādu aizdevumu apstiprinot, viņa iegūst arī prasījuma tiesību. Bet ja viņa aizdevumu neapstiprina, tad par kreditoru uzskatāms tas, kas aizdevumu devis.

1939. Aizņēmējam jābūt rīcības spējīgam; tādēļ aizņēmums, ko noslēgusi aizbildnībā vai aiz-

CHAPTER 12

Claims regarding Contracts Requiring Return of Property

SUB-CHAPTER 1 Loan Agreements

I. General Provisions

1934. A loan agreement is a contract whereby ownership of a certain quantity of fungible property is transferred, with the duty to return property in the same quantity and of the same kind and quality as the property received.

1935. A contract whereby one party promises to grant a loan and the other party undertakes to accept it, shall take effect only from the time that the contracting parties mutually agree on the amount of the loan. If the promisor thereafter refuses to perform it, then he or she shall compensate the other party for all losses.

1936. The lender must be either the owner of the loaned property, or be acting pursuant to the instructions of the owner or with the consent of the owner.

1937. If the agent of a person grants a loan in the name of his or her principal, then the right to request its return shall in any event belong to the principal, regardless of whether the loan involves fungible property belonging to the principal or to the agent.

1938. If a loan is granted in the name of another person, without his or her knowledge and consent, then later, if such person confirms the loan, he or she shall also acquire the right to claim. However, if he or she does not confirm the loan, the person who granted it shall be deemed to be the creditor.

1939. The borrower must be a person with capacity to act; consequently, a loan entered into

gādnībā esoša persona, bez aizbildņa vai aizgādņa piekrišanas, nav spēkā. Aizdevējs tomēr var prasīt atpakaļ visu to, kas patiesi izlietots aizņēmējam par labu.

1940. Līdzējiem vajadzīgs nodoms noslēgt aizdevuma līgumu. Ja bijis tāds nodoms, ka jāatmaksā tikai daļa no aizdotās summas, tad par aizdotu atzīstama tikai šī daļa, bet pārējais šaubu gadījumā uzskatāms par dāvinātu.

1941. Aizdevums var būt spēkā arī nenododot pašas lietas, ja līdzēji vienojas, lai aizņēmējs atstāj pie sevis kā aizdevumu citas atvietošanas lietas, ko viņš savkārt ir parādā aizdevējam uz kāda cita pamata.

1942. Ja kāds nodod otram kādu neatvietojamu lietu, lai tas to pārdotu un pēc tam atstātu pie sevis ieņemto summu kā aizdevumu, tad saņēmējs uzņemas risku par lietu no tās dienas, kad tā viņam nodota; bet aizdevums rodas tikai no tā laika, kad saņēmējs dabūjis pārdodot ieņemto summu.

II. Aizdevuma atmaksa

1943. Aizņēmējam jāatdod tāda pati summa vai tāds pats daudzums, kādu viņš saņēmis.

1944. Ja aizdotās atvietošanas lietas, izņemot naudu, jāatdod naudā, tad pie tam jārēķina nevis tās tirgus cenas, kas pastāv aizdevuma atdošanas laikā, bet tās, kas bijušas nodošanas laikā. Ja aizdod vērtspapirus, tad to vērtība noteicama pēc tā kursa, kāds pastāvējis aizdevuma nodošanas laikā.

1945. Ja aizdevums jāatdod pēc uzteikuma, tad termiņš aprēķināms no tās dienas, kad uzteikums paziņots parādniekam; bet kad uzteikuma termiņš nav noteikts, tad tas pieņemams sešus mēnešus garš.

1946. Procenti par aizdevumiem dodami tikai tad, ja tie bijuši tieši norunāti vai ja parādnieks pielaidis nokavējumu.

by a person under guardianship or trusteeship without the consent of the guardian or trustee shall not be valid. The lender may, nevertheless, request the return of everything that has been actually expended for the benefit of the borrower.

1940. The contracting parties must have the intent to enter into a loan agreement. If the intent has been to repay only part of the loan, then only this part shall be considered to have been loaned, whereas the remainder shall, in cases of doubt, be considered to be a gift.

1941. A loan may be valid also without the property itself being transferred, if the contracting parties agree that the borrower retains as a loan other fungible property which he or she owes the lender on another basis.

1942. If a person gives nonfungible property to another person in order for the other person to sell such and thereafter keep as a loan the sum of money received, then the recipient shall accept the risk regarding this property from the day when it was transferred; but the loan arises only from the time when the recipient receives the sum obtained from the sale.

II. Repayment of Loans

1943. The borrower shall repay a sum equal or return an amount equal to that which was received.

1944. If fungible property that was loaned, excepting money, must be returned as money, then it shall not be valued at the market price in effect at the time of repayment, but at that price which was in effect at the time of the loan. If securities are loaned, then their value shall be calculated in accordance with the rate in effect at the time of the loan.

1945. If a loan must be returned after a notice of termination, then the term of payment shall be calculated from the day when the notice was presented to the debtor; but if the term for the notice of termination is not specified, then it shall be deemed to be six months.

1946. Interest shall be paid on loans only if this has been expressly agreed upon or if the debtor has defaulted.

Ja par procentu termiņu nekas nav noteikts, tad tie dodami ikgadus, aizdevuma nodošanas dienā, par notecējušo gadu, bet aizdevumiem uz īsāku termiņu nekā gadu – reizē ar kapitāla atmaksu.

Ja kredītors saņēmis procentus par zināmu laiku uz priekšu, tad viņam ir gan tiesība pirms šā laika notecējuma kapitālu uzteikt, tomēr pašu aizdevuma atdošanu viņš pirms tā nevar prasīt.

2. APAKŠNODAĻA Patapinājuma līgums

I. Vispārīgi noteikumi

1947. Patapinājums (lietošanas aizdevums) ir līgums, ar kuru kādam nodod lietu bez atlīdzības, bet noteiktai lietošanai, ar nosacījumu atdot to pašu lietu.

1948. Par patapinājuma priekšmetu var būt kā kustamas, tā arī nekustamas lietas.

Par patapinājuma priekšmetu var būt arī svešas, bet tikai ne patapinājumaņēmēja paša lietas.

1949. Līdzdalība lietas lietošanā, nenododot to lietotājam, uzskatāma nevis par patapinājumu, bet par dāvinājumu.

1950. Ar patapinājumu lietas īpašnieks nezaudē īpašuma tiesību uz lietu un paliek tās valdītājs; patapinājumaņēmējs ir tikai tās turētājs.

1951. Ja kāds patapina lietu, neaprobežojot tās lietošanas veidu un laiku, tad viņš var atprasīt lietu ikkatrā laikā.

II. Tiesiskās attiecības no patapinājuma līguma

1. Patapinājumaņēmēja pienākumi

1952. Patapinājumaņēmējs var lietot patapināto lietu tikai saskaņā ar norunu, bet ja tādas norunas nav, tad tikai tā, kā tas visvairāk atbilst tās raksturam un apstākļiem. Nodot lietu citam lietot viņš nedrīkst.

If nothing has been specified regarding the term of interest it shall be paid annually, on the anniversary date of the loan for the elapsed year, but for loans with a term less than a year it shall be paid together with the principal sum.

If a creditor has received interest for a certain time period in advance, he or she has the right to give notice of termination of the principal before this term has expired; however, he or she may not request repayment of the loan before this time.

SUB-CHAPTER 2 Lending Contracts

I. General provisions

1947. A lending contract (a loan for use) is a contract by which a person transfers to another person property without compensation and for a specific use, with the condition that the same property is returned.

1948. The subject-matter of a lending contract may be either movable or immovable property.

The subject-matter of a lending contract may also be the property of another person, but not the property of the borrower.

1949. Participation in the use of property without it being transferred to the user shall be regarded not as a lending contract, but as a gift.

1950. With a lending contract the owner of the property shall not lose ownership rights to the property and shall remain the possessor thereof; the borrower shall be only its holder.

1951. If a person lends property without limiting the type of use and the time period regarding its use, then he or she may reclaim the property at any time.

II. Legal Relationship Arising from Lending Contract

1. Duties of the Borrower

1952. The borrower may use the lent property only in accordance with the agreement, but if none exists, he or she may use it only in the way that most closely corresponds to its nature and the circumstances involved. The borrower may not transfer the lent property to another person.

1953. Patapinājumaņēmējam pēc iespējas jā-rūpējas par patapinātās lietas uzturēšanu un uzglabāšanu, un tādēļ viņš atbild par katru tādu tās bojājumu, kuru viņš būtu spējis novērst.

1954. Ja patapinājumaņēmējs briesmu gadījumā savējo glābj, bet patapinātai lietai, kuru arī būtu varējis izglābt, ļauj iet bojā, tad viņš par to atbild patapinātājam.

1955. Ja patapinājumaņēmējs patapinātās lietas lietošanā, uzturēšanā un uzglabāšanā ievērojis likumisko rūpību, tad viņš neatbild ne par trešās personas vainu, kuru viņam nav bijis iespējams novērst, ne par nejaušu zaudējumu vai lietas bojā eju.

1956. Ja patapinātā lieta bojāta vai gājusi bojā neatļautas lietošanas vai tās atdošanas nokavējuma dēļ, tad patapinājumaņēmējs atbild par to, pat ja nebūtu iemesla viņu par to vainot, un tādēļ šādā gadījumā viņš atbild arī par risku. Tas pats piemērojams arī tad, kad patapinājumaņēmējs noteikti uzņēmies atbildēt par visiem zaudējumiem.

1957. Ja patapinājuma līgums noslēgts abām pusēm par labu, tad patapinājumaņēmējs atbild tikai samērā ar to rūpību, kādu viņš mēdz ievērot savās paša lietās; bet ja darījuma mērķis ir vienīgi patapinātāja labums, tad patapinājumaņēmējs atbild tikai par ļaunu nolūku un rupju neuzmanību.

1958. Ja viena un tā pati lieta patapināta vairākām personām kopīgi, tad viņas atbild par to solidāri.

1959. Patapinājumaņēmēja mantinieki atbild par patapināto lietu, ja tā nāk viņu rokās, tāpat kā mantojuma atstājējs, bet pretējā gadījumā tikai tad, ja mantojuma atstājējam bijis ļauns nolūks.

1960. Patapinājumaņēmējam pēc lietošanas jāatdod patapinātā lieta pēc iespējas labā stāvoklī.

Patapinājumaņēmējam jāatdod patapinātājam nevien pati lieta, bet arī visi līdz ar to patapinātie piederumi, kā arī tās augļi un visa cita no tās iegūtā peļņa.

1953. The borrower shall take due care of the maintenance and safekeeping of the lent property and, therefore, he or she shall be liable for any damage to the property that he or she could have prevented.

1954. If, under perilous circumstances, the borrower saves his or her own property but allows the lent property to be destroyed although he or she might have saved it, then he or she shall be liable therefor to the lender.

1955. If the borrower has taken due care while using, maintaining and safekeeping the lent property, he or she shall not be liable for a third person's wrongful actions which he or she could not prevent, nor for accidental loss or destruction of the property.

1956. If the lent property is damaged or destroyed due to its unauthorised use or delayed return, then the borrower shall be liable for such, even though there is no reason to hold him or her at fault, and therefore in such case the borrower is also liable for risk. The same shall also apply when the borrower has expressly undertaken liability for all losses.

1957. If the lending contract has been entered into for the benefit of both parties, then the liability of the borrower shall be commensurate with such degree of care as the borrower would exercise over his or her own property; but if the benefit of the lender is the sole purpose of the transaction, then the borrower shall be liable only for malicious intent and gross negligence.

1958. If one and the same thing has been lent to more than one person jointly, then they shall be liable for it solidarily.

1959. Heirs of the borrower shall be liable for the lent property if it comes into their hands in the same way as the estate-leaver, but otherwise they shall be liable only if the estate-leaver acted with malicious intent.

1960. After the use of the lent property, the borrower must return it in as good condition as possible.

The borrower must return to the lender not only the property itself, but also all the appurtenances lent therewith, as well as the fruits and any other profits obtained from it.

1961. Nedrīkst lietu aizturēt vai izvairīties to atdot, atsaucoties uz kādu pretprasījumu, ja vien tas neizriet no patapinājuma paša.

1962. Ja patapinājumaņēmējs pieteic uz patapināto lietu īpašuma tiesību, ko viņš ieguvis jau pēc līguma noslēgšanas un nevis no patapinātāja, bet no kādas trešās personas, tad viņam, neraugoties uz to, jāatdod lieta patapinātājam, un pirms tam pēdējam nav jāatbild īpašuma prasībā. Vēl mazāk patapinājumaņēmējam tiesības neatdot lietu patapinātājam tāpēc, ka īpašuma tiesību uz lietu pieteic kāda trešā persona.

2. Patapinātāja pienākumi

1963. Patapinātājam nav tiesības ne kavēt lietas lietošanu saskaņā ar līgumu, ne prasīt, lai to atdod pirms lietošanas beigām vai pirms norunātā termiņa notecējuma, ja vien patapinājumaņēmējs neizlieto savu tiesību nelietīgi.

1964. Ja neparedzēta apstākļa dēļ patapinātājam rodas nepieciešama vajadzība pēc lietas, tad patapinājumaņēmējam nav tiesības to aizturēt, ja vien viņam to priekšlaicīgi atdodot neceļas sevišķi zaudējumi.

1965. Patapinātājam jāatlīdzina patapinājumaņēmējam izdevumi, ko viņš taisījis patapinātai lietai, ciktāl tie bijuši nepieciešami vai taisīti ar patapinātāja noteiktu piekrišanu.

Par izdevumiem lietas lietošanai patapinājumaņēmējs nevar prasīt nekādu atlīdzību.

1966. Patapinātājs atbild patapinājumaņēmējam par visiem zaudējumiem, ko viņš tam nodarījis ar savu ļaunprātīgu darbību, kā apzināti slēpjot lietas nederību, lietu priekšlaicīgi atprasot, vai kā citādi; bet par neuzmanību vien viņam nav jāatbild.

1967. Patapinātāju var piespiest izpildīt savus pienākumus nevien ceļot prasību, bet arī aizturot lietu.

1961. The borrower may not withhold the property or refuse to return it on the basis of a counterclaim, unless such counterclaim arises from the lending contract itself.

1962. If the borrower claims ownership rights to the lent property, which right was obtained after entering into the contract, and not from the lender, but from a third person, then the borrower must, nevertheless, return the property to the lender, and prior to that the latter need not answer in an ownership action. Furthermore, the borrower shall not have the right to withhold the property from the lender on the basis of an ownership action brought by a third party.

2. Duties of a Lender

1963. The lender does not have the right to hinder the use of the property in accordance with the contract, nor to request that it be returned before the end of the use or before the expiration of the agreed term, unless the borrower exercises his or her right improperly.

1964. If, due to unexpected circumstances, it becomes necessary for the lender to have the property, the borrower does not have the right to withhold it, unless the borrower would suffer especially significant losses from returning it before the due date.

1965. The lender shall compensate the borrower for the expenditures incurred by the borrower for the lent property to the extent that such have been necessary or incurred with the specific consent of the lender.

The borrower may not claim any compensation for the expenses incurred for the use of the property.

1966. The lender shall be liable to the borrower for all losses inflicted through acts in bad faith, such as deliberate concealment of the uselessness of the property, reclaiming the property before due time, or similar conduct, but shall not be liable for mere negligence.

1967. The lender may be compelled to perform his or her duties not only by bringing an action, but also by detaining the property.

3. APAKŠNODAĻA Glabājuma līgums

I. Vispārīgi noteikumi

1968. Ar glabājuma līgumu glabātājs uzņemas uzglabāt kustamu lietu, ko viņam nodevis glabājuma devējs.

1969. Atlīdzība glabātājam uzskatāma par klusējot pielīgtu, ja pēc apstākļiem bezmaksas glabāšana nav bijusi sagaidāma.

1970. Glabājuma līgums uzskatāms par noslēgtu, tiklīdz glabājuma devējs iedevis glabājuma priekšmetu glabātājam. Tomēr arī iepriekšēja vienošanās, kurā kāds apsola ņemt lietu glabājumā, saista, un tādēļ, ja glabātājs nedibināti atteicas, no viņa var prasīt atlīdzību par visiem ar to nodarītiem zaudējumiem.

1971. Glabātājs ir tikai lietas turētājs, bet ne tās valdītājs.

II. Tiesiskās attiecības no glabājuma līguma

1. Glabātāja pienākumi

1972. Glabātājam rūpīgi jāglabā viņam uzticēta lieta un jāatbild par katru savu neuzmanību.

Ja glabātājs uzņemas lietu glabāt bez atlīdzības, tad viņš atbild tikai par ļaunprātību vai rupju neuzmanību.

1973. Glabātājam nav tiesības lietot glabājamo lietu, ja vien tāda tiesība nav viņam noteikti vai klusējot piešķirta.

1974. Glabātājs atbild arī par nejaušības risku:

- 1) ja viņš to tieši uzņēmis;
- 2) ja viņš, pretēji līgumam, lieto glabājamo lietu vai to atsavina;
- 3) ja viņš nokavē tās atdošanu;
- 4) ja līgums noslēgts uz 1978.pantā norādītā pamata.

SUB-CHAPTER 3 Contract of Bailment

I. General Provisions

1968. By a contract of bailment a bailee undertakes to keep movable property transferred to them by a bailor.

1969. Compensation of the bailee shall be regarded as implicitly agreed to, if free bailment could not have been expected under the circumstances.

1970. A contract of bailment shall be considered to have been entered into as soon as the bailor has deposited the object for bailment with the bailee. However, a prior agreement whereby someone promises to accept an object for bailment shall be binding; and therefore, if the bailee revokes it without good cause, compensation may be claimed from the bailee for all losses inflicted thereby.

1971. A bailee shall be only the holder, but not the possessor of the property.

II. Lawful Relationship Arising from Contract of Bailment

1. Duties of Bailees

1972. Bailees shall take good care of the property entrusted to them and shall be liable for any negligence on their part.

If bailees undertake to keep the property without compensation, they shall be liable only for malicious intent or gross negligence.

1973. Bailees do not have the right to use the bailed property, unless such a right has been expressly or implicitly granted to them.

1974. Bailees shall also be liable for casualty risk:

- 1) if they have expressly undertaken it;
- 2) if, contrary to the contract, they use the bailed property or alienate it;
- 3) if they do not return the bailed property on time; or
- 4) if the contract has been entered into on the basis indicated in Section 1978.

1975. Lietas glabātājam jāatdod lieta nebojāta, tiklīdz to pieprasa, kaut tas arī būtu pirms iepriekš noteiktā termiņa.

1976. Lietu atdodot nav nozīmes, vai glabājuma devējs, kas to atprasa (1975.p.), ir tās īpašnieks, vai ne, un vai viņa rīcība nav kaut kā aprobežota ar kādas trešās personas tiesībām.

1977. Īpašnieka vai citu tādu personu protests, kurām ir tiesība uz lietu, nevar būt par iemeslu atteikties lietu atdot, ja vien tiesa nav to apķīlājusi.

1978. Jānodod atpakaļ tās pašas lietas, kas saņemtas glabāt. Bet ja atvietojamās lietas kādam uzticētas tieši ar to nosacījumu, ka jāatdod tikai tāds pats daudzums vai tāda pati summa, vai ja arī bez tāda nosacījuma atvietojamās lietas ir noskaitītas, nomērītas vai nosvērtas un nodotas glabātājam neaizslēgtā un neaizzīmogatā veidā, tad visos šajos gadījumos viņam glabājums jāatdod tikai tādā pašā daudzumā un tādā pašā labumā.

1979. Glabātājam līdz ar glabājumā saņemto lietu jāatdod arī tās piederumi, kā arī pieaugumi un augļi, cik viņam to vēl ir vai cik to zaudēts aiz viņa rupjas vainas.

Ja glabātājs viņam glabājumā nodoto naudu izlieto sev par labu vai nokavē tās atdošanu, tad viņam jāmaksā par to glabājuma devējam procenti.

1980. Glabājumā nodotās lietas jāatdod tur, kur tās atrodas. Ja glabājuma devējs prasa, lai tās atdod citā vietā, tad to nogādāšanas izdevumi jānes viņam. Bet ja glabātājs ļaunprātīgi pārvēd lietas uz citu vietu, kamēr to devējs vēlas tās saņemt agrākā vietā, tad tās jānogādā turp uz glabātāja rēķinu.

1981. Glabātāja pienākumi attiecībā uz viņam glabājumā nodoto lietu pāriet arī uz viņa mantiniekiem.

1982. Mantojuma atstājēja atbildība, ja viņš uzņēmis lietu glabāt bez atlīdzības, pāriet uz mantiniekiem, kad tā izriet no ļaunprātības, bet ne no kādas citas viņa vainas.

1975. Bailees of property shall return the property undamaged upon demand, notwithstanding that this may be prior to the expiration of the previously set term.

1976. In returning the property, it shall be of no significance whether the bailor who claims it (Section 1975) is or is not the owner of it, and whether the bailor's right to act is in some way restricted by the rights of a third person.

1977. A protest by the owner or other persons who have a right to the property may not be the basis for refusal to return the property, unless a court has distrained it.

1978. The bailee shall return the same property as has been received for bailment. But if fungible property has been entrusted to someone specifically with the condition that only the same quantity or an equal sum must be returned, or also if without such a condition, the fungible property has been counted, measured or weighed, and delivered to the bailee in an unlocked and unsealed form, then in all such cases the bailee shall return the bailed property only in the same quantity and of the same quality.

1979. Bailees shall return the bailed property together with its appurtenances, as well as augmentations and fruits to the extent they still have them or in the quantity lost through their lack of due care.

If bailees use money deposited with them for bailment for their own benefit, or do not return it when due, then they shall pay the bailor interest on it.

1980. Bailed property must be returned at the location where it is kept. If a bailor requires that the property be returned at another location, then the bailor shall bear the delivery expenses. However, if the bailee wrongfully moves the property to another location, while the bailor wishes to receive it at the former location, then it shall be delivered there at the expense of the bailee.

1981. The duties of bailees regarding bailed property shall devolve to their heirs.

1982. The liability of an estate-leaver, if he or she has undertaken to bail property without compensation, shall pass to his or her heirs when such liability arises from malicious intent, but not when it arises from any other fault of him or her.

1983. Ja mantinieks aiz atvainojamas apstākļu nezināšanas pārdod lietu, kas bijusi uzticēta mantojuma atstājējam glabājumā, tad viņam tikai jāatdod tas, ko viņš par lietu dabūjis, vai jāatdod tiesība uz to, ko viņam nākas dabūt. Bet ja viņš šo lietu pērk atpakaļ vai ja tā kā citādi no jauna nāk viņa rokās, tad viņam tā jāatdod glabājuma devējam un, ja viņš liedzas to darīt, jāatlīdzina tam visi zaudējumi.

2. Glabājuma devēja pienākumi

1984. Glabājuma devējam jāņem glabājumā nodotā lieta atpakaļ, kad noteicējis norunātais termiņš, bet ja tas nav bijis noteikts, tad tūlīt pēc glabātāja pieprasījuma. Glabātājs var prasīt, lai viņu atsvabina no pienākuma lietu glabāt arī pirms noteiktā termiņa, ja viņš nonāk tādā stāvoklī, ka lietas glabāšana pie viņa būtu nedroša vai varētu nākt viņam pašam par ļaunu. Bet ja glabājuma devējs atteicas lietu ņemt atpakaļ, glabātājam ir tiesība nodot to tiesai glabāt uz glabājuma devēja rēķinu.

1985. Glabājuma devējam jānodod glabātājam norunātā atlīdzība pēc glabājuma izbeigšanās. Šī atlīdzība jānodod arī tad, ja glabājuma devējs paņēmis glabājumā nodoto lietu atpakaļ pirms norunātā laika noteicējuma. Bet ja viņš šim laikam notekot lietu vēl nav paņēmis atpakaļ, tad viņam par lietas turpmāko glabājumu jānodod atlīdzība agrāk norunātā apmērā.

1986. Glabājuma devējam jāatlīdzina glabātājam viņa izdevumi lietas glabāšanai, ciktāl tie bijuši nepieciešami vai izdarīti ar glabājuma devēja piekrišanu.

1987. Glabājuma devējam jāatlīdzina glabātājam zaudējumi, kas tam radušies glabājuma dēļ, tiklab tie, kurus tas cietis bez savas vainas un nav varējis novērst, kā arī tie, kuri tam cēlušies aiz glabājuma devēja paša neuzmanības.

1988. Ja glabājumā nodotā lieta aiz glabātāja ļaunprātības pazudusi vai bojāta un viņš par to atlīdzina glabājuma devējam, tad pēdējam jāatdod glabātājam visas prasības, ko viņš varētu vērst pret ciestā zaudējuma tiešo vaininieku.

1983. If an heir, due to justifiable lack of knowledge of circumstances, sells property that had been entrusted for bailment to the estate-leaver, then the heir shall return only that which he or she has received for the property or shall return the right to receive that which is due. However, if the heir repurchases such property or reacquires it anew by other means, then the heir shall return it to the bailor or, if the heir refuse to do so, compensate all losses.

2. Duties of Bailors

1984. A bailor shall take back the bailed property when the agreed term has expired, but if such was not specified, then immediately after the demand of the bailee. The bailee may request that the bailor release him or her from the duty of bailment of the property also before the expiration of the specified term, if the bailee becomes subject to a situation wherein bailment of the property would be unsafe or might harm the bailee. However, if the bailor refuses to take the property back, the bailee shall have the right to deposit it with a court for safekeeping at the expense of the bailor.

1985. After the expiration of the bailment, a bailor must pay the bailee the agreed remuneration. Such remuneration shall also be paid if the bailor takes back the bailed property before the expiration of the agreed time period. However, if the bailor has not yet taken the property back after the expiration of this period, then the bailor must pay remuneration for further bailment at the previously agreed rate.

1986. A bailor must compensate the bailee for the expenditures of bailment of the property to the extent that such expenditures were necessary or incurred with the consent of the bailor.

1987. A bailor must compensate the bailee for losses incurred as a result of the bailment, as well as those the bailee has suffered through no fault of his or her own or has not been able to prevent, and those which have arisen as a result of the bailor's own negligence.

1988. If the property deposited for bailment has been lost or damaged through acts in bad faith of the bailee and he or she compensates the bailor for it, then the latter shall refrain from bringing all actions that might have brought against the party directly responsible for the loss suffered.

3. Vairāku kopīgu glabājuma devēju un glabātāju savstarpējās attiecības

1989. Ja vairākas personas kopīgi nodod lietu glabājumā, vai ja glabājuma devējs atstāj vairākus mantiniekus, tad attiecībā uz dalāmiem priekšmetiem katrs līdzdalībnieks var savu daļu atprasīt atsevišķi, ja nav norunāts citādi.

Tam, kas tādā gadījumā dabūjis savu daļu, nav jāatlīdzina pārējiem zaudējumi, kuri vēlāk nejauši vai aiz glabātāja vainas varētu rasties viņiem piederošās daļās.

Ja glabājumā nodoto lietu nav iespējams atdot pa daļām, tad katram līdzdalībniekam ir tiesība atprasīt to visumā, bet tikai nodrošinot glabātāju pret pārējo prasībām; bez tāda nodrošinājuma katrs līdzdalībnieks var tikai prasīt savā un citu vārdā, lai lietu nodod tiesai glabāt.

1990. Vairāki kopīgi glabātāji atbild solidāri, tomēr tā, ka ja viens atdod visu, tad pārējie ar to ir atsvabināti no savas saistības. Bet ja tikai viens no tiem pielaidis ļaunprātību, tad pārējie par to neatbild.

1991. Ja pēc glabātāja nāves paliek vairāki mantinieki, tad tie atbild mantojuma atstājēja vietā tikai samērīgi ar savu daļu; bet par savu pašu vainu viņi atbild tā, it kā lieta būtu uzticēta glabājumā viņiem kopīgi.

III. Glabājuma pārvēršanās aizdevuma līgumā

1992. Ja glabājuma priekšmets ir atvietošanas lietas un glabātājam vēlāk dod tiesību tās izlietot pēc sava ieskata, tad glabājuma līgums no tā laika, kad tāda tiesība dota, pārvēršas par aizdevumu.

Kad jau nododot glabājumā atvietošanas lietas norunāts, ka glabātājam atļauts tās lietot, ja viņš vēlāk to vēlētos, tad glabājuma līgums pārvēršas par aizdevumu tikai no tā laika, kad lietas patiesi sāk lietot.

1993. No tā laika, kad glabājums pārvērties par aizdevumu (1992.p.), parādnieks atbild arī par nejausības risku.

3. Mutual Relationship of Several Joint Bailors and Bailees.

1989. If several persons jointly deposit property for bailment or if a bailor leaves several heirs, then each joint participant may, regarding divisible objects, claim his or her share separately, unless agreed otherwise.

The person who has received his or her share in such case need not compensate the other for losses which might later arise to his or her respective shares by chance or through the fault of the bailee.

If it is not possible to return the bailed property in parts, then each joint participant shall have the right to claim it as a whole, but only after securing the bailee against the claims of the other; without such security each joint participant may only claim in his or her own name and in the name of the other that the property be deposited with a court for safekeeping.

1990. Several joint bailees shall answer solidarily; however, if one returns the entire property, then the other shall be released from their liability. However, if only one of them has acted in bad faith, then the other shall not be liable for it.

1991. If after the death of a bailee, several heirs are left then they shall be liable in lieu of the estate-leaver only proportionate to their own shares; but for their own fault they shall be liable as if the property had been deposited for bailment to them jointly.

III. Conversion of Bailment into a Loan Agreement

1992. If the object of bailment is fungible property and the bailee is later granted the right to use it pursuant to his or her discretion, then the contract of bailment shall be converted into a loan from the moment when such right is granted.

However, if, on depositing fungible property under a bailment, it has been agreed that the bailee may use such property if he or she later so desires, then the contract of bailment is converted into a loan only from the time when the property actually begins to be used.

1993. From the time when a bailment is converted into a loan (Section 1992) the debtor shall also be liable for casualty risk.

1994. Pārvēršot naudas glabājumu par aizdevumu, var pielīgt arī procentus. Kad tie nav pielīgti, tad naudas glabātājam un vēlākam parādniekam jāmaksā tikai nokavējuma procenti, ja viņš nokavējumu pielaidis.

4. APAKŠNODAĻA Viesnīcnieka glabājums

1995. Viesnīcnieki, kas pēc savas nodarbošanās uzņem pie sevis ceļotājus, atbild tiem par to ienesto lietu atdošanu.

1996. Tāds viesnīcnieka pienākums rodas pats no sevis, arī bez sevišķas norunas, ar to, ka viesnīcā ar viņa ziņu ienes ceļotāja lietas; sīkāk šo lietu apzīmējums un uzdevums tās uzraudzīt pie tam nav vajadzīgs.

1997. Ir vienalga, vai viesnīcnieks pats vai viņa tam nolūkam izraudzīti kalpotāji uzņem ceļotāju ar tā lietām, vai arī pēdējais pats tās ienes viesnīcā.

1998. Viesnīcnieks atbild par ceļotāju ienestām lietām, ja vien viņš nepierāda, ka zaudējums ir noticis aiz pašu ceļotāju vai to viesu vai pavadītāju vainas, vai arī no nepārvaramas varas, vai aiz pašu lietu īpašībām. Tāpat viesnīcnieks atbild arī par tām lietām, ko ceļotāji nodevuši viņam vai viņa kalpotājiem pirms ierašanās viesnīcā.

Tomēr attiecībā uz ceļotāju ienesto naudu, vērtspapīriem un dārglietām, ja nav norunāts citādi, minētā atbildība aprobežojas ar tūkstots latiem, izņemot gadījumus, kad viesnīcnieks pats pieņēmis ceļotāju naudu, vērtspapīrus un dārglietas savā glabājumā vai kad par šo lietu bojā eju vainojams pats viesnīcnieks vai viņa kalpotāji.

Viesnīcā izliktais sludinājums, ka viesnīcnieks atsakās no atbildības, nav spēkā.

1999. Par lietām, ko viesis ar viesnīcnieka ziņu atstāj viesnīcā aizbraukdam, līdz tam laikam, kamēr viņš atgriezies, viesnīcnieks atbild kā jebkurš cits glabātājs.

1994. In converting the bailment of money into a loan, interest may also be provided by contract. If interest is not provided by contract, then the bailee of the money and future debtors must pay only late-payment interest if the payment is in default.

SUB-CHAPTER 4 Innkeeper's Bailment

1995. Innkeepers whose trade is to provide accommodation to travellers shall be liable to them for returning property brought in by them.

1996. Such duty on the part of the innkeeper shall arise in and of itself, even without an express agreement, when the traveller's property is brought into the inn with the knowledge of the innkeeper; a detailed description of such property and instructions to care for them are not necessary.

1997. It shall not matter whether the innkeeper or servants charged to do so receive the travellers and their property or the travellers carry their property into the inn themselves.

1998. Innkeepers shall be liable for property carried in by travellers, unless they prove that the loss occurred through the fault of the travellers, their visitors or attendants, or through *force majeure*, or because of the characteristics of the property itself. Similarly, innkeepers shall also be liable for property that travellers have entrusted to them or to their servants prior to arriving at the inn.

Nevertheless, regarding money, securities and jewellery brought into the inn by travellers, the aforementioned liability, unless otherwise agreed, shall be limited to one thousand lati, except in cases when the innkeeper has accepted in person the traveller's money, securities and jewellery under bailment, or when the innkeeper or his or her servants are at fault for the destruction of such property.

An announcement displayed at the inn that the innkeeper is not liable shall not have any legal effect.

1999. In regard to property left at an inn by a departing guest with the consent of the innkeeper until the time of the guest's return, the innkeeper shall be liable the same as any other bailee.

2000. Kas uzņem pie sevis ceļotāju par naudu, nebūdams pēc savas nodarbošanās viesnīcnieks, kā arī viesnīcnieks, kas ierāda kādam pie sevis dzīvokli ne kā tāds, bet kā namsaimnieks, izīrējot vai kā citādi, atbild saviem iedzīvotājiem tikai pēc vispārējiem īres līguma noteikumiem.

2001. Tāda pati atbildība kā viesnīcniekiem ir arī kuģu saimniekiem, kas uzņem savos kuģos pasažierus ar viņu lietām, kā arī iebrucamo vietu turētājiem, kas atvēl novietot tajās svešus zirgus un citus kustoņus; bet uz restorāciju un kafējnicu turētājiem, kuriem nav dzīvojamu telpu ceļotājiem, šī atbildība neattiecas.

2000. If someone who is not an innkeeper by profession receives a traveller at their home for money, or if an innkeeper provides a dwelling at his or her place not as an innkeeper, but as a landlord, he or she shall be liable only in accordance with the general provisions regarding rental contracts.

2001. Liability equivalent to that of innkeepers shall apply to shipowners who receive passengers with their property on board their ships, as well as holders of livery stables who agree to shelter horses or other animals of other persons therein; however, such liability shall not pertain to restaurant and café keepers who have no rooms to accommodate travellers.

TRĪSPADSMITĀ NODAĻA

Prasījumi no atsavinājuma līgumiem

1. APAKŠNODAĻA Pirkuma līgums

I. Vispārīgi noteikumi

1. Līguma jēdziens un līdzēju personiskā spēja

2002. Pirkums ir līgums, ar ko viena puse apsolā otram par norunātas naudas summas samaksu atdot zināmu lietu vai tiesību.

2003. Pārdot var katrs, kam ir tiesība pārdotdamo priekšmetu brīvi atsavināt; bet pirkt var katrs, kam likums neaizliedz to iegūt.

2004. Pirkuma līgums uzskatāms par noslēgtu, kad abas puses vienojušās par pirkuma priekšmetu un maksu.

P i e z ī m e. Par tirdzniecības un rūpniecības uzņēmumu pāreju pastāv sevišķi noteikumi.

2. Pirkuma līguma priekšmets

2005. Par pirkuma līguma priekšmetu var būt visas lietas, ko atļauts un iespējams atsavināt, saprotot ar to nevien ķermeņiskas lietas, bet arī lietu un saistību tiesības.

2006. Ja abām pusēm vai kaut arī vienīgi pircējam bijis zināms, ka pārdoto lietu nav bijis atļauts atsavināt, tad līgums nav spēkā. Bet ja tas bijis zināms tikai pārdevējam, tad līgums paliek spēkā un pārdevējam jāatlīdzina pircējam zaudējumi. Beidzot, ja tas nav bijis zināms nevienai pusei, tad līgums nav spēkā.

CHAPTER 13

Claims Arising from Alienation Contracts

SUB-CHAPTER 1 Purchase Contracts

I. General Provisions

1. Definition of the Contract and Personal Capacity of Contracting Parties

2002. A purchase contract is a contract whereby one party promises to convey to the other certain property or rights for an agreed sum of money.

2003. A seller may be anyone who has the right to alienate freely the subject-matter to be sold; a purchaser may be anyone who is not barred by the law to acquire it.

2004. A purchase contract shall be considered to have been entered into when both parties have agreed on the subject-matter of the purchase and the purchase price.

N o t e. Transfer of commercial and industrial undertakings are subject to special provisions.

2. Subject-matter of Purchase Contracts

2005. The subject-matter of a purchase contract may be all property that it is permitted and possible to alienate, meaning thereby not only tangible property, but also property rights and obligations rights.

2006. If both parties, or even only the purchaser, knew that it was not permitted to alienate the property that was sold, then the contract shall be void. However, if only the seller had knowledge thereof, then the contract shall remain in effect and the seller must compensate the purchaser for losses. Finally, if neither party had knowledge thereof, then the contract shall be void.

2007. Pirkuma līguma priekšmetam vajag patiesi pastāvēt (2009.p.) un būt tik sīki noteiktam, lai par to nevarētu rasties nekādas pamatotas šaubas; pretējā gadījumā pirkums uzskatāms par nenoslēgtu.

2008. Kad pirkuma priekšmets, jau līgumu noslēdzot, pa daļai gājis bojā, abām pusēm par to nezinojot, tad pircējs var no līguma atteikties, ja no priekšmeta gājusi bojā vairāk kā puse vai tieši tā daļa, kuru pircējs galvenā kārtā gribējis iegūt. Bet ja no lietas palikusi puse vai vairāk, tad pircējam līgums jāizpilda, tikai samērīgi samazinot pirkuma maksu. Šaubu gadījumā lieta izšķirama pēc tiesas ieskata.

2009. Izņēmums no 2007.panta noteikuma ir tā saucamais cerības pirkums, kura priekšmets vēl nav zināms un kuru var noslēgt divējādi:

1) tādā kārtā, ka pircējs paliek saistīts, kaut arī pirkuma priekšmets pavisam nerastos vai nenāktu pārdevēja mantā;

2) tādā kārtā, ka pirkuma priekšmeta pastāvēšana ir nepieciešams nosacījums pirkuma spēkā esamībai.

2010. Ja pārdodot svešu lietu bez tās īpašnieka ziņas un piekrišanas, abas puses to zinājušas, tad līgums nav spēkā. Ja turpretim pircējs nav zinājis, ka pārdevējam nav bijis tiesības lietu atsavināt, tad viņš var prasīt no tā zaudējumu atlīdzību. Beidzot, ja to zinājis tikai pircējs, tad pārdevējam pret viņu nav nekādu pienākumu.

Izņēmums no šā noteikuma ir 1065.pantā paredzētie gadījumi, kuros svešas lietas pārdošana ir spēkā un tās īpašnieks var vērsties tikai pret pārdevēju.

2011. Līgums par svešas lietas pirkumu, kas noslēgts tam gadījumam, ja tā pārietu pārdevēja īpašumā, iegūst spēku un par to var celt prasību tikai no tā laika, kad minētais priekšnoteikums iestājies.

2007. The subject-matter of a purchase contract must actually exist (Section 2009) and be described in sufficient detail so as to leave no valid doubt; otherwise, the contract shall be deemed to not have been entered into.

2008. If, at the time of entering into the contract, the subject-matter of sale has been partly destroyed but both parties had no knowledge thereof, then the purchaser may withdraw from the contract, if more than half of the subject-matter, or precisely that part which the purchaser most desired to acquire, has been destroyed. However, if half of the subject-matter or more remains intact, the purchaser must perform the contract, with a proportionate reduction of the purchase price. In case of doubt, the matter shall be resolved pursuant to the discretion of a court.

2009. An exception from the provisions of Section 2007 shall be the so-called speculative purchase where the subject-matter is not yet known and the contract may be entered into in two ways:

1) in such a manner that the purchaser remains bound even though the subject-matter of the purchase might not arise at all or not come within the property of the seller; or

2) in such a manner that the actual existence of the subject-matter of sale is a necessary condition for the validity of the purchase contract.

2010. When the property of another person has been sold without the knowledge and consent of its owner and both parties had knowledge thereof, then the contract shall be void. If, on the contrary, the purchaser did not know that the seller did not have the right to alienate the property, then the purchaser may claim compensation for losses. Finally, if only the purchaser had knowledge thereof, then the seller shall have no duty towards the purchaser.

Exceptions to this provision are the cases provided for in Section 1065, where the sale of another person's property is in effect and its owner may have recourse only against the seller.

2011. A contract for purchase of another person's property, entered into in the event that the property might be transferred into the possession of the seller, shall take effect and actions may be brought regarding such only from the time when the aforementioned precondition has come into effect.

3. Pirkuma maksa

2012. Pirkuma maksa jānoteic naudā.

Ja pirkuma maksa noteikta nevis naudā, bet citās lietās, tad līgums nav pirkums, bet maiņa.

2013. Ja vien pirkuma maksa sākumā noteikta naudā, tad līdzēju vēlāka vienošanās to ne-maksāt citās lietās līguma būtību negroza.

Līguma būtība negrozās arī no tam, ka pircējs uzņemas, bez pirkuma maksas, izpildīt vēl ko citu.

2014. Kad pirkuma maksai izlieto nevis pircēja paša, bet svešu naudu, tas negroza tās nozīmi, un pirktā lieta pāriet pircēja, bet nevis viņa kreditora mantā.

2015. Nav vajadzīgs, lai pirkuma maksa taisni atbilstu pirkuma priekšmeta vērtībai, un līgums paliek spēkā, kaut arī priekšmets būtu pārdots zem tā īstas vērtības (draudzības pirkums) vai virs tās. Bet ja pirkuma maksa nolikta tikai izskata pēc, tad līgums nav vis pirkums, bet ir dāvinājums.

2016. Ja pirkuma dokumentā uzdota augstāka vai zemāka summa nekā norunāts, tad tamdēļ līgums nezaudē spēku, un mutiski norunātā maksa paliek spēkā.

2017. Pirkuma maksai jābūt noteiktai un tā nedrīkst atkarāties no vienas puses iegribas. Bet ja pārdevējs piegādā pircējam lietas vai preces, ko tas pasūtījis, nenoteicot cenu, tad darījums ir spēkā, un pieņemams, ka abas puses vienojušās par tirgus cenu (2018.p.).

2018. Ja pirkums noticis par tirgus cenu, tad pieņemams, ka bijusi domāta vidējā cena līguma slēgšanas vietā un laikā. Bet ja tajā vietā tirgus cenu nav, tad ņemamas par pamatu tuvākās tirdzniecības vietas tirgus cenas. Kur pastāv cenu rādītāji, tur cena noteicama pēc tiem.

3. Purchase Price

2012. The purchase price shall be expressed in money.

If the purchase price is expressed not in terms of money but in terms of other property, the contract shall be not of purchase, but of barter.

2013. If the purchase price has initially been expressed in money, a subsequent agreement by the contracting parties to pay for it with other property shall not alter the substance of the contract.

Similarly, the substance of a contract shall not be altered by the purchaser undertaking to perform something else in addition to the purchase price.

2014. Where the money used for the purchase price is not that of the purchaser himself or herself, but that of another person, this does not alter its meaning, and the purchased property shall pass into the property of the purchaser, and not into the property of the creditor.

2015. The purchase price need not necessarily be exactly equal to the value of the subject-matter of the purchase, and the contract shall be valid even if the subject-matter is sold below its actual value (friendship purchase) or above it. However, if the purchase price has been set only for the sake of formality, the contract shall be not of purchase, but of gift.

2016. If the sum indicated in the purchase document is higher or lower than agreed, the contract shall not for that reason be invalidated, and the orally agreed price shall remain in effect.

2017. The purchase price must be set and it shall not be dependent on the volition of one party. However, if the seller delivers property or goods to the purchaser which have been ordered without specifying a price, the transaction shall be valid, and it shall be assumed that both parties have agreed on the market price (Section 2018).

2018. If a purchase has been made for the market price, it shall be assumed that the average price at the time and place that the contract was entered into was intended. However, if at such place there is no market price, the market prices at the nearest trade centres shall be taken as the basis. Where price lists are available, the price shall be set in accordance with them.

2019. Pirkuma maksas noteikšanu var uzticēt arī norādītai trešai personai vai, ja tāda nav norādīta, vispār bezpartejiska lietpratēja taisnīgam ieskatam.

Trešās personas lēmums abas puses katrā ziņā saista, pieņemot, ka viņa nav noteikusi ne- taisnu cenu.

2020. Kad pirkuma maksa nolikta atkarībā no kāda nākoša notikuma vai no trešās personas izteikuma, tad pirkums atzīstams par nosacītu, un tamdēļ tas atkrīt, ja paredzētais notikums neie- stājas vai paliek bez iznākuma, vai ja trešā per- sona nespēj vai negrib maksu noteikt.

II. Tiesiskās attiecības no pirkuma līguma

1. Vispārīgi noteikumi

2021. No pirkuma līguma izceļas abām pusēm savstarpējas prasījumu tiesības kā uz līguma izpildīšanu, tā arī uz zaudējumu atlīdzību.

2022. Abām pusēm savstarpēji cieši jāievēro savi pienākumi; sevišķi pārdevējam līdz pārdo- tās lietas nodošanai tā jāglabā ar lielāko rūpību un jāatbild šajā ziņā arī par katras neuzmanības sekām. Bet ja pircējs vilcinās pirkto lietu sa- ņemt, tad pārdevējs atbild tikai par ļaunprātību un rupju neuzmanību.

2023. Pēc pirkuma noslēgšanas, kaut arī pir- ktā lieta vēl nebūtu nodota, visu risku par nejau- šu gadījumu, ja sakarā ar to lieta iet bojā vai bo- jājas, nes pircējs.

2024. Iepriekšējā (2023.) panta noteikums ne- attiecas uz sekojošiem gadījumiem:

1) kad pirkuma priekšmets nav individuāli no- teikts un tikai to nododot dabū noteiktību, tad līdz nodošanai risku nes pārdevējs;

2) kad atvietojamais vai citādas lietas pārdotas ar skaitu, mēru vai svaru, tad risks pāriet uz pir- cēju tikai pēc tam, kad tās noskaitītas, nomērītas vai nosvērtas;

3) kad pirkums noslēgts ar atliekošu nosacī- jumu, tad risks par lietas bojā eju pāriet uz pircē- ju tikai šim nosacījumam iestājoties, bet risku par bojājumu viņš nes no tā laika, kad pirkums

2019. The setting of a purchase price may also be entrusted to a specified third person or, if none has been specified, to the just discretion of an impartial expert.

The decision by a third person shall be bind- ing to both parties provided the third person has not set an unjust price.

2020. When the purchase price has been set depending on some subsequent event or on the stating thereof by a third person, then the pur- chase shall be considered to be conditional, and therefore it shall fail if the expected event does not occur or produces no result, or if the third person is not able to or does not wish to set a price.

II. Lawful Relations Arising from Purchase Contract

1. General Provisions

2021. Mutual rights for both parties to claim performance of the contract, as well as compen- sation for losses arise from a purchase contract.

2022. Both parties must strictly observe their mutual duties; the seller must, in particular, keep the sold property with greatest care until the de- livery of the property and be liable for the conse- quences of any negligence in this respect. How- ever, if the purchaser delays in accepting the pur- chased property, then the seller shall be liable only for acts in bad faith and gross negligence.

2023. After entering into a purchase contract, even though the purchased property might not yet have been delivered, the purchaser shall be liable for any casualty risk in connection with which the property is destroyed or damaged.

2024. The provisions of the preceding Section (2023) shall not apply in the following cases:

1) where the subject-matter of the purchase has not been individually specified and becomes definite only upon its actual delivery, the seller shall bear the risk until delivery;

2) where fungible property or other types of property are sold by piece, measure or weight, then the risk shall pass to the purchaser only af- ter the property has been counted, measured or weighed;

3) where the purchase contract has been en- tered into with a suspensive condition, then the

noslēgts, kaut arī nosacījuma iznākums vēl nebūtu zināms;

4) kad lietas bojā eju vai bojājumu var pārdevējam pieskaitīt par vainu, kā arī kad viņš nokāvējis nodošanu, tad risks jānes viņam;

5) kad lieta pirktā ar nosacījumu papriekš to pārbaudīt vai apskatīt, tad līdz pircēja paziņojumam, ka viņš ar mieru to pieņem, visu risku nes pārdevējs;

6) kad pārdevējs noteikti uzņēmis risku, nenosakot termiņu, tad risks pāriet uz pircēju tikai no lietas nodošanas laika.

2025. Visos tajos gadījumos, kuros risku nes pircējs, viņam par labu nāk arī visi labumi no pirktās lietas, kā tās pieaugumi, cenas paaugstinājumi un uz pirkuma noslēgšanas laiku vēl neievāktie augļi.

2026. Civiliem augļiem (585.p. 2.d.), kas pienākas nevis zināmos termiņos, bet ikgadus bez pārtraukuma, piemērojami 958.panta noteikumi, un uz šā pamata tie sadalāmi starp pārdevēju un pircēju samērā ar to laiku, pa kuru katrs no tiem nes risku.

2. Pārdevēja pienākumi

2027. Pārdotā lieta īstā laikā un īstā vietā jānodod pircējam ar visiem tās piederumiem, kā arī ar visu to, kas var nodrošināt tiesību uz šo lietu.

2028. Pārdodot lauku zemes vienību vai kādu tirdzniecisku, rūpniecisku vai kādu citu uzņēmumu "kā tie stāv", uzskatāms par pārdotu viss tas, kas, atrodoties tajos pirkuma noslēgšanas laikā un noderot saimniecībai vai uzņēmumam par labu un ērtību, bijis pārdevējam vajadzīgs, atradies viņa lietošanā vai krājumā un bijis viņa īpašums.

2029. Pārdodot zemes gabalu, pārdevējam jānorāda pircējam robežas, ja tās jau nav redzamas no šā zemes gabala apraksta vai plāna.

risk of destruction shall pass to the purchaser only after the occurrence of this condition, but the risk of damage shall pass to the purchaser from the time when the contract is entered into, even though the outcome of the condition may not yet be known;

4) where the destruction or damage of the property is the fault of the seller or where the seller has delayed the delivery, the seller shall be liable for the risk;

5) where the property is purchased with the condition of a prior examination or inspection, then the seller shall be liable for all risks until the purchaser has agreed to accept it; and

6) where the seller has expressly assumed the risk without setting a term, the risk shall pass to the purchaser only from the time of delivery of the property.

2025. In all cases when the purchaser is liable for the risk, the purchaser shall also be entitled to all benefits arising from the purchased property, such as its augmentations, increase of the price and any fruits not yet collected at the time the purchase contract was entered into.

2026. Civil fruits (Section 585, Paragraph two) which are due not within certain terms, but each year on a continuous basis, shall be subject to the provisions of Section 958, and on this basis shall be divided between the seller and the purchaser proportionate to the time each has borne the risk.

2. Duties of the Seller

2027. The sold property shall be delivered to the purchaser at the proper time and proper place with all its appurtenances and also with everything that can secure the rights to this property.

2028. When selling a unit of rural land or a commercial, industrial or any other type of undertaking "as is", everything, that at the time of entering into the purchase, was located there for the benefit and convenience of the farm or the undertaking or was necessary for the seller, or was used or stored by the seller, and owned by the seller, shall be considered as sold.

2029. Where selling a parcel of land, the seller must show the purchaser its boundaries if these are not apparent from the description or the plan of the parcel of land.

2030. Ja pirktu lietu nemaz nenodod vai nenodod attiecīgā kārtā, tad pircējs var prasīt atlīdzību par visiem zaudējumiem, it sevišķi ja nodošana kļuvusi neiespējama aiz pārdevēja vainas. Pārdevējam patvaļīgi atteicoties lietu nodot, pret viņu var lietot tiesas piespiedu līdzekļus.

2031. Ja viena un tā pati kustama lieta pārdota atsevišķi diviem pircējiem, tad priekšroka ir tam no viņiem, kuram tā nodota, bet ja vēl neviens no viņiem šo lietu nevalda, tad tam, kurš pirmais noslēdzis pirkuma līgumu.

Pārdodot nekustamu īpašumu, priekšroka ir tam pircējam, kura līgums ierakstīts zemes grāmatās.

Atstumtam pircējam pārdevējs atlīdzina nodarītos zaudējumus.

2032. Pārdevējam tiklab pati lieta, kā arī visi tās piederumi jānodod tajā veidā, kādā tie bijuši apsolīti vai domājami.

3. Pircēja pienākumi

2033. Pircējam vispirms jāsamaksā pirkuma maksa, kas, ja pirkums nav noslēgts uz kredītu vai ja samaksai nav norunāti sevišķi termiņi, jāizdara tūlīt, lietu nododot, tā tad tajā pašā laikā un tajā pašā vietā. Pirms samaksas saņemšanas pārdevējam lieta nav jānodod.

2034. Pircējs pirms samaksas neiegūst uz pirktu lietu īpašuma tiesību, ja vien pārdevējs nav viņam pagarinājis samaksas termiņu. Šis termiņa pagarinājums jāsaprot pats par sevi, ja pārdevējs nodod lietu pircējam bez jebkāda piebilduma.

2035. Pircējam no tā laika, kad viņš sācis pirktu lietu valdīt un lietot, jāmaksā pārdevējam par pirkuma maksu procenti.

2036. Kad pārdotai lietai draud attiesājums, pircējam ir tiesība aizturēt pirkuma maksu, ja pārdevējs nevar vai negrib viņu pret attiesājumu pietiekoši nodrošināt.

2030. If the purchased property is not delivered at all or is not delivered in the proper manner, the purchaser may claim compensation for all losses, especially if the delivery has become impossible through the fault of the seller. If the seller unjustifiably refuses to deliver the property, court enforcement procedures may be exercised against the seller.

2031. If one and the same movable property is sold to two purchasers, then priority shall be given to the one to whom the property has been delivered, but if neither of them as yet has possession of it, the priority right shall be given to the one who first entered into a purchase contract.

In the sale of immovable property, the purchaser whose contract has been registered in the Land Register has priority.

A seller shall compensate an excluded purchaser for the losses incurred.

2032. The seller shall deliver the property and all its appurtenances in such form as promised or assumed.

3. Duties of the Purchaser

2033. The purchaser must first of all pay the purchase price, which must be done immediately upon delivery of the property, that is, at the same time and the same place, unless the purchase contract has been entered into on a credit basis or specific terms have been set for payments. The seller need not deliver the property before receiving the payment.

2034. Prior to the payment, the purchaser shall not obtain ownership rights to the purchased property, unless the seller has extended the payment. If the seller delivers the property to the purchaser without any reservations, the extension of the payment period shall be regarded as implicitly agreed.

2035. The purchaser must pay purchase price interest to the seller from the time the purchaser has taken possession of and started to use the purchased property.

2036. When a sold property is in danger of replevin, the purchaser has the right to withhold the purchase price, if the seller is not able to or does not wish to offer sufficient security against the replevin.

2037. Ja pircējs vilcinās samaksāt, tad pārdevējs var lūgt, lai lietu pārdod izsolē uz pircēja rēķinu.

2038. Pircējam jāatlīdzina pārdevējam lietai pēc līguma noslēgšanas taisītie izdevumi, kā nepieciešamie, tā arī derīgie, ja pēdējie taisīti labā ticībā, kā arī ja ir ticams, ka arī pats pircējs būtu tos taisījis.

III. Pirkuma līguma atcelšana

1. Vispārīgi noteikumi

2039. Vienpusēja atkāpšanās no pirkuma līguma nav pieļaujama pat arī tad, ja otra puse neizpilda savu saistību.

2040. Izņēmuma veidā pirkuma līgumu var atcelt vienai pusei prasot:

- 1) kad viena puse bijusi piedabūta noslēgt līgumu vai nu ar otras ļaunprātību, vai ar viltu, vai ar spaidiem;
- 2) pirtās lietas trūkumu dēļ;
- 3) pamatojoties uz blakus nolīgumiem, ar kuriem paturēta atkāpšanās tiesība;
- 4) pārmērīgā zaudējuma dēļ, ko cieš viena vai otra puse;
- 5) 1663.pantā norādītos apstākļos arī nokavējuma dēļ.

2041. Abām pusēm vienojoties var atcelt katru pirkuma līgumu, kā pirms, tā arī pēc tā izpildīšanas, izņemot tikai gadījumus, kad ar to aizskartu trešo personu iegūtās tiesības. Atceļot jau izpildītu līgumu, katrai pusei jāatdod otrai tas, ko tā izpildījusi, vai par to jāatlīdzina.

2. Pirkuma līguma atcelšana pārmērīga zaudējuma dēļ

2042. Pārmērīga zaudējuma gadījumā, tas ir, kad pirkuma maksa nesasniedz pat ne pusi no lietas parastās vērtības, pārdevējs var prasīt, lai līgumu atceļ. Bet pircējs var atcelšanu novērst, piemaksājot pie pirmējās pirkuma maksas tādu summu, kas kopā ar to līdzinātos lietas īstai vē-

2037. If the purchaser delays in paying, the seller may request that the property be sold by way of auction at the expense of the purchaser.

2038. The purchaser shall compensate the seller for the expenditures the latter has made in regard to the property after entering into the contract, including both necessary and useful expenditures, if the latter have been made in good faith, or if it is likely that the purchaser would have made them.

III. Setting Aside of Purchase Contracts

1. General Provisions

2039. Unilateral withdrawal from a purchase contract shall not be permitted even if the other party does not perform his or her obligations.

2040. As an exception, a purchase contract may be set aside pursuant to the claim of one party:

- 1) where one party has been compelled to enter into the contract through the acts of bad faith of the other party, or by fraud or duress;
- 2) due to the defects in the purchased property;
- 3) on the basis of ancillary agreements by means of which the right of withdrawal has been retained;
- 4) due to excessive loss suffered by one or the other party; or
- 5) in the circumstances specified in Section 1663, also on account of default.

2041. Any purchase contract may be revoked, before or after its performance, by mutual consent of both parties, except in cases where this might violate the rights obtained by third persons. Where a contract that has already been performed is revoked, each party shall return to the other party that which such party has performed, or shall compensate such party therefor.

2. Setting Aside of Purchase Contracts Due to Excessive Loss

2042. In a case of excessive loss, that is, where the purchase price does not amount to even half of the normal value of the property, the seller may request the setting aside of the contract. However, the purchaser may prevent the setting aside by paying a sum which, added

tībai. Tāpat arī pircējam savkārt ir tiesība prasīt, lai atceļ līgumu, kad viņa samaksātā pirkuma maksa vairāk kā divkārt pārsniedz lietas isto vērtību; bet pārdevējs var atcelšanu novērst, pazeminot minēto maksu līdz pārdotā priekšmeta parastai vērtībai.

2043. Tiesība prasīt pirkuma līguma atcelšanu pārmērīga zaudējuma dēļ attiecas tikai uz tiem gadījumiem, kad pierāda, ka zaudējuma nodarītāja puse rīkojusies ļaunprātīgi. Izņēmums no šā noteikuma paredzēts 2056.pantā.

2044. Zaudējuma cietējai pusei pienākošās atlīdzības apmēru noteic, kad tas vajadzīgs, tiesa, kura pie tam ņem par pamatu lietas vērtību līguma noslēgšanas laikā.

2045. Ja līgumu atceļ, pircējam jāatdod ne vien pati lieta, bet arī tās augļi, ko viņš ievācis no pirkuma izpildīšanas laika, bet pārdevējam savkārt jāatmaksā pirkuma maksa ar procentiem un jāatlīdzina nepieciešamie un derīgie izdevumi, ciktāl tie ir attaisnojami.

2046. Tiesība prasīt līguma atcelšanu pārmērīga zaudējuma dēļ atkrīt, ja prasība nav celta viena gada laikā no līguma noslēgšanas.

IV. Pirkuma blakus līgumi

1. Atkāpšanās tiesība pirkuma cenas nesamaksas dēļ

2047. Pārdevējs var pielīgt sev tiesību atkāpties no pirkuma līguma, ja pircējs laikā nesamaksā pirkuma cenu.

2048. Šādā līgumā ietilpstošs nosacījums uzskatāms par atceļošu, izņemot tos gadījumus, kad tieši noteikts vai no apstākļiem redzams, ka tam jābūt tikai atliekošam.

2049. Ja samaksai nolikts zinams termiņš, tad, palaižot to garām, pircēja tiesība pati no sevis

to the prior purchase price, would constitute the true value of the property. Similarly, the purchaser has the right to request the setting aside of the contract, if the purchase price paid by him or her exceeds more than twice the true value of the property; but the seller may prevent the setting aside by reducing the aforementioned price to the normal value of the property to be sold.

2043. The right to request the setting aside of a purchase contract due to excessive loss shall apply only to those cases where acts of bad faith of the party who inflicted the losses has been proven. An exception to this provision is provided for in Section 2056.

2044. The amount of compensation due to the injured party, shall be determined, where that is necessary, by a court which shall base it on the value of the property at the time when the contract was entered into.

2045. If a contract is set aside, the purchaser shall return not only the property itself, but also the fruits gathered from it since the time the purchase was carried out, but the seller shall repay the purchase price with interest, and compensate for the necessary and useful expenditures to the extent such expenditures are justified.

2046. The right to request setting aside due to excessive loss shall cease if an action is not brought within one year from the entering into of the contract.

IV. Ancillary Contracts in regard to a Purchase

1. Right of Withdrawal for Reason of Non-payment of the Purchase Price

2047. A seller may provide by contract for the right to withdraw from a purchase contract if the purchaser does not pay the purchase price on the due date.

2048. A condition included in such a contract shall be regarded as resolutory, except in cases where it is specifically stated or obvious from the circumstances that the condition can only be suspensive.

2049. If a certain term has been set for payment, the right of the purchaser shall terminate when this

izbeidzas; bet ja termiņš nav nolikts, tad vajadzīgs pārdevēja iepriekšējs atgādinājums. Tikai pārdevējs pats nedrīkst kavēt pirkuma maksas samaksu laikā.

2050. Ja pircējs nokavē samaksu, pārdevējs var izlietot vai neizlietot savu tiesību; bet viņam jāpaziņo par to tūlīt pēc nokavējuma iestāšanās, un ja jau reizi viņš prasījis, lai līgumu atceļ, tad viņš vairs nevar prasīt, lai to izpilda.

2051. Ja pēc termiņa notecējuma pārdevējs prasa vai saņem samaksu, tad pieņemams, ka viņš ar to klusējot atteicies no savas pieliktās tiesības.

2052. Kad līgumu atceļ, lieta atdodama pārdevējam līdz ar tās pieaugumiem un ienākumiem, un bez tam pircējs zaudē rokas naudu, ja viņš to devis, un viņam jāatlīdzina aiz viņa vainas cēlušies zaudējumi.

2053. Ja pircējs daļu no pirkuma maksas jau nomaksājis, tad viņš 2052.pantā norādītā gadījumā var prasīt, lai atdod nomaksāto, bet bez procentiem.

2. Atpakaļpirkums un atpakaļpārdevums

2054. Ar atpakaļpirkuma līgumu pircējs uzņemas savu pirktu lietu pārdot atpakaļ pārdevējam pēc viņa pieprasījuma.

2055. Ja atpakaļpirkuma tiesība aprobežota ar zināmu termiņu, tad tam notekot viņa izbeidzas. Pretējā gadījumā šī tiesība nekad nenoilst.

2056. Ja atpakaļpirkuma nosacījumi un sevišķi cena līgumā nav apzīmēti, un par to vēlāk nenotiek labprātīga vienošanās, tad pirkuma cenu nosaka tiesa saskaņā ar to vērtību, kāda lietai ir atpakaļpirkuma laikā. Bet ja cena noteikta pašā līgumā, tad tā paliek spēkā, neatkarīgi no tam, vai lietas vērtība pieaugusi vai mazinājusies, un apstrīdēt šādu pirkumu var tikai tad, ja no tā rastos pārmērīgs zaudējums.

2057. Ja pircējs lietu atsavinājis trešai personai, tad tas, kam pieder atpakaļpirkuma tiesība,

term has expired; but if a term has not been set, then it shall be necessary to first receive a reminder from the seller. However, the seller must not hinder timely payment of the purchase price.

2050. If the purchaser defaults in payment, the seller may use or not use his or her right; but the seller must give notice thereof immediately after the due date has passed, and once the seller has requested setting aside of the contract, the seller may no longer require its performance.

2051. If the seller demands or receives payment after the term has expired, it shall be assumed that the seller has implicitly waived the rights contracted for.

2052. When a contract is revoked, the property shall be returned to the seller together with its augmentations and income; moreover, the purchaser shall forfeit the earnest money if such has been paid, and shall compensate for the losses inflicted through his or her fault.

2053. If the purchaser has already paid a part of the purchase price, the purchaser may, in the case indicated in Section 2052, require the return of what has been paid, but without interest.

2. Repurchase and Resale

2054. By a repurchase contract, a purchaser undertakes to sell the purchased property back to the seller at the request of the seller.

2055. If the right to repurchase is restricted to a certain term, the right shall terminate upon its elapse. In the contrary situation, prescription shall not apply to such right.

2056. If the conditions of repurchase, in particular the price, have not been specified in the contract and subsequently there is no voluntary agreement thereon, then the purchase price shall be determined by a court in accordance with the value of the property at the time of repurchase. However, if the price has been set in the contract itself, then it shall remain in effect regardless of whether the value has increased or decreased, and such a purchase may be disputed only where it would cause excessive loss.

2057. If a purchaser has alienated a property to a third person, the party who has the repurchase right

var prasīt no pircēja tikai zaudējumu atlīdzību; bet pret trešo personu, kas ieguvusi pašu lietu vai kādu lietu tiesību uz to, viņš var vērst savu atpakaļpirkuma prasību tikai tad, kad šī persona, lietu iegūstot, zinājusi šo attiecību, vai kad atpakaļpirkuma tiesības priekšmets ir nekustams īpašums un šī tiesība ierakstīta zemes grāmatās.

2058. Ja atpakaļpirkuma tiesība pieder kopīgi vairākām personām, tad viņas var to izlietot tikai visas kopīgi vienojoties.

2059. Līgumam, ar ko pircējs patur sev tiesību prasīt, lai pārdevējs pārņem no viņa atpakaļ, piemērojami 2055.-2058.panta noteikumi.

3. Pirmpirkuma tiesība

2060. Ar pirmpirkuma tiesību pārdevējs pieļūst sev priekšrocību pirkt lietu, ja pircējs to pārdotu tālāk.

Pirmpirkuma tiesība nav izlietojama, kad pircējs lietu atsavina nevis pārdodot, bet citādi.

2061. Ja pircējs grib pārdot tālāk lietu, kas pirktā ar pirmpirkuma pielīgumu, tad viņam tā tūlīn pēc jaunā līguma noslēgšanas jāpiedāvā pirmpirkuma tiesīgajam, bet pēdējam par to, vai viņš grib šo tiesību izlietot vai ne, jāpaziņo – par kustamām lietām – nekavējoties, bet par nekustamām – divu mēnešu laikā.

Ja pirmpirkuma tiesīgais nedod atbildi noliktā laikā, tad viņa pirmpirkuma tiesība izbeidzas.

2062. Ja pirmpirkuma tiesīgais vēlas savu tiesību izlietot, tad viņam, ja nav citādi norunāts, jāizpilda tie paši nosacījumi, ko piedāvā jaunais pircējs.

2063. Ja lieta pārdota tālāk, nepaziņojot pirmpirkuma tiesīgajam, tad viņš var prasīt no tam ciesto zaudējumu atlīdzību tikai no sava pircēja; bet pret jauno ieguvēju un vispār pret ikvienu trešo personu viņš var vērst savas prasības tikai tad, kad šī persona rīkojusies ļaunā ticībā, vai kad pirmpirkuma tiesības priekšmets ir nekustams īpašums un šī tiesība ierakstīta zemes grāmatās.

may claim compensation from the purchaser only for losses; but a repurchase action against a third person who has obtained the property itself or a property right to it may be brought only if the third person knew about this relationship when acquiring the property, or when the subject-matter of the repurchase right is immovable property and this right has been registered in the Land Register.

2058. If a repurchase right belongs to several persons jointly, then they may use it only if all jointly agree.

2059. A contract, whereby a purchaser retains the right to require repurchase from the seller, shall be subject to the provisions of Sections 2055-2058.

3. Right of First Refusal

2060. By right of first refusal, a seller contracts for a priority right to purchase a property if the purchaser should resell it.

The right of first refusal may not be used where a purchaser alienates a property not by selling it, but otherwise.

2061. If a purchaser wants to resell a property purchased with a contractual right of first refusal, the purchaser shall offer it to the holder of this right immediately after entering into the new contract; but the latter shall give notice as to whether he or she intends to use this right: immediately – for movable property but for immovable property – in two months time.

If the holder of the right of first refusal does not reply within the specified time period, the right of first refusal shall terminate.

2062. If the holder of the right of first refusal wants to use such right, then he or she shall, unless otherwise agreed, fulfil the same conditions that are offered by the new purchaser.

2063. If the property has been resold without notifying the person entitled to the right of first refusal, then this person may claim compensation for the losses incurred thereby only from his or her purchaser; but he or she may bring an action against the new acquirer or generally against any third person only where such person has acted in bad faith, or where the subject-matter of the right of first refusal is immovable property and this right has been registered in the Land Register.

4. Pirkums ar pārbaudi vai apskati

2064. Ja kāds pērk lietu ar iepriekšējas pārbaudes vai apskates tiesību, tad pirkuks, ja puses nav savā starpā norunājušas citādi, atkarājas no atliekoša nosacījuma, ka pircējs atzīst lietu sev par noderīgu.

2065. Šāds līgums (2064.p.) pārdevēju saista no tā noslēgšanas brīža; bet pircējs savkārt var vai nu atstāt to spēkā, vai no tā atkāpties, pie kam pēdējā gadījumā viņam nav jāpaziņo atkāpšanās iemesls.

2066. Ja pircēja atsauksmei līgumā nolikts termiņš un viņš to palaiž garām, bet pārdoto lietu vai preci viņš vēl nav saņēmis, tad jāpieņem, ka viņš no pirkuma atteicies. Tādas pašas sekas iestājas, kad nav noteikts šis termiņš un nav arī noteikts, ka atsauksmi var dot katrā laikā, un pircējs to nedod divu mēnešu laikā.

2067. Ja ar pārbaudes vai apskates tiesību pārdotā prece jau nodota pircējam, tad viņa klusēšana līdz termiņa notecējumam uzskatāma par viņa piekrišanu.

2068. Ja pircējs, lietu saņēmis, samaksā par to nolīgto maksu, visu vai kādu daļu, bez jebkāda piebūda, tad jāatzīst, ka viņš ar to klusējot izteicis savu piekrišanu.

5. Nomaksas pirkums

2069. Pārdevējs var paturēt sev īpašuma tiesību uz pārdoto lietu vai nu tā, ka šī tiesība viņam paliek līdz tam laikam, kamēr nav galīgi samaksāta pirkuma maksa, vai arī tā, ka īpašuma tiesība pāriet atpakaļ uz viņu, ja pircējs nesamaksā. Ja rodas šaubas par līdzēju nodomu, tad pieņemams par nolīgtu, ka īpašuma tiesība paliek pārdevējam, kamēr nav galīgi samaksāta pirkuma maksa.

2070. Ja nolīgta tiesība maksāt pirkuma cenu pa daļām un pircējs palaiž divus maksājumu termiņus, pie kam pārdevējs nevēlas aprobežoties

4. Purchase with Examination or Inspection

2064. If someone buys a property with the right of prior examination or inspection, then the purchase shall depend, unless mutually agreed otherwise by the parties, on the suspensive condition that the purchaser accepts the property as suitable.

2065. Such a contract (Section 2064) shall bind the seller from the moment that it has been entered into, but the purchaser may either keep it in effect or withdraw from it; moreover, in the latter case the purchaser need not state the reasons for withdrawal.

2066. If the contract includes a specified time period for the purchaser to respond and the purchaser allows it to pass, but has not yet received the sold property or goods, then it shall be assumed that the purchaser has withdrawn from the purchase. The same consequences shall result where a time period has not been specified or where it has not been provided that the response may be given at any time, and the purchaser does not respond within two months.

2067. If goods sold with a right of prior examination or inspection has already been delivered to a purchaser, then the purchaser's keeping silent until the expiration of the term shall be considered to be consent.

2068. If a purchaser, after receiving the property, pays the contractual price for it, fully or in part, without any reservations, it shall be assumed that the purchaser has thereby given consent implicitly.

5. Instalments Purchase

2069. A seller may keep the ownership rights to the sold property either by keeping this right while full payment of the purchase price has not been received, or by having the ownership rights revert back if the purchaser does not pay. If doubts should arise regarding the intent of the contracting parties, then it shall be assumed agreed that it has been contracted for the ownership rights to be retained by the seller so long as full purchase price has not been received.

2070. If the right of payment of a purchase price by instalments has been contracted for, and the purchaser has defaulted with respect to two payments,

ar nokavēto maksājumu piedzišanu, vai ja pircējs atsavina pirktu mantu, vai to nozaudē, vai tā sabojā, ka tās vērtība vairs nesedz nenokārtotos maksājumus, tad pārdevējs var prasīt līguma atcelšanu un pārdotās mantas atdošanu līdz ar atlīdzību par lietošanu starplaikā no mantas nodošanas pircējam līdz atdošanai pārdevējam un par pēdējam nodarītiem zaudējumiem. Summā, kas pārdevējam uz šā pamata pienākas no pircēja, ieskaitāmi visi pircēja izdarītie maksājumi, un ja tie pārsniedz šo summu, tad atlikums atmaksājams pircējam. Šiem noteikumiem pretēji nolīgumi nav spēkā.

2071. Ja pircējs netirgojas ar mantu, kas iegūta ar 2069. vai 2070. pantā minēto nosacījumu, viņš nevar pirms samaksas šo mantu atsavināt vai ieķīlāt; pretējā gadījumā viņš atbild pēc Soda likuma un atsavinājums vai ieķīlājums nav spēkā, ja ieguvējs vai ķīlas ņēmējs ir zinājis vai viņam vajadzējis zināt, ka manta iegūta ar 2069. vai 2070. pantā minēto nosacījumu.

6. Citi blakus līgumi

2072. Līdzīgi bez tam var noslēgt visādus citādus blakus līgumus, ar ko tie pārgrōza likuma noteikumus, piemēram, par risku vai par atlīdzības lielumu, vai arī nodrošina savas tiesības.

V. Pārdošana izsolē

2073. Pārdošana izsolē ir priekšlikums tam, kas par atklāti pārdodamo lietu sola dot visaugstāko cenu, noslēgt par to pirkuma līgumu.

P i e z ī m e. Izsoles var sarīkot, bez pirkuma līgumiem, arī nomas, īres, darba un piegādes līgumiem.

2074. Pārdošana izsolē ir no pārdodamās lietas īpašnieka viedokļa vai nu labprātīga, vai piespiesta. Pirmo drīkst izdarīt, pēc pārdevēja paša ieskata, kā tiesas ceļā (2076.p.), tā arī privātā kārtībā, bet otro katrā ziņā tikai tiesas ceļā.

but the seller does not wish to burden himself or herself with the collection of late payments, or if the purchaser alienates the purchased property, or loses it, or so damages it that its value no longer covers the outstanding payments, then the seller may request setting aside of the contract and return of the sold property together with compensation for the use, during the period from the delivery of the property to the purchaser until the return of the property to the seller, and for the losses caused for the latter. Against the amount, that the seller is entitled to from the purchaser on such basis shall be set off all the payments made by the purchaser, and if they exceed such amount, then the remainder shall be paid back to the purchaser. Agreements contrary to these regulations shall be void.

2071. If a purchaser does not engage in trade with the property acquired subject to conditions as referred to in Section 2069 or 2070, he or she may not alienate or pledge such property before payment; otherwise he or she shall be held liable pursuant to the Penal Law and the alienation or the pledging shall not be in effect, if the acquirer or the pledgee knew, or should have known, that the property was acquired subject to a condition referred to in Section 2069 or 2070.

6. Other Ancillary Contracts.

2072. The contracting parties may additionally conclude various ancillary contracts, thereby modifying the provisions of the law – for example, regarding the risk or the amount of compensation, or securing their rights.

V. Sale at Auction

2073. Sale at auction is an offer regarding property intended for open sale, to enter into a purchase contract with the person who bids the highest price for such property.

N o t e: Auctions may also be arranged, without purchase contracts, for lease, rental, employment and supply contracts.

2074. Sale at auction may be, from the point of view of the owner of the property to be sold, either voluntary or compulsory. The former may be performed, pursuant to the discretion of the seller, by judicial process (Section 2076) or privately, but the latter shall be performed only by judicial process.

2075. Pārdodot labprātīgā izsolē, vienalga, vai to izdara tiesas ceļā vai privātā kārtībā, līdzēju savstarpējās tiesības un pienākumus noteic pēc viņu starpā norunātiem noteikumiem un pie tam galvenā kārtā pēc tiem, ko licis priekšā pārdevējs.

2076. Kustamas vai nekustamas mantas pārdošana piespiedtā izsolē, tāpat arī nekustama īpašuma pārdošana labprātīgā izsolē tiesas ceļā izdarāma pēc Civīlprocesa likumu noteikumiem.

2077. Izsolītāji, kā arī personas, kas pēc sava amata ir klāt pie pārdošanas izsolē, nevar būt pircēji, ne sev, ne citu uzdevumā.

2078. Piespiedtā izsolē pārdodamās lietas īpašnieka kreditori var piedalīties solīšanā, bet īpašnieks pats nevar solīt ne personīgi, ne caur pilnvarnieku.

2079. Izsolē pārdodamiem priekšmetiem piemērojami 2005.panta vispārējie noteikumi.

2080. Ja nedalāma kustama lieta, kas atrodas kopīpašumā, nolikta pārdošanai izsolē kāda kopīpašnieka kreditoru apmierināšanai, tad pārējiem ir tikai tiesība vai nu apmierināt kreditorus, atpērkot viņu prasījumus, vai iegūt kustamo lietu izsolē līdzīgi ar citiem. Viss ieņēmums sadalāms samērā ar kopīpašnieku daļām, un tā no šīm daļām, kas piekrīt parādniekam, izlietojama viņa kreditoru apmierināšanai un izdevumu segšanai.

2081. Kustamas mantas pārdošana izsolē privātā kārtībā uzskatāma par notikušu arī tad, kad izsolē neviens nav pārsolījis.

2082. Katrs solītājs vai pārsolītājs ir saistīts ar savu solījumu, kamēr kāds viņu nepārsola. Kādam pārsolot, agrākās cenas solītājs atsvabinās no savas saistības.

2083. Ja no solītājiem, viņus uz to uzaicinot, neviens vairs tālāk nepārsola, tad lietu piešķir piesitot tam, kas nosolījis pēdējo cenu; piesitu-

2075. Upon voluntary sale at auction, whether performed by judicial process or privately, the mutual rights and duties of the contracting parties shall be determined according to the provisions agreed upon between them, and in large part by such provisions as have been proposed by the seller.

2076. Sale of movable or immovable property by compulsory auction, as well as sale of immovable property by voluntary auction by judicial process, shall be performed pursuant to the provisions of the Civil Procedure Law.

2077. Bidders, as well as the persons who are present at an auction due to their office, may not be purchasers either for themselves or pursuant to the instructions of other persons.

2078. Creditors of the owner of the property sold by compulsory auction may take part in the bidding, but the owner himself or herself shall not bid either in person or through an authorised representative.

2079. The general provisions of Section 2005 shall apply to the property sold at auction.

2080. If indivisible movable property that is in joint ownership is offered for sale at auction for the satisfaction of the creditors of one joint owner, then the others shall have only the right either to satisfy the creditors by purchasing their claims, or to obtain the movable property at auction on equal terms with the others. All the income shall be distributed in proportion to the shares of the joint owners, and the share that is due to the debtor shall be used to satisfy his or her creditors and to cover expenditures.

2081. Sale at auction of movable property by private procedure shall be considered to have occurred even though at the auction no one has bid higher.

2082. Each bidder or higher bidder shall be bound by his or her bid until there is a higher bid by another person. When a higher bid is made, the bidder of the previous price shall be released from his or her obligations.

2083. If none of the bidders, upon being invited to do so, makes a higher bid, then the property shall be conferred, by the fall of the ham-

mu viņam var liegt tikai tad, ja izsoles nosacījumos bijis par to sevišķs piebildums. Ja tāda nav, izsolītājam nav tiesības pāriet no vairāksolitāja uz iepriekšējo solītāju. Bet ja vairākas personas reizē sola vienādu cenu un neviens nepārsola, tad izsolītājs var izvēlēties no šīm personām kuru grib.

2084. Ja pēc izsoles nosacījumiem izsolītājs paturējis sev tiesību lemt par augstākās nosolītās cenas pieņemšanu, tad piesitums notiek tikai pēc tam, kad viņš paziņojis savu lēmumu vai nu viņa paša noteiktā termiņā, vai, ja viņš to nav noteicis, pēc vairāksolitāja lūguma tiesas noteiktā termiņā. Līdz tam laikam šis solītājs ir saistīts ar savu solījumu.

2085. Piesitums atvieto izsolītāja paziņojumu par to, ka viņš pieņēmis vairāksolījumu, un šis piesitums noslēdz pārdevumu pat arī tajos gadījumos, kad pēc vispārējās procesa kārtības bez tam vēl vajadzīgs lietu piespriest vairāksolītājam ar sevišķu tiesas lēmumu.

2086. Pārdevumam izsolē pēc savām sekām ir tāds pats spēks kā parastam pārdevumam; no piesituma brīža risks pāriet uz vairāksolītāju, bet no tā paša brīža viņš, arī pirms lietas nodošanas, dabū no tās visus augļus un labumus.

2087. Pēc piesituma vairāksolītājam jāsamaksā pirkuma maksa vai nu tūlīt, vai pēc izsoles nosacījumiem noliktos termiņos, turpat, kur noticis piesitums, ja tam nolūkam nav noteikta cita vieta, un vispār jāizpilda viss, kas nosacījumos noteikts, vai arī par izpildīšanas kārtību sevišķi jāvienojas ar izsolītāju vai citām ieinteresētām personām.

mer, to the person who has bid the last price; he or she may be denied the acceptance of the bid by the fall of the hammer only if the conditions of the auction contain specific reservations regarding it. If there are no such reservations, the auctioneer shall not have the right to pass from the highest bidder to the previous bidder. However, if several persons simultaneously bid the same price and none makes a higher bid, then the auctioneer may choose from among such persons the one he or she wants.

2084. If, pursuant to the conditions of the auction, the auctioneer retains the right to decide on the acceptance of the highest bid, the acceptance of the bid by the fall of the hammer shall be made only after he or she has announced his or her decision either within the time period specified by himself or herself, or, if he or she has not specified such time period, within a time period determined by a court upon the request of the highest bidder. Until that time such bidder shall be bound by his or her bid.

2085. Acceptance of the bid by the fall of the hammer shall replace an auctioneer's announcement that he or she has accepted the highest bid, and such acceptance of the bid by the fall of the hammer shall close the sale even in such cases when, in addition to compliance with general procedures, the property must be adjudged to the highest bidder by a special judgment of a court.

2086. Sale at auction shall have, with respect to its consequences, the same effect as ordinary sale; from the moment of acceptance of the bid by the fall of the hammer the risk is transferred to the highest bidder, but from the same moment such bidder shall receive, even before the transfer of the property, all the fruits and benefits from such property.

2087. After the acceptance of the bid by the fall of the hammer, the highest bidder shall pay the purchase price either immediately, or in accordance with the terms of the conditions of the auction, at the same place where the acceptance of the bid by the fall of the hammer occurred if another place has not been specified therefor, and in general shall perform everything that is specified in the conditions; or the procedures of the performance shall be specially agreed upon with the auctioneer or other interested persons.

2088. Pēc tam, kad vairāksolitājs izpildījis izsoles nosacījumus, visas uz pārdoto nekustamo īpašumu gulošās ķīlas tiesības, kuras viņš nepārvēd uz sevi, izbeidzas. Reālnastas pāriet uz pircēju.

2089. Ja labprātīgā izsolē vairāksolitājs vilcinās izpildīt nosacījumus, vai ja viņam nav pārdodamās mantas iegūšanai vajadzīgo personisko īpašību, tad mantu, pēc pārdevēja prasījuma, no jauna noliek izsolē uz minētā vairāksolitāja rēķinu un risku. Līdz tam laikam viņa tiesības un pienākumi paliek spēkā, un kamēr nav pienācis laiks jaunai izsolei, viņš var to novērst, izpildot minētos pienākumus, t.i. samaksājot no viņa pienākošos summu un nokavējuma procentus, kā arī jaunās izsoles izdevumus.

2090. Pirkuma līgumu, kas noslēgts ar piesietumu labprātīgā izsolē, var atcelt aiz tiem pašiem iemesliem kā privātā kārtībā noslēgtu.

2. APAKŠNODAĻA

Mainas līgums

2091. Maiņas līgums ir divu personu abpusējs apsolījums dot vienu priekšmetu pret otru, izņemot naudu.

Par maiņas līguma priekšmetu var būt nevienķermeniskas lietas, bet arī prasījumi un citādas tiesības.

2092. Līdzēju savstarpējām tiesībām un pienākumiem maiņas līgumā attiecīgi piemērojami pirkuma līguma noteikumi.

2093. Trešo personu tiesības, kas nosacītas ar pirkuma līgumu, kā pirmpirkuma un izpirkuma tiesības, maiņas līgumā nav izlietojamas.

2094. Mainot ķermeniskas lietas, katra puse atbild par to, lai otra puse kļūst par nododamās lietas īpašnieci. Īpašuma tiesība pāriet uz lietas saņēmēju tūlīt pēc tās nodošanas viņam, neatkarīgi no tam, vai viņš savu pretpienākumu ir vai nav izpildījis.

2088. After the highest bidder has fulfilled the conditions of the auction, all the pledge rights of the sold immovable property, which the bidder does not assume himself or herself, shall terminate. Real charges shall pass to the purchaser.

2089. If, in a voluntary auction, the highest bidder delays fulfilment of the conditions, or if he or she does not have the personal characteristics necessary for the acquisition of the property on sale, the property shall be set for a repeated auction, pursuant to the request of the seller, at the expense and risk of the highest bidder referred to. Until that time, his or her rights and duties shall remain valid, and before the time of the new auction, he or she may prevent it by fulfilling the duties referred to, i.e., by paying the amount due from him or her and the late-payment interest, as well as the expenses of the new auction.

2090. A purchase contract that has been entered into by acceptance of the bid by the fall of the hammer at a voluntary auction, may be revoked on account of the same reasons as a contract entered into through private procedures.

SUB-CHAPTER 2

Barter Contracts

2091. A barter contract is the mutual promise of two persons to provide a certain subject-matter in exchange for another, except for money.

The subject of a barter contract may be not only tangible property, but also claims and other rights.

2092. The provisions regarding purchase contracts are applicable *mutatis mutandis*, to the mutual rights and duties of the contracting parties in barter contracts.

2093. Rights of third persons, as may be provided for in a purchase contract, such as rights of first refusal and pre-emptive rights, may not be exercised pursuant to a barter contract.

2094. In the barter of tangible property, it is the responsibility of each party to ensure that the other party becomes the owner of the transferred property. Ownership rights shall pass to the recipient of the property immediately after delivery, regardless of whether or not the recipient has fulfilled his or her counterduty.

2095. Katrai pusei ir tiesība prasīt no otras, lai tā izpilda savus līgumiskos un likumiskos pienākumus, bet tas no līdzējiem, kurš savu saistību jau izpildījis, var prasīt, kad otra puse vilcinās izpildīt, lai atdod to, kas viņai nodots.

2095. Each party has the right to require from the other party fulfilment of his or her contractual and legal duties, but a contracting party which has already fulfilled his or her obligations, may require the return of the transferred property where the other party delays in fulfilling them.

3. APAKŠNODAĻA

Uztura līgums

SUB-CHAPTER 3

Maintenance Contracts

I. Vispārīgi noteikumi

I. General Provisions

2096. Ar uztura līgumu viena puse nodod otrai naudā vai graudā kādu mantisku vērtību, par ko otrā tai dod uzturu, kamēr uzturaņēmējs dzīvo, ja vien par šā pienākuma ilgumu nav norunāts citādi.

2096. Pursuant to a maintenance contract, one party provides the other party, whether in cash or in kind, with some financial benefit, for which the other party shall provide maintenance to the first-mentioned party during the life of the recipient of maintenance, unless otherwise agreed regarding the duration of such duty.

2097. Nolīgt uzturu var tiklab sev, kā arī otram, kurš tādā gadījumā, pievienojoties līgumam (1521.p.), iegūst tiesību griezties ar savu prasījumu tieši pie uztura devēja.

2097. Maintenance may be contracted for oneself as well as for another person who shall thereupon obtain the right, by joining in the contract (Section 1521), to apply pursuant to his or her claim directly to the provider of maintenance.

Ja uzturu nolīgst par labu vairākām personām, tad tas sadalāms viņu starpā līdzīgi; ja viena no tām mirst, tad viņas daļa paliek uztura devējam, ja vien nav norunāts, lai šādā gadījumā mirušās personas daļa piekristu pārdzīvojušām.

If maintenance is contracted for the benefit of more than one person, it shall be divided equally among such persons; if one of such persons dies, his or her share shall be retained by the provider of maintenance, unless it is has been agreed that in such case the share of the deceased person shall devolve to the survivors.

2098. Ar uzturu, ja nav norunāts citādi, jāsaprot ēdiens, mitekļi, apģērbs un kopšana, bet ja uztura saņēmējs ir nepilngadīgs, arī audzināšana un skološana obligātoriskās skolās.

2098. Maintenance shall include, unless otherwise agreed, food, housing, clothing and care, but if the recipient of maintenance is a minor, also upbringing and education in compulsory schools.

Ja par uztura daudzumu nav tiešas norunas, to noteic tiesa, ņemot vērā uztura saņēmēja dzīves apstākļus un to, kādu vērtību (2096.p.) saņēmēmis uztura devējs.

If the exact amount of maintenance has not been specifically agreed upon, it shall be determined by a court, taking into account the circumstances in which the recipient of maintenance is living and the nature of the financial benefit (Section 2096) received by the provider of maintenance.

II. Tiesiskās attiecības no uztura līguma

II. Legal Relations Arising from Maintenance Contracts

2099. Ja uzturaņēmējs nespēj samaksāt parādu, kuri viņam bijuši līgumu slēdzot, tad viņa kreditori var prasīt sev apmierinājumu no uztura

2099. If the recipient of maintenance is unable to pay the debts he or she had upon entering into the contract, his or her creditors may request

devējam nodotās mantiskās vērtības. Prasības, kas radušās pēc līguma slēgšanas, var vērst uz uzturu, ja citas mantas nepietiek.

2100. Ja uztura devējam nodod nekustamu īpašumu, tad zemes grāmatās ierakstāma uztura saņēmēja labā ķīlas tiesība uztura vērtībā.

Uztura ikreizējā vērtība aprēķināma, kapitālējot viena gada devumu vērtību ar likumiskiem procentiem (1765.p.).

2101. Uzturs jānodod, ja nav norunāts citādi, par gada ceturksni uz priekšu, bet ja uzturs dodams arī graudā, tad pusgadu uz priekšu. Saņemtais nav jāatdod, kaut arī uzturaņēmējs nenodzīvotu līdz nākošajam termiņam.

Par noteikto vietu izpildījumam uzskatāma tā, kur noligts mitekļis (2098.p.).

2102. Uzturaņēmēja tiesība uz uzturu nav cedējama.

III. Uztura līguma izbeigšanās

2103. Līgums izbeidzas pats no sevis ar uzturaņēmēja, bet ne devēja nāvi.

2104. Abas puses var vienpusēji atteikties no līguma aiz iemesliem, kas norādīti 2193.pantā.

2105. Ja līgumu atceļ uztura devēja vainas dēļ, tad uzturaņēmējs vai viņa tiesību pēcnieks var prasīt atpakaļ nodoto mantisko vērtību (2096.p.), pie kam viņam nav jāatdod saņemtā uztura vērtība.

Citos līguma izbeiguma gadījumos uztura devējam jāatdod uzturaņēmējam vai tā tiesību pēcniekam saņemtā mantiskā vērtība; savkārt viņš dabū atpakaļ visu, ko viņš nodevis uzturaņēmējam virs likumisko procentu apmēra.

satisfaction from the financial benefit transferred to the provider of maintenance. Claims, which have arisen after entering into contract, may be applied against the maintenance, if other property does not suffice.

2100. If immovable property is transferred to the provider of maintenance, then pledge rights in the amount of the value of the maintenance, shall be registered in the Land Register for the benefit of the recipient of maintenance.

The periodic value of the maintenance shall be calculated by capitalising the value of gains of one year pursuant to interest set by law (Section 1765).

2101. Maintenance shall be provided, unless otherwise specified, for a quarter in advance, but if the maintenance also is to be provided in kind, then for six months in advance. The received amount is not required to be returned even if the recipient of maintenance does not survive until the next term.

The place of performance shall be where housing was contracted for (Section 2098).

2102. The right of the recipient of maintenance to the maintenance shall not be ceded.

III. Termination of Maintenance Contracts

2103. The contract shall terminate automatically upon the death of the recipient of maintenance, but not upon the death of the provider of maintenance.

2104. Both parties may unilaterally withdraw from the contract on the basis of the reasons set out in Section 2193.

2105. If a contract is breached by the provider of maintenance, the recipient of maintenance or his or her successor in interest may reclaim the transferred financial benefit (Section 2096), and he or she shall not be required to return the value of the maintenance received.

In other cases of termination of the contract, the provider of maintenance shall return the financial benefit received to the recipient of maintenance or to his or her successor in interest, while the provider of maintenance shall recover everything he or she has transferred to the recipient of maintenance above the amount of the interest set by law.

2106. Uztura līgumu neatceļ:

- 1) aiz tā iemesla, ka ciests pārmērīgs zaudējums;
- 2) tādēļ, ka uzturaņēmējam vēlāk dzimst bērni.

4. APAKŠNODAĻA

Piegādes līgums

2107. Ar piegādes līgumu viena puse (piegādātājs) uzņemas piegādāt otrai (pasūtītājam) noteiktu lietu par zināmu cenu.

2108. Piegādātājam nav tiesības atteikties no uzņemtās saistības, kaut arī piegādi apgrūtinātu vēlāk iestājušies apstākļi.

Pasūtītājs gan var pārgrozījušos apstākļu dēļ atteikties no līguma, bet viņam tādā gadījumā jāatlīdzina piegādātājam visi zaudējumi.

2109. Kad piegādātājs pieprasīto lietu piegādājis, līdzēju tiesiskās attiecības apspriežamas pēc pirkuma līguma noteikumiem.

2110. Ja piegādes līguma priekšmets ir zināma darbība, tad šim līgumam piemērojami uzņēmuma līguma noteikumi.

2111. Uz līgumiem par piegādēm valstij attiecas tiklab augšējie noteikumi (2108.-2110.p.), kā arī, bez tam, vēl Likumi par valsts darbiem un piegādēm.

2106. Maintenance contracts shall not be set aside:

- 1) because excessive losses have been incurred; or
- 2) because children were born later to the recipient of maintenance.

SUB-CHAPTER 4

Supply Contracts

2107. Pursuant to a supply contract, one party (the supplier) undertakes to deliver to the other party (commissioning party) a particular thing for a certain price.

2108. The supplier shall not have the right to withdraw from the obligation he or she has undertaken, even though the supply may be hindered by circumstances that arise later.

The commissioning party may, however, withdraw from the contract on account of a change of circumstances, but in such case, he or she shall compensate the supplier for all losses.

2109. When the supplier has delivered the thing ordered, the legal relations of the contracting parties shall be determined in compliance with the provisions regarding purchase contracts.

2110. If the subject-matter of a supply contract is a certain activity, the provisions regarding work-performance contracts are applicable.

2111. Government procurement contracts shall be subject to the above provisions (Sections 2108-2110), as well as to laws regarding public works and supply.

ČETRPADSMITĀ NODAĻA

Nomas un īres līgums

2112. Noma vai īre ir līgums, ar ko viena puse piešķir vai apsola otrai par zināmu nomas vai īres maksu kādas lietas lietošanu. Līgums, ar kuru piešķir vai apsola augļu nesējas lietas lietošanu augļu ievākšanai no tās, ir noma, bet ikviens cits lietošanas piešķiruma līgums – īre.

P i e z ī m e. Sevišķi noteikumi par izīrējamām telpām atrodas likumā par telpu īri.

1. APAKŠNODAĻA Nomas un īres līguma noteikumi

2113. Par īres un nomas līguma priekšmetu var būt kā visas ķermeniskas lietas, ko nav aizliegts atsavināt, tā arī tiesības. Reālservitūtus drīkst iznomāt tikai kopā ar valdošo nekustamo īpašumu.

Lietas, ko nevar lietot citādi kā patērējot, nav izīrējamas.

2114. Ja kāds nomā vai īrē savu paša lietu, domādams, ka tā ir sveša, tad līgums par to nav spēkā. Bet ja kādam citam lieta ir ar viņu kopīpašumā, vai tam uz lietu ir kādas citas tiesības, kuras tam piešķir lietas turēšanu un lietošanu, tad tādas lietas iznomājums vai izīrējums tās īpašniekam ir spēkā.

2115. Lietas iznomātājam vai izīrētājam nav jābūt tās īpašniekam; turpretīm iznomāt vai izīrēt var katrs, kam pieder lietošanas tiesība. Arī pats nomnieks vai īrnieks var savu nomāto vai īrēto lietu nodot citam, bet tikai ar lietas iznomātāja vai izīrētāja noteiktu piekrišanu.

CHAPTER 14

Lease and Rental Contracts

2112. A lease or rental contract is a contract pursuant to which one party grants or promises the other party the use of some property for a certain lease or rent payment. A contract, which grants the use of a fruit-bearing property in order to gain fruit thereof is a lease, but any other contract granting use, is a rental contract.

N o t e: Specific provisions regarding residential rental premises are included in the Law On Rental of Residential Premises.

SUB-CHAPTER 1 Provisions of Lease and Rental Contract

2113. The subject-matter of a lease and rental contract may be such tangible property as alienation of it is not prohibited, as well as rights. Real servitudes may be leased only together with the dominant immovable property.

Property that can be used only for consumption may not be rented.

2114. If anyone leases or rents his or her own property believing that it belongs to someone else, a contract regarding such property shall not be valid. If the property is, however, joint property, or someone else has other rights to the property which grant him or her possession or use of such property, the lease or rental of such property to its owner shall be valid.

2115. The lessor or renter of property does not have to be its owner; moreover, any person who has the right of use may lease or rent. In addition, the lessee or tenant may assign the leased or rented property to another person, but only upon express consent of the lessor or renter of the property.

2116. Nomnieks vai īrnieks, lietu nododot tālāk trešai personai (2115.p.), nedrīkst rīkoties ar viltu un par ļaunu pirmam iznomātājam vai izīrētājam, kā arī nedrīkst to nodot citādi lietošanai, nekā viņš pats to dabūjis, ne arī nodot uz ilgāku laiku, kā uz viņa paša nomas vai īres laiku.

2117. Iznomājot vai izīrējot lietu tālāk apakšnomniekam vai apakšīrniekam, no pirmā līguma izrietošās attiecības nepāriet pilnā apmērā uz pēdējo un katrs līgums pastāv pilnīgi patstāvīgi. Apakšnomniekam vai apakšīrniekam tomēr ir tiesība maksāt nomas vai īres maksu tieši pirmajam iznomātājam vai izīrētājam tādā apmērā, cik liels ir pirmā nomnieka vai īrnieka parāds.

2118. Ja ir iznomāta visa lauku zemes vienība, tad ar to jāsaprot – ja nav nolīgts citādi – arī visi tās piederumi.

2119. Nomas vai īres maksu var dot kā naudā, tā arī citās atvietojamās lietās.

2120. Nomas vai īres maksai jābūt patiesai atbildībai par lietas lietošanu, un tādēļ to nedrīkst nolikt tikai izskata pēc. Darījums, kas noslēgts pretēji šim noteikumam, ar nolūku apiet likumu vai pievilt trešo personu, nav spēkā; bet ja darījuma nolūks ir parādīt labvēlību šķietamam nomniekam vai īrniekam, tad tas atzīstams par dāvinājumu.

2121. Darījums, kuru noslēdzot bijusi sākumā norunāta atbilstoša nomas vai īres maksa, patur nomas vai īres līguma raksturu, kaut arī vēlāk šī maksa būtu pavisam atlaista.

2122. Kā nomas, tā īres maksai jābūt noteiktai, un šajā ziņā jāievēro tie paši noteikumi, kas 2017. un turpmākos pantos paredzēti pirkuma maksai.

2123. Ja par nomas vai īres maksu nav nekas noteikti norunāts, bet ja to pašu priekšmetu jau agrāk nomājusi vai īrējusi tā pati persona, tad pieņemams, ka agrākie noteikumi nav grozīti. Bet ja arī šās mērauklas nav un puses tikai vispārīgi izteikušās, ka par maksu viņas savā starpā

2116. Upon assignment of property to a third person (Section 2115), the lessor or tenant may not act fraudulently or to the disadvantage of the first lessor or renter, and he or she may not assign it for different use than for which he or she received it, or assign it for a longer time than his or her own period of lease or rental.

2117. Upon further lease or rental of property to a sub-lessee or a sub-tenant, the relationships arising from the first contract shall not transfer in full to the subsequent contract, and each contract shall be completely independent. However, a sub-lessee or a sub-tenant have the right to pay the lease or rent payment directly to the first lessor or renter to the extent of the debt of the first lessee or tenant.

2118. If a whole unit of rural land is leased, it shall include all its appurtenances, unless agreed otherwise.

2119. The lease or rental payment may be provided in cash, as well as in other fungible property.

2120. The lease or rental payment must be actual compensation for the use of property, and therefore it may not be set fictitiously. A transaction concluded contrary to this provision, with the purpose of evading the law or deceiving a third person, shall not be valid; but if the purpose of a transaction is to show goodwill to an apparent lessee or tenant, it shall be deemed to be a gift.

2121. A transaction upon the conclusion of which an adequate lease or rental payment was initially agreed upon, shall retain the character of a lease or rental contract, even though such payment might later be cancelled altogether.

2122. Both lease and rental payments shall be specifically set, and the same provisions shall thereupon be complied with as provided for regarding purchase price in Section 2017 and subsequent Sections.

2123. If lease or rental payment has not been specifically agreed upon, but the same subject-matter has been previously leased or rented by the same person, then it shall be presumed that the previous provisions have not been changed. However, if such standard does not exist, and

vienosies, tad, ja šāda vienošanās nenotiek, maksas apmēru noteic tiesa pēc sava ieskata.

2124. Tiklīdz abas puses vienojas par nomas un īres līguma būtiskām sastāvdaļām, t.i. par priekšmetu un maksu, līgums uzskatāms par noslēgtu.

2125. Savstarpējā vienošanās var notikt arī klusējot, ja cena pieņemama kā pusēm jau zināma.

2126. Ierakstot nomas vai īres līgumu zemes grāmatās, nomnieks vai īrnieks iegūst lietu tiesību, kas ir spēkā arī pret trešām personām.

2127. Līdzēji var pievienot galvenam līgumam arī visādus blakus noteikumus, kuriem piemērojami noteikumi par pirkuma līguma blakus līgumiem (2047. un turpm.p.).

2. APAKŠNODAĻA

Tiesiskās attiecības no nomas un īres līguma

I. Vispārīgi noteikumi

2128. Abām pusēm jāpiegriež no līguma izrietošām saistībām visa tā rūpība, kādu pēc taisnības var no viņām prasīt, it sevišķi lietas glabāšanas ziņā. Tādēļ viņas atbild viena otrai par katru zaudējumu, kas noticis viņu ļaunprātības vai neuzmanības dēļ, un tikai nejauši zaudējumi nevienam nav jāatlīdzina.

2129. Par zaudējumu, ko nodarījušas trešās personas, viena puse atbild otrai tikai tad, kad viņa pati, pretēji līgumam, devusi iespēju šo zaudējumu nodarīt, vai kad viņai bijuši līdzekļi to novērst.

II. Iznomātāja vai izīrētāja pienākumi

2130. Lietas iznomātājam vai izīrētājam jānodod lieta nomniekam vai īrniekam; viņam jānodod iespēja to lietot un nomniekam ievākt no tās augļus.

the parties have expressed only general statements that the payment shall be agreed upon between them, the amount of the payment shall be determined by a court pursuant to its discretion.

2124. As soon as both parties have agreed upon the essential elements of a lease or rental contract, that is, the subject-matter and the payment, it shall be considered that the contract has been entered into.

2125. Mutual agreement may also be implicit, if the amount is presumed to be already known by the contracting parties.

2126. Upon registering a lease or rental contract in the Land Register, the lessee or a tenant shall acquire property rights, which are valid also with respect to third persons.

2127. The contracting parties may also attach various ancillary provisions to the principal contract, to which the provisions regarding ancillary contracts of a purchase contract shall apply (Section 2047 and subsequent Sections).

SUB-CHAPTER 2

Legal Relations Arising from Leases and Rental Contracts

I. General Provisions

2128. Both parties shall treat the obligations arising from the contract with such care as may be fairly expected from them, especially regarding maintenance of the property. Therefore, they shall be held liable to each other for each loss that has occurred due to their acts in bad faith or negligence, and only accidental losses need not be compensated.

2129. In regard to losses caused by third persons, one party shall be held liable to the other only if contrary to the contract, such party itself made it possible for such loss to be caused, or had the means to prevent such loss.

II. Duties of a Lessor or Renter

2130. The lessor or renter of property shall transfer the property to the lessee or tenant; the lessor or renter shall ensure that the property can be used, and, fruits can be gathered from it by the lessee.

Nomnieks vai īrnieks ir lietas turētājs, bet nevis tās valdītājs.

2131. Iznomātājs vai izīrētājs nedrīkst ne pats traucēt lietas un tās augļu lietošanu, ne atļaut citiem īrnieku vai nomnieku traucēt vai izstumt; abos gadījumos viņa pienākums ir īrniekam vai nomniekam atlīdzināt zaudējumus.

2132. Ja kāda trešā persona ceļ prasību, kas atrodas pretrunā ar to tiesību, kuru iznomātājs vai izīrētājs uzskatījis par savu, un nomnieku vai īrnieku tamdēļ izstumj, tad pirmajam jāatlīdzina nomniekam vai īrniekam ar to nodarītais zaudējums, pat ja viņš būtu rīkojies labā ticībā. Bet ja pats nomnieks vai īrnieks bijis ļaunā ticībā, tad viņam nav tiesības uz atlīdzību.

2133. Nomnieka vai īrnieka tiesība uz zaudējumu atlīdzību (2132.p.) atkrīt, ja iznomātājs vai izīrētājs dod viņam agrākās lietas vietā tādu pašu un ne mazāk noderīgu lietu, pie kam tomēr jāpieņem, ka lietas iznomātājs vai izīrētājs līgumu noslēdzot bijis labā ticībā.

2134. Izīrētājam vai iznomātājam jānodod lieta īrniekam vai nomniekam ar visiem tās piedērumiem un tādā stāvoklī, ka pēdējais var no tās iegūt visu to labumu, kādu viņam bijusi tiesība no tās sagaidīt.

2135. Ja lietai izrādās tādi trūkumi, kuri uzmanīgam iznomātājam vai izīrētājam nevarētu palikt apslēpti, tad viņam pilnīgi jāatlīdzina zaudējumi, kas no tam radušies nomniekam vai īrniekam.

2136. Ja aprobežojums vai kavējums lietas lietošanā notiek tikai nejauši, bez iznomātāja vai izīrētāja vainas, tad viņam gan nav jāatlīdzina otrai pusei zaudējumi, tomēr samērīgi jānolaiž nomas vai īres maksa (2147. un turpm.p.). Bet ja traucējumi un kavējumi lietas lietošanā pastāv tikai īsu laiku un ir cēlušies izdarot lietai nepieciešamus izlabojumus, viņš ir atsavināts pat no minētā īres vai nomas maksas nolaiduma.

A lessee or a tenant is the holder of property, but not the possessor of it.

2131. The lessor or renter may not disturb the use of the property or of its fruits or allow others to disturb or eject the lessee or tenant; in either case it shall be his or her duty to compensate for the losses caused to the lessee or tenant.

2132. If a third person brings an action that is contrary to what a lessor or renter has regarded as his or her right, and the lessee or the tenant is therefore evicted, the lessor or renter shall compensate for the losses caused to the lessee or tenant, even though he or she may have acted in good faith. However, if the lessee or tenant himself or herself has acted in bad faith, he or she does not have the right to compensation.

2133. The right of the lessee or tenant to compensation for losses (Section 2132) shall cease, if the lessor or renter provides him or her with similar and not less useful property in place of the previous property; it shall be assumed, however, that the lessor or the renter of the property acted in good faith when entering into the contract.

2134. The lessor or renter shall transfer the property to the lessee or tenant together with all its appurtenances and in such state that the latter can obtain from it all the benefits that he or she had the right to expect.

2135. If such defects are discovered in the property that should have been noticed by a careful lessor or renter, then he or she shall fully compensate the lessee or tenant for the losses caused thereby.

2136. If a restriction or hindrance regarding the use of property has occurred accidentally, through no fault of the lessor or renter, he or she shall not be required to compensate the other party for losses caused, however, the lease or rental payments shall be commensurately reduced (Section 2147 and subsequent Sections). However, if the restrictions or hindrances regarding the use of property are short-term and were caused by making necessary repairs to the property, the lessor or renter shall be released even from the aforementioned reduction of the lease or rental payments.

2137. Ja kāds noliktavā izīrē tikai dažas telpas, bet visu noliktavu atstāj aiz savas atslēgas, tad viņš atbild īrniekam par apsardzību.

2138. Uz iznomāto vai izīrēto lietu gulošās nastas un aprūtinājumi, ja nav norunāts citādi, jānes iznomātājam vai izīrētājam; tādēļ viņam arī jāatlīdzina izdevumi, ko tam nolūkam būtu taisījis nomnieks vai īrnieks.

2139. Ja nomnieks vai īrnieks uzņēmis visas kārtējās nastas, tad ar to jāsaprot tikai tās, kas līdz līguma noslēgšanai kārtēji bijušas jānes nomas vai īres priekšmetam vai tā augļiem.

2140. Nepieciešamie un derīgie izdevumi, ko nomnieks vai īrnieks taisījis lietai, iznomātājam vai izīrētājam jāatlīdzina viņam pēc vispārējiem noteikumiem par izdevumu atlīdzību (866. un turpm.p.).

III. Nomnieka vai īrnieka pienākumi

2141. Nomniekam un īrniekam jāsamaksā nomas un īres maksa līgumā noteiktos termiņos; novilcinot maksājumus, viņam jāmaksā nokavējuma procenti.

2142. Ja līgumā nav noteikti maksas termiņi, tad nomniekam vai īrniekam jāmaksā nomas vai īres maksa tikai pēc lietošanas laika notecējuma. Bet ja līgums noslēgts uz gadu vai ilgāku laiku, tad minētā maksa samaksājama par katru pusgadu uz priekšu.

2143. Īrējot pilsētu nekustamus īpašumus pa mēnešiem, īres maksa, ja nav citādi norunāts, maksājama par visu mēnesi uz priekšu; bet īrējot uz nenoteiktu īsu laiku, dodama tikai rokas nauda.

2144. Ja nomnieks vai īrnieks patvaļīgi atteicas no nomas vai īres pirms līgumā noteiktā laika, tad no viņa var tūlīt prasīt visas nomas vai īres naudas samaksu. Bet ja nomas vai īres priekšlaicīgi izbeigšanai bijis likumīgs pamats,

2137. If a person rents out only a few premises in a warehouse, but the whole warehouse is kept under his or her lock and key, then the renter shall be liable to the tenant for providing security.

2138. The charges and encumbrances to which the leased or rented property is subject shall be borne by the lessor or renter, unless otherwise agreed; therefore, he or she shall also reimburse the expenditures as have been made for such purpose by the lessee or tenant.

2139. If the lessee or tenant has undertaken all the current charges, then such shall be understood to mean only such charges as the subject-matter of lease or rental contract or its fruits were currently subject to as of the entering into of the contract.

2140. Necessary and useful expenditures that a lessee or tenant has made for a property, shall be reimbursed by the lessor or renter in accordance with the general provisions regarding reimbursement of expenditures (Section 866 and subsequent Sections).

III. Duties of Lessees or Tenants

2141. A lessee or tenant shall pay the lease or rental payment by the term specified in the contract; if payments are delayed, he or she shall pay late-payment interest.

2142. If a term for payment is not specified in the contract, the lessee or tenant shall pay the lease or rental payment only after the expiration of the period of use. However, if the contract has been entered into for a year or for a longer period, the payment referred to shall be paid for every six months in advance.

2143. Where urban immovable property is rented by the month, the rental payment shall be paid, unless otherwise agreed, for the whole month in advance, but where the rental is for a short indefinite time only, earnest money shall be given.

2144. If the lessee or tenant arbitrarily withdraws from the lease or rental contract before the time specified in the contract, he or she may be required to immediately pay the whole amount of the lease or rental payment. However,

tad nomas vai īres maksa kaut gan arī tūliņ jāsamaksā, bet tikai par patieso nomas vai īres laiku.

2145. Nomniekam vai īrniekam nav jāmaksā vairāk par norunāto nomas vai īres maksu pat arī tad, ja viņš no nomas vai īres priekšmeta būtu ieguvus necerēti lielu peļņu.

2146. Nomas vai īres maksa jāsamaksā pilnīgi, kaut arī nomnieks vai īrnieks aiz paša vainas nebūtu izlietojis visus nomātā vai īrētā priekšmeta labumus, ja vien iznomātājs vai izīrētājs nav šo priekšmetu no jauna iznomājis vai izīrējis citam; šādā gadījumā nomniekam vai īrniekam jāsedz tikai varbūtējais iztrūkums.

2147. Pienākums maksāt nomas vai īres maksu atkrīt un jau samaksātie maksājumi jādod atpakaļ, – viens un otrs pilnīgi vai daļai – ja nomājāmā vai īrējamā lieta palikusi nelietota tāda notikuma dēļ, kuram nav devis iemeslu nomnieks vai īrnieks un kurš noticis bez viņa vainas. Pie tādiem notikumiem pieder sekojošie gadījumi:

- 1) kad lieta nejauši iet bojā;
- 2) kad nomnieks vai īrnieks nepārvaramas varas dēļ zaudē iespēju lietu lietot;
- 3) kad aprobežota lietas svarīgāko daļu lietošana;
- 4) kad, nomājot zemi, nomnieks sakarā ar nepārvaramu varu pilnīgi vai vismaz ievērojamā mērā zaudējis augļus.

2148. Lai 2147.pantā norādīto notikumu dēļ nolaistu nomas vai īres maksu, ir nepieciešams:

- 1) ka zaudējums bijis nenovēršams un nav cēlies no iznomātās lietas dabiskām sliktām īpašībām;
- 2) ka uz vairākiem gadiem noslēgtā nomā viena gada nesaņemto ienākumu nesedz pārējo gadu bagātīgais pārpalikums;
- 3) ka īrnieks vai nomnieks nav noteikti uzņēmis risku.

2149. Ja lietu iznomājuši vai izīrējuši vairāki īpašnieki kopīgi, tad nomas vai īres maksas no-

if early termination of the lease or rent has a legal basis, the lease or rental payment, although it also must be paid immediately, is required to be paid only for the actual time that the premises were occupied.

2145. A lessee or tenant shall not be required to pay more than the agreed amount of the lease or rent payment notwithstanding that he or she may have gained an unexpectedly large profit from the leased or rented property.

2146. The lease or rental payment shall be paid in full, even if the lessee or the tenant has not utilised, through his or her own fault, all the benefits from the leased or rented property, unless the lessor or renter has leased or rented such property to another person; in such case the lessee or the tenant shall cover only such shortfalls as might exist.

2147. The duty to pay the lease or rental payment shall cease and the payments that have been made shall be returned – fully or partly – if the property to be leased or rented has not been used due to such event as was not caused by the lessee or tenant and as occurred without the fault of the lessee or tenant. Such events shall include the following cases:

- 1) where the property is accidentally destroyed;
- 2) where the lessee or tenant become unable to use the property due to *force majeure*;
- 3) where the use of most important parts of the property becomes restricted; or
- 4) where leasing land, the lessor loses the fruits, fully or at least to a considerable extent, due to *force majeure*.

2148. In order to reduce the lease or rental payment as a result of the events indicated in Section 2147, it is necessary:

- 1) that the loss was inevitable and was not caused by inherently bad characteristics of the property;
- 2) that regarding leases entered into for several years, the income not received for one year is not covered by abundant excess yields in other years; or
- 3) that the lessee or tenant has not expressly assumed the risk.

2149. If the property is leased or rented by several owners jointly, the reduction of lease or

laidums, ko izdarījis kāds no viņiem pretēji līgumam un bez likumiska pamata (2147.p.), pārējos nesaista.

2150. Nomas un īres priekšmets nomniekam un īrniekam jālieto kārtīgi un saimniecīgi. Ja viņi to ir ievērojuši, tad viņiem nav jāatbild par parasto lietas nolietošanos.

2151. Nomniekam un īrniekam nav tiesības lietot to, kas viņiem nav ar līgumu piešķirts, un vispār viņi drīkst priekšmetu lietot vai izmantot tikai atbilstoši tam mērķim, kāds bijis domāts to viņiem iznomājot vai izīrējot.

2152. Pēc nomas vai īres izbeigšanās nomniekam vai īrniekam jāatdod atpakaļ iznomātā vai izīrētā lieta ar visiem tās piederumiem, cik iespējams labā stāvoklī. Tāds pats pienākums ir arī tam, kas līgumam pastāvēt iegūst lietu par īpašumu no trešās personas. Bet ja viņš bijis šās lietas īpašnieks jau pirms līguma noslēgšanas vai iegūst to par īpašumu līguma pastāvēšanas laikā no iznomātāja vai izīrētāja, tad viņam tā nav jāatdod atpakaļ.

2153. Ja iznomātā vai izīrētā lieta iet bojā vai bojājas bez nomnieka vai īrnieka vainas, tad viņa atbildība par tās atdošanu (2152.p.) atkrīt, ja vien viņš nav ar sevišķu norunu uzņēmies risku.

2154. Ja kāda lieta vai pie tās piederīga blakus lieta nodota īrniekam vai nomniekam, nosakot tās cenu, tad viņam, īrei vai nomai izbeidzoties, jāatlīdzina par bojā gājušiem priekšmetiem pēc minētās cenas, bet par bojātiem jāpiemaksā tik daudz, par cik to vērtība pamazinājusies.

2155. Ja nomniekam vai īrniekam bijuši lietas labā kādi izdevumi, kuriem ir likumīgs pamats (2140.p.), viņi var līdz šo izdevumu atlīdzināšanai lietu aizturēt.

2156. Ja nomniekam vai īrniekam ar līgumu uzlikts par pienākumu izdarīt lietai kādus uzlabojumus, tad no viņa var prasīt šā pienākuma izpildīšanu jau pirms nomas vai īres izbeigšanās.

rental payment made by one of them contrary to the contract and without lawful basis (Section 2147) shall not be binding upon the others.

2150. The lessee or tenant shall use the subject-matter of the lease or rental contract properly and as a good manager. If this has been observed, the lessee or tenant shall not be liable for the natural wear and tear of the property.

2151. The lessee or tenant does not have the right to use what has not been granted to him or her by the contract, and generally may use or utilise the property only for such purpose as was intended in leasing or renting it.

2152. After the termination of lease or rental a lessee or tenant shall return the leased or rented property with all its appurtenances, in as good a condition as possible. A person who obtains ownership of property from a third person during the term of the contract has the same duty. However, if he or she was already the owner prior to the entering into of the contract or acquires ownership from the lessor or the renter during the term of the contract, then he or she shall not be required to return it.

2153. If the leased or rented property is destroyed or damaged through no fault of the lessee or tenant, then his or her liability to return it (Section 2152) ceases, unless he or she has specifically agreed to assume risk.

2154. If certain property or auxiliary property has been transferred to a lessee or tenant at a set price, then upon termination of the lease or rental contract, he or she shall compensate for the destroyed objects according to the price referred to but, additionally, he or she shall pay for the damaged items to an extent commensurate to the decrease of their value.

2155. If a lessee or tenant has made legally justified expenditures for the benefit of the property (Section 2140), then he or she may retain the property until he or she receives compensation for such expenditures.

2156. If there is a duty imposed pursuant to the contract upon the lessee or tenant to make an improvement to the property, then he or she may be required to perform such duty even before the termination of the lease or rental contract.

IV. Lauku saimniecību nomnieku sevišķie pienākumi

2157. Nomniekam jāraugās uz to, lai saimniecības robežas paliktu neaizskartas un lai vispār tās tiesības nekādā ziņā netiktu aprobežotas. Par katru robežu un tiesību aizskārums viņam nekavējoties jāpaziņo saimniecības iznomātājam.

2158. Nomniekam jāuztur nomātā saimniecība lietošanai derīgā stāvoklī, bet iznomātājam ir tiesība ikgadus pārbaudīt nomnieka pārvaldību.

2159. Ja līgumā noteikta sevišķa saimniecības sistēma, tad nomniekam cieši pie tās jāturas. Bez tam viņam nav tiesības bez iznomātāja piekrišanas uzsākt pirms viņa pastāvējušā saimniecības sistēmā nekādus svarīgus pārgrozījumus, kuri varētu to ietekmēt arī pēc viņa nomas izbeigšanās.

Laukus ar vairākgadīgiem augiem nedrīkst tā izmantot, ka var ciest nākamo gadu raža. Papuves laukus izlietot sējumiem nomnieks var tikai iznomātājam piekristot.

Zemes meliorēšanā nomniekam nav jāpiedalās. Ja zeme drenēta, tad nomniekam jā rūpējas par drenu izteku uzturēšanu kārtībā. Nomniekam kārtīgi jāiztīra visi gar un caur papuves laukiem ejošie grāvji.

2160. Pārdot malku no saimniecības mežiem nomnieks var tikai tad, kad tas viņam tieši atvēlēts ar līgumu. Pretējā gadījumā viņam ir tiesība cirst tajos tikai tos būvju, malkas un lietas kokus, kas nepieciešami kārtējam saimniecības patēriņam.

2161. Salmus, sienu, kā arī visus citus materiālus, kas noder mēsļu pavairošanai, tāpat arī mēsļus nomnieks nedrīkst no saimniecības izvest, ja vien pats šās saimniecības iznomātājs jau pirms iznomāšanas nav sienu pastāvīgi pārdevis tā pārpalikuma dēļ. Šis aizliegums neattiecas uz to barības, pakaišu un mēsļu daudzumu, kādu nomnieks ar iznomātāja ziņu saimniecībā ievēdis. Nomnieks var dot kūts mēsļus vasarāju laukiem tikai tad, ja tas sevišķi norunāts.

Nomniekam jāiegādā lopbarības kārtīgai izēdināšanai vajadzīgais lopu skaits.

IV. Specific Duties of Lessees of Rural Farms

2157. A lessee shall ensure that the boundaries of the farm are not infringed and the rights of the farm are not restricted in any way. He or she shall notify the lessor of the farm of each infringement of boundaries and rights.

2158. A lessee shall maintain the leased farm in a condition suitable for use, and the lessor shall have the right to annually examine the administration of the lessee.

2159. If a specific system of management is specified in the contract, the lessee shall closely comply with it. Moreover, he or she does not have the right to introduce, without the consent of the lessor, any substantial alterations in the previously established management system, which may also have an effect on the farm after the termination of his or her lease.

Fields of perennial plants shall not be utilised in such a way as to have adverse effect upon the yield of subsequent years. A lessee may use fallow fields for crops only with the consent of the lessor.

A lessee is not required to participate in melioration of land. If the land is drained, the lessee shall be responsible for maintenance of the outlets of drain-pipes. The lessee shall thoroughly clear all the ditches alongside and across the fallow fields.

2160. A lessee may sell firewood from the forests of the farm only if it is expressly permitted by the contract. Otherwise, he or she may cut only such timber and firewood as is necessary for the current domestic use.

2161. A lessee shall not move straw, hay and any other material useful for supplementing fertilisers, as well as manure, from the farm, unless prior to leasing the lessor of the farm himself or herself has sold the hay regularly due to its excess. Such prohibition shall not apply to the amount of fodder, litter and manure that the lessee has brought to the farm with the knowledge of the lessor. The lessee may manure fields of summer crops only if that has been specifically agreed.

A lessee shall acquire such number of animals as is necessary for proper consumption of forage.

2162. Ja nomniekam telpas un labiercības nodotas lietojamā kārtībā, tad viņam tās arī jāuztur tādā pašā kārtībā, izdarot vajadzīgos sikos labojumus uz savu rēķinu. Ēku jumti nomniekam jāuztur tādā stāvoklī, ka tie nelaiž ūdeni cauri. Jauni jumti jāliek un citi lielāki ēku labojumi jāizdara iznomātājam.

Ēku labošanai vajadzīgos materiālus apgādā iznomātājs; visus materiālus pieved nomnieks, skaitot pa vienam vezumam uz katriem diviem hektāriem nomātās aramzemes; pievedamos koka materiālus nomnieks arī izcērt un apstrādā.

2163. Ja nav norunāts citādi, valsts un pašvaldības kļaušas pilda nomnieks.

2164. Ja nomnieks atdod vairāk sējumu nekā saņēmis iestājoties nomā, un iznomātājs piekritis sējumu platības pavairošanai, tad nomniekam jāدابū atlīdzība par viņa darbu un sēklu.

Nomniekam, kas atstāj mazāk sējumu nekā saņēmis iestājoties nomā, jāatlīdzina par samazinātiem sējumiem pēc tirgus cenas, samērā ar pēdējo sešu gadu vidējo ievākumu, un bez tam jāsamaksā par iztrūkstošiem salmiem un lopu barību.

Par nolaistiem tīrumiem nomnieks atbild samērā ar pēdējo sešu gadu vidējo ievākumu.

2162. If premises and facilities are provided to the lessee in proper order for use, he or she shall also maintain them in such order and do minor repairs at his or her expense. The lessee shall maintain the roofs of buildings in such condition that they do not leak. New roofs shall be put on and major repairs of buildings shall be done by the lessor.

Materials necessary for repair of buildings shall be purchased by the lessor; all the materials shall be delivered by the lessee, calculating by one cartload per two hectares of the leased ploughland; the lessee shall also cut and trim the timber materials to be supplied.

2163. Unless otherwise agreed, corvée required by the State and local governments shall be performed by the lessee.

2164. If a lessee returns more planted fields than he or she received upon entering into the lease, and the lessor has given consent to expansion of the planted areas, the lessee shall receive remuneration for his or her work and for the seed.

A lessee who returns fewer planted fields than he or she received upon entering into the lease shall compensate for the decreased planted area according to the market price, commensurate with the average yield of the previous six years, and additionally he or she shall pay for the missing straw and forage.

A lessee shall be liable for neglected fields commensurate with the average yield of the previous six years.

3. APAKŠNODAĻA

Nomas un īres līguma izbeigšanās

2165. Nomas vai īres līgums, kas aprobežots ar tikai pārejošu mērķi vai ar noteiktu termiņu, izbeidzas, kad sasniegts mērķis vai notecējis termiņš.

2166. Uz nenoteiktu laiku noslēgts nekustama īpašuma nomas vai īres līgums izbeidzas, ja nav norunāts citādi, tikai pēc iepriekšēja sešu mēnešu uzteikuma, ko katra puse var izdarīt pēc savas gribas. Ja līguma priekšmets ir lauku saimniecība, tad šim uzteikumam jānotiek sešus mēnešus pirms saimniecības gada beigām. Saim-

SUB-CHAPTER 3

Termination of Leases and Rental Contracts

2165. A lease or rental contract limited only to a goal to be reached or a specified term shall terminate when the goal has been reached or the term has expired.

2166. A lease or a rental contract regarding immovable property, entered into for an indefinite period of time, shall terminate, unless otherwise agreed, only after six months prior notice that may be given by either party of its own volition. If the subject-matter of the contract is a rural farm, such notice shall be given six months

niecības gads iesākas un nobeidzas 23.aprīlī. Īres līgumi uz nenoteiktu laiku, ar mēneša vai nedēļas īres maksu, uzteicami mēnesi vai nedēļu iepriekš.

2167. Ja par nomnieku vai īrnieku kāda trešā persona galvo vai dod ķīlu, tad galvojuma vai ķīlas tiesības spēka attiecināšanai uz pagarināto termiņu vajadzīga šās personas piekrišana.

2168. Nomas un īres līgumi izbeidzas paši no sevis arī pirms termiņa notecējuma:

- 1) kad iznomātā vai izīrētā lieta iet bojā;
- 2) kad izbeidzas tiesība, kas iznomātājam vai izīrētājam piederējusi uz līguma priekšmetu, bet ja viņš ir noklusējis par to, ka tiesība rīkoties ar lietu viņam piederējusi tikai uz zināmu laiku, viņš labticīgam nomniekam vai īrniekam atbild par viltu;
- 3) kad tiesības sakrīt, t.i. kad nomnieks vai īrnieks iegūst iznomāto vai izīrēto lietu par īpašumu.

2169. Ja vīrs iznomājis vai izīrējis sievas nekustamu īpašumu un pēc tam zaudējis viņam kā vīram piešķirtās tiesības, tad līgums netiek atcelts, ja sieva rakstiski piekritusi tādai iznomāšanai vai izīrēšanai; pretējā gadījumā līgums zaudē spēku, bet nomniekam vai īrniekam dodams zināms laiks īres vai nomas priekšmeta atdošanai.

2170. Katrs līdzējs var vienpusēji atkāpties no līguma, ja ir radies pārmērīgs zaudējums, pie kam ir spēkā tie paši noteikumi kas pirkuma līgumā.

2171. Iznomātājs vai izīrētājs var bez otras puses piekrišanas prasīt līguma atcelšanu:

- 1) ja nomas vai īres maksa nav samaksāta līgumiskā termiņā vai, ja tāds nav noteikts, likumiskā termiņā; tomēr šā nokavējuma sekas var novērst, piedāvājot samaksu, iekam celta līguma atcēluma prasība;
- 2) ja iznomātājam vai izīrētājam rodas neparedzēta nepieciešamība lietu pašam lietot;
- 3) ja nomnieks vai īrnieks bojā lietu, to nekār-

prior to the end of the farming year. A farming year shall begin and end on 23 April. A notice for a rental contract entered into for an indefinite period of time, with a monthly or weekly lease payment, shall be given one month or one week in advance.

2167. If a third person has provided a guarantee or pledge regarding the lessee or tenant, then the consent of such person shall be required to extend the guarantee or pledge to the extended term.

2168. Lease and rental contracts shall also terminate automatically, before the expiration of the term:

- 1) upon the leased or rented property being destroyed;
- 2) upon termination of the right the lessor or renter had to the subject-matter of the lease, but if he or she has concealed the fact that he or she had the right to act with the property only for a certain period, he or she shall be liable to the lessee or tenant, who has acted in good faith, for fraud; or
- 3) where confusion of rights takes place, i.e., if a lessee or tenant obtains the ownership of the leased or rented property.

2169. If a husband has leased or rented the immovable property of his wife and has thereafter lost the right that was granted to him as the husband, then the contract shall not be revoked, if the wife has given written consent to such leasing or renting; otherwise the contract becomes invalid, but the lessee or tenant shall be given a certain time for the return of the leased or rented property.

2170. Each contracting party may unilaterally withdraw from a contract, if excessive losses have been incurred; in such case, the same provisions shall apply as for a purchase contract.

2171. A lessor or renter may require revocation of a contract without the consent of the other party if:

- 1) the lease or rental payment has not been paid within the term in the contract, or, if such term has not been specified, within the term set by law; the consequences of such delay, however, can be prevented by offering the payment before an action for setting aside the contract has been made;

tīgi vai līgumam pretēji lietojot;

4) ja nomas vai īres priekšmets prasa neatliekamus un tik lielus izlabojumus, ka nav iespējams atstāt līgumu spēkā, pie kam šajā gadījumā izliekamais nomnieks vai īrnieks nevar prasīt no iznomātāja vai izīrētāja nekādu zaudējumu atlīdzību; bet ja izlabojums nav bijis nepieciešams, tad nomniekam vai īrniekam ir tiesība prasīt, lai viņam atlīdzina visus zaudējumus;

5) ja nomnieks nomāto nekustamo īpašumu bez iznomātāja piekrišanas iznomā tālāk (2115.p.).

2172. Nomnieks vai īrnieks var bez otras puses piekrišanas prasīt līguma atcelošanu:

1) ja iznomātājs vai izīrētājs tik ilgi novilcina lietas nodošanu, ka nomniekam vai īrniekam nav vairs nekādas intereses ņemt to lietošanā;

2) ja lietas iznomātājs vai izīrētājs neizdara tajā vajadzīgos izlabojumus, vai ja tajā izrādās tādas vainas un trūkumi, kas pilnīgi vai vismaz ievērojamā mērā kavē tās lietošanu un pie tam nav novēršami;

3) ja namā, kurā irēts dzīvoklis, nepieciešami izdarīt būvdarbus, kuriem turpinoties ievērojama daļa no dzīvokļa kļūst nederīga apdzīvei, vai pat rodas vajadzība pāriet uz kādu laiku citā dzīvoklī;

4) ja līguma priekšmetam ir veselībai kaitīgas īpašības.

2173. Visos tajos gadījumos, kad vienai pusei ir tiesība atkāpties no līguma, viņai jāpaziņo par savu nodomu otrai, lai dotu vajadzīgo laiku: iznomātājam vai izīrētājam pieņemt, bet nomniekam vai īrniekam atdot vai atbrīvot lietu. Bet nekādā ziņā iznomātājs vai izīrētājs nedrīkst, kaut arī tāda tiesība līgumā būtu pielīgta, nomnieku vai īrnieku izlikt patvarīgi. Šo noteikumu neievērotājam jāatlīdzina visi zaudējumi.

2174. Kad iznomātājs vai izīrētājs nomas vai īres priekšmetu atsavina, ieguvējam jāievēro nomas vai īres līgums tikai tad, ja tas ierakstīts zemes grāmatās (2126.p.). Ja ieguvējs uzteic līgumu, kas nav ierakstīts zemes grāmatās, tad izno-

2) the lessor or renter has an unforeseen need to use the property himself or herself;

3) the lessee or tenant damages the property by using it improperly or contrary to the contract;

4) the leased or rented property requires immediate and such extensive repairs that render it impossible to continue the contract; moreover, the lessee or tenant may not in such case claim any compensation for losses; but if the repairs were not necessary, the lessee or tenant has the right to claim compensation for all the losses; or

5) the lessee has sub-leased the leased immovable property without the consent of the lessor (Section 2115).

2172. A lessee or tenant may require revocation of the contract without the consent of the other party if:

1) the lessor or renter delays the transfer of the property for so long that the lessee or tenant is no more interested in acquiring it for use;

2) if the lessor or renter does not make the necessary repairs to the property, or if the property is discovered to have such faults or defects as prevent from its full use or at least to a significant extent hinder its use, and as cannot be remedied;

3) in the residential building in which a dwelling is rented it is necessary for construction work to be done, in the course of which a substantial part of the dwelling is rendered unfit for living, or it is even necessary to move to another dwelling for some time; or

4) characteristics of the subject-matter of the contract are harmful to health.

2173. In all cases where one party has the right to withdraw from the contract, such party shall notify the other party of its intention so as to provide the necessary time for the lessor or renter to accept the property, or for the lessee or tenant to return or vacate the property. In no case, however, shall the lessor or renter arbitrarily evict the lessee or tenant, even though such right may have been agreed to in the contract. A person who fails to comply with these provisions shall compensate for all the losses.

2174. When a lessor or renter alienates the subject-matter of a lease or rental contract, the acquirer must comply with the lease or rental contract only if it has been registered in the Land Register (Section 2126). If the acquirer cancels

mātājam vai izīrētājam jāatlīdzina nomniekam vai īrniekam visi zaudējumi, kādi viņam nodarīti ar līguma priekšlaicīgu izbeigšanu; ieguvējam tādā gadījumā jādod nomniekam vai īrniekam piemērots laiks īres vai nomas priekšmeta atdošanai.

2175. Ja jaunais ieguvējs vēlas līgumu atstāt spēkā, atsavinājums (2174.p.) nedod nomniekam vai īrniekam tiesību atteikties no tā.

2176. Ja par iznomātāja vai izīrētāja mantu atklāj konkursu, tad kreditoriem jāatzīst nomas vai īres līgums par spēkā esošu. Bet ja nomas vai īres priekšmets nāk pārdošanā kreditoriem par labu, tad piemērojami 2174. un 2175.panta noteikumi.

2177. Atklājot konkursu par nomnieka vai īrnieka mantu, ne viņa kreditoriem, ne iznomātājam vai izīrētājam līgums nav jāturpina, un viņi savstarpēji nav saistīti ne ar kādu uzteikuma termiņu.

a contract which has not been registered in the Land Register, the lessor or renter shall compensate the lessee or tenant for all the losses caused by early termination of the contract; in such case the acquirer shall give the lessee or tenant sufficient time for the return of the subject-matter of the lease or rental contract.

2175. If the new acquirer wishes to keep the contract in effect, the alienation (Section 2174) does not give the lessee or tenant the right to withdraw from it.

2176. If concursus proceedings are initiated with respect to the property of a lessor or renter, the creditors shall recognise the lease or rental contract as valid. However, if the leased or rented property is put up for sale for the benefit of the creditors, the provisions of Sections 2174 and 2175 are applicable.

2177. If concursus proceedings are initiated with respect to the property of a lessee or tenant, the contract does not have to be continued either by the creditors or by the lessor or renter, and they shall not be mutually bound by any time period regarding the notice of termination.

PIECPADSMITĀ NODAĻA

Prasījumi no darba attiecībām

1. APAKŠNODAĻA Darba līgums

I. Vispārīgi noteikumi

2178. Ar darba līgumu viena puse uzņemas strādāt otrai darbu par atlīdzību.

2179. Darbs var būt tiklab tāds, kam vajadzīgi galvenā kārtā fiziski spēki, kā arī tāds, kas prasa sevišķu lietpratību, mākslu vai zinātnisku izglītību.

Ja saistības mērķis ir nevis darbs vispār, bet kāds noteikts darba rezultāts, tad līgums par to nav uzskatāms par darba līgumu, bet par uzņēmumu.

P i e z ī m e. Šīs apakšnodaļas noteikumi attiecas uz visiem darba līgumiem, ciktāl Latvijas darba likumu kodeksā un citos likumos, kuros reglamentētas darba attiecības, nav noteikts citādi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.1992. likumu)

2180. Atlīdzību par darbu var dot tiklab naudā, kā arī citās lietās, un tāpat arī vienā un otrā veidā kopīgi.

2181. Ja arī par darbu nebūtu norunāta nekāda maksa, tad tomēr darbinieks var to prasīt, kad pēc darba apstākļiem darbu nebūtu iespējams sagaidīt citādi, kā par atlīdzību, bet sevišķi tad, kad šis darbs ir darbinieka amats. Tādā gadījumā atlīdzības apmēru noteic tiesa pēc sava ieskata.

CHAPTER 15

Claims Arising from Employment Relations

SUB-CHAPTER 1 Employment Contracts

I. General Provisions

2178. Pursuant to an employment contract, one party undertakes to perform work for the other party for remuneration.

2179. Work may either be the kind that requires primarily physical exertion, or the kind that requires special expertise, skill or scientific education.

If the purpose of a contract is not work itself, but rather a specific result of work, then a contract for such shall not be considered to be an employment contract, but rather a work-performance contract.

Note. The provisions of this sub-chapter apply to all employment contracts, insofar as it is not provided otherwise in the Employment Law Code of Latvia or other laws that regulate employment.

[22 December 1992]

2180. Remuneration for work may be in the form of money, any property other than money, as well as both.

2181. Even if no payment was agreed upon for the work, an employee may nevertheless demand payment when, based on the circumstances of the work, the performance of the work could be reasonably expected only for remuneration, and especially when the work is the employee's trade. In such cases, the amount of the remuneration shall be determined by a court in its discretion.

II. Tiesiskās attiecības no darba līguma

2182. Darbiniekam jābūt gatavam darīt darbu noteiktā laikā un izpildīt to ar visu rūpību,askaņā ar līgumu. Ja nav citādi norunāts, tad viņu pie tam saista darba devēja norādījumi.

2183. Darbiniekam, kas dabū no darba devēja telpas, kur uzturēties un gulēt, jāpadoas darba devēja nodibinātai mājas kārtībai.

2184. Darbiniekam darbs jādara personīgi, ja nav norunāts vai pēc apstākļiem pieņemams citādi.

2185. Ja darbinieks nedara uzņemto darbu, kā arī ja viņš nav diezgan rūpīgs, viņam jāatlīdzina zaudējumi, ja vien pats darba devējs ar saviem norādījumiem nav bijis vainīgs pie zaudējuma.

P i e z ī m e. Darba devēja atbildība par darbinieka nodarītiem zaudējumiem paredzēta 1639. un 1782.pantā.

2186. Darbam vajadzīgie izdevumi krīt uz darba devēju, ja vien nav norunāts vai vietējās parašas nenosaka citādi.

2187. Darba devējam jāsamaksā darbiniekam par darbu attiecīgā atlīdzība (2180.p.). Ja darba devējs dod darbiniekam pārtiku un telpas, kur uzturēties un gulēt, šai pārtikai jābūt derīgai un pietiekošai, bet telpām – veselīgām.

2188. Ja atlīdzība nolīgta par mēnesi vai ilgāku laiku, tad tā maksājama katra mēneša beigās; ja atlīdzība nolīgta par nedēļu, tad tā maksājama pēc šā laika sprīža notecējuma, bet citos gadījumos pēc noligtā darba laika notecējuma.

Laukstrādnieki var prasīt pirms noligtā darba laika notecējuma pusi izpelnītās atlīdzības.

2189. Ja viena vai otra puse vienpusēji atteicas no līguma, tad darbinieks saņem algu samē-

II. Lawful Relations in Employment Contracts

2182. An employee shall be prepared to perform the work within a certain time period and to perform it with all due care in accordance with the contract. Furthermore, if it has not been otherwise agreed, the employee shall be bound by the employer's instructions.

2183. An employee who is provided premises in which to live and sleep by an employer shall observe the rules of the house as established by the employer.

2184. An employee shall perform the work personally if it has not been agreed otherwise or circumstances permit that it be otherwise.

2185. If an employee fails to perform the work undertaken, or if he or she does not exercise due care, he or she shall compensate for losses, unless the employer with his or her instructions was at fault for the loss.

N o t e. The liability of an employer for losses caused by an employee is provided for in Sections 1639 and 1782.

2186. The expenditures required for work shall be borne by the employer, unless it has been otherwise agreed or local custom so requires.

2187. The employer shall pay the employee commensurate remuneration for the work (Section 2180). If an employer provides food and premises in which to live and sleep for an employee, the food shall be suitable and of sufficient quantity, and the premises shall be in a sanitary condition.

2188. If remuneration is contracted for periods of one month or longer, then it shall be paid at the end of each month; if remuneration is contracted for weekly periods, it shall be paid after the expiration of this time period; but in other cases, it shall be paid after the expiration of the contracted period of work.

Farm-labourers may request the payment of half their earnings before the expiration of the contracted period of work.

2189. If one or the other party unilaterally withdraws from the contract, then the employee shall

rā ar viņa nostrādāto laiku vai padarīto darbu un vainīgā puse bez tam maksā otram atlīdzību, kas līdzinās algai par 2192.panta trešā daļā paredzēto laiku.

Ar atteikšanos nodarītie zaudējumi, kas pārsniedz šā panta pirmā daļā minēto atlīdzību, vainīgajai pusei jāatlīdzina cietušam uz vispārēja pamata.

2190. Darba devējs var savus zaudējumus aizturēt no maksājumiem, kas pienākas darbiniekam.

2191. Darba devējam nav jāatlīdzina nejaušs zaudējums, ko darbinieks cietis izpildot darbu.

P i e z ī m e. Darba devēja atbildība darbinieka slimības un nelaimes gadījumos paredzēta noteikumos par slimo kasēm, likumā par apdrošināšanu nelaimes un arodu slimību gadījumos un likumā par lauku iedzīvotāju nodrošināšanu slimību gadījumos.

III. Darba līguma izbeigšanās

2192. Darba līgums izbeidzas notekot laikam, uz kuru tas noslēgts.

Ja par laiku nekas nav norunāts un tā ilgums neizriet no pašas darba būtības vai mērķa, tad katra puse var līgumu izbeigt ar uzteikumu.

Ja līgumā nav noteikts citādi, to uzteicot jāievēro šādi uzteikuma termiņi:

- 1) viena diena – ja nolīgta stundas vai dienas alga,
- 2) trīs dienas – ja nolīgta nedēļas alga,
- 3) divas nedēļas – ja nolīgta mēneša vai akorda alga,
- 4) viens mēnesis – visos pārējos gadījumos.

2193. Abas puses var vienpusēji atteikties no līguma pirms norunātā laika notecējuma, ja viņām ir svarīgi iemesli.

Par svarīgu iemeslu galvenā kārtā atzīstams katrs tāds apstāklis, kurš aiz tikumības un savstarpējas taisnprātības apsvērumiem neatļauj turpināt līguma attiecības.

receive wages commensurate with the time they worked or the work they performed, and in addition the party at fault shall pay the other party compensation equal to the wages for the period of time which is provided for in Section 2192, Clause 3.

The party at fault shall compensate the injured party for losses incurred as a result of the withdrawal to the extent such exceeded the remuneration mentioned in Paragraph one of this Section in accordance with general principles.

2190. An employer may deduct their losses from payments to which the employees are entitled.

2191. An employer need not provide compensation for any casualty loss suffered by employees while performing their work.

N o t e. The liability of an employer in cases of an employee's illness or accident is provided for in the regulations on group health insurance, in the Law on Insurance for Accidents and Occupational Diseases and in the Law on Insurance for Rural Residents in Case of Illness.

III. Termination of Employment Contracts

2192. An employment contract expires when the time period for which it was entered into has ended.

If nothing has been agreed regarding the time period, and if its duration is not determined by the very nature or purpose of the work, then either party may terminate the contract by giving notice.

If it is not otherwise provided for in the contract, in giving notice the following terms of notice shall be observed:

- 1) one day – if an hourly or daily wage was contracted for,
- 2) three days – if weekly wages were contracted for,
- 3) two weeks – if a monthly salary or wages for piecework were contracted for, and
- 4) one month – in all other cases.

2193. Either party may unilaterally withdraw from the contract before the expiration of the time period agreed upon, if there is good cause.

Good cause shall primarily be considered to be such circumstance as prevent the continuation of contractual relations due to considerations of a moral nature or a mutual sense of fairness.

Jautājumu par tāda aptākļa esamību izšķir tiesa pēc sava ieskata.

2194. Pārmērīgs zaudējums nedod nevienai pusei tiesību atkāpties no darba līguma.

2195. Darba līgums izbeidzas pats no sevis ar darbinieka, bet ne darba devēja nāvi.

2. APAKŠNODAĻA Graudniecības līgums

I. Vispārīgi noteikumi

2196. Ar graudniecības līgumu viena puse – graudnieks pret atlīdzību uzņemas pastrādāt otrai – saimniekam viņa lauku saimniecībā vispār parastos darbus ar savu zirgu un cilvēku darba spēku un saviem darba rīkiem.

2197. Graudniecības līgumam piemērojami noteikumi par darba līgumu (I apakšnodaļa), ciktāl tie nerunā pretim šās (II) apakšnodaļas noteikumiem.

2198. Līguma būtību negroza noruna, ka saimnieks palīdz ar zirgu vai cilvēku darba spēku vai darba rīkiem.

Kad saimniecībā tur lopu ganu, to algo un ztur graudnieks un saimnieks kopīgi, ja nav norunāts citādi.

2199. Ja līgums slēgts par visu māju un nav norunāts citādi, tad tas neattiecas uz mežiem, augļu dārziem un zivju dīķiem, bet attiecas uz pārējo zemi, kas iepriekšējā gadā izmantota lauksaimniecībā.

2200. Sēklu gādā saimnieks, un tai jābūt tīrai un labi dīgstošai. Tādu pašu sēklu saimnieks saņem atpakaļ no ražas pirms tās dalīšanas (2201.p.).

Ja norunāts atdot saimniekam sēklu naudā, tad graudnieks atmaksā pusi sēklas vērtības pēc izsēšanas laika cenas.

Ja kādu kultūru saimnieks un graudnieks neaudzē kopīgi, bet katrs savā zemes gabalā, tad sēkla jāgādā katram sava.

Issues regarding the existence of such circumstances shall be decided by a court in its discretion.

2194. An excessive loss shall not give either party the right to withdraw from an employment contract.

2195. An employment contract shall expire of its own accord with the death of the employee, but not with the death of the employer.

SUB-CHAPTER 2 Sharecropping Contracts

I. General Provisions

2196. Pursuant to a sharecropping contract, one party, the sharecropper, undertakes for remuneration to perform for the other party, the landowner, all the general usual work on the landowner's farm, with the sharecropper's own horse and manpower, and own tools.

2197. The provisions regarding employment contracts (Sub-chapter 1) are applicable to sharecropping contracts, insofar as such provisions are not in conflict with the provisions of this Sub-chapter (2).

2198. The substance of the contract is not altered by agreement that the landowner will assist with a horse or human work power or tools.

Where a farm has a herdsman, the sharecropper and the landowner will jointly provide the herdsman's wages and subsistence, unless otherwise agreed.

2199. If the contract is entered into regarding the entire farm and it is not otherwise agreed, then it does not apply to forests, orchards and fishponds, but does apply to any remaining land utilised for farming in the previous year.

2200. Seed shall be furnished by the landowner and must be clean and able to germinate well. The landowner shall receive back the same type of seed from the harvest before it is divided (Section 2201).

If there is an agreement to return the seed to the landowner in the form of cash, then the sharecropper shall repay half the value of the seed, based on prices prevailing at the time of sowing.

2201. Graudnieks, ja nav norunāts citādi, dabū kā atlīdzību pusi ražas, kas paliek pāri pēc izsētās sēklas atņemšanas (2200.p.), kā arī pusi lopbarības un pakaišu un tiesību lietot pusi no ganībām. Kopīgā ganībā graudnieks var laist tādu pašu liellopu un siklopu skaitu, kādu tur saimnieks.

2202. Tiesības, kas paredzētas 1735.pantā iznomātajam un Civilprocesa likumu 1123.pantā un V pielikuma (pie 1396.p.) 83.panta 4.punktā saimniekam pret nomnieku, pieder saimniekam arī pret graudnieku.

Pret trešo personu prasījumiem graudnieks var izlietot Civilprocesa likumu 1120.panta 9.punktā un 1122.pantā paredzēto aizsardzību.

2203. Graudniekam nav 876.panta piezīmē paredzētās tiesības.

II. Tiesiskās attiecības no graudniecības līguma

2204. Graudniekam jāturas pie ievestās lauku kārtības un saimniekošanas paņēmieniem. Graudniekam saistoši saimnieka norādījumi.

Graudniekam jāievēro 2159.panta 2. un 3.daļas, 2161., 2162.panta 2.daļas un 2163.panta noteikumi.

2205. Graudniekam jāpieņem palīgspēki, ja viņš pats nevar laikā un kārtīgi izpildīt darbus, un jāatbild par zaudējumiem, kas radušies darbu nokavējot vai to nekārtīgi izpildot.

2206. Ja saimniecībā pieņemts sējumiem dot mākslīgus mēsļus, tad graudniekam jāsedz puse izdevumu par mākslīgiem mēsļiem.

2207. Saimniekam jādod graudniekam piemērotas telpas ģimenes, strādnieku, mājas kustoņu un ražojumu novietošanai. Nodotās telpas

If there is a crop that the landowner and the sharecropper are not growing jointly, but each on their own separate parcel of land, then each of them shall furnish their own seed.

2201. If not otherwise agreed, the sharecropper shall receive half the harvest remaining after the deduction of the sown seed (Section 2200) as remuneration, as well as half the fodder and litter and the right to use half the pasture. The sharecropper may put out to the common pasture the same number of cattle and small livestock as is kept by the landowner.

2202. The rights provided for in Section 1735 to a lessor and in Section 1123 and in Annex V (to Section 1936), Section 83, Paragraph four of the Civil Procedure Law to an owner against a lessee also pertains to a landowner against a sharecropper.

Against the claims of a third person a sharecropper may use the defences provided for in Section 1120, Paragraph nine and Section 1122 of the Civil Procedure Law.

2203. Sharecroppers do not have the rights provided for in the note to Section 876.

II. Lawful Relations Arising from Sharecropping Contracts

2204. Sharecroppers shall adhere to the established crop system and farming methods. The landowner's instructions shall be binding on the sharecropper.

Sharecroppers shall comply with the provisions of Section 2159, Paragraphs two and three; Section 2161, Paragraph two; Sections 2162 and 2163.

2205. The sharecropper shall, if unable to perform the work in a timely and proper manner, hire additional help and shall be liable for losses which have been caused by delays in or improper performance of the work.

2206. If the farm has adopted the use of artificial fertiliser on its planted fields, then the sharecropper shall cover half the expenditures for artificial fertiliser.

2207. Landowners shall provide sharecroppers with suitable premises for housing their family, and labourers, and keeping domestic ani-

graudniekam pašam jāuztur lietojamā kārtībā; it sevišķi kārtībā jāuztur kurināmās ietaises un aka.

Graudniekam jālabo sētas un jārūpējas par tīrību mājas pagalmā.

2208. Graudniekam jāaizved uz tuvāko dzelzceļa staciju vai parasto pārdošanas vietu saimnieka saņemtā ražas daļa vai pārdodamie kustoņi. Bet graudnieks var šādā gadījumā prasīt, lai viņam dod katram braucienam vismaz vidēja vienzirga vezuma svaru, ja vien vedums tādu iedalījumu atļauj.

2209. Ražas nokulšanas izdevumos, ja nav norunāts citādi, saimniekam jāpiedalās maksājot pusi par kuļamās mašīnas lietošanu un dodot pusi kurināmā materiāla, kurš graudniekam jāpieved un jāsastrādā.

III. Graudniecības līguma izbeigšanās

2210. Graudniecības līgums izbeidzas noteiktā laikā, uz kādu tas bijis noslēgts. Ja laiks nav norunāts, tad līgums izbeidzas ar saimniecības gada notecējumu.

2211. Vienas vai otras puses nāve līgumu neizbeidz.

3. APAKŠNODAĻA Uzņēmuma līgums

2212. Ar uzņēmuma līgumu viena puse uzņemas izpildīt otrai par zināmu atlīdzību ar saviem darba rīkiem un ierīcēm kādu pasūtījumu, izgatavot kādu lietu vai izvest galā kādu pasākumu.

Uzņēmuma līgumam piemērojami noteikumi par darba līgumu (I apakšnodaļa), ciktāl tie nerunā pretim sekojošo pantu noteikumiem.

Darbiem un piegādēm valsts vajadzībām jāpiemēro Likumi par valsts darbiem un piegādēm.

mals and produce. The sharecropper shall maintain the premises provided in useable condition; the heating installations and the well shall be maintained in especially good repair.

The sharecropper shall repair fences and keep the yard of the house in clean condition.

2208. The sharecropper shall transport the share of the harvest received by the landowner, and domestic animals to be sold, to the nearest railway station or the usual place of sale. However, in such cases the sharecropper may require that he or she be given, for each trip, a load of weight equal to at least one average horse-load, provided the load allows such division.

2209. If not otherwise agreed, the landowner shall share the expenditures of threshing the harvest, by paying for half of the use of the threshing machine and by providing half of the fuel, which the sharecropper shall bring to the farm and process.

III. Termination of Sharecropping Contracts

2210. A contract for sharecropping terminates when the time period for which it was entered into expires. If the time period is not agreed upon, then the contract expires at the end of the farming year.

2211. The death of one party or the other does not terminate of the contract.

SUB-CHAPTER 3 Contracts for Work-performance

2212. Pursuant to a contract for work-performance, one party undertakes, using the party's tools and equipment and for a certain remuneration, to perform for another party an order, the production of some product or the conducting to its completion of some activity.

The provisions regarding employment contracts (Sub-chapter 1) are applicable to contracts for work-performance, insofar as such provisions are not in conflict with the provisions of the following sections.

The Laws regarding procurement for State works and supplies are applicable to works and supplies provided to meet the requirements of the State.

I. Tiesiskās attiecības no uzņēmuma līguma

1. Uzņēmēja pienākumi

2213. Uzņēmējam jāizpilda pasūtījums saskaņā ar līgumu un jānodod pasūtītājam.

2214. Ja norunāts apstrādāt kādu materiālu, tad šis materiāls jāgādā pasūtītājam. Bet ja materiālu gādā uzņēmējs, un pasūtītājs tikai samaksā naudā par viņam izgatavoto lietu, tad līgums uzskatāms nevis par uzņēmumu, bet par pirkumu.

Uzņēmuma līgums nepārgrozās, ja uzņēmējs apstrādāšanai dotam materiālam pieliek kādus pielikumus. Tāpat arī līgums nezaudē uzņēmuma raksturu, ja būvdarbos uzņēmējs piegādā materiālu, bet pasūtītājs dod zemi būves vietai.

2215. Ja uzņēmējam atļauts viņam doto materiālu atvietot ar citu tādas pašas šķiras un tāda paša labuma materiālu, tad līgums atzīstams par uzņēmuma līgumu, un uzņēmējs, atvietojojt viņam doto materiālu, kļūst par tā īpašnieku.

2216. Uzņēmuma līgumam nav vajadzīgs, lai materiāls piederētu pasūtītājam, ne arī lai no tā izgatavoto lietu viņš būtu pasūtījis pats priekš sevis; tādēļ pasūtītājs var dot svešu materiālu apstrādāšanai priekš trešās personas.

2217. Ja līgumā nav nosacīts, lai uzņēmējs pasūtījumu izpilda personīgi, un ja šāds nosacījums nav atzīstams kā klusējot pieņemts, kā piemēram, tādā pasūtījumā, kura izpildīšanai domātas uzņēmēja sevišķās zināšanas un māksla, tad viņš var pasūtījuma izpildīšanu uzticēt uz savu risku arī trešai personai.

Ja pasūtījums paliek vai nu pavisam neizpildīts vai vismaz nepabeigts, vai ir izpildīts slikti vai citādi nekā pasūtītājs norādījis, vai nav ticis laikā gatavs, kā arī ja apstrādāšanai doto lietu pēc darba pabeigšanas neatdod, tad uzņēmējam jāatlīdzina pasūtītājam nodarītie zaudējumi.

II. Lawful Relations Arising from Contracts for Work-performance

1. Duties of the Contractor

2213. The contractor shall perform an order in accordance with the contract and provide it to the commissioning party.

2214. If it is agreed that materials are to be processed, then the commissioning party shall furnish these materials. However, if the materials are furnished by the contractor, and the commissioning party pays only in money for the product produced for him or her, then the contract shall be considered a purchase, rather than a contract for work-performance.

A contract for work-performance is not altered if the contractor makes some additions to the materials provided for processing. Similarly, in construction work, the nature of the contract, as a contract for work-performance, remains if a contractor supplies materials but a commissioning party provides the land for the construction site.

2215. If a contractor is permitted to replace the materials given to him or her with other materials of the same kind and quality, then the contract shall be considered a contract for work-performance, and the contractor, by replacing the materials he or she was given, shall become the owner thereof.

2216. It is not required in regard to a contract for work-performance that the materials belong to the commissioning party, nor that the product manufactured from these materials be ordered for the commissioning party himself or herself; accordingly, the commissioning party may provide another person's materials to be processed for a third party.

2217. If it is not a condition of the contract that the contractor shall perform the job personally, and if such condition can not be considered to have been implicitly agreed to, as, for example, in such an order as the specific expertise and skills of the contractor are contemplated in the performance of, then the contractor, at his or her own risk, may entrust the performance of the job to a third person.

If there is a complete failure to perform the order or it is at least uncompleted, or it is poorly performed or otherwise than as instructed by the commissioning party, or is not completed on

Uzņēmējam jāatlīdzina zaudējumi arī tad, kad vaina ir viņa paša neprašānā vai arī tajā apstākļi, ka viņš nodarbinājis neprātīgus, vieglprātīgus vai ļaunprātīgus palīgus.

2218. Uzņēmējam jāatlīdzina zaudējumi neatkarīgi no tam, vai tie cēlušies aiz viņa vainas, pasūtījumu izpildot, vai agrāk, vai arī vēlāk.

2219. Ja vairākas personas uzņemušās darbu kopīgi, tad tās atbild pasūtītājam solidāri.

2220. Ja uzņēmējam nodotā lieta iet bojā, nozūd vai sabojājas nepārvaramas varas dēļ, tad viņš par to neatbild, izņemot gadījumu, kad viņš noteikti uzņēmis risku, kā arī 2215.pantā norādīto gadījumu.

2221. Ja pasūtījums palicis neizpildīts vai izdevies slikti pasūtītāja materiāla sliktu īpašību dēļ, tad uzņēmējs par to neatbild, izņemot gadījumu, kad materiāla sliktās īpašības viņam bijušas zināmas un viņš nav griezis uz tām pasūtītāja vērību.

Pēc tiem pašiem noteikumiem jāapspriež uzņēmēja pienākums atlīdzināt zaudējumus arī tad, kad tie cēlušies pasūtītāja nepareizu norādījumu dēļ.

2. Pasūtītāja pienākumi

2222. Pasūtītājam jāpieņem no uzņēmēja tā izpildītais pasūtījums; pretējā gadījumā viņš atbild par visām nokavējuma sekām.

Ja pasūtītājs pielīdzis sev vai kādam citam tiesību iepriekš pārbaudīt pasūtījumu, tad šis pārbaudījums jāizdara. Bet ja pasūtītājs vilcinās pasūtījumu pārbaudīt, tad tiesa var viņam nolikt tam nolūkam termiņu, pēc kura notecējuma pieņemams, ka viņš izpildīto pasūtījumu atzinis par labu.

time, or if the thing provided for processing is not returned after the completion of the work, then the contractor shall compensate the commissioning party for losses occasioned.

The contractor shall also compensate for losses where the contractor is at fault as a result of his or her own incompetence or in the situation where he or she employs incompetent or careless help or help that acts in bad faith.

2218. A contractor shall compensate for losses regardless of whether they arose due to the contractor's fault in performing the order, or prior or subsequently thereto.

2219. If two or more persons have undertaken the work jointly, then they shall be solidarily liable to the commissioning party.

2220. If a thing provided to a contractor is destroyed, lost, or damaged due to *force majeure*, then the contractor shall not be liable, except in the case when the contractor has expressly assumed the risk and in the case as set out in Section 2215.

2221. If there is a failure to perform the order or the results are poor due to the poor quality of materials furnished by the commissioning party, then the contractor shall not be liable therefor, except where the contractor knew of the poor quality of the materials but did not draw this to the attention of the commissioning party.

A contractor's duty to compensate for losses even when they were caused due to the erroneous instructions of the commissioning party, shall be adjudged in accordance with these same provisions.

2. Duties of the Commissioning Party

2222. It is required that the order performed by the contractor be accepted from him or her by the commissioning party; otherwise the commissioning party shall be liable for all consequences of default.

If a commissioning party has contracted for the right for himself or herself or another person to examine the order beforehand, then such examination must be carried out. However, if the commissioning party delays the examination of the order, then a court may set a term for this purpose, after the expiration of which it shall be presumed that the commissioning party has accepted the order as performed.

2223. Tiklīdz pasūtījums izpildīts un atzīts par labu, pasūtītājam jāsamaksā uzņēmējam norunātā maksa. Kur zināmiem darbiem pastāv normētas cenas, tur maksa noteicama pēc tām.

Maksa var būt norunāta kā par visu darbu kopā, tā arī par tā daļām un arī pēc laika, ja vien uzņēmējs uzņēmies izpildīt visu pasūtījumu. Otrā gadījumā uzņēmējs var pēc katras daļas pabeiguma prasīt, lai to pieņem un par to samaksā, bet pēdējā – lai samaksā termiņos, ja vien nav citādi norunāts. Prasīt samaksu uz priekšu uzņēmējs var tikai tad, kad viņš to tieši pielīdzis.

2224. Ja apstrādāšanai nodota lieta vai tas, kas no tās izgatavots, iet bojā bez uzņēmēja vainas pēc tam, kad darbs jau pabeigts, bet vēl pirms nodošanas, tad norunātā maksa tomēr ir jāsamaksā, ja vien pasūtījums nav izpildīts tādā kārtā, ka būtu bijis pilnīgs pamats atteikties darbu pieņemt.

2225. Ja darbs vēl nemaz nav bijis uzsākts vai vismaz vēl nav bijis pabeigts, bet uzņēmējs bijis gatavs to padarīt, un kavēklis tā padarīšanai radies no pasūtītāja puses, tad uzņēmējam tomēr jādadū pilnīga samaksa. Bet šī samaksa ir samazināma, ja uzņēmējs citādā kārtā izlietojis savā labā laiku, ko viņš ieguvis nepadārot nolīgto darbu.

2226. Ja darba izpildīšana kļuvusi neiespējama, ejot bojā attiecīgam darba priekšmetam bez līdzēju vainas, tad pienākums par to samaksāt atkrīt. Bet ja darbs jau bijis uzsākts, tad uzņēmējam jādadū atlīdzība par savām pūlēm un izdevumiem.

2227. Ja uzņēmēju kavē izpildīt darbu slimība vai citas viņam gadījušās nejausības, tad viņš var prasīt samaksu tikai par to, ko viņš jau padarījis, un tikai tādā mērā, kādā tas nācis par labu pasūtītājam.

2228. Bez samaksas uzņēmējam jādadū arī to izdevumu atlīdzība, kuri viņam bijuši jātaisa pa-

2223. As soon as the order has been performed and accepted, the commissioning party shall pay the contractor the sum agreed on. Where there are standard prices for certain work, the amount to be paid shall be set pursuant thereto.

The amount to be paid may be agreed upon in regard to all of the work together, to parts of the work or to periods of time, provided that the contractor undertakes to perform the entire order. In the second case, a contractor may, after the completion of each part, demand acceptance and payment thereof, but in the third case, he or she may demand to be paid in instalments, unless otherwise agreed. A contractor may only demand payment in advance where this has been specifically contracted for.

2224. If the thing received for processing or the product produced from the thing is destroyed, without there being fault on the part of the contractor, after the work is finished but before it is delivered, the payment agreed to shall nevertheless be paid, provided that the order was not performed in such manner that sufficient grounds exist for refusing to accept the work.

2225. If work has not yet been commenced or at least is not yet completed, and the contractor is willing to do the work, but an obstacle to doing so has been created on the part of the commissioning party, then the contractor shall nonetheless receive full payment. However, this payment shall be reduced if the contractor has, to his or her own benefit, otherwise utilised the time gained in not doing the contracted work.

2226. If performance of the work becomes impossible because the relevant object of the work is destroyed without fault of either contracting party, the duty to pay for the work ceases. However, if the work has already been commenced, the contractor shall receive compensation for his or her efforts and expenditures.

2227. If a contractor is delayed in performance of the work by illness or the occurrence of another contingency to him or her, then the contractor may demand payment only for that which he or she has already completed and only to the extent it is of benefit to the commissioning party.

2228. In addition to payment of the amount contracted, the contractor shall also be reim-

sūtījuma izpildīšanai, ja vien tie nav jau ieskaitīti nolīgta maksā.

II. Uzņēmuma līguma izbeigšanās

2229. Pasūtītājs var vienpusēji atkāpties no uzņēmuma līguma, ja izrādās, ka uzņēmēja sastādītais iepriekšējs aprēķins pārāk zems.

Tāda pati tiesība pasūtītājam ir arī tad, ja uzņēmējs patvaļīgi pārgrozījis plānu. Šajā gadījumā uzņēmējam bez tam pilnīgi jāatlīdzina pasūtītājam visi viņa zaudējumi.

4. APAKŠNODAĻA Pārvadājuma līgums

2230. Ar pārvadājuma līgumu pārvadātājs uzņemas nosūtītāja nodotās lietas pārvest par norunātu maksu no vienas vietas uz otru norādītu vietu un tās tur nodot adresātam.

Pārvadājuma līgumam, kā uzņēmuma līguma veidam, piemērojami pēdējam paredzētie noteikumi (III apakšnodaļa), ciktāl tie nerunā pretim šās (IV) apakšnodaļas noteikumiem.

P i e z ī m e. Pārvadājuma noteikumi atsevišķiem transporta veidiem atrodas citos likumos.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.1992. likumu)

2231. Pārvadātājs var prasīt, lai nosūtītājs izdod viņam preču zīmi, kurā, bez pārvadātāja, nosūtītāja un adresāta vārda, vēl jāatzīmē manta pēc tās rakstura, daudzuma un iezīmēm, nodošanas vieta, norunātā veduma maksa un beidzot preču zīmes izdošanas vieta un diena. Bez tam tajā var ierakstīt vēl arī citus līdzēju savstarpējās vienošanās nosacījumus.

2232. Ja pēc tam, kad līdzēji jau par līgumu vienojušies, mantas nodošanā un nosūtīšanā bez pārvadātāja vainas rodas nokavējums vai arī pārvadājums pavisam nenotiek, tad nosūtītājam jāatlīdzina pārvadātājam viņa izdevumi.

bursed for expenditures required to be made in performing the order, unless such expenditures were already included in the contracted amount.

II. Termination of Contracts for Work-performance

2229. A commissioning party may unilaterally withdraw from a contract for work-performance, if the preliminary estimate drawn up by the contractor proves to be too low.

The commissioning party has the same right if the contractor arbitrarily changes the work plan. In addition, the contractor shall fully compensate the commissioning party for his or her losses in such case.

II. SUB-CHAPTER 4 Carriage Contracts

2230. Pursuant to a carriage contract, a carrier undertakes to transport goods delivered by a sender for a sum due from one point to another designated point and to deliver them there to an addressee.

As carriage contracts are a form of contract for work-performance, the provisions provided for the latter (Sub-chapter 3) are applicable to carriage contracts, insofar as they are not in conflict with the provisions of this Sub-chapter (4).

N o t e. The provisions for carriage for individual modes of transport are set out in other laws.

[22 December 1992]

2231. The carrier may demand, from the sender, the issue of a bill of lading, which, apart from the names of the carrier, sender and addressee, shall also record the goods according to their nature, quantity and attributes, the delivery point, the agreed cost of freight, and finally the place and date of issue of the bill of lading. Additionally, other conditions mutually agreed to by the contracting parties may be recorded in the bill of lading.

2232. If, after the contracting parties have agreed on the contract, a delay in the delivery and sending of the goods takes place without fault of the carrier, or if carriage completely fails to take place, the sender shall compensate the carrier for his or her expenditures.

2233. Par visiem zaudējumiem, kas ceļas mantai nozūdot vai bojājoties no tās pieņemšanas laika līdz nodošanai, atbild pārvadātājs, ja vien nozaudējuma vai bojājuma cēlonis nav nepārvarama vara, vai pašas mantas dabiskās īpašības, vai beidzot tas, ka nosūtītājs slikti iesaiņojis.

2234. Par zaudējumu, kas cēlies nokavējot mantas nodošanu, atbild pārvadātājs, ja vien tam par iemeslu nav bijuši tādi apstākļi vai notikumi, no kuriem izvairīties vai kurus novērst, neraugoties uz visām viņa pūlēm, viņam nav bijis iespējams.

2235. Pārvadātājs atbild arī par saviem ļaudīm un citām personām, ko viņš pārvadājumā nodarbinājis.

2236. Ja izdarīt vai turpināt visu pārvadājumu vai kādu daļu no tā pārvadātājs uztic citam, tad viņš personīgi atbild kā par šo pēdējo, tā arī par varbūtējiem sekojošiem pārvadātājiem, līdz pašai mantas nodošanai. Bet sekojošais pārvadātājs, arī bez sevišķas pilnvaras, ir uzskatāms par iepriekšējā pilnvarnieku.

2237. Novedot mantu noteiktā vietā, pārvadātājam tā jānodod adresātam, kuram jāsaņem no viņa manta un jāsamaksā viņam, ja adresāts to uzņēmis, kā veduma maksa, tā arī nepieciešamie ārkārtējie izdevumi, ja tādi bijuši.

2238. Ja adresātu nevar atrast vai ja viņš atteicas mantu saņemt, tad pārvadātājam jā rūpējas par mantas nolikšanu drošā vietā. Viņš var arī lūgt tiesu, lai mantu vai tās samērīgu daļu pārdod izsolē veduma maksas un viņa pārējo prasījumu segšanai.

2239. Pārvadātājs var aizturēt mantu, kamēr nav saņēmis visu, kas viņam pēc pārvadājuma līguma nākas. Bet ja viņš mantu nodevis nesāņemot maksu, tad viņš, kaut arī paliek adresāta kreditors, nevar tomēr sakarā ar savu prasījumu vairs vērst bez sevišķiem iemesliem nekādas prasības pret nosūtītāju.

2233. The carrier is liable for all losses arising from loss of the goods or their being damaged from the time of their acceptance until the time of delivery, provided that the cause of the loss or damage was not *force majeure*, the natural attributes of the goods themselves or, finally, poor packaging on the part of the sender.

2234. The carrier is liable for loss caused by a delay in delivery of the goods, unless the reasons for the delay were circumstances or events which the carrier could not have avoided or prevented, regardless of his or her or its efforts.

2235. The carrier is also liable for his or her employees and other persons hired by him or her in regard to the carriage.

2236. If a carrier entrusts the completion or continuation of the entire carriage, or a part thereof, to another person, then the carrier is personally liable both for the latter and for all possible subsequent carriers, up to the point of delivery of the goods itself. However, a subsequent carrier, even without a special power of attorney, shall be considered the authorised person of the previous carrier.

2237. Upon the goods being transported to the place specified, the carrier shall deliver them to the addressee, who shall accept the goods from the carrier and shall pay the carrier, if the addressee has undertaken that, the costs of freight and any necessary extraordinary expenditures, if incurred.

2238. If an addressee can not be found or refuses to accept the goods, then the carrier shall provide for storage, in a secure location, of the goods. The carrier may also petition the court for the sale at auction of the goods or a commensurate part thereof, in order that the freight costs and the carrier's other claims be covered.

2239. Carriers may retain the goods as long as they have not received all that is due to them pursuant to the carriage contract. However, if carriers deliver the goods without receiving payment, then they, although they remain the creditors of the addressee, may no longer, without special cause, bring any action against the sender in connection with their claim

2240. Mantu saņemot un samaksājot veduma maksu, visas prasības pret pārvadātāju izbeidzas, ja vien saņēmējs, maldināts ar mantas ārēji labo izskatu, nav vēlāk, attaisot saiņus, atradis tās bojājumu un var pierādīt, ka bojājums noticis laika sprīdī starp mantas pieņemšanu un tās nodošanu adresātam.

2240. Upon the goods being received and the freight costs paid, all claims against the carrier are terminated, unless the recipient, misled by the good outer appearance of the goods, later, when opening the packages, discovers that they are damaged and is able to prove that the damage took place during the period of time from when the goods were accepted until their delivery to the addressee.

SEŠPADSMITĀ NODAĻA

Sabiedrības līgums

1. APAKŠNODAĻA Vispārīgi noteikumi

2241. Sabiedrība ir divu vai vairāk personu apvienošanās uz sabiedrības līguma pamata kopēja mērķa sasniegšanai ar kopīgiem spēkiem vai līdzekļiem.

P i e z ī m e. Šās nodaļas noteikumi piemērojami visāda veida sabiedrībām, izņemot gadījumus, kad sabiedrībām likumā paredzētas citādas normas.

2242. Sabiedrības līguma ilgumu var aprobežot ar kādu pārejošu mērķi vai ar noteiktu laiku; var noslēgt līgumu arī uz nenoteiktu laiku. Ja līgums ir noslēgts uz noteiktu laiku un ja pēc tā noteicējuma līguma attiecības turpina, tad līgums uzskatāms par klusējot pagarinātu uz nenoteiktu laiku.

2. APAKŠNODAĻA Biedru savstarpējās attiecības

2243. Katram biedram sabiedrībā jāpiedalās ar ieguldījumu. Ieguldīt var naudu, lietas, prasījumus un darbu.

Persona, kura pēc vienošanās var piedalīties peļņā bez jebkāda ieguldījuma no savas puses, nav uzskatāma par biedru. Ja līgumā nav noteikts citādi, no biedra nevar prasīt, lai paaugstina nolīgto ieguldījumu, vai arī lai to papildina, ja tas zaudējumu dēļ būtu samazinājies.

2244. Ja līgumā nav noteikts citādi, atvietošanas un patērējamas lietas uzskatāmas par nodo-

CHAPTER 16

Partnership Contracts

SUB-CHAPTER 1 General Provisions

2241. A partnership is an association of two or more persons based on a partnership contract for the attaining of a common goal through united efforts or resources.

N o t e: The provisions of this Chapter apply to all forms of partnerships, except in those cases where other norms regarding partnerships are provided for by law.

2242. The duration of a partnership contract may be limited to a transient goal or a specific period of time; a contract may also be entered into for an indefinite period of time. If a contract is entered into for a specific period of time and after such period expires contractual relations are continued, the contract shall be deemed to have been implicitly extended for an indefinite period of time.

SUB-CHAPTER 2 Mutual Relations between Partnership Members

2243. Each member of a partnership shall participate in a partnership with his or her contribution. Money, property, claims or work may be contributed.

A person who, pursuant to agreement, may share in the profit without any contribution on his or her part, shall not be considered a partnership member. Unless otherwise stipulated in the contract, a member may not be asked to increase the contribution agreed upon, or to supplement it if it is diminished due to losses.

2244. Unless otherwise determined by the contract, fungible and consumable property shall be

tām biedru kopīpašumā, bet neatvietojamās un nepatērējamās lietas – par nodotām lietošanā.

Ja lieta nodota lietošanā, tad risks un atbildība par attiesājumu, kā arī par trūkumiem un īpašībām noteicami pēc nomas vai īres līguma noteikumiem, bet ja lieta nodota īpašumā – pēc pirkuma līguma noteikumiem.

Ar kopīgu darbību iegūtas mantiskas vērtības ir biedru kopīga manta.

2245. Biedrs nevar rīkoties ar savu daļu kopīgā mantā vai ar atsevišķām pie šās mantas piederīgām lietām; viņš nevar prasīt izdališanu, kamēr viņš ir sabiedrības biedrs.

Prasījumu tiesības, kas biedriem vienam pret otru rodas uz sabiedrības līguma attiecību pamata, nav cedējamas. Iznēmums ir prasījumi, kas biedriem rodas no lietvedības, ciktāl to apmierinājumu var prasīt pirms galīga norēķina, kā arī peļņas daļas prasījumi vai biedru prasījumi, kas radušies norēķinoties. Šādu prasījumu cesija tomēr nedod cesionāram biedra tiesības.

2246. Katram biedram jādalās ar citiem biedriem peļņā, kas pēc sava rakstura pienākas sabiedrības biedriem.

2247. Vienošanās, pēc kuras biedram vienam pašam vai kopā ar citiem jānes tikai zaudējumi, nepiedaloties peļņā, nav spēkā kā sabiedrības līgums.

Tomēr līgumā var paredzēt, ka biedrs, kas kopēja mērķa sasniegšanai piedalās sabiedrībā tikai ar personīgu darbu, piedalās gan peļņā, bet ne zaudējumos.

2248. Ja līgumā nav noteikts, kādā apmērā biedri piedalās peļņā un zaudējumos, tad tajā gadījumā, kad visi ieguldījumi iemaksāti vai novērtēti naudā, peļņu un zaudējumus sadala biedru starpā samērīgi ar katra biedra ieguldījuma summu, bet pretējā gadījumā – visiem vienlīdzīgi. Bet ja noteikts, kādā apmērā biedri piedalās vienīgi peļņā vai vienīgi zaudējumos, tad šis no-

regarded as transferred to the joint ownership of the members, but nonfungible and inconsumable property - as transferred for use.

If property has been transferred for use, the risk and liability regarding court proceedings for replevin of the property, and regarding the defects and characteristics thereof, shall be determined in compliance with the provisions of a lease or rental contract, but if ownership of the property has been transferred - in compliance with the provisions of a purchase contract.

Valuable property acquired through joint work shall be the joint property of the members.

2245. A member may not act independently with his or her share in the joint property or with separate items of property as belong together with such property; the member may not require a division while he or she is a member of the partnership.

Rights regarding claims that the members may have against one another on the basis of relations arising out of the partnership contract shall not be ceded. Claims of the members as arise from accounting are excepted, insofar as their satisfaction may be requested prior to the final settlement of accounts, as are claims regarding shares of profit or claims of the members arising out of settlement of accounts. Cession of such claims does not, however, confer upon the cessionary the rights of a member.

2246. Each member shall share with other members such profit as is due, pursuant to its character, to the members of a partnership.

2247. An agreement, in accordance with which a member alone or together with others shall only bear losses without sharing in profit, shall be invalid as a partnership contract.

A contract may provide, however, that a member who participates in the partnership, for the acquisition of a common goal, only with individual work, shall share in profit but not in losses.

2248. If a contract does not determine in what proportions the members shall share in profits and losses, then where all contributions have been paid or evaluated in terms of money, the profits and losses shall be divided among the members in proportion to the amount of the contribution of each member, but otherwise – in equal shares. However, if it is specified in what

teikums šaubu gadījumos piemērojams kā peļņai, tā arī zaudējumiem.

2249. Ja līgumā nav noteikts citādi, tad rēķinus noslēdz un peļņu un zaudējumus sadala tikai pēc sabiedrības izbeigšanās vai, kad sabiedrība pastāv ilgāk par vienu gadu, katra darbības gada beigās.

2250. Katram biedram, izpildot uzliktos pienākumus, jādarbojas sabiedrības lietās ar tādu rūpību un čaklību, kādu var sagaidīt no krietna un rūpīga saimnieka.

Biedrs var savā vārdā celt prasību pret katru līdzbiedru par sabiedrības līgumā uzņemto pienākumu pildīšanu.

2251. Neviens biedrs nedrīkst sava paša labuma dēļ piekopt kautkādas veikalus, kas varētu kaitēt sabiedrības mērķiem.

Šā aizlieguma pārkāpšanas gadījumos attiecīgi piemērojami noteikumi par negodīgas konkurences apkarošanu.

2252. Biedru lēmumiem sabiedrības lietās nepieciešama visu biedru piekrišana. Kad līgumā atzīts par pietiekošu balsu vairākums, tad tāds noteicams pēc biedru skaita, ja līgumā nav noteikts citādi.

2253. Sabiedrības lietas ved visi biedri kopīgi, izņemot gadījumus, kad pēc vienošanās lietvedība uzticēta vienam vai vairākiem biedriem vai trešām personām.

Ja sabiedrības lietvedība uzticēta vairākām personām, tad attiecīgi piemērojami 2252.panta noteikumi.

2254. To biedru tiesības un pienākumi, kuriem uzticēta sabiedrības lietvedība, apspriežami pēc pilnvarojuma līguma noteikumiem un attiecīgos gadījumos pēc darba līguma noteikumiem. Biedram doto pilnvarojumu sabiedrības lietvedībai un pārstāvībai pārējie biedri var atņemt tikai aiz svarīga iemesla (2263.p. 2. un 3.d.).

proportions the members shall share only in profits or only in losses, such condition shall apply, in case of doubt, to profits as well as to losses.

2249. Unless the contract stipulates otherwise, the accounts shall be settled, and the profits and losses distributed only after termination of the partnership, or if a partnership subsists for more than a year, at the end of each year of operation.

2250. In performing his or her assigned duties, each member shall act, with respect to the partnership, with such care and industriousness as can be expected from a worthy and careful manager.

A member may bring an action, in his or her own name, against any co-partner with respect to performance of the duties assumed under the partnership contract.

2251. No member may conduct any business for his or her own benefit that could harm the goals of the partnership.

In cases of violation of this prohibition, the provisions regarding combating of unfair competition are applicable.

2252. For decisions of members with respect to partnership issues, consent of all the members shall be required. If a majority vote is recognised by the contract as adequate, it shall be determined in accordance with the number of members, unless the contract stipulates otherwise.

2253. Partnership issues shall be managed by all the members jointly, except in cases where management is assigned, pursuant to agreement, to one or more members or to third persons.

If the management of a partnership is assigned to several persons, the provisions of Section 2252 shall be accordingly applied.

2254. The rights and duties of those members to whom the management of the partnership has been assigned shall be adjudged in compliance with the provisions of an authorisation contract and, in relevant cases, with the provisions of an employment contract. Other members may only deprive a member of the authorisation granted to him or her regarding management and representation of the partnership for good cause (Section 2263, Clauses 2 and 3).

2255. Tāda biedra tiesības un pienākumi, kurš nav pilnvarots vest sabiedrības lietas, bet ir sabiedrības mērķiem taisījis izdevumus vai stājis tiesiskos darījumos, apspriežami, ja līgumā nav noteikts citādi, pēc neuzdotas lietvedības noteikumiem.

2256. Katrs biedrs var pārliecināties par sabiedrības lietu gaitu, ieskatīties sabiedrības veikala grāmatās un dokumentos un izgatavot sev pārskatu par sabiedrības mantas stāvokli. Pretēji līguma noteikumi viņu nesaista.

3. APAKŠNODAĻA

Attiecības ar trešām personām

2257. Ja līgumā nav noteikts citādi, sabiedrības lietvedis var sabiedrību pārstāvēt pret trešām personām. Lietvedis ir pilnvarots slēgt visāda veida darījumus, ko prasa sabiedrības mērķis.

Darījumi, kurus sabiedrības lietās noslēguši visi biedri kopīgi vai lietveži savu pilnvarojumu robežās (2254.p.), saista biedrus neaprobežoti un solidarīgi pret trešām personām, izņemot gadījumus, kad ar šīm trešām personām nolīgts citādi.

2258. Ja līgumu ar trešo personu noslēdz tikai viens vai vairāki biedri kaut arī visu biedru vārdā, bet bez pārējo biedru pilnvarojuma, tad pret trešo personu atbild vienīgi biedri, kas līgumu slēguši, izņemot tikai gadījumus: 1) kad pārējie vēlāk darījumu apstiprinājuši un ar to uzņēmušies solidarīgu atbildību, vai 2) kad sabiedrība ar šo darījumu iedzīvojusies (2391. un turpm.p.).

2259. Darījumos, ko kāds sabiedrības biedrs noslēdzis ar trešo personu sava paša vārdā, šai trešai personai atbild tikai viņš viens pats.

2260. Biedru kopīgā manta atbild tikai par tiem trešo personu prasījumiem, kas vērsti pret visiem biedriem kopīgi.

Prasījumā, kas pieder kopīgi visiem sabiedrī-

2255. Rights and duties of a member who is not authorised to conduct partnership matters, but has made expenditures or entered into lawful transactions on behalf of the goals of the partnership, shall be adjudged, unless otherwise stipulated in a contract, in accordance with the provisions regarding unauthorised management.

2256. Each member may satisfy himself or herself regarding the course of partnership matters, see the accounting books and documents regarding the partnership business and prepare an account for himself or herself regarding the financial state of the partnership. Provisions to the contrary in a contract are not binding on a member.

SUB-CHAPTER 3

Relations with Third Persons

2257. Unless otherwise stipulated in a contract, the manager of a partnership may represent the partnership with respect to third persons. The manager is authorised to enter into all manner of transactions, as required by the goals of the partnership.

Transactions in regard to partnership matters, entered into by all members jointly or by managers within the limits of their authority (Section 2254), shall be binding without limitation and solidarily with respect to third persons, except in cases where otherwise agreed with such third persons.

2258. If a contract with a third person is entered into by only one member or several members in the name of all the members, but without authorisation by the other members, only such members who have entered into the contract shall be liable to the third person, except in cases where 1) the other members have subsequently confirmed the transaction and thereby assumed solidary liability, or 2) the partnership has enriched itself by such transaction (Section 2391 and subsequent Sections).

2259. Where a member of a partnership enters into a transaction with a third person in his or her own name, he or she alone shall be liable to such third person.

2260. Joint partnership property is liable to be executed against only in regard to such claims of third persons as are directed against all the members jointly.

bas biedriem, parādnieks nevar ieskaitīt savus prasījumus no atsevišķa biedra.

2261. Par trešo personu prasījumiem no atsevišķa biedra atbild tie biedra prasījumi, kurus tas var cedēt (2245.p. 2.d.). Kreditora tiesību uz biedra ieguldījumu nosaka 2265.pants.

4. APAKŠNODAĻA Sabiedrības izbeigšanās

2262. Sabiedrība izbeidzas:

- 1) ja visi biedri par to vienojas;
- 2) ja notek laiks, uz kādu sabiedrības līgums bijis noslēgts, izņemot gadījumus, kad uz noteiktu laiku noslēgts līgums uzskatāms par klusējot pagarinātu uz nenoteiktu laiku (2242.p.);
- 3) ja sasniegts sabiedrībai spraudtais mērķis vai ja tā sasniegšana kļuvusi neiespējama;
- 4) ja kāds biedrs zaudējis rīcības spēju, vai ja par viņa mantu atklāj konkursu vai nodibina administrāciju, vai ja kāds biedrs sabiedrības līgumu uzteic (2263.-2265.p.), vai nomirst, izņemot tomēr 2268.pantā minētos gadījumus, kad biedrībai jāpastāv tālāk pārējo biedru starpā;
- 5) ja valdība aizliedz sabiedrībai tālāk pastāvēt.

2263. Aiz svarīgiem iemesliem katrs biedrs var katrā laikā bez iepriekšēja uzteikuma prasīt sabiedrības izbeigšanu.

Par svarīgu iemeslu galvenā kārtā atzīstams katrs tāds apstāklis, kas aiz tikumības un savstarpējas taisnprātības apsvērumiem neatļauj turpināt līguma attiecības.

Jautājumu par tāda apstākļa esamību izšķir tiesa pēc sava ieskata.

2264. Ja sabiedrības līgums noslēgts uz nenoteiktu laiku vai uz laiku līdz kāda biedra mūža beigām, vai ja līgumu pēc tajā noteiktā laika noteicējuma klusējot pagarina, tad katrs biedrs var līgumu uzteikt, paziņojot atsevišķi katram no pā-

A debtor may not set off such claim as he or she has against an individual member of a partnership, against a claim belonging jointly to all the members of the partnership.

2261. In regard to claims of a third person against an individual member of a partnership, such claims of the member are liable to be executed against as the member may cede (Section 2245, Paragraph two). The rights of a creditor in respect of the contribution of a member of a partnership shall be determined in Section 2265.

SUB-CHAPTER 4 Termination of a Partnership

2262. A partnership shall terminate:

- 1) if all the members agree thereto;
- 2) upon expiration of the time period of the partnership contract, except in cases when a contract entered into for a specific period of time is regarded as implicitly extended for an indefinite period of time (Section 2242);
- 3) if the goal set for the partnership is achieved, or if its achievement has become impossible;
- 4) if a member has lost the capacity to act, or concursus proceedings are initiated or administration is established with respect to his or her property, or if a member gives notice with respect to the partnership contract (2263 – 2265), or dies, except, however, in cases referred to in Section 2268, when the association must continue its existence among other members; or
- 5) if further existence of the partnership is prohibited by the government.

2263. Each member may, for good cause, request termination of the partnership without prior notice.

Primarily, any such circumstance as does not permit, due to considerations of morality and mutual honesty, continuation of the contractual relationship shall be considered good cause.

Issues regarding the existence of such circumstance shall be adjudged by a court in its discretion.

2264. If a partnership contract has been entered into for an indefinite period of time or until such time as a member dies, or if a contract is implicitly extended after the expiration of the time period stipulated in it, any member may

rējiem biedriem uzteikumu trīs mēnešus iepriekš. Ja nolīgts noslēgt sabiedrības rēķinus ikgadus, tad līgums uzteicams trīs mēnešus pirms attiecīgā darbības gada noslēguma. Tomēr biedrs nevar uzteikt ļaunprātīgi; pretējā gadījumā biedrs atbild par zaudējumiem, kas cēlušies šāda uzteikuma dēļ, un nepiedalās peļņā, ko sabiedrība ieguvusi pēc šā uzteikuma.

Līguma noteikums, ar kuru uzteikšanas tiesība noliegta, nav spēkā.

2265. Biedra kreditors, izpildot spēkā nākušu tiesas spriedumu, var apķīlāt biedra ieguldījumu tikai tad, ja viņš uzteic biedra-parādnieka vietā sabiedrības līgumu, ko viņš var darīt arī pirms līgumā paredzētā uzteikšanas termiņa. Pārējie biedri var uzteikuma sekas un piedzišanu novērst, izmaksājot viena mēneša laikā, skaitot no izpildu pavēstes izniegšanas dienas, piedzinējam summu, kas biedram-parādniekam pienāktos, izstājoties no sabiedrības izpildu pavēstes izsniegšanas laikā, līdz ar ko šis biedrs uzskatāms par izstājušos no sabiedrības.

2266. Ja sabiedrība izbeidzas citādi nekā ar uzteikumu, tad biedra lietvedības tiesība tomēr uzskatāma par tālāk pastāvošu līdz tam laikam, kad viņš par sabiedrības izbeigšanos dabū zināt, vai kad viņam, ievērojot vajadzīgo rūpību, par šo izbeigšanos vajadzētu zināt.

Ja sabiedrība izbeidzas ar kāda biedra nāvi, tad mirušā mantiniekiem par nāves gadījumu nekavējoties jāziņo pārējiem biedriem un mantojuma atstājēja nokārtojamās lietas rūpīgi jāturpina līdz sabiedrības vai likvidatora tālākam rīkojumam. Tāpat pārējiem biedriem pagaidām jāturpina sava darbība. Šajā ziņā sabiedrība uzskatāma par tālāk pastāvošu.

Šā panta otrās daļas noteikumi ir spēkā arī tādā gadījumā, kad sabiedrība izbeidzas ar konkursa atklāšanu vai administrācijas nodibināšanu par kāda biedra mantu.

give notice with respect to such contract, notifying individually each of the other members of the notice three months in advance. If it is contractually agreed that the accounts of the partnership shall be closed annually, a notice with respect to the contract shall be given three months prior to the close of the relevant year of operation. However, a member shall not give notice in bad faith, otherwise such member shall be held liable for losses caused due to such notice, and the member shall not share in the profit the partnership acquires after such notice.

A provision of a contract whereby the right to give notice is not allowed shall not be valid.

2265. A creditor of a partner, in executing a court judgment which has come into force, may distrain the contribution of the member only if he or she has given notice with respect to the partnership contract on behalf of the indebted partner, which the creditor may also do prior to the time notification may take place, as provided for by the contract. Other members may prevent the consequences of the notice and the collection by paying to the enforcer of the debt, within a month from the day of issuance of the notice regarding execution, such amount as the indebted member would be entitled to in withdrawing from the partnership at the time when the notice of execution is issued, whereby such member shall be regarded as withdrawn from the partnership.

2266. If a partnership terminates otherwise than through giving notice, the right of management of a member shall nonetheless be regarded as still subsisting until the time when he or she comes to know of the termination of the partnership, or when he or she, exercising due care, should have known of such termination.

If a partnership terminates upon the death of a member, the heirs of the deceased person shall immediately notify other members of the death and continue the estate-leaver's affairs which can be conducted, with due care, pending the provision of further instructions by the partnership or the liquidator. Similarly, other members shall also continue their activity. In such respect, the partnership shall be regarded as continuing to exist.

The provisions of Paragraph two of this Section are also applicable, *mutatis mutandis*, if the partnership terminates pursuant to the initiation of concursus proceedings or establishment of administration with respect to the property of a member.

2267. Saistībās pret trešām personām ar sabiedrības izbeigšanos nekas negrozās.

2268. Ja sabiedrības līgumā noteikts, ka tādā gadījumā, kad kāds biedrs zaudē rīcības spēju, vai kad par viņa mantu atklāj konkursu vai nodibina administrāciju, vai kad kāds biedrs sabiedrības līgumu uzteic (2263.-2265.p.) vai nomirst, sabiedrībai jāpastāv tālāk pārējo biedru starpā, tad, iestājoties kādam no šiem apstākļiem, minētais biedrs uzskatāms par izstājušos.

5. APAKŠNODAĻA Sabiedrības likvidācija

2269. Pēc sabiedrības izbeigšanās notiek likvidācija, ja nav norunāts citāds galīgas norēķināšanās veids.

2270. Likvidācijas dalībnieki ir visi biedri. Mirušā biedra mantiniekiem jāizvēlas kopīgs pārstāvis. Konkursā nonākušā biedra vietā par dalībnieku likvidācijā nāk attiecīgais konkursa organs. Likvidācijā var kopā ar biedriem piedalīties arī kreditors-piedzinējs, kas uzteicis sabiedrību (2265.p.).

Likvidācijas dalībnieki var izvēlēties par likvidatoriem arī vienu vai vairākas personas no sava vidus, kā arī trešās personas.

2271. Ja līgumā nav noteikts citādi, vairāki likvidatori ved sabiedrības lietas un pārstāv to tikai kopīgi.

Likvidatoriem jāievēro tie norādījumi par likvidāciju, kurus dalībnieki ar vienbalsīgu lēmumu pieņēmuši. Likvidatorus var atsaukt uz dalībnieku vienbalsīga lēmuma pamata.

2272. Likvidācijas laikā sabiedrība uzskatāma par tālāk pastāvošu, sevišķi tekošu lietu pabeigšanai, šim nolūkam vajadzīgo jauno darījumu noslēgšanai, kā arī sabiedrības mantas uzturēšanai un pārvaldīšanai.

Likvidatoriem vispirms jā sastāda bilance, jā-

2267. No change is effected in regard to obligations as against third persons by termination of the partnership.

2268. If a partnership contract stipulates that in the event a member loses the capacity to act, or concursus proceedings are initiated or administration is established with respect to his or her property, or a member gives notice with respect to the partnership contract (Sections 2263 – 2265) or dies, the partnership shall continue to subsist among the other members, the member referred to shall be regarded, upon the occurrence of any of such circumstances, as withdrawn.

SUB-CHAPTER 5 Liquidation of a Partnership

2269. After the termination of a partnership, liquidation shall take place, if another form of final settlement of accounts has not been agreed upon.

2270. All members shall be participants in the liquidation. The heirs of a deceased member shall choose a mutual representative. Instead of a member subject to concursus proceedings, a participant in liquidation shall be the relevant concursus administrative body. A creditor who has given notice to the partnership (Section 2265) may also participate in liquidation together with the members.

Participants in the liquidation may also choose as liquidators one or more persons from among themselves, as well as third persons.

2271. Unless otherwise stipulated by the contract, several liquidators shall only deal with partnership matters and represent the partnership jointly.

The liquidators shall comply with such instructions regarding administration as the members have adopted by unanimous decision. The liquidators may be dismissed on the basis of a unanimous decision by the members.

2272. During liquidation, a partnership shall be regarded as continuing to exist, in particular for the completion of current transactions and the entering into of new transactions required for such purpose, as well as for maintenance and management of the property of the partnership.

pievieno prasījumi un jānokārto parādi. Pēc tam jāizsniedz atpakaļ ieguldījumi, kā arī jāatdod lietas, kas nodotas kopīgā lietošanā, pie kam tomēr nav jāatlīdzina nejauši cēlušies zaudējumi un vērtības zudums, kāds kārtīgi lietojot radies ar parasto nolietošanos. Lietas, kas nodotas īpašumā, neizdod atpakaļ, bet par tām, kā arī par citiem ieguldījumiem, izņemot naudu, jāatlīdzina vērtība, par kādu tie pieņemti, vai, ja to vērtība nav noteikta, tā vērtība, kāda šiem priekšmetiem bijusi ieguldīšanas laikā. Par ieguldījumiem, kas pastāv personīgā darbā, atlīdzību nevar prasīt. Parādu nokārtošanai un ieguldījumu atpakaļ izsniegšanai kopīgā manta, ciktāl nepieciešams, jāpārverš naudā.

2273. Pēc likvidācijas pabeigšanas likvidāto-riem jā sastāda slēguma bilance. Slēguma bilan-ci līdz ar grāmatām un dokumentiem nodod gla-bāšanā kādam biedram vai trešai personai.

2274. Ja pēc parādu nokārtošanas un ieguldī-jumu atpakaļ izsniegšanas paliek kāds atlikums, tad tas pienākas biedriem samērīgi ar viņu da-ļām kopīgā mantā.

Ja kopīgās mantas nepietiek kopīgo parādu nokārtošanai un ieguldījumu atpakaļ izsniegša-nai, tad biedriem iztrūkums jāsedz samērīgi ar viņu daļām zaudējumos; ja no kāda biedra uz vi-ņu krītošo summu nevar piedzīt, tad pārējiem biedriem iztrūkums jāsedz tādā pašā samērā.

2275. Ja nav sevišķas norunas un ja šās noda-ļas noteikumi par galīgo norēķināšanos starp biedriem nav pietiekoši, attiecīgi jāpiemēro 1075.panta noteikumi.

2276. Ja sabiedrības līgums attiecas tikai uz zināmiem atsevišķiem darījumiem, kas bijuši jā-izpilda kādam biedram savā vārdā uz kopīgu rē-ķinu, tad arī pēc sabiedrības izbeigšanās viņam vienam pašam šie darījumi jānokārto un jādod pārējiem biedriem norēķins.

2277. Ja likvidāciju izdara 2270.panta otrā da-ļā minētās personas, viņam jānodod norēķini sa-biedrības biedriem.

The liquidators shall firstly prepare a bal-ance sheet, collect claims and settle debts. Thereafter, the contributions shall be paid back and property transferred for joint use shall be returned; accidental loss and the loss of value that has occurred through proper use and ordi-nary wear and tear, is not required to be com-pensated. Property transferred into ownership shall not be given back; but the value of it, at which it was accepted, shall be reimbursed, or, if its value has not been determined, than its value shall be the value that such item had at the time it was contributed, and the same shall ap-ply to other contributions, except money. Com-pensation may not be claimed for contributions of individual work. In order to settle debts and repay contributions, the joint property shall be converted, insofar as necessary, into money.

2273. After completion of liquidation, the liq-uidators shall prepare a closing balance sheet. The closing balance sheet together with books and documents shall be given for preservation to a member or to a third person.

2274. If, after the settlement of debts and re-payment of contributions, a surplus is left, it shall be distributed to the members in propor-tion to their share in the joint property.

If the joint property is not sufficient for the settlement of debts and repayment of contribu-tions, the shortage shall be covered by the mem-bers in proportion to their share of loss; if the due amount cannot be collected from a member, the other members shall cover the shortfall in the same proportion.

2275. If no specific agreement has been made and the provisions of this Chapter regarding fi-nal settlement of accounts between members do not suffice, the provisions of Section 1075 are correspondingly applicable.

2276. If a partnership contract applies only to certain specific transactions that were to be car-ried out by a member in his or her name but on joint account, he or she shall also conduct such transactions alone after the termination of the partnership, and shall provide to the other mem-bers an account thereof.

2277. If the liquidation is performed by the persons referred to in Section 2270, they shall account to the members of the partnership.

2278. Ja kāds biedrs no sabiedrības izstājas, tad viņa daļa kopīgā mantā pieaug pārējo biedru daļām.

Palikušiem biedriem jāizsniedz atpakaļ aizejošam biedram viņa ieguldījumi saskaņā ar 2272.panta noteikumiem; viņš arī jāatbrīvo no kopīgiem parādiem, un viņam jāizmaksā viss tas, kas viņam pienāktos galīgi norēķinoties sabiedrības izbeigšanās gadījumā. Kad kopīgiem parādiem samaksas termiņš vēl nav iestājies, tad pārējie biedri var aizejošo biedru arī neatbrīvot, ja viņš nedod vajadzīgo nodrošinājumu.

Kopīgās mantas vērtība, ciktāl tas nepieciešams, jānoteic to novērtējot.

2279. Ja ar kopīgo mantu nevar segt parādus un ieguldījumus, tad aizejošam biedram jāsedz iztrūkums samērīgi ar viņa daļību zaudējumos.

2280. Biedrs piedalās peļņā un zaudējumos, kas radušies no darījumiem, kuri nav vēl bijuši nokārtoti viņa izstāšanās laikā. Pārējie biedri var nokārtot šos darījumus tādā veidā, kādā tas viņiem šķiet visizdevīgāki.

Aizgājušais biedrs var katra darbības gada beigās prasīt norēķinu par starplaikā nokārtotām lietām, kā arī viņam pienākošos summu izmaksu un ziņas par vēl nenokārtoto lietu stāvokli.

2278. If a member withdraws from the partnership, his or her share in the joint property shall accrue to the shares of the other members.

The remaining members shall return to the withdrawing member his or her contributions in accordance with the provisions of Section 2272; he or she shall also be released from joint debts, and shall be paid everything that would be due to him or her upon final settlement of accounts in the event of termination of the partnership. If the term for payment of joint debts has not yet expired, the other members need not exempt the withdrawing partner, if he or she does not provide security as necessary.

The value of the joint property, insofar as necessary, shall be determined by evaluation.

2279. If the joint property cannot cover debts and contributions, the withdrawing member shall cover the shortfall in proportion with his or her share in losses.

2280. A member shall share the profits and losses arising from transactions that were not completed at the time of his or her withdrawal. The other members may complete such transactions in a way that seems to them most advantageous.

A member who has withdrawn may request, at the end of each year of operation, an account regarding matters completed during the relevant period of time, as well as payment of amounts due to him or her, and information regarding the state of the matters not yet completed.

SEPTĪNPADSMITĀ NODAĻA

Laires līgumi

1. APAKŠNODAĻA Spēles un derības

2281. Spēles līgums ir tāds līgums, ar ko peļņu vienai un zaudējumu otrai pusei dara atkarīgu no nezināma nākama notikuma.

2282. Derības ir tāds līgums, ar ko sakarā ar kādu apstrīdamu apgalvojumu vienojas par to, lai tas, kura apgalvojums izrādītos nepareizs, izpildītu kautko noteiktu par labu otrai pusei vai trešai personai (1521. un turpm.p.).

2283. Ne no spēles, ne no derībām saistības neizceļas. To, kas spēlē vai derībās pazaudēts un labprātīgi samaksāts, nevar prasīt atpakaļ, ja vien vinnētāja puse nav darbojusies ļaunprātīgi.

2284. Aizdevumu, ko kāds devis apzināti spēlei vai derībām, nevar piedzīt tiesas ceļā. Bet ja šāds prasījums ir nolīdzināts, tad saņemto vairs nevar prasīt atpakaļ.

2. APAKŠNODAĻA Izloze

2285. Izloze ir tāds līgums, pēc kura lietas īpašnieks lietu izlozē pēc noteikta plāna, bet izlozes dalībnieki, par zināmu likmi vai arī bez maksas, iegūst cerību to vinnēt.

2286. Izlozi var sarīkot tikai pēc noteikumiem, kas atrodas likumā par izlozēm.

CHAPTER 17

Contracts regarding Games of Chance

SUB-CHAPTER 1 Gambling and Wagers

2281. A gambling contract is a contract by which profit to one party and loss to the other party are made contingent on an unknown future event.

2282. A wager is a contract by which the parties agree, with respect to a disputable assertion, that the party whose assertion is shown to be wrong shall perform something for the benefit of the other party or a third person (Section 1521 and subsequent Sections).

2283. Neither gambling nor wager shall give rise to obligations. What has been lost and voluntarily paid in gambling or wager may not be reclaimed, unless the winning party has acted in bad faith.

2284. A loan willingly provided by someone for purposes of gambling or wager may not be recovered by judicial process. However, if such debt has been settled, the amount received may not be reclaimed.

SUB-CHAPTER 2 Lottery

2285. Lottery is a contract by which the owner of an object obtains the object according to a definite plan, but the participants in the lottery acquire, for a certain price or free of charge, the chance of winning it.

2286. A lottery may be conducted only in compliance with the provisions of the Law on Lotteries.

2287. Izlozētājs atbild nevien par izlozējamās lietas esamību, bet arī nes risku par katru nejaušību ar to, līdz izlozes brīdim. Ja lieta pirms tam iet bojā, tad viņam jāatdod izlozes dalībniekiem viņu iemaksas.

2288. Pēc izlozes beigām izlozētājam lieta jānodod tam, kam tā kritusi, par pilnīgu īpašumu un par to jāatbild.

2287. The operator of a lottery shall be liable not only for the existence of the object of lottery, but shall also assume risk for any accident with respect to such object until the lottery. If the object is destroyed prior to the lottery, the operator of the lottery shall return his or her contributions to the participants in the lottery.

2288. After the lottery has been completed, the operator of the lottery shall transfer the object to the full ownership of the person who has won it, and shall be liable therefor.

ASTONPADSMITĀ NODAĻA

Prasījumi no svešu lietu pārziņas

1. APAKŠNODAĻA Pilnvarojuma līgums

I. Vispārīgi noteikumi

2289. Ar pilnvarojuma līgumu viena puse (pilnvarnieks, uzdevumaņēmējs) uzņemas izpildīt otrai (pilnvaras devējam, pilnvarotājam, uzdevuma devējam) – zināmu uzdevumu, bet pilnvaras devējs apņemas pilnvarnieka rīcību atzīt sev par saistošu.

2290. Pilnvarojuma līgumu nodibina ar līdzēju vienošanos, kas var notikt arī klusējot, ja kāds apzināti pielaiž trešo personu vest savas lietas. Tās personas klusēšana, kam uzdevums dots, nav vēl uzskatāma par pietiekošu un šaubu gadījumā atzīstama par nepiekrīšanas zīmi.

2291. Pilnvarniekam var uzdot nevien vest atsevišķas un noteiktas lietas – ar speciālpilnvaru, – bet arī pārzināt visas pilnvarotāja lietas – ar universālpilnvaru, – kā arī tikai zināmas šķiras lietas – ar ģenerālpilnvaru.

2292. Dot uzdevumu var nevien savu paša, bet arī svešu lietu vešanai.

2293. Ja attiecīgā darbībā ir interese vienīgi uzdevumaņēmējam pašam, tad tas atzīstams ne-

CHAPTER 18

Claims arising from Management of the Property of Other Persons

SUB-CHAPTER 1 Authorisation Contracts

I. General Provisions

2289. Pursuant to an authorisation contract one party (authorised person, assignee) undertakes to perform a certain assignment for the other party (person granting the authorisation, authorising person, assignor), and the person granting the authorisation undertakes to recognise the activity of the authorised person as binding on him or her.

2290. An authorisation contract shall be based on the agreement of the contracting parties, which may also occur implicitly if a person knowingly allows a third person to conduct his or her affairs. Notwithstanding, the silence of the person to whom the assignment was given shall not be considered sufficient and, in case of doubt, shall be interpreted as a sign of disagreement.

2291. An authorised person may be assigned not only the conducting of separate and specific affairs – with a special power of attorney – but also management of all the affairs of the authorising person – with a universal power of attorney – or only affairs of a particular category only – with a general power of attorney

2292. Not only may the conducting of a person's own affairs be assigned, but also the management of another person's affairs.

2293. If solely the assignee is interested in the relevant activity, it shall not be recognised as an

vis par uzdevumu, bet par padomu vai ieteikumu (2318. un turpm.p.).

2294. Līdzēju attiecības pret trešām personām nosakāmas pēc vispārējiem noteikumiem par vietniecību.

II. Tiesiskās attiecības no pilnvarojuma līguma

1. Pilnvarnieka pienākumi

2295. Pilnvarniekam jādarbojas, izpildot viņam doto uzdevumu, ar lielāko rūpību, un viņš atbild pilnvarotājam par katru neuzmanību.

2296. Ja pilnvarnieks uzdevumu gan nav izpildījis, bet no tam nav cēlies nekāds zaudējums pilnvarotājam, tad šis pienākuma neizpildījums nedod pēdējam tiesību ne uz kādām prasībām.

2297. Par nejauša gadījuma sekām pilnvarnieks atbild tikai tad, kad viņš noteikti uzņēmies risku.

2298. Pilnvarnieks, kas nepareizi ziņo pilnvarotājam par savu uzdevumu, atbild par zaudējumu, kas no tam cēlies.

2299. Ja iemesli, kas ceļas no pilnvarnieka paša, kavē viņu personīgi izpildīt uzņemto uzdevumu, bet pie tam lietas raksturs neļauj to vilcināt, tad viņam jāizpilda savs pienākums caur trešo personu, ja vien pilnvarojuma tālākdošana citai personai (substitūcija) nav viņam ar līgumu tieši aizliegta.

Izņemot augstāk minētos steidzamos gadījumus, pilnvarnieks var sevi atvietot ar citu tikai tad, kad šādu tiesību viņam pilnvarotājs noteikti piešķīris.

Substitūcija neatsvabina pirmo pilnvarnieku no atbildības pret pilnvarotāju, ieskaitot arī atbildību par substitūta izvēli; bet pēdējais uz substitūcijas pamata nestājas nekādā līgumiskā attiecībā ar pilnvarotāju un atbild tam tikai kā nepilnvarots lietvedis.

assignment, but as advice or recommendation (Section 2318 and subsequent Sections).

2294. Relationships of the contracting parties with third persons shall be determined in compliance with the general regulations regarding representation.

II. Legal Relations Arising from an Authorisation Contract

1. Duties of an Authorised Person

2295. In performing the assignment given to him or her, the authorised person shall act with utmost care and he or she shall be liable to the authorising person for any negligence.

2296. If an authorised person has not performed the assignment, but no losses have been caused thereby to the authorising person, the failure to perform such duties shall not give the latter the right to any claims.

2297. An authorised person shall be liable for the consequences of accidental events only if he or she has expressly assumed risk.

2298. An authorised person, who gives false information to the authorising person regarding his or her assignment, shall be liable for the losses caused thereby.

2299. If an authorised person is, for reasons arising from himself or herself, hindered in the personal performance of the assignment undertaken, but moreover the nature of the matter does not permit it to be delayed, then he or she shall perform his or her duties through a third person, provided that he or she are not directly prohibited from further assignment of the authorisation to another person (substitution), pursuant to the contract.

Except in the urgent cases referred to above, an authorised person may replace himself or herself with another person only if the authorising person has expressly granted such right to him or her.

Substitution shall not release the initially authorised person from liability to the authorising person, including, therewith, from liability regarding the choice of a substitute; but the latter shall not enter into any contractual relationship with the authorising person on the basis of substitution, and shall be liable to him or her only as an unauthorised manager.

2300. Pilnvarnieks nedrīkst pārkāpt viņam dotā uzdevuma robežas, un viņam jārikojas vispirms pēc pilnvarotāja norādījumiem.

2301. Ja nav noteiktu norādījumu, pilnvarniekam, kaut tas arī būtu pat universālpilnvarnieks (2291.p.), jārikojas nevis vienīgi pēc savas iegribas, bet tā, kā attiecīgā gadījumā, domājams, rīkotos pats pilnvarotājs, lai lietu visizdevīgāki nobeigtu; ģenerāl- un speciālpilnvarnieki drīkst uzsākt tikai tādu darbību, ko prasa viņiem uzdotās lietas raksturs un kas stāv ar to nepieciešamā sakarā.

Izdarīt atsavinājumus, ieķīlājumus vai nekustama īpašuma apgrūtinājumus ar lietu tiesībam, vest prāvas, izdarīt pārjaunojumus, kā arī izdarīt un saņemt maksājumus, universālpilnvarnieks, ja viņam nav uz to noteikta pilnvarojuma, drīkst tikai nepieciešamos gadījumos un lai pasargātu savu pilnvarotāju no draudošiem zaudējumiem.

Kam ir tikai ģenerāl- vai speciālpilnvara, tam, kaut gan ir atļauts nobeigt viņam uzdoto lietu ar izdevīgākiem nosacījumiem nekā pilnvarotāja norādītie, tomēr nav tiesības nobeigt to ar grūtākiem nosacījumiem, ne arī viņam uzdotās lietas vietā izpildīt citu, pat ja pēdējā viņam izliktos izdevīgāka pilnvarotājam.

2302. Ja pilnvarnieks ir pārkāpis sava pilnvarojuma robežas, tad viņa izdarītā darbība ir spēkā tikai tiktāl, ciktāl tā izpildīta saskaņā ar uzdevumu.

Tādā gadījumā pilnvarnieks var prasīt atlīdzību arī tikai tiktāl, ciktāl viņš palicis sava pilnvarojuma robežās, ja vien vispār ir iespējams nodalīt šim pilnvarojumam atbilstošo pilnvarnieka darbību.

2303. Ja pilnvarnieks, bez viņam uzdotās lietas, izpildījis vēl kādu citu, tad viņš attiecībā uz to pakļauts noteikumiem par neuzdotu lietvedību.

2300. An authorised person shall not exceed the limits of the assignment given to him or her, and firstly shall act in compliance with the instructions of the authorising person.

2301. If there are no specific instructions, an authorised person, notwithstanding that he or she may have a universal power of attorney (Section 2291), shall act not solely according to his or her will, but in such a way as it could be expected the authorising person would act in the relevant situation in order to complete the matter in the most advantageous way; authorised persons acting under general or special powers of attorney may commence only such activities as are required by the nature of the assignment given to them and necessary in connection with such assignment.

A person authorised under a universal power of attorney may perform alienation, pledge or encumbering of immovable property with property rights, conduct court proceedings, make novations, as well as make and receive payments, if he or she does not have a special power of attorney regarding such acts, only where necessary and in order to protect his or her authorising person from potential losses.

A person who has only a general or a special power of attorney, while he or she is permitted to complete the assignment entrusted to him or her on more advantageous conditions than those determined by the authorising person, does not have the right, however, to complete it under more onerous conditions or to perform another assignment instead of the one assigned to him or her, notwithstanding that he or she may regard it as more advantageous for the authorising person.

2302. If an authorised person has exceeded the limits of his or her authorisation, actions performed by him or her shall be valid only insofar as they are performed in accordance with the assignment.

In such case the authorised person may also claim remuneration only to the extent that he or she has acted within the limits of his or her authority, provided generally that it is possible to separate out the authorised person's activity conforming to such authorisation.

2303. If an authorised person has performed, apart from the assignment given to him or her, another assignment, he or she shall be subject, with respect to it, to the provisions regarding unauthorised management.

2304. Pilnvarnieks nedrīkst gūt no lietas peļņu sev pašam, bet viņam viss, ko viņš ar pilnvarojumu ieņēmis vai dabūjis, izņemot tikai to, ko pilnvarotājs no tā viņam piešķīris, kā arī visas uz uzdevuma pamata iegūtās lietas, tiesības un prasības, jāatdod pilnvarotājam, neizņemot arī to, ko viņš aiz maldības vai pārkāpjot pilnvarojumu saņēmis vairāk nekā pienācies.

Pilnvarniekam jāatdod savam pilnvarotājam arī saņemtā vai saņemamā peļņa, augļi un procenti, kā arī viss, kas viņam bijis uzticēts uzdevuma izpildīšanai.

2305. Pilnvarniekam jānodrošina savam pilnvarotājam norēķins par uzdevuma izpildīšanu un sevišķi par visiem pie tam bijušiem ieņēmumiem un izdevumiem.

2306. Ja lietas vešana uzdots vairākām personām kopīgi, tad tās atbild savam pilnvarotājam kā kopparādnieki; bet ja viena no tām viņu apmierina, tad otra vai citas ir atsvabinātas no jebkādas tālākas atbildības.

2. Pilnvarotāja pienākumi

2307. Visu, kas pilnvarniekam bijis nepieciešami jāizlieto viņam dotā uzdevuma izpildīšanai, pilnvarotājs viņam atlīdzina un bez tam maksā procentus par to, ko pilnvarnieks izlicis no savas naudas. Pilnvarnieks tomēr var prasīt, lai lietas vešanai nepieciešamos līdzekļus viņam dod pilnvarotājs, un nekādā ziņā viņam nav jānogaida lietas nobeigšana, lai dabūtu atpakaļ savu paša izlikto naudu.

Ja uzdevumu devušas vairākas personas kopīgi, tad tās tiklab par pilnvarnieka izlikto paša naudu, kā arī par viņa uzņemtām saistībām atbild viņam solidāri; bet ja kāda no šīm personām nodarījusi zaudējumus, tad atbild tikai vainīgā.

2308. Ja nav norunāts citādi, tad pilnvarotāja pienākums atlīdzināt izdevumus neatkarīgas no

2304. It is not permissible for an authorised person to gain profit for himself or herself from the assignment, and he or she shall transfer everything he or she has gained or obtained through the authorisation to the assignor, including all property, rights and claims he or she has obtained on the basis of the assignment, also including excess profits he or she have gained as a result of mistake or by exceeding the scope of his or her authority, excepting only what the authorising person has granted to him or her from such gains.

An authorised person shall also transfer to his or her authorising person the profit received or to be received fruits, interest and everything that was entrusted to him or her for the performance of the assignment.

2305. An authorised person shall provide an accounting to his or her authorising person regarding the performance of the assignment and particularly regarding all related income and expenditures in connection therewith.

2306. If the conducting of affairs has been assigned to several persons jointly, they shall be liable to their authorising person as joint debtors; but if one of them satisfies the authorising person, the other or others shall be released from any further liability.

2. Duties of an Authorising Person

2307. An authorising person shall compensate the authorised person for everything that the authorised person was obliged to expend in performing the assignment given him or her; apart therefrom, the authorising person shall pay interest regarding amounts that the authorised person has advanced from his or her own money. An authorised person may nevertheless require that the resources necessary for the conducting of the assignment be given to him or her by the authorising person, and in no event is he or she required to wait until the assignment is completed in order to recover the money he or she has expended.

If the assignment was given by several persons jointly, they shall be solidarily liable for the money spent by the authorised person, as well as for the obligations he or she has undertaken; but if losses have been occasioned by any of such persons, only the persons at fault shall be liable.

2308. Unless otherwise agreed, the duty of an authorising person to compensate for expendi-

tam, vai viņa lietu vešanā pilnvarnieks ir sasniedzis vēlamās sekmes vai ne.

2309. Pilnvarotājam vai nu jāatsvabina pilnvarnieks no visām nastām, galvojumiem, paša mantas iekļājumiem u.t.l., kurus tas uzņēmis viņa lietu vešanai, vai arī tas attiecīgi jānodrošina.

Pilnvarnieka uzņemtās saistības pilnvarotājam jāatzīst un jāizpilda kā savas paša, ja vien pirmais nav pārkāpis sava uzdevuma robežas.

2310. Visus zaudējumus, ko pilnvarnieks, izpildot uzdevumu, cietis pilnvarotāja neuzmanības dēļ, pēdējam pienākas viņam atlīdzināt; bet pilnvarotājam nav jāatlīdzina nejausi zaudējumi.

2311. Ja nav nolīgts citādi vai no uzdevuma ilguma vai citiem apstākļiem neizriet pretējais, atlīdzība pilnvarniekam maksājama tikai pēc uzdevuma nobeigšanas un pieprasīta norēķina nodošanas.

III. Pilnvarojuma līguma izbeigšanās

2312. Pilnvarojuma līgums izbeidzas:

- 1) ar savstarpēju vienošanos;
- 2) ar dotā uzdevuma nobeigšanu;
- 3) kad pilnvarotājs atsauc savu pilnvarojumu;
- 4) kad pilnvarnieks uzteic pilnvarojumu;
- 5) ar vienas vai otras puses nāvi;
- 6) kad notecējis pilnvarojuma laiks.

2313. Pilnvarotājam ir tiesība katrā laikā vienpusēji atsaukt savu pilnvarojumu; bet, ja pilnvarnieks jau sācis uzdevumu izpildīt, viņam jāatlīdzina tam visi sakarā ar to taisītie izdevumi.

tures shall not depend on whether or not the authorised person, in conducting the affairs of the authorising person, has attained desirable results.

2309. An authorising person shall either release the authorised person from all charges, guarantees, pledges of the authorised person's own property etc., that the assignee has undertaken in conducting the affairs of the authorising person, or provide the authorised person with adequate security.

The authorising person shall recognise and fulfil the obligations assumed by the authorised person as the authorising person's own obligations, provided that the authorised person has not exceeded the limits of his or her assignment.

2310. The authorising person shall compensate for all losses that the authorised person has suffered, in performing the assignment as are due to the negligence of the authorising person; however, the authorising person is not required to compensate for accidental losses.

2311. If it is not otherwise contractually agreed, or the contrary may not be construed from the duration of the assignment or other circumstances, remuneration shall be paid to the authorised person only after completion of the assignment and submission of a requested account.

III. Termination of an Authorisation Contract

2312. An authorisation contract shall terminate:

- 1) by mutual agreement;
- 2) upon completion of the particular assignment given;
- 3) when the authorising person withdraws his or her authorisation;
- 4) when the authorised person gives notice regarding authorisation;
- 5) upon the death of either party; and
- 6) upon expiration of the period of authorisation.

2313. An authorising person has the right to, at any time, unilaterally revoke his or her authorisation; but if the authorised person has already commenced the performance of the assignment, the authorising person shall compensate the authorised person for all expenditures he or she has incurred with respect to it.

2314. Pilnvarnieka darbība pēc tam, kad viņam ticis zināms par pilnvarojuma atsaukšanu, nav spēkā, izņemot tos gadījumus, kad trešā persona, kas pie tam piedalījies bez pašas vainas, nav zinājusi par pilnvarojuma atsaukšanu.

2315. Pilnvarnieks var uzteikt pilnvarojumu, bet viņš to nedrīkst darīt ļaunā nolūkā un nelaiķā, lai pilnvarotājam būtu iespējams spert citus soļus lietas vešanai. Tikai tad pilnvarnieks var atteikties no uzdevuma izpildīšanas jebkurā laikā, kad viņam ir svarīgs iemesls, bet tādā gadījumā viņam nekavējoties jāpaziņo par to pilnvarotājam. Ja viņš šos noteikumus neievēro, tad viņam jāatlīdzina visi zaudējumi, kādi no tam rodas pilnvarotājam.

Tiesa izšķir, vai uzdotie atteikšanās iemesli ir svarīgi.

2316. Pilnvarotāja nāve iznīcina līgumiskās attiecības līdzīgi atsaukumam (2314.p.).

Izņēmums no šā noteikuma ir tas gadījums, kad pilnvarotājs devis tādu uzdevumu, kas bijis jāizpilda vai kuru var izpildīt tikai pēc viņa nāves.

Ja pilnvarnieks, dabūjot zināt par pilnvarotāja nāvi, jau ir iesācis vest viņam uzdoto lietu, tad viņam ir nevien tiesība, bet arī pienākums rūpēties par to tik ilgi, kamēr mantinieki nav devuši rīkojumu.

2317. Pilnvarojums izbeidzas arī ar pilnvarnieka nāvi un uz viņa mantiniekiem nepāriet.

Ja uzdevuma izpildīšana jau bijusi iesākta pirms pilnvarnieka nāves un no izpildīšanas pārtraukuma draud pilnvarotājam zaudējumi, tad pilnvarnieka mantiniekiem ir tiesība un pienākums, paziņojot tūlīt pilnvarotājam par pilnvarnieka nāvi, turpināt uzdoto lietu līdz tālākam rīkojumam.

Pilnvarnieka mantinieki var prasīt, lai atlīdzina par mantojuma atstājēja darbību un atmaksā viņa izdevumus, bet līdz ar to viņi arī uzņemas atbildību pret pilnvarotāju par sava mantojuma atstājēja darbību, no viņa saņemtā mantojuma apmērā.

2314. After the authorised person has knowledge of the revocation of the authorisation, his or her actions thereafter shall not be valid, except in cases where a third person has not known of the revocation of authorisation and together therewith has participated without fault on his or her part.

2315. An authorised person may give notice regarding authorisation but, in order that the authorising person might take other measures regarding management of the transactions, the authorised person shall not give it in bad faith or in untimely fashion. An authorised person may withdraw from the performing of an assignment at any given time only for good cause, but in such case he or she shall notify the authorising person thereof, without delay. If the authorised person fails to comply with these provisions, he or she shall compensate the authorising person for all losses caused the authorising person thereby.

A court shall decide whether or not the reasons given for withdrawal constitute good cause.

2316. The death of the authorising person shall determine contractual relations in the same way as revocation (Section 2314).

Excepted from this provision shall be cases where the authorising person has given such assignment as was to be performed, or could be performed, only after his or her death.

If, when coming to know of the death of the authorising person, the authorised person has already started to conduct the matter assigned to him or her, the authorised person has not only the right, but also a duty to take care of it as long as the heirs have not given their instructions.

2317. Authorisation shall also terminate upon the death of the authorised person, and it shall not devolve to his or her heirs.

If the performance of the assignment was already commenced before the death of the authorised person, and threat of loss would be posed to the authorising person by discontinuation of performance, the heirs of the authorised person have the right and the duty, after immediate notification of the death of the authorised person to the authorising person, to continue the assigned matter pending further instruction.

The heirs of the authorised person may claim remuneration for the activity of the estate-leaver and compensation for his or her expenditures; however, together therewith they also assume

liability as against the authorising person with respect to the activity of their estate-leaver to the extent of the inheritance received from him or her.

2. APAKŠNODAĻA Padomes un ieteikums

2318. Vienas personas padoms otrai pats par sevi nenodibina starp pusēm nekādu tiesisku attiecību, un kā padoma saņēmējam nav tas jāizpilda, tā arī padoma devējam, ja padoms bijis nesekmīgs, nav jāatlīdzina nekādi zaudējumi.

2319. Izņēmuma veidā padoma devējs atbild par padoma dēļ cēlušos zaudējumu, ja viņš devis kaitīgu padomu ļaunā nolūkā.

2320. Ieteikums vien, ar kuru otram uzslavē kādas personas vai lietas labās īpašības, lai ar to piedabūtu viņu pie zināmas darbības, vēl nenodibina pats par sevi nekādu saistību, izņemot gadījumu, kad ieteikums izdarīts ļaunā nolūkā.

3. APAKŠNODAĻA Komisijas līgums

2321. Ar komisijas līgumu jāsaprot tāds līgums, ar ko viena puse uztic otrai kādu kustamu lietu pārdošanai par zināmu cenu, ar nosacījumu, lai saņēmējs pēc zināma laika, bet ja laiks nav noteikts, pēc īpašnieka pieprasījuma, vai nu samaksā minēto cenu, vai atdod pašu lietu.

P i e z ī m e. Noteikumi par tirdznieciskās komisijas līgumu atrodas Tirdzniecības likumos.

2322. Īpašuma tiesība uz lietu, arī pēc tās nodošanas saņēmējam pārdošanai, paliek tās īpašniekam, uz kuru tādēļ krīt arī risks par nozaudējumu, ja vien saņēmējs nav to noteikti uzņēmis.

2323. Lietas saņēmējam ir tiesība, pēc sava ieskata, vai nu samaksāt īpašniekam tās cenu, vai

SUB-CHAPTER 2 Advice and Recommendation

2318. Advice given by one person to another shall not, by itself, establish any legal relations between the parties, and as the recipient of advice is not required to follow it so also the provider of advice is not required to compensate for any losses, if the advice is unsuccessful.

2319. By way of exception, a provider of advice shall be liable for the losses caused by the advice, if he or she has given harmful advice in bad faith.

2320. Recommendation alone, by which someone praises the good characteristics of a person or property to another person, with the purpose of making the latter act in a certain way, shall not, by itself, establish any obligation, except in a case where the recommendation was made in bad faith.

SUB-CHAPTER 3 Commission Contracts

2321. A commission contract shall be understood to mean such contract as by which one party entrusts to the other movable property in order that it be sold at a certain price, upon the condition that the recipient shall, after a certain period of time or, if no time has been specified, pursuant to the requirement of the owner, either pay the price referred to or return the property.

N o t e: Provisions regarding commercial commission contracts are to be found in the laws regulating commerce.

2322. Right of ownership in regard to the property, after it has been delivered to the recipient for the sale thereof, shall still remain with the owner, on whom the risk of loss therefore also falls, provided that the recipient has not expressly assumed it.

2323. The recipient of the property has the right, at his or her discretion, either to pay the

atdot pašu lietu nebojātu; bet kamēr tā vēl nav pārdota, īpašnieks katrā laikā var to prasīt atpakaļ.

2324. Ja lietas saņēmējs pārdod to dārgāk par īpašnieka nolikto cenu, tad pārpalikums pieder viņam. Bez tam viņš var prasīt atlīdzību par savām pūlēm, ja tā bijusi pielīgta. Ja lietas saņēmējam bijusi iespēja lietu pārdot par nolikto cenu un viņš to nav darījis, tad viņš par to nenes nekādu atbildību pret īpašnieku.

4. APAKŠNODAĻA Neuzdota lietvedība

I. Vispārīgi noteikumi

2325. Ja kāds neaicināts uzņemas vest citas personas lietas saskaņā ar viņas patiesām interesēm un tādos apstākļos, kuros varētu pieņemt, kā šī persona, ja viņai būtu bijusi izdevība izteikt savu gribu, būtu piekritusi šādai vietniecībai, tad ar tādu lietvedību nodibinās starp lietvedi un pārstāvamam līdzīga tiesiska attiecība.

2326. Ja svešu lietu vešanu uzņemas rīcības nespējīga persona, tad viņas saistība pret pārstāvamam ir spēkā tikai tiktāl, ciktāl viņa ar to iedzīvojusies; bet ja viņa pati ceļ prasību lietvedības dēļ, tad viņa atbild neaprobežoti.

2327. Ja pats pārstāvamais arī nav spējīgs, izsakot savu piekrišanu, stāties saistībās, tad viņš par sava lietveža darbību atbild tiktāl, ciktāl ar to vēl ir iedzīvojies tajā brīdī, kad pret viņu ceļ prasību.

2328. Neuzdota lietvedība ir arī tad, kad dotais uzdevums nav spēkā, vai kad to nav devis pārstāvamais, vai kad tas nav dots lietvedim, kā arī kad lietvedība attiecas uz tādu lietu, kurā ieinteresētas vairākas personas, bet uzdevumu de-

owner the price for the property or to return the property unimpaired; but the owner may, so long as the property has not been sold, at any time require its return.

2324. If the recipient of the property sells it at a higher price than the price earlier set by the owner, the surplus shall belong to him or her. Additionally, the recipient may claim remuneration for his or her efforts, if such has been contracted for. If the recipient of the property had an opportunity to sell it at the set price, but did not do so, he or she shall not in any manner be liable therefor to the owner.

SUB-CHAPTER 4 Unauthorised Management

I. General Provisions

2325. If a person undertakes, without being invited to do so, to manage another person's affairs in accordance with the true interests of such person and under such circumstances as where it could be accepted that such person, if he or she had been given an opportunity to express his or her volition, would have consented to this agency, then with such management legal relations are established, similar to those regarding a contract, between the manager and the represented person.

2326. If management of another person's affairs is undertaken by a person lacking the capacity to act, his or her obligations to the represented person shall be in effect only to the extent that he or she has been enriched thereby; but if such person himself or herself brings an action on account of the management, his or her liability shall be unlimited.

2327. If the represented person also lacks capacity to enter into obligations by stating his or her consent, he or she shall be liable for the activities of his or her manager to the extent that he or she is still enriched as of the time when action is brought against him or her.

2328. Unauthorised management also takes place where the given assignment is not valid, it was not given by the represented person or it was not given to the manager, and also in cases where the management relates to such matter as several

vusi tikai viena no viņām. Vai lietvedis zina, ka uzdevums viņam nav dots, jeb vai viņš maldīgi pieņem, ka tas viņam dots, tam nav nekādas nozīmes.

2329. Ja kāds vēlāk apstiprina savu lietu vešanu, kas uzsākta vai jau nobeigta bez viņa uzdevuma, tad lietveža tiesiskais stāvoklis ar to nepārgrozās, bet attiecībā uz lietu vešanas apstiprinājumu piemērojami pilnvarojuma līguma noteikumi.

2330. Kas tikai savās interesēs un sava paša labuma dēļ iejaucas svešās lietās, ir gan pilnīgi atbildīgs pret pārstāvam, bet pats var vērst pret to prasības tikai tiktāl, ciktāl tas ar viņa lietvedību iedzīvojies, ja vien viņam nav bijis iespējams atdabūt savus izdevumus, aizturot pārstāvamā lietas.

2331. Ja kāds vedis tādu lietu, kuru vest viņam bijis noteikti aizliegts, tad viņš, kaut arī būtu izpildījis to, ko uzņēmies, nevar prasīt, lai atlidzina varbūtējos pie tam taisītos izdevumus.

II. Tiesiskās attiecības no neuzdotās lietvedības

1. Lietveža pienākumi

2332. Lietvedim nav jāpārziņina visas pārstāvamā lietas. Viņa atbildība attiecas galvenā kārtā tikai uz tām no šīm lietām, kuras viņš iesācis vest, pie kam tomēr viņam jāievēro arī visas ar tām saistītās blakus lietas. Nekārtojot lietas, kas nestāv sakarā ar viņa lietvedību, viņš padara sevi atbildīgu tikai tiktāl, ciktāl viņa iejaukšanās ir kavējusi vest šīs lietas citam.

Lietvedim jānobeidz reiz uzņemtās svešās lietas, un pat pārstāvamās personas nāve nedod viņam tiesību savu lietvedību pārtraukt.

2333. Lietvedim jāpārziņina uzņemtās lietas ar vislielāko rūpību, un tādēļ viņš atbild par jebkuru zaudējumu, kas pārstāvamam nodarīts ar neuzmanību.

persons are interested in, but the assignment has been given by only one of them. It is of no significance whether the manager knew that the assignment was not given to him or her, or mistakenly presumed that it was assigned to him or her.

2329. If someone later confirms the management of his or her matters that has been commenced or has already been completed without his or her assignment, the legal status of the manager shall not be altered thereby, but with respect to a person confirming management of matters, the provisions regarding authorisation contracts are applicable.

2330. Persons who interfere with another person's matters only in their own interests and for their own benefit, shall be fully liable to the represented person, but may bring an action against such represented person only to the extent that he or she has been enriched from such management, provided it was not possible for them to recover their expenditures by retaining the property of the represented person.

2331. Where persons conduct matters they are expressly prohibited from conducting, such persons may not claim the expenditures they may have incurred thereby, notwithstanding that they may have accomplished what they had undertaken.

II. Legal Relations Arising from Unauthorised Management

1. Duties of a Manager

2332. Managers are not required to oversee all the affairs of a represented person. Their liability primarily is related only to such matters as they have commenced the managing of; however, they shall also take account of all related ancillary matters. For not conducting matters that are not related to their management, managers shall be held liable only to the extent that their interference has hindered other persons in managing such matters.

Managers shall complete matters they have commenced, and even the death of the represented person shall not give them the right to discontinue their management.

2333. A manager shall supervise the transactions he or she has started, with utmost care; consequently, he or she shall be held liable for any losses caused to the represented person by negligence.

Ja lietvedība bijusi uzsākta ļoti spaidīgās apstākļos, tad lietvedis atbild tikai par ļaunprātību un rupju neuzmanību.

Lietvedim jāatbild pat par nejaušu zaudējumu, ko viņš ar lietvedību nodarījis:

- 1) ja viņš darbojas pretēji noteiktam pārstāvamā aizliegumam;
- 2) ja viņš uzsāk jaunu lietu, pretēji pārstāvamā darbības raksturam;
- 3) ja viņš pēc līguma ar trešo personu noteikti uzņemas nest risku.

2334. Ja lietvedis uzsāk jaunu lietu pretēji pārstāvamā darbības raksturam, tad viņš nevar prasīt, lai atlīdzina viņa šai lietai taisītos izdevumus, un visa no tās radusies peļņa nāk par labu pārstāvamam. Tikai tajā gadījumā, ja no lietveža uzsāktām vairākām jaunajām lietām dažām būtu laimīgs, bet citām nelaimīgs iznākums, viņam atļauts attiecīgi ieskaitīt no šīm lietām radušos peļņu un zaudējumus.

2335. Ja lietvedis uzdod lietvedību citam, tad viņš atbild par neuzmanību izvēlē.

2336. Ja lietvedībā piedalās vairākas personas, tad katra atbild tikai par savu daļu.

2337. Lietvedim jādod norēķins tiklab par to, ko viņš saņēmis vai ieguvis pārstāvamam, kā arī vispār par visu savu darbību, un jāatdod uz šā norēķina pamata viss, kas atrodas viņa rokās, kaut arī viņa saņemto priekšmetu starpā atrastos tādi, kas īsti nemaz nepienākas pārstāvamam.

338. No lietvedības izrietošie pienākumi pārīet arī uz mantiniekiem, bet tikai mantojuma apmērā. Bet ja viņi šo lietvedību turpina, tad viņu atbildība par savu pašu darbību noteicama uz vispārēja pamata (2332. un turpm.p.).

2. Pārstāvamā pienākumi

2339. Pārstāvamam viņa lietu vešanai taisītie izdevumi, ciktāl tie bijuši nepieciešami, jāatli-

If management was started under very pressing circumstances, the manager shall be liable only for acting with malicious intent or with gross negligence.

A manager shall be held liable even for accidental losses that he or she has caused through his or her management:

- 1) if he or she has acted contrary to an express prohibition by the represented person;
- 2) if he or she starts a new transaction contrary to the nature of the activity of the represented person; or
- 3) if he or she expressly assumes risk pursuant to a contract with a third person.

2334. If a manager commences a new matter contrary to the nature of the activity of the represented person, the manager may not claim compensation for the expenditures he or she has made with respect to such matter, and all the profit gained by it shall accrue to the benefit of the represented person. Only if among several new matters commenced by a manager, some have a successful outcome, but others fail, shall the manager be permitted to set off respectively profit and losses arising from such transactions.

2335. If a manager assigns management to another person, he or she shall be held liable for negligence in the selection thereof.

2336. If several persons participate in management, each shall be liable only for his or her own part.

2337. A manager shall provide an accounting of what he or she has received or gained for the represented person, as well as for his or her activity in its entirety, and on the basis of such accounting shall deliver everything he or she is in possession of, even though among the items of property received by the manager might be included items that actually do not belong to the represented person.

2338. Duties arising from management shall also devolve to heirs, but only to the extent of the inheritance. However, if the heirs continue the management, their liability for their own actions shall be determined on a general basis (Section 2332 and subsequent sections).

2. Duties of the Represented Person

2339. A represented person shall compensate the manager for expenditures incurred in man-

dzina lietvedim līdz ar procentiem; katrā ziņā viņam jāatļauj lietvedim, ja tam nav tiesības atprasīt šos izdevumus, ņemt atpakaļ visu, ko tas taisījis, kad tas ir iespējams nekaitējot pārstāvamam.

Ja lietvedis uzņēmies pārstāvamā interesēs kādus pienākumus un nastas, tad viņš var prasīt, lai viņu no tiem atsvabina.

2340. Pārstāvamā pienākumi (2339.p.) neatkrīt aiz tā iemesla, ka lietvedība nav nesusi viņam nekādu labumu, ja vien sākumā bijis gaidāms no tās labvēlīgs iznākums un pie tam par tādu cerību nepiepildīšanos nevar vainot lietvedi.

2341. Kas, domādams samaksāt savu parādu, samaksā svešu, tas var, pēc sava ieskata, vai nu prasīt atpakaļ no saņēmēja tam samaksāto neesošo parādu, vai kā īstā parādnieka lietvedis griezties pie tā ar prasījumu.

2342. Pārstāvamā attiecības pret trešām personām, ar kurām lietvedim bijusi darišana, nosaka vispārējie noteikumi par vietniekiem.

5. APAKŠNODAĻA Norēķināšanās pienākums

2343. Kas aicināts vai neaicināts ved svešas lietas, vai atsavina svešu mantu, vai pārvalda kā dalībnieks kopīgas lietas, vai pārvalda mantu uz kāda cita tiesiska pamata, vai arī kam jāzīd līdz ar augļiem sveša manta, tam par savu pārvaldību jānodrošina norēķins vai nu pārstāvamam, vai pārējiem kopīpašniekiem, vai sabiedrības līdzbiedram, vai kādam citam, kam uz to ir tiesība.

2344. Tam, kam uzlikts pienākums dot norēķinu, jāizgatavo sīks saraksts par visiem ieņēmumiem un izdevumiem, pieliekot pierādījumus, un jāatbild par atlikumu.

aging the represented person's matters, to the extent such expenditures were necessary, together with interest; in any case he or she shall permit the manager, if the manager does not have the right to reclaim such expenditures, to take back everything the manager has expended, to the extent that it is possible without causing loss to the represented person.

If a manager has undertaken any duties or charges on behalf of the represented person, the manager may require that he or she be released therefrom.

2340. The duties of a represented person (Section 2339) do not cease for reason that no benefit has accrued to him or her as a result of the management, where at the beginning a favourable outcome was expected therefrom but the manager cannot be faulted for non-fulfilment of the results hoped for.

2341. A person who, believing that it is the person's own debt, pays the debt of another person, may, pursuant to his or her discretion, either reclaim the non-existent debt from the recipient, or submit a claim to the actual debtor as his or her manager.

2342. Relations of the represented person with third persons with whom the manager has had dealings shall be subject to the general provisions regarding agents.

SUB-CHAPTER 5 Duty to Account

2343. A person who manages another person's affairs, with or without an invitation to do so, or alienates another person's property, or administers joint property as a shareholder, or manages property on any other legal basis, or is required to transfer another person's property together with fruits, shall provide an accounting, regarding his or her management, to the represented person, the other joint owners, the other members in a partnership, or any other person who has a right thereto.

2344. The person who has a duty to provide an accounting shall prepare a detailed list regarding all income and expenditures, attaching substantiating documentation, and shall account for the balance.

2345. Ja tas, kam jānodrošina norēķins, no šā pienākuma ir vispār atsvabināts, tad no tam vēl neizriet, ka līdz ar to būtu dzēstas arī prasības, kas varētu būt pamatotas uz viņa ļaunprātīgu darbību pārvaldībā.

2346. Pieņemts un pienācīgi kvitēts norēķins pasargā norēķina devēju pret jebkādam turpmākām prasībām.

Ja kvitētā norēķinā vēlāk izrādās rēķina kļūda un ja lieta vēl nav bijusi izšķirta ar spēkā nākušu tiesas spriedumu vai izlīgumu, tad var prasīt minētās kļūdas izlabošanu.

2345. If a person who must provide an accounting has been relieved of such duty altogether, this shall still not result in extinguishment of claims as may be based on his or her acts in bad faith in the course of administration.

2346. An accepted and adequately receipted accounting shall protect the submitter of the accounting from any further claims.

If a calculation error is subsequently found in a receipted account, and if the matter has not yet been decided by a judgment of a court that has come into effect or by a settlement, correction of the error referred to may still be demanded.

DEVĪNPADSMITĀ NODAĻA

Prasījumi no dažādiem pamatiem

1. APAKŠNODAĻA Prasījumi personisku aizskārumu dēļ

I. Atlīdzība par miesas bojājumiem

2347. Ja kāds ar darbību, par ko viņš ir vainojams un kas ir prettiesīga, nodara otram miesas bojājumu, tad viņam jāatlīdzina tam ārstēšanās izdevumi un bez tam, pēc tiesas ieskata, varbūtēja atrautā peļņa.

Tam, kura darbība saistīta ar paaugstinātu bīstamību apkārtējiem (transports, uzņēmums, būvniecība, bīstamas vielas u.tml.), ir jāatlīdzina zaudējumi, ko nodarījis paaugstinātas bīstamības avots, ja viņš nepierāda, ka zaudējums radies nepārvaramas varas dēļ, ar paša cietušā nodomu vai viņa rupjas neuzmanības dēļ. Ja paaugstinātas bīstamības avots izgājis no īpašnieka, glabātāja vai lietotāja valdījuma bez viņa vainas, bet citas personas prettiesisku darbību rezultātā, par nodarīto zaudējumu atbild šī persona. Ja valdītājs (īpašnieks, glabātājs, lietotājs) arī uzvedies neattaisnojoshi, atbildību par nodarīto zaudējumu var prasīt kā no personas, kas lietojusi paaugstinātas bīstamības avotu, tā arī no tā valdītāja, ievērojot, cik katrs vainīgs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.1992. likumu)

2348. Ja tāds miesas bojājums padara cietušo uz visiem laikiem nespējīgu turpināt savu amatu un laupa viņam iespēju kā citādi pelnīt, tad vainīgajam jāatlīdzina viņam arī tā peļņa, kas viņam tiktu atrauta turpmāk. Bet ja

CHAPTER 19

Claims on Various Grounds

SUB-CHAPTER 1 Claims Due to Private Delicts

I. Compensation for Bodily Injuries

2347. If a person inflicts a bodily injury upon another person through an action for which he or she is at fault and which is illegal, the first-mentioned person shall compensate the other person for medical treatment expenses and, apart therefrom and pursuant to the discretion of a court, also for potential lost income.

A person whose activity is associated with increased risk for other persons (transport, undertakings, construction, dangerous substances, etc.) shall compensate for losses caused by the source of increased risk, unless he or she proves that the damages have occurred due to *force majeure*, or through the victim's own intentional act or gross negligence. If a source of increased risk has gone out of the possession of an owner, holder or user, through no fault of theirs, but as a result of unlawful actions of another person, such other person shall be liable for the losses caused. If the possessor (owner, bailee, user) has also acted without justification, both the person who used the source of increased risk and its possessor may be held liable for the losses caused, having regard to what extent each person is at fault.

[22 December 1992]

2348. If such bodily injury renders the victim permanently unable to continue his or her occupation and deprives him or her of a possibility to earn income in other ways, the person at fault shall also compensate him or her for the income

cietušā gādībā atrodas vēl kāds cits, tad, bez augšā sacītā, piemērojami arī 2351.panta noteikumi.

2349. Ja miesas bojājuma sekas bijušas sakropļojums vai izķēmojums, tad arī par to noteicama atlīdzība, pēc tiesas ieskata. Ja izķēmotā sievietes dzimuma persona, kas spējīga apprecēties, tad sevišķi jāņem vērā, vai viņai ar to nav aprūtināta izdevība iedoties laulībā.

2350. Kas vainīgs kāda cilvēka nāvē, tam jāatlīdzina mirušā mantiniekiem ārstēšanas un apbedīšanas izdevumi.

2351. Ja nomirējam bijis pienākums kādu uzturēt, tad šis pienākums pāriet uz to, kas vainīgs viņa nāvē. Tādas atlīdzības apmēru noteic pēc tiesas ieskata, pie kam jāņem vērā mirušā vecums, viņa spēja, nāves laikā, iegūt sev uzturu un, beidzot, tās personas vajadzība, kam noteicama atlīdzība. Ja pēdējai ir pietiekoši dzīves līdzekļi, tad atlīdzības pienākums atkrīt.

II. Tiesība uz atlīdzību no nodarījumiem pret personisko brīvību, godu, cieņu un pret sievietes nevainību.

2352. Ja kāds pretlikumīgi laupa otram personisko brīvību, tad viņam tā atkal tam jāatdod un jānodod, pēc tiesas ieskata, pilnīga atlīdzība, arī par morālo kaitējumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.1992. likumu)

2352a. Katram ir tiesības prasīt tiesas ceļā atsaukt ziņas, kas aizskar viņa godu un cieņu, ja šādu ziņu izplatītājs nepierāda, ka tās atbilst patiesībai.

Ja personas godu un cieņu aizskarošās ziņas izplatītas presē, tad gadījumā, kad tās neatbilst patiesībai, šīs ziņas presē arī jāatsauc. Ja personas godu un cieņu aizskarošās ziņas, kas neat-

he or she would be subsequently deprived of. However, if there are other persons who are dependants of the victim, the provisions of Section 2351 shall also apply, in addition to what is set out above.

2349. If the consequences of a bodily injury are mutilation or disfigurement, compensation shall also be determined therefor, in accordance with the discretion of a court. If a female person who was capable of marrying is disfigured, special account shall be taken of whether the disfigurement may prevent her from entering into marriage.

2350. If someone is at fault for the death of a person, he or she shall compensate the heirs of the deceased for medical treatment and burial expenses.

2351. If the deceased had a duty to maintain someone, such duty shall pass over to the person who is at fault for his or her death. The amount of such compensation shall be determined pursuant to the discretion of a court; the age of the deceased, his or her ability to earn a living at the time of death, and, finally, the needs of the person for whom compensation is to be determined. If the latter has adequate means of livelihood, the duty to provide compensation shall cease.

II. Right to Compensation for Offences against Personal Freedom, Reputation, Dignity and Chastity of Women

2352. If a person unlawfully deprives another person of his or her personal freedom, the first-mentioned person shall restore the other person's freedom and provide, in accordance with the discretion of a court, full compensation also for moral injury.

[22 December 1992]

2352a. Each person has the right to bring court action for the retraction of information that injures his or her reputation and dignity, if the disseminator of the information does not prove that such information is true.

If information, which injures a person's reputation and dignity, is published in the

bilst patiesībai, ietvertas dokumentā, šāds dokuments jāapmaina. Citos gadījumos atsaukšanas kārtību nosaka tiesa.

Ja kāds prettiesiski aizskar personas godu un cieņu mutvārdiem, rakstveidā vai ar darbiem, tad viņam jānodrošina atlīdzība (mantiska kompensācija). Atlīdzības apmēru nosaka tiesa.

(Ar 22.12.1992. likumu papildināts ar 2352a. pantu)

2353. Kas izvarojis sievieti vai, viņai nesamānās stāvoklī atrodoties, izdarījis ar viņu kopošanās, tam jānodrošina pilnīga atlīdzība arī par morālo kaitējumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.12.1992. likumu)

2. APAKŠNODAĻA

Prasījumi mantas prettiesīgu bojājumu dēļ

2354. Prasījumiem par lietu prettiesīgu bojāšanu jāpiemēro 1776.-1792.panta noteikumi.

2355. Tie paši noteikumi (2354.p.) ir spēkā attiecībā uz atlīdzību par zaudējumu, kas nodarīts ar svešas lietas patvaļīgu paņemšanu, pie kam tomēr jāievēro arī sekojošo (2356. un 2357.) pantu noteikumi.

2356. Ja nozagtās lietas vairs nav vai ja tā ir sabojāta, tad cietušais var prasīt no vainīgā šās lietas augstāko cenu, kāda tai bijusi no patvaļīgās paņemšanas laika.

2357. Patvaļīgam paņēmējam nav tiesības prasīt, lai atlīdzina viņa izdevumus lietai, un viņam jāatdod lieta tādā veidā un ar tām labajām īpašībām, kādas tā guvusi jau caur viņu pašu.

press, then where such information is not true, it shall also be retracted in the press. If information, which injures a person's reputation and dignity, is included in a document, such document shall be replaced. In other cases, a court shall determine the procedures for retraction.

If someone unlawfully injures a person's reputation and dignity orally, in writing or by acts, he or she shall provide compensation (financial compensation). A court shall determine the amount of the compensation.

[22 December 1992]

2353. If someone has raped a woman or copulated with her while she was unconscious, he shall also provide her full compensation also for moral injury.

[22 December 1992]

SUB-CHAPTER 2

Claims Due to Illegal Damage of Property

2354. The provisions of Sections 1776 – 1792 shall be applied to claims regarding illegal damage of property.

2355. The same provisions (Section 2354) are in force regarding compensation for damage caused by the arbitrary taking of another person's property; additionally, the provisions of the subsequent Sections (Sections 2356 and 2357) shall also be complied with regarding it.

2356. If stolen property does not exist any more, or is damaged, the victim may claim from the offender the highest price the property had from the time of the arbitrary taking.

2357. A person who takes property arbitrarily does not have the right to claim compensation for the expenditures he or she has made with regard to it, and he or she shall return the property in such form and with such good qualities as it has acquired through his or her acts.

3. APAKŠNODAĻA

Atlīdzība par zaudējumu, kas nodarīts ar izmešanu, izliešanu vai nokrišanu

2358. Ja zaudējumu nodara izmetot vai izlejot kautko uz ielu vai citu vietu, pa kuru ļaudis staigā vai kur tie mēdz atrasties, vai nepienācīgā kārtā nostiprinātiem priekšmetiem nokritot no mājas uz ielu u.t.t., tad zaudējuma cietējs var prasīt zaudējumu atlīdzību no 2359.pantā norādītās personas.

2359. Zaudējumu atlīdzība prasāma nevis no ēkas īpašnieka, bet no tā, kas tajā dzīvo vai kā rokās aiz kautkāda iemesla atradusies šī ēka vai tā viņas daļa, no kuras kautkas izliets vai izmests.

2360. Dzīvokļa vai ēkas ieņēmējam ir tiesība atprasīt samaksāto zaudējumu atlīdzību no tā, kas patiesi vainīgs zaudējuma nodarīšanā.

Ja vienu un to pašu dzīvokli vai ēku ieņem vairākas personas, tad tās atbild par zaudējumu kā kopparādnieki; bet kura no tām samaksājusi vairāk nekā no viņas nācies, tā var prasīt šo pārmaksu no pārējām.

2361. Zaudējumu atlīdzība nosakāma pēc 2347.-2351. un 2354.panta noteikumiem, raugoties pēc tam, vai kaitējums nodarīts personām vai lietām.

2362. Prasība par izlejt u.t.l. nodarīta zaudējuma atlīdzību noilst viena gada laikā.

4. APAKŠNODAĻA

Atlīdzība par kustoņu nodarītiem zaudējumiem

2363. Par mājas kustoņa vai meža dzīvnieka nodarītiem zaudējumiem atbild kustoņa vai dzīvnieka turētājs, ja viņš nepierāda, ka viņš spēris visus pēc apstākļiem nepieciešamos drošības soļus, vai ka zaudējums būtu noticis, neraugoties uz visiem drošības soļiem.

SUB-CHAPTER 3

Compensation for Losses Caused by Throwing, Pouring or Falling

2358. If loss is caused by something being thrown or poured out into the street or another place where people walk or stay, or by inadequately fastened objects falling from a house onto the street, etc., a person suffering such loss may claim compensation for the loss from a person indicated in Section 2359.

2359. Compensation for losses shall not be claimed from the owner of the building, but from the person living in it or having, for whatever reason, possession of the building or that part of the building from which something was poured or thrown.

2360. The person who occupies the dwelling or building shall have the right to reclaim the amount of compensation paid for the loss from the person who was actually at fault for causing the loss.

If the same dwelling or building is occupied by several persons, they shall be held liable for losses as joint debtors; but any of such persons who has paid more than his or her share may claim recovery of the overpaid amount from the others.

2361. Compensation for damages shall be determined pursuant to the provisions of Sections 2347- 2352 and 2354, depending on whether the injury has been caused to persons or property.

2362. The right to bring action for compensation of losses caused by pouring, etc. is prescribed after one year.

SUB-CHAPTER 4

Compensation for Losses Caused by Animals

2363. The keeper of a domestic or wild animal shall be liable for losses caused by such animal, unless the keeper can prove that he or she took all safety measures required by the circumstances, or that the damages would have occurred notwithstanding all of the safety measures.

2364. Ir vienalga, vai zaudējums nodarīts aiz kustoņa vai dzīvnieka straujuma, sabīšanās vai trakulības lēkmes un vai kustonis vai dzīvnieks to nodarījis tieši vai netieši.

2365. Ja kustonis vai dzīvnieks pieder vairākiem īpašniekiem, tad viņi atbild par tā nodarīto zaudējumu kā kopparādnieki.

2366. Ja zaudējumu nodarījušo kustoni vai dzīvnieku tā īpašnieks uzticējies uzraugam vai sargam, tad šis pēdējais atbild par visu zaudējumu, bet uz īpašnieku atbildība krīt tikai sarga maksātspējas gadījumā.

2367. Ja zaudējums cēlies no tam, ka kāda trešā persona kustoni vai dzīvnieku kaitinājusi, vai viņa vadītāja nepietiekošas uzmanības dēļ, tad zaudējumu atlīdzības pienākums krīt uz šo personu.

2368. Ja kāds aizsargādamies no sveša kustoņa vai dzīvnieka, kas viņam uzbrūk vai kaitē viņa lietām – kad viņam nav cita aizsardzības līdzekļa – to nogalina vai ievaino, tad viņam nav jāatlīdzina īpašniekam zaudējumi. Bet tam, kas kustoni vai dzīvnieku nogalinājis vai sakropļojis patvaļīgi, zaudējums jāatlīdzina.

2364. It makes no difference whether the damages were caused through speed, fright or sudden wildness of an animal, and whether an animal caused it directly or indirectly.

2365. If an animal belongs to several owners, they shall be liable as joint debtors for the losses it has caused.

2366. If its owner entrusted the animal that caused the damages to a keeper or guard, the latter shall be liable for all damages, and the owner shall be liable only where the guard is insolvent.

2367. If the damages were caused by the fact that a third person teased the animal, or due to lack of attention by the attendant of the animal, the duty to compensate for the losses shall fall upon such person.

2368. If someone, while defending himself or herself, kills or injures another person's animal which is attacking him or her or damaging his or her property, when he or she has no other means of defence, he or she is not required to compensate the owner for losses. However, a person who arbitrarily kills or injures an animal shall compensate for losses.

5. APAKŠNODAĻA

Prasījumi no netaisnas iedzīvošanās

I. Neesoša parāda izpildījuma atprasījums

2369. Kas bez tiesiska pamata un tikai maldīgi uzskatīdams to par savu pienākumu kautko izdara vai apsola izdarīt otram par labu, tas var prasīt, vai nu lai atdod izpildījumu, vai lai atsavinā viņu no dotā apsolījuma.

Ir vienalga, vai maldīgi samaksātam parādam no paša sākuma nav bijis tiesiska pamata, jeb vai tas zaudējis spēku tikai vēlāk.

2370. Ja izpildīta tāda neesoša parāda saistība, kas vēlāk dabūjusi tiesisku pamatu, tad atprasījuma tiesība atkrīt.

SUB-CHAPTER 5

Claims Arising from Unjust Enrichment

I. Reclaim of Satisfaction of Non-existent Debt

2369. A person who does something, or promises to do something, for the benefit of another person, without lawful basis and mistakenly considering it to be his or her duty, may request either that what has been done be returned or that he be relieved from a promise given.

It makes no difference, whether there was no legal basis from the start for the mistakenly paid debt or it subsequently became void.

2370. If such non-existent debt obligation is performed, as a legal basis subsequently comes into existence regarding, the right to reclaim becomes void.

2371. Atprasījuma tiesība pielaižama arī tajā gadījumā, kad parāds gan tiešām pastāvējis, bet to izpildot notikusi maldība vai nu par parāda saistības saturu, vai arī par tiesīgo vai saistīto personu.

2372. Atprasījuma tiesība pieder arī tam, kam kautkas bijis jāizpilda tikai pret nodrošinājumu, bet kas maldīgi to izpildījis, neizlietojot šo savu tiesību.

2373. Maldībai, kuras dēļ izdarīts izpildījums (2369.p.), vajaga būt atvainojamai.

Atprasījuma tiesību dod arī izpildīšana bez maldības, ja to izdarījusi rīcības nespējīga persona.

Maldība dod ar to piešķirtās tiesības tikai tad, kad līdz ar izpildītāju ir maldīgies arī izpildījuma pieņēmējs. Bet ja pēdējais rīkojies ļaunticīgi, tad piemērojami noteikumi par atlīdzību par patvaļīgi paņemtām lietām (2355.-2357.p.).

2374. Atprasījuma tiesība pieder galvniekam, kas galvojis par spēkā nebijušo parādu un to samaksājis.

2375. Ja kopparādnieki samaksā vairāk nekā no viņiem pienācies, tad pārmaksājumu katrs no viņiem var atprasīt samērīgi ar savu daļu.

2376. Atprasījuma tiesības priekšmets ir vai nu tā atdošana, kas izpildīts bez attiecīgas saistības, vai, ja šis izpildījums vairs nepastāvētu, tā vērtības atlīdzība.

2377. Atprasījuma tiesības mērķis ir: 1) kad dots apsolījums – atsvabināt no tā, atdotot parāda dokumentu, ja tāds bijis izdots; 2) kad izdarīti darbi – atļūdzināt to vērtību; 3) kad nodibināts vai atcelts servitūts – atjaunot agrāko stāvokli.

2378. Ja dotas atvietošanas lietas, tad jāatdod tās pašas šķiras un tāda paša labuma lietas.

2371. The right to reclaim shall also be allowed in a case where a debt has actually existed, but a mistake has taken place either regarding the substance of the debt obligation, or regarding the obligee or the obligor.

2372. A person who was only to perform something in exchange for the providing of security, but has mistakenly performed it without exercising such right of his or hers, also has a right to reclaim.

2373. It is required that a mistake due to which something has been performed (Section 2369) be excusable.

The right to reclaim may also be exercised if performance has not been under mistake, if this has been done by a person lacking capacity to act.

Mistake gives rise to the rights associated with it only in a case where the recipient of the performance was also, together with the performer, acting under mistake. However, if the former acted in bad faith, the provisions regarding compensation for the arbitrary taking of property are applicable (Sections 2355 – 2357).

2374. A guarantor, who has guaranteed the performance of a non-existent debt and paid it, has the right to reclaim.

2375. If joint debtors have paid more than what is due from them, each of them may reclaim the overpaid amount in proportion to his or her share.

2376. The subject-matter of the right to reclaim is either recovery of that which has been performed without relevant obligation therefor or, if such performance no longer subsists, compensation for its value.

2377. The purpose of the right to reclaim shall be the following: 1) when a promise has been given, to relieve from such promise and therewith return the debt document, if such has been issued; 2) if work has been performed – to compensate for the value thereof; and 3) where a servitude has been established or revoked – to restore the former situation.

2378. If fungible property has been given, property of the same kind and the same quality shall be returned.

2379. Neatvietojamas lietas atdodamas līdz ar to pieaugumiem un augļiem, tiklab ar jau ievāktiem, kā arī ar tiem, kurus pēc prasības celšanas pret atbildētāju viņš nav ievācis aiz nolaidības, pie kam tomēr jāatlīdzina atbildētājam šajā nolūkā taisītie izdevumi.

2380. Ja labticīgs saņēmējs lietu jau atsavinājis, tad viņam jāatdod tikai par to saņemtā maksa; bet ja lieta viņa valdījuma laikā gājusi bojā vai bojāta, tad pirmā gadījumā viņam par to nav jāatlīdzina, bet pēdējā jāatdod lieta tāda, kāda tā ir.

2381. Prasītājam jāpierāda, ka izpildījums izdarīts bez tiesiska pamata.

2382. Izņēmuma veidā saņēmējam sekojošos gadījumos jāpierāda, ka parāds tiešām pastāvējis:

- 1) kad viņš ļaunprātīgi noliedz samaksas saņemšanu;
- 2) kad atprasa tādu parāda dokumentu, kurā nav apzīmēts saistības tiesiskais pamats.

2383. Ja atprasījuma tiesībai ir tiesisks pamats, tad tā nav izbeidzama iepriekš atteicoties no tās.

II. Nākoša notikuma izredzē izpildītā atprasījums

2384. Ja kāds kautko devis, uz tieši izteikta vai no apstākļiem neapšaubāmi izrietoša pamata pieņemdams, ka nākamībā jāiestājas zināmam notikumam, tas var prasīt no saņēmēja, ja notikums neiestājas, lai viņam doto dod atpakaļ.

Ir vienalga, vai paredzētais notikums neiestājas nemaz, jeb vai tas iestājas citādi nekā bijis paredzēts, kā arī vai paredzētais mērķis paliek pavisam nesasniegts, vai arī nav sasniegts pienācīgā kārtā.

2385. Par atprasījuma priekšmetu ir spēkā 2376.-2380.panta noteikumi.

2379. Nonfungible property shall be returned together with augmentations thereto and the fruits thereof, those already collected as well as those not collected due to negligence after action is brought against the defendant; therewith, however, the defendant shall be compensated for expenditures made for such purpose.

2380. If a recipient in good faith has already alienated property, he or she shall return only the payment received for it; but if the property has been destroyed or damaged during his or her possession, then in the former case such recipient is not required to compensate for it, but in the latter case shall return the property in its present state.

2381. A plaintiff must prove that the performance was done without lawful basis.

2382. By way of exception, the recipient shall prove that the debt actually existed, in the following cases:

- 1) where he or she, in bad faith, denies the receipt of payment; or
- 2) where such debt document is reclaimed, as the lawful basis of the obligation is not recorded in.

2383. If the right to reclaim has a legal basis, it shall not be terminated by prior renunciation thereof.

II. Reclaiming of Performance in Anticipation of a Future Event

2384. If someone has given something, assuming on grounds as are directly expressed or arise with certainty from the circumstances that a certain future event shall take place, he or she may reclaim that which has been given from the recipient, if the event does not take place.

It is of no consequence whether the anticipated event does not take place at all or takes place otherwise than anticipated, or whether the anticipated goal remains completely unachieved or was not achieved in such manner as was expected.

2385. With respect to the subject matter of reclaim, the provisions of Sections 2376 – 2380 are applicable.

2386. Kad paredzētais notikums (2384.p.) jau no paša sākuma bijis neiespējams, tad devējam, ja viņš par tādu neiespējamību zinājis, nav tiesības doto atprasīt.

Ja devējs pats kavē paredzētā notikuma iestāšanos, tad viņš zaudē atprasījuma tiesību.

Ja paredzētais notikums neiestājas aiz nejauša gadījuma, bez jebkādas saņēmēja vainas, tad devējam nav atprasījuma tiesības.

III. Atprasījums netikumīga vai pretlikumīga pamata dēļ

2387. Ko kāds saņēmis netikumīgam vai pretlikumīgam mērķim, to devējs, ja vien arī došana pati par sevi nav bijusi netikumīga vai pretlikumīga, var atprasīt no saņēmēja vai viņa mantiniekiem, vienalga, vai paredzētais mērķis sasniegts vai ne.

2388. Par atprasījuma priekšmetu ir spēkā 2376.-2380.panta noteikumi, tikai ar to izņēmumu, ka šeit nekādā gadījumā nevar prasīt procentus.

IV. Atprasījums jebkāda pamata trūkuma dēļ

2389. Ja kādam ir bez jebkāda pamata kāds priekšmets no otra mantas, tad to var no viņa atprasīt.

Attiecībā uz šādu atprasījumu nav nekādas nozīmes, vai tāda priekšmeta iegūšanai nav bijis pamata no paša sākuma, jeb vai pamats, kas agrāk ir bijis, vēlāk atkritis.

2390. Par atprasījuma priekšmetu ir spēkā 2376.-2380.panta noteikumi.

V. Vispārējs atprasījums iedzīvošanās dēļ

2391. Nevienam nav tiesības netaisni iedzīvoties otram par ļaunu un uz tā rēķinu.

Kas no tam cietis zaudējumu, tas var prasīt, lai atdod viņam to, ar ko un par cik otrs iedzīvojies.

2386. If the anticipated event (Section 2384) was impossible from the very beginning and the provider was aware of this, he or she does not have the right to reclaim what has been given.

If the provider himself or herself hinders the taking place of the anticipated event, he or she shall lose the right to reclaim.

If the anticipated event does not take place due to an accident and through no fault of the recipient, the provider does not have the right to reclaim.

III. Reclaim on Grounds of Immorality or Unlawfulness

2387. That which a person has received for an immoral or unlawful purpose may be reclaimed by the provider from the recipient or his or her heirs, provided that the provision itself was not immoral or unlawful, irrespective of whether or not the intended aim was achieved.

2388. With respect to the subject-matter of reclaim, the provisions of Sections 2376 – 2380 shall apply, with the exception that in this instance interest shall not, in any event, be required.

IV. Reclaim on the Grounds of Absence of Any Basis

2389. If a person, without any basis therefor, is in possession of some item of another person's property, it may be reclaimed from the first-mentioned person.

It shall not matter, with respect to such reclaim, whether there did not from the beginning exist any basis for the acquisition of such item of property or the basis initially existing later ceased.

2390. With respect to the subject-matter of reclaim, the provisions of Sections 2376 – 2380 shall apply.

V. A General Reclaim on Grounds of Enrichment

2391. No one has the right to unjustly enrich himself or herself, harming and at the expense of another person.

If a person has suffered losses therefrom, he or she may demand the return of that which and the amount the other person has been enriched by.

2392. Par iedzīvoto atzīstams tikai tas, kas, ceļot pret atbildētāju atprasījuma prasību, vēl atrodas viņa mantā, vienalga, vai tas būtu dabā, vai tādos priekšmetos, ko viņš ieguvis pret labā ticībā atsavināto vai patērēto. Uz visu to, ko atbildētājs līdz tam laikam bez ļauna nolūka izdāvinājis, nodzīvojis vai nejauši nozaudējis, atprasījuma tiesību nevar attiecināt.

2392. As enrichment shall be considered only that which is still part of the property of the defendant at the time when an action to reclaim is brought against him or her, whether or not it exists naturally or in the form of objects that the person has acquired in exchange for what was alienated or consumed in good faith. The right to reclaim shall not be applicable to all that which the defendant, prior to that time and without acting in bad faith, has given away as a gift, consumed or accidentally lost.

DIVDESMITĀ NODAĻA

Tiesība prasīt lietas parādīšanu

2393. Tas, kas nodomājis izlietot kādu tiesību uz zināmu kustamu lietu un tādēļ vēlas papriekš to redzēt, var prasīt no katra šās lietas turētāja, lai to viņam parāda.

2394. Lietas parādīšanu var prasīt nevien tas, kas prasa īpašuma tiesību uz to, bet arī kas vēlas izlietot citas lietu tiesības, vai iegūt atpakaļ lietas valdījumu, vai izlietot savu izvēles tiesību, vai arī kas pierāda, ka viņam ir kāda tiesiska interese, lai lietu viņam parāda.

2395. Prasību par lietas parādīšanu var vērst nevien pret valdītāju, bet arī pret katru tās turētāju, kā arī pret to, kas lietu valdījis, bet tiši to nodevis svešās rokās vai iznīcinājis. Šāda prasība pielaižama arī tad, kad atbildētājam varbūt nemaz nav zināms, vai lieta tiešām pie viņa atrodas.

2396. Atbildētājs atbild par katru savu neuzmanību no tā laika, kad prasība viņam paziņota. Ja valdītājs ir ļaunticīgs, tad viņš nes risku arī par bojā eju un bojāšanos, pieņemot, ka tas nebūtu noticis, ja lieta būtu laikā izdota prasītājam.

2397. Lieta jāparāda tajā vietā, kur tā atrodas ceļot pret atbildētāju prasību; bet ja atbildētājs to ļaunprātīgi aizgādājis prom, tad viņam tā uz savu rēķinu atkal jānogādā uz šo vietu.

CHAPTER 20

Right to Request Showing of Property

2393. A person who intends to exercise a right regarding certain movable property and therefore wishes first to see it, may request from each holder of this property that such holder show it to him or her.

2394. Showing of property may be requested not only by a person who claims ownership rights to it, but also by a person who wishes to exercise other property rights, recover possession of property or exercise his or her right to choose, or also by a person who proves that he or she has some legal interest in having the property shown to him or her.

2395. An action for the showing of property may be conducted not only against the possessor, but also against any holder of the property, and against a person who has had possession of the property but has intentionally given the property to another person or destroyed it. Such action shall also be allowed where the defendant may not even know whether the property is actually in his or her possession.

2396. The defendant shall be held liable for any negligence on his or her part from the time when he or she is notified of the action. If the possessor acts in bad faith, he shall also bear the risk for destruction and deterioration, it being assumed that it would not have happened if the property had been given to the plaintiff in due time.

2397. The property shall be shown at the location where it is situated at the time when action is brought against the defendant; but if the defendant has removed it in bad faith, he or she shall return it to that location at his or her expense.

2398. Ja atbildētājs bez pamata izvairās lietu parādīt vai tīšām padara to neiespējamu, tad viņam jāatlīdzina prasītājam visi zaudējumi.

2399. Atbildētājs var prasīt, lai prasītājs atlīdzina lietas parādīšanas izdevumus, kā arī pie tam nejauši ciestos zaudējumus.

2400. Atbildētāja mantinieks atbild tikai tik tāl, ciktāl viņam lietas parādīšana iespējama un ciktāl viņš nav iznīcinājis šo iespēju ar savu pašā prettiesīgu darbību, kā arī ciktāl ar mantojuma atstājēja prettiesīgu darbību radusies viņa mantai peļņa un ciktāl tā pārgājusi uz mantinieku.

2398. If a defendant fails, without cause therefor, to show the property, or intentionally makes showing impossible, he or she shall compensate the plaintiff for all losses.

2399. A defendant may claim from the plaintiff compensation for showing of the property expenses and accidental losses suffered thereby.

2400. An heir of the defendant shall be liable only to the extent that he or she or it is able to show the property and has not eliminated such possibility by his or her own illegal action, and to the extent that through the illegal acts of the estate-leaver profits accrued to his or her property and such profits have passed to the heir.

¹ *Spēkā ar 01.09.1992. (sk. 07.07.1992. likumu iPar atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību – publicēts: Ziņotājs, 1992, Nr.29/30/31; Augstākās Padomes Prezidija 03.12.1992. lēmumu iPar Latvijas Republikas likuma iPar atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību” 1., 2., 5. un 22.panta piemērošanai – publicēts: Ziņotājs, 1992, Nr.51/52.).*

Grozījumi: 07.07.1992. likums//Ziņotājs, 1992, Nr.29/30/31.

² *Spēkā ar 01.09.1992. (sk. 07.07.1992. likumu iPar atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību – publicēts: Ziņotājs, 1992, Nr.29/30/31.)*

Grozījumi: 15.06.1994. likums// Vēstnesis, 1994, 30.jūn., Nr.75; Ziņotājs, 1994, Nr.13; 24.04.1997. likums// Vēstnesis, 1997, 7.maijs, Nr.112; Ziņotājs, 1997, Nr.11; 16.10.1997. likums// Vēstnesis, 1997, 31.okt., Nr.286; Ziņotājs, 1997, Nr.23.

³ *Spēkā ar 01.03.1993. (sk. 25.05.1993. likumu iPar atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma saistību tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību – publicēts: Ziņotājs, 1993, Nr.1/2.).*

Grozījumi: 22.12.1992. likums//Ziņotājs, 1993, Nr.1/2.

**Pielikums
Civillikumam**

**Annex to The
Civil Law**

I pielikums¹⁰ (1102.pantam)

Publisko ezeru un upju saraksts

1. Publisko ezeru saraksts

Nr.	Ezera nosaukums (ha)	Pagasts, pilsēta	Platība
Aizkraukles rajons			
1.	Odzes ezers	Aiviekstes pag.	268,7
2.	Taurkalnes Aklezers	Valles pag.	20,0
3.	Znotiņu ezers (Aklais ezers)	Daudzses pag.	24,6
Alūksnes rajons			
4.	Alūksnes ezers	Alūksne, Jaunalūksnes pag.	1543,7
5.	Ilgāja ezers (Latvijas daļa)	Veclaicenes pag.	8,7
6.	Indzera ezers	Alsviķu pag.	145,3
7.	Muratu ezers (Latvijas daļa)	Ziemera pag.	11,2
8.	Sudalezers (daļa Gulbenes raj.)	Zeltiņu pag.	182,3
9.	Vaidavas ezers	Ziemera pag.	23,3
10.	Zvārtavas ezers	Gaujienas pag.	33,9
Balvu rajons			
11.	Balvu ezers	Kubuļu pag.	167,9
12.	Pērkonu ezers	Kubuļu pag.	229,7
13.	Svētaunes ezers (Jorzavas ezers)	Baltinavas pag.	36,0
14.	Viļakas ezers	Viļaka	137,6
Cēsu rajons			
15.	Alauksta ezers	Vecpiebalgas pag.	774,8
16.	Āraišu ezers	Drabešu pag.	32,6
17.	Ineša ezers	Inešu pag.	519,5
18.	Juvera ezers	Dzērbenes pag.	77,5
19.	Mazuma ezers	Vaives pag.	25,9
20.	Ratnieku ezers	Līgatnes pag.	44,1
21.	Riebiņu ezers	Straupes pag.	75,5
22.	Rustēga ezers (Unguru ezers)	Raiskuma pag.	393,6
23.	Skolas ezers (Drustu ezers)	Drustu pag.	34,3
24.	Taurenas ezers	Taurenas pag.	31,6
Daugavpils			
25.	Liela Stropu ezers	Daugavpils	417,9
26.	Šņņezers	Daugavpils	74,8
Daugavpils rajons			
27.	Baltezers	Vaboles pag.	48,5
28.	Beļānu ezers (Baltais ezers)	Skrudalienas pag.	55,4

Annex I (to Section 1102)

List of Public Lakes and Rivers

1. List of Public Lakes

No.	Name of lake	Parish, city/town	Area (ha)
Aizkraukle district			
1.	Odzes ezers	Aiviekste parish	268.7
2.	Taurkalnes Aklezers	Valle parish	20.0
3.	Znotiņu ezers (Aklais ezers)	Daudzese parish	24.6
Alūksne district			
4.	Alūksnes ezers	Alūksne, Jaunalūksnes parish	1543.7
5.	Ilgāja ezers (Latvian part)	Veclaicenes parish	8.7
6.	Indzera ezers	Alsviķu parish	145.3
7.	Muratu ezers (Latvian part)	Ziemera parish	11.2
8.	Sudalezers (part Gulbene district)	Zeltiņu parish	182.3
9.	Vaidavas ezers	Ziemera parish	23.3
10.	Zvārtavas ezers	Gaujienas parish	33.9
Balvi district			
11.	Balvu ezers	Kubuļu parish	167.9
12.	Pērkonu ezers	Kubuļu parish	229.7
13.	Svētaunes ezers (Jorzavas ezers)	Baltinavas parish	36.0
14.	Viļakas ezers	Viļaka	137.6
Cēsis district			
15.	Alauksta ezers	Vecpiebalgas parish	774.8
16.	Āraišu ezers	Drabešu parish	32.6
17.	Ineša ezers	Inešu parish	519.5
18.	Juvera ezers	Dzērbenes parish	77.5
19.	Mazuma ezers	Vaives parish	25.9
20.	Ratnieku ezers	Līgatnes parish	44.1
21.	Riebiņu ezers	Straupes parish	75.5
22.	Rustēga ezers (Unguru ezers)	Raiskuma parish	393.6
23.	Skolas ezers (Drustu ezers)	Drustu parish	34.3
24.	Taurenas ezers	Taurenas parish	31.6
Daugavpils			
25.	Lielais Stropu ezers	Daugavpils	417.9
26.	Šņūezers	Daugavpils	74.8
Daugavpils district			
27.	Baltezers	Vaboles parish	48.5
28.	Beļānu ezers (Baltais ezers)	Skrudalienas parish	55.4

Nr.	Ezera nosaukums (ha)	Pagasts, pilsēta	Platība
29.	Brīgenes ezers	Demenes pag.	136,4
30.	Demenes ezers	Demenes pag.	30,2
31.	Galiņu ezers (Latvijas daļa)	Šēderes pag.	20,0
32.	Kamenkas ezers	Salienas pag.	11,0
33.	Kāša ezers (Koša ezers)	Liksnas pag.	59,2
34.	Kurcuma ezers	Medumu pag.	12,1
35.	Laucesas ezers (Smēlīnes ezers)	Medumu pag.	94,8
36.	Lielais Kalupes ezers (Salenieku ezers) (daļa Preiļu raj.)	Kalupes pag.	175,0
37.	Lielais Kumpinišķu ezers (Latvijas daļa)	Medumu pag.	44,1
38.	Lielais Kumpoša ezers (Latvijas daļa)	Medumu pag.	7,4
39.	Lielais Subates ezers	Subates pils. (ar lauku terit.)	51,0
40.	Luknas ezers	Višķu pag.	409,0
41.	Marijas ezers	Šēderes pag.	19,3
42.	Mazais Kalupes ezers (Keišu ezers)	Kalupes pag.	110,0
43.	Mazais Kumpinišķu ezers	Medumu pag.	3,6
44.	Mazais Subates ezers (Latvijas daļa)	Subates pils. (ar lauku terit.)	22,0
45.	Rīču ezers (Latvijas daļa)	Līdumnieku pag.	587,7
46.	Robežas ezers (Latvijas daļa)	Medumu pag.	12,0
47.	Samaņkas ezers (Latvijas daļa)	Medumu pag.	18,0
48.	Sasaļu ezers	Sventes pag.	27,4
49.	Sīla ezers	Skrudalienas pag.	262,0
50.	Sitas ezers (Latvijas daļa)	Skrudalienas pag.	43,1
51.	Skirnas ezers (Latvijas daļa)	Demenes pag.	31,8
52.	Sventes ezers	Sventes pag.	734,8
53.	Šķirnates ezers (Kimbarcišķu ezers) (Latvijas daļa)	Demenes pag.	10,0
54.	Višķu ezers	Višķu pag.	360,1
Dobeles rajons			
55.	Lielauces ezers	Lielauces pag.	376,0
56.	Zebrus ezers	Bikstu pag.	443,0
Gulbenes rajons			
57.	Ādmiņu ezers	Lejasciema pag.	28,2
58.	Kalmodu ezers	Rankas pag.	23,0
59.	Lielais Virānes ezers	Tirzas pag.	60,9
60.	Ludzas ezers	Stāmerienas pag.	280,9
	Sudalezers (daļa Alūksnes raj., sk. nr.8)	Lejasciema pag.	182,3
61.	Ušura ezers	Jaungulbenes pag.	160,8
Jēkabpils rajons			
62.	Baļotes ezers	Kūku pag.	149,2
63.	Garais ezers (Akmeņu ezers, Ilzes ezers) (Latvijas daļa)	Rītes pag.	39,0
64.	Pieslaista ezers	Atašienes pag.	54,7
65.	Saukas ezers	Saukas pag.	718,2
66.	Vārzgūnes ezers	Kalna pag.	43,0
67.	Viesītes ezers	Viesīte	232,2
Jūrmala			
68.	Slokas ezers	Jūrmala	250,0

No.	Name of lake	Parish, city/town	Area (ha)
29.	Brīgenes ezers	Demenes parish	136.4
30.	Demenes ezers	Demenes parish	30.2
31.	Galiņu ezers (Latvian part)	šēderes parish	20.0
32.	Kamenkas ezers	Salienas parish	11.0
33.	Kāša ezers (Koša ezers)	Liksnas parish	59.2
34.	Kurcuma ezers	Medumu parish	12.1
35.	Laucesas ezers (Smelīnes ezers)	Medumu parish	94.8
36.	Lielais Kalupes ezers (Salenieku ezers) (part Preiļi district)	Kalupes parish	175.0
37.	Lielais Kumpinišķu ezers (Latvian part)	Medumu parish	44.1
38.	Lielais Kumpoša ezers (Latvian part)	Medumu parish	7.4
39.	Lielais Subates ezers	Subates town (with rural territory)	51.0
40.	Luknas ezers	Višķu parish	409.0
41.	Marijas ezers	šēderes parish	19.3
42.	Mazais Kalupes ezers (Keišu ezers)	Kalupes parish	110.0
43.	Mazais Kumpinišķu ezers	Medumu parish	3.6
44.	Mazais Subates ezers (Latvian part)	Subates town (with rural territory)	22.0
45.	Rīču ezers (Latvian part)	Līdumnieku parish	587.7
46.	Robežas ezers (Latvian part)	Medumu parish	12.0
47.	Samaņkas ezers (Latvian part)	Medumu parish	18.0
48.	Sasaļu ezers	Sventes parish	27.4
49.	Sīla ezers	Skrudalienas parish	262.0
50.	Sitas ezers (Latvian part)	Skrudalienas parish	43.1
51.	Skirnas ezers (Latvian part)	Demenes parish	31.8
52.	Sventes ezers	Sventes parish	734.8
53.	Šķirnates ezers (Kimbarcišķu ezers) (Latvian part)	Demenes parish	10.0
54.	Višķu ezers	Višķu parish	360.1
Dobele district			
55.	Lielauces ezers	Lielauces parish	376.0
56.	Zebrus ezers	Bikstu parish	443.0
Gulbene district			
57.	Ādmiņu ezers	Lejasciema parish	28.2
58.	Kalmodu ezers	Rankas parish	23.0
59.	Lielais Virānes ezers	Tirzas parish	60.9
60.	Ludzas ezers	Stāmerienas parish	280.9
	Sudalezers (part Alūksne district, see No. 8)	Lejasciema parish	182.3
61.	Ušura ezers	Jaungulbene parish	160.8
Jēkabpils district			
62.	Baļotes ezers	Kūku parish	149.2
63.	Garais ezers (Akmeņu ezers, Ilzes ezers) (Latvian part)	Rītes parish	39.0
64.	Pieslaista ezers	Atašienes parish	54.7
65.	Saukas ezers	Saukas parish	718.2
66.	Vārzgūnes ezers	Kalna parish	43.0
67.	Viesītes ezers	Viesīte	232.2
Jūrmala			
68.	Slokas ezers	Jūrmala	250.0

Nr.	Ezera nosaukums (ha)	Pagasts, pilsēta	Platība
Krāslavas rajons			
69.	Baltais ezers (Belojes ezers) (Latvijas daļa)	Robežnieku pag.	35,3
70.	Cērmenes ezers (Cārmaņa ezers)	Aulejas pag.	221,8
71.	Dagdas ezers	Asūnes pag.	484,1
72.	Dolgojes ezers (Latvijas daļa)	Indras pag.	15,0
73.	Drīdža ezers	Kombuļu pag., Skaistas pag.	753,2
74.	Ežezers (Ješa ezers)	Ezernieku pag.	987,9
75.	Lielais Gusena ezers	Robežnieku pag.	120,5
76.	Maksimovas ezers (Latvijas daļa)	Indras pag.	16,1
77.	Melnais ezers (Čornojes ezers)	Robežnieku pag.	8,0
78.	Osvas ezers	Bērziņu pag.	51,8
79.	Rušona ezers (Cīruļu ezers) (daļa Rēzeknes raj., Preiļu raj.)	Kastuļinas pag.	2373,0
80.	Sivera ezers	Aulejas pag., Skaistas pag.	1759,0
Kuldīgas rajons			
81.	Ķikuru ezers	Turlavas pag.	21,6
82.	Lielais Nabas ezers	Padures pag.	70,5
83.	Mazais Nabas ezers	Padures pag.	66,8
84.	Slujas ezers	Rendas pag.	57,3
85.	Vilgāles ezers	Kurmāles pag.	242,5
86.	Zvirgzdu ezers	Alsungas pag., Gudenieku pag.	74,7
Liepāja			
87.	Liepājas ezers (daļa Liepājas raj.)	Liepāja	3715,0
88.	Tosmares ezers	Liepāja	405,0
Liepājas rajons			
89.	Durbes ezers	Dunalkas pag., Tadaikņu pag., Durbes pils. (ar lauku terit.)	670,0
90.	Kaļšu ezers (Latvijas daļa) Liepājas ezers (daļa Liepājā, sk. nr.87)	Vaiņodes pag. Grobiņas pag., Nīcas pag., Otaņķu pag.	21,0 3715,0
91.	Papes ezers	Nīcas pag., Rucavas pag.	1205,0
92.	Tāšu ezers	Medzes pag.	94,9
Limbažu rajons			
93.	Aijažu ezers	Lēdurgas pag.	311,4
94.	Augstrozes Lielezers	Umurgas pag.	400,0
95.	Dūņezers	Limbaži, Limbažu pag.	135,6
96.	Katvaru ezers	Katvaru pag.	64,7
97.	Lādes ezers	Limbažu pag.	246,0
98.	Limbažu Lielezers	Limbaži, Limbažu pag.	256,4
Ludzas rajons			
99.	Cirma ezers	Cirmas pag.	1261,2
100.	Čornojes ezers (Latvijas daļa)	Briģu pag.	7,4
101.	Dziļezers	Istras pag.	150,9
102.	Idzīpoles ezers (daļa Rēzeknes raj.)	Pildas pag.	48,0
103.	Istras ezers	Istras pag.	155,3
104.	Kurjanovas ezers	Lidumnieku pag.	127,8
105.	Laudera ezers	Lauderu pag.	55,3

No.	Name of lake	Parish, city/town	Area (ha)
Krāslava district			
69.	Baltais ezers (Belojes ezers) (Latvian part)	Robežnieku parish	35.3
70.	Cērmenes ezers (Cārmaņa ezers)	Aulejas parish	221.8
71.	Dagdas ezers	Asūnes parish	484.1
72.	Dolgojes ezers (Latvian part)	Indras parish	15.0
73.	Drīdža ezers	Kombuļu parish, Skaistas parish	753.2
74.	Ežezers (Ješa ezers)	Ezernieku parish	987.9
75.	Lielais Gusena ezers	Robežnieku parish	120.5
76.	Maksimovas ezers (Latvian part)	Indras parish	16.1
77.	Melnais ezers (Čornojes ezers)	Robežnieku parish	8.0
78.	Osvas ezers	Bērziņu parish	51.8
79.	Rušona ezers (Cīruļu ezers)		
	(part Rēzekne district, Preiļi district)	Kastuļinas parish	2373.0
80.	Sivera ezers	Aulejas parish, Skaistas parish	1759.0
Kuldīga district			
81.	Ķikuru ezers	Turlavas parish	21.6
82.	Lielais Nabas ezers	Padures parish	70.5
83.	Mazais Nabas ezers	Padures parish	66.8
84.	Slujas ezers	Rendas parish	57.3
85.	Vilgāles ezers	Kurmāles parish	242.5
86.	Zvirgzdu ezers	Alsungas parish, Gudenieku parish	74.7
Liepāja			
87.	Liepājas ezers (part Liepāja district)	Liepāja	3715.0
88.	Tosmares ezers	Liepāja	405.0
Liepāja district			
89.	Durbes ezers	Dunalkas parish, Tadaikņu parish, Durbe town (with rural territory)	670.0
90.	Kalšu ezers (Latvian part)	Vaiņodes parish	21.0
	Liepājas ezers	Grobiņas parish, Nicas parish, Otaņķu parish	3715.0
	(part Liepāja, see No. 87)		
91.	Papes ezers	Nīcas parish, Rucavas parish	1205.0
92.	Tāšu ezers	Medzes parish	94.9
Limbaži district			
93.	Aijažu ezers	Lēdurgas parish	311.4
94.	Augstrozes Lielezers	Umurgas parish	400.0
95.	Dūņezers	Limbaži, Limbažu parish	135.6
96.	Katvaru ezers	Katvaru parish	64.7
97.	Lādes ezers	Limbažu parish	246.0
98.	Limbažu Lielezers	Limbaži, Limbažu parish	256.4
Ludza district			
99.	Cirma ezers	Cirmas parish	1261.2
100.	Čornojes ezers (Latvian part)	Briģu parish	7.4
101.	Dziļezers	Istras parish	150.9
102.	Idzipoles ezers (part Rēzekne district)	Pildas parish	48.0
103.	Istras ezers	Istras parish	155.3
104.	Kurjanovas ezers	Lidumnieku parish	127.8
105.	Laudera ezers	Lauderu parish	55.3

Nr.	Ezera nosaukums (ha)	Pagasts, pilsēta	Platība
106.	Lielais Ludzas ezers	Zvirgzdenes pag.	846,4
107.	Mazais Ludzas ezers	Ludza	36,5
108.	Nirzas ezers (Nierzās ezers)	Nirzas pag.	551,6
109.	Nūmērnes ezers	Salnavas pag.	73,8
110.	Pildas ezers	Nukšas pag.	294,6
111.	Piteļa ezers (Latvijas daļa)	Līdumnieku pag.	138,5
112.	Plisūna ezers (Plusons, Dunduru ezers)	Istras pag.	480,0
113.	Zilezers (Latvijas daļa)	Līdumnieku pag.	57,0
114.	Zvirgzdenes ezers	Zvirgzdenes pag.	134,2

Madonas rajons

115.	Dreimaņa ezers (Svētes ezers)	Mārcienas pag.	49,0
116.	Gulbēra ezers	Liezēres pag.	87,2
117.	Jumurdas ezers	Jumurdas pag.	173,7
118.	Kalsnavas ezers	Kalsnavas pag.	23,4
119.	Kālezers	Vestienas pag.	407,1
120.	Kurtavas ezers	Mētrienas pag.	74,0
121.	Lielais Līdēra ezers	Aronas pag.	125,2
122.	Liezēra ezers	Liezēres pag.	105,9
123.	Lubāna ezers (daļa Rēzeknes raj.)	Ošupes pag., Barkavas pag.	8210,0
124.	Mazais Virānes ezers	Cesvaines pils. (ar lauku terit.)	47,2
125.	Odzienas ezers	Mētrienas pag.	47,0
126.	Rāceņu ezers	Lazdonas pag.	34,9
127.	Salas ezers	Praulienas pag.	31,8
128.	Viešūra ezers (Kaķīšu ezers)	Vestienas pag.	176,0

Ogres rajons

129.	Lobes ezers	Krapes pag.	533,5
130.	Pečora ezers	Ķeipenes pag.	102,6
131.	Plaužu ezers	Ķeipenes pag., Taurupes pag.	95,6

Preiļu rajons

132.	Bicāņu ezers	Rušonu pag.	149,4
133.	Biržgaļa ezers (Biržkalnu ezers, Kapiņu ezers)	Aglonas pag.	272,2
134.	Ciriša ezers	Aglonas pag.	630,6
135.	Deguma ezers (Pelēčāres ezers)	Rudzātu pag.	59,0
136.	Feimaņu ezers (daļa Rēzeknes raj.)	Gailišu pag., Rušonu pag.	625,7
137.	Jersikas ezers	Jersikas pag.	41,0
	Lielais Kalupes ezers (Salenieku ezers) (daļa Daugavpils raj., sk. nr.36)	Rožkalnu pag.	175,0
138.	Pelēča ezers	Aizkalnes pag.	82,0
	Rušona ezers (Cīruļu ezers) (daļa Rēzeknes raj., Krāslavas raj., sk. nr.79)	Rušonu pag.	2373,0

Rēzekne

139.	Rēzeknes ezers	Rēzekne	22,0
------	----------------	---------	------

Rēzeknes rajons

140.	Černostes ezers	Maltas pag.	213,3
141.	Dziļūta ezers	Stoļerovas pag.	33,1

No.	Name of lake	Parish, city/town	Area (ha)
106.	Lielais Ludzas ezers	Zvirgzdenes parish	846.4
107.	Mazais Ludzas ezers	Ludza	36.5
108.	Nirzas ezers (Nierzās ezers)	Nirzas parish	551.6
109.	Nūmērnes ezers	Salnavas parish	73.8
110.	Pildas ezers	Nukšas parish	294.6
111.	Piteļa ezers (Latvian part)	Līdumnieku parish	138.5
112.	Plisūna ezers (Plusons, Dunduru ezers)	Istras parish	480.0
113.	Zilezers (Latvian part)	Līdumnieku parish	57.0
114.	Zvirgzdenes ezers	Zvirgzdenes parish	134.2

Madona district

115.	Dreimaņa ezers (Svētes ezers)	Mārcienas parish	49.0
116.	Gulbēra ezers	Liezēres parish	87.2
117.	Jumurdas ezers	Jumurdas parish	173.7
118.	Kalsnavas ezers	Kalsnavas parish	23.4
119.	Kālezers	Vestienas parish	407.1
120.	Kurtavas ezers	Mētrienas parish	74.0
121.	Lielais Līdēra ezers	Aronas parish	125.2
122.	Liezēra ezers	Liezēres parish	105.9
123.	Lubāna ezers (part Rēzekne district)	Ošupes parish, Barkavas parish	8210.0
124.	Mazais Virānes ezers	Cesvaine town (with rural territory)	47.2
125.	Odzienas ezers	Mētrienas parish	47.0
126.	Rāceņu ezers	Lazdonas parish	34.9
127.	Salas ezers	Praulienas parish	31.8
128.	Viešūra ezers (Kaķīšu ezers)	Vestienas parish	176.0

Ogre district

129.	Lobes ezers	Krapes parish	533.5
130.	Pečora ezers	Ķeipenes parish	102.6
131.	Plaužu ezers	Ķeipenes parish, Taurupes parish	95.6

Preiļi district

132.	Bicānu ezers	Rušonu parish	149.4
133.	Biršgaļa ezers (Birškalnu ezers, Kapiņu ezers)	Aglonas parish	272.2
134.	Ciriša ezers	Aglonas parish	630.6
135.	Deguma ezers (Pelēcāres ezers)	Rudzātu parish	59.0
136.	Feimaņu ezers (part Rēzekne district)	Gailīšu parish, Rušonu parish	625.7
137.	Jersikas ezers	Jersikas parish	41.0
	Lielais Kalupes ezers (Salenieku ezers) (part Daugavpils district, see No. 36)	Rožkalnu parish	175.0
138.	Pelēča ezers	Aizkalnes parish	82.0
	Rušona ezers (Cīruļu ezers) (part Rēzekne district, Krāslava district, see No. 79)	Rušonu parish	2373.0

Rēzekne

139.	Rēzeknes ezers	Rēzekne	22.0
------	----------------	---------	------

Rēzekne district

140.	Černostes ezers	Maltas parish	213.3
141.	Dziļūta ezers	Stoļerovas parish	33.1

Nr.	Ezera nosaukums (ha)	Pagasts, pilsēta	Platība
	Feimaņu ezers (daļa Preiļu raj., sk. nr.136)	Feimaņu pag.	625,7
	Idzipoles ezers (daļa Ludzas raj., sk. nr.102)	Kaunatas pag.	48,0
142.	Kaunatas ezers	Kaunatas pag.	54,5
	Lubāna ezers (daļa Madonas raj., sk. nr.123)	Nagļu pag., Gaigalavas pag.	8210,0
143.	Meirānu ezers	Bērzgales pag.	114,7
144.	Pušas ezers	Pušas pag.	241,4
145.	Rāznas ezers (Rēznas ezers)	Kaunatas pag., Čornajas pag., Mākoņkalna pag.	5756,4
	Rušona ezers (Cīruļu ezers) (daļa Krāslavas raj., Preiļu raj., sk. nr.79)	Feimaņu pag.	2373,0
146.	Salāja ezers (Lakstīgalu ezers, Solovju ezers)	Mākoņkalna pag.	174,7
147.	Tiskādu ezers (Ciskada ezers)	Silmalas pag.	179,5
148.	Viraudas ezers	Lendžu pag.	95,4
149.	Virtūkšņa ezers (Vertūkšņas ezers)	Lūznavas pag.	52,8
150.	Zosnas ezers	Lūznavas pag.	156,5

Rīga

151.	Juglas ezers	Rīga	570,0
152.	Ķīšezers	Rīga	1730,0

Rīgas rajons

153.	Babītes ezers	Salas pag., Babītes pag.	2555,7
154.	Dūņezers	Carnikavas pag.	274,1
155.	Dzirnezers	Carnikavas pag.	173,0
156.	Garezeri	Carnikavas pag.	24,4
157.	Jūdažu ezers	Siguldas pag.	32,7
158.	Langstiņu ezers	Garkalnes pag.	35,7
159.	Lielais Baltezers	Ādažu pag., Garkalnes pag.	597,5
160.	Lielais Jūgezers	Garkalnes pag.	35,5
161.	Lilastes ezers	Ādažu pag.	183,6
162.	Mazais Baltezers	Ādažu pag., Garkalnes pag.	198,7
163.	Pabažu ezers	Sējas pag.	38,2

Saldus rajons

164.	Brocēnu ezers	Brocēnu pils. (ar lauku terit.)	43,6
165.	Cieceres ezers	Brocēnu pils. (ar lauku terit.)	276,8
166.	Remtes ezers	Remtes pag.	75,5
167.	Saldus ezers	Saldus, Brocēnu pils. (ar lauku terit.)	22,0

Talsu rajons

168.	Engures ezers (daļa Tukuma raj.)	Mērsraga pag., Ķūļciema pag.	4130,7
169.	Sasmakas ezers (Valdemārpils ezers, Ārlavas ezers)	Valdemārpils (ar lauku terit.)	252,0

Tukuma rajons

170.	Dūņiera ezers	Lapmežciema pag.	25,3
171.	Dzirciema ezers	Zentenes pag.	27,1
	Engures ezers (daļa Talsu raj., sk. nr.168)	Zentenes pag., Engures pag.	4130,7
172.	Kaņiera ezers	Lapmežciema pag.	1122,1
173.	Lielapsauju ezers (Apsauju ezers)	Jaunpils pag.	20,0
174.	Pālsansu ezers (Lestenes ezers)	Lestenes pag.	36,0

No.	Name of lake	Parish, city/town	Area (ha)
	Feimaņu ezers (part Preiļi district, see No. 136)	Feimaņu parish	625.7
	Idzīpoles ezers (part Ludza district, see No. 102)	Kaunatas parish	48.0
142.	Kaunatas ezers	Kaunatas parish	54.5
	Lubāna ezers (part Madona district, see No. 123)	Nagļu parish, Gaigalavas parish	8210.0
143.	Meirānu ezers	Bērzgales parish	114.7
144.	Pušas ezers	Pušas parish	241.4
145.	Rāznas ezers (Rēznas ezers)	Kaunatas parish, Čornajas parish, Mākoņkalna parish	5756.4
	Rušona ezers (Cīruļu ezers) (part Krāslava district, Preiļi district, see No. 79)	Feimaņu parish	2373.0
146.	Salāja ezers (Lakstīgalu ezers, Solovju ezers)	Mākoņkalna parish	174.7
147.	Tiskādu ezers (Ciskada ezers)	Silmalas parish	179.5
148.	Viraudas ezers	Lendšu parish	95.4
149.	Virtūkšņa ezers (Vertūkšņas ezers)	Lūznavas parish	52.8
150.	Zosnas ezers	Lūznavas parish	156.5
Riga			
151.	Juglas ezers	Rīga	570.0
152.	Ķīsezers	Rīga	1730.0
Riga district			
153.	Babītes ezers	Salas parish, Babītes parish	2555.7
154.	Dūņezers	Carnikavas parish	274.1
155.	Dzirnezers	Carnikavas parish	173.0
156.	Garezeri	Carnikavas parish	24.4
157.	Jūdažu ezers	Siguldas parish	32.7
158.	Langstiņu ezers	Garkalnes parish	35.7
159.	Lielais Baltezers	Ādažu parish, Garkalnes parish	597.5
160.	Lielais Jūgezers	Garkalnes parish	35.5
161.	Lilastes ezers	Ādažu parish	183.6
162.	Mazais Baltezers	Ādažu parish, Garkalnes parish	198.7
163.	Pabažu ezers	Sējas parish	38.2
Saldus district			
164.	Brocēnu ezers	Brocēni town (with rural territory)	43.6
165.	Cieceres ezers	Brocēni town (with rural territory)	276.8
166.	Remtes ezers	Remtes parish	75.5
167.	Saldus ezers	Saldus, Brocēni town (with rural territory)	22.0
Talsi district			
168.	Engures ezers (part Tukuma district)	Mērsraga parish, Ķūļciema parish	4130.7
169.	Sasmakas ezers (Valdemārpils ezers, Ārlavas ezers)	Valdemārpils (with rural territory)	252.0
Tukums district			
170.	Dūņiera ezers	Lapmežciema parish	25.3
171.	Dzirciema ezers	Zentenes parish	27.1
	Engures ezers (part Talsi district, see No. 168)	Zentenes parish, Engures parish	4130.7
172.	Kaņiera ezers	Lapmežciema parish	1122.1
173.	Lielapsauju ezers (Apsauju ezers)	Jaunpils parish	20.0
174.	Pālsansu ezers (Lestenes ezers)	Lestenes parish	36.0

Nr.	Ezera nosaukums (ha)	Pagasts, pilsēta	Platība
175.	Sēmes ezers	Sēmes pag.	48,6
176.	Valguma ezers	Smārdes pag.	60,3
Valkas rajons			
177.	Cepšu ezers	Kārķu pag.	25,3
178.	Lizdoles ezers	Launkalnes pag.	53,9
179.	Valda ezers	Ērģemes pag.	24,8
Valmieras rajons			
180.	Burtnieku ezers	Burtnieku pag., Matīšu pag., Vecates pag.	4006,0
181.	Dauguļu Mazezers	Dikļu pag.	62,5
182.	Ķiruma ezers	Vecates pag.	53,5
183.	Ramatas Lielezers	Ramatas pag.	162,0
184.	Rāķa ezers	Dikļu pag.	67,0
185.	Vaidavas ezers	Vaidavas pag.	87,2
Ventspils			
186.	Būšnieku ezers	Ventspils	330,0
Ventspils rajons			
187.	Klāņezers	Tārgales pag., Popes pag.	67,0
188.	Puzes ezers	Puzes pag.	520,5
189.	Usmas ezers	Usmas pag.	3469,2

(1998 g. 14. maijs; 1998 g. 17. septembris)

2. Publisko upju saraksts

1. Abava – no Viesatas upes ietekas līdz ietekai Ventā;
2. Aiviekste (ar sazarojuma kanāliem) – visā garumā;
3. Aktica – posmā pa Latvijas-Baltkrievijas robežu;
4. Asūnīca – posmā pa Latvijas-Baltkrievijas robežu;
5. Bārta – no Latvijas-Lietuvas robežas līdz ietekai Liepājas ezerā;
6. Brasla – no Braslas ūdenskrātuves aizsprosta līdz ietekai Gaujā;
7. Buļļupe (Lielupes atzarojums Rīgas teritorijā) – visā garumā;
8. Daugava (tās atzarojumi un Pļaviņu, Ķeguma un Rīgas HES ūdenskrātuves) – no Latvijas-Krievijas robežas līdz ietekai Rīgas jūras līcī (ieskaitot posmu pa Latvijas-Baltkrievijas robežu);
9. Dienvidsusēja (Susēja) – posmā pa Latvijas-Lietuvas robežu;
10. Dubna – no iztekas no Sivera ezera līdz ietekai Daugavā;
11. Gauja – no Tirzas upes ietekas līdz ietekai Rīgas jūras līcī (ieskaitot posmu pa robežu) un Gaujas-Baltezera kanāls;
12. Iecava – no Dzērvītes upes ietekas līdz ietekai Lielupē;
13. Irbe – visā garumā;
14. Juglas kanāls starp Juglas ezeru, Ķīšezeru un Lielo Baltezeru – visā garumā;
15. Lielā Jugla – no Mergupes un Sudas upju satekas līdz ietekai Juglas ezerā;
16. Mazā Jugla – no Abzas upes ietekas līdz ietekai Juglas ezerā;
17. Lielupe un tās atzarojumi – visā garumā;
18. Ludza – no iztekas no Lielā Ludzas ezera līdz Latvijas-Krievijas robežai un ieskaitot posmu pa robežu;

No.	Name of lake	Parish, city/town	Area (ha)
175.	Sēmes ezers	Sēmes parish	48.6
176.	Valguma ezers	Smārdes parish	60.3
Valka district			
177.	Cepšu ezers	Kārķu parish	25.3
178.	Lizdoles ezers	Launkalnes parish	53.9
179.	Valda ezers	Ērgemes parish	24.8
Valmiera district			
180.	Burtnieku ezers	Burtnieku parish, Matīšu parish, Vecates parish	4006.0
181.	Dauguļu Mazezers	Dikļu parish	62.5
182.	Ķiruma ezers	Vecates parish	53.5
183.	Ramatas Lielezers	Ramatas parish	162.0
184.	Rāķa ezers	Dikļu parish	67.0
185.	Vaidavas ezers	Vaidavas parish	87.2
Ventspils			
186.	Būšnieku ezers	Ventspils	330.0
Ventspils district			
187.	Klāņezers	Tārgales parish, Popes parish	67.0
188.	Puzes ezers	Puzes parish	520.5
189.	Usmas ezers	Usmas parish	3469.2

[14 May 1998; 17 September 1998]

2. List of Public Rivers

1. Abava – from the junction with the (the River) Viesata to its junction with (the River) Venta.
2. Aiviekste (with forking canals) – full length;
3. Aktica – section along the Latvia-Belarus border;
4. Asūnīca – section along the Latvia-Belarus border;
5. Bārta - from the Latvia-Lithuanian border to its junction with (the Lake) Liepājas ezers;
6. Brasla – from the Brasla reservoir dam to its junction with (the River) Gauja;
7. Buļļupe ((the River) Lielupe branch in the territory of Rīga) – full length;
8. Daugava (its branches un Pļaviņi, ķegums un Rīga HES reservoirs) – from the Latvia-Russia border to its outfall in the Gulf of Rīga (including the section along the Latvia-Belarus border);
9. Dienvidsusēja (Susēja) – section along the Latvia-Lithuanian border;
10. Dubna – from its junction with (the Lake) Sivera ezers to its junction with (the River) Daugava;
11. Gauja – from its junction with (the River) Tirza to its outfall in the Gulf of Rīga (including the section along the border) and the Gauja-Baltezers canal;
12. Iecava – from its junction with (the River) Dzērvīte to its junction with (the River) Lielupe;
13. Irbe – full length;
14. Jugla canal between (the Lakes) Juglas ezers, Ķīšezers un Lielo Baltezers – full length;
15. Lielā Jugla – from the confluence of (the River) Mergupe un Suda to its junction with (the Lake) Juglas ezers;
16. Mazā Jugla – from its junction with (the River) Abza to its junction with (the Lake) Juglas ezers;
17. Lielupe and its branches – full length;
18. Ludza – from the outlet from (the Lake) Lielā Ludzas ezers to the Latvia-Russian border, including the section along the border;

19. Melnupe – posmā pa Latvijas-Igaunijas robežu;
20. Mēmele – no Latvijas-Lietuvas robežas (ieskaitot posmu pa robežu) līdz ietekai Lielupē;
21. Mērsraga kanāls (Engures ezera izteka) – visā garumā;
22. Mīlgrāvis – visā garumā;
23. Misa – no Zvirgzdes upes ietekas līdz ietekai Iecavas upē;
24. Mūsa – no Latvijas-Lietuvas robežas (ieskaitot posmu pa robežu) līdz ietekai Lielupē;
25. Ogre – no Valolas upes ietekas līdz ietekai Daugavā;
26. Pededze – no Alūksnes upes ietekas līdz ietekai Aiviekstē;
27. Pernovka – posmā pa Latvijas-Krievijas robežu;
28. Rēzekne – visā garumā;
29. Roja – no Lubes dzirnavām līdz ietekai Rīgas jūras līcī;
30. Saka – visā garumā;
31. Salaca – visā garumā;
32. Sarjanka – posmā pa Latvijas-Baltkrievijas robežu;
33. Sventāja – posmā pa Latvijas-Lietuvas robežu;
34. Svēte – no Latvijas-Lietuvas robežas (ieskaitot posmu pa robežu) līdz ietekai Lielupē;
35. Užava – no Kauliņas upes ietekas līdz ietekai Baltijas jūrā;
36. Vadakste (ar mākslīgo ūdenskrātuvi) – no Latvijas-Lietuvas robežas (ieskaitot posmu pa robežu) līdz ietekai Ventā;
37. Vaidava – posmā pa Latvijas-Igaunijas robežu;
38. Venta – no Latvijas-Lietuvas robežas (ieskaitot posmu pa robežu) līdz ietekai Baltijas jūrā;
39. Zilupe – posmos pa Latvijas-Krievijas robežu.

(1998 g. 14. maijs)

19. Melnupe – section along the Latvia-Estonia border;
20. Mēmele – from the Latvia-Lithuania border (including the section along the border) to its junction with (the River) Lielupe;
21. Mērsraga canal ((the Lake) Engures ezers outlet) – full length;
22. Mīlgrāvis – full length;
23. Misa – from its junction with (the River) Zvirgzde to its junction with (the River) Iecava;
24. Mūsa – from the Latvia-Lithuania border (including the section along the border) to its junction with (the River) Lielupe;
25. Ogre – from its junction with (the River) Valola to its junction with (the River) Daugava;
26. Pededze – from its junction with (the River) Alūksne to its junction with (the River) Aiviekste;
27. Pernovka – section along the Latvia-Russian border;
28. Rēzekne – full length;
29. Roja – from the Lube windmill to its outfall in the Gulf of Rīga;
30. Saka – full length;
31. Salaca – full length;
32. Sarjanka – section along the Latvia-Belarus border;
33. Sventāja - section along the Latvia-Lithuania border;
34. Svēte – from the Latvia-Lithuania border (including the section along the border) to its junction with (the River) Lielupe;
35. Užava – from its junction with (the River) Kauliņa to its outfall in the Baltic Sea;
36. Vadakste (with artificial reservoir) - from the Latvia-Lithuania border (including the section along the border) to its junction with (the River) Venta;
37. Vaidava - section along the Latvia-Estonia border;
38. Venta - from the Latvia-Lithuania border (including the section along the border) to its outfall in the Baltic Sea; and
39. Zilupe - sections along the Latvia-Russian border.

[14 May 1998]

II pielikums¹¹ (1115.pantam)

Ezeru saraksts, kuros zvejas tiesības pieder valstij

Nr.	Ezera nosaukums (ha)	Pagasts, pilsēta	Platība
Alūksnes rajons			
1.	Garais ezers	Trapenes pag.	19,2
2.	Grundu ezers	Māļupes pag.	48,9
3.	Ķiploku ezers	Zeltiņu pag.	25,2
4.	Lūkumiša ezers	Mārkalnes pag.	51,9
5.	Pātraža ezers	Zeltiņu pag.	31,0
6.	Pullanu ezers	Alsviķu pag.	17,8
7.	Raipala ezers	Veclaicenes pag.	36,1
Balvu rajons			
8.	Kalņa ezers (daļa Gulbenes raj.)	Rugāju pag.	119,5
9.	Lazdaga ezers (daļa Gulbenes raj.)	Rugāju pag.	148,1
10.	Lielais Pokuļevas ezers	Viksnas pag.	21,3
11.	Plaskines ezers	Lazdulejas pag.	68,2
12.	Sprūgu ezers	Viksnas pag.	47,9
13.	Tepenīcas ezers	Susāju pag.	30,9
Cēsu rajons			
14.	Āraiša ezers	Dzērbenes pag.	16,6
15.	Auciema ezers	Raiskuma pag.	41,4
16.	Bānūžu ezers	Taurenas pag.	42,6
17.	Lielais Bauža ezers (daļa Valmieras raj.)	Raiskuma pag.	57,6
18.	Mazais Bauža ezers (daļa Valmieras raj.)	Raiskuma pag.	32,0
19.	Nedža ezers	Inešu pag.	82,8
20.	Pūricu ezers	Straupes pag.	32,1
21.	Raiskuma ezers	Raiskuma pag.	78,5
22.	Ruckas ezers	Stalbes pag.	41,0
23.	Sārumezers (daļa Limbažu raj.)	Straupes pag.	189,1
24.	Tauna ezers	Vecpiebalgas pag.	71,9
25.	Zobola ezers	Vecpiebalgas pag.	82,5
Daugavpils rajons			
26.	Bruņu ezers	Skrudalienas pag.	37,0
27.	Černavas ezers (Drīsvjates ezers)	Līdumnieku pag.	86,2
28.	Dārza ezers	Demenes pag., Līdumnieku pag.	51,1
29.	Dervanišķu ezers (Ustaukas ezers)	Demenes pag., Medumu pag.	68,7
30.	Kamiņš ezers	Bebrenes pag., Eglaines pag.	27,6
31.	Kirjanišķu ezers	Salienas pag.	40,4
32.	Kumbuļu ezers	Līdumnieku pag.	41,4
33.	Ļūbasta ezers	Līksnas pag.	59,0
34.	Šēnheidas ezers	Skrudalienas pag.	59,8

Annex II (to Section 1115)

List of Lakes in which Fishing Rights Belong to the State

No.	Name of lake	Parish, city/town	Area (ha)
Alūksne district			
1.	Garais ezers	Trapenes parish	19.2
2.	Grundu ezers	Māļupes parish	48.9
3.	Ķiploku ezers	Zeltiņu parish	25.2
4.	Lūkumiša ezers	Mārkalnes parish	51.9
5.	Pātraža ezers	Zeltiņu parish	31.0
6.	Pullanu ezers	Alsviķu parish	17.8
7.	Raipala ezers	Veclaicenes parish	36.1
Balvi district			
8.	Kalņa ezers (part Gulbene district)	Rugāju parish	119.5
9.	Lazdaga ezers (part Gulbene district)	Rugāju parish	148.1
10.	Lielais Pokuļevas ezers	Viksnas parish	21.3
11.	Plaskines ezers	Lazdulejas parish	68.2
12.	Sprūgu ezers	Viksnas parish	47.9
13.	Tepeņicas ezers	Susāju parish	30.9
Cēsis district			
14.	Āraiša ezers	Dzērbenes parish	16.6
15.	Auciema ezers	Raiskuma parish	41.4
16.	Bānūžu ezers	Taurenas parish	42.6
17.	Lielais Bauža ezers (part Valmiera district)	Raiskuma parish	57.6
18.	Mazais Bauža ezers (part Valmiera district)	Raiskuma parish	32.0
19.	Nedža ezers	Inešu parish	82.8
20.	Pūricu ezers	Straupes parish	32.1
21.	Raiskuma ezers	Raiskuma parish	78.5
22.	Ruckas ezers	Stalbes parish	41.0
23.	Sārumezers (part Limbaži district)	Straupes parish	189.1
24.	Tauna ezers	Vecpiebalgas parish	71.9
25.	Zobola ezers	Vecpiebalgas parish	82.5
Daugavpils district			
26.	Bruņu ezers	Skrudalienas parish	37.0
27.	Černavas ezers (Drīsvjates ezers)	Līdumnieku parish	86.2
28.	Dārza ezers	Demenes parish, Līdumnieku parish	51.1
29.	Dervanišķu ezers (Ustaukas ezers)	Demenes parish, Medumu parish	68.7
30.	Kamiņčas ezers	Bebrenes parish, Eglaines parish	27.6
31.	Kirjanišķu ezers	Salienas parish	40.4
32.	Kumbuļu ezers	Līdumnieku parish	41.4
33.	Ļūbasta ezers	Līksnas parish	59.0
34.	Šēnheidas ezers	Skrudalienas parish	59.8

Nr.	Ezera nosaukums (ha)	Pagasts, pilsēta	Platība
35.	Sitas ezers (Latvijas daļa)	Skrudalienas pag.	43,1
36.	Smiļģīnu ezers	Skrudalienas pag.	49,0
37.	Viragnas ezers (daļa Preiļu raj.)	Dubnas pag.	128,4
Dobeles rajons			
38.	Apguldes ezers	Naudītes pag.	38,7
39.	Gauratas ezers	Dobeles pag.	13,8
40.	(Izslēgts ar 17.09.1998. likumu)		
41.	Lielais Vipēda ezers	Zebrenes pag.	20,1
42.	Spārņa ezers	Īles pag.	14,0
43.	Svētes ezers	Zebrenes pag.	55,0
Gulbenes rajons			
44.	Augulienas ezers	Beļavas pag.	78,3
45.	Galgaukas ezers	Galgaukas pag.	30,5
	Kaļņa ezers (daļa Balvu raj., sk. nr.8)	Litenes pag.	119,5
	Lazdaga ezers (daļa Balvu raj., sk. nr.9)	Stradu pag.	148,1
46.	Mežiša ezers	Stradu pag.	69,2
47.	Pinteļa ezers	Beļavas pag.	65,7
48.	Pogas ezers	Stāmerienas pag.	27,9
49.	Sprīvuļu ezers	Beļavas pag.	52,3
50.	Stāmerienas ezers	Stāmerienas pag.	92,6
Jēkabpils rajons			
51.	Aizdumbles ezers (Dumbļa ezers, Dutvulu ezers)	Elkšņu pag.	100,0
52.	Baltezers	Variešu pag.	45,0
53.	Baltiņu ezers	Sēlpils pag.	32,8
54.	Ildzenieku ezers	Kūku pag.	26,8
55.	Krīgānu ezers	Rītes pag.	61,5
56.	Laukezers	Kūku pag.	50,4
57.	Piksteres ezers	Viesītes pils. (ar lauku terit.)	255,0
58.	Sūpes ezers	Viesītes pils. (ar lauku terit.)	37,9
59.	Viķu ezers	Sēlpils pag.	85,4
Krāslavas rajons			
60.	Aksenavas ezers	Šķeltovas pag.	118,0
61.	Alksnas ezers (Volksnas ezers, Olksnas ezers)	Krāslavas pag.	54,1
62.	Ārdavas ezers	Kombuļu pag.	229,8
63.	Arla ezers (Rokuļu ezers)	Andzeļu pag.	27,0
64.	Ata ezers (Ota ezers)	Kombuļu pag.	122,8
65.	Aulejas ezers	Aulejas pag.	190,4
66.	Balta ezers (Baltais ezers)	Krāslavas pag.	58,2
67.	Baltais ezers (Belojes ezers)	Indras pag.	34,0
68.	Birža ezers	Aulejas pag.	107,1
69.	Bižas ezers	Andrupenes pag.	173,6
70.	Cērpa ezers (Tērpes ezers)	Aulejas pag.	134,9
71.	Dorotpoles ezers	Kalniešu pag.	37,8
72.	Dubuļu ezers	Kastuļinas pag.	72,4
73.	Galšūna ezers (Rapšu ezers)	Dagdas pag.	65,3
74.	Garais ezers	Piedrujas pag.	71,2
75.	Garais ezers	Robežnieku pag.	103,1

No.	Name of lake	Parish, city/town	Area (ha)
35	Sitas ezers (Latvian part)	Skrudalienas parish	43.1
36	Smilģīnu ezers	Skrudalienas parish	49.0
37	Viragnas ezers (part Preiļi district)	Dubnas parish	128.4
Dobele district			
38.	Apguldes ezers	Naudītes parish	38.7
39.	Gauratas ezers	Dobeles parish	13.8
40.	[Delated 17 September 1998]		
41.	Lielais Vipēda ezers	Zebrenes parish	20.1
42.	Spārņa ezers	Īles parish	14.0
43.	Svētes ezers	Zebrenes parish	55.0
Gulbene district			
44.	Augulienas ezers	Beļavas parish	78.3
45.	Galgaukas ezers	Galgaukas parish	30.5
	Kalņa ezers (part Balvi district, see No. 8)	Litenes parish	119.5
	Lazdaga ezers (part Balvi district, see No. 9)	Stradu parish	148.1
46.	Meziša ezers	Stradu parish	69.2
47.	Pinteļa ezers	Beļavas parish	65.7
48.	Pogas ezers	Stāmerienas parish	27.9
49.	Sprīvuļu ezers	Beļavas parish	52.3
50.	Stāmerienas ezers	Stāmerienas parish	92.6
Jēkabpils district			
51.	Aizdumbles ezers (Dumbļa ezers, Dutvulu ezers)	Elkšņu parish	100.0
52.	Baltezers	Variešu parish	45.0
53.	Baltiņu ezers	Sēlpils parish	32.8
54.	Ildzenieku ezers	Kūku parish	26.8
55.	Kriģānu ezers	Rītes parish	61.5
56.	Laukezers	Kūku parish	50.4
57.	Piksteres ezers	Viesītes town (with rural territory)	255.0
58.	Sūpes ezers	Viesītes town (with rural territory)	37.9
59.	Viķu ezers	Sēlpils parish	85.4
Krāslava district			
60.	Aksenavas ezers	Šķeltovas parish	118.0
61.	Alksnas ezers (Volksnas ezers, Olksnas ezers)	Krāslavas parish	54.1
62.	Ārdavas ezers	Kombuļu parish	229.8
63.	Arla ezers (Rokuļu ezers)	Andzeļu parish	27.0
64.	Ata ezers (Ota ezers)	Kombuļu parish	122.8
65.	Aulejas ezers	Aulejas parish	190.4
66.	Balta ezers (Baltais ezers)	Krāslavas parish	58.2
67.	Baltais ezers (Belojes ezers)	Indras parish	34.0
68.	Birža ezers	Aulejas parish	107.1
69.	Bižas ezers	Andrupenes parish	173.6
70.	Cērpa ezers (Tērpes ezers)	Aulejas parish	134.9
71.	Dorotpoles ezers	Kalniešu parish	37.8
72.	Dubuļu ezers	Kastuļinas parish	72.4
73.	Galšūna ezers (Rapšu ezers)	Dagdas parish	65.3
74.	Garais ezers	Piedrujas parish	71.2
75.	Garais ezers	Robežnieku parish	103.1

Nr.	Ezera nosaukums (ha)	Pagasts, pilsēta	Platība
76.	Geraņimovas Ilzas ezers	Kašuļinas pag.	327,8
77.	Gordovas ezers (Gordoja ezers)	Šķaunes pag.	45,3
78.	Ildzas ezers	Skaistas pag.	26,0
79.	Indras ezers	Skaistas pag.	202,3
80.	Indricas ezers (Ildža ezers)	Robežnieku pag.	24,9
81.	Isakovas ezers (Rokoļu ezers, Lielais ezers)	Andzeļu pag.	47,9
82.	Ižūna ezers	Skaistas pag.	101,4
83.	Janovas ezers (Beitānu ezers, Puteņu ezers)	Dagdas pag.	23,7
84.	Jezinakas ezers (Jazinkas ezers)	Grāveru pag.	263,9
85.	Jidausa ezers (Idaņas ezers, Kurlais ezers)	Kašuļinas pag.	37,6
86.	Jolzas ezers	Asūnes pag.	52,2
87.	Kaitras ezers	Svariņu pag.	51,4
88.	Kalvišu ezers	Grāveru pag.	33,5
89.	Karašu ezers (Karpa ezers)	Šķeltovas pag.	61,4
90.	Koškina ezers	Kašuļinas pag.	91,5
91.	Kuļa ezers	Skaistas pag.	35,8
92.	Kustaru ezers	Kašuļinas pag.	144,2
93.	Lejas ezers	Kombuļu pag.	177,4
94.	Lielais Āžukņa ezers (Lielais Ožukna ezers)	Skaistas pag.	88,5
95.	Lielais Gaušļa ezers	Aulejas pag.	72,2
96.	Mazais Gaušļa ezers	Aulejas pag.	20,5
97.	Nauļānu ezers	Robežnieku pag.	53,0
98.	Ojatu ezers (Ojatieku ezers)	Konstantinovas pag.	30,9
99.	Okras ezers	Kašuļinas pag.	63,5
100.	Olovecas ezers (Volovecas ezers)	Andrupenes pag.	164,9
101.	Ormijas ezers	Robežnieku pag.	67,6
102.	Ostrovnas ezers	Indras pag.	31,5
103.	Patmalnieku ezers	Ezernieku pag.	36,5
104.	Rešetnieku ezers (Gubena ezers)	Andzeļu pag.	48,2
105.	Sama ezers (Soma ezers)	Skaistas pag.	33,6
106.	Saviņu ezers (Saveļu ezers)	Grāveru pag.	55,3
107.	Šeklais ezers (Sekļa ezers)	Kombuļu pag.	26,9
108.	Šilovkas ezers	Kaplavas pag.	81,5
109.	Skaistas ezers	Skaistas pag.	46,7
110.	Stīmu ezers	Skaistas pag.	148,0
111.	Ūdrāju ezers (Ūdriņu ezers)	Ezernieku pag.	53,5
112.	Užuņu ezers	Kašuļinas pag.	265,2
113.	Varnaviču ezers	Kaplavas pag.	55,3
114.	Vilnišu ezers (Krivojes ezers)	Kaplavas pag.	45,0
115.	Visaldas ezers (Viraudas ezers, Kazimirovas ezers)	Andrupenes pag.	96,4
116.	Zirga ezers	Krāslavas pag.	38,0
Kuldīgas rajons			
117.	Gulbja ezers	Rendas pag.	24,6
118.	Kukšu ezers	Alsungas pag.	42,0
119.	Pinku ezers	Ēdoles pag.	29,0
Liepājas rajons			
120.	Reiņu ezers	Priekules pag., Bunkas pag.	23,0
121.	Sepenes ezers	Embūtes pag.	67,0
122.	Tīdu ezers	Kalvenes pag.	30,5

No.	Name of lake	Parish, city/town	Area (ha)
76.	Geraņimovas Ilzas ezers	Kastuļinas parish	327.8
77.	Gordovas ezers (Gordoja ezers)	Šķaunes parish	45.3
78.	Ildzas ezers	Skaistas parish	26.0
79.	Indras ezers	Skaistas parish	202.3
80.	Indricas ezers (Ildža ezers)	Robežnieku parish	24.9
81.	Isakovas ezers (Rokoļu ezers, Lielais ezers)	Andzeļu parish	47.9
82.	Ižūna ezers	Skaistas parish	101.4
83.	Janovas ezers (Beitānu ezers, Puteņu ezers)	Dagdas parish	23.7
84.	Ježinakas ezers (Jazinkas ezers)	Grāveru parish	263.9
85.	Jidausa ezers (Idaņas ezers, Kurlais ezers)	Kastuļinas parish	37.6
86.	Jolzas ezers	Asūnes parish	52.2
87.	Kaitras ezers	Svariņu parish	51.4
88.	Kalvišu ezers	Grāveru parish	33.5
89.	Karašu ezers (Karpa ezers)	šķeltovas parish	61.4
90.	Koškina ezers	Kastuļinas parish	91.5
91.	Kuļa ezers	Skaistas parish	35.8
92.	Kustaru ezers	Kastuļinas parish	144.2
93.	Lejas ezers	Kombuļu parish	177.4
94.	Lielais Āžukņa ezers (Lielais Ožukna ezers)	Skaistas parish	88.5
95.	Lielais Gaušļa ezers	Aulejas parish	72.2
96.	Mazais Gaušļa ezers	Aulejas parish	20.5
97.	Nauļānu ezers	Robežnieku parish	53.0
98.	Ojatu ezers (Ojatieku ezers)	Konstantinovas parish	30.9
99.	Okras ezers	Kastuļinas parish	63.5
100.	Olovecas ezers (Volovecas ezers)	Andrupenes parish	164.9
101.	Ormijas ezers	Robežnieku parish	67.6
102.	Ostrovnas ezers	Indras parish	31.5
103.	Patmalnieku ezers	Ezernieku parish	36.5
104.	Rešetnieku ezers (Gubena ezers)	Andzeļu parish	48.2
105.	Sama ezers (Soma ezers)	Skaistas parish	33.6
106.	Saviņu ezers (Saveļu ezers)	Grāveru parish	55.3
107.	Seklais ezers (Sekļa ezers)	Kombuļu parish	26.9
108.	Šilovkas ezers	Kaplavas parish	81.5
109.	Skaistas ezers	Skaistas parish	46.7
110.	Stīrmu ezers	Skaistas parish	148.0
111.	Ūdrāju ezers (Ūdriņu ezers)	Ezernieku parish	53.5
112.	Užuņu ezers	Kastuļinas parish	265.2
113.	Varnaviču ezers	Kaplavas parish	55.3
114.	Vilnišu ezers (Krivojes ezers)	Kaplavas parish	45.0
115.	Visaldas ezers (Viraudas ezers, Kazimirovas ezers)	Andrupenes parish	96.4
116.	Zirga ezers	Krāslavas parish	38.0
Kuldīga district			
117.	Gulbja ezers	Rendas parish	24.6
118.	Kukšu ezers	Alsungas parish	42.0
119.	Pinku ezers	Ēdoles parish	29.0
Liepāja district			
120.	Reiņu ezers	Priekules parish, Bunkas parish	23.0
121.	Sepenes ezers	Embūtes parish	67.0
122.	Tīdu ezers	Kalvenes parish	30.5

Nr.	Ezera nosaukums (ha)	Pagasts, pilsēta	Platība
Limbažu rajons			
123.	Aģes ezers	Lēdurgas pag.	111,9
124.	Āsteres ezers	Viļķenes pag.	84,9
125.	Auziņu ezers	Limbažu pag.	56,5
126.	Riebezers	Limbažu pag.	82,2
	Sārumezers (daļa Cēsu raj., sk. nr.23)	Umurgas pag.	189,1
Ludzas rajons			
127.	Apaļais Sniedzīņa ezers (Augšsniedzīņu ezers)	Nukšas pag.	46,9
128.	Audeļu ezers	Istras pag.	64,9
129.	Bižas ezers	Rundēnu pag.	166,3
130.	Briģu ezers	Briģu pag.	28,0
131.	Dukānu ezers	Cirmas pag., Pureņu pag.	143,8
132.	Dūnākļu ezers	Zvirgzdenes pag., Ludza	82,7
133.	Franapoles ezers	Zvirgzdenes pag.	70,4
134.	Ilza ezers	Istras pag.	68,6
135.	Križutu ezers	Cirmas pag.	67,1
136.	Lielais Kivdaloņas ezers	Pureņu pag.	40,7
137.	Lielais Kurmas ezers	Pildas pag.	83,8
138.	Lidūkšņas ezers	Pildas pag., Nirzas pag.	95,5
139.	Mazais Kurmas ezers	Pildas pag.	59,8
140.	Pintu ezers	Pasienes pag.	39,4
141.	Pujatu ezers	Nautrēnu pag.	36,6
142.	Rajevkas ezers	Blontu pag.	42,9
143.	Rogaižu ezers	Pildas pag.	58,0
144.	Šķaunes ezers	Istras pag.	254,9
145.	Soidu ezers	Cirmas pag.	30,0
146.	Sološu ezers	Lauderu pag., Zaļesjes pag.	88,5
147.	Zeīļu ezers	Isnaudas pag.	44,8
Madonas rajons			
148.	Driksņa ezers	Ļaudonas pag.	40,5
149.	Dūku ezers	Mārcienas pag.	39,7
150.	Dziļūkstes ezers	Liezēres pag.	28,3
151.	Ilzēnu ezers	Sausnējas pag.	21,6
152.	Labones ezers	Mārcienas pag.	26,0
153.	Lazdonas ezers	Lazdonas pag.	30,2
154.	Pakšēnu ezers	Jumurdas pag.	41,6
155.	Pulgošņa ezers	Ērgļu pag.	93,3
156.	Salāja ezers	Vestienas pag.	44,4
157.	Sāvienas ezers	Ļaudonas pag.	57,9
158.	Sezēra ezers	Liezēres pag.	29,0
159.	Stirnezers	Sausnējas pag.	68,2
160.	Talejas ezers	Bērzaunes pag., Vestienas pag.	79,7
161.	Ūbēra ezers	Liezēres pag.	30,6
Preiļu rajons			
162.	Bešēnu ezers (Biešona ezers)	Aglonas pag.	64,2
163.	Bleidas ezers	Vārkavas pag.	33,8
164.	Eikša ezers	Rušonu pag.	57,5
165.	Garlaku ezers	Rožkalnu pag.	37,0
166.	Ilzas ezers	Aglonas pag.	33,5

No.	Name of lake	Parish, city/town	Area (ha)
Limbaži district			
123.	Aģes ezers	Lēdurgas parish	111.9
124.	Āsteres ezers	Viļķenes parish	84.9
125.	Auziņu ezers	Limbažu parish	56.5
126.	Riebezers	Limbažu parish	82.2
	Sārumezers (part Cēsis district, see No. 23)	Umurgas parish	189.1
Ludza district			
127.	Apaļais Sniedzīņa ezers (Augšsniedzīņu ezers)	Nukšas parish	46.9
128.	Audeļu ezers	Istras parish	64.9
129.	Bižas ezers	Rundēnu parish	166.3
130.	Briģu ezers	Briģu parish	28.0
131.	Dukānu ezers	Cirmas parish, Pureņu parish	143.8
132.	Dūnākļu ezers	Zvirgzdenes parish, Ludza	82.7
133.	Franapolis ezers	Zvirgzdenes parish	70.4
134.	Ilza ezers	Istras parish	68.6
135.	Križutu ezers	Cirmas parish	67.1
136.	Lielais Kivdaloņas ezers	Pureņu parish	40.7
137.	Lielais Kurmas ezers	Pildas parish	83.8
138.	Lidūkšņas ezers	Pildas parish, Nirzas parish	95.5
139.	Mazais Kurmas ezers	Pildas parish	59.8
140.	Pintu ezers	Pasienes parish	39.4
141.	Pujatu ezers	Nautrēnu parish	36.6
142.	Rajevkas ezers	Blontu parish	42.9
143.	Rogaižu ezers	Pildas parish	58.0
144.	Šķaunes ezers	Istras parish	254.9
145.	Soidu ezers	Cirmas parish	30.0
146.	Sološu ezers	Lauderu parish, Zaļesjes parish	88.5
147.	Zeīļu ezers	Isnaudas parish	44.8
Madona district			
148.	Driksņa ezers	Ļaudonas parish	40.5
149.	Dūku ezers	Mārcienas parish	39.7
150.	Dziļūkstes ezers	Liezēres parish	28.3
151.	Ilzēnu ezers	Sausnējas parish	21.6
152.	Labones ezers	Mārcienas parish	26.0
153.	Lazdonas ezers	Lazdonas parish	30.2
154.	Pakšēnu ezers	Jumurdas parish	41.6
155.	Pulgosņa ezers	Ērgļu parish	93.3
156.	Salāja ezers	Vestienas parish	44.4
157.	Sāvienas ezers	Ļaudonas parish	57.9
158.	Sezēra ezers	Liezēres parish	29.0
159.	Stimezers	Sausnējas parish	68.2
160.	Talejas ezers	Bērzaunes parish, Vestienas parish	79.7
161.	Ūbēra ezers	Liezēres parish	30.6
Preiļi district			
162.	Bešēnu ezers (Biešona ezers)	Aglonas parish	64.2
163.	Bleidas ezers	Vārkavas parish	33.8
164.	Eikša ezers	Rušonu parish	57.5
165.	Garlaku ezers	Roškālnu parish	37.0
166.	Ilzas ezers	Aglonas parish	33.5

Nr.	Ezera nosaukums (ha)	Pagasts, pilsēta	Platība
167.	Jāsezers	Rušonu pag.	107,6
168.	Kategradas ezers	Rušonu pag.	133,1
169.	Kaučera ezers	Rušonu pag.	49,9
170.	Lielais Kurtaša ezers	Rušonu pag.	48,8
171.	Lielais Salkas ezers	Rušonu pag.	48,5
172.	Mazais Salkas ezers	Rušonu pag.	27,0
173.	Pakalņa ezers	Aglonas pag.	54,8
174.	Šalmeja ezers	Rušonu pag.	104,3
175.	Šusta ezers	Aizkalnes pag.	73,0
	Viragnas ezers (daļa Daugavpils raj., sk. nr.37)	Pelēču pag.	128,4

Rēzeknes rajons

176.	Adamovas ezers	Vērēmu pag.	186,0
177.	Bižas ezers	Griškānu pag.	140,1
178.	Ilzas ezers	Mākoņkalna pag.	40,0
179.	Ismeru ezers (Žagatu ezers)	Čornajas pag.	147,0
180.	Kaugaru ezers	Mākoņkalna pag.	52,0
181.	Labvārža ezers (Salatu ezers, Sološu ezers)	Lendžu pag.	66,2
182.	Lielais Kūriņu ezers (Lielais Kiuriņa ezers)	Gaigalavas pag.	65,8
183.	Micānu ezers	Bērzgales pag.	142,8
184.	Pārtavas ezers	Kaunatas pag.	83,4
185.	Sedzera ezers (Zeltiņu ezers)	Lendžu pag.	57,7
186.	Sološnieku ezers (Salošu ezers)	Dricānu pag.	81,2
187.	Stiebrāja ezers	Mākoņkalna pag.	45,1
188.	Svētavas ezers (Svātavas ezers)	Pušas pag.	133,3
189.	Umaņu ezers	Pušas pag.	56,5
190.	Viraudas ezers	Mākoņkalna pag.	124,1

Rīgas rajons

191.	Kadagas ezers	Ādažu pag.	25,0
192.	Sudrabezers	Garkalnes pag.	31,4
193.	Sunišu ezers	Garkalnes pag.	22,2
194.	Umma ezers	Carnikavas pag.	25,4

Saldus rajons

195.	Ķerkliņu ezers	Zvārdes pag.	50,0
196.	Veikēnieku ezers	Lutriņu pag.	28,0
197.	Zvārdes ezers (Odzēnu ezers)	Zvārdes pag.	20,0

Talsu rajons

198.	Gulbju ezers	Ģibuļu pag.	115,5
199.	Laidzes ezers (izņemot platību ar zemes kadastra Nr.8837-12-0009)	Laidzes pag. (- 39,2 ha)	170,5
200.	Lubezers	Valdemārpils (ar lauku terit.)	129,6
201.	Mordangas-Kāņu ezers	Ģibuļu pag.	78,0
202.	Plunču ezers	Ģibuļu pag.	42,1
203.	Spāres ezers	Ģibuļu pag.	201,1

Tukuma rajons

204.	Kliģu ezers	Lestenes pag.	21,8
205.	Sekļa ezers	Tumes pag.	34,2

No.	Name of lake	Parish, city/town	Area (ha)
167.	Jāšezers	Rušonu parish	107.6
168.	Kategradas ezers	Rušonu parish	133.1
169.	Kaučera ezers	Rušonu parish	49.9
170.	Lielais Kurtaša ezers	Rušonu parish	48.8
171.	Lielais Salkas ezers	Rušonu parish	48.5
172.	Mazais Salkas ezers	Rušonu parish	27.0
173.	Pakalņa ezers	Aglonas parish	54.8
174.	Šalmeja ezers	Rušonu parish	104.3
175.	Šusta ezers	Aizkalnes parish	73.0
	Viragnas ezers (part Daugavpils district, see No. 37)	Pelēču parish	128.4

Rēzekne district

176.	Adamovas ezers	Vērēmu parish	186.0
177.	Bižas ezers	Griškānu parish	140.1
178.	Ilzas ezers	Mākoņkalna parish	40.0
179.	Ismeru ezers (Žagatu ezers)	Čornājas parish	147.0
180.	Kaugaru ezers	Mākoņkalna parish	52.0
181.	Labvārža ezers (Salatu ezers, Sološu ezers)	Lendšu parish	66.2
182.	Lielais Kūriņu ezers (Lielais Kiuriņa ezers)	Gaigalavas parish	65.8
183.	Micānu ezers	Bērzgales parish	142.8
184.	Pārtavas ezers	Kaunatas parish	83.4
185.	Sedzera ezers (Zeltiņu ezers)	Lendšu parish	57.7
186.	Sološnieku ezers (Salošu ezers)	Dricānu parish	81.2
187.	Stiebrāja ezers	Mākoņkalna parish	45.1
188.	Svētavas ezers (Svātavas ezers)	Pušas parish	133.3
189.	Umaņu ezers	Pušas parish	56.5
190.	Viraudas ezers	Mākoņkalna parish	124.1

Rīga district

191.	Kadaģas ezers	Ādašu parish	25.0
192.	Sudrabezers	Garkalnes parish	31.4
193.	Sunišu ezers	Garkalnes parish	22.2
194.	Umma ezers	Carnikavas parish	25.4

Saldus district

195.	Ķerkliņu ezers	Zvārdes parish	50.0
196.	Veikēnieku ezers	Lutriņu parish	28.0
197.	Zvārdes ezers (Odzēnu ezers)	Zvārdes parish	20.0

Talsi district

198.	Gulbju ezers	Ģibuļu parish	115.5
199.	Laidzes ezers (except for the area with the land cadastral No. 8837-12-0009)	Laidzes parish (-39.2 ha)	170.5
200.	Lubezers	Valdemārpils (with rural territory)	129.6
201.	Mordangas - Kāņu ezers	Ģibuļu parish	78.0
202.	Plunču ezers	Ģibuļu parish	42.1
203.	Spāres ezers	Ģibuļu parish	201.1

Tukums district

204.	Kliģu ezers	Lestenes parish	21.8
205.	Sekļa ezers	Tumes parish	34.2

Nr.	Ezera nosaukums (ha)	Pagasts, pilsēta	Platība
Valkas rajons			
206.	Salaiņa ezers	Zvārtavas pag.	77,8
207.	Vadaiņa ezers	Zvārtavas pag.	49,6
208.	Vēdera ezers	Zvārtavas pag.	50,8
Valmieras rajons			
209.	Lielais Bauža ezers (daļa Cēsu raj., sk. nr.17)	Vaidavas pag.	57,6
210.	Mazais Bauža ezers (daļa Cēsu raj., sk. nr.18)	Vaidavas pag.	32,0

(1998 g. 14. maijs; 1998 g. 17. septembris)

No.	Name of lake	Parish, city/town	Area (ha)
Valka district			
206.	Salaiņa ezers	Zvārtavas parish	77.8
207.	Vadaiņa ezers	Zvārtavas parish	49.6
208.	Vēdera ezers	Zvārtavas parish	50.8
Valmiera district			
209.	Lielais Bauža ezers (part Cēsis district, see No. 17)	Vaidavas parish	57.6
210.	Mazais Bauža ezers (part Cēsis district, see No. 18)	Vaidavas parish	32.0

[14 May 1998; 17 September 1998]

III pielikums¹² (1117. panta piezīmei)

Upju vai to daļu saraksts, kurās zvejas tiesības pieder vienīgi valstij

1. Aiviekste (ar sazarojuma kanāliem) – visā garumā;
2. Bārta – no Latvijas-Lietuvas robežas līdz ietekai Liepājas ezerā;
3. Brasla – no Braslas ūdenskrātuves aizsprosta līdz ietekai Gaujā;
4. Buļļupe (Lielupes atzarojums Rīgas teritorijā) – visā garumā;
5. Daugava (tās atzarojumi un Pļaviņu, Ķeguma un Rīgas HES ūdenskrātuves) – no Latvijas-Krievijas robežas līdz ietekai Rīgas jūras līcī (ieskaitot posmu pa Latvijas-Baltkrievijas robežu);
6. Gauja – no Braslas upes ietekas līdz ietekai Rīgas jūras līcī;
7. Gāte – visā garumā;
8. Irbe – visā garumā;
9. Lielupe un tās atzarojumi – visā garumā;
10. Mērsraga kanāls (Engures ezera kanāls) – visā garumā;
11. Mīlgrāvis – visā garumā;
12. Rīva – no Agas upes ietekas līdz ietekai Baltijas jūrā;
13. Roja – no Lubes dzīrnāvām līdz ietekai Rīgas jūras līcī;
14. Saka – visā garumā;
15. Salaca – visā garumā;
16. Užava – no Kauliņas upes ietekas līdz ietekai Baltijas jūrā;
17. Venta – no Latvijas-Lietuvas robežas līdz ietekai Baltijas jūrā.

(1998. g. 14. maijs)

Annex III (to the note on Section 1117)

List of Rivers with Parts in which Fishing Rights belong Exclusively to the State.

1. Aiviekste (with forking canals) – full length;
2. Bārta – from the Latvia-Lithuania border to its junction with (the Lake) Liepājas ezers;
3. Brasla - from the Brasla reservoir dam to its junction with (the River) Gauja;
4. Buļļupe ((the River) Lielupe branch in the territory of Rīga) – full length;
5. Daugava (its branches un Pļaviņi, ķegums un Rīga HES reservoirs) – from the Latvia-Russia border to its outfall in the Gulf of Rīga (including the section along the Latvia-Belarus border);
6. Gauja – from its junction with (the River) Brasla to its outfall in the Gulf of Rīga;
7. Gāte – full length;
8. Irbe – full length;
9. Lielupe and its branches – full length;
10. Mērsraga canal ((the Lake) Engures ezers canal) – full length;
11. Mīlgrāvis – full length;
12. Rīva – from its junction with (the River) Aga to its outfall in the Baltic Sea;
13. Roja - from the Lube windmill to its outfall in the Gulf of Rīga;
14. Saka – full length;
15. Salaca – full length;
16. Užava - from its junction with (the River) Kauliņa to its outfall in the Baltic Sea; and
17. Venta - from the Latvia-Lithuania border to its outfall in the Baltic Sea.”

[14 May 1998]

Piezīmes pie Civillikuma latviešu valodā

¹ Pieņemts 1937.gada 28.janvārī. Sk. arī 14.01.1992. likumu «*Par Latvijas Republikas 1937.gada Civillikumu*» – publicēts: Ziņotājs, 1992, Nr.4/5.

² Ievada daļa spēkā ar: 1.-10., 16.-18., 22.-25.pants – ar 01.09.1992. (sk. 07.07.1992. likuma «*Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību*» 1.pantu – publicēts: Ziņotājs, 1992, Nr.29/30/31; 19.-21.pants – ar 01.03.1993. (sk. 22.12.1992. likuma «*Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma saistību tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību*» 1.pantu – publicēts: Ziņotājs, 1993, Nr.1/2.); 11.-15.pants – ar 01.09.1993. (sk. 25.05.1993. likuma «*Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ģimenes tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību*» 1.pantu – publicēts: Ziņotājs, 1993, Nr.22/23.).

³ Spēkā ar 01.09.1993. (sk. 25.05.1993. likumu «*Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ģimenes tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību*» – publicēts: Ziņotājs, 1993, Nr.22/23.).

25.05.1993. likuma redakcijā//Ziņotājs, 1993, Nr.22/23. Grozījumi: 15.06.1994. likums// Vēstnesis, 1994, 30.jūn., Nr.75; Ziņotājs, 1994, Nr.13; 11.06.1998. likums// Vēstnesis, 1998, 20.jūn., Nr.184/185; Ziņotājs, 1998, Nr.14.

⁴ Spēkā ar 01.09.1992. (sk. 07.07.1992. likumu «*Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību*» – publicēts: Ziņotājs, 1992, Nr.29/30/31; Augstākās Padomes Prezidija 03.12.1992. lēmumu «*Par Latvijas Republikas likuma «Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību» 1., 2., 5. un 22.panta piemērošanu*» – publicēts: Ziņotājs, 1992, Nr.51/52.).

Grozījumi: 07.07.1992. likums//Ziņotājs, 1992, Nr.29/30/31.

⁶ Spēkā ar 01.09.1992. (sk. 07.07.1992. likumu «*Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību*» – publicēts: Ziņotājs, 1992, Nr.29/30/31.)

Grozījumi: 15.06.1994. likums// Vēstnesis, 1994, 30.jūn., Nr.75; Ziņotājs, 1994, Nr.13; 24.04.1997. likums// Vēstnesis, 1997, 7.maijs, Nr.112; Ziņotājs, 1997, Nr.11; 16.10.1997. likums// Vēstnesis, 1997, 31.okt., Nr.286; Ziņotājs, 1997, Nr.23.

⁶ Skatīt I pielikumu.

⁷ Skatīt II pielikumu.

⁸ Skatīt III pielikumu.

⁹ Spēkā ar 01.03.1993. (sk. 25.05.1993. likumu «*Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma saistību tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību*» – publicēts: Ziņotājs, 1993, Nr.1/2.).

Grozījumi: 22.12.1992. likums//Ziņotājs, 1993, Nr.1/2.

¹⁰ Spēkā ar 01.09.1992. (sk. 07.07.1992. likumu «Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību» – publicēts: Ziņotājs, 1992, Nr.29/30/31.)

14.05.1998. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.09.1998. likumu//Vēstnesis, 1998, 27.maijs, Nr.153/154; 29.sept., Nr.280/281; Ziņotājs, 1998, Nr.12, Nr.21.

¹¹ Spēkā ar 01.09.1992. (sk. 07.07.1992. likumu «Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību» – publicēts: Ziņotājs, 1992, Nr.29/30/31.)

14.05.1998. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.09.1998. likumu// Vēstnesis, 1998, 27.maijs, Nr.153/154; 29.sept., Nr.280/281; Ziņotājs, 1998, Nr.12, Nr.21.

¹² Spēkā ar 01.09.1992. (sk. 07.07.1992. likumu «Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību» – publicēts: Ziņotājs, 1992, Nr.29/30/31.)

14.05.1998. likuma redakcijā//Vēstnesis, 1998, 27.maijs, Nr.153/154; Ziņotājs, 1998, Nr.12.